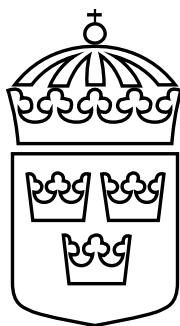

Regeringens skrivelse
2016/17:101

Årsredovisning för staten 2016

Regeringens skrivelse 2016/17:101

Årsredovisning för staten 2016

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 6 april 2017

Stefan Löfven

Magdalena Andersson
(Finansdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet i staten 2016. Skrivelsen omfattar en uppföljning av de budgetpolitiska målen, utfallet på budgetens inkomstitlar och anslag samt övriga finansiella befogenheter, resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys, utvecklingen av statsskulden, redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning samt nationellt intygande och avgifter till och bidrag från EU. En sammanställning av Riksrevisionens granskningsrapporter från effektivitetsrevisionen under året och regeringens åtgärder med anledning av dessa lämnas. Vidare redovisas myndigheter som fått en modifierad revisionsberättelse från Riksrevisionen och skälen för detta.

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	9
Diagramförteckning	13
Sammanfattning	17
Årsredovisning för staten 2016.....	23
1 Uppföljning av de budgetpolitiska målen	29
1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	29
1.2 Utgiftstaket för 2016	32
2 Utfallet för statens budget.....	39
2.1 Saldot i statens budget 2016	39
2.2 Inkomster i statens budget 2016	41
2.2.1 Prognosförutsättningar	42
2.2.2 Totala skatteintäkter.....	45
2.2.3 Övriga inkomster.....	50
2.3 Utgifter i statens budget 2016.....	57
2.3.1 Utgifter i statens budget – sammanfattning	57
2.3.2 Förklarande faktorer till avvikelserna mot budgeten	63
2.3.3 Indragningar.....	65
2.3.4 Överskridanden	66
2.4 Utfall per utgiftsområde	67
2.4.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	68
2.4.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	70
2.4.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution.....	76
2.4.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	77
2.4.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan.....	80
2.4.6 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap	81
2.4.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	84
2.4.8 Utgiftsområde 8 Migration	87
2.4.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	90
2.4.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.....	93
2.4.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	97
2.4.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn. 99	
2.4.13 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.....	101
2.4.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	103
2.4.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd	107
2.4.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	109

2.4.17	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	115
2.4.18	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	117
2.4.19	Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	120
2.4.20	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	122
2.4.21	Utgiftsområde 21 Energi	125
2.4.22	Utgiftsområde 22 Kommunikationer	127
2.4.23	Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	133
2.4.24	Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	136
2.4.25	Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	139
2.4.26	Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.....	141
2.4.27	Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.....	144
2.4.28	Förändring av anslagsbehållningar	145
2.4.29	Riksgäldskontorets nettoutlåning	146
2.4.30	Kassamässig korrigerings.....	150
2.4.31	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.....	152
2.5	Underliggande saldo och engångseffekter	154
2.6	Realekonomisk fördelning av anslagen i statens budget	157
2.7	Beställningsbemyndiganden.....	161
2.8	Inomstatliga lån	162
2.9	Övriga krediter.....	163
3	Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys	167
3.1	Resultaträkning.....	167
3.1.1	Intäkter	168
3.1.2	Kostnader.....	170
3.1.3	Transfereringar	170
3.1.4	Kostnaderna för statens egen verksamhet ökade	174
3.1.5	Försämrat resultat i statliga företag	174
3.1.6	Oförändrad nettokostnad för statsskulden	175
3.2	Balansräkning	175
3.2.1	Nettoförmögenheten förbättrades.....	177
3.2.2	Övriga förändringar i balansräkningen	177
3.3	Finansieringsanalys	179
3.3.1	Statens verksamhet gav positivt kassaflöde	180
3.3.2	Finansiella investeringar blev högre	180
3.3.3	Statens nettoutlåning var högre än 2015.....	180
3.3.4	Kassaflödet från finansiella aktiviteter förbättrades.....	180
3.3.5	Statens lån minskade	181
3.3.6	Samband mellan resultaträkningen och utfallet på statens budget	181
3.3.7	Justeringar som är hänförliga till statsskulden	181
3.4	Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar	182
3.4.1	Redovisningsprinciper, resultat- och balansräkning	182
3.4.2	Redovisningsprinciper för statens budget	191
3.4.3	Skillnader mellan resultaträkningen och statens budget.....	192
3.5	Noter	193
3.5.1	Noter till resultaträkningen	193
3.5.2	Noter till balansräkningen	219
3.5.3	Noter till finansieringsanalysen.....	252

4	Utvecklingen av statsskulden	259
4.1	Definition av statsskulden	259
4.2	Statsskulden fördelning och löptid	260
4.3	Statsskuldens kostnader.....	262
5	Redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning.....	267
5.1	Statliga garantier.....	267
5.1.1	Garantiportföljens sammansättning.....	267
5.1.2	De olika garantityperna.....	271
5.1.3	Förväntade förluster i statens samlade garantiportfölj.....	274
5.1.4	Tillgångar i garantiverksamheten.....	275
5.1.5	Jämförelse mellan avsättningar för förväntade förluster och tillgångar i garantiverksamheten.....	276
5.1.6	Flöden i garantiverksamheten och dess påverkan på statens finanser.....	277
5.2	Statlig utlåning med kreditrisk.....	278
5.2.1	Utlåningsportföljens sammansättning.....	279
5.2.2	De olika lånen med kreditrisk.....	280
5.3	Analys av väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier ...	282
5.3.1	Den ordinarie portföljen	282
5.3.2	Insättningsgarantin.....	284
6	Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU	287
6.1	Redovisningsskyldighet för EU-medel i den svenska statsförvaltningen.....	287
6.1.1	Innehållet i regeringens nationella intygande avseende EU-medel	287
6.1.2	Ramverket för intern styrning och kontroll	288
6.1.3	Omfattningen av regeringens nationella intygande.....	288
6.2	Räkenskapssammanställning av EU-medel	291
6.2.1	Redovisningsprinciper för räkenskapssammanställningen ...	291
6.2.2	Resultaträkning.....	291
6.2.3	Balansräkning	293
6.2.4	Redovisning på statens budget – kassamässig redovisning ...	294
6.3	Ansvariga myndigheters bedömningar	295
6.3.1	Intygande av räkenskaper och bedömning av intern styrning och kontroll.....	296
6.3.2	Årsräkenskaper och förvaltningsförklaringar	297
6.3.3	Ekonomistyrningsverkets uttalanden om fonder för programperioden 2007–2013.....	300
6.3.4	Riksrevisionens granskning av myndigheternas årsredovisningar och ledningens förvaltning	300
6.4	Regeringens övergripande bedömning och nationella intygande av EU-medel.....	301
6.5	Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetgenomförandet.....	301
6.5.1	Väsentliga iakttagelser för budgetåret 2015	302
6.5.2	Revisionsrättens iakttagelser gällande Sverige	302
6.5.3	Utgångspunkter för Sveriges agerande avseende revisionsrättens iakttagelser	302
6.6	Redovisning av samtliga EU-medel	302
6.6.1	Avgiften till EU	303

6.6.2	Redovisningen i och vid sidan av statens budget.....	303
6.6.3	Redovisning i resultaträkningen.....	306

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Orsaker till avvikelser mot budgetpropositionen 2016	30
Tabell 1.2	Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	30
Tabell 1.3	Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot målet för den offentliga sektorns finansiella sparande.....	31
Tabell 1.4	Utgiftstaket	32
Tabell 1.5	Takbegränsade utgifter.....	32
Tabell 1.6	Tekniska justeringar samt finanspolitiskt motiverad ändring av utgiftstakets nivå	33
Tabell 1.7	Förändring av budgeteringsmarginalen från fastställandet av utgiftstaket för 2016 till utfallet för 2016.....	34
Tabell 2.1	Utfallet för statens budget 2016.....	39
Tabell 2.2	Utgifter som skiljer sig mer än en miljard kronor mot statens budget ..	40
Tabell 2.3	Utfallet för statens budget 2016 och 2015	41
Tabell 2.4	Utgiftsområden med störst förändring mellan 2015 och 2016	41
Tabell 2.5	Skattereformer 2016 i statens budget för 2016 och i propositionen Vårändringsbudget för 2016.....	42
Tabell 2.6	Antaganden i 2017 års ekonomiska vårproposition jämfört med budgetpropositionen för 2016.....	43
Tabell 2.7	Tidpunkt för fastställt utfall för de inkomstitlar som ännu saknar utfall för 2016	43
Tabell 2.8	Totala skatteintäkter, skillnad mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall 2010–2014.....	45
Tabell 2.9	Totala skatteintäkter och inkomster i statens budget, jämfört med statens budget för 2015 och 2016.....	46
Tabell 2.10	Övriga inkomster, sammanfattning	51
Tabell 2.11	Inkomster av statens verksamhet, översikt	51
Tabell 2.12	Rörelseöverskott	51
Tabell 2.13	Ränteinkomster	52
Tabell 2.14	Aktieutdelning 2016 och 2015	53
Tabell 2.15	Inkomster av försåld egendom.....	54
Tabell 2.16	Återbetalning av lån	54
Tabell 2.17	Kalkylmässiga inkomster	54
Tabell 2.18	Statliga pensionsavgifter	55
Tabell 2.19	Bidrag m.m. från EU.....	55
Tabell 2.20	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet.....	56
Tabell 2.21	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	57
Tabell 2.22	Utgifter i statens budget 2016.....	58
Tabell 2.23	Utfallet för statens budget 2016 och 2015	61
Tabell 2.24	Förklarande faktorer till skillnaden mellan utfall och budget för 2016..	63
Tabell 2.25	Makroekonomiska förutsättningar	64
Tabell 2.26	Regeringsbeslut om tidigareläggning av utgifter 2015 som avsåg 2016..	65
Tabell 2.27	Indragningar 2016	66

Tabell 2.28	Medgivna överskridanden 2016	66
Tabell 2.29	UO 1 Anslag	68
Tabell 2.30	UO 1 Beställningsbemyndiganden	68
Tabell 2.31	UO 1 Garantier	69
Tabell 2.32	UO 1 Inomstatliga lån	69
Tabell 2.33	UO 2 Anslag	70
Tabell 2.34	UO 2 Beställningsbemyndiganden	70
Tabell 2.35	UO 2 Utlåning	71
Tabell 2.36	UO 2 Garantier	71
Tabell 2.37	UO 2 Inomstatliga lån	72
Tabell 2.38	UO 2 Övriga krediter	72
Tabell 2.39	UO 3 Anslag	76
Tabell 2.40	UO 4 Anslag	77
Tabell 2.41	UO 4 Beställningsbemyndiganden	78
Tabell 2.42	UO 5 Anslag	80
Tabell 2.43	UO 5 Beställningsbemyndiganden	80
Tabell 2.44	UO 6 Anslag	81
Tabell 2.45	UO 6 Beställningsbemyndiganden	82
Tabell 2.46	UO 6 Garantier	82
Tabell 2.47	UO 6 Inomstatliga lån	82
Tabell 2.48	UO 6 Övriga krediter	82
Tabell 2.49	UO 7 Anslag	84
Tabell 2.50	Utfall för bistånd 2006–2016	85
Tabell 2.51	UO 7 Beställningsbemyndiganden	85
Tabell 2.52	UO 7 Garantier	86
Tabell 2.53	UO 7 Övriga krediter	86
Tabell 2.54	UO 8 Anslag	87
Tabell 2.55	Asylsökande m.m. 2016	88
Tabell 2.56	UO 8 Beställningsbemyndiganden	89
Tabell 2.57	UO 9 Anslag	90
Tabell 2.58	UO 9 Beställningsbemyndiganden	91
Tabell 2.59	UO 9 Inomstatliga lån	91
Tabell 2.60	UO 10 Anslag	93
Tabell 2.61	Statistik över sjukpenning och sjukfall	94
Tabell 2.62	Ohälsomått	95
Tabell 2.63	UO 10 Beställningsbemyndiganden	95
Tabell 2.64	UO 10 Övriga krediter	95
Tabell 2.65	UO 11 Anslag	97
Tabell 2.66	UO 11 Övriga krediter	98
Tabell 2.67	UO 12 Anslag	99
Tabell 2.68	UO 13 Anslag	101
Tabell 2.69	Kommunmottagna m.m. 2016	101
Tabell 2.70	UO 13 Beställningsbemyndiganden	102
Tabell 2.71	UO 14 Anslag	103
Tabell 2.72	Arbetslöshet	104
Tabell 2.73	Arbetsmarknadspolitiska program och insatser	105
Tabell 2.74	Bidrag till lönegarantiersättning	106
Tabell 2.75	UO 14 Beställningsbemyndiganden	106
Tabell 2.76	UO 15 Anslag	107
Tabell 2.77	UO 15 Beställningsbemyndiganden	108
Tabell 2.78	UO 15 Utlåning	108

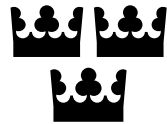
Tabell 2.79	UO 16 Anslag.....	109
Tabell 2.80	UO 16 Beställningsbemyndiganden	112
Tabell 2.81	UO 16 Garantier	112
Tabell 2.82	UO 17 Anslag.....	115
Tabell 2.83	UO 17 Beställningsbemyndiganden	116
Tabell 2.84	UO 17 Utlåning	116
Tabell 2.85	UO 18 Anslag.....	117
Tabell 2.86	UO 18 Beställningsbemyndiganden	118
Tabell 2.87	UO 18 Garantier	119
Tabell 2.88	UO 18 Övriga krediter	119
Tabell 2.89	UO 19 Anslag.....	120
Tabell 2.90	UO 19 Beställningsbemyndiganden	120
Tabell 2.91	UO 20 Anslag.....	122
Tabell 2.92	UO 20 Beställningsbemyndiganden	123
Tabell 2.93	UO 21 Anslag.....	125
Tabell 2.94	UO 21 Beställningsbemyndiganden	125
Tabell 2.95	UO 21 Utlåning	126
Tabell 2.96	UO 21 Inomstatliga lån	126
Tabell 2.97	UO 22 Anslag.....	127
Tabell 2.98	Utveckling av statens transportinfrastruktur.....	128
Tabell 2.99	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	129
Tabell 2.100	UO 22 Beställningsbemyndiganden	130
Tabell 2.101	UO 22 Utlåning	130
Tabell 2.102	UO 22 Garantier	131
Tabell 2.103	UO 22 Inomstatliga lån	131
Tabell 2.104	UO 23 Anslag.....	133
Tabell 2.105	UO 23 Beställningsbemyndiganden	134
Tabell 2.106	UO 23 Garantier	135
Tabell 2.107	UO 24 Anslag.....	136
Tabell 2.108	UO 24 Beställningsbemyndiganden	137
Tabell 2.109	UO 24 Utlåning	137
Tabell 2.110	UO 24 Garantier	137
Tabell 2.111	UO 24 Inomstatliga lån	137
Tabell 2.112	UO 24 Övriga krediter	138
Tabell 2.113	UO 25 Anslag.....	139
Tabell 2.114	UO 26 Anslag.....	141
Tabell 2.115	Räntor på statsskulden 2012–2016, fördelning på anslagets komponenter	142
Tabell 2.116	Räntor och valutakurser 2012–2016 årsgenomsnitt.....	142
Tabell 2.117	Avgiften till Europeiska unionen	144
Tabell 2.118	Förändringar av anslagsbehållningar exkl. UO 26 Statsskuldräntor m.m. 2012–2016	145
Tabell 2.119	Specifikation av anslagsbehållningar och utnyttjande anslagskrediter över 1 000 miljoner kronor.....	146
Tabell 2.120	Riksgäldskontorets nettoutlåning 2016.....	147
Tabell 2.121	Förändring av nettobelåningar på myndigheters räntekonton.....	148
Tabell 2.122	Stabilitetsfondens konto i Riksgäldskontoret.....	149
Tabell 2.123	Resolutionsreservens konton i Riksgäldskontoret	149
Tabell 2.124	Kassamässig korrigerigering	150
Tabell 2.125	Kassamässiga korrigeringar till följd av EU-avgiften.....	151
Tabell 2.126	Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.....	153

Tabell 2.127	Budgetens faktiska saldo, engångseffekter m.m. och underliggande saldo åren 2012–2016.....	156
Tabell 2.128	Vissa större engångsposters påverkan på budgetens saldo 2016 och 2015.....	156
Tabell 2.129	Realekonomisk fördelning av statens budget 2015–2016	158
Tabell 2.130	Beställningsbemyndiganden 2016.....	162
Tabell 2.131	Inomstatliga lån	162
Tabell 2.132	Övriga krediter.....	163
Tabell 3.1	Resultaträkning.....	168
Tabell 3.2	Balansräkning	176
Tabell 3.3	Finansieringsanalys	180
Tabell 3.4	Samband mellan resultaträkningen och statens budgetsaldo 2016.....	181
Tabell 3.5	Jämförelse mellan resultaträkningen och statens budget	192
Tabell 4.1	Statliga myndigheters innehav av statspapper vid utgången av 2016.....	259
Tabell 4.2	Regeringens riktlinjer för 2016	260
Tabell 4.3	Statsskuldens utveckling och sammansättning.....	261
Tabell 4.4	Nominella lån i svenska kronor	261
Tabell 4.5	Statsskuldens kostnader	262
Tabell 5.1	Statliga garantiåtaganden och utfästelser	268
Tabell 5.2	Garantiramar och utfärdade garantier	270
Tabell 5.3	Avsättningar för förväntade garantiförluster	274
Tabell 5.4	Tillgångar i garantiverksamheten	276
Tabell 5.5	Jämförelse mellan avsättningar för förväntade förluster och tillgångar i garantiverksamheten	276
Tabell 5.6	Flöden i garantiverksamheten	277
Tabell 5.7	Anslag vars ändamål omfattade garantiverksamhet.....	278
Tabell 5.8	Statens utlåning med kreditrisk	279
Tabell 5.9	Statens utlåning med kreditrisk efter lånekategori.....	280
Tabell 5.10	Riskbedömningar för garantier och lån till företag, privatpersoner och stater	282
Tabell 6.1	Resultaträkning för fleråriga budgetramen 2007–2013	292
Tabell 6.2	Resultaträkning för fleråriga budgetramen 2014–2020	292
Tabell 6.3	Balansräkning för fleråriga budgetramen 2007–2013	293
Tabell 6.4	Balansräkning för fleråriga budgetramen 2014–2020	294
Tabell 6.5	Utfall på anslag och inkomstitlar för fleråriga budgetramen 2007–2013 (exkl. TEN-bidrag).....	294
Tabell 6.6	Utfall på anslag och inkomstitlar för fleråriga budgetramen 2014–2020 (exkl. TEN-bidrag).....	295
Tabell 6.7	Avgift till och återflöde från EU (kassamässigt)	305
Tabell 6.8	Anslag finansierade med EU-medlen för fleråriga budgetramen 2007–2013.....	306
Tabell 6.9	Anslag finansierade med EU-medlen för fleråriga budgetramen 2014–2020.....	306

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Budgetens faktiska och underliggande saldo åren 1990–2016.....	154
Diagram 2.2	Procentuell fördelning av utgifter i statens budget 2016, realekonomisk fördelade.....	157
Diagram 2.3	Transfereringar i statens budget, fördelade efter mottagarkategori 2016.....	160
Diagram 3.1	Statens intäkter.....	168
Diagram 3.2	Statens kostnader	170
Diagram 3.3	Transfereringar per sektor.....	170
Diagram 5.1	Garantiåtaganden 2012–2016	269
Diagram 5.2	Återvinningar, statliga subventioner, avgifter, infrianden samt saldot för betalningsflödet 2012–2016.....	278
Diagram 5.3	Statens utlåning med kreditrisk efter nedskrivning 2012–2016.....	279

Sammanfattning

Sammanfattning

Det ekonomiska utfallet för 2016

Utfallet för den offentliga sektorns finansiella sparande 2016 uppgick till 40 miljarder kronor, vilket motsvarade 0,9 procent av BNP.

Utgifterna under utgiftstaket uppgick till 27,1 procent av BNP. Överskottet i statens budget uppgick till 85 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 118 miljarder kronor jämfört med 2015.

Resultaträkningen uppvisade ett överskott på 27 miljarder kronor. Jämfört med 2015 förbättrades resultatet med 38 miljarder kronor. Statsskulden minskade med 60 miljarder kronor till 1 292 miljarder kronor vid utgången av 2016. Som andel av BNP minskade statsskulden från 32,5 procent 2015 till 29,5 procent 2016.

I följande tabell redovisas några nyckeltal avseende det ekonomiska utfallet 2016 jämfört med 2015.

Nyckeltal för det ekonomiska utfallet

Miljarder kronor

	2016	Procent av BNP ¹	2015	Procent av BNP ²
Den offentliga sektorns finansiella sparande	40	0,9	11	0,3
Statens budgetsaldo	85	1,9	-33	-0,8
Utgiftstak	1 215	27,7	1 158	27,8
Takbegränsade utgifter	1 184	27,1	1 135	27,3
Statens nettoförmögenhet	-405	-9,2	-422	-10,1
Statsskulden	1 292	29,5	1 352	32,5
Årets över-/underskott i resultaträkningen	27	0,6	-10	-0,2
Utlåning ³	456	10,4	434	10,4
Garantiåtaganden ⁴	2 043	46,7	1 930	46,4

¹ Prel. BNP för 2016 uppgår till 4 379 miljarder kronor (löpande priser).

² Rev. BNP för 2015 uppgår till 4 159 miljarder kronor (löpande priser).

³ Inklusive utlåning till Riksbanken.

⁴ Exkl. ej beloppssatta kapitaltäckningsgarantier och investerarskydd.

Den offentliga sektorns finansiella sparande

Den offentliga sektorns finansiella sparande		
Miljarder kronor		
	2016	2015
Inkomster	2 163	2 048
Skatter och avgifter	1 914	1 804
Övriga inkomster	249	243
Utgifter	2 123	2 037
Finansiellt sparande	40	11
Varav staten	49	12
Varav ålderspensionssystemet	3	8
Varav kommunala sektorn	-13	-10

Den offentliga sektorns finansiella sparande 2016 uppgick till 40 miljarder kronor, en förstärkning med ca 30 miljarder kronor jämfört med 2015. Det genomsnittliga finansiella sparandet var 0,2 procent av BNP 2007–2016. Den låga nivån förklaras delvis av den utdragna lågkonjunktorens effekter på de offentliga finanserna, men också av de ofinansierade åtgärder, framför allt skattesänkningar, som den förra regeringen genomförde. Regeringen bedömer att både det finansiella och det strukturella sparandet för 2016 låg i linje med överskottsmålet.

Utgiftstaket för staten

Utgiftstaket för staten		
Miljarder kronor		
	2016	2015
Utgiftstaket, ursprungligt fastställt nivå	1 167	1 123
Tekniska justeringar	7	2
Finanspolitiskt motiverad ändring	41	33
Utgiftstak, slutligt fastställt	1 215	1 158
Takbegränsade utgifter	1 184	1 135
Budgeteringsmarginal	31	23
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	2,6	2,0

Det av riksdagen slutligt fastställda utgiftstaket för 2016 uppgick till 1 215 miljarder kronor. Enligt utfallet för statens budget uppgick de utgifter som omfattas av utgiftstaket till 1 184 miljarder kronor, dvs. 31 miljarder kronor lägre än fastställt tak.

Utfallet för statens budget

Utfallet för statens budget 2016 och 2015			
Miljarder kronor			
	Statens budget 2016 ¹	2016	2015
Totala inkomster	924	1 003	860
Statens skatteinkomster	953	1 044	894
Övriga inkomster	-28	-41	-34
Totala utgifter m.m.	934	917	892
Utgiftsområden exkl. statsskuld räntor m.m.	915	899	867
Statsskuld räntor m.m.	11	2	22
Förändring av anslagsbehållningar	-3		
Riksgäldskontorets nettoutlåning	11	15	10
Kassamässig korrigerings	0	2	-7
Budgetsaldo	-10	85	-33

¹ Med statens budget menas den ursprungliga budgeten sammanställd av riksdagen i december 2015.

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Inkomsterna i statens budget beräknades uppgå till 924 miljarder kronor. Utfallet blev knappt 1 003 miljarder kronor, vilket är 78 miljarder kronor högre än beräknat i statens budget. Skatteinkomsterna för staten blev 91 miljarder kronor högre än beräknat. Det är främst skatt på konsumtion och skatt på kapital som blivit högre. Övriga inkomster blev knappt 13 miljarder kronor lägre än beräknat. Avvikelsen förklaras främst av högre avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet.

Utgifterna i statens budget uppgick till 917 miljarder kronor, vilket är 16 miljarder kronor lägre än den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. Med riksdagens beslut om ändringar i statens budget anvisades sammanlagt ytterligare 33 miljarder kronor. I förhållande till totalt anvisade medel (statens budget och ändringar i statens budget) blev utgifterna 50 miljarder kronor lägre.

Statens budgetsaldo blev därmed 85 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 95 miljarder kronor jämfört med det budgeterade beloppet.

Resultaträkning**Resultaträkning**

Miljarder kronor

	2016	2015
Intäkter		
Skatteintäkter	1 236	1 138
Övriga intäkter	110	98
Summa intäkter	1 346	1 236
Kostnader		
Transfereringar m.m.	-1 028	-969
Statens egen verksamhet	-270	-259
Summa kostnader	-1 298	-1 228
Resultat från andelar i hel- och delägda företag	-11	-4
Finansiella intäkter och kostnader, netto	-10	-15
Årets underskott	27	-10

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Årets överskott, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader i resultaträkningen, uppgår till 27 miljarder kronor och innebär en förbättring med 38 miljarder kronor jämfört med 2015. Skatteintäkterna ökade med 97 miljarder kronor.

Skatteintäkterna uppgick till 1 236 miljarder kronor och utgjorde 91 procent av de totala intäkterna.

Kostnaderna för transfereringar, exklusive avsättningar till fonder, uppgick till 1 013 miljarder kronor, en ökning med 51 miljarder kronor jämfört med 2015.

Kostnaderna för statens egen verksamhet uppgick till 270 miljarder kronor. Det är en ökning med 11 miljarder kronor jämfört med 2015.

Resultat från andelar i hel- och delägda företag uppgick till -11 miljarder kronor, vilket är en minskning med 7 miljarder kronor jämfört med 2015.

Finansiella intäkter och kostnader, netto uppgick till knappt -10 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 5 miljarder kronor jämfört med 2015. Nettokostnaden för statsskulden uppgick till 21 miljarder kronor, vilket är oförändrat jämfört med 2015.

Balansräkning**Balansräkning**

Miljarder kronor

	2016	2015
Tillgångar		
Immateriella anläggningstillgångar	9	8
Materiella anläggningstillgångar	552	535
Finansiella anläggningstillgångar	352	376
Utlåning	456	434
Varulager m.m.	3	3
Fordringar	121	121
Periodavgränsningsposter	77	67
Kortfristiga placeringar	22	3
Kassa och bank	10	7
Summa tillgångar	1 602	1 555
Kapital och skulder		
Nettoförmögenhet	-405	-422
Fonder	168	154
Avsättning för pensioner m.m.	250	243
Statsskulden	1 292	1 352
Skulder m.m.	202	146
Periodavgränsningsposter	95	81
Summa kapital och skulder	1 602	1 555
Garantiförbindelser	1 800	1 677
Övriga ansvarsförbindelser	47	21

Anm.: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

Statens nettoförmögenhet, dvs. skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde (motsvarande eget kapital i ett företag), blev negativ och uppgick till -405 miljarder kronor vid utgången av 2016, vilket motsvarar 9,2 procent av BNP. I förhållande till 2015 förbättrades nettoförmögenheten med 17 miljarder kronor.

Den konsoliderade statsskulden minskade med 60 miljarder kronor till 1 292 miljarder kronor vid utgången av 2016. Lån i svenska kronor minskade med knappt 63 miljarder kronor och lån i utländsk valuta ökade med drygt 2 miljarder kronor.

Statliga garantier

Statliga garantiåtaganden

Miljarder kronor

	2016	2015
Insättningsgarantin	1 666	1 555
Investerarskyddet		
Kreditgarantier	233	244
Garantier om tillförsel av kapital	134	122
Pensionsgarantier	9	9
Övriga garantier	0	1
Totalt	2 043	1 930

Statliga garantiåtaganden ökade med 113 miljarder kronor jämfört med 2015 och uppgick till 2 043 miljarder kronor vid utgången av 2016. Som andel av BNP ligger de statliga garantiåtagandena på ca 47 procent. Insättningsgarantin uppgick till 1 666 miljarder kronor, vilket är en ökning med 111 miljarder kronor jämfört med 2015. Kreditgarantier inklusive exportgarantier uppgick till 233 miljarder kronor, vilket innebär en minskning med 11 miljarder kronor i förhållande till 2015. Garantier om tillförsel av kapital uppgick till 136 miljarder kronor, vilket är en ökning med 14 miljarder kronor jämfört med 2015.

Den samlade risken i statens garantier och utlåning bedöms som låg.

Statlig utlåning

Statens utlåning

Miljarder kronor

Lån/ändamål	2016	2015
Lån till Riksbanken	257	241
Studielån	185	179
Lån till andra stater	6	6
Övriga lån	8	8
Summa	456	434

Statens utlåning uppgick till 456 miljarder kronor. Utlåningen till Riksbanken och Centrala studiestödsnämndens studielån utgör huvuddelen av statens utlåning.

Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

Nationella intygandet grundas på ansvariga myndigheters förvaltningsförklaringar, intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel samt revisionens utlåtanden från granskningar varpå regeringen lämnar följande intygande:

Rättvisande räkenskaper

Sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Betryggande intern styrning och kontroll

Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

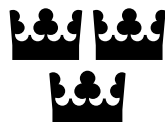
Avgift till och bidrag från EU (kassamässigt)

Miljarder kronor

	2016	2015
Betalningar till EU	30	44
Betalningar från EU	11	10
Nettoflöde från statens budget till EU	19	34

Sveriges avgift till EU uppgick till 30 miljarder kronor. Bidragen från EU uppgick till 11 miljarder kronor. Det kassamässiga nettoflödet från statens budget till EU uppgick till 19 miljarder kronor, vilket är en minskning med 15 miljarder kronor jämfört med 2015. Minskningen förklaras främst av tidigareläggning av delar av 2016 års avgift till 2015 samt försening av den rabatt som Sverige erhåller i den nya budgetramen för perioden 2014–2020 på den mervärdesskatte-baserade avgiften och BNI-avgiften.

Årsredovisning för staten 2016

Årsredovisning för staten 2016

Regeringen ska varje år senast den 15 april året efter budgetåret lämna en årsredovisning för staten till riksdagen.

Årsredovisningen för staten 2016 har upprättats i enlighet med bestämmelserna i budgetlagen (2011:203) och enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens tillgångar.

Den konsoliderade redovisningen i årsredovisningen omfattar myndigheterna, inklusive affärsverken, under riksdagen och regeringen. Dessutom ingår Riksbankens grundfond som en tillgång hos staten.

Intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som redovisas av Riksbanken och AP-fonderna ingår dock inte. Inte heller ingår premiepensionssystemets tillgångar och skulder med dess avkastning i konsolideringen.

Redovisningen omfattar all verksamhet i de ingående organisationerna oavsett finansiering och baseras på information som de statliga myndigheterna och affärsverken lämnar till statsredovisningen och information som presenteras i myndigheternas årsredovisningar. I fall där informationen inte varit tillräcklig har kompletterande information inhämtats. Underlaget har kompletterats med ekonomiska händelser som inte har redovisats av myndigheterna, framför allt beräkningar av skatteintäkter som ännu inte har debiterats.

Redovisningen utgår från vedertagna redovisnings- och värderingsprinciper som i så stor utsträckning som möjligt hålls oförändrade över tiden. En utveckling av den statliga redovisningen sker dock fortlöpande. Gällande principer och förutsättningar beskrivs i

avsnitt 3.4 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

Resultaträkningen ger underlag för bedömning av statens samlade inflöde och förbrukning av resurser. Värdet av statens tillgångar och skulder per den 31 december 2016 redovisas i balansräkningen. Finansieringsanalysen visar statens betalningsflöden. I skrivelsen jämförs utfallet för 2016 i resultat- och balansräkningarna, finansieringsanalys och noter med utfallet för 2015.

Statens budget omfattar samtliga inkomster och utgifter som påverkar statens lånebehov. I skrivelsen jämförs och kommenteras budgetens utfall för 2016 dels med inkomsterna och utgifterna i den av riksdagen beslutade ursprungliga budgeten för 2016, dels med utfallet för 2015.

Ekonomistyrningsverket och Riksgäldskontoret har lämnat underlag till denna skrivelse (Fi2017/00617/BATOT).

Olika avgränsningar av staten

Statens ekonomiska utfall redovisas utifrån olika utgångspunkter beroende på att informationen har olika syften. Avgränsningen av staten kan därmed variera. Ett annat skäl till skillnader mellan olika redovisningar är att olika principer tillämpas i räkenskaperna och i statens budget. Beroende på utgångspunkt kan en enskild ekonomisk händelse få delvis olika konsekvenser och utfallet kan därmed skilja sig åt mellan redovisningarna.

Informationen om det ekonomiska utfallet i staten utgör även underlag för nationalräkenskaperna som är en statistisk samman-

ställning i kontoform över den samlade svenska ekonomin. Nationalräkenskapernas avgränsning av staten utgår från definitioner etc. som följer rekommendationer från FN samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 549/2013 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i europeiska unionen. Nationalräkenskapernas avgränsning skiljer sig från årsredovisningen bl.a. genom att affärsverken inte ingår i dess avgränsning av staten.

Underlag för och kvalitetssäkring av årets skrivelse

Årsredovisningen för staten bygger huvudsakligen på underlag som har lämnats av Ekonomistyrningsverket och Riksgäldskontoret. Ekonomistyrningsverkets underlag omfattar utfallet för statens budget inklusive finansiella befogenheter i form av beställningsbemyndiganden, garantier etc. Vidare omfattar det resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys, statsskuldens utveckling samt redovisning av avgifter till och bidrag från EU. Riksgäldskontorets underlag omfattar redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning. Redovisningen har i övrigt kompletterats eller tagits fram internt inom Regeringskansliet. Det gäller t.ex. beräkningen av skatteintäkter och uppföljningen av de budgetpolitiska målen. Stora delar av skatteintäkterna för 2016 bygger fortfarande på en prognos (se avsnitt 3.4.1). Prognosmetoderna som används för att beräkna skatteintäkterna i årsredovisningen för staten är desamma som används för att ta fram prognoser i regeringens budgetpropositioner. När det gäller uppföljningen av överskottsmålet utgår denna dels från officiell statistik från Statistiska centralbyrån, dels från de indikatorer som regeringen använder för att följa upp överskottsmålet i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Hur uppföljningen sker beskrivs närmare i regeringens skrivelse Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79).

En granskning av kvaliteten i årsredovisningen för staten sker dels genom Riksrevisionens årliga revision av myndigheterna och deras årsredovisningar, vilka ligger till grund för resultat- och balansräkningarna, finansieringsanalysen samt utfallet för statens budget, dels myndighets-

ledningarnas intygande om att myndighetens årsredovisning ger en rättvisande bild.

En kvalitetskontroll sker även genom etablerade kvalitetssäkringsrutiner i samband med Ekonomistyrningsverkets konsolideringsarbete och genom Finansdepartementets arbete med att producera skrivelsen. Kvalitetssäkringen innefattar bl.a. kontroller av att myndigheternas rapporterade finansiella information överensstämmer med deras respektive årsredovisningar, formella kontroller, motpartsavstämning av mellanhavanden mellan myndigheter, rimlighetskontroller och analys av poster samt dokumenterade metoder för de beräkningar och förutsättningar som gäller för konsolideringsarbetet.

Riksrevisionens årliga revision

Granskning av myndigheternas årsredovisningar 2016

Riksrevisionen har inom ramen för den årliga revisionen granskat 225 myndigheters årsredovisningar för 2016. Granskningen av Patentombudsnämnden är inte slutförd då myndigheten inte har lämnat in årsredovisningen inom utsatt tid.

Riksrevisionen avstår från att uttala sig när den inte kunnat inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis och bedömer att möjliga effekter av oupptäckta fel kan vara både väsentliga och genomgripande. Riksrevisionen uttalar sig med avvikande mening när det finns väsentliga fel som är genomgripande och årsredovisningen som helhet därigenom inte ger en rättvisande bild. Revisionsberättelse med reservation lämnas när Riksrevisionen inte kunnat inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis, men drar slutsatsen att möjliga fel inte är genomgripande. I vissa fall lämnar Riksrevisionen en revisionsberättelse med standardutformning men vill ändå lyfta fram viktig information och lämnar därför en upplysning i revisionsberättelsen.

För 2016 har Riksrevisionen avstått från att uttala sig om Statens fastighetsverks årsredovisning och lämnat ett uttalande med avvikande mening för Tillväxtverket. Därutöver har Riksrevisionen lämnat revisionsberättelse med reservation för följande tolv myndigheter: Folke Bernadotteakademien, Försäkringskassan, Havs- och vattenmyndigheten, Kammarkollegiet,

Kustbevakningen, Länsstyrelsen i Örebro län, Migrationsverket, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd, Post- och telestyrelsen, Sametinget, Statens beredning för medicinsk och social utvärdering och Statistiska centralbyrån.

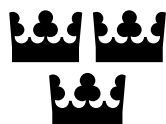
Elva myndigheter har fått revisionsberättelse med upplysning. De myndigheter som har fått en modifierad revisionsberättelse eller med upplysning återges även utgiftsområdesvis i avsnitt 2.

I tabellen nedan redovisas utvecklingen av antalet modifierade revisionsberättelser för 2012–2016. Antalet har varierat något under perioden men är generellt sett lågt. Ökningen för 2014–2016 beror på att Riksrevisionen har ändrat utformningen av revisionsberättelsen, som fr.o.m. 2014 innehåller fem olika uttalanden i stället för ett, vilket medför mer preciserade uttalanden. Ökningen är således inte någon indikation på försämrad kvalitet i myndigheternas årsredovisningar. Myndigheternas årsredovisningar ger överlag en god och rättvisande bild av verksamheten.

Antal modifierade revisionsberättelser 2012–2016					
	2012	2013	2014	2015	2016
Summa	4	7	15	13	14

1

Uppföljning av de budgetpolitiska målen

1 Uppföljning av de budgetpolitiska målen

I detta avsnitt redovisas uppföljningen av två av de tre budgetpolitiska målen för 2016, den offentliga sektorns finansiella sparande och utgiftstaket för staten. Därutöver finns ett budgetpolitiskt mål för kommunsektorn i form av ett balanskrav som inte följs upp i denna skrivelse, utan i 2017 års ekonomiska vårproposition.

1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

År 2000 infördes, efter en infasningsperiod på tre år, ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande. År 2007 fastställde riksdagen efter en teknisk justering att målet skulle uppgå till i genomsnitt 1 procent av BNP över en konjunkturcykel i stället för 2 procent (bet. 2006/2007:FiU20).

Definitioner av finansiellt sparande och målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

Det finansiella sparandet för den offentliga sektorn är resultatet av samtliga transaktioner som påverkar den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet. Finansiella transaktioner som köp och försäljning av aktier och andra finansiella tillgångar påverkar således inte det finansiella sparandet. Detsamma gäller värdeförändringar på tillgångar och skulder.

Att målet för den offentliga sektorns finansiella sparande är formulerat som ett genomsnitt i stället för ett årligt krav på 1 procent av BNP är motiverat av stabiliseringspolitiska skäl. Om

målet om 1 procents sparande skulle gälla för varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt när konjunkturen försvagas för att säkerställa att det årliga målet nås. Finanspolitiken skulle då förstärka konjunkturförsvagningen i stället för att stabilisera den. Det finns således goda skäl för att formulera ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande som ett genomsnitt över en konjunkturcykel. Genomsnittsformuleringen gör det samtidigt svårare att löpande följa upp om målet uppnås. Eftersom sparandet kan tillåtas avvika från den målsatta nivån ett enskilt år är det viktigt att konjunkturläget beaktas när målet i efterhand utvärderas. Målet för det finansiella sparandet omfattar hela den offentliga sektorn, vilket inkluderar staten, ålderspensionssystemet och kommunsektorn. Affärsverken ingår enligt nationalräkenskapernas (NR:s) definition inte i den statliga sektorn utan räknas till företagssektorn.

Det finansiella sparandet 2016

Den offentliga sektorn redovisade ett överskott som uppgick till 40 miljarder kronor eller 0,9 procent av BNP. I förhållande till 2015 förstärktes den offentliga sektorns finansiella sparande 2016 med ca 30 miljarder kronor (se tabell 1.2). Förstärkningen kan helt och hållet hänföras till staten. I prognosen i den av riksdagen beslutade budgeten beräknades i stället ett underskott på 40 miljarder kronor eller 0,9 procent av BNP, det finansiella sparandet blev således ca 80 miljarder kronor högre än beräknat.

Åtgärder i form av tidigare-/senareläggning av utgifter samt ändringsbeslut i vår- resp. höständeringsbudgetarna medförde totalt en mindre förstärkning av det finansiella sparandet på ca 5 miljarder kronor.

Tabell 1.1 Orsaker till avvikelser mot budgetpropositionen 2016

Miljarder kronor

	Beslutad budget	Flytt av utgifter	VÅB	HÅB	Summa ändringar
Inkomster	2 094				0
Utgifter	2 134	-12	-2	8	5
Finansiellt sparande	-40	12	2	-8	5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Inkomsterna enligt NR underskattades med ca 69 miljarder kronor 2016. Merparten, ca 63 miljarder kronor, rör inkomsterna från skatter och avgifter som blev högre än i prognosen i budgetpropositionen för 2016. Detta förklaras huvudsakligen av högre intäkter från skatt på produktion (ca 36 miljarder kronor), kapitalvinster (ca 15 miljarder kronor) samt omprövningar och anstånd (ca 9 miljarder kronor).

Utgifterna överskattades däremot sammantaget med ca 12 miljarder kronor. Detta trots att utgifterna för asylsökande blev ca 22 miljarder kronor högre än beräknat. Offentliga sektorns övriga utgifter överskattades således med ca 34 miljarder kronor.

Staten svarade uteslutande för avvikelserna av det finansiella sparandet. Av ovanstående differenser avseende skatteintäkter rör merparten, 60 miljarder kronor, statens intäkter. Statens utgifter, med undantag för utgifter direkt kopplade till asylsökande, blev över 40 miljarder kronor lägre än förväntat. Sparandet i ålderspensionssystemet underskattades också i budgetpropositionen för 2016 medan sparandet i kommunsektorn blev något lägre än beräknat.

Tabell 1.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor

	2016 Beslutad budget	2016 Utfall	Utfall- Beslutad budget	2015 Utfall
Inkomster	2 094	2 163	69	2 048
Skatter och avgifter	1 851	1 914	63	1 804
Kapitalinkomster	64	66	1	62
Övriga inkomster	179	183	4	181
Utgifter	2 134	2 123	-12	2 037
varav migration	32	54	22	25
övriga utgifter	2 103	2 069	-34	2012
Transfereringar	787	762	-24	748
Konsumtion	1 123	1 144	21	1 086
Räntor	33	25	-8	26
Investeringar	191	192	1	180
Finansiellt sparande	-40	40	81	11
<i>procent av BNP</i>	-0,9	0,9	1,9	0,3
Stat	-31	49	80	12
Ålderspensionssystem	0	3	3	8
Kommunsektor	-10	-13	-3	-10

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Principer för uppföljning av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

Det är viktigt att uppföljningen av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande är transparent och att det finns tydliga principer för hur målet följs upp. Regeringen använder därför ett antal indikatorer för att följa upp måluppfyllelsen.

För att i efterhand avgöra om det finansiella sparandet i den offentliga sektorn varit i linje med målet för det finansiella sparandet använder regeringen som en indikator ett genomsnitt för det finansiella sparandet under de tio senaste åren, vilket för den aktuella perioden omfattar åren 2007–2016. Syftet med denna bakåtblickande redovisning är att bedöma om det funnits systematiska fel i finanspolitiken som minskar sannolikheten för att målet nås i framtiden.

För att beakta vilken påverkan konjunkturläget har på den offentliga sektorns sparande, använder regeringen även det strukturella sparandet som en indikator på hur målet uppfylls. Det strukturella sparandet syftar till att visa hur stort det finansiella sparandet i den offentliga sektorn skulle vara om inkomsterna och utgifterna inte påverkades av konjunkturläget eller engångseffekter. Det strukturella sparandet är inte en del av den officiella statistiken och kan beräknas på flera olika sätt.

Tabell 1.3 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

Procent av BNP om inte annat anges

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Finansiellt sparande	3,3	1,9	-0,7	-0,1	-0,2	-1,0	-1,4	-1,6	0,3	0,9
Varav staten	2,1	1,1	-0,7	-0,4	-0,4	-1,1	-1,2	-1,3	0,3	1,1
Varav ålderspensionssystemet	1,0	1,0	0,2	0,2	0,5	0,3	-0,1	0,1	0,2	0,1
Varav kommunala sektorn	0,1	-0,1	-0,2	0,2	-0,3	-0,2	-0,1	-0,4	-0,2	-0,3
Bakåtblickande tioårsnitt										0,2
Strukturellt sparande¹	1,7	2,2	1,7	1,5	0,8	0,2	-0,7	-0,8	0,2	1,0
BNP-gap ²	2,9	0,7	-6,5	-2,5	-1,2	-2,4	-2,8	-2,2	-1,0	-0,1

¹ Procent av potentiell BNP. Strukturellt sparande är justerat för BNP-gap, arbetslöshetsgap, skattebasernas sammansättning och för engångseffekter, se tabell 27 i 2017 års ekonomiska vårproposition. Engångseffekter för 2012, 2013 och 2015 rör återbetalningen av försäkringspremier från AFA Försäkring. Engångseffekter 2014–2016 beror på periodiseringar av Sveriges avgift till Europeiska unionen. År 2015 inkluderar även en engångsvis skattebetalning från en internationell koncern.

² Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det gör att nivån på det strukturella sparandet kan skilja sig åt mellan olika bedömare och att det inte finns något allmänt accepterat utfall.

Den s.k. sjuårsindikatorn beräknas delvis utifrån prognoser för det finansiella sparandet och redovisas därför inte i årsredovisningen för staten. Indikatorn redovisas emellertid i 2017 års ekonomiska vårproposition, som en del i den framåtblickande uppföljningen.

Det är samtidigt viktigt att dessa indikatorer inte tillämpas allt för mekaniskt eftersom finanspolitiken då riskerar att bl.a. förstärka konjunktursvängningarna i stället för att dämpa dem. Regeringens utgångspunkt är därför att inriktningen på finanspolitiken ska bedömas med en bred ansats där olika mål och restriktioner ställs mot varandra.

Avstämning av målet för den offentliga sektorns finansiella sparande t.o.m. 2016

Såväl det finansiella sparandet som det strukturella sparandet försämrades märkbart mellan 2007 och 2014 (se tabell 1.3). Minskningen av det finansiella sparandet under denna tidsperiod kan huvudsakligen hänföras till sparandet i staten, som minskade från 2,1 till -1,3 procent av BNP och sparandet i ålderspensionssystemet, som minskade från 1,0 till 0,1 procent av BNP, medan kommunsektorns sparande varierade kring noll procent av BNP under dessa år. Sedan 2014 har sparandet förstärkts betydligt. Mellan 2015 och 2016 stärktes sparandet med 0,7 procent av BNP. Det största bidraget kom från staten.

Det genomsnittliga finansiella sparandet under perioden 2007–2016 (bakåtblickande tio-

årsnitt) uppgick till 0,2 procent av BNP, varav sparandet i ålderspensionssystemet uppgick till drygt 0,3 procent av BNP i genomsnitt. Sparandet i kommunsektorn uppgick till -0,2 procent av BNP och sparandet i staten uppvisade balans i genomsnitt över tidsperioden. Samtidigt var resursutnyttjandet lägre än normalt och BNP-gapet bedöms i genomsnitt ha uppgått till -1,5 procent av potentiell BNP under den aktuella tidsperioden. Resursutnyttjandet bedöms i stort sett vara balanserat 2016.

Det strukturella sparandet stärktes med 0,8 procent av potentiell BNP mellan 2015 och 2016, och var 2016 i linje med överskottsmålet på 1 procent av potentiell BNP.

Samlad bedömning av uppföljningen av målet för det finansiella sparandet

Regeringens strama finanspolitik, i kombination med en betydande tillväxt, har gjort det möjligt att vända det stora underskottet från 2014 till överskott. Enligt de senaste beräkningarna uppvisar de offentliga finanserna överskott för 2015 och 2016. Det genomsnittliga finansiella sparandet var 0,2 procent av BNP 2007–2016. Den låga nivån förklaras delvis av den utdragna lågkonjunktursens effekter på de offentliga finanserna, men också av de ofinansierade åtgärder, framförallt skattesänkningar, som den förra regeringen genomförde. Regeringen bedömer att både det finansiella och det strukturella sparandet för 2016 låg i linje med överskottsmålet.

1.2 Utgiftstaket för 2016

Tabell 1.4 Utgiftstaket
Miljarder kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Utgiftstaket, ursprungligt fastställt nivå	931	949	971	989	1 018	1 050	1 074	1 093	1 103	1 123	1 167
Tekniska justeringar	-24		-14		6	13	10	2	4	2	7
Reella justeringar ¹		-11								33	41
Utgiftstak, slutligt fastställt	907	938	957	989	1 024	1 063	1 084	1 095	1 107	1 158	1 215
Takbegränsade utgifter	895	910	943	965	986	989	1 022	1 067	1 096	1 135	1 184
Budgeteringsmarginal	12	28	14	24	38	74	62	28	11	23	31
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	7,5	6,0	2,6	1,0	2,0	2,6

¹Utgiftstaket för 2007 sänktes med 11 miljarder kronor efter förslag i BP07 och utgiftstaket för 2015 och 2016 höjdes med 33 miljarder kronor respektive 41 miljarder kronor efter förslag i VÄB15. Dessa är inte tekniska justeringar utan finanspolitiskt motiverade ändringar. Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivå medför en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna.

Anm.: För åren 1997–2005 se Årsredovisning för staten 2009.

Den statliga budgetprocessen kännetecknas av ett tydligt medelfristigt uppifrån och nedperspektiv. Utgiftstaket är den övergripande restriktionen som i termer av totala utgifter begränsar budgetprocessen från det att utgiftstaket fastställs till dess att budgetåret är slut. Därmed understryks behovet av prioriteringar mellan olika utgifter. Det medelfristiga perspektivet skapar dessutom förutsättningar för att undvika att tillfälligt höga inkomster (t.ex. på grund av en god konjunktur) används för att finansiera permanent högre utgifter. I och med detta begränsas också möjligheterna att bedriva en destabiliserande (procyklisk) finanspolitik på budgetens utgiftssida. Utgiftstaket infördes 1997 och fastställda utgiftstak har aldrig överskridits.

Utgiftstaket är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande som främjar budgetdisciplinen och stärker trovärdigheten i den ekonomiska politiken. Utgiftstaket kan användas som ett verktyg för att uppnå överskottsmålet och långsiktigt hållbara offentliga finanser. Utgångspunkten är att de nivåer på utgiftstaket som riksdagen har beslutat om inte ska ändras till följd av andra orsaker än s.k. tekniska justeringar eller till följd av en ändrad inriktning på finanspolitiken efter att en ny regering tillträtt.

De takbegränsade utgifterna är summan av utgifterna under utgiftsområdena 1–25 och 27 samt utgifterna i ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit ingår. De takbegränsade utgifterna omfattar därmed större delen av

utgifterna i staten och ålderspensionssystemet. Utrymmet mellan utgiftstaket och de faktiska beräknade, takbegränsade utgifterna kallas budgeteringsmarginalen.

Utfallet för de takbegränsade utgifterna

Enligt utfallet för statens budget 2016 uppgick de takbegränsade utgifterna till 1 184,5 miljarder kronor. Därmed underskreds utgiftstaket med en marginal på 30,5 miljarder kronor (se tabell 1.5).

Tabell 1.5 Takbegränsade utgifter
Miljarder kronor

	SB 2016 ¹	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Utgifter exkl. statsskuldsräntor ²	912,4	899,1	-13,3	867,4
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	285,5	285,4	-0,2	267,5
Takbegränsade utgifter	1 197,9	1 184,5	-13,4	1 134,9
Budgeteringsmarginal	17,1	30,5	13,4	23,1
Utgiftstak	1 215	1 215	0	1 158

¹ Den av riksdagen i december 2015 fastställda budgeten för 2016, dvs. exkl. riksdagens beslut med anledning av förslag till ändringar i statens budget för 2016.

² Inklusivt posten Minskning av anslagsbehållningar.

De takbegränsade utgifterna blev 13,4 miljarder kronor lägre än den av riksdagen antagna budgeten för 2016. Detta förklaras främst av lägre utgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (7,2 miljarder kronor), utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (5,9 miljarder kronor) och utgifts-

område 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (4,3 miljarder kronor).

Inom utgiftsområde 8 Migration blev utgifterna högre än i den av riksdagen antagna budgeten för 2016 (21,8 miljarder kronor). I avsnitt 2 Utfallet för statens budget redovisas skillnader mellan utfall och budgeterade belopp för utgiftsområden och vissa anslag.

Utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget uppgick till 285,4 miljarder kronor, vilket är 0,2 miljarder kronor lägre än beräkningen i budgeten för 2016.

Tekniska och reella justeringar av utgiftstakets nivå

I budgetpropositionen för 2014 föreslog regeringen att utgiftstakets nivå för 2016 skulle uppgå till 1 167 miljarder kronor. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget. Därefter har vissa budgetförändringar föranlett tekniska justeringar av utgiftstakets nivå. Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen. För att föranleda en teknisk justering av utgiftstaket ska den förändring som ger upphov till justeringen inte ha samma nettoeffekt på den konsoliderade offentliga sektorns utgifter eller det offentliga finansiella sparandet, som på de takbegränsade utgifterna. Sedan utgiftstaket infördes 1997 har nivåerna på beslutade utgiftstak justerats tekniskt vid flera tillfällen. Tekniska justeringar görs i budgetpropositionen och det är praxis att de årsvisa justeringarna avrundas till hela miljarder kronor. Sammantaget har nivån på utgiftstaket 2016 höjts med 7 miljarder kronor till följd av tekniska justeringar. Flertalet av dessa tekniska justeringar hänför sig till budgetförändringar som föranlett justering av statsbidragen till kommuner och landsting. Till exempel leder en höjning av det särskilda grundavdraget för pensionärer till att kommunernas och landstingens skatteintäkter försämras, vilket har föranlett en höjning av statsbidraget till kommunsektorn i motsvarande mån. Detta motiverar en teknisk justering av utgiftstaket.

Tabell 1.6 Tekniska justeringar samt finanspolitiskt motiverad ändring av utgiftstakets nivå

Miljarder kronor

	2016
Ursprungligt fastställt utgiftstak (budgetpropositionen för 2014)	1 167
<i>Tekniska justeringar i den beslutade budgeten för 2015</i>	
Nivåhöjning statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	0,25
Reglering kommunalekonomisk utjämning: stegvis slopat avdrag för privat pensionssparande	-3,77
Ny nivå i bet. 2014/15:FIU1	1 163
<i>Finanspolitiskt motiverad ändring i propositionen Vårändringsbudget för 2015</i>	
Förändrad inriktning på finanspolitiken efter riksdagsval	41
Ny nivå i propositionen Vårändringsbudget för 2015	1 204
<i>Tekniska justeringar i budgetpropositionen för 2016</i>	
Reglering kommunalekonomisk utjämning: sänkt skatt för personer över 65	1,85
Finansiering av CSN med anslag istället för avgifter	0,67
Budgetering av vissa stöd på utgiftssidan istället för inkomstsidan	8,93
Ny nivå i budgetpropositionen för 2016	1 215
Slutligt utgiftstak	1 215

Utöver de tekniska justeringarna har utgiftstakets nivå 2016 även ändrats av finanspolitiskt motiverade skäl med anledning av den förändring av finanspolitikens inriktning som regeringen angav i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1). Finanspolitiskt motiverade ändringar av utgiftstakets nivå medför, till skillnad från tekniska justeringar, en reell förändring av utgiftstakets begränsande effekt på de takbegränsade utgifterna. Den finanspolitiskt motiverade höjningen av utgiftstakets nivå föreslogs i propositionen Vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) och uppgick till 41 miljarder kronor.

Budgeteringsmarginalens användning

Utgiftstaket är en restriktion för hur mycket de statliga utgifterna som högst kan uppgå till. Efter att utgiftstakets nivå har fastställts av riksdagen bör det dock inte betraktas som ett mål för den faktiska utgiftsnivån eftersom denna behöver anpassas till bl.a. den makroekonomiska utvecklingen.

I tabell 1.7 redovisas hur förändringen av budgeteringsmarginalen fördelar sig på budgeteffekter av förslag till ny politik, reviderad pris- och löneomräkning, reviderade makroekonomiska

miska förutsättningar, förändrat antal personer som tar emot ersättning från olika transfereeringssystem (volymförändringar), övriga faktorer samt den finanspolitiskt motiverade höjningen av utgiftstakets nivå som föreslogs i propositionen Vårändringsbudget för 2015. Uppdelningen av budgeteringsmarginalens samlade förändring enligt de olika kategorierna i tabell 1.7 är en bedömning som baseras på motsvarande redovisning för 2016 i de vårpropositioner och budgetpropositioner som regeringen lämnat till riksdagen sedan nivån på utgiftstaket för 2016 föreslogs.

Tabell 1.7 Förändring av budgeteringsmarginalen från fastställandet av utgiftstaket för 2016 till utfallet för 2016

Miljarder kronor

	2016
Budgeteringsmarginal i budgetpropositionen för 2014	43,5
Reformer	-47,7
Reviderad pris- och löneomräkning	2,8
Övriga makroekonomiska förändringar	10,1
Volymförändringar	-40,6
Övrigt ¹	21,5
Finanspolitiskt motiverad höjning av utgiftstaket	41,0
Total förändring av budgeteringsmarginalen	-12,9
Budgeteringsmarginal i utfallet för 2016	30,5

¹ Inklusiv förändring av anslagsbehållningar.

Anm.: Negativt förändringstal innebär ianspråktagande av budgeteringsmarginalen, dvs. högre utgifter.

När Riksdagen fastställde utgiftstakets nivå för 2016, efter förslag i budgetpropositionen för 2014 uppgick budgeteringsmarginalen till 43,5 miljarder kronor. I utfallet för 2016 uppgick budgeteringsmarginalen till 30,5 miljarder kronor. Det betyder att budgeteringsmarginalen har blivit 12,9 miljarder kronor mindre sedan utgiftstaket för 2016 fastställdes, vilket inkluderar den finanspolitiskt motiverade höjningen av utgiftstakets nivå.

Sammantaget har 47,7 miljarder kronor av budgeteringsmarginalen använts för de reformer (nettoeffekt på budgetens utgiftssida, med hänsyn tagen till beslut om finansiering genom minskade utgifter) som regeringen föreslagit och riksdagen beslutat om sedan utgiftstaket fastställdes. I propositionen Vårändringsbudget för 2015 föreslog regeringen åtgärder inom bl.a. arbetsmarknadspolitiken, samt inom utbildnings- och infrastrukturområdena (prop. 2014/15:99). I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen åtgärder inom bl.a.

utbildningsområdet, miljöområdet, bostadsområdet och åtgärder inom området för mottagning och etablering (prop. 2015/16:1).

Reviderade bedömningar av de makroekonomiska förutsättningarna har medfört att budgeteringsmarginalen blivit 10,1 miljarder kronor större. Bland annat har utgifterna i Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten blivit lägre till följd av att inkomstindex och balansindex successivt har reviderats ner sedan bedömningen i budgetpropositionen för 2014. Vidare har utgifter inom arbetsmarknadsområdet blivit lägre, främst till följd av att antalet subventionerade anställningar, t.ex. traineejobb och extratjänster, inte ökat i den omfattning som budgeterats. Även utgifterna för 2016 för ekonomisk trygghet vid ålderdom och ekonomisk trygghet för familjer och barn har blivit lägre, främst till följd av att prisbasbeloppet successivt reviderats ner sedan budgetpropositionen för 2014.

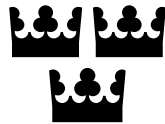
Reviderade bedömningar av antalet personer som tar emot ersättning från olika transfereeringssystem (volymförändringar) har medfört att budgeteringsmarginalen blivit 40,6 miljarder kronor mindre. I första hand beror det på det stora antalet asylsökande under hösten 2015 som på ett betydande sätt förändrade förutsättningarna för utgiftsberäkningarna för 2016, främst avseende utgiftsområdena 8 Migration och 13 Jämställdhet och nyanlända invandranes etablering. I budgetpropositionen för 2014 baserades utgiftsberäkningarna på att 38 000 personer i genomsnitt skulle vara inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem 2016. I budgetpropositionen för 2016, redan innan det stora inflödet till Sverige av asylsökande i slutet av 2015 hade inträffat, bedömdes att i stort sett dubbelt så många, ca 78 000 personer, skulle vara inskrivna i mottagningssystemet 2016. Det stora inflödet av asylsökande under slutet av 2015 medförde ytterligare en kraftig förändring av antalet inskrivna 2016 och det slutliga utfallet blev ca 157 000 personer, dvs. ca 120 000, eller 137 procent, fler än i den ursprungliga bedömningen i budgetpropositionen för 2014. Som en följd av denna utveckling blev också antalet personer i etableringsinsatser under 2016 väsentligt fler än bedömningen för 2016 i budgetpropositionen för 2014. Räknat som helårsekvivalenter deltog ca 60 000 personer i etableringsinsatser 2016, vilket är ca 30 procent mer än bedömningen i budgetpropositionen för

2014. Sammantaget bedöms att utgifterna under utgiftsområdena 8 Migration och 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering (inklusive avräkning av kostnader för asylmottagande från biståndsutgifterna under utgiftsområde 7 Bistånd i enlighet med OECD:s biståndskommitté DAC:s definition) har blivit ca 35 miljarder kronor högre 2016 till följd av volymförändringar jämfört med bedömningen för 2016 i budgetpropositionen för 2014. Vidare har antalet personer i systemet för sjuk- och rehabiliteringspenning i prognoserna för 2016 successivt bedömts vara fler. Mätt som helårsekvivalenter uppgick antalet ersättningsmottagare 2016 till 229 000, vilket är 14 procent fler än bedömningen i budgetpropositionen för 2014. Även inom sjuk- och aktivitetsersättningen var antalet personer fler 2016 än vad som bedömdes för 2016 i budgetpropositionen för 2014. Sammantaget blev utgifterna för utgiftsområde 10 Trygghet vid sjukdom och handikapp ca 8 miljarder kronor högre för 2016 än i budgetpropositionen för 2014 till följd av volymförändringar. Inom vissa områden har utgifterna blivit lägre som en följd av volymförändringar. Det gäller framför allt utgiftsområde 15 Studiestöd och beror främst på att en lägre andel av de studerande fick studiemedel.

Utgiftsförändringar till följd av övriga faktorer kan föräledas av nya prognosmetoder, justeringar till följd av ny information, korrigeringar av tidigare gjorda fel samt regeländringar utom regeringens direkta kontroll, t.ex. ändringar i EU:s regelverk. Sammantaget medför förändringar till följd av övriga faktorer att budgeteringsmarginalen blivit 21,5 miljarder kronor större. Förskottsbetalningar av vissa utgifter 2015 i stället för 2016, bl.a. EU-avgiften, bidrar till att utgifterna för 2016 blev lägre av övriga orsaker än i bedömningen för 2016 i budgetpropositionen för 2014 (se avsnitt 2.3.2). Vidare har utfallet för 2016 på flera områden blivit lägre, till följd av övriga faktorer, än ursprungligt anvisade medel för 2016. Orsakerna till att medel inte utnyttjats som planerat beskrivs för respektive utgiftsområde i avsnitt 2. De utgiftsområden som uppvisar störst skillnad mellan anvisade medel och faktiskt utnyttjade medel, till följd av övriga faktorer, är utgiftsområdena 7, 9, 16, 18, 22, 23 och 27.

2

Utfallet för statens budget

2 Utfallet för statens budget

Enligt 10 kap. 6 § budgetlagen (2011:203) ska årsredovisningen för staten innehålla utfallet på budgetens inkomstitlar, anslag och statens lånebehov. Statens lånebehov är detsamma som saldot i statens budget men med omvänt tecken. Ett positivt saldo innebär att staten har möjlighet att amortera på statsskulden. Ett negativt saldo innebär att staten behöver låna.

Med statens budget menas den ursprungliga budgeten sammanställd av riksdagen i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Med totalt anvisade medel menas däremot summan av både statens ursprungliga budget och de beslut om ändringar i budgeten som riksdagen har fattat under året. En mer utförlig redovisning finns i bilaga 1 Specifikation av inkomster i statens budget och bilaga 2 Specifikation av utgifter i statens budget.

2.1 Saldot i statens budget 2016

Budgetsaldot blev 85 miljarder kronor 2016 (tabell 2.1). I budgeten beräknades saldot till -10 miljarder kronor. Saldot blev därmed 95 miljarder kronor bättre än beräknat. Inkomsterna blev 78 miljarder kronor högre och utgifterna blev drygt 16 miljarder kronor lägre än vad som beräknades i statens budget.

Tabell 2.1 Utfallet för statens budget 2016

Miljoner kronor

	Statens budget	Ändrings-budget	Utfall 2016	Skillnad mot statens budget
Totala inkomster	924 261		1 002 697	78 436
Statens skatteinkomster	952 602		1 043 795	91 193
Övriga inkomster	-28 341		-41 098	-12 757
Totala utgifter m.m.	933 875	33 074	917 396	-16 479
Utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor m.m.	915 481	33 074	899 096	-16 385
Statsskuldsräntor m.m.	10 769		1 743	-9 026
Förändring av anslagsbehållningar	-3 143			3 143
Riksgäldskontorets nettoutlåning	10 768		14 764	3 996
Kassamässig korrigering	0		1 792	1 792
Budgetsaldo	-9 614		85 301	94 915

Stora kapitalplaceringar på skattekonto under 2016
Inkomsterna i statens budget beräknades uppgå till 924 miljarder kronor. Utfallet blev 1 003 miljarder kronor, vilket är drygt 78 miljarder kronor högre än beräknat. Skatteinkomsterna för staten blev 91 miljarder kronor högre än beräknat och övriga inkomster blev ca 13 miljarder kronor lägre än beräknat. Det är främst skatt på konsumtion och skatt på kapital samt periodiseringar som blivit högre. De högre periodiseringarna beror bl.a. på tillfälliga effekter så som kapitalplaceringar på skattekonto som är en följd av den fördelaktiga räntan på skattekontot.

Övriga inkomster blev knappt 13 miljarder kronor lägre än den av riksdagen beslutade budgeten för 2016. Det beror främst på att inga

större försäljningar av egendom gjordes under 2016 och att avräkningarna m.m. i anslutning till skattesystemet blev högre. Det sistnämnda beror främst på att den nya resolutionsavgiften inte budgeterades i statens budget för 2016.

I tabell 2.2 redovisas de utgiftsområden m.m. som har mer än 1 miljard kronor i skillnad mellan statens budget och utfallet.

Tabell 2.2 Utgifter som skiljer sig mer än en miljard kronor mot statens budget

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Statens budget	Ändringsbudget	Utfall 2016	Skillnad mot statens budget
8 Migration	19 420	24 443	41 251	21 832
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	69 238	1 905	63 371	-5 866
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	109 868	480	105 614	-4 255
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	87 129		86 106	-1 023
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	21 070	227	19 200	-1 870
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	79 681	-704	72 531	-7 151
15 Studiestöd	21 708	5	19 486	-2 222
16 Utbildning och universitetsforskning	69 452	-907	66 120	-3 333
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	7 064	-500	3 119	-3 945
22 Kommunikationer	54 122	-448	50 087	-4 035
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	18 920	6	15 898	-3 021
26 Statsskuldräntor m.m.	10 769		1 743	-9 026
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 827	4 500	30 350	-1 477
Riksgäldskontorets nettoutlåning	10 768		14 764	3 996
Kassamässig korrigerig	0		1 792	1 792
Övriga utgifter	322 838	4 067	325 963	3 125
Summa utgifter m.m. i statens budget	933 875	33 074	917 396	-16 479

Lägre utgifter än anvisat resulterar i högre anslagsbehållningar

Utgifterna i statens budget uppgick till 917 miljarder kronor. Det är 16 miljarder kronor

(1,8 procent) lägre än vad som anvisats i den ursprungliga budgeten och 50 miljarder kronor (5,1 procent) lägre än totalt anvisat. Det resulterade i att anslagsbehållningarna (exkl. Statsskuldräntor m.m.) ökade med nästan 34 miljarder kronor. I statens budget beräknades anslagsbehållningarna öka med 3 miljarder kronor.

Utgifterna för Migration högre än anvisat

Utgifterna för de allra flesta utgiftsområdena blev lägre än statens budget. Utgifterna för Migration blev däremot 22 miljarder kronor högre än anvisat i den ursprungliga budgeten. I ändringsbudget anvisades ytterligare 24 miljarder kronor till Migration och utgifterna blev därmed 3 miljarder kronor lägre än totalt anvisade medel. Om man räknar bort ökningarna för Migration blev utgifterna 38 miljarder kronor lägre än den ursprungliga budgeten och 47 miljarder kronor lägre än totalt anvisat.

De flesta utgifterna blev lägre än budgeterat

Utgifterna för Statsskuldräntor m.m. blev 9 miljarder kronor lägre än anvisat. Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv blev 7 miljarder kronor lägre, för Hälsovård, sjukvård och social omsorg 6 miljarder kronor lägre, och för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning 4 miljarder kronor lägre. Även utgifterna för Kommunikationer blev 4 miljarder kronor lägre än anvisat i den ursprungliga budgeten. Tillsammans blev utgifterna under dessa utgiftsområden 30 miljarder kronor lägre än i statens budget.

Statens budget 2016 och 2015

I tabell 2.3 redovisas utfallet för statens budget för 2015 och 2016. Utfallet för statens budget visar för 2016 ett överskott på 85 miljarder kronor, jämfört med ett underskott på 33 miljarder kronor 2015, vilket är en förbättring med 118 miljarder kronor.

Tabell 2.3 Utfallet för statens budget 2016 och 2015

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Utfall 2015	Skillnad mot 2015
Totala inkomster	1 002 697	859 529	143 168
Statens skatteinkomster	1 043 795	893 942	149 853
Övriga inkomster	-41 098	-34 413	-6 685
Totala utgifter m.m.	917 396	892 179	25 216
Utgiftsområden exkl. statsskuldräntor m.m.	899 096	867 409	31 687
Statsskuldräntor m.m.	1 743	21 936	-20 193
Riksgäldskontorets nettoutlåning	14 764	10 094	4 670
Kassamässig korrigerig	1 792	-7 260	9 052
Budgetsaldo	85 301	-32 650	117 951

Skatteinkomsterna ökade men statens övriga inkomster minskade

Statens inkomster ökade med 143 miljarder kronor mellan 2015 och 2016. Statens skatteinkomster ökade med 150 miljarder kronor (16,8 procent).

Det högre utfallet beror på att statens skatteintäkter, dvs. periodiserade skatter för 2016, beräknas ha ökat med drygt 63 miljarder kronor (6,8 procent) och att periodiseringarna ökat med 87 miljarder kronor. De högre skatteintäkterna beror främst på högre intäkter från indirekta skatter och skatt på konsumtion och insatsvaror. Den stora förändringen av periodiseringarna förklaras dels av betalnings- och uppbördsförskjutningar mellan åren men till stor del även av kapitalplaceringar på skattekonto. Till skillnad från periodiseringar, som beror på att betalningen av skatten sker året efter, så har kapitalplaceringar ingen koppling till uppbörden av skatt men påverkar ändå tillfälligt statens inkomster.

Övriga inkomster minskade med knappt 7 miljarder kronor jämfört med 2015. Orsaken är främst att inkomster av statens verksamhet minskat och avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet ökat. Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto har minskat med drygt 8 miljarder kronor, vilket beror på att samtliga stöd och subventioner fr.o.m. 2016 redovisas på utgiftssidan i statens budget.

Utgifterna för Migration ökade mest

Utgifterna i statens budget ökade med 25 miljarder kronor (2,8 procent) mellan 2015 och 2016. Utgifterna för Migration ökade med nästan 23 miljarder kronor (120,3 procent). Det

är framför allt ersättningar till kommunerna för placering av ensamkommande barn och unga som ökade med drygt 19 miljarder kronor. Utgifterna för Arbetsmarknad och arbetsliv ökade med knappt 8 miljarder kronor (11,6 procent). Utgifterna för flera andra utgiftsområden ökade också. Samtidigt minskade utgifterna för andra utgiftsområden. Utgifterna för statskuldräntor m.m. minskade med drygt 20 miljarder kronor (92,1 procent).

Tabell 2.4 visar de utgiftsområden inkl. posterna Riksgäldskontorets nettoutlåning och kassamässig korrigerig som hade störst förändringar av utfallet mellan 2015 och 2016.

Tabell 2.4 Utgiftsområden med störst förändring mellan 2015 och 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Utfall 2016	Utfall 2015	Skillnad mot 2015
8 Migration	41 251	18 725	22 526
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	105 614	102 603	3 011
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	35 928	38 136	-2 208
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	86 106	82 931	3 176
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	19 200	15 362	3 838
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	72 531	64 971	7 560
16 Utbildning och universitetsforskning	66 120	62 954	3 166
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3 119	1 074	2 045
22 Kommunikationer	50 087	47 242	2 845
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 898	13 398	2 501
25 Allmänna bidrag till kommuner	93 350	102 037	-8 687
26 Statsskuldräntor m.m.	1 743	21 936	-20 193
27 Avgiften till Europeiska unionen	30 350	44 232	-13 882
Riksgäldskontorets nettoutlåning	14 764	10 094	4 670
Kassamässig korrigerig	1 792	-7 260	9 052
Övriga utgifter	279 543	273 745	5 798
Summa utgifter m.m. i statens budget	917 396	892 179	25 216

2.2 Inkomster i statens budget 2016

I inkomsterna i statens budget ingår de kassamässiga skatteinkomsterna samt övriga inkomster. Skillnaden mellan skatteinkomster

och skatteintäkter är att inkomsterna visar den skatt som betalas in respektive år, medan intäkterna redovisar skatterna det år de avser, dvs. det år den skattepliktiga händelsen äger rum. Statens skatteinkomster för 2016 är ett slutligt utfall medan skatteintäkterna till stor del är en prognos och blir definitiva först ett och ett halvt år efter budgetårets utgång. Detta gäller främst de årligt fastställda inkomstskatterna för individer och företag. En fullständig redovisning av utfallet på inkomstitlar i statens budget finns i bilaga 1.

2.2.1 Prognosförutsättningar

Utfallet för inkomsterna baseras för ett flertal skatter på löpande debiteringar av skatter som avser flera inkomstår. En analys av hur inkomsterna har utvecklats jämfört med budgeten bör beakta utvecklingen av makroekonomin och förändringar i regelverken. Statens budget för 2016 omfattade skattereformer som sammanlagt bedömdes höja skatteintäkterna med drygt 16,5 miljarder kronor, medan propositionen Vårändringsbudget för 2016 innehöll reformer som bedömdes sänka skatteintäkterna med en halv miljard kronor.

Tabell 2.5 Skattereformer 2016 i statens budget för 2016 och i propositionen Vårändringsbudget för 2016

Miljarder kronor

Beslut som bedömdes påverka de totala skatteintäkterna

	SB16	VÄB16	Total
Skatt på arbete	11,0	-0,3	10,6
Skatt på kapital	2,1	–	2,1
Skatt på konsumtion och insatsvaror	3,6	-0,2	3,5
Övriga skatter	–	–	–
Summa skattebeslut	16,6	-0,5	16,2

Anm.: Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid.

Källa: Egna beräkningar.

De ökade skatteintäkter som uppstår genom de regelförändringar som riksdagen beslutat om för 2016 påverkar huvudsakligen skatt på arbete. De regelförändringar som påverkar inkomster från skatt på arbete 2016 är bl.a. avtrappning av jobbskatteavdraget, förändringar i husavdraget och införandet av en särskild löneskatt för äldre.

Makroekonomiska förutsättningar

Utvecklingen av skatteintäkterna följer i hög grad den underliggande ekonomiska utvecklingen. I tabell 2.6 redovisas några av de makroekonomiska förutsättningar som påverkar skatteintäkterna. De ekonomiska antaganden som redovisas är desamma som i 2017 års ekonomiska vårproposition. I tabellen jämförs dessa med de antaganden som låg till grund för statens budget för 2016, dvs. de makroförutsättningar som redovisades i budgetpropositionen för 2016.

En viktig variabel för prognosen på skatt på arbete är utvecklingen av lönesumman i ekonomin. Lönesumman 2016 blev 0,2 procentenheter högre än prognosen i budgetpropositionen för 2016.

Konsumentprisindex, KPI, påverkar normalt skatteintäkterna då skiktgränserna för statlig inkomstskatt styrs av KPI. Om lönerna i samhället ökar med mer än KPI-utvecklingen plus 2 procentenheter hamnar en större andel av inkomsterna över skiktgränsen, vilket leder till högre skatteintäkter. År 2016 gjordes ingen uppräknings av den nedre skiktgränsen till följd av beslut om att frånga den automatiska uppräknings för 2016. Det medförde sålunda att en större andel av inkomsterna hamnade över den nedre skiktgränsen jämfört med om skiktgränsen hade justerats med den automatiska uppräknings. KPI används även till att omräkna skattesatserna för skatt på energi. Perioden juni 2015–juni 2016 var KPI-utvecklingen starkare än vad som förväntades i statens budget för 2016. I stället för en uppgång om 0,8 procent var KPI-utvecklingen 1,0 procent.

BNP mäter den samlade efterfrågetillväxten i ekonomin. Utfallet för den nominella BNP-tillväxten 2016 blev 0,2 procentenheter starkare än vad som förväntades i statens budget för 2016. En bidragande förklaring är en stark utveckling av de fasta bruttoinvesteringarna, som i sin tur påverkar intäkterna från mervärdeskatt.

Tabell 2.6 Antaganden i 2017 års ekonomiska vårproposition jämfört med budgetpropositionen för 2016

Procentuell utveckling om inget annat anges

	2015	2016
BNP, marknadspris ¹	6,2	4,7
Diff. BP16	1,6	0,2
Arbetade timmar ²	1,2	2,3
Diff. BP16	0,0	0,8
Timlön ³	3,2	2,6
Diff. BP16	0,2	-0,4
Utbetald lönesumma, skatteunderlag	4,3	4,7
Diff. BP16	0,0	0,2
Arbetslöshet ⁴	7,4	6,9
Diff. BP16	-0,2	-0,2
Arbetsmarknadspolitiska program ⁵	3,7	3,5
Diff. BP16	-0,1	-0,4
Hushållens konsumtionsutgifter ¹	3,7	3,3
Diff. BP16	0,7	-0,7
Kommunal medelskattesats ⁶	31,99	32,10
Diff. BP16	0,0	0,1
Statslåneränta ⁶	0,6	0,3
Diff. BP16	0,0	-1,0
KPI juni-juni	-0,4	1,0
Diff. BP16	0,0	0,2
Inkomstbasbelopp ⁷	58,1	59,3
Diff. BP16	0,0	0,0
Prisbasbelopp ⁷	44,5	44,3
Diff. BP16	0,0	0,0
Inkomstindex	158,9	162,1
Diff. BP16	0,0	0,0
Skiktgräns ⁸	430,2	430,2
Diff. BP16	0,0	0,0
Övre skiktgräns ⁸	616,1	625,8
Diff. BP16	0,0	0,0

¹ Löpande priser, procentuell förändring.² Kalenderkorrigerat, anställda.³ Enligt Nationalräkenskaperans (NR) definition.⁴ Arbetslöshet 15-74 år.⁵ Procent av arbetskraften.⁶ Medelvärde under året, procent.⁷ Tusental kronor.⁸ Avser skiktgräns för statlig inkomstskatt. Tusentals kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Bedömningar om utfallet för 2016

För ett antal inkomstitlar under inkomsttypen 1000, Statens skatteinkomster, är de redovisade beloppen bedömningar, eftersom utfallen inte är kända vid tidpunkten för publiceringen av denna årsredovisning. Däremot är det totala beloppet för inkomsttypen 1000, Statens skatteinkomster,

ett fastställt utfall för 2016 eftersom det avser de belopp som har betalats in till staten.

I tabellen nedan redovisas berörda inkomstitlar och tidpunkt för fastställt utfall. Om inte annat anges, avses alla inkomstitlarna i inkomstitelgruppen.

Tabell 2.7 Tidpunkt för fastställt utfall för de inkomstitlar som ännu saknar utfall för 2016

1100	Direkta skatter på arbete	
1110	Inkomstskatter	dec 17
1120	Allmänpensionsavgift	dec 17
1140	Skattereduktioner	dec 17
1200	Indirekta skatter på arbete	
1210	Arbetsgivaravgifter, 1218	aug 17
1240	Egenavgifter	dec 17
1270	Särskild löneskatt, 1274	dec 17
1280	Nedsättningar, 1283-1284	dec 17
1300	Skatt på kapital	
1310	Skatt på kapital, hushåll	dec 17
1320	Skatt på företagsvinster	dec 17
1340	Avkastningsskatt, 1341-1342	dec 17
1350	Fastighetsskatt	dec 17
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	
1410	Mervärdesskatt, 1411	sep 17
1600	Restförda och övriga skatter	
1620	Övriga skatter, hushåll	maj 18
1630	Övriga skatter, företag	maj 18
1800	Avgående poster, skatter till andra sektorer	
1810	Skatter till andra sektorer	dec 17
1900	Periodiseringar	
1910	Uppbördsförskjutningar	maj 18
1920	Betalningsförskjutningar	dec 17

Anm.: Tabellen innehåller bara titlar som ännu saknar utfall. Övriga titlar har utfall för 2016.

För huvuddelen av ovanstående inkomstitlar fastställs utfallet i samband med den slutgiltiga beskattningen för 2016, vilken blir känd i december 2017.

För arbetsgivaravgifter (inkomstitel 1218) fastställs utfallet i augusti 2017 när skattedeklarationerna för juli blir kända. För mervärdesskatt (inkomstitel 1411) fastställs utfallet i september 2017.

För inkomsthuvudgruppen 1600, Restförda och övriga skatter, fastställs utfallet inte förrän i maj 2018, beroende på omprövningar för hushåll (inkomstitel 1621) och företag (inkomstitel 1631). Detta innebär även att uppbördsför-

skjutningarna (inkomsttitel 1911) fastställs lika sent. Beloppen på inkomsttitlarna 1621, 1631 och 1911 är således fortfarande bedömningar även för 2015 vid tidpunkten för publiceringen av denna årsredovisning.

Skillnad mellan beräknat utfall i årsredovisning för staten och slutligt utfall för skatteintäkterna

I tabell 2.8 redovisas skillnaden mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutgiltigt utfall för åren 2010–2014. Skillnaden mellan budget och utfall har varierat mellan 0,3 och 1,4 procent av utfallet för statens skatteintäkter. Vanligtvis förklaras skillnaden av avvikelser på skatt på kapital, som är den mest volatila och svårbedömda av alla skatter.

Tabell 2.8 Totala skatteintäkter, skillnad mellan beräknat utfall i årsredovisningen för staten och slutligt utfall 2010–2014

Miljarder kronor om annat ej anges

	2010	2011	2012	2013	2014
Skatt på arbete	-0,8	-3,6	1,7	-5,6	-5,2
Skatt på kapital	10,6	-3,5	-2,8	3,8	8,4
Skatt på konsumtion och insatsvaror	-0,1	-1,3	-2,5	-2,4	1,3
Restförda och övriga skatter	-1,2	-1,2	-1,2	0,1	-1,8
Totala skatteintäkter	8,5	-9,5	-5,1	-4,1	2,8
Avgår: EU-skatter	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
Offentliga sektorns skatteintäkter	8,5	-9,4	-5,1	-4,1	0,3
Avgår: Kommunal inkomstskatt	-2,6	-3,0	0,9	-1,6	2,5
Avgår: Avgifter till ålderspensionssystemet	-0,3	-0,2	0,6	0,2	0,1
Statens skatteintäkter	11,4	-6,2	-6,6	-2,6	-2,3
<i>Procent av slutgiltigt utfall</i>	<i>1,4</i>	<i>-0,8</i>	<i>-0,9</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,3</i>

2.2.2 Totala skatteintäkter

De totala skatteintäkterna 2016 beräknas uppgå till drygt 1 917 miljarder kronor. Detta är knappt 61 miljarder kronor högre än i statens budget för 2016. Statens skatteintäkter, dvs. de totala skatteintäkterna exklusive EU-skatter, kommunalskatt och avgifter till ålderspensionssystemet, beräknas uppgå till drygt 991 miljarder kronor. Statens förväntade skatteintäkter är därmed nästan 59 miljarder kronor högre än i beslutad budget för 2016. Förväntade intäkter 2016 för såväl skatt på arbete, kapital och konsumtion inklusive insatsvaror är högre i förhållande till statens budget. Den beloppsmässigt största positiva avvikelsen, jämfört med beräkningen i statens budget, återfinns inom skatteintäkter på kapital samt på konsumtion och insatsvaror. I avsnitten som följer förklaras avvikelserna mer utförligt.

I tabell 2.9 redovisas såväl skatteintäkter som inkomster samt avvikelser mot beslutad budget. För de skatteintäkter som ännu inte är slutgiltiga utfall (se föregående avsnitt) redovisas prognoser för 2016, dvs. en stor del av skatteintäkterna 2016 är fortfarande prognoser.

Skatteintäkter är periodiserade skatter och skatteintäkternas utveckling har en direkt koppling till den ekonomiska utvecklingen och de skatteregler som gäller för det aktuella året. Redovisningen är uppdelad på inkomsthuvudgrupperna skatt på arbete, skatt på kapital, skatt på konsumtion och insatsvaror, samt restförda och övriga skatter. Summan av dessa skatter utgör de totala skatteintäkterna.

Från de totala skatteintäkterna görs avdrag för de skatteintäkter som bidrar till att finansiera

avgiften till EU. Det kvarstående beloppet är den offentliga sektorns skatteintäkter, som i sin tur särredovisas på kommunsektorn, ålderspensionssystemet och staten.

Tabell 2.9 Totala skatteintäkter och inkomster i statens budget, jämfört med statens budget för 2015 och 2016

Miljarder kronor

Inkomstår	Beräknat utfall 2016	Utfall 2015	Skillnad mot	
			statens budget 2016	beslutad budget 2015
Skatt på arbete	1 140,3	1 049,8	6,6	-2,5
<i>Direkta skatter</i>	<i>608,1</i>	<i>558,3</i>	<i>1,6</i>	<i>-7,9</i>
Kommunal inkomstskatt	670,0	635,7	1,6	-1,9
Statlig inkomstskatt	56,6	50,8	-0,8	-0,6
Allmän pensionsavgift	113,1	108,4	0,0	-0,9
Artistskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Skattereduktioner m.m.	-231,6	-236,6	0,8	-4,5
<i>Indirekta skatter</i>	<i>532,3</i>	<i>491,5</i>	<i>5,1</i>	<i>5,4</i>
Arbetsgivaravgifter	515,6	491,6	3,2	13,3
Egenavgifter	13,1	11,8	-0,5	-1,9
Särskild löneskatt	44,5	40,3	1,1	-2,3
Nedsättningar	-5,9	-19,1	1,9	-3,8
Skatt på tjänstegruppiv	0,5	0,5	-0,2	-0,2
Avgifter till premiepensionssystemet	-35,6	-33,6	-0,4	0,2
Skatt på kapital	222,4	245,0	22,2	54,6
Skatt på kapital, hushåll	61,6	69,1	14,8	28,0
Skatt på företagsvinster	106,4	119,6	5,1	24,5
Avkastningsskatt	3,5	8,4	-1,6	-0,8
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	32,9	32,4	0,2	0,9
Stämpelskatt	12,3	10,9	2,8	1,6
Kupongskatt m.m.	5,7	4,6	0,8	0,3
Skatt på konsumtion och insatsvaror	538,9	507,9	22,0	8,0
Mervärdesskatt	406,4	380,3	21,2	9,3
Skatt på tobak och alkohol	25,8	25,6	0,7	0,6
Energiskatt	44,6	40,7	-0,4	-1,1
Koldioxidskatt	24,1	24,6	1,3	-0,5
Övriga skatter på energi och miljö	5,2	4,8	-0,3	-0,2
Skatt på vägtrafik	19,7	18,8	-0,4	-0,3
Skatt på import	6,1	6,3	-0,4	0,3
Övriga skatter	7,0	6,8	0,3	-0,2
Restförda och övriga skatter	15,9	7,6	10,1	4,2
Restförda skatter	-4,7	-4,3	1,2	
Övriga skatter	20,6	11,9	8,9	
Totala skatteintäkter	1 917,5	1 810,2	60,9	64,2
Avgår, EU-skatter	-6,1	-6,3	0,4	-0,3
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 911,4	1 803,9	61,3	63,9
Avgår, kommunala inkomstskatter	-686,3	-651,7	-1,7	
Avgår, avgifter till ålderspensionssystemet	-233,7	-224,1	-0,8	
Statens skatteintäkter	991,4	928,1	58,8	66,0
Periodiseringar	52,4	-34,1	32,4	-31,2
Statens skatteinkomster	1 043,8	893,9	91,2	34,8
Övriga inkomster	-41,1	-34,4	-12,8	-12,3
Inkomster i statens budget	1 002,7	859,5	78,4	22,5

Anm.: I den högra delen av tabellen ovan görs jämförelsen av utfallet för 2015 mot den beslutade budgeten för 2015. Där finns inte samma detaljeringsgrad varför några celler är tomma. Dessutom försvåras jämförelsen av att i beslutad budget för 2015 redovisas förslaget om avskaffad nedsättning av socialavgifter för unga i posten Arbetsgivaravgifter, medan det redovisas i posten Nedsättningar i utfallet för 2015.

Skatt på arbete

Skatt på arbete utgör ca 60 procent av de totala skatteintäkterna och kan delas in i direkta och indirekta skatter. Löner och andra ersättningar för arbete är underlag för både direkta och indirekta skatter, medan transfereringsinkomster, såsom sjuk- och föräldrapenning, arbetslöshetsersättning och pensioner, endast är underlag för direkt beskattning. Direkta skatter på arbete består till största delen av kommunal och statlig inkomstskatt. Under de direkta skatterna på arbete redovisas också skattereduktionerna.

Gemensamt för merparten av de skatter som ingår i skatt på arbete är att de följer utvecklingen av utbetalda löner och transfereringar.

Posterna under direkta skatter fastställs 2017 och uppgifterna för 2016 är därmed bedömt utfall, grundat på en prognos.

År 2016 beräknas skatt på arbete ha uppgått till drygt 1 140 miljarder kronor. Jämfört med statens budget för 2016 har intäkterna reviderats upp med knappt 7 miljarder kronor. Både de direkta och indirekta skatterna har reviderats upp bl.a. till följd av högre lönesumma.

Direkta skatter

De direkta skatterna på arbete består av inkomstskatter till staten och kommuner, allmän pensionsavgift samt skattereduktioner. År 2015 blev utfallet för de direkta skatterna drygt 558 miljarder kronor. År 2016 beräknas de direkta skatterna uppgå till drygt 608 miljarder kronor.

Jämfört med statens budget för 2016 har de direkta skatterna 2016 reviderats upp med knappt 2 miljarder kronor, vilket främst beror på att den kommunala inkomstskatten blev högre.

Kommunal inkomstskatt

År 2016 beräknas intäkterna från den kommunala inkomstskatten uppgå till ca 670 miljarder kronor. Jämfört med statens budget har intäkterna för 2016 reviderats upp med knappt 2 miljarder kronor. Förklaringen är bl.a. en upp-reviderad prognos för lönesummans utveckling. En annan förklaring är en högre kommunal medelskattesats än vad som antogs i statens budget.

Statlig inkomstskatt

Intäkterna från statlig inkomstskatt beräknas ha uppgått till 56,6 miljarder kronor 2016. I jämförelse med statens budget för 2016 har den statliga inkomstskatten reviderats ned endast marginellt. Skiktgränserna för 2016 är fastställda och har inte ändrats efter beslutad budget för 2016.

Allmän pensionsavgift

Den allmänna pensionsavgiften tas ut på förvärvsinkomster. Underlaget för avgiften utgörs av pensionsgrundande ersättningar och intäkterna följer därför utvecklingen av skatteunderlaget för direkta skatter. Utfallet för 2016 beräknas bli drygt 113 miljarder kronor, vilket är i nivå med vad som beräknades i statens budget för 2016.

Skattereduktioner

År 2016 beräknas den totala skattereduktionen uppgå till knappt 232 miljarder kronor, vilket är marginellt lägre än i statens budget.

Från och med 2016 påverkas skattereduktionerna av vissa regeländringar. Reglerna för husavdraget har ändrats. Bland annat har subventionsgraden för ROT-avdraget sänkts och taket för RUT-avdraget har halverats för personer under 65 år. Dessutom har jobbskatteavdraget trappats ned för personer med inkomster över ca 50 000 kronor per månad.

Indirekta skatter

De indirekta skatterna på arbete utgjorde 47 procent av skatt på arbete och beräknas 2016 ha uppgått till ca 532 miljarder kronor. Till skillnad från de direkta skatterna, där merparten av intäkterna överförs till kommunerna, tillfaller de indirekta skatterna huvudsakligen staten och ålderspensionssystemet.

Arbetsgivaravgifter

Av de indirekta skatterna utgörs huvuddelen av arbetsgivaravgifter. För 2016 är utfallet nästan fullständigt. Arbetsgivaravgifterna uppgick 2016 till knappt 516 miljarder kronor. Jämfört med statens budget har intäkterna reviderats upp med drygt 3 miljarder kronor. Intäkterna från dessa avgifter påverkas framför allt av utvecklingen på arbetsmarknaden.

Särskild löneskatt

År 2016 beräknas den särskilda löneskatten bli 44,5 miljarder kronor. Jämfört med statens budget har intäkterna reviderats upp med drygt 1 miljard kronor. Upprevideringen beror huvudsakligen på att företagens kostnader för pensionsförmåner till de anställda har ökat.

Nedsättningar

År 2016 beräknas nedsättningarna uppgå till knappt 6 miljarder kronor, vilket är ca 2 miljarder kronor lägre än i statens budget för 2016. Beslut om att slopa nedsättningen av socialavgifter för unga i två steg fr.o.m. den 1 augusti, i enlighet med vad regeringen föreslog i propositionen Vårändringsbudget för 2015, innebär att nedsättningarna är betydligt lägre 2016 jämfört med 2015.

Skatt på kapital

Skatt på kapital omfattar bl.a. skatt på företagsvinster, skatt på hushållens kapitalinkomster samt kommunal fastighetsavgift och statlig fastighetsskatt. År 2016 beräknas skatt på kapital utgöra ca 12 procent av de totala skatteintäkterna. Skatt på företagsvinster utgör knappt hälften av skatt på kapital.

Skatt på hushållens kapitalinkomster och skatt på företagsvinster är de skatter som uppvisar störst variationer över åren. Det är också för dessa skatter som prognososäkerheten är störst.

De flesta skatter i undergruppen skatt på kapital fastställs i den årliga beskattningen i december året efter inkomståret. Undantagen är kupongskatten och stämpelskatten, som fastställs månadsvis. Detta innebär att intäkterna från skatt på kapital för 2016 till stor del fortfarande är en prognos.

Skatt på hushållens kapital

Underlaget för hushållens skatt på kapital är nettot av kapitalinkomster och kapitalutgifter. Den största delen av kapitalskatten kommer från realiserade kapitalvinster. Resterande delar kommer från utdelningsinkomster, ränteinkomster, schablonintäkter samt avdrag för ränteutgifter. Kapitalvinsterna har varierat kraftigt mellan åren, vilket leder till att även hushållens kapitalskatt varierar. Kapitalvinsternas storlek beror på marknadsvärdet av olika tillgångar samt på när de ackumulerade vinsterna realiserar.

Hushållens skatt på kapital beräknas uppgå till knappt 62 miljarder kronor 2016. Det är nästan 15 miljarder kronor högre än i beslutad budget. Revideringen beror framför allt på att hushållens kapitalvinster bedöms bli betydligt högre. Utfallet för 2015 avseende hushållens kapitalvinster blev betydligt högre än förväntat. Detta i kombination med en fortsatt gynnsam utveckling på bostads- och aktiemarknaden ligger bakom bedömningen för 2016. Även hushållens utdelningsinkomster väntas bli högre än tidigare bedömning.

Skatt på företagsvinster

Aktiebolag, ekonomiska föreningar, stiftelser, föreningsbanker, sparbanker m.fl. betalar inkomstskatt på sin beskattningsbara inkomst. Beskattningen utgår från bolagens bokföringsmässiga resultat, men vissa skattemässiga justeringar görs för att få fram den beskattningsbara inkomsten.

Skatt på företagsvinster bedöms uppgå till drygt 106 miljarder kronor 2016 och detta är drygt 5 miljarder kronor högre än i beslutad budget för 2016. Den slutgiltiga taxeringen för 2014 och 2015 visade på högre företagskatteintäkter än förväntat. Detta föranledde ett nivåskifte uppåt för de framtida förväntade intäkterna från företagsbeskattningen och det är den främsta förklaringen för skillnaden mot prognosen i statens budget för 2016.

Avkastningsskatt

Avkastningsskatt tas ut på sparande i pensions- och kapitalförsäkringar. Förutom värdet på tillgångarna i pensions- eller kapitalförsäkringen beror avkastningsskatten på statslåneräntan året före beskattningsåret. 2016 var skattesatsen 15 procent på pensionsförsäkringar och 30 procent på kapitalförsäkringar.

Intäkten från avkastningsskatten blir 3,5 miljarder kronor 2016, en minskning från drygt 8 miljarder kronor året innan. Detta kan i all väsentlighet knytas till en nedgång i statslåneräntan under 2015. Jämfört med prognosen i statens budget 2016 har det beräknade utfallet reviderats ned med drygt 1,5 miljarder kronor, givet lägre statslåneräntor och mindre livbolagens tillgångar än tidigare prognosticerat.

Kommunal fastighetsavgift och statlig fastighetsskatt

År 2008 avskaffades den statliga fastighets-skatten på bostäder och ersattes av en kommunal fastighetsavgift. Avgifter för småhus uppgick 2016 till 7 412 kronor, dock högst 0,75 procent av taxeringsvärdet, medan avgiften för bostadsdelen i hyreshus uppgick till 1 268 kronor per lägenhet, dock högst 0,3 procent av taxeringsvärdet. Avgiften indexerades genom att knytas till inkomstbasbeloppet.

Intäkterna från den kommunala fastighetsavgiften och statliga fastighetsskatten beräknas uppgå till knappt 33 miljarder kronor 2016, vilket är i nivå med vad som beräknades i statens budget för 2016.

Stämpelskatt

Stämpelskatt tas ut vid köp av fast egendom och tomträtter och vid beviljande av inteckningar. Utfallet för intäkterna från stämpelskatt för 2016 blev drygt 12 miljarder kronor, vilket är knappt 3 miljarder kronor högre än i beslutad budget för 2016.

Kupongskatt

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och svenska aktiefonder. Skatten betalas av personer som är bosatta utomlands och som fått utdelning från svenska aktiebolag.

Kupongskatten uppgick till knappt 6 miljarder kronor 2016, vilket är något högre än beräknat i budgeten för 2016.

Skatt på konsumtion och insatsvaror

Mervärdesskatt, punktskatter och skatt på import bildar tillsammans skatt på konsumtion och insatsvaror. År 2016 beräknas intäkterna från skatt på konsumtion och insatsvaror uppgå till 539 miljarder kronor, vilket är 22 miljarder kronor högre än i statens budget för 2016.

Mervärdesskatt

Intäkterna från mervärdesskatten påverkas främst av hushållens konsumtion. Eftersom olika varu- och tjänstegrupper beskattas med olika mervärdesskattesatser beror intäkterna både på den totala konsumtionen och på sammansättningen i konsumtionen. Mervärdesskatt tas ut på varor och tjänsters marknadspris, vilket medför att intäkterna är starkt kopplade

till prisökningstakten i ekonomin. Utöver hushållens konsumtion består skattebasen för mervärdesskatt även av offentlig konsumtion, samt förbrukning i icke skattepliktig verksamhet i både privata företag och offentlig sektor, dvs. verksamhet där ingående mervärdesskatt inte är avdragsgill.

Intäkterna från mervärdesskatten beräknas ha uppgått till 406 miljarder kronor 2016, vilket är 21 miljarder kronor högre än i statens budget för 2016. Att intäkterna blev så mycket högre beror på att tillväxten i den svenska ekonomin blev starkare än väntat. Särskilt investeringarna ökade betydligt mer än vad som förväntades i budgeten. Dessutom var sammansättningen i hushållens konsumtion gynnsam för mervärdesskatteintäkterna i och med att konsumtionen av bilar var särskilt hög.

Punktskatter

Avsikten med flertalet punktskatter är att de ska kompensera för de negativa externa effekter för samhället som uppstår i samband med förbrukningen av vissa varor. Detta gäller t.ex. konsumtion av bensin, diesel, alkohol och tobak som ger negativa effekter på miljö och hälsa. Punktbeskattning används för att påverka konsumtionen i en för samhället önskvärd riktning, även om de också har en klar offentligfinansiell betydelse. Punktskatterna är i allmänhet fixerade till ett visst belopp per enhet av varan eller proportionell mot det innehåll i varan som anses skadligt.

Intäkterna från punktskatterna uppgick sammantaget 2016 till 133 miljarder kronor, vilket är 1 miljard kronor högre än i statens budget. Inom punktskatterna har utfallen emellertid blivit både högre och lägre än väntat. Intäkterna från tobak och alkohol blev något högre till följd av att konsumtionen av dessa varor blev högre än förväntat. Intäkterna från koldioxidskatt blev högre än beräknat i statens budget, vilket förklaras av att industrikonjunkturen utvecklades starkare än väntat och därmed medförde mer användning av olika energislag. Å andra sidan har utfallet för intäkterna från både fordonsskatt och skatt på import blivit något lägre än väntat.

Restförda och övriga skatter

Restförda skatter är nettot av restförda och av Kronofogdemyndigheten indrivna skatter. Bland övriga skatter redovisas omprövningar av Skatteverkets tidigare fattade beskattningsbeslut samt diverse inkomster som exempelvis Insättningsgaranti- och stabilitetsfondsavgifter, avgifter till Kärnavfallsfonden m.fl.

Tillsammans uppgick restförda och övriga skatter till knappt 16 miljarder kronor 2016. Restförda skatter blev drygt en miljard kronor högre än beräknat medan övriga skatter blev 9 miljarder kronor högre än väntat i statens budget för 2016. Det beror främst på högre återbetalade anstånd från hushåll och företag samt högre resolutionsavgifter.

Periodiseringar

Periodiseringarna består av uppbörds- och betalningsförskjutningar. Uppbördsförskjutningar visar skillnaden mellan inkomsterna i den löpande redovisningen och den periodiserade intäkten. Betalningsförskjutningar består av skillnaden mellan intäkter och utbetalningar till andra sektorer. Betalningsförskjutningar till den privata sektorn (hushåll och företag) utgörs av skillnaden mellan in- och utbetalningar på samtliga skattekonton och debiterade skatter.

Periodiseringarna väntas 2016 ha uppgått till drygt 52 miljarder kronor, vilket är drygt 32 miljarder kronor högre än väntat. Det beror främst på uppbördsförskjutningar hänförliga till juridiska personer och betalningsförskjutningar i förhållande till den privata sektorn. Det förklaras i sin tur av en enskild koncerns stora inbetalning av skatt under 2016 som avsåg inkomstår 2015, respektive höga inbetalningar på skattekonton från hushåll och företag till följd av en attraktiv intäktsränta.

Uppskjuten beskattning

Skattelagstiftningen ger skattebetalarna möjligheter att i vissa fall skjuta upp beskattningen av olika typer av inkomster. Fysiska personer har t.ex. möjligheter att skjuta upp beskattningen av en kapitalvinst som uppkommer vid avyttring av en privatbostad. De stora beloppen för uppskjuten beskattning för fysiska personer avser

emellertid pensionerna, eftersom de beskattas när pensionen faller ut och inte när pensionsrätterna tjänas in. Det gäller både det egna privata pensionssparandet, och framför allt avtalspensionerna.

Även företag har möjligheter att skjuta upp beskattningen av inkomster. De kan t.ex. sätta av delar av sin vinst i periodiseringsfonder. Dessutom kan företag göra skattemässiga avskrivningar som är större än den beräknade ekonomiska värdeminskningen (överavskrivningar).

De fordringar som är kopplade till olika former av uppskjuten beskattning skulle egentligen påverka redovisningen av den offentliga sektorns nettoförmögenhet. Anledningen till att detta inte görs är att det inte finns någon samlad redovisning av den uppskjutna beskattningen. Det gäller framför allt avtalspensionerna. Ytterligare ett skäl att inte redovisa skattefordringar är att det är mycket svårt att beräkna den fordran som den offentliga sektorn har. Även om det för ett visst år t.ex. finns uppgift om företagets avsatta medel till periodiseringsfonder vet man inte i vilken utsträckning dessa återföringar kommer att påverka skatteintäkterna. Om återföringen sker under år som företagen har förluster bidrar inte återföringen till ytterligare skatteintäkter. Man måste dessutom nuvärdesberäkna skattefordran vilket gör skattningen än mer osäker.

2.2.3 Övriga inkomster

Övriga inkomster omfattar inkomsttyperna Inkomster av statens verksamhet, Inkomster av försäld egendom, Återbetalning av lån, Kalkylmässiga inkomster och Bidrag m.m. från EU. Dessutom ingår inkomsttyperna Avräkningar i anslutning till skattesystemet och Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. Det totala utfallet för övriga inkomster 2016 uppgick till -41 099 miljoner kronor och var därmed 12 758 miljoner kronor lägre än vad som beräknades i den ursprungliga budgeten. Övriga inkomster blev 6 686 miljoner kronor lägre jämfört med föregående år.

Tabell 2.10 Övriga inkomster, sammanfattning

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Inkomster av statens verksamhet	31 149	31 256	107	38 970
Inkomster av försäld egendom	5 000	231	-4 769	134
Återbetalning av lån	761	784	23	912
Kalkylmässiga inkomster	10 719	10 775	56	9 748
Bidrag m.m. från EU	12 706	10 980	-1 726	9 733
Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-88 675	-95 124	-6 449	-85 754
Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto		0	0	-8 155
Övriga inkomster	-28 341	-41 099	-12 758	-34 412

Inkomster av statens verksamhet

Inom inkomsttypen redovisas bl.a. rörelseöverskott från statliga affärsverk och Riksbanken samt överskott av statens fastighetsförvaltning. Dessutom redovisas ränteinkomster, aktieutdelningar från bolag med statligt ägande, offentligrättsliga avgifter, försäljningsinkomster, böter och övriga inkomster av statens verksamhet.

Tabell 2.11 Inkomster av statens verksamhet, översikt

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Rörelseöverskott	3 433	4 235	802	6 983
Överskott av statens fastighetsförvaltning	239	286	47	260
Ränteinkomster	1 996	1 960	-36	1 345
Inkomster av statens aktier	14 000	12 588	-1 412	19 521
Offentligrättsliga avgifter	9 564	10 361	797	8 490
Försäljningsinkomster	59	68	9	68
Böter m.m.	1 188	1 072	-116	1 243
Övriga inkomster av statens verksamhet	670	686	16	1 060
Inkomster av statens verksamhet	31 149	31 256	107	38 970

Inkomsterna inom inkomsttypen uppgick till 31 256 miljoner kronor, vilket är 107 miljoner kronor högre än beräknat i statens budget.

Inkomsterna av statens verksamhet blev 7 714 miljoner kronor (19,8 procent) lägre än

2015. Dock blev utfallet för Offentligrättsliga avgifter 1 871 miljoner kronor högre än 2015. Även Ränteinkomster blev 615 miljoner kronor högre än föregående år. Utfallet för Rörelseöverskott blev 2 748 miljoner kronor lägre än 2015. Den huvudsakliga anledningen till att utfallet för inkomsttypen blev lägre än 2015 är att utfallet för Inkomster av statens aktier blev 6 933 miljoner kronor lägre.

Rörelseöverskott

Rörelseöverskotten uppgick till 4 235 miljoner kronor, vilket är 2 748 miljoner kronor (39,4 procent) lägre än 2015.

Tabell 2.12 Rörelseöverskott

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Luftfartsverkets inlevererade överskott	12		-12	
Affärsverket Svenska Kraftnäts inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	495	729	234	475
Sjöfartsverkets inlevererade överskott				
Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	50	26	-24	18
Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	100	164	64	100
Inlevererat överskott från övriga myndigheter	76	515	439	2 290
Riksbankens inlevererade överskott	2 700	2 800	100	4 100
Rörelseöverskott	3 433	4 235	802	6 983

År 2015 redovisade Affärsverket Svenska kraftnät 1 121 miljoner kronor i resultat. Det är 390 miljoner kronor högre än året innan. Av Svenska kraftnäts utdelningspolicy framgår att 65 procent av resultatet ska utdelas till staten. Den utbetalda utdelningen till staten uppgår till 729 miljoner kronor 2016. Det är 254 miljoner kronor (53,5 procent) högre än 2015.

Aktiebolaget Svensk Exportkredit ska för varje kvartal redovisa resultatet för det svenska systemet för statsstödda exportkrediter. Föregående års överskott inlevereras och redovisas på inkomsttitel. Överskottet uppgick 2015 till 164 miljoner kronor och inlevererades 2016. Det inlevererade överskottet 2016 är 64 miljoner

kronor (64,0 procent) högre än det överskott som inlevererades 2015.

Riksbankens inlevererade överskott uppgick till 2 800 miljoner kronor, vilket är 1 300 miljoner kronor lägre än föregående år. Det inlevererade överskottet uppgår till 80 procent av Riksbankens genomsnittliga resultat under den senaste femårsperioden, före bokslutsdispositioner m.m. För de senaste fem åren, 2011 till 2015, uppgår Riksbankens genomsnittliga resultat till 3 476 miljoner kronor. Resultatet kan variera mycket från år till år vilket i sin tur kan ha stora effekter på genomsnittet. Riksbanken redovisade ett positivt resultat på 1 954 miljoner kronor för 2015. Efter justeringar och återföringar av bokslutsdispositioner, vilka omfattar en prisförlust om 2 720 miljoner kronor, redovisades ett negativt resultat på 1 588 miljoner kronor för 2016. Att resultatet blev så lågt förklarar till stor del skillnaden på det inlevererade överskottet jämfört med 2015.

Överskott av statens fastighetsförvaltning

Överskotten av statens fastighetsförvaltning uppgick till 286 miljoner kronor, vilket är 26 miljoner kronor (10,2 procent) högre än föregående år.

Överskottet från Statens fastighetsverk (SFV) var 188 miljoner kronor. Överskottet består dels av en definitiv inleverans av avkastningskrav för 2015 på 38 miljoner kronor, dels av en preliminär inleverans av avkastningskrav för 2016 på 105 miljoner kronor. Utöver detta levererade SFV in 45 miljoner kronor som avsåg överskott från fastighetsförsäljningar under 2015. Fortifikationsverket levererade ett överskott på 98 miljoner kronor. Även detta består av dels en definitiv inleverans av avkastningskrav för 2015 på 9 miljoner kronor, dels en preliminär inleverans av avkastningskrav för 2016 på 89 miljoner kronor.

Ränteinkomster

Ränteinkomster uppgick till 1 960 miljoner kronor, vilket är 615 miljoner kronor (45,7 procent) högre än föregående år.

Tabell 2.13 Ränteinkomster

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Räntor på näringslån	-1	-1	0	-1
Räntor på studielån	36	36	0	40
Övriga ränteinkomster	1 961	1 925	-36	1 306
Ränteinkomster	1 996	1 960	-36	1 345

Övriga ränteinkomster uppgick till 1 925 miljoner kronor, vilket är 619 miljoner kronor (47,4 procent) högre än föregående år. Räntor på skattekonto sorterar under övriga ränteinkomster och utgör 96,9 procent av utfallet för dessa inkomster. Skillnaden jämfört med föregående år beror framför allt på att utfallet för kostnadsräntor vid underskott på skattekontot uppgick till 2 183 miljoner kronor. Kostnadsräntan är den ränta som den skatteskyldige ska betala vid underskott på skattekontot. Kostnadsräntan påförs varje dag och har flera olika nivåer bl.a. beroende på underskottets storlek.

Inkomster av statens aktier

Inkomsttiteln *Inkomster av statens aktier* består av utdelning och andra inkomster från statligt ägda bolag. Den utbetalade utdelningen baseras generellt på bolagens resultat från året innan. Inkomster av statens aktier uppgick till 12 588 miljoner kronor, vilket är 6 933 miljoner kronor (35,5 procent) lägre än föregående år.

Tabell 2.14 Aktieutdelning 2016 och 2015

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Utfall 2015	Skillnad
Akademiska hus AB	3 290	5 945	-2 655
Apoteket AB	1 100	158	942
AB Bostadsgaranti	2	138	-136
Dom Shvetsii A/O	2	0	2
Fouriertransform	0	100	-100
Inlandsinnovation	0	100	-100
Jernhusen AB	500	113	387
Lernia AB	50	235	-185
Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)	0	139	-139
Metria	8	3	5
Nordiska investeringsbanken	195	193	2
PostNord AB	0	0	0
SBAB	0	502	-502
SJ AB	188	1 930	-1 741
Specialfastigheter AB	446	3 000	-2 554
Sveaskog AB	800	800	0
Svensk bilprovning AB	56	48	8
Svensk exportkredit AB	356	378	-22
Svenska Rymdaktiebolaget	0	10	-10
Svevia	150	120	30
Swedavia	232	231	1
Telia Company AB	4 844	4 844	0
Teracom Group AB	285	235	50
Vasallen AB	85	300	-215
Totalt	12 588	19 521	-6 933

Utdelningen från Apoteket AB uppgick till sammanlagt 1 100 miljoner kronor, vilket är 942 miljoner kronor högre än föregående år. Apoteket har även använt balanserade vinstmedel från tidigare år till årets utdelning.

Utdelningen från Telia Company AB uppgick till 4 844 miljoner kronor, vilket är lika mycket som 2015. Resultatet för koncernen uppgick 2015 till 10 205 miljoner kronor, vilket är 5 394 miljoner kronor (34,6 procent) lägre än 2014.

Jernhusen AB delade ut 500 miljoner kronor, vilket är 387 miljoner kronor mer än föregående år. Jernhusets bättre resultat under 2015 berodde framför allt på att värdet för bolagets förvaltningsfastigheter ökade.

Specialfastigheter AB, SJ AB och Akademiska hus AB beslutade om extrautdelningar under 2015. Inkomster från statens aktier utöver

ordinarie aktieutdelningar uppgick till 8 271 miljoner kronor 2015. Av Akademiska hus AB:s extrautdelning på 6 500 miljoner kronor delades 2 000 miljoner kronor ut under 2016. Utöver det har inga liknande beslut fattats under innevarande år. Därför är utdelningarna från dessa bolag betydligt lägre och således även inkomsterna från statens aktier utöver ordinarie aktieutdelningar.

Offentligrättsliga avgifter

Inkomsterna från offentligrättsliga avgifter blev 10 361 miljoner kronor, vilket är 1 871 miljoner kronor (22,0 procent) högre än föregående år.

År 2016 infördes en ny finansieringsmodell för Centrala studiestödsnämnden (CSN). Tidigare disponerade CSN förutom anslagsmedel även intäkter av expeditionsavgifter, påminnelseavgifter, övriga administrativa avgifter och uppläggningsavgifter. Från och med 2016 redovisas i stället avgifterna på inkomsttitel 2562 CSN-avgifter. Utfallet på inkomsttiteln blev 1 342 miljoner kronor vilket till stor del förklarar skillnaden mot föregående år. Inkomsterna som är redovisade mot inkomsttitel är 717 miljoner kronor högre än de avgifter som är inbetalda. Därför uppstår en negativ kassamässig korrigeringspost (se även avsnitt 2.4.30 Kassamässig korrigeringspost). Korrigeringsposten för 2016 består dels av en övergångseffekt, dels av en årlig effekt. Huvuddelen 2016 består av en övergångseffekt.

Finansieringsavgiften från arbetslöshetskassor uppgick till 3 365 miljoner kronor, vilket är 368 miljoner kronor (12,3 procent) högre än 2015. Det beror på att både dagpenningnivån och medlemsantalen i arbetslöshetskassorna har ökat.

Böter m.m.

Inkomsterna från Böter m.m. uppgick till 1 072 miljoner kronor, vilket är 171 miljoner kronor (13,7 procent) lägre än föregående år. Det lägre utfallet beror framför allt på att utfallet för inkomsttiteln 2712 Bötesmedel blev 110 miljoner kronor lägre än föregående år. Vilket i sin tur i huvudsak förklaras av lägre sanktionsavgifter från Finansinspektionen.

Övriga inkomster av statens verksamhet

De övriga inkomsterna av statens verksamhet uppgick till 686 miljoner kronor, vilket är 374 miljoner kronor lägre än 2015.

Inkomster av försåld egendom

Under denna inkomsttyp redovisas bl.a. inkomster av försålda byggnader och maskiner, mark och annan egendom som exempelvis gruvegendom och aktier.

Tabell 2.15 Inkomster av försåld egendom

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Inkomster av försåld egendom	5 000	231	-4 769	134

Låga inkomster av försåld egendom 2016

Inkomster av försåld egendom uppgick till 231 miljoner kronor, vilket är 4 769 miljoner kronor lägre än beräknat i statens budget och 97 miljoner kronor högre än 2015. Det beräknade beloppet i statens budget utgör en beräkningsteknisk schablon på 5 000 miljoner kronor. Under 2016 uppgick inkomsterna från försäljning av statens aktier i SAS AB (publ) till 210 miljoner kronor. Överskott från försäljningar av fastigheter som Fortifikationsverket genomfört uppgick till 20 miljoner kronor.

Återbetalning av lån

Under inkomsttypen Återbetalning av lån redovisas återbetalningar av olika typer av lån där den största delen är återbetalning av studielån.

Tabell 2.16 Återbetalning av lån

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Återbetalning av näringslån	1	1	1	1
Återbetalning av studielån	613	579	-34	711
Återbetalning av övriga lån	147	203	56	200
Återbetalning av lån	761	784	23	912

Återbetalning av lån lägre än föregående år

Utfallet på inkomsttypen Återbetalning av lån uppgick till 784 miljoner kronor, vilket är 23 miljoner kronor (3,0 procent) högre än beräknat i statens budget. Jämfört med föregående år är utfallet 128 miljoner kronor (14,0 procent) lägre.

Återbetalningen av studielån blev 132 miljoner kronor lägre än 2015. Förändringen mellan åren beror till största delen på att amorteringarna för studielån har minskat. Antalet återbetalningsskyldiga för denna lånetyp, som avser lån upptagna före 1989, blir allt lägre. Återbetalningen av övriga lån blev 3 miljoner kronor högre än föregående år och avser bl.a. återbetalning av lån för svenska FN-styrkor.

Kalkylmässiga inkomster

Inkomsttypen Kalkylmässiga inkomster består av avskrivningar och statliga pensionsavgifter.

Tabell 2.17 Kalkylmässiga inkomster

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Avskrivningar och amorteringar	107	107	0	154
varav Avskrivningar på fastigheter	107	107	0	154
Statliga pensionsavgifter	10 612	10 668	56	9 594
Kalkylmässiga inkomster	10 719	10 775	56	9 748

Inkomsterna uppgick till 10 775 miljoner kronor, vilket är 56 miljoner kronor (0,5 procent) högre än beräknat i statens budget för 2016.

De statliga pensionsavgifterna ökade

Inkomsterna av statliga pensionsavgifter uppgick totalt till 10 668 miljoner kronor under 2016. Avgifterna för statlig tjänstepensionering uppgick till 8 723 miljoner kronor, medan den särskilda löneskatten på pensionskostnader uppgick till 1 999 miljoner kronor. Administrationskostnaderna för det statliga tjänstepensionssystemet blev 184 miljoner kronor. Jämfört med föregående år har de statliga pensionsavgifterna ökat med 1 074 miljoner kronor (11,2 procent).

Tabell 2.18 Statliga pensionsavgifter

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Statlig tjänstepensionering		8 723		7 831
Särskild löneskatt på pensionskostnader		1 999		1 826
Statlig grupplivförsäkring		52		49
Premieskatt, gruppliv		40		38
Statlig personskadeförsäkring		52		50
Avdrag för administrationskostnader		-184		-188
Administration, personskadeförsäkring		-14		-12
Statliga pensionsavgifter	10 612	10 668	56	9 594

Bidrag m.m. från EU

Under inkomsttypen Bidrag m.m. från EU redovisas bidrag från olika EU-fonder inom EU:s budget. De största enskilda bidragen erhålls från Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska jordbruksfonden. Bidragen är främst kopplade till utgifter på anslag under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt, utgiftsområde 22 Kommunikationer samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Tabell 2.19 Bidrag m.m. från EU

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Bidrag från EU:s jordbruksfonder	10 253	8 852	-1 401	8 221
varav Gårdsstöd	6 808	6 345	-463	6 272
varav Övriga interventioner	126	127	1	122
varav Djurbidrag		0	0	0
varav Offentlig lagring	10		-10	
varav Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	8	7	-1	206
Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen	3 301	2 372	-929	1 621
Bidrag från EU till fiskenäringen	130	58	-72	103
Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	986	721	-265	509

Bidrag från Europeiska socialfonden	648	324	-324	524
Bidrag till transeuropeiska nätverk	450	383	-67	123
Övriga bidrag från EU	238	642	404	253
Bidrag m.m. från EU	12 706	10 980	-1 726	9 733

Inkomsterna uppgick till 10 980 miljoner kronor 2016 och är 1 726 miljoner kronor (13,6 procent) lägre än beräknat i statens budget. Jämfört med 2015 blev inkomsterna 1 247 miljoner kronor (12,8 procent) högre. Det högre utfallet jämfört med föregående år beror på att de flesta programmen inom den nya långtidsbudgeten för 2014–2020 fortfarande var i en uppstartsfas under 2015.

Bidragen från EU:s jordbruksfonder ökade jämfört med 2015

Bidragen från EU:s jordbruksfonder uppgick till 8 852 miljoner kronor 2016. Jämfört med 2015 ökade bidragen från EU:s jordbruksfonder med 631 miljoner kronor. Inkomsterna för gårdsstödet uppgick till 6 345 miljoner kronor och var 73 miljoner kronor högre än 2015.

Bidragen från EU till landsbygdsutvecklingen uppgick till 2 372 miljoner kronor. Utfallet avser den nya programperioden 2014–2020. Jämfört med 2015 ökade bidragen med 751 miljoner kronor. Det beror främst på att EU betalat ut bidrag motsvarande 3 procent av det totala bidraget för landsbygdsprogrammet 2014–2020 i förskott. Förskotten från EU kommer att avräknas i samband med avslut av programperioden tidigast under 2023.

Högre inkomster från regionala utvecklingsfonden men lägre från socialfonden än 2015

Bidragen från Europeiska regionala utvecklingsfonden blev 721 miljoner kronor. Jämfört med 2015 ökade inkomsterna med 212 miljoner kronor (41,7 procent). Det beror på att programperioden 2014–2020 startat upp i högre omfattning jämfört med 2015. Bidragen från Europeiska socialfonden blev 324 miljoner kronor, vilket är en minskning med 200 miljoner kronor (38,2 procent) jämfört med 2015. Projekt inom ramen för den nya programperioden 2014–2020 har fortfarande varit i en uppstartsfas, vilket innebär att ersättningar från EU inte rekvirerats i någon stor utsträckning.

Bidragen till transeuropeiska nätverk var lägre

Bidragen till transeuropeiska nätverk blev 260 miljoner kronor (211,4 procent) högre än 2015 och uppgick till 383 miljoner kronor. Bidrag från EU har bl.a. utbetalats för att finansiera färdigställande av järnvägstunneln i Hallandsåsen. Bland projekt som fick bidrag i mindre omfattning finns bl.a. vägtunneln Norra länken och byggande av bangården Rosersbergs kombiterminal.

Högre inkomster från övriga bidrag från EU

Övriga bidrag från EU ökade med 389 miljoner kronor (153,8 procent) jämfört med 2015 och uppgick till 642 miljoner kronor. Det beror främst på högre bidrag från Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) och Fonden för inre säkerhet.

Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Denna inkomsttyp omfattar tillkommande EU-skatter och utjämningsavgifter för sådana LSS-kostnader som följer av lagen (1993:387) om stöd och service för vissa funktionshindrade. Dessutom ingår olika avräkningar som avser, dels intäkter som förs till fonder, dels kompensation för mervärdesskatt till statliga myndigheter och kommuner.

Tabell 2.20 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Tillkommande skatter	9 887	9 716	-171	9 872
EU-skatter	6 422	6 051	-370	6 226
<i>Tullmedel</i>	<i>6 344</i>	<i>6 018</i>	<i>-326</i>	<i>6 194</i>
<i>Jordbrukstullar och sockeravgifter</i>	<i>77</i>	<i>33</i>	<i>-44</i>	<i>32</i>
Kommunala utjämningsavgifter	3 465	3 664	199	3 646
<i>Utjämningsavgift för LSS-kostnader</i>	<i>3 465</i>	<i>3 664</i>	<i>199</i>	<i>3 646</i>
Avräkningar	-98 562	-104 840	-6 278	-95 626
Intäkter som förs till fonder	-7 992	-12 613	-4 620	-9 034
Kompensation för mervärdesskatt	-90 570	-92 227	-1 657	-86 592
<i>Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter</i>	<i>-30 585</i>	<i>-30 094</i>	<i>491</i>	<i>-29 211</i>
<i>Kompensation för mervärdesskatt, kommuner</i>	<i>-59 985</i>	<i>-62 133</i>	<i>-2 148</i>	<i>-57 381</i>
Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-88 675	-95 124	-6 449	-85 754

I statens budget beräknades avräkningarna uppgå till -88 675 miljoner kronor. Utfallet blev -95 124 miljoner kronor. Skillnaden mot beräkningen i statens budget blev alltså -6 449 miljoner kronor. Orsaken, som även beskrivs under stycket om *Restförda och övriga skatter*, är främst att resolutionsavgifter inte budgeterades i den ursprungliga budgeten för 2016. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 beslutade riksdagen att intäkterna från resolutionsavgifter ska redovisas på inkomstsidan i statens budget.

Avräkningarna för kompensation för mervärdesskatt till kommunerna blev 2 148 miljoner kronor högre och beror på att den kommunala konsumtionen ökade mer än väntat.

Jämfört med 2015 ökade *Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet* med 9 370 miljoner kronor. Det beror dels på att intäkter som förs till fonder blivit 3 578 miljoner kronor högre på grund av att intäkten från resolutionsavgifter redovisas för första gången 2016. Dels har avräkningarna för kompensation för mervärdesskatt till kommunerna ökat med 4 752 miljoner kronor, vilket beror på att den kommunala konsumtionen har ökat.

Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto

Denna inkomsttyp omfattar utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonton. Från och med 2016 redovisas samtliga stöd och subventioner på utgiftssidan i statens budget, vilket förklarar skillnaden mellan 2015 och 2016. Sjöfartsstödet redovisas under utgiftsområde 22 Kommunikationer. Nystartsjobb och Stöd till yrkesintroduktionsanställning redovisas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Ersättning för höga sjuklönekostnader redovisas under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Tabell 2.21 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto

Milljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Anställningsstöd				0
Jämställdhetsbonus				0
Sjöfartsstöd				-1 426
Nystartsjobb				-6 670
Stöd till yrkesintroduktionsanställning				-56
Korttidsarbete				0
Ersättning för höga sjuklönekostnader				-2
Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto				-8 155

2.3 Utgifter i statens budget 2016

Utgifterna i statens budget är indelade i 27 utgiftsområden. Därutöver ingår även posterna Förändring av anslagsbehållningar, Riksgäldskontorets nettoutlåning och Kassamässig korrigerings på budgetens utgiftssida.

Posten Förändring av anslagsbehållningar används endast vid budgetering. Utfallet påverkar anslagsbehållningarna för respektive anslag.

2.3.1 Utgifter i statens budget – sammanfattning

I tabell 2.22 jämförs utfallet för utgifterna, dvs. den faktiska förbrukningen, dels med ursprungligen anvisade medel (statens budget), dels med totalt anvisade medel (inklusive ändringar av budgeten). En högre förbrukning än anvisade medel möjliggörs genom utnyttjande av ett eventuellt ingående anslagssparande eller en anslagskredit.

Tabell 2.22 Utgifter i statens budget 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	SB	Ändrings- budget	Totalt anvisat	Utfall	Utfall-SB	Utfall-Totalt anvisat
01 Rikets styrelse	12 717	71	12 788	12 672	-46	-117
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	14 812	215	15 027	15 035	223	8
03 Skatt, tull och exekution	10 783		10 783	10 840	57	57
04 Rättsväsendet	41 574	706	42 280	42 289	715	9
05 Internationell samverkan	1 905	143	2 049	2 070	165	22
06 Försvar och samhällets krisberedskap	48 827	301	49 128	49 366	539	238
07 Internationellt bistånd	32 357	2 321	34 679	31 971	-387	-2 708
08 Migration	19 420	24 443	43 863	41 251	21 832	-2 612
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	69 238	1 905	71 143	63 371	-5 866	-7 772
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	109 868	480	110 348	105 614	-4 255	-4 735
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	36 184		36 184	35 928	-256	-256
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	87 129		87 129	86 106	-1 023	-1 023
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	21 070	227	21 297	19 200	-1 870	-2 097
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	79 681	-704	78 977	72 531	-7 151	-6 447
15 Studiestöd	21 708	5	21 712	19 486	-2 222	-2 226
16 Utbildning och universitetsforskning	69 452	-907	68 545	66 120	-3 333	-2 426
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 695	233	13 928	13 918	224	-9
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	7 064	-500	6 564	3 119	-3 945	-3 445
19 Regional tillväxt	3 256	5	3 261	2 614	-642	-647
20 Allmän miljö- och naturvård	7 662	177	7 839	7 299	-363	-540
21 Energi	2 812		2 812	2 721	-91	-91
22 Kommunikationer	54 122	-448	53 675	50 087	-4 035	-3 588
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	18 920	6	18 926	15 898	-3 021	-3 027
24 Näringsliv	5 998	-106	5 892	5 891	-107	-1
25 Allmänna bidrag till kommuner	93 398		93 398	93 350	-49	-49
26 Statskuldsröntor m.m.	10 769		10 769	1 743	-9 026	-9 026
27 Avgiften till Europeiska unionen	31 827	4 500	36 327	30 350	-1 477	-5 977
Förändringar av anslagsbehållningar	-3 143		-3 143		3 143	3 143
Summa	923 107	33 074	956 181	900 839	-22 268	-55 342
Riksgäldskontorets nettoutlåning	10 768		10 768	14 764	3 996	3 996
Kassamässig korrigerig	0		0	1 792	1 792	1 792
Summa utgifter i statens budget	933 875	33 074	966 949	917 396	-16 479	-49 553

Utgifterna blev lägre än budgeterat trots att utgifterna för migration blev högre

Utgifterna i statens budget uppgick till 917 396 miljoner kronor. Det är 16 479 miljoner kronor (1,8 procent) lägre än vad som anvisades i den ursprungliga budgeten och 49 553 miljoner kronor (5,1 procent) lägre än totalt anvisat. I budgeten beräknades anslagsbehållningarna (exkl. Statsskuldräntor m.m.) öka med 3 117 miljoner kronor, i stället ökade de med 33 653 miljoner kronor.

Utgifterna för de allra flesta utgiftsområdena blev lägre än anvisat. Utgifterna för utgiftsområde 8 Migration blev däremot 21 832 miljoner kronor högre än anvisat i den ursprungliga budgeten, men 2 612 miljoner kronor lägre än det totalt anvisade beloppet, dvs. den ursprungliga budgeten och de ändringar i budgeten som riksdagen beslutat om.

Under 2015 beslutade regeringen om tidigareläggning av utgifter inom flera utgiftsområden. Dessa tidigareläggningar påverkar både jämförelsen med anvisade medel och med föregående år.

Anvisat 2016 finansierar tidigarelagd utbetalning 2015

Inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgick utgifterna till 31 971 miljoner kronor, vilket är 387 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i den ursprungliga budgeten och 2 708 miljoner kronor lägre än totalt anvisat. De medel som anvisades i statens budget för 2016 användes också för att finansiera det underskott som uppstod till följd av den tidigarelagda biståndsutbetalningen om 2 498 miljoner kronor 2015.

Utgifterna för migration 22 miljarder kronor högre än beräknat

Inom utgiftsområde 8 Migration uppgick utgifterna till 41 251 miljoner kronor, vilket är 21 832 miljoner kronor (112,4 procent) högre än vad som anvisades i den ursprungliga budgeten för 2016. Anledningen är att det stora antalet asylsökande som kom till Sverige under slutet av 2015 inte var känt när budgeten beräknades. I ändringsbudget anvisades 24 443 miljoner kronor utöver vad som anvisats i budgetpropositionen för 2016.

Efterskottsbetalningar av assistansersättningen medförde lägre utgifter än budgeterat

För utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg blev utgifterna 5 866 miljoner kronor lägre än vad riksdagen anvisade i den ursprungliga budgeten och 7 772 miljoner kronor lägre än totalt anvisat. Det beror framför allt på att kostnaderna för assistansersättning blev 4 833 miljoner kronor lägre än vad som anvisats i statens budget på grund av att Försäkringskassan införde efterskottsbetalningar per den 1 oktober 2016. Anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna anvisades ytterligare 1 824 miljoner kronor på ändringsbudget. Dessa medel användes för att täcka tidigare års underskott på anslaget. Skillnaden mellan utfallet och totalt anvisade medel på anslaget uppgick till 1 927 miljoner kronor 2016.

Lägre utgifter för sjukpenning är beräknat

För utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning blev utgifterna 105 614 miljoner kronor, vilket är 4 255 miljoner kronor lägre än riksdagen anvisade. Det beror på att färre personer fick sjukpenning och rehabiliteringspenning än beräknat i statens budget.

Lägre utgifter för föräldrapenning och bostadsbidrag än anvisat

För utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn blev utfallet 86 106 miljoner kronor, vilket är 1 023 miljoner kronor lägre än anvisat. Det beror framför allt på att utgifterna för föräldrapenning och bostadsbidrag blev lägre än beräknat.

Färre kommunmottagna nyanlända än beräknat

Utfallet för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering blev 1 870 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget. Det beror på att kommunerna har tagit emot färre nyanlända personer än beräknat. Även etableringsinsatserna för nyanlända blev lägre än beräknat.

Färre arbetslösa än beräknat medför lägre utgifter än anvisat

Inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv blev utfallet 72 531 miljoner kronor, vilket är 7 151 miljoner kronor lägre än vad som anvisades av riksdagen i statens budget för 2016. Det beror på att volymerna för de nya insatserna extratjänster och traineejobb blev lägre än

beräknat. Det beror också på att färre personer än beräknat blev arbetslösa och att antalet beslut om lönebidrag blev lägre än beräknat.

Färre studiemedelstagare än beräknat

Inom utgiftsområde 15 Studiestöd blev utfallet 19 486 miljoner kronor, vilket är 2 222 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i budgeten. Det beror framför allt på att antalet studiemedelstagare blev lägre än beräknat.

Lägre utgifter för Utbildning och universitetsforskning än beräknat

För utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning uppgick utgifterna till 66 120 miljoner kronor. Det är 3 333 miljoner kronor lägre än anvisat i den ursprungliga budgeten. Det beror dels på att satsningar inom skolområdet inte kommit igång så fort som beräknat, dels på att medel omfördelats för att finansiera ökade utgifter inom andra områden och senarelagts.

Inga investeringsbidrag för anordnande av hyresbostäder och studentlägenheter har betalats ut
Utfallet för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik uppgick till 3 119 miljoner kronor och blev därmed 3 945 miljoner kronor lägre än anvisat. Det beror på att inga bidrag för investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder till studerande samt renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden har betalats ut

Lågt ränteläge, senareläggningar och överklaganden medför lägre utgifter för Kommunikationer

Utgifterna inom utgiftsområde 22 Kommunikationer uppgick till 50 087 miljoner kronor, vilket är 4 035 miljoner kronor lägre än anvisat. En orsak till de lägre utgifterna är det låga ränteläget som ledde till lägre räntekostnader på infrastrukturlån med 907 miljoner kronor. Andra orsaker till att utfallet blev lägre är ersättningar från medfinansierare, senareläggningar i investeringsverksamheten och förseningar på grund av överklaganden av vägplaner och upphandlingar med för få anbud. Även utgifterna för kollektivtrafiksatsningen Stadsmiljöavtal blev 404 miljoner kronor lägre än beräknat.

Förseningar medförde lägre utgifter för gårdsstöd och EU-program för landsbygden

Utgifterna inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel uppgick till 15 898 miljoner kronor. Det är 3 021 miljoner kronor lägre än anvisat i statens budget. Det beror på olika förseningar för utbetalningar av gårdsstöd och inom vissa delar av landsbygdsprogrammet.

Överkurser vid emission gav lägre räntekostnader
Utgifterna inom utgiftsområde 26 Statsskuld-räntor m.m. uppgick till 1 743 miljoner kronor, vilket är 9 026 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i budgeten. Det beror på flera faktorer, men den största enskilda orsaken är att överkurser vid emission blev högre än beräknat i statens budget.

EU-avgiften lägre än anvisat eftersom EU:s utgifter blev lägre

Utfallet för utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen uppgick till 30 350 miljoner kronor och är därmed 1 477 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i statens budget. I ändringsbudget anvisade riksdagen ytterligare 4 500 miljoner kronor för att betala Sveriges avgift till Europeiska unionens allmänna budget. Utgifterna för EU-avgiften blev dock lägre än beräknat. Det beror på att EU inte behövde rekvirera så höga belopp från medlemsländerna eftersom utgifterna för EU blev lägre än väntat.

Utfall för 2016 och 2015

Tabell 2.23 Utfallet för statens budget 2016 och 2015

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Utfall 2016	Utfall 2015	Skillnad mot 2015
1 Rikets styrelse	12 672	12 281	391
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	15 035	14 442	594
3 Skatt, tull och exekution	10 840	10 754	86
4 Rättsväsendet	42 289	40 429	1 860
5 Internationell samverkan	2 070	1 934	136
6 Försvar och samhällets krisberedskap	49 366	48 271	1 096
7 Internationellt bistånd	31 971	32 213	-242
8 Migration	41 251	18 725	22 526
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	63 371	64 979	-1 607
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	105 614	102 603	3 011
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	35 928	38 136	-2 208
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	86 106	82 931	3 176
13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	19 200	15 362	3 838
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	72 531	64 971	7 560
15 Studiestöd	19 486	19 216	270
16 Utbildning och universitetsforskning	66 120	62 954	3 166
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	13 918	13 281	638
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	3 119	1 074	2 045
19 Regional tillväxt	2 614	2 243	371
20 Allmän miljö- och naturvård	7 299	5 938	1 360
21 Energi	2 721	2 291	431
22 Kommunikationer	50 087	47 242	2 845
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 898	13 398	2 501
24 Näringsliv	5 891	5 475	416
25 Allmänna bidrag till kommuner	93 350	102 037	-8 687
26 Statsskuldsräntor m.m.	1 743	21 936	-20 193
27 Avgiften till Europeiska unionen	30 350	44 232	-13 882
Summa	900 839	889 345	11 494
Riksgäldskontorets nettoutlåning	14 764	10 094	4 670
Kassamässig korrigering	1 792	-7 260	9 052
Summa utgifter i statens budget	917 396	892 179	25 216

Högre utgifter för migration, men lägre utgifter för statsskuldsräntorna

Utgifterna i statens budget ökade med 25 216 miljoner kronor (2,8 procent) mellan 2015 och 2016. Utgifterna för utgiftsområde 8 Migration blev 22 526 miljoner kronor (120,3 procent) högre än 2015. Utgifterna för flera andra utgiftsområden ökade också. Samtidigt minskade utgifterna för andra utgiftsområden. Utgifterna för utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. minskade med 20 193 miljoner kronor (92,1 procent).

Utgifterna för ensamkommande barn och unga ökade med 353 procent

Inom utgiftsområde 8 Migration blev utgifterna 41 251 miljoner kronor. Ökningen uppgår till 22 526 miljoner kronor (120,3 procent) och beror framför allt på att ersättningar och bostadskostnader till asylsökande, kommuner och landsting ökade med 20 804 miljoner kronor (167,7 procent). Det är till största delen ersättningar till kommunerna för placering av ensamkommande barn och unga som ökade. De ökade med 19 198 miljoner kronor (353,2 procent). Även förvaltningsutgifterna för Migrationsverket ökade. De ökade med 1 257 miljoner kronor (27,2 procent).

Ökade utgifter för sjukpenning

Utgifterna för utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning blev 3 011 miljoner kronor (2,9 procent) högre än 2015. Ökningen beror bl.a. på att fler har fått sjukpenning och att fler har fått sjukpenning under en längre tid under 2016.

Utgifterna för garantipension och änkepension minskade

Utgifterna för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom blev 2 208 miljoner kronor (5,8 procent) lägre än 2015. Utgifterna för Garantipension till ålderspension blev 1 649 miljoner kronor (10,5 procent) lägre eftersom antalet pensionärer som fick garantipension blev lägre. Dessutom blev Efterlevandepensioner till vuxna 508 miljoner kronor (4,1 procent) lägre än föregående år.

Utgifterna för föräldraförsäkring och barnbidrag ökade

Inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ökade utgifterna med 3 176 miljoner kronor (3,8 procent). Utgifterna

för föräldraförsäkringen ökade med 1 906 miljoner kronor (4,6 procent), eftersom både ersättningen per dag blev högre och antalet uttagna dagar blev högre än 2015. Utgifterna för barnbidrag ökade med 585 miljoner kronor (2,3 procent) eftersom antalet barn ökade.

Fler kommunmottagna ger högre utgifter

Utgifterna för utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering ökade med 3 046 miljoner kronor (34,0 procent), vilket beror på att kommunerna tagit emot fler nyanlända 2016 jämfört med föregående år.

Ändrade redovisningsprinciper visar högre utgifter men också högra inkomster

Utgifterna för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv blev 7 560 miljoner kronor (11,6 procent) högre än 2015. Det beror framför allt på att Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar fr.o.m. 2016 redovisas som utgifter i stället för minskade inkomster på budgetens inkomstsida. Dessa utgifter uppgick 2016 till 6 402 miljoner kronor. Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader ökade med 687 miljoner kronor (9,2 procent). En stor del av detta beror på arbete med etableringsuppdraget för personer som är nya i Sverige. Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd minskade med 417 miljoner kronor (1,4 procent) eftersom antalet personer som fick arbetslöshetsersättning minskade.

Satsningar inom utbildningsområdet medför högre utgifter

Inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ökade utgifterna med 3 166 miljoner kronor (5,0 procent). Den enskilt största orsaken till det högre utfallet är det nya anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* – under vilket medel bl.a. finns för satsningen Lärarlönelyftet som inleddes hösten 2016 där utgifterna uppgick till 2 581 miljoner kronor. Hela detta belopp kan inte hänföras som förändring mellan åren då det skett förändringar i anslagsstrukturen. Utgifterna under anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* ökade med 675 miljoner kronor (17,2 procent).

Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande bidrog till högre utgifter

Utgifterna inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik blev 2 045 miljoner

kronor (190,4 procent) högre än 2015. Det beror framför allt på att staten har lämnat stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande med 1 850 miljoner kronor.

Väginvesteringarna ökade

Inom utgiftsområde 22 Kommunikationer ökade utgifterna med 2 845 miljoner kronor (6,0 procent). Av ökningen beror 1 486 miljoner kronor på att Sjöfartsstöd fr.o.m. 2016 redovisas som utgifter i stället för som minskade inkomster på budgetens inkomstsida. Större väginvesteringar enligt nationell plan ökade med 1 101 miljoner kronor (46,5 procent) medan de större järnvägsinvesteringarna enligt nationell plan minskade med 607 miljoner kronor (7,3 procent). Utfallet för anslagen Trängselskatt i Stockholm och Göteborg ökade tillsammans med 418 miljoner kronor (31,0 procent).

Uppsnabbad process för utbetalning av EU-stöd

Inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel ökade utgifterna 2 501 miljoner kronor (18,7 procent). Det beror dels på att utbetalningarna inom landsbygdsprogrammet för programperioden 2014–2020 kommit i gång, men också på att processen för att betala ut EU-stöd har snabbats upp.

Bidrag till kommunerna minskade med knappt 9 miljarder kronor

Utfallet för utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner minskade med 8 687 miljoner kronor (8,5 procent). Det beror framför allt på att kommunerna i december 2015 fick ett tillfälligt stöd med 9 800 miljoner kronor till följd av det ökade antalet asylsökande under hösten 2015. Dessa medel avsågs även täcka kostnader under 2016.

Räntor på statsskulden knappt två miljarder kronor

Inom utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. minskade utgifterna med 20 193 miljoner kronor (92,1 procent). Det beror på flera faktorer. Valutakursvinster bidrog till lägre utgifter med 12 722 miljoner kronor och räntor på lån i svenska kronor blev 8 626 miljoner kronor lägre än 2015.

Förtida betalning av EU-avgiften 2015 påverkar jämförelsen mellan åren

Utgifterna inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen blev 13 882 miljoner kronor

(31,4 procent) lägre än 2015. Under 2015 gjorde Sverige en förtida betalning till Europeiska kommissionens konto i Riksgäldskontoret på 6 700 miljoner kronor, som avsåg del av BNI-avgiften för 2016. Detta påverkar jämförelsen mellan åren med 13 400 miljoner kronor.

Refinansiering av lånen till Riksbanken medför ökade utgifter

Utfallet för Riksgäldskontorets nettoutlåning blev 4 670 miljoner kronor (46,3 procent) högre 2016 jämfört med 2015. Det beror bl.a. på refinansieringen av lånen till Riksbanken som ökade nettoutlåningen med 4 207 miljoner kronor 2016.

Förtida betalning till EU ökade posten

Kassamässig korrigerering

Utfallet för den kassamässiga korrigeringsposten blev 9 052 miljoner kronor högre 2016 än 2015. Det beror till största delen på att tidpunkten för redovisning mot anslaget för Avgiften till Europeiska unionen skiljer sig från tidpunkten då kommissionen rekviderar medel från kommissionens konto i Riksgäldskontoret.

2.3.2 Förklarande faktorer till avvikelserna mot budgeten

Utgifterna i statens budget blev 16,5 miljarder kronor lägre än den budget som riksdagen ursprungligen fastställde. I detta avsnitt analyseras hur stor del av denna skillnad som beror på reviderade bedömningar dels av de makroekonomiska förutsättningarna, dels av antalet personer som tar emot ersättning från olika transfereringssystem (volym). Vidare redovisas hur stor del av skillnaden som beror på nya beslut. Det gäller sådana beslut som fattats av riksdagen eller Riksbanken. Resterande skillnad beror på andra förklaringsfaktorer och redovisas i kategorin Övrigt. Skillnaderna fördelas också på Utgiftsområden exklusive räntor, Statsskuldräntor m.m. och Riksgäldskontorets nettoutlåning. Resultatet sammanfattas i följande tabell och kommenteras därefter.

Tabell 2.24 Förklarande faktorer till skillnaden mellan utfall och budget för 2016

Miljarder kronor

	Totalt	Volym ¹	Makro- förutsättningar	Beslut	Övrigt ²
Utgiftsområden, exklusive räntor ³	-13,3	8,0	-5,3	5,1	-21,2
Statsskuldräntor m.m.	-9,0	0,0	-9,0	0,0	0,0
Riksgäldskontorets nettoutlåning ⁴	5,8	0,0	5,0	0,0	0,8
Summa utgifter	-16,5	8,0	-9,3	5,1	-20,4

¹ Begreppet volym innefattar ett antal olika förklaringar till utgiftsförändringar, bl.a. antal personer i vissa transfereringssystem, längden på den tid som en person finns i ett transfereringssystem samt förändringar av nivån på styckkostnader i transfereringssystemen som inte direkt kan kopplas till de makroekonomiska förutsättningarna.

² Under Utgiftsområden, exkl. räntor ingår förändring av anslagsbehållningar enligt ursprunglig budget.

³ Utgiftsområden som omfattas av det statliga utgiftstaket.

⁴ Riksgäldskontorets nettoutlåning och den kassamässiga korrigeringsposten.

Skillnader till följd av reviderade volymer i olika transfereringssystem

Utgifterna blev 8,0 miljarder kronor högre än i statens budget till följd av ändrade bedömningar av antalet personer som tar emot ersättning från olika transfereringssystem (volym). Det förklaras av att antalet asylsökande oväntat blev mycket stort under slutet av 2015. Det medförde i sin tur att det genomsnittliga antalet inskrivna asylsökande i Migrationsverkets mottagnings-system 2016 uppgick till ca 157 000 vilket är ca 79 000 fler än vad som beräknades i budgeten för 2016. Av den anledningen blev utgifterna under utgiftsområde 8 Migration ca 21,3 miljarder kronor högre än i den beslutade budgeten till följd av volymförändringar.

De högre utgifterna för migration motverkas av lägre volymrelaterade utgifter på andra områden. Färre personer än beräknat i statens budget fick sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2016, vilket medförde att utgifterna under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp blev ca 4,4 miljarder kronor lägre till följd av volym än i den beslutade budgeten. Från den 1 oktober 2016 infördes efterskotts betalning av assistansersättningen, vilket är den huvudsakliga förklaringen till lägre utgifter under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg med ca 4,6 miljarder kronor under denna kategori. Vidare fick en lägre andel av de studerande studiemedel, vilket medförde att utgifterna under utgiftsområde 15

Studiestöd blev ca 2,2 miljarder kronor lägre än i budgeten till följd av volymförändringar.

Skillnader till följd av den makroekonomiska utvecklingen

Skillnader till följd av ändrade makroekonomiska förutsättningar medförde att utgifterna blev 9,3 miljarder kronor lägre än i statens budget.

Den största skillnaden återfinns på anslaget för statsskuldräntor som blev 9,0 miljarder kronor lägre till följd av ändrade makroekonomiska förutsättningar. Det beror främst på betydligt lägre räntor jämfört med budgeten (framför allt långa) samt valutakursvinster som påverkade ränteanslaget i samma riktning.

Riksgäldskontorets nettoutlåning blev 5,0 miljarder kronor högre än i statens budget beroende på makroutvecklingen. Det beror främst på att en svagare krona än beräknat medförde att Riksbankens lån i Riksgäldskontoret ökade 4,8 miljarder kronor mer än beräknat när enskilda lån refinansierades till en högre dollar- respektive eurokurs.

Utgifterna för samtliga utgiftsområden, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m., blev 5,3 miljarder kronor lägre än i statens budget beroende på den makroekonomiska utvecklingen. Den viktigaste förklaringen är att utgifterna inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv blev 5,3 miljarder kronor lägre, bl.a. till följd av att antalet personer i de arbetsmarknadspolitiska insatserna extratjänster och traineejobb inte blivit så många som budgeterades, samt att färre personer var arbetslösa.

Tabell 2.25 Makroekonomiska förutsättningar

	Utfall 2015	SB 2016	Utfall 2016	Skillnad utfall 2016- SB 2016
<i>Procentuell förändring från föregående år:</i>				
BNP (fasta priser)	4,1	2,8	3,3	0,5
KPI (årsgenomsnitt) ¹	0,0	1,0	1,0	0,0
Antal sysselsatta, 15–74 år ¹	1,4	1,5	1,5	0,0
<i>Nivåer:</i>				
Arbetslöshet, 15–74 år, procent av arbetskraften ^{1,2}	7,4	7,1	6,9	-0,2
SEK/Euro, årsgenomsnitt ³	9,36	9,30	9,46	0,16
SEK/USD, årsgenomsnitt ³	8,43	8,20	8,56	0,36
6-mån ränta, årsgenomsnitt ³	-0,3	0,4	-0,6	-1,0
5-årig statsobligation, årsgenomsnitt ³	0,1	1,0	-0,2	-1,2

¹ Källa: Statistiska centralbyrån.

² Exklusive heltidsstuderande arbetssökande.

³ Källa: Riksbanken.

Skillnader till följd av beslut

De totala utgifterna blev 5,1 miljarder kronor högre än i statens budget till följd av beslut fattade av riksdagen eller Riksbanken, vilket i sin helhet följer av beslut som avser utgiftsområden, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

De högre utgifterna följer av att riksdagen har beslutat om högre anslagsnivåer som en följd av regeringens förslag i propositionerna Vårändringsbudget för 2016 och Höständringsbudget för 2016. Sammantaget uppgår anslagsförändringarna till 33,1 miljarder kronor. Av dessa bedöms ca 5,1 miljarder kronor vara förslag som kategoriseras som beslut. Restande del av anslagsförändringarna, ca 27,9 miljarder kronor, utgjordes av medel som i ändringsbudget föreslogs tillföras främst regelstyrda transfereringsanslag till följd av förändrade volymer (antaganden om antal personer i olika transfereringssystem) eller makroekonomiska förutsättningar utan att någon ny reform föreslås. För mer information om vilka förslag i ändringsbudgetarna som bedöms vara beslut respektive tillskott till regelstyrda transfereringsanslag, se 2016 års ekonomiska vårproposition (prop. 2015/16:100 tabell 6.10) och Budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1 tabell 8.15).

Skillnader till följd av övriga orsaker

Av övriga orsaker blev utgifterna 20,4 miljarder kronor lägre än i statens budget.

Utgifterna på budgetens utgiftsområden (exklusive statsskuldräntor) blev sammantaget 21,2 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Av dessa är 12,0 miljarder kronor en följd av den tidigareläggning av utgifter från 2016 till 2015 som regeringen beslutade om i slutet av 2015.

Tabell 2.26 Regeringsbeslut om tidigareläggning av utgifter 2015 som avsåg 2016

Miljarder kronor

	Tidigareläggning 2015
7 Internationellt bistånd	2,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1,8
16 Utbildning och universitetsforskning	1,0
27 Avgiften till Europeiska unionen	6,7
Totalt	12,0

Vidare blev utgifterna inom flera utgiftsområden lägre än anvisat i statens budget till följd av övriga orsaker. Det gäller i första hand följande utgiftsområden:

- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering
- 16 Utbildning och universitetsforskning
- 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik
- 22 Kommunikationer
- 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

I avsnitt 2.4 Utfall per utgiftsområde finns detaljerade kommentarer till skillnaden mellan utfall och anvisat belopp i den ursprungliga budgeten.

Riksgäldskontorets nettoutlåning (inkl. kassamässig korrigeringspost) blev 0,8 miljarder kronor högre av övriga orsaker. Det innefattar bl.a. att den kassamässiga korrigeringsposten för EU-avgiften påverkades av två beslut som verkade åt olika håll. Den blev 6,7 miljarder kronor högre till följd av tidigareläggningen i slutet av 2015 av en del av EU-avgiften för 2016. Den kassamässiga korrigeringen blev 7,0 miljarder kronor lägre som följd av hanteringen av den retroaktiva återbetalningen av avgiftsrabatter för perioden 2014–2016. Återbetalningen tillfördes anslaget i

början av 2017 medan den till stor del resulterade i ett lägre lånebehov redan i slutet av 2016 till följd av att kommissionen då minskade sina uttag från kontot för EU-avgiften. Sammantaget blev den kassamässiga korrigeringsposten för EU-avgiften 0,3 miljarder kronor lägre. Totalt blev den kassamässiga korrigeringsposten 0,3 miljarder kronor högre.

2.3.3 Indragningar

Enligt 3 kap. 12 § budgetlagen (2011:203) får regeringen besluta att medel på ett anvisat anslag inte ska användas, om det är motiverat av särskilda omständigheter i en verksamhet eller av statsfinansiella eller andra samhällsekonomiska skäl. År 2016 har regeringen beslutat om indragning av anslagsmedel om totalt 23 342 miljoner kronor, främst avseende anslagssparanden från 2015. Det är 7 694 miljoner kronor mindre än 2015. De 30 största indragningarna, som översteg 100 miljoner kronor, svarar för 89 procent av totalbeloppet under 2016. I tabell 2.27 redovisas samtliga indragningar som är större än 100 miljoner kronor.

De flesta indragningarna av anslagsmedel rör anslagssparande

Den största indragningen, som uppgick till 7 374 miljoner kronor, avser räntor på statskulden. Den näst största indragningen gjordes av medel på anslaget för bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd och uppgick till 2 303 miljoner kronor. Båda är indragning av anslagssparande.

Tabell 2.27 Indragningar 2016

Miljoner kronor

UO Anslag	Indragning
6 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	899
8 1:2 Ersättningar och bostadskostnader	118
8 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	128
8 1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	159
9 1:4 Tandvårdsförmåner	514
9 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	189
9 1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	155
10 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	267
10 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	124
12 1:2 Föräldraförsäkring	300
13 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	533
13 1:3 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	342
13 1:4 Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	462
14 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	2 303
14 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	763
14 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	552
14 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	159
14 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	544
15 1:2 Studiemedel	1 610
16 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	717
16 1:7 Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	145
16 1:14 Statligt stöd till yrkehögskoleutbildning	129
16 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	104
19 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden (2015)	199
19 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	153
23 1:10 Gårdsstöd m.m.	170
23 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	103
23 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	931
23 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	667
26 1:1 Räntor på statsskulden	7 374
Övriga indragningar	2 529
Summa	23 342

2.3.4 Överskridanden

Medgivna överskridanden

Enligt 3 kap. 8 § budgetlagen får ett anslag tillfälligt överskridas genom att en kredit, motsvarande högst tio procent av det anvisade anslaget (anslagskredit), tas i anspråk. Året därpå ska tillgängliga medel reduceras med ett belopp som motsvarar den utnyttjade anslagskrediten. Med riksdagens bemyndigande får regeringen även besluta att ett anslag får överskridas, om det är nödvändigt för att täcka särskilda utgifter i en verksamhet. Utgifterna ska inte ha varit kända då anslaget anvisades. Regeringen får även fatta beslut om att överskrida ett anslag för att uppfylla ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget. Regeringen beslutade om sex medgivna överskridanden för 2016. Av dessa utnyttjades fyra.

Tabell 2.28 Medgivna överskridanden 2016

Miljoner kronor

UO Anslag	Medgivet överskridande	Utnyttjat medgivet överskridande
4 1:12 Rättsliga biträden m.m.	20	
4 1:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	12	
8 1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	118	102
23 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	24	12
23 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	31	31
24 1:21 Finansiering av rätttegångskostnader	0	0
Summa	205	146

I statens budget anvisades 128 miljoner kronor på anslaget 1:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* inom utgiftsområde 8 Migration. Regeringen medgav i beslut den 22 december 2016 att anslaget fick överskridas med 118 miljoner kronor (Ju2016/08462/LP). Hela anslagskrediten på 43,4 miljoner kronor utnyttjades och av det medgivna överskridandet utnyttjades 102,3 miljoner kronor.

I statens budget anvisades 124 miljoner kronor på anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Regeringen medgav i beslut den 2 februari 2017

att anslaget fick överskridas med 23,6 miljoner kronor (N2016/07879/SUN, N2017/00416/SUN och N2017/00825/SUN). Hela anslagskrediten på 7,2 miljoner kronor utnyttjades och av det medgivna överskridandet utnyttjades 12,2 miljoner kronor. Det medgivna överskridandet och anslagskrediten användes för särskilda undersökningar för bl.a. zoonoser dvs. sjukdomar eller smittämnen som kan spridas mellan djur och människor.

I statens budget anvisades 75,5 miljoner kronor på anslaget 1:12 *Finansiella korrigeringar m.m.* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. I enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 75 miljoner kronor. Utgifterna för finansiella korrigeringar blev högre än beräknat efter kommissionens revision av Sveriges nyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskefond, bl.a. revision av arealstöd. Regeringen medgav i beslut den 2 februari 2017 att anslaget fick överskridas med 31,2 miljoner kronor (N2016/07879/SUN, N2017/00416/SUN och N2017/00825/SUN) och av det medgivna överskridandet utnyttjades 31,1 miljoner kronor.

I statens budget anvisades 18 miljoner kronor på anslaget 1:21 *Finansiering av rättegångskostnader* som ligger inom utgiftsområde 24 Näringsliv. Regeringen medgav i beslut den 8 december 2016 att anslaget fick överskridas med 0,445 miljoner kronor (N2016/07479). Anslaget hade ingen anslagskredit och av det medgivna överskridandet utnyttjades 0,445 miljoner kronor.

2.4 Utfall per utgiftsområde

I följande avsnitt (2.4.1–2.4.27) presenteras utfallet per utgiftsområde. Här ges en samlad bild över hur regeringen har utnyttjat de finansiella befogenheter som regeringen har inom respektive utgiftsområde.

Anslagen redovisas i tabeller som i första hand visar utfallet för de största anslagen inom respektive utgiftsområde. Tabellerna visar även anslag vars utfall avviker från statens ursprungliga budget med mer än 10 procent. Anslag som anvisats mindre än 100 miljoner kronor visas dock bara om utfallet avviker mer än 50 procent. Tabellerna visar också anslag där

utfallet avviker från de totalt anvisade medlen (statens budget och ändringsbudgetarna) med mer än 10 procent. Anslag som totalt anvisats mindre än 100 miljoner kronor visas endast då utfallet avviker mer än 50 procent.

För varje utgiftsområde kommenteras först skillnader mellan ursprunglig budget och utfall. Därefter jämförs även utfallet för 2016 med utfallet 2015. I de fall förklaringarna sammanfaller görs analysen samlad, under utgiftsområdet. En redovisning av samtliga anslag finns i bilaga 2.

Förutom anslagsutfallet redovisas, per utgiftsområde, hur regeringen har utnyttjat beställningsbemyndiganden samt bemyndiganden avseende statlig utlåning, garantier, inomstatliga lån och övriga krediter. I redovisningen framgår även hur bemyndiganden att lämna kapitaltillskott till bolag eller utvecklingsbanker har utnyttjats. Flertalet av bemyndigandena utgörs av årliga bemyndiganden som riksdagen lämnar i samband med besluten om statens budget och om ändringar i denna. I redovisningen hänvisas inte till riksdagsbeslutet i de fall ett bemyndigande har lämnats i samband med besluten om statens budget för 2016 eller i beslut om ändring i budgeten för detta år. Om däremot ett bemyndigande har lämnats före 2016 görs en hänvisning till riksdagsbeslutet. En redovisning av samtliga beställningsbemyndiganden finns i bilaga 3.

Efter de 27 avsnitten om de olika utgiftsområdena följer en redogörelse för posterna Förändring av anslagsbehållningar (avsnitt 2.4.28), Riksgäldskontorets nettoutlåning (avsnitt 2.4.29), och Kassamässig korrigering (avsnitt 2.4.30). Alla dessa poster hör till budgetens utgiftssida. Avslutningsvis redovisas även Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (avsnitt 2.4.31).

2.4.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Anslag

Tabell 2.29 UO 1 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	867	-	869	1	0,2	876
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	715	-	721	5	0,8	701
2:3	Riksdagens fastighetsanslag	100	-	68	-32	-31,8	87
4:1	Regeringskansliet m.m.	7 099	6	7 091	-8	-0,1	6 834
5:1	Länsstyrelserna m.m.	2 595	43	2 615	20	0,8	2 543
6:1	Allmänna val och demokrati	58	19	76	18	30,7	53
8:1	Presstöd	567	-	519	-48	-8,5	487
	Övriga anslag	715	3	713	-2	-0,3	700
Summa		12 717	71	12 672	-46	-0,4	12 281

Utfallet uppgick till 12 672 miljoner kronor, vilket är 46 miljoner kronor (0,4 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 391 miljoner kronor (3,2 procent).

Regeringskansliets utgifter ökade

Utfallet för anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* blev 7 091 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor (0,1 procent) lägre än vad som anvisades i budgeten. Jämfört med 2015 blev utfallet 257 miljoner kronor högre.

Utgifterna för presstöd lägre än anvisat i statens budget, utvecklingsstöd nytt för året

Utfallet för anslaget 8:1 *Presstöd* uppgick till 519 miljoner kronor. Det är 48 miljoner kronor (8,5 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror bl.a. på lägre stöd till flera tidningar som en följd av sjunkande upplagor och på ändrade bestämmelser i presstödsförordningen (1990:524) om nedtrappning av stöd till storstadstidningar. Under en tioårsperiod har antalet dagstidningar med distributionsstöd varit relativt konstant.

Jämfört med 2015 blev utgifterna för anslaget 8:1 *Presstöd* 32 miljoner kronor (6,6 procent) högre. Ökningen beror främst på den höjning av stödbeloppen för hög- och medelfrekventa tidningar som infördes vid årsskiftet och införandet av ett nytt utvecklingsstöd.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.30 UO 1 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
6:6	Stöd till politiska partier	171	129
8:1	Presstöd	70	3
Summa		241	132

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om två beställningsbemyndiganden på 241 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 132 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndigandet och de utestående åtagandena uppgick till 109 miljoner kronor.

Garantier

Tabell 2.31 UO 1 Garantier

Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31
Kreditgarantier till UD-anställda ¹⁾	50	1

¹⁾ Regeringen har beslutat att Riksgäldskontoret får lämna statlig kreditgaranti för banklån till personal inom utrikesförvaltningen inom en ram för samtliga garantiengagemang om 50 miljoner kronor (UD2000/1146/P-AV).

Inomstatliga lån

Tabell 2.32 UO 1 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
Riksdagsförvaltningens investeringar som används i verksamheten	100	64
Riksdagsförvaltningens investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar	500	386
Summa	600	450

Riksdagen har beslutat om låneramar på 600 miljoner kronor för Riksdagsförvaltningen. Utestående lån vid utgången av 2016 var 450 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Sametinget

Sametinget har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Sametinget har betalat mötesersättningar till nämndledamöter vid annan myndighet och till styrelseledamöter i annan organisation. Utbetalningarna om totalt ca 150 000 kronor har belastat anslaget 3.1 *Sametinget*, ap. 1, under utgiftsområde 1 Rikets styrelse och är inte i överensstämmelse med Sametingets instruktion och regleringsbrevets villkor för anslaget. Sametinget har därigenom inte använt anslag i enlighet med av riksdagen beslutade ändamål och i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter.

Länsstyrelsen i Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har felaktigt belastat anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.*, ap. 14, under utgiftsområde 1 Rikets styrelse med kostnader om 2 200 000 kronor avseende ombyggnation och renoveringsarbeten i en fastighet som myndigheten hyr. Dessa kostnader borde enligt 5 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag redovisats som förbättringsutgifter på annans fastighet och finansierats via lån i Riksgäldskontoret i enlighet med 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210). Den felaktiga anslagsbelastningen uppgår därmed till 2 160 000 kronor. Eftersom myndigheten har ett anslagssparande på 3 procent skulle beloppet ha återbetalats och en indragning av anslagsmedel skulle ha gjorts 2017.

2.4.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Anslag

Tabell 2.33 UO 2 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 426		12 475	49	0,4	12 135
1:9	Statistiska centralbyrån	552		571	18	3,3	545
1:11	Finansinspektionen	491		493	2	0,4	445
1:14	Vissa garanti- och medlemsavgifter	2	213	211	208	8 794,6	2
	Övriga anslag	1 340	2	1 286	-55	-4,1	1 314
Summa		14 812	215	15 035	223	1,5	14 442

Utfallet uppgick till 15 035 miljoner kronor och blev därmed 223 miljoner kronor (1,5 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 593 miljoner kronor (4,1 procent) högre.

Utfallet för statliga tjänstepensioner något högre än budgeterat och högre än 2015

Utfallet för anslaget 1:5 *Statliga tjänstepensioner m.m.* blev 12 475 miljoner kronor, vilket är 49 miljoner kronor (0,4 procent) högre än budgeterat. Under 2016 har utbetalningarna kopplade till de statliga tjänstepensionsavtalen PA 16 och PA 03 varit högre än beräknat och högre än föregående år. Tjänstepensionsavtalet PA 16 ersätter det förra avtalet PA 03 som reglerar ålderspension, sjukpension och efterlevandepension. Även utgifterna för premiebefrielse blev högre till följd av effekterna av arbetet med efterskydd. Under våren 2016 togs ett nytt systemstöd i drift som möjliggjorde att rätt till efterskydd kunde tillämpas både löpande och retroaktivt. Även detta ledde till högre utfall 2016.

Utfallet för vissa garanti- och medlemsavgifter högre med anledning av kapitaltillskott till AIIB

Utfallet för anslaget 1:14 *Vissa garanti- och medlemsavgifter* blev 211 miljoner kronor, vilket är 208 miljoner kronor högre än vad som anvisades i statens budget och jämfört med föregående år. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 213 miljoner kronor med anledning av beslut om kapitaltillskott till Asiatiska banken

för infrastrukturinvesteringar (AIIB). Kapitaltillskottet uppgick till 209 miljoner kronor. Tillskottet sker genom teckning av aktier som tilldelas medlemsländerna. Det betalas in genom fem lika stora årliga utbetalningar. Sverige medverkade 2015 i förhandlingarna om bildandet av AIIB tillsammans med 56 andra länder.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.34 UO 2 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:10	Bidragsfastigheter	30	45
1:16	Finansmarknads- forskning	76	35
Summa		106	80

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om två beställningsbemyndiganden på 106 miljoner kronor. Totalt har 80 miljoner kronor utnyttjats 2016. Bemyndigandet för anslag 1:10 *Bidragsfastigheter* har överskridits med 15 miljoner kronor. Det avser åtaganden för projektstart av Stockholms slotts fasader, för vilka Statens fastighetsverk inte har begärt ett utökad bemyndigande.

Utlåning

Tabell 2.35 UO 2 Utlåning

Miljoner kronor		
Utlåning	Låneram	Lån 2016-12-31
Riksbanken ¹		257 104
Kredit till Irland ²	EUR 600	5 749
Summa		262 853

¹ Lån till Riksbanken ges med stöd av 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

² prop. 2011/12:119, bet. 2011/12:FiU41, rskr. 2011/12:209 och prop. 2014/15:9, bet. 2014/15:FiU12, rskr. 2014/15:8.

Lånet till Irland är ett tillägg till ett lånepaket som IMF och EU gett, på villkor att Irland genomför ett ekonomiskt reformprogram. Sverige betalade ut lånet till Irland i fyra delar efter att IMF och EU godkänt landets framsteg under reformprogrammet. De första två delarna betalades ut under 2012 och de andra två under 2013. Lånet på motsvarande 5 749 miljoner kronor ska vara återbetalt senast 2022.

I Riksgäldskontorets nettoutlåning redovisas lånen till Riksbanken kassamässigt, och uppgår till 222 664 miljoner kronor, utan valutaomvärdering vid utgången av 2016. Jämfört med 2015 ökade utlåningen till Riksbanken med 16 050 miljoner kronor. Lånet till Riksbanken skiljer sig även från redovisat belopp i avsnitt 3 not 29. Det beror på att lånet till Riksbanken redovisas till nominellt värde i tabell 2.35, dvs. statspapperets återbetalningsvärde till aktuell växelkurs, medan lånet i avsnitt 3 not 29 redovisas till anskaffningsvärde till aktuell växelkurs.

Garantier

Tabell 2.36 UO 2 Garantier

Miljoner kronor			
Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31	Utestående åtaganden utländsk valuta
Insättningsgarantin ¹	Obegränsad	1 665 945	
Garanti till insättare i utländska instituts filialer i Sverige ²	Obegränsad		
Investerarskyddet ³	Obegränsad		
Garantier till banker m.m. för skuldförbindelser ⁴	Obegränsad		
Garantikapital i Europeiska investeringsbanken (EIB) ⁵	EUR 6 565	62 804	6 565
Garantikapital i Nordiska investeringsbanken (NIB) ⁶	EUR 1 963	18 783	1 963
Nordiska investeringsbanken, projektinvesteringslån ⁷	EUR 671	4 636	485
Garantikapital i Europeiska utvecklingsbanken (EBRD) ⁸	EUR 542	5 181	542
Garantikapital till Europarådets utvecklingsbank (CEB) ⁹	EUR 124	1 184	124
Pensionsgaranti (inkl. efterborgen) Akademiska Hus ¹⁰	Obegränsad	66	
A/O Dom Shvetsii ¹¹	100	0	0
Garantiram stabilitetsfonden	750 000		
Garantiram resolutionsfonden	200 000		
Garantikapital Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar	USD 504	4 585	
Summa		1 763 183	

¹ Lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Åtagandet för insättningsgarantin avser 31 december 2016.

² Om vissa villkor i lag (2008:812) är uppfyllda ges en möjlighet att ställa ut garantier för att skydda dessa insättare.

³ Lagen (1999:158) om investerarskydd. För investerarskyddet saknas uppgifter om storleken på de skyddade tillgångarna.

⁴ Lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Upphävd 2016.

⁵ Prop. 2008/09:116, bet. 2008/09: FiU36, rskr. 2008/09:200.

⁶ Prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU2, rskr. 2010/11:139.

⁷ Prop. 2003/04:162, bet. 2004/05:FiU15, rskr. 2004/05:16.

⁸ Prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:FiU2, rskr. 2010/11:139.

⁹ Prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:FiU2, rskr. 2011/12:104.

¹⁰ I samband med bolagisering av statliga affärsverk beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionsskulden per den 31 december 2015.

¹¹ Prop. 1994/95:78, bet. 1994/95:FiU4, rskr. 1994/95:75.

Valutakurser från Riksbanken per 30 december 2016.

EUR=9,5669

Inomstatliga lån

Tabell 2.37 UO 2 Inomstatliga lån

Miljoner kronor		
Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
Statens fastighetsverks investeringar i fastigheter	14 300	12 497
Statens järnvägars långfristiga lån exkl. finansiell leasing ¹	2 915	1 060
Fortifikationsverkets investeringar i mark, anläggningar och lokaler	11 700	10 753
Riksrevisionen – anläggnings-tillgångar som används i verksamheten	15	7
7 AP-fondens investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten	2 500	0
Summa	31 430	24 317

¹ Prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FiU2, rskr. 2013/14:135.

Riksdagen har beslutat om låneramar på 31 430 miljoner kronor inom utgiftsområdet. Utestående lån vid utgången av 2016 var 24 317 miljoner kronor.

Övriga krediter

Tabell 2.38 UO 2 Övriga krediter

Miljoner kronor		
Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Insättningsgarantin ¹	Obegränsad	0
Investerarskyddet ²	Obegränsad	0
Garantier till banker m.m. för skuldförbindelser ³	Obegränsad	0
Kredit för infriande av kapitalgarantier till internationella finansiella institutioner ⁴	Obegränsad	0
Kredit för infriande av Riksgäldskontorets garantier (ordinarie garantireserv) ⁵	Obegränsad	0
För Riksgäldskontorets utlåningsverksamhet ⁶	Obegränsad	0
7 AP-fondens kredit på räntekonto	40	0
Kammarkollegiets behov av likviditet för inrättande av nya myndigheter	250	0
Statens tjänstepensionsverk - behov av likviditet i pensionshanteringen	100	0
Kammarkollegiets kredit för statliga försäkringssystemet ⁷	100	0
Stabilitetsfonden	50 000	0
Resolutionsreserven	100 000	0
Summa		0

¹ Lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

² Lagen (1999:158) om investerarskydd.

³ Lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

⁴ Prop. 2001/02:1 (vol. 1), bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34.

⁵ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

⁶ Budgetlag (2011:203), förordning (2011:211) om utlåning och garantier.

⁷ Prop. 1995/96:105, bet. 1995/96:FiU11, rskr. 1995/96:191.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Kammarkollegiet

Kammarkollegiet har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Normeringen avseende redovisning av Andelar i hel- och delägda bolag ger inte tillräckliga förutsättningar för att, i rimlig tid innan avlämnande av revisionsberättelsen, säkerställa tillräckliga och ändamålsenliga underlag för att redovisningen ska kunna bedömas om denna överensstämmer med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och tillämpliga föreskrifter samt ger en rättvisande bild per den 31 december.

Kammarkollegiet har vid beaktande av preferensaktier, emitterade under perioden 2013

och 2014 justerat innehavet i SAS AB med ett för lågt belopp om 149 000 000 kronor. Efter att innehavet omvärderats från kapitalandelsmetoden till anskaffningsvärde upptaget till rådande marknadsvärde för innehavet får detta som effekt att de finansiella intäkter som redovisas i resultaträkningen borde ha varit 149 000 000 kronor högre.

I årsredovisningen som lämnades till regeringen den 22 februari 2017 saknas en komplett anslagsredovisning enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Statens fastighetsverk

Riksrevisionen har dragit slutsatsen att det råder flera osäkerhetsfaktorer som tillsammans gör att de inte har kunnat bilda sig en uppfattning om årsredovisningen avseende 2016 innehåller väsentliga felaktigheter eller inte. Följaktligen avstår Riksrevisionen från att uttala sig om årsredovisningen.

Riksrevisionens ansvar är att uttala sig om årsredovisningen. Vid tidpunkt för avlämnande av revisionsberättelsen är myndighetens före detta generaldirektör och en fastighetsdirektör föremål för utredning för misstanke om grov trolöshet mot huvudman. Misstankarna avser brott som utreds som grovt brott. När revisorn har betydande tvivel avseende myndighetsledningens eller styrelsens kompetens eller hederlighet behöver revisorn överväga att avgå från revisionsuppdraget. Riksrevisionen kan inte avgå från ett revisionsuppdrag. Det är inte Riksrevisionens uppgift att utreda eventuella oegentligheter som uppdragats. Revisionsberättelsen ska dessutom enligt lag avlämnas vid ett tillfälle när det fortfarande inte finns tillräckliga revisionsbevis för att det inte förekommit väsentliga felaktigheter till följd av oegentligheter under 2016. Det råder även osäkerhet om före detta generaldirektören har utövat erforderlig tillsyn över myndigheten för att förhindra väsentliga felaktigheter, vare sig de beror på oegentligheter eller fel.

Till följd av ovanstående bedömer Riksrevisionen att de inte kan förlita sig på den före detta generaldirektörens förmåga i detta fall. Sammantaget medför dessa osäkerhetsfaktorer att Riksrevisionen inte har kunnat bilda sig en uppfattning om huruvida årsredovisningen innehåller väsentliga felaktigheter. När Riksrevisionen avstår från att uttala sig om

årsredovisningen avstår de även från att uttala sig om ledningens efterlevnad av tillämpliga föreskrifter för användning av anslag och inkomster och bedömning av intern styrning och kontroll.

Statistiska centralbyrån

Statistiska centralbyrån har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Statistiska centralbyrån redovisar i årsredovisningen en omsättning för avgiftsområdet Officiell statistik på 129 200 000 kronor under 2016 och ett ackumulerat underskott om 48 400 000 kronor per den 31 december 2016.

För Övriga uppdrag redovisar Statistiska centralbyrån en omsättning på 314 300 000 kronor under 2016 och ett ackumulerat överskott på 81 800 000 kronor.

Det ekonomiska målet för dessa avgiftsverksamheter är enligt 5 § avgiftsförordningen (1992:191) att avgifter ska beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader (full kostnadstäckning). Enligt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 5 § avgiftsförordningen ska avgifterna beräknas så att intäkterna på ett eller några års sikt täcker samtliga med verksamheten direkt eller indirekt förenade kostnader. Statistiska centralbyrån har under flera års tid byggt upp de ackumulerade under- och överskotten vilka avviker från det ekonomiska målet om full kostnadstäckning som regleras i 5 § avgiftsförordningen.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:1 Transparensen i budgetpropositionen för 2016 – Tillämpningen av det finanspolitiska ramverket

Riksrevisionen har granskat budgetpropositionen för 2016.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om regeringens redovisning i budgetpropositionen för 2016 (skr. 2015/16:179) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FiU1, rskr. 2016/17:49).

RiR 2016:5 Nationella samordnare som statligt styrmedel

Riksrevisionen har granskat användningen av nationella samordnare som statligt styrmedel.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om nationella samordnare som statligt styrmedel (skr. 2016/17:23) redovisat vilka åtgärder som avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:KU13, rskr. 2016/17:136).

RiR 2016:6 Granskning av Årsredovisning för staten 2015

Riksrevisionen har granskat Årsredovisning för staten 2015.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om granskningen av skrivelsen Årsredovisning för staten 2015 (skr. 2016/17:36) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FiU15, rskr. 2016/17:147).

RiR 2016:7 Skyddet för pensionssparare – och pensionsbolagens investeringar i säkerställda obligationer

Riksrevisionen har granskat om regeringens och Finansinspektionens agerande har svarat mot målet om att upprätthålla ett starkt konsumentskydd. Granskaningen avser pensionsbolag som utlovar garanterade pensioner och banker som ger ut säkerställda obligationer.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om skyddet för pensionssparare (skr. 2016/17:40) redovisat vad som gjorts och vilka insatser som avses att vidtas inom området. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FiU16, rskr. 2016/17:148).

RiR 2016:16 Behövs myndigheternas delårsrapporter? – Nyttan och kostnader

Riksrevisionen har granskat om nyttan av myndigheternas delårsrapporter uppväger kostnaderna för att upprätta och granska dem i form

av tid och resurser för berörda myndigheter och Riksrevisionen.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om myndigheternas delårsrapporter (skr. 2016/17:52) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet och regeringen kommer att återkomma till riksdagen i kommande årsredovisning för staten.

RiR 2016:19 Statens servicecenter – Har administrationen blivit effektivare?

Riksrevisionen har granskat Statens servicecenter (SSC) och om SSC bidragit till att effektivisera den administrativa stödverksamhet som övertagits från anslutna myndigheter.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om Statens servicecenter (skr. 2016/17:77) redovisat sina åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser och slutsatser. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FiU37 rskr. 2016/17:174).

RiR 2016:24 Internationella jämförelser av inkomstskillnader – Sveriges möjligheter att bidra med statistik

Riksrevisionen har granskat de rättsliga förutsättningarna för Statistiska centralbyrån (SCB) att lämna ut uppgifter till en organisation i Luxemburg för att de ska ingå i en statistikdatabas.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om internationella jämförelser av inkomstskillnader (skr. 2016/17:65) meddelat att den avser utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att ge SCB rättsliga förutsättningar för att leverera uppgifter till organisationen. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FiU:39, rskr. 2016/17: 202).

RiR 2016:27 Granskning av budgetpropositionen för 2017

Riksrevisionen har granskat budgetpropositionen för 2017.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om transparensen i budgetpropositionen för 2017 (skr. 2016/17:138) redovisat vilka

åtgärder som avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2016:33 Svenska myndigheters beredskap inför Brexit-omröstningen

Riksrevisionen har granskat om de myndigheter med ansvar för att värna om den finansiella stabiliteten vidtog förberedelser i rimlig omfattning inför folkomröstningen i Storbritannien och Nordirland om EU-medlemskapet i juni 2016.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om svenska myndigheters beredskap inför brexitomröstningen (skr. 2016/17:168) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution

Anslag

Tabell 2.39 UO 3 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Skatteverket	7 194		7 222	27	0,4	7 193
1:2	Kronofogdemyndigheten	1 861		1 903	41	2,2	1 787
1:3	Tullverket	1 727		1 715	-12	-0,7	1 774
Summa		10 783		10 840	57	0,5	10 754

Utgiftsområdet omfattar beskattning, uppbörd av skatt, tull och avgifter samt verkställighet och indrivning av skatter och avgifter. Förutom dessa verksamheter ingår även verksamhet för bl.a. folkbokföring, fastighetstaxering och brottsbekämpning. Skatteverket, Tullverket och Kronofogdemyndigheten är förvaltningsmyndigheter för respektive område. Även Kustbevakningen har viss verksamhet inom utgiftsområdet.

Utfallet uppgick till 10 840 miljoner kronor och blev därmed 57 miljoner kronor (0,5 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 86 miljoner kronor (0,8 procent).

Skatteverket och Kronofogdemyndigheten använde anslagssparande 2016

Utfallet för anslaget 1:1 *Skatteverket* blev 7 222 miljoner kronor, vilket är 27 miljoner kronor högre än anvisat i statens budget och 29 miljoner kronor högre än föregående år. Skatteverket har under året förbrukat anslagssparande från tidigare år för att upprätthålla nivån i kontrollverksamheten.

Utgifterna för anslaget 1:2 *Kronofogdemyndigheten* uppgick till 1 903 miljoner kronor, vilket är 41 miljoner kronor högre än anvisat i budgeten. Utfallet blev 116 miljoner kronor högre än föregående år. Kronofogdemyndigheten har förbrukat anslagssparande från tidigare år för att kunna avsluta fler skuldsaneringsärenden och arbeta med angelägen it-utveckling. Antalet ansökningar om skuldsanering har fortsatt att öka under året. Från den 1 november finns en ny lagstiftning om skuldsanering med bl.a. möjlighet till skuldsanering även för företagare.

Utfallet för anslaget 1:3 *Tullverket* uppgick till 1 715 miljoner kronor. Det är 12 miljoner kronor lägre än anvisat i budgeten och 58 miljoner kronor lägre än föregående år. Skillnaden mot 2015 förklaras främst av en engångsvis höjning av anslaget med 75 miljoner kronor 2015 för fortsatt arbete med införandet av unions-tullkodexen och utveckling av ett nytt tulldata-system.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:20 Att hantera ett komplicerat skattesystem – Arbetet med att förenkla för företag

Riksrevisionen har granskat hur Skatteverket och regeringen arbetar för att hantera några delar av den komplexitet som finns i det svenska skattesystemet.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om att hantera ett komplicerat skattesystem (skr. 2016/17:81) redogjort för sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och slutsatser samt de åtgärder som vidtagits. Regeringen anser därmed att granskningsrapporten är slutbehandlad.

2.4.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Anslag

Tabell 2.40 UO 4 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Polismyndigheten	21 561	278	21 885	324	1,5	20 758
1:2	Säkerhetspolisen	1 191	10	1 198	6	0,5	1 147
1:3	Åklagarmyndigheten	1 451		1 438	-12	-0,9	1 356
1:5	Sveriges Domstolar	5 415		5 396	-19	-0,4	5 325
1:6	Kriminalvården	8 120		8 196	76	0,9	7 974
1:8	Rättsmedicinalverket	401	5	394	-7	-1,7	362
1:12	Rättsliga biträden m.m.	2 339	370	2 747	409	17,5	2 544
1:13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	40	43	63	23	58,0	90
1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	85		19	-66	-77,5	1
	Övriga anslag	972		953	-19	-2,0	872
Summa		41 574	706	42 289	715	1,7	40 429

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak utgifter för kriminalpolitiskt inriktad verksamhet. Även verksamhet inriktad på att avgöra rättsliga tvister mellan enskilda samt mellan enskilda och det allmänna ingår. Utgiftsområdet innefattar myndigheter inom polisen och åklagarväsendet, Sveriges Domstolar samt Kriminalvården. Dessutom ingår bl.a. Rättsmedicinalverket, Brottsförebyggande rådet och Brottsoffermyndigheten.

Utfallet uppgick till 42 289 miljoner kronor och blev därmed 715 miljoner kronor (1,7 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utgifterna 1 860 miljoner kronor (4,6 procent) högre.

Fler civilanställda vid polisen

Utfallet för anslaget 1:1 *Polismyndigheten* uppgick till 21 885 miljoner kronor, vilket är 324 miljoner kronor (1,5 procent) högre än vad som anvisades i statens budget och 1 127 miljoner kronor (5,4 procent) högre än föregående år. I enlighet med propositionerna Vår- och Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 278 miljoner kronor. Under 2016 ökade antalet årsarbetskrafter med 242 (1,0 procent) och uppgick vid slutet av 2016 till 25 297 årsarbetskrafter. Det är den främsta orsaken till att utfallet blev högre än anvisat. De

civilanställda som har anställts har framför allt förstärkt verksamheten för utredning och lagföring, polisens kontaktcenter och regionledningscentralerna.

Fler anställda i Kriminalvården

Utfallet för anslaget 1:6 *Kriminalvården* blev 8 196 miljoner kronor. Det är 76 miljoner kronor högre än vad som anvisades i statens budget och 222 miljoner kronor (2,8 procent) högre än 2015. En stor del av det högre utfallet 2016 beror på ökade personalkostnader, framför allt inom administrations- och transportverksamheten. Antalet årsarbetskrafter uppgick vid slutet av 2016 till 9 536, vilket är en ökning med 212 (2,3 procent).

Utgifterna för Rättsliga biträden m.m. blev högre än anvisat och högre än 2015

Utfallet för anslaget 1:12 *Rättsliga biträden m.m.* blev 2 747 miljoner kronor, vilket är 409 miljoner kronor (17,5 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. I enlighet med propositionerna Vår- och Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 370 miljoner kronor.

Jämfört med 2015 blev utgifterna 203 miljoner kronor (8,0 procent) högre. Utgifter för offentligt försvar stod för 85 miljoner kronor av

ökningen och utgifter för bevisning, tolkar och parter för 60 miljoner kronor, en ökning med 36 procent. Jämfört med föregående år ökade antalet debiterade timmar per förordnande för offentligt försvar med nästan 9 procent, målsägandebiträde med drygt 10 procent och offentligt biträde med nästan 18 procent. Detta hänger samman med en utveckling mot större mål, med flera tilltalade och målsäganden i ett och samma mål. De ökade utgifterna beror också på att timkostnadsnormen för rättsliga biträden räknades upp med 1,61 procent.

Utfallet för anslaget 1:13 *Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.* blev 63 miljoner kronor, vilket är 23 miljoner kronor (58,0 procent) högre än ursprungligen anvisade medel. Anslaget används bl.a. för ersättning vid frihetsinskränkningar, frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Det används också till skadestånd på grund av fel eller försummelse vid myndighetsutövning. Det är framför allt utgifterna för ersättning vid frihetsinskränkning som minskat under året. Under 2016 avgjordes 1 685 ärenden där ersättning utbetalades, vilket är en minskning med 23,4 procent jämfört med 2015. Andelen ärenden där ersättning för frihetsinskränkning beviljats har under året varit ca 90 procent.

Europeiska fonden för inre säkerhet

Utfallet för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet* blev 19 miljoner kronor, vilket är 66 miljoner kronor lägre än vad riksdagen anvisade i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016. Fonden är fortfarande under uppbyggnad vilket är anledningen till att utfallet blev lägre än anvisat. Fonden är kopplad till EU:s fleråriga budgetram 2014–2020 som tilldelats ca 300 miljoner kronor och anslaget var nytt 2015. Under 2016 utvecklades arbetssätt kring förvaltning och kontroll av fondens medel. Polismyndigheten beviljade tio projekt medel under andra halvåret 2016 för aktiviteter som stärker EU:s inre säkerhet, bl.a. för förebyggande arbete mot allvarliga händelser och terrorism samt utbildningsinsatser på det brottsbekämpande området.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.41 UO 4 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	200	42

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om ett beställningsbemyndigande på 200 miljoner kronor. Polismyndigheten utsågs 2015 till nationellt ansvarig för EU:s fond för inre säkerhet. Gjorda åtaganden medför framtida utgifter för 42 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Polismyndigheten

Polismyndigheten har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Övrig upplysning

Polismyndigheten redovisar i sin årsredovisning (s. 86) ett stort underskott i den offentlig-rättsliga verksamheten Tillståndsgivning. Under 2016 har det rätt osäkerhet kring det ekonomiska målet för denna verksamhet och Bevakning av Riksbankens penningtransporter. Regeringen har i regleringsbrev för 2017 tagit bort kraven på redovisning av kostnader och ackumulerat underskott för dessa verksamheter. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:2 Tillsyn över brottsbekämpande myndigheter – En granskning av Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden

Riksrevisionen har granskat Säkerhets- och integritetsskyddsnamndens verksamhet.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om Säkerhets- och integritetsskyddsnamndens tillsyn över brottsbekämpande myndigheter (skr. 2015/16:188) redogjort för sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och slutsatser samt att dessa inte föranleder

några åtgärder från regeringens sida. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:JuU3, rskr. 2016/17:24).

RiR 2016:26 Upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns

Riksrevisionen har granskat Polismyndighetens upprättande av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns. Iakttagelserna från granskningen avser huvudsakligen Polismyndigheten och regeringen.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns (skr. 2016/17:118) redogjort för sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och slutsatser samt att dessa inte kommer att föranleda några åtgärder från regeringens sida. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Anslag

Tabell 2.42 UO 5 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Avgifter till internationella organisationer	1 329	144	1 512	184	13,8	1 398
1:2	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	140	-4	126	-14	-10,1	133
	Övriga anslag	437	3	432	-4	-1,0	403
Summa		1 905	143	2 070	165	8,7	1 934

Utgiftsområdet omfattar frågor som gäller Sveriges förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer.

Utfallet uppgick till 2 070 miljoner kronor, vilket är 165 miljoner kronor (8,7 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 136 miljoner kronor (7,1 procent) högre.

Försvagad krona medför högre avgifter till FN och andra internationella organisationer

Utfallet för anslaget 1:1 *Avgifter till internationella organisationer* uppgick till 1 512 miljoner kronor, vilket är 184 miljoner kronor (13,8 procent) högre än anvisat i statens budget. Anslaget får användas för utgifter för avgifter avseende Sveriges medlemskap i internationella organisationer, främst FN, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, Nordiska ministerrådet och OECD. Riksdagen beslutade i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 att anslaget skulle anvisas ytterligare 144 miljoner kronor med anledning av att den försvagade kronkursen ledde till högre avgifter än vad regeringen tidigare hade bedömt.

Jämfört med föregående år blev utfallet för anslaget 114 miljoner kronor (8,1 procent) högre. Det beror främst på att avgifterna till FN:s fredsbevarande operationer blev 113 miljoner kronor högre än 2014. Dessa avgifter uppgick till 724 miljoner kronor 2016.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.43 UO 5 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:11	Samarbete inom Östersjöregionen	214	159

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om ett beställningsbemyndigande på 214 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick den 31 december till 159 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:13 Utrikesförvaltningens konsulära krisberedskap

Riksrevisionen har granskat den konsulära krisberedskapen.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om utrikesförvaltningens konsulära krisberedskap (skr. 2016/17:53) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:UU12, rskr. 2016/17:190).

2.4.6 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Anslag

Tabell 2.44 UO 6 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	26 305		26 194	-111	-0,4	24 885
1:2	Försvarsmaktens insatser internationellt	1 125	-99	996	-129	-11,5	923
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	8 416	450	9 298	882	10,5	9 845
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	6 878		6 900	22	0,3	6 745
1:8	Försvarets radioanstalt	925		916	-9	-0,9	882
1:11	Internationella materielsamarbeten, industrifrågor m.m.	109		89	-20	-18,1	62
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	75	-50	25	-50	-66,8	25
	Övriga anslag	4 995		4 948	-47	-0,9	4 903
Summa		48 827	301	49 366	539	1,1	48 271

Utgiftsområdet omfattar utgifter för försvar, samhällets krisberedskap, strålsäkerhet och elsäkerhet.

Utfallet uppgick till 49 366 miljoner kronor och blev därmed 539 miljoner kronor (1,1 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 1 096 miljoner kronor (2,3 procent) högre.

Utfallet för anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* uppgick till 996 miljoner kronor, vilket är 129 miljoner kronor (11,5 procent) lägre än vad som anvisades i budgeten. I budgeten reserverades medel för den europeiska stridsgruppen (EU BG) som inte har utnyttjats 2016.

Högre utgifter för anskaffning av materiel och anläggningar

Utfallet för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* blev 9 298 miljoner kronor. Det är 882 miljoner kronor (10,5 procent) högre än anvisat i den ursprungliga budgeten. I enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 450 miljoner kronor för att anskaffa även Norges andel av artillerisystemet Archer. Norge avbröt under 2016 samarbetet med Sverige om anskaffning av detta system. Under året har Försvarets materielverk (FMV) levererat materiel och tjänster i högre omfattning än vad som

beräknades i budgeten. Jämfört med föregående år ökade antalet genomförda leveranser av FMV med 23 stycken och uppgick till totalt 751 stycken.

Utfallet för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* blev 6 900 miljoner kronor, vilket är 22 miljoner kronor (0,3 procent) högre än anvisat. Utfallet följer Försvarsmaktens långsiktiga plan för vidmakthållandet av materiel.

Satsning på förebyggande åtgärder flyttas fram

Utfallet för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* uppgick till 25 miljoner kronor, vilket är 50 miljoner kronor (66,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Det beror på att satsningen på förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor flyttades fram ett år. Anvisade medel för anslaget minskades med 50 miljoner kronor i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016.

Första året i innevarande inriktningsbeslutsperiod medför högre utgifter

Utfallet för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* uppgick till 26 194 miljoner kronor, vilket är 1 309 miljoner kronor (5,3 procent) högre än föregående år. Det beror på att Försvarsmakten har utvecklat den operativa

förmågan i linje med innevarande inriktningsbeslut, bl.a. i form av omfattande övningsverksamhet och beredskapskontroller. Utöver detta har utgifterna för underhåll av materiel ökat.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.45 UO 6 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:3	Anskaffning av materiel och anläggningar	70 900	64 208
1:4	Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	23 000	19 483
2:2	Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	80	24
2:4	Krisberedskap	712	683
3:1	Strålsäkerhetsmyndigheten	60	54
Summa		94 752	84 451

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 94 752 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 84 451 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 10 301 miljoner kronor och är huvudsakligen hänförlig till anslagen 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar*.

För anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* är skillnaden mellan beslutat bemyndigande och utestående åtaganden 6 692 miljoner kronor. Försvarmaktens planering innehåller ett stort antal projekt som ska beställas eller omförhandlas under året. Det är även ett stort antal åtaganden som ska infrias, varför det kan bli variationer i utfallet för de utestående åtagandena i förhållande till bemyndigandet.

För anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* uppgick skillnaden mellan beslutat bemyndigande och utestående åtaganden till 3 517 miljoner kronor. Det beror främst på att Försvarmakten inte ingick nya åtaganden i planerad omfattning.

Garantier

Tabell 2.46 UO 6 Garantier

Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31
Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum ¹	24	9

¹ Prop. 1998/99:1, bet. 1998/99:FöU:1 och rskr. 1998/99:74.

Inomstatliga lån

Tabell 2.47 UO 6 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
Beredskapsinvesteringar inom ramen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsverksamhet	300	107
Summa	300	107
Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	40 000	

Riksdagen har beslutat om låneramar på 300 miljoner kronor för inomstatliga lån, exklusive den särskilda krediten för krig och krigsfara på 40 000 miljoner kronor. Det fanns utestående lån om 107 miljoner kronor vid utgången av 2016.

Övriga krediter

Tabell 2.48 UO 6 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Försvarets materielverks behov av rörelsekapital	19 000	6 040

Inom utgiftsområdet har riksdagen beviljat övriga krediter på 19 000 miljoner kronor. Utnyttjade krediter vid utgången av 2016 uppgick till 6 040 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Kustbevakningen

Kustbevakningen har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har genom att använda anslagsmedel för att finansiera sitt deltagande i av EU

genomförda räddningsaktioner i Medelhavet överskridit sina befogenheter. I regeringsbeslutet skrivs att insatserna ska finansieras av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex). Även om Frontex finansierat den största delen av insatserna har förvaltningsanslaget i strid mot regeringsbeslut Ju2015/03890/SSK belastats med kostnader om minst 8 miljoner kronor.

Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Utan att det påverkar Riksrevisionens uttalande ovan vill Riksrevisionen fästa uppmärksamhet på s. 8 i årsredovisningen, där myndigheten redovisar resultatet av avgiftsbelagd verksamhet där avgifterna inte disponeras. Som framgår av tabell 3 i myndighetens årsredovisning finns ett stort ackumulerat överskott för kärnteknisk verksamhet respektive ett stort ackumulerat underskott för icke kärnteknisk verksamhet. I anslutning till tabellen redogörs för åtgärder myndigheten vidtagit för att komma i balans. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:8 Informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter – En andra granskning av informationssäkerhet i staten

Riksrevisionen har granskat hur nio myndigheter arbetar med sin informationssäkerhet.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter (skr. 2016/17:42) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FöU8, rskr. 2016/17:145).

2.4.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Anslag

Tabell 2.49 UO 7 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÅB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Biståndsverksamhet	31 121	2 280	30 723	-398	-1,3	31 009
1:2	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 050	42	1 071	21	2,0	1 032
	Övriga anslag	186		177	-10	-5,1	172
Summa		32 357	2 321	31 971	-387	-1,2	32 213

Utgiftsområdet omfattar internationellt utvecklingssamarbete.

Utfallet blev 31 971 miljoner kronor, vilket är 387 miljoner kronor (1,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 242 miljoner kronor (0,8 procent) lägre.

Förtida betalningar 2015 medför lägre utgifter 2016

Utfallet för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* uppgick till 30 723 miljoner kronor, vilket är 398 miljoner kronor (1,3 procent) lägre än anvisat i den ursprungliga budgeten och 286 miljoner kronor (0,9 procent) lägre än 2015. Utfallet blev lägre eftersom regeringen i december 2015 beslutade att Sida redan under 2015 skulle betala ut 2 498 miljoner kronor av biståndsmedel som avsåg 2016.

I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 beslutade riksdagen att minska anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* med 4 122 miljoner kronor för att finansiera ökningen av anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* under utgiftsområde 8 *Migration* samt en valutakurskompensation till 1.2 *Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete* (Sida) under utgiftsområde 7 på 21 miljoner kronor.

Antalet asylsökande minskade därefter kraftigt, vilket innebar att riksdagen i enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 beslutade att anslaget för ersättningar och bostadskostnader skulle minskas med 6 402 miljoner kronor och anslaget för biståndsverksamhet höjas med motsvarande belopp. Förutom att delvis återföra medel till sådan verksamhet som

blev föremål för neddragningar med anledning av Vårändringsbudgeten för 2016, tilldelade regeringen ytterligare 761 miljoner kronor till multilaterala utvecklingsbanker och fonder samt skuldavskrivningar, 1 455 miljoner kronor till multilaterala och internationella organisationer samt 401 miljoner kronor till strategiskt *inriktade* bidrag. Regeringen ökade även under året tilldelningen för humanitära insatser med 542 miljoner kronor. Sammantaget blev budgeten för anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* 33 400 miljoner kronor, vilket är 2 677 miljoner kronor högre än utfallet för 2016.

Höjd biståndsram 2016

Ramen för utgiftsområdet är baserad på bruttonationalinkomstens (BNI) utveckling. BNI räknas fram med hjälp av det internationella regelverket i Europeiska nationalräkenskapsystemet (ENS). Biståndsramens storlek bestäms utifrån den procentsats som riksdagen beslutat om för varje enskilt år. Biståndsramen för 2016 var 0,98 procent av BNI enligt ENS 2010 eller 1,02 procent av BNI enligt ENS 1995 eller ENS 2010 infördes 2014. Vid beräkningen av biståndsramen i budgetpropositionen används den senaste tillgängliga BNI-prognosen. Det totala svenska biståndet under ett år rapporteras årligen till OECD:s biståndskommitté DAC, som ansvarar för att sammanställa medlemsländernas biståndsstatistik. Rapporteringen till DAC görs under våren efter avslutat budgetår. I den ingår samtliga kostnader, inklusive kostnader under andra utgiftsområden än

Tabell 2.50 Utfall för bistånd 2006–2016

Miljoner kronor

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Totalt utbetalt bistånd	29 161	29 320	31 607	34 713	32 651	35 360	35 468	37 954	42 756	59 758	41 701
Totalt bistånd i procent av BNI ¹	1,02	0,93	0,98	1,12	0,97	1,02	0,97	1,01	1,09	1,40	0,94

¹ Den senaste tillgängliga BNI-prognosen vid rapporteringstillfället till DAC används.

utgiftsområde 7 Internationellt bistånd, som klassificeras som bistånd enligt DAC:s definition. Utgifterna inom andra utgiftsområden avser huvudsakligen kostnader för asylsökande från utvecklingsländer (utgiftsområde 8 Migration), administration av bistånd inom Utrikesförvaltningen samt den del av Sveriges bidrag till EU:s gemensamma bistånd som finansieras över EU:s reguljära budget.

Den budgeterade biståndsramen för 2016 uppgår till 43 366 miljoner kronor, vilket motsvarar 0,98 procent av vid budgeteringstillfället beräknad BNI enligt ENS 2010. Det preliminära utfallet för 2016 är 41 701 miljoner kronor eller 0,94 procent av BNI enligt ENS 2010 i enlighet med DAC:s redovisningsprinciper.

De asylkostnader som rapporterades till DAC för 2016 (7 029 miljoner kronor) skiljer sig från det som budgeterades i budgetpropositionen 2016 (8 173 miljoner kronor). Det berodde framförallt på att antalet asylsökande minskade från prognostiserade 73 000 till ett utfall på 28 939. Samtidigt ökade dygnkostnaden från 499 till 739 kronor och den genomsnittliga vistelsetiden i mottagningsystemet ökade från 221 till 326 dygn. Dygnkostnaden ökade bl.a. till följd av att antalet ensamkommande barn och unga i mottagningsystemet var fler än tidigare beräknat. Den längre vistelsetiden förklarades av att många av de asylsökande som kom under hösten 2015, liksom de som kom 2016, fick vänta på asylbeslut då Migrationsverkets prövningskapacitet inte var anpassad för att hantera den stora mängden ärenden som inkom 2015. Både det rapporterade utfallet till DAC och de budgeterade avräkningarna inkluderade kostnader för mottagande av personer som vidarebosattes i Sverige, s.k. kvotflyktingar, varav de budgeterade kostnader uppgick till 209 miljoner kronor medan utfallet till DAC var 206 miljoner kronor. Vidare ingick kostnader för självmant återvändande, varav 38 miljoner kronor ingick i

budget och 32 miljoner kronor rapporterades till DAC. Från och med propositionen Höst-ändringsbudget för 2016 ingår inte dessa kostnader i biståndet och det lägre utfallet till DAC speglar det. I budget ingick även kostnader om 10 miljoner kronor för en planerad kartläggning av ensamkommande barns boenden, men dessa kostnader belastade aldrig 2016 och ingick därför inte i det rapporterade utfallet till DAC. Av det totala antalet asylsökande kom knappt beräknades, i budget, 98,3 procent komma från låg- och medelinkomstländer enligt OECD/DAC:s klassificering och det är endast kostnader för dessa personer under deras första år i Sverige, som ingår i biståndet. Motsvarande andel för utfallet som rapporterades till DAC var 97,5 procent.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.51 UO 7 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:1	Biståndsverksamhet	77 000	55 426
1:5	Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	20	0
Summa		77 020	55 426

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 77 020 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 55 426 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 21 594 miljoner kronor och var huvudsakligen hänförlig till anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet*. De största beloppsmässiga skillnaderna inom området avsåg Multilaterala utvecklingsbanker, fonder och skuldavskrivningar, Afrika, Forsknings-samarbete, Reformsamarbete i Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet samt Asien.

Garantier

Tabell 2.52 UO 7 Garantier
Miljoner kronor eller annan angiven valuta

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31	Utestående åtaganden utländsk valuta
Garantikapital, Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken (IBRD) ¹	USD 2 247	20 336	2 235
Garantikapital, Afrikanska utvecklingsbanken (AfDB) ²	SDR 971	11 654	953
Garantikapital, Interamerikanska utvecklingsbanken (IDB) ³	USD 538	4 897	538
Garantikapital, Asiatiska utvecklingsbanken (AsDB) ⁴	SDR 343	4 196	343
Garantier inom biståndsverksamheten	10 000	5 008	
Nordiska Investeringsbankens miljöinvesteringsslån ⁵	EUR 104	109	11
Garantikapital Multilaterala investeringsorganet MIGA ⁶	USD 16	147	16
Summa		46 347	

¹ Prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:UU2, rskr. 2010/11:98.

² Bemyndigandet gavs i Units of Accounts (UoA), vilket är den valutaenhet AfDB räknar i. Eftersom det är en intern valuta i banken och motsvarar i valör Special drawing rights (SDR), anges utfallet i SDR. (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:UU2, rskr. 2012/13:91).

³ Prop. 2010/11:1, bet. 2010/11:UU2, rskr. 2010/11:98.

⁴ Prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:UU2, rskr. 2009/10:88.

⁵ Prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:UU2, rskr. 2012/13:91.

⁶ Prop. 1987/88:9, bet. 1987/88:UU9. Den svenska andelen av MIGA:s kapital är 1,049 % eller 10,49 miljoner SDR. SEK-kursen för SDR var 12,2295 den 30/12 2016.

Valutakurser från Riksbanken per 30 december 2016.

USD=9,0971

EUR=9,5669

CHF=8,9111

SDR=12,2295

Anm.: I Sidas utestående åtaganden för garantier inom biståndsverksamheten ingår utöver utfärdade garantier även utfästelser.

Krediter

Tabell 2.53 UO 7 Övriga krediter
Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Kredit för infriande av kapitalgarantier till internationella finansiella institutioner ¹	Obegränsad	0
Kredit för infriande av Sidas garantier ²	Obegränsad	0
Summa	-	0

¹ Prop. 2001/02:1 (vol. 1), bet. 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34.

² Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1 § budgetlagen.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Folke Bernadotteakademin

Folke Bernadotteakademin har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

I årsredovisningen som lämnades till regeringen den 22 februari 2017 saknas sammanställning över väsentliga uppgifter enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:17 Ett förutsägbart bistånd – trots en osäker finansiering

Riksrevisionen har granskat om regeringen, Utrikesdepartementet och Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) planerar biståndsverksamheten på ett långsiktigt och förutsägbart sätt.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om förutsägbarhet och långsiktighet inom biståndet (skr. 2016/17:64) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/2017:UU8 rskr. 2016/2017:194).

2.4.8 Utgiftsområde 8 Migration

Anslag

Tabell 2.54 UO 8 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Migrationsverket	4 699	2 184	5 976	1 278	27,2	4 719
1:2	Ersättningar och bostadskostnader	12 635	22 239	33 209	20 574	162,8	12 405
1:5	Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	161		133	-28	-17,2	99
1:6	Offentligt biträde i utlänningsärenden	434		580	146	33,6	254
1:7	Utresor för avvisade och utvisade	315	20	259	-56	-17,9	237
1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	186		57	-130	-69,6	47
	Övriga anslag	990		1 037	48	4,8	965
Summa		19 420	24 443	41 251	21 832	112,4	18 725

Utgiftsområdet omfattar frågor som rör utlänningsrätt att resa in i och vistas i Sverige samt frågor som rör mottagande av asylsökande.

Utfallet uppgick till 41 251 miljoner kronor och är därmed 21 832 miljoner kronor (112,4 procent) högre än vad som ursprungligen anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utgifterna 22 526 miljoner kronor (120,3 procent) högre.

Antalet årsarbetskrafter vid Migrationsverket ökade med 32 procent

Utgifterna för anslaget 1:1 *Migrationsverket* uppgick till 5 976 miljoner kronor 2016, vilket är 1 278 miljoner kronor (27,2 procent) högre än vad som ursprungligen anvisades i budgeten och 1 257 miljoner kronor (26,6 procent) högre än 2015. Orsaken till att utgifterna ökade mer än beräknat är främst kapacitetsutbyggnaden inom mottagande- och prövningsverksamheten vid Migrationsverket till följd av det kraftigt ökade antalet asylsökande under hösten 2015. För att finansiera de högre utgifterna beslutade riksdagen i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 om ändringar i statens budget och anvisade ytterligare 2 184 miljoner kronor. Jämfört med 2015 ökade personalkostnaderna med drygt 1 000 miljoner kronor (32,2 procent) till 4 140 miljoner kronor. Antalet årsarbetskrafter ökade från 5 330 år 2015 till 7 015 (31,6 procent) under 2016. Medelantalet

anställda ökade med 1 934 personer till 8 199 (30,9 procent) jämfört med 2015.

Det stora antalet asylsökande under hösten 2015 medförde högre ersättningar och bostadskostnader än anvisat 2016

Utgifterna för anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* blev 33 209 miljoner kronor. Det är 20 574 miljoner kronor (162,8 procent) högre än ursprungligen anvisat i statens budget. För att finansiera de högre utgifterna beslutade riksdagen i enlighet med propositionerna Vår- och Höständringsbudget för 2016 om ändringar i statens budget och anvisade sammantaget ytterligare 22 239 miljoner kronor. Orsaken till det högre utfallet är att det genomsnittliga antalet inskrivna personer i Migrationsverkets mottagandesystem ökat kraftigt på grund det stora antalet asylsökande under hösten 2015. Särskilt det stora antalet ensamkommande barn och unga har medfört att utgifterna på anslaget ökat. Det genomsnittliga antalet inskrivna personer i Migrationsverkets mottagande uppgick under 2016 till 157 376 personer (varav 29 322 ensamkommande barn och unga), vilket är 79 726 fler än vad som regeringen ursprungligen beräknade (101,5 procent).

Tabell 2.55 Asylsökande m.m. 2016

Antal personer

	2016	2015	Förändring	Förändring %
Antal asylsökande	28 939	162 877	-133 938	-82,20%
varav män	17 352	114 728	-97 376	-84,90%
varav kvinnor	11 587	48 149	-36 562	-75,90%
varav ens. barn och unga	2 199	35 369	-33 170	-93,80%
varav pojkar	1 764	32 522	-30 758	-94,6%
varav flickor	435	2 847	-2 412	-84,70%
Avgjorda asylärenden 2016	111 979	58 802	53 177	90,40%
varav bifall	67 258	32 631	34 627	106,10%
bifallsandel	60%	55%		
Beviljade uppehållstillstånd till flyktingars anhöriga	15 148	16 251	-1 103	-6,80%
	2016-12-31	2015-12-31	Förändring	Förändring %
Boende i Migrationsverkets mottagnings-system	122 708	181 890	-59 182	-32,5%
varav med uppehållstillstånd	28 128	13 937	14 191	101,8%
varav ens. barn och unga	23 676	33 634	-9 958	-29,6%
anläggningsboende (ABO)	63 063	101 120	-38 057	-37,6%
eget boende (EBO)	35 449	47 724	-12 275	-25,7%
övrigt boende	24 196	33 046	-8 850	-26,8%

Källa: Migrationsverket.

Utgifterna för ensamkommande barn och unga ökade kraftigt

Utgifterna för anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* ökade med 20 804 miljoner kronor (167,7 procent) jämfört med 2015. Ersättningarna till asylsökande, kommuner och landsting ökade med 17 982 miljoner kronor (217,4 procent) och utgifterna för anläggningsboende ökade med 2 822 miljoner kronor (68,2 procent) och beror på att det genomsnittliga antalet inskrivna i Migrationsverkets mottagande ökade från 100 166 personer 2015 till 157 376 personer 2016. Det genomsnittliga antalet inskrivna ensamkommande barn och unga ökade från 10 600 personer 2015 till 29 322 under 2016. Ersättningarna för ensamkommande barn och unga enligt förordningen (2002:1118)

om statlig ersättning för asylsökande m.fl. ökade med 19 197 miljoner kronor (353,2 procent), från 5 436 miljoner kronor under 2015 till 24 634 miljoner kronor för 2016. Ensamkommande barn och unga kräver mer resurser än övriga asylsökande och blir därför betydligt dyrare per individ.

Antalet inskrivna i Migrationsverkets mottagande i slutet av året har dock minskat med 59 182 personer jämfört med 2015. Antalet personer i anläggningsboende minskade med över 60 procent från 101 120 år 2015 till 63 063 i slutet av 2016. Kategorin övrigt boende, som främst består av ensamkommande barn i kommunalt boende, har minskat från 33 046 i slutet av 2015 till 24 196 personer i slutet av 2016.

År 2016 ansökte 28 939 personer om asyl i Sverige, vilket är en minskning med 133 938 (82,2 procent) jämfört med föregående år. Regeringen vidtog under 2015 och 2016 ett antal åtgärder för att minska antalet asylsökande. Åtgärderna har tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjort att betydligt färre personer har sökt asyl i Sverige. Ansökningar från syriska medborgare har minskat med 89,4 procent men de är fortfarande den största gruppen med 5 459 ansökningar. Antalet asylansökningar från afghanska medborgare uppgick till 2 969, vilket är en minskning med 92,9 procent. Antalet ansökningar från ensamkommande barn har minskat med 33 170 (93,8 procent) och uppgick 2016 till 2 199. Den största andelen ensamkommande (30,2 procent) är även 2016 från Afghanistan, men har minskat jämfört med 2015.

År 2016 avgjorde Migrationsverket 111 979 asylansökningar varav 67 258 beviljades uppehållstillstånd (60,0 procent). År 2015 avgjorde Migrationsverket 58 802 asylansökningar varav 32 631 beviljades uppehållstillstånd (55,0 procent). Sökande från Syrien och Eritrea samt statslösa beviljades flest uppehållstillstånd 2016.

År 2016 beviljades 50 269 personer arbets- och uppehållstillstånd på grund av familjeknytning. Anhöriga till arbetskraftsinvandrare har minskat med 1 395 (13,9 procent). Under 2016 föddes 7 283 barn till föräldrar med permanent uppehållstillstånd, vilket är en ökning 2 042 (39 procent).

Migrationsverket beviljade 12 526 personer arbetstillstånd 2016, vilket är en minskning med

787 personer (5,9 procent) jämfört med föregående år.

Utgifterna för offentligt biträde högre än budgeterat
Utgifterna för anslaget 1:6 *Offentligt biträde i utlänningsärenden* blev 146 miljoner kronor högre än statens budget. Orsaken är framför allt att ett större antal asylansökningar avgjordes än beräknat på grund av det stora antalet asylsökande under hösten 2015. Regeringen medgav i beslut den 22 december 2016 att anslaget fick överskridas med 118 miljoner kronor (Ju2016/08462/LP). Hela anslagskrediten på 43,4 miljoner kronor utnyttjades och av det medgivna överskridandet utnyttjades 102,3 miljoner kronor.

Utgifterna för anslaget 1:7 *Utresor för avvisade och utvisade* blev 56 miljoner kronor lägre än väntat men 22 miljoner kronor högre än 2015. Antalet utresor med hjälp av Migrationsverket ökade dock från 10 663 under 2015 till 16 414 under 2016.

Utgifterna för anslaget 1:8 *Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar* blev 130 miljoner kronor lägre än beräknat. Orsaken är att det tagit längre tid än väntat att uppfylla ett antal villkor som krävdes innan regeringen formellt kunde utse Migrationsverket till ansvarig myndighet för Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF). Ett av villkoren för att kunna betala ut medel från AMIF var att det nationella programmet för Sverige skulle vara antaget av EU kommissionen, vilket skedde först i augusti 2015. Den första öppna utlysningen från AMIF hölls under våren 2016 och många projekt påbörjades först under det tredje kvartalet 2016. Projekten är i många fall fleråriga och sträcker sig mellan 2016–2021.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.56 UO 8 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	185	234

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om ett beställningsbemyndigande på 185 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till

234 miljoner kronor, vilket innebär ett överskridande med 49 miljoner kronor.

Åtagandena gäller det nationella programmet Arbetet med bidragsansökningar från EU:s Asyl-, migrations- och integrationsfond (AMIF). Ingående åtagande inför året gällande SOLID-fonderna (program Solidaritet om hantering av flyktingströmmar) har infriats och avslutats under året.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Migrationsverket

Migrationsverket har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har under året vid ett flertal tillfällen överskridit av regeringen beslutad räntekontokredit. Det maximala överskridandet uppgick till 351 600 000 kronor. Myndigheten har beskrivit förhållandet bl.a. på s. 120 i årsredovisningen.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:10 Asylboenden - Migrationsverkets arbete med att ordna boenden åt asylsökande
Riksrevisionen har granskat Migrationsverkets uppdrag att ordna asylboenden samt de förutsättningar regeringen har gett Migrationsverket.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om asylboenden – Migrationsverkets arbete med att ordna boenden till asylsökande (skr. 2016/17:63) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:SfU9, rskr. 2016/17:143)

RiR 2016:32 Ett välfungerande system för arbetskraftsinvandring

Riksrevisionen har granskat systemet för arbetskraftsinvandring.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om arbetskraftsinvandring – Systemet för arbetskraftsinvandring (skr. 2016/17:176) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Anslag

Tabell 2.57 UO 9 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:4	Tandvårdsförmåner	5 617		5 528	-89	-1,6	5 271
1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	22 174	1 824	22 071	-102	-0,5	24 469
1:6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	3 753		3 562	-191	-5,1	1 257
1:8	Bidrag till psykiatri	1 081		985	-96	-8,9	819
4:2	Vissa statsbidrag inom funktionshinderområdet	530		504	-26	-4,8	295
4:3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	267	61	288	21	8,0	280
4:4	Kostnader för statlig assistansersättning	26 344		21 511	-4 833	-18,3	24 890
4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	2 765		2 411	-354	-12,8	1 360
4:7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	789	-15	709	-80	-10,2	394
4:8	Ersättning för vanvård i den sociala barn- och ungdomsvården	32		11	-20	-64,7	180
4:9	Ersättningsnämnden	7		14	8	114,8	40
8:1	Socialstyrelsen	596	10	570	-26	-4,4	477
	Övriga anslag	5 283	25	5 205	-79	-1,5	5 248
Summa		69 238	1 905	63 371	-5 866	-8,5	64 979

Utgiftsområdet omfattar hälso- och sjukvårdspolitik, folkhälsopolitik, funktionshinderspolitik, politik för sociala tjänster, omsorg om äldre, individ- och familjeomsorg, stöd till personer med funktionsnedsättning samt barnrättspolitik.

Utfallet uppgick till 63 371 miljoner kronor och blev därmed 5 866 miljoner kronor (8,5 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Det beror framför allt på att kostnaderna för assistansersättning blev 4 833 miljoner kronor lägre än vad som anvisats i statens budget på grund av att Försäkringskassan införde efterskottsbetalningar per den 1 oktober 2016. Anslaget Bidrag för läkemedelsförmånerna anvisades ytterligare 1 824 miljoner kronor på ändringsbudget. Dessa medel användes för att täcka tidigare års underskott på anslaget och medför en skillnad mot totalt anvisade medel om 1 927 miljoner kronor 2016.

Utgifterna för läkemedelsförmånerna översteg överenskommet belopp 2015

Utfallet för anslaget 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna uppgick till 22 071 miljoner kronor.

I avtalet mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om statens bidrag till landstingen för kostnader för läkemedelsförmåner m.m. för 2015 ingick en vinst- och förlustdelningsmodell. Utgifterna för 2015 innebar att staten enligt modellen skulle ersätta landstingen med ytterligare 304 miljoner kronor. Denna utgift belastade anslaget för 2016. Den 9 juni 2016 ingick staten och SKL en ny överenskommelse för 2016. På grund av de resterande utgifterna för 2015 och att de prognostiserade utgifterna för 2016 inte bedömdes rymmas inom anslaget anvisade riksdagen anslaget ytterligare 1 824 miljoner kronor i propositionen Vårändringsbudget för 2016. Kammarkollegiet ansvarar för utbetalningar av bidrag för läkemedelsförmånerna. Bidraget betalas normalt ut med två månaders eftersläpning. Om utbetalningarna justeras för förskottsbetalningen om 1 819 miljoner kronor som gjordes redan 2015 blir utbetalningarna 23 890 miljoner kronor. De utbetalda bidragen har då ökat med 1 240 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Kostnader för assistansersättning lägre än statens budget på grund av nya regler

Utfallet för anslaget 4:4 *Kostnader för statlig assistansersättning* uppgick till 21 511 miljoner kronor. Det är 4 833 miljoner kronor (18,3 procent) lägre än budgeterat. Minskningen är huvudförklaringen till att utfallet för utgiftsområdet totalt blev 5 866 miljoner kronor lägre än statens budget. Jämfört med föregående år minskade utgifterna med 3 378 miljoner kronor. Den 1 oktober 2016 övergick Försäkringskassan från förskottsbetalning till efterskottsbetalning för huvuddelen av assistansersättningen. De innebär att assistansersättningen betalas ut i efterskott till ca 90 procent av de assistansberättigade. På grund av detta uppstod en engångseffekt som påverkade utfallet genom lägre utgifter.

Under 2016 hade 16 591 personer assistansersättning, varav 45,8 procent var kvinnor och 54,2 procent var män. Antalet personer med assistansersättning har minskat med 2,3 procent jämfört med föregående år. Det genomsnittliga antalet beviljade timmar per person ökade från 127,1 timmar per vecka i december 2015 till 127,5 timmar per vecka i december 2016.

Schablonbeloppet som Försäkringskassan betalar ut för varje timme utförd assistans ökar varje år, detsamma gäller det högsta möjliga timbeloppet. För 2016 var schablonbeloppet 288 kronor per timme och det högsta möjliga timbeloppet 323 kronor. Det genomsnittliga timbeloppet i assistansersättningen 2016 var 291 kronor. Schablonbeloppet för 2015 var 284 kronor per timme och det högsta möjliga timbeloppet 318 kronor. Det genomsnittliga timbeloppet i assistansersättningen 2015 var 287 kronor.

Ersättningsnämnden upphörde, verksamheten överförs till Socialstyrelsen

Utfallet för anslaget 4:9 *Ersättningsnämnden* blev 14 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor (114,8 procent) högre än anvisat i statens budget. Myndigheten upphörde den 30 juni 2016 och kvarvarande verksamhet, en förteckning över vilka som erhållit ersättning, fördes över till Socialstyrelsen.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.58 UO 9 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:8	Bidrag till psykiatri	18	13
2:2	Insatser för vaccinerberedskap	510	283
4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	653	52
7:2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	1 000	929
Summa		2 181	1 277

Inom utgiftsområdet har riksdagen beslutat om beställningsbemyndiganden på 2 181 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 1 277 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 904 miljoner kronor. Huvuddelen av skillnaden avser anslaget 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken*.

Inomstatliga lån

Tabell 2.59 UO 9 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
Beredskapsinvesteringar inom ramen för Folkhälsomyndighetens verksamhet	350	34
Beredskapsinvesteringar inom ramen för Socialstyrelsens verksamhet	100	1,3
Summa	450	35,3

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

I årsredovisningen som lämnades till regeringen den 22 februari 2017 saknas en fördelning av myndighetens totala intäkter och kostnader enligt 3 kap. 2 § förordningen

(2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har felaktigt belastat förvaltningsanslaget med kostnader om 829 000 kronor avseende ombyggnation i den fastighet som myndigheten hyr. Dessa kostnader borde enligt 5 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag redovisats som förbättringsutgifter på annans fastighet och finansierats via lån i Riksgäldskontoret i enlighet med 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210). Den felaktiga anslagsbelastningen uppgår därmed till 714 000 kronor. Eftersom myndigheten har ett anslagssparande på 5,3 procent skulle beloppet ha återbetalats genom indragning av anslagsmedel 2017. Om anläggningarna lånefinansierats hade låneramen överskridits med 244 000 kronor per den 31 december 2016.

statsbidrag inom hälso- och sjukvården (skr. 2016/17:110) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksrevisionens iakttagelser - effektivitetsrevision

RiR 2016:9 Säkra och effektiva läkemedel – hur hanterar staten läkemedelsindustrins inflytande?

Riksrevisionen har granskat hur staten hanterar läkemedelsindustrins inflytande över statlig läkemedelskontroll och kunskapsstyrning.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om säkra och effektiva läkemedel (skr. 2016/17:39) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17: SoU12, rskr. 2016/17:171).

RiR 2016:29 Statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården

Riksrevisionen har granskat statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statens styrning genom riktade

2.4.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Anslag

Tabell 2.60 UO 10 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	43 503		39 653	-3 850	-8,9	36 635
1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	50 334		49 424	-910	-1,8	50 550
1:4	Arbetskadaersättningar m.m.	3 121		3 119	-2	-0,1	3 397
1:6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	2 907		2 914	7	0,2	2 747
1:7	Ersättning för höga sjuklönekostnader	360	450	799	439	122,0	
2:1	Försäkringskassan	8 172	30	8 265	93	1,1	7 824
	Övriga anslag	1 471		1 440	-31	-2,1	1 451
Summa		109 868	480	105 614	-4 255	-3,9	102 603

Utgiftsområdet omfattar ersättningar vid sjukdom och funktionsnedsättning, bl.a. sjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- och sjukersättning, handikappersättning och bidrag för sjukskrivningsprocessen. Området omfattar även myndigheterna Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 105 614 miljoner kronor och blev därmed 4 255 miljoner kronor (3,9 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 3 011 miljoner kronor (2,9 procent) högre.

Utgifter för sjukpenning lägre än beräknat i budget
Utfallet för anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* blev 39 653 miljoner kronor, vilket är 3 850 miljoner kronor (8,9 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Skillnaden beror främst på att antalet utbetalda nettodagar för sjukpenning blev 9,6 procent lägre än beräknat. Under 2016 utbetalades sjukpenning för 59,2 miljoner nettodagar, vilket är 6,3 miljoner nettodagar lägre än beräknat. Även utgifterna för rehabiliteringspenning blev lägre än beräknat. Under året utbetalades rehabiliteringspenning för 2,5 miljoner nettodagar vilket är 0,8 miljoner nettodagar lägre än beräknat.

Aktivitets- och sjukersättningar lägre än budget och föregående år

Utfallet för anslaget 1:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* blev 49 424 miljoner kronor. Det är 910 miljoner kronor (1,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget och 1 126 miljoner kronor (2,2 procent) lägre än 2015. Det beror i huvudsak på att antalet personer som beviljades sjukersättning blivit lägre jämfört med vad som antogs i beräkningen till statens budget och jämfört med 2015. Sjukersättning beviljas till personer som är mellan 30 och 64 år och har varaktigt nedsatt arbetsförmåga. De flesta har kvar ersättningen tills de fyller 65 år och går i pension. Under 2016 fick 8 900 personer sjukersättning för första gången. Det är en minskning med 2 800 personer jämfört med 2015. Antalet personer som hade sjukersättning uppgick i december 2016 till 293 000, vilket är en minskning med 15 000 personer (4,8 procent) jämfört med december 2015. Minskningen beror på att många har lämnat förmånen till följd av att de fyllt 65 år samtidigt som antalet nybeviljade sjukersättningar har varit lägre. Av 293 000 personer (avrundat) som hade sjukersättning i december var 174 339 kvinnor och 118 202 män.

Antalet personer med aktivitetsersättning ökade dock under 2016. Aktivitetsersättning ges till personer i åldrarna 19–29 år som har långvarigt nedsatt arbetsförmåga eller på grund av en funktionsnedsättning behöver längre tid för att avsluta sin skolgång. I december uppgick

antalet personer med aktivitetsersättning till ca 39 000 vilket var en ökning med ca 1 000 personer (2,9 procent) jämfört med december 2015. Under 2016 har ca 8 100 personer (3 700 kvinnor och 4 400 män) nybeviljats aktivitetsersättning. Det är 600 personer färre än 2015.

I december 2016 uppgick antalet personer som fick sjuk- eller aktivitetsersättning till ca 331 000 personer. Det är en minskning med 4 procent från föregående år. Antalet kvinnor som fick sjuk- eller aktivitetsersättning var 192 000 personer, en minskning med 4,3 procent jämfört med december 2015. Antalet män som fick sjuk- eller aktivitetsersättning uppgick till 139 000 personer, vilket är en minskning med 3,5 procent jämfört med december 2015.

Ersättning för höga sjuklönekostnader blev högre jämfört med budget

Utfallet för det nya anslaget 1:7 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* blev 799 miljoner kronor, vilket är 439 miljoner kronor (122,0 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Det beror på att arbetsgivare var berättigade till högre ersättning än beräknat. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 anvisade riksdagen därför ytterligare 340 miljoner kronor. I enlighet med propositionen Höständringsbudget 2016 anvisade riksdagen ytterligare 110 miljoner kronor.

Utgifterna för sjukpenning ökade jämfört med 2015

Jämfört med föregående år blev utfallet på anslaget 1:1 *Sjukpenning och rehabilitering m.m.* 3 018 miljoner kronor (8,2 procent) högre. Det är utgifterna för sjukpenning som blev högre än 2015.

Tabell 2.61 Statistik över sjukpenning och sjukfall

	2016	2015	Förändring i procent
Antal personer som fick sjukpenning i december månad	224 953	220 033	2,2
varav kvinnor	149 611	145 888	2,6
varav män	75 342	74 145	1,6
varav kvinnor med sjukpenning på normalnivå	96 605	103 340	-6,5
varav män med sjukpenning på normalnivå	50 251	53 463	-6,0
varav kvinnor med sjukpenning på fortsättningsnivå	48 676	37 629	29,4
varav män med sjukpenning på fortsättningsnivå	21 938	17 224	27,4
Antal startade sjukfall, genomsnitt per månad under första halvåret	50 000	50 000	0,0
varav kvinnor	32 000	32 000	0,0
varav män	18 000	18 000	0,0
Antal ersättningsdagar med sjukpenning, netto (miljoner dagar)	59,2	56,7	4,4
Andel pågående sjukfall med psykiatriska diagnoser, procent, september månad	45	43	

Källa: Försäkringskassan.

Antalet nettodagar för sjukpenning blev 2,5 miljoner (4,4 procent) högre jämfört med 2015. Inflödet av nya sjukfall har dock stabiliserats och ligger på samma nivå som föregående år. Antalet personer som fick sjukpenning ökade från ca 220 000 i december 2015 till ca 225 000 personer för samma månad 2016, vilket motsvarar en ökning med 1,6 procent för män och 2,6 procent för kvinnor. Antalet personer med sjukpenning på normalnivå minskade med ca 10 000 (6,3 procent). Samtidigt ökade antalet personer som fick sjukpenning på fortsättningsnivå, dvs. sjukfall längre än ett år, med ca 16 000 (28,7 procent). Ökningen beror delvis på att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen avskaffades den 1 februari 2016. Andelen pågående sjukfall med psykiatriska diagnoser var 45 procent i september 2016, att jämföra med 43 procent i september 2015. Andelen växer på grund av det historiskt höga inflödet av sjukfall med psykiatriska diagnoser och den långa varaktigheten som dessa sjukfall har.

Ersättning för höga sjuklönekostnader redovisades på budgetens inkomstsida 2015

Utfallet för det nya anslaget 1:7 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* blev 799 miljoner kronor. År 2015 infördes en ny ersättning för arbetsgivare som har höga sjuklönekostnader. Anslagsutfallet avser i huvudsak ersättning som utbetalas i efterskott baserad på arbetsgivares sjuklönekostnader för 2015.

År 2015 budgeterades och redovisades motsvarande utgifter på budgetens inkomstsida under inkomsttypen 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. Endast den ersättning som betalades ut i förskott redovisades på inkomsttitel 8128 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* 2015 och uppgick till 2 miljoner kronor.

Försäkringskassans förvaltningsutgifter ökade jämfört med föregående år

Utfallet för anslaget 2:1 *Försäkringskassan* blev 8 265 miljoner kronor. Det är 441 miljoner kronor (5,6 procent) högre än 2015. Den ökade anslagsbelastningen jämfört med år 2015 beror främst på ökade personalkostnader. Antalet årsarbetskrafter vid Försäkringskassan ökade med 624 och uppgick till 12 618 årsarbetskrafter i december 2016.

Ohälsotalet minskade jämfört med föregående år men sjukpenningtalet ökade

Tabell 2.62 Ohälsomått

	2016	2015
Ohälsotalet	27,8	28,0
varav kvinnor	33,6	33,8
varav män	22,1	22,4
Sjukpenningtalet	10,8	10,5
varav kvinnor	14,3	13,7
varav män	7,5	7,3

Källa: Försäkringskassan.

Ohälsotalet är ett mått som fångar utvecklingen inom hela sjukförsäkringen under en 12-månadersperiod. Det definieras som antal utbetalda nettodagar med sjukpenning, arbets-skadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning per registrerad försäkrad (16–64 år). Alla dagar är omräknade till nettodagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag. I december 2016 var ohälsotalet 27,8 dagar per försäkrad, vilket är en minskning från 28,0 dagar 2015. Ohälsotalet har

sedan december 2015 minskat med 0,7 procent för kvinnor och med 1,5 procent för män.

Sjukpenningtalet anger hur många frånvarodagar som ersätts med sjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad (16–64 år) exklusive personer med hel sjuk- eller aktivitetsersättning. Alla dagar är omräknade till nettodagar.

I december 2016 var sjukpenningtalet 10,8 dagar, vilket är en ökning med 3,5 procent sedan december 2015. Kvinnor har i likhet med tidigare år ett högre sjukpenningtal (14,3) än män (7,5).

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.63 UO 10 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:6	Bidrag för sjukskrivningsprocessen	4 257	4 192

Inom utgiftsområdet har riksdagen beslutat om ett beställningsbemyndigande på 4 257 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 4 192 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 65 miljoner kronor.

Enligt Riksrevisionens uttalande i revisionsberättelsen för Försäkringskassan har myndigheten överskridit bemyndigandet med ca 152 miljoner kronor.

Övriga krediter

Tabell 2.64 UO 10 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Försäkringskassans behov av likviditet i utbetalning av ersättning för vård i andra länder	140	96

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Försäkringskassan

Försäkringskassan har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har per den 31 december 2016 överskridit det av regeringen beslutade bemyndigandet för anslaget 1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen, ap. 9, under utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning med ca 207 500 000 kronor. Bemyndigandet uppgår till 312 500 000 kronor och utestående åtaganden uppgår uppskattningsvis till 520 000 000 kronor. Myndigheten redovisar i årsredovisningen ett felaktigt utestående belopp i bemyndiganderedovisningen om 303 928 000 kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:11 Felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen – Försäkringskassans kontrollverksamhet

Riksrevisionen har granskat regeringens och Försäkringskassans arbete med att motverka felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen (skr. 2016/17:51) redogjort för det arbete som pågår för att minska felaktiga utbetalningar och att inga ytterligare åtgärder för närvarande planeras till följd av Riksrevisionens rapport. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har med anledning av regeringens skrivelse gett tillkänna att regeringen bör se till att Försäkringskassan regelbundet mäter storleken på felaktiga utbetalningar samt har i övrigt lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:SfU10, rskr. 2016/17:51). Regeringen beslutade den 30 juni 2016 att tillsätta Delegationen mot överutnyttjande av och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet som bl.a. har i uppdrag att genomföra en omfattningsstudie av felaktiga utbetalningar (dir. 2016:60, Fi 2016:07).

RiR 2016:31 Är sjukskrivning bra för hälsan?

Riksrevisionen har granskat effekterna av att nekas sjukpenning med avseende på individens hälsa, sysselsättning och framtida användning av sjukförsäkringen.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet och regeringen kommer att återkomma till riksdagen med en skrivelse.

2.4.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Anslag

Tabell 2.65 UO 11 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Garantipension till ålderspension	14 344		14 112	-231	-1,6	15 761
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	11 916		11 920	4	0,0	12 427
1:3	Bostadstillägg till pensionärer	8 499		8 466	-34	-0,4	8 589
1:4	Äldreförsörjningsstöd	897		895	-2	-0,3	803
2:1	Pensionsmyndigheten	528		536	8	1,4	555
Summa		36 184		35 928	-256	-0,7	38 136

Utgiftsområdet omfattar ersättning vid ålderdom (garantipension, bostadstillägg till pensionärer samt äldreförsörjningsstöd) och ersättning vid dödsfall (omställningspension, änkepension och särskild efterlevandepension samt garantipension till dessa förmåner).

Inkomstrelaterad ålderspension redovisas under avsnittet 2.4.31 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 35 928 miljoner kronor och blev därmed 256 miljoner kronor (0,7 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 minskade utgifterna med 2 208 miljoner kronor (5,8 procent).

Antalet pensionärer som fick garantipension blev lägre än beräknat och lägre än föregående år

Utgifterna för anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* uppgick till 14 112 miljoner kronor, vilket är 231 miljoner kronor (1,6 procent) lägre än det anvisade beloppet. Det beror framför allt på att antalet förmånstagare blev lägre än beräknat. Utgifterna blev även 1 649 miljoner kronor (10,5 procent) lägre än föregående år. Minskningen beror huvudsakligen på att inkomstpensionen har höjts, medan prisbasbeloppet sänktes något. Garantipension avräknas mot höjd inkomstpension. Den genomsnittliga inkomstrelaterade ålderspensionen är högre för yngre och nyblivna pensionärer jämfört med de äldre som redan uppbär pension. Dessutom minskar antalet pensionärer som inte har tjänat in någon

inkomstrelaterad ålderspension alls successivt bland de nyblivna pensionärerna.

Ungefär 698 000 ålderspensionärer hade garantipension vid utgången av 2016, vilket är 72 000 färre än föregående år. Den genomsnittliga utbetalda garantipensionen uppgår till 20 000 kronor per år 2016, en minskning med 200 kronor jämfört med 2015.

Färre får änkepension

Utgifterna för anslaget 1:2 *Efterlevandepensioner till vuxna* uppgick till 11 920 miljoner kronor, vilket är 508 miljoner kronor (4,1 procent) lägre än föregående år. Änkepension svarar för den större delen av utgifterna under anslaget. Eftersom änkepensionssystemet är under avveckling sedan 1990 minskar antalet personer med änkepension successivt. Mellan 2015 och 2016 minskade det med ca 11 000 personer, till 265 000 personer, vilket medför att de totala utgifterna för anslaget minskade.

Höjd inkomstpension leder till lägre bostadstillägg

Utgifterna för anslaget 1:3 *Bostadstillägg till pensionärer* uppgick till 8 466 miljoner kronor, vilket är 123 miljoner kronor (1,4 procent) lägre än 2015. Minskningen beror huvudsakligen på att inkomstpensionen höjdes 2016.

Antalet pensionärer med bostadstillägg uppgick under 2016 till ca 291 000 personer, vilket är lika många som 2015. För 2016 var det genomsnittliga årsbeloppet 28 300 kronor, en minskning med 1 200 kronor eller 4,1 procent jämfört med 2015.

Ökat antal personer med äldreförsörjningsstöd medför högre utgifter

De personer som är över 65 år och bosatta i Sverige men som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra förmåner inom det allmänna pensionssystemet är berättigade till äldreförsörjningsstöd. Utfallet för anslaget 1:4 *Äldreförsörjningsstöd* är 895 miljoner kronor, vilket är 92 miljoner kronor (11,4 procent) högre än föregående år. Ökningen beror till del på att det är en något större andel av dem som är födda 1938 eller senare som får äldreförsörjningsstöd. Till skillnad från dem som är födda 1937 eller tidigare är de inte berättigade till garantipension efter att ha bott i Sverige i 10 år utan det krävs en bosättning på 40 år för full garantipension. En annan förklaring till ökningen är ökad asylinvandring. Antalet personer med äldreförsörjningsstöd ökade med 7,2 procent jämfört med 2015 och uppgick till 22 300 personer 2016. Det genomsnittliga årsbeloppet ökade med 3,6 procent och uppgick till 40 500 kronor 2016.

Övriga krediter

Tabell 2.66 UO 11 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar	8 000	0

Riksdagen har beslutat om en övrig kredit inom utgiftsområdet. Krediten är på 8 000 miljoner kronor och avser Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar. Krediten utnyttjades inte vid årsskiftet.

2.4.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Anslag

Tabell 2.67 UO 12 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Barnbidrag	26 425		26 349	-76	-0,3	25 764
1:2	Föräldraförsäkring	41 067		40 533	-534	-1,3	38 627
1:3	Underhållsstöd	2 630		2 643	13	0,5	2 256
1:4	Adoptionsbidrag	30		11	-19	-62,9	15
1:5	Barnpension och efterlevandestöd	1 014		910	-103	-10,2	905
1:6	Vårdbidrag för funktionshindrade barn	3 689		3 760	71	1,9	3 548
1:7	Pensionsrätt för barnår	7 238		7 238	0	0,0	6 876
1:8	Bostadsbidrag	5 037		4 662	-375	-7,4	4 940
Summa		87 129		86 106	-1 023	-1,2	82 931

Utgiftsområdet omfattar bl.a. barnbidrag, föräldraförsäkring och bostadsbidrag.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 86 106 miljoner kronor. Det är 1 023 miljoner kronor (1,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utgifterna 3 176 miljoner kronor (3,8 procent) högre.

Utgifterna för föräldrapenning lägre än budget

Utfallet för anslaget 1:2 *Föräldraförsäkring* blev 40 533 miljoner kronor, vilket är 534 miljoner kronor (1,3 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror främst på att utgifterna för föräldrapenning blev lägre än beräknat.

Minskade utgifter för adoptionsbidrag

Utfallet för anslaget 1:4 *Adoptionsbidrag* blev 11 miljoner kronor, vilket är 19 miljoner kronor (62,9 procent) lägre än anvisat i statens budget och 4 miljoner kronor lägre än föregående år. Anslaget används för bidrag till kostnader för internationella adoptioner och uppgick 2016 till 40 000 kronor per adoption. Det lägre utfallet beror på att antalet internationella adoptioner minskade. År 2016 genomfördes 259 internationella adoptioner till Sverige via de svenska adoptionsorganisationerna, vilket är en minskning med 77 adoptioner.

Utgifter för barnpension och efterlevandestöd blev lägre än beräknat

Utfallet för anslaget 1:5 *Barnpension och efterlevandestöd* blev 910 miljoner kronor, vilket är 103 miljoner kronor (10,2 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror främst på att de beviljade efterlevandestöden blev 1 100 färre än beräknat. För år 2016 uppgick antalet beviljade efterlevandestöd till 11 400.

Utfallet för anslaget 1:8 *Bostadsbidrag* blev 4 662 miljoner kronor vilket är 375 miljoner kronor (7,4 procent) lägre än anvisat i statens budget och 278 miljoner kronor (5,6 procent) lägre än föregående år. Minskningen beror på den förbättrade arbetsmarknaden, vilken leder till att färre uppfyller kraven för bostadsbidrag. Antal hushåll med bostadsbidrag var i genomsnitt 178 643 under 2016, fördelat på 146 859 barnhushåll och 31 785 ungdomshushåll. Jämfört med 2015 minskade antalet bidrag till barnhushåll med drygt 2 procent och antalet bidrag till ungdomshushåll med drygt 6 procent. Utbetalningarna av preliminärt bostadsbidrag uppgick till 5 145 miljoner kronor, vilket är 109 miljoner kronor lägre än föregående år. Återbetalningar m.m. uppgick till 483 miljoner kronor, vilket är 169 miljoner kronor högre än 2015.

Utgifterna för barnbidrag ökade jämfört med 2015
Utfallet för anslaget 1:1 *Barnbidrag* blev 585 miljoner kronor (2,3 procent) högre än 2015. Det beror på att antalet barn har ökat.

Jämfört med 2015 ökade utgifterna för anslaget 1:2 *Föräldraförsäkring* med 1 906 miljoner kronor (4,9 procent). Anslaget finansierar förmånerna föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, graviditetspenning och jämställdhetsbonus. Utgifterna för föräldrapenningen utgjorde 72,0 procent av utgifterna för anslaget. Dessa utgifter ökade med 1 175 miljoner kronor. Ökningen beror dels på att 464 000 fler föräldrapenningdagar betalades ut, dels på att den totala medelersättningen ökade med 3,6 procent. Under 2016 betalades föräldrapenning för 53,4 miljoner dagar ut, vilket är 0,9 procent fler dagar än 2015. Ökningen i antal föräldrapenningdagar är främst en följd av att antalet födda barn har stigit de senaste åren. Den totala genomsnittliga medelersättningen per dag för föräldrapenningen ökade med 19 kronor till 549 kronor 2016. År 2016 var den genomsnittliga medelersättningen för kvinnor 509 kronor per dag och för män 656 kronor per dag. Skillnaden beror dels på inkomstskillnader mellan könen, dels på att kvinnor använder fler lägstanivådagar och grundnivådagar än män. Av de föräldrapenningdagar som kvinnor tog ut var andelen dagar på grundnivå och lägstanivå 35,6 procent. För män var motsvarande andel 22,3 procent.

Utgifterna för den tillfälliga föräldrapenningen ökade med 287 miljoner kronor (4,6 procent) jämfört med 2015. Ökningen beror på att de utbetalda nettodagarna var 252 000 fler än under 2015 samt att medelersättningen per dag ökade med 9 kronor (1,0 procent). Antalet utbetalda nettodagar för tillfällig föräldrapenning uppgick till ca 7 192 000. Av nettodagarna för tillfällig föräldrapenning 2016 gällde 87,6 procent delförmånen vård av barn. Antalet uttagna dagar för vård av barn uppgick till ca 6 301 000 under 2016, vilket är drygt 231 000 dagar fler än under 2015. Flera faktorer påverkar utnyttjandet av förmånen. Under 2016 ökade antalet barn och många drabbades av influensa.

Utfallet för anslaget 1:3 *Underhållsstöd* blev 387 miljoner kronor (17,2 procent) högre än 2015. Ökningen beror framför allt på att underhållsstödet höjdes med 300 kronor per barn och månad fr.o.m. september 2015. Det genomsnittliga antalet barn med underhållsstöd

uppgick till 221 733, vilket är en minskning med 0,6 procent jämfört med 2015. Under 2016 betalades 3 936 miljoner kronor ut i underhållsstöd vilket är en ökning med 444 miljoner kronor (12,7 procent) jämfört med 2015. Inbetalningar från bidragsskyldiga redovisas som inkomster under anslaget. Inbetalningarna var 1 293 miljoner kronor vilket är en ökning med 57 miljoner kronor (4,6 procent) jämfört med 2015.

Utgifterna för anslaget 1:7 *Pensionsrätt för barnår* ökade med 362 miljoner kronor (5,3 procent) jämfört med 2015. Anslaget används för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Ökningen beror bl.a. på löneökningar och att antal födda barn har ökat.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2010:22 Underhållsstödet – för barnets bästa?

Riksrevisionen har granskat om underhållsstödet är ett ändamålsenligt verktyg inom den ekonomiska familjepolitiken och om systemet hanteras effektivt.

Regeringen har redovisat vissa vidtagna åtgärder med anledning av granskningsrapporten i Årsredovisning för staten under åren 2010–2015. Regeringen lämnade under 2015 förslag om information och stöd till särlevande föräldrar i frågor om underhållsskyldighet och civilrättsliga underhållsbidrag (prop. 2014/15:145 Ökad reglering av barns underhåll utanför underhållsstödet). De föreslagna bestämmelserna trädde i kraft den 1 april 2016.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1, utgiftsområde 12, s. 32) aviserat sin avsikt att genomföra en fördelningspolitisk reform och föreslå ett nytt särskilt bidrag inom bostadsbidraget för barn som bor växelvis. Detta bidrag ska ersätta det nuvarande underhållsstödet vid växelvist boende.

Ärendet bereds inom Regeringskansliet och regeringen kommer att återkomma till Riksdagen om ytterligare åtgärder som regeringen avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

2.4.13 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Anslag

Tabell 2.68 UO 13 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Integrationsåtgärder	74	130	130	56	75,7	73
1:2	Kommunersättning vid flyktingmottagande	12 568	90	12 013	-555	-4,4	8 967
1:3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	5 048		4 226	-822	-16,3	3 687
1:4	Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	2 683		2 235	-448	-16,7	2 131
1:5	Hemutrustningslån	302		208	-94	-31,1	197
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	239		232	-7	-2,9	152
	Övriga anslag	157	7	156	-1	-0,7	155
Summa		21 070	227	19 200	-1 870	-8,9	15 362

Utgiftsområdet omfattar integrationspolitik, politik mot diskriminering och jämställdhetspolitik.

Utgifterna uppgick till 19 200 miljoner kronor och är därmed 1 870 miljoner kronor (8,9 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 3 838 miljoner kronor (25,0 procent).

Färre kommunmottagna än beräknat för 2016 men fler än 2015

Utfallet för anslaget 1:2 *Kommunersättning vid flyktingmottagande* blev 12 013 miljoner kronor, vilket är 555 miljoner kronor (4,4 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Kommunerna tog under 2016 emot 68 761 personer¹, vilket är ca 13 000 personer färre än beräknat i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 3 046 miljoner kronor högre (34,0 procent). Det högre utfallet beror på att kommunerna tagit emot fler nyanlända invandrare 2016 jämfört med föregående år. Antalet kommunmottagna ökade med 17 564 från 51 197 personer 2015 till 68 761 personer 2016. Antalet

barn och unga ökade från 20 549 till 26 051, varav ensamkommande barn och unga ökade från 3 794 till 6 971.

Tabell 2.69 Kommunmottagna m.m. 2016

	2016	2015	Förändring	Förändring
Antal kommunmottagna	68 761	51 197	17 564	34,3%
varav män	40 646	29 671	10 975	37,0%
varav kvinnor	28 115	21 526	6 589	30,6%
andel män	59,1%	58,0%		
andel kvinnor	40,9%	42,0%		
Antal kommunmottagna under 18 år	26 051	20 549	5 502	26,8%
varav pojkar	15 033	11 556	3 477	30,1%
varav flickor	11 018	8 993	2 025	22,5%
andel pojkar	57,7%	56,2%		
andel flickor	42,3%	43,8%		
Antal ensamkommande barn och unga	6 971	3 794	3 177	83,7%
varav pojkar	5 684	2 948	2 736	92,8%
varav flickor	1 287	846	441	52,1%
andel pojkar	81,5%	77,7%		
andel flickor	18,5%	22,3%		

Källa: Migrationsverket.

¹ Volymen avser de som Migrationsverket beviljat uppehållstillstånd och som omfattas av förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Statens utgifter för de som inte beviljats uppehållstillstånd eller inte tagits emot av en kommun redovisas i huvudsak under utgiftsområde 8 Migration.

Färre än beräknat i etableringsinsats men fler än förra året

Utgifterna för anslaget 1:3 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* blev 822 miljoner kronor (16,3 procent) lägre än anvisat i statens budget. Orsaken är främst ett lägre antal nyanlända i etableringsinsatser än beräknat. Antalet deltagare i etableringsuppdraget uppgick under 2016 till 60 291, vilket är 5 509 deltagare färre än beräknat.

Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 540 miljoner kronor (14,6 procent). Orsaken är att antalet nyanlända i etableringsuppdraget ökade från i genomsnitt 48 358 deltagare 2015 till 60 291 deltagare 2016.

Utgifterna för anslaget 1:4 *Ersättning för vissa insatser för vissa nyanlända invandrare* blev 448 miljoner kronor (16,7 procent) lägre än anvisat i statens budget. Orsaken är att antalet deltagare i vissa program blivit lägre än beräknat. Det beror dels på att flera avtal överklagats, varför utbildningar inte använts i den omfattning som planerats, dels har det stora inflödet av nya deltagare försenat en del beslut om nya program. Jämfört med föregående år så ökade dock utgifterna med 104 miljoner kronor (4,9 procent). Orsaken är att antalet deltagare i program ökat. Utgifterna för den avslutade tjänsten etableringslotsar uppgick 2015 till 439 miljoner

kronor, vilket påverkar jämförelsen med föregående år.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.70 UO 13 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:4	Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	2 000	425
3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	100	80
Summa		2 100	504

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 2 100 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 504 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 1 596 miljoner kronor. Större delen av skillnaden härrör från bemyndigandet för anslaget 1:4 *Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare*. Anledningen är bl.a. lägre nyttjande av tolktjänster än planerat.

2.4.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Anslag

Tabell 2.71 UO 14 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 816	145	8 154	338	4,3	7 467
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	30 443		28 571	-1 872	-6,1	28 988
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	12 219	-850	9 081	-3 138	-25,7	8 891
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	18 320		17 102	-1 218	-6,6	17 160
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	998		510	-487	-48,8	85
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 800		1 588	-212	-11,8	1 231
1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktions- anställningar	6 962		6 402	-560	-8,0	
	Övriga anslag	1 125	1	1 123	-2	-0,1	1 149
Summa		79 681	-704	72 531	-7 151	-9,0	64 971

Utgiftsområdet omfattar områdena arbetsmarknad och arbetsliv och består i huvudsak av utgifter för matchning av arbetssökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättning och Europeiska socialfonden samt arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning. Myndigheter inom området är bl.a. Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Arbetsmiljöverket och Arbetsdomstolen.

Utfallet uppgick till 72 531 miljoner kronor, vilket är 7 151 kronor (9,0 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 7 560 miljoner kronor (11,6 procent) högre.

Antalet arbetslösa minskade med cirka 20 000

Tabell 2.72 visar arbetsmarknadsstatistik från Arbetskraftsundersökning (AKU) som görs av Statistiska centralbyrån (SCB). Statistiken är från helårsundersökningarna för 2016 och 2015.

Tabell 2.72 Arbetslöshet

	2016				2015			
	Antal personer	Procent	Kvinnor	Män	Antal personer	Procent	Kvinnor	Män
Antal arbetslösa, 15–74 år	366 500		164 500	202 000	386 100		180 300	205 800
varav heltidsstuderande	115 100	31,4	53 600	61 500	125 600	32,5	62 300	63 300
varav personer med utomnordiskt ursprung	159 100	43,4	71 900	87 200	153 100	39,7	73 200	80 000
varav långtidsarbetslösa	105 100	28,7	42 400	62 700	109 700	28,4	46 300	63 400
varav långtidsarbetslösa personer med utomnordiskt ursprung	57 700	15,7	23 200	34 700	55 200	14,3	24 500	30 700
varav ungdomar, 15–24 år	120 800	33,0	53 800	67 000	132 100	34,2	62 700	69 400
Arbetslösheten, 15–74 år (arbetslösa som andel av arbetskraften)		6,9	6,5	7,3		7,4	7,2	7,5
Ungdomsarbetslösheten, 15–24 år (arbetslösa ungdomar som andel av samtliga ungdomar i arbetskraften)		18,9	17,2	20,5		20,3	19,4	21,2

Anm.: Statistiken i tabellen avser genomsnitt för helåren 2015 respektive 2016.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Det genomsnittliga antalet arbetslösa 15–74 år enligt AKU minskade med 19 600 personer mellan 2015 och 2016. Antalet arbetslösa som är heltidsstuderande minskade med 10 500 personer mellan åren. Antalet långtidsarbetslösa, dvs. personer som varit arbetslösa i mer än sex månader, minskade med 4 600 personer jämfört med 2015. Antalet arbetslösa personer med utomnordiskt ursprung ökade med 6 000 personer, varav antalet män ökade med 7 200 personer och antalet kvinnor minskade med 1 300 personer. Andelen arbetslösa med utomnordiskt ursprung uppgår 2016 till 43,4 procent av samtliga arbetslösa. Antalet personer med utomnordiskt ursprung i långtidsarbetslöshet ökade med 2 500 personer jämfört med 2015. Antalet män ökade med 4 000 personer och antalet kvinnor minskade med 1 300 personer. Ungdomar i åldern 15–24 år utgör 33 procent av samtliga arbetslösa. Antalet arbetslösa ungdomar minskade med 11 300 personer mellan åren, varav antalet kvinnor minskat mer än antalet män.

Utgifterna för arbetslöshetsersättning och arbetsmarknadspolitiska program blev lägre än budgeterat

Utgifterna för anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* blev 28 571 miljoner kronor, vilket är 1 872 miljoner kronor (6,1 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Det beror framför allt på att färre personer än beräknat blev arbetslösa och därmed berättigade till arbetslöshetsersättning.

Jämfört med 2015 blev utfallet 417 miljoner kronor (1,4 procent) lägre. Antalet personer

som fick arbetslöshetsersättning uppgick till ca 232 000 personer år 2016, vilket är en minskning med 8,0 procent jämfört med 2015.

Utgifterna för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* blev 9 081 miljoner kronor, vilket är 3 138 miljoner kronor (25,7 procent) lägre än anvisat i statens budget. Utgifterna under anslaget påverkas främst av omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen. Det lägre utfallet beror framför allt på att volymerna för de nya insatserna extratjänster och traineejobb blev lägre än beräknat. Bland annat har målgruppen för traineejobb minskat då många ungdomar får jobb utan subvention. Vidare saknar arbetsökande som ingår i målgruppen för extratjänster i många fall efterfrågad kompetens för de tjänster som är aktuella hos kommuner.

Tabell 2.73 Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

	2016			2015		
	Antal personer	Kvinnor	Män	Antal personer	Kvinnor	Män
Sökande i program totalt med aktivitetsstöd	173 018	78 109	94 909	176 495	80 103	96 392
<i>varav utrikesfödda</i>	87 020	40 174	46 846	78 868	36 179	42 689
Jobb- och utvecklingsgarantin	101 376	45 651	55 726	103 282	46 565	56 716
<i>varav utrikesfödda i jobb- och utvecklingsgarantin</i>	51 326	24 266	27 060	47 413	22 256	25 157
<i>antal personer i sysselsättningsfasen</i>	23 119	10 530	12 589	36 885	16 939	19 946
<i>varav utrikesfödda i sysselsättningsfasen</i>	9 659	4 517	5 142	14 972	6 971	8 001
Jobbgaranti för ungdomar	19 948	7 795	12 153	27 011	10 686	16 325
<i>varav utrikesfödda</i>	5 193	2 115	3 078	5 850	2 377	3 473

Anm.: Statistiken i tabellen avser genomsnitt för helåren 2015 respektive 2016 beräknad utifrån Arbetsförmedlingens månadsstatistik.
Källa: Arbetsförmedlingen.

I tabell 2.73 visas statistik om deltagandet i arbetsmarknadspolitiska program. Av de inskrivna arbetslösa deltog i genomsnitt 48 procent i arbetsmarknadspolitiska program under 2016, vilket är i nivå med föregående år. Antalet utrikesfödda i program med aktivitetsstöd ökade med 10,3 procent jämfört med 2015. Det största programmet, sett till antal deltagare, är jobb- och utvecklingsgarantin som svarade för 59 procent av det genomsnittliga antalet deltagare i samtliga program med aktivitetsstöd. Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantins sysselsättningsfas var i genomsnitt 23 119 personer, vilket är en minskning med 37,3 procent jämfört med 2015. Från och med år 2016 har fasindelningen i jobb- och utvecklingsgarantin upphört och sysselsättningsplatserna kommer att avvecklas successivt fram till den 31 januari 2018. Antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar var i genomsnitt 19 948 personer. Det är en minskning med 26,1 procent jämfört med 2015. Minskningen beror främst på minskade ungdomskullar och en starkare konjunktur.

Utfallet för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samball m.m.* blev 17 102 miljoner kronor, vilket är 1 218 miljoner kronor (6,6 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror främst på att antalet beslut om lönebidrag blev lägre än vad som beräknades i budgeten. Antalet deltagare med lönebidrag har minskat med 1 986 och uppgick till 38 897 år 2016.

Lägre utgifter än budgeterat för Europeiska socialfonden

Utfallet för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m.* för perioden 2014–2020 blev 487 miljoner kronor (48,8 procent) lägre än anvisat i statens budget och uppgick till 510 miljoner kronor. Det beror på låg medelsförbrukning i de beviljade

projekten. Programmet har haft förseningar som lett till att projekten kommit igång senare och därför rekviderat mindre medel än beräknat.

Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader ökade jämfört med föregående år

Utfallet för anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* blev 687 miljoner kronor (9,2 procent) högre än 2015. Ökningen beror främst på ökade förvaltningskostnader för Arbetsförmedlingens arbete med etableringsuppdraget. Det är framför allt personalkostnaderna som har ökat. Antalet årsarbetskrafter ökade med 696 och uppgår till 13 033 årsarbetskrafter 2016, vilket är en ökning med 5,6 procent.

Utfallet för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m.* för perioden 2014–2020 blev 426 miljoner kronor (503,3 procent) högre än föregående år. Utfallet för 2015 var lågt på grund av att systemet för ärendehandläggning inte färdigställdes enligt plan och därför uppnåddes inte tillräcklig volym.

Jämfört med föregående år ökade utgifterna för anslaget 1:11 *Bidrag till Lönegarantiersättning* med 357 miljoner kronor (29,0 procent). Antalet personer som fick lönegarantiersättning 2016 var 23 823, en ökning med 20,8 procent. Det genomsnittliga antalet dagar som ersättning betalades ut ökade till 69 dagar. Den genomsnittliga ersättningen per person ökade med 1,0 procent och uppgick till 73 561 kronor. Antalet företagskonkurser och företagsrekonstruktioner var lägre än 2015 och minskade med 9,6 procent till 2 444 stycken. I tabell 2.74 visas omfattningen av lönegarantiersättningen och antalet konkurser och rekonstruktioner.

Tabell 2.74 Bidrag till lönegarantiersättning

	2016	2015
Antal personer med lönegarantiersättning	23 823	19 728
Antal företagskonkurser och företagsrekonstruktioner	2 444	2 704
Genomsnittligt antal dagar	69	60
Genomsnittlig ersättning per person	73 561	72 837

Källa: Kammarkollegiet.

Ändrad redovisningsprincip påverkar jämförelsen med föregående år

Utfallet för det nya anslaget 1:12 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* uppgick till 6 402 miljoner kronor. År 2015 budgeterades och redovisades stöden på budgetens inkomstsida under inkomsttypen 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. År 2015 uppgick stöden som redovisades på inkomsttitel 8125 *Nystartsjobb* och 8126 *Stöd till yrkesintroduktionsanställning* till sammanlagt 6 726 miljoner kronor.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.75 UO 14 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 010	3 637
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	13 400	11 642
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	3 254	3 034
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9	8
2:1	Arbetsmiljöverket	20	19
2:5	Arbetslivspolitik	40	40
Summa		23 733	18 380

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 23 733 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 18 380 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 5 353 miljoner kronor. Skillnaden för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* beror på att regeringens reformer, t.ex. traineejobb för arbetslösa ungdomar inte hunnit öka i samma

takt som bemyndigandet. Det finns också en stor osäkerhet i budgeteringen av de utestående åtagandena för utgiftsområdet då dessa bl.a. beror på längden och omfattningen av besluten om insatser och vid vilken tidpunkt arbetsgivare och anordnare av insatser rekvirerar bidrag.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:21 Förberedande och orienterande utbildning – Arbetsförmedlingens styrning, användning och uppföljning

Riksrevisionen har granskat Arbetsförmedlingens arbete med insatsen Förberedande och orienterande utbildning.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport Förberedande och orienterande utbildning - Arbetsförmedlingens styrning, användning och uppföljning (skr. 2016/17:87) redovisat vilka åtgärder som avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2016:23 En god arbetsmiljö för alla – Statliga insatser inom arbetsmiljöområdet

Riksrevisionen har granskat om de statliga arbetsmiljöinsatserna på ett effektivt sätt bidrar till att en god arbetsmiljö kan uppnås.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statliga insatser inom arbetsmiljöområdet (skr. 2016/17:82) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Anslag

Tabell 2.76 UO 15 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Studiehjälp	3 331		3 323	-8	-0,2	3 324
1:2	Studiemedel	14 984	4	12 883	-2 101	-14,0	13 037
1:3	Avsättning för kreditförluster	1 879	0	1 839	-41	-2,2	1 767
1:4	Statens utgifter för studiemedelsräntor	617		584	-34	-5,4	803
1:8	Centrala studiestödsnämnden	794		764	-30	-3,7	193
	Övriga anslag	102		93	-9	-9,1	93
Summa		21 708	5	19 486	-2 222	-10,2	19 216

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Området omfattar även utgifter för att hantera studiestöden, vilket huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN). Även ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd ingår i utgiftsområdet.

Utfallet uppgick till 19 486 miljoner kronor och blev därmed 2 222 miljoner kronor (10,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utgifterna 270 miljoner kronor (1,4 procent) högre.

Utgifterna för studiemedel blev lägre än anvisat i statens budget

Utfallet för anslaget 1:2 *Studiemedel* uppgick till 12 883 miljoner kronor, vilket är 2 101 miljoner kronor (14,0 procent) lägre än anvisat i statens budget. Anslaget används till utgifter för studiebidrag, tilläggsbidrag och pensionsavgifter. I enlighet med propositionen Höständringsbudget 2016 anvisade riksdagen ytterligare 4 miljoner kronor som en följd av att antalet studerande som har antagits till polisutbildningen ökade.

För studiebidraget finns två olika nivåer: en generell nivå där bidragsdelen utgör ca 28 procent av totalbeloppet för studiemedel (studiebidrag och studielån) och en högre nivå där bidragsdelen utgör ca 66 procent av totalbeloppet. Det är främst utgifterna för studerande med rätt till den högre bidragsnivån som blev lägre än beräknat. Inom denna grupp är det

huvudsakligen utgifterna för studier på grundskolenivå och gymnasial nivå för vuxna studerande som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning som blev lägre än beräknat. I beräkningen av statens budget ökades anslaget med 586 miljoner kronor för ökat antal utbildningsplatser. Trots detta ökade inte antalet studiemedelstagare, vilket är den främsta förklaringen till det lägre utfallet. Antalet studerande som fick studiemedel minskade med 5 000 till 471 000. Det är framför allt antalet studerande på gymnasienivå som minskar för andra året i rad, vilket är den främsta anledningen till att det totala antalet studerande med studiemedel minskade. Under 2016 antogs 771 personer till polisutbildningen. Det är 161 fler än 2015.

Lägre avsättningar för kreditförluster

Utfallet för anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* blev 41 miljoner kronor (2,2 procent) lägre än i statens budget och uppgick till 1 839 miljoner kronor.

Avsättning görs för konstaterade förluster på utlåning t.o.m. 2013 och för förväntade förluster på utlåning fr.o.m. 2014. Den årliga avsättningen för förväntade förluster motsvarar 7,3 procent av utlånade medel. Utlåningen av studiestöd ökade med 253 miljoner kronor jämfört med 2015, vilket bl.a. förklaras av en stor ökning för merkostnadslån till följd av regelförändringar för studerande utomlands.

Små förändringar för studiehjälp och studiemedel jämfört med 2015

Utfallet för anslaget 1:1 *Studiehjälp* blev 1 miljon kronor (0,0 procent) lägre jämfört med föregående år och uppgick till 3 323 miljoner kronor. Det totala antalet studerande som fick studiehjälp under 2016 var 397 300. Andelen manliga studerande med studiehjälp har ökat med 0,3 procent under 2016. Ökningen beror på att Sverige under de senaste åren tagit emot ett stort antal flyktingar och i åldrarna 16–20 år är majoriteten av dessa män. Antalet studerande med studiehjälp har minskat under de senaste tre åren. Förändringen följer befolkningsutvecklingen i åldern 16–20 år. Det utbetalda beloppet har däremot inte minskat. Det beror på att fler studerande har beviljats extra tillägg och lärlingsersättning jämfört med 2015.

Utfallet för anslaget 1:2 *Studiemedel* blev 154 miljoner kronor lägre än föregående år. Totalt fick 471 000 studerande studiemedel under 2016. Det är 5 000 personer färre än 2015. Det beror på att antalet studerande med studiemedel på gymnasial nivå minskade 2016. Studiemedlen är till övervägande del rättighetsstyrda. Utgifterna påverkas framför allt av antalet studerande med studiebidrag och tilläggsbidrag. Även faktorer såsom beslut om antal platser eller ändrade belopp, de studerandes studietakt och studietid samt den allmänna prisutvecklingen i samhället påverkar. Det beror på att studiebidraget och tilläggsbidraget är indexerade med prisbasbeloppet.

Negativ reporänta och ny finansieringsmodell för CSN

Utfallet för anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* blev 584 miljoner kronor, vilket är 219 miljoner kronor lägre än 2015. Eftersom Riksbankens styrränta (reporäntan) var negativ blev räntan på återkravsskulden också negativ. Ränteutgifterna på återkravsskulden påverkas till stor del av reporäntans utveckling.

Utfallet för anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* blev 572 miljoner kronor (296,3 procent) högre än 2015. Ökningen beror på att CSN fr.o.m. 2016 i huvudsak finansieras med anslagsmedel. Tidigare disponerade myndigheten även intäkter av expeditionsavgifter, påminnelseavgifter, övriga administrativa avgifter och uppläggningsavgifter som fr.o.m. 2016 redovisas på Inkomsttitel 2562 *CSN-avgifter*.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.77 UO 15 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:6	Bidrag till vissa studieciviltätamål	4	3

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om ett beställningsbemyndigande på 4 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 3 miljoner kronor.

Utlåning

Tabell 2.78 UO 15 Utlåning

Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2016-12-31
Studielån	211 000	210 635

Låneramen för studielån uppgick till 211 000 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2016 var 210 635 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:4 Statens kreditförluster på studielån

Riksrevisionen har granskat statens hantering av risken för kreditförluster på studielån.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statens kreditförluster på studielån (skr. 2016/17:34) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:UbU8, rskr. 2016/17:168).

2.4.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

Anslag

Tabell 2.79 UO 16 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 485	-18	2 044	-1 441	-41,3	2 851
1:6	Särskilda insatser inom skolområdet	445		387	-59	-13,1	415
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.	4 612		4 609	-3	-0,1	3 934
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	382	40	277	-105	-27,4	287
1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning	1 414		1 087	-327	-23,1	
1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 067	-35	1 969	-98	-4,7	2 568
1:16	Fler anställda i lägstadiet	1 974	-658	1 315	-659	-33,4	
1:18	Lågstadielyftet				0	0,0	1 987
1:19	Bidrag till lärarlöner	2 884		2 581	-303	-10,5	
2:3	Uppsala universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 647		1 647	0	0,0	1 557
2:4	Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 036		2 036	0	0,0	1 984
2:5	Lunds universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 923		1 923	0	0,0	1 870
2:6	Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	2 088		2 088	0	0,0	2 143
2:7	Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 981	14	1 981	0	0,0	1 916
2:8	Göteborgs universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 482		1 482	0	0,0	1 455
2:9	Stockholms universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 633		1 633	0	0,0	1 580
2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 557		1 557	0	0,0	1 531
2:11	Umeå universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 301		1 301	0	0,0	1 252
2:12	Umeå universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 066		1 066	0	0,0	1 047
2:13	Linköpings universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 435		1 435	0	0,0	1 379
2:16	Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 483		1 483	0	0,0	1 458
2:17	Kungl. Tekniska högskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 048		1 048	0	0,0	1 063
2:18	Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 477		1 477	0	0,0	1 388
2:63	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet	3 024		3 050	27	0,9	2 963
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	576	16	525	-52	-9,0	501
2:65	Särskilda medel till universitet och högskolor	695	-304	391	-304	-43,7	786
2:66	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning	2 462		2 462	0	0,0	2 391
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 766	-46	5 718	-48	-0,8	5 620
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	280	66	321	41	14,7	340
	Övriga anslag	17 229	17	17 226	-3	0,0	16 687
Summa		69 452	-907	66 120	-3 333	-4,8	62 954

Utgiftsområdet omfattar skolväsendet, vissa särskilda utbildningsformer och annan pedagogisk verksamhet, vuxenutbildning och eftergymnasial yrkesutbildning samt högskoleutbildning och forskning. Området omfattar även myndigheter inom utbildnings- och forskningsområdet.

Utfallet uppgick till 66 120 miljoner kronor och blev därmed 3 333 miljoner kronor (4,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 3 166 miljoner kronor (5,0 procent).

För universitet och högskolor belastas anslagen till forskning och forskarutbildning när anslaget erhålls. Till följd av den särskilda anslagsredovisningen blir det därför inga skillnader mellan budget och utfall. I det följande kommenteras de anslag inom utgiftsområdet där avvikelser finns.

Utgifterna för utveckling av skolväsendet blev lägre än anvisat i statens budget

Utgifterna för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* blev 1 441 miljoner kronor (41,3 procent) lägre än anvisat i statens budget.

Det beror bl.a. på att utgifterna blivit lägre för insatser för att stärka kvaliteten i utbildningen för nyanlända elever och elever med annat modersmål än svenska och uppdrag om samverkan för bästa skola, för uppdrag om nationella skolutvecklingsprogram och för försöksverksamhet med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan. Det beror även på att huvudmän (t.ex. kommuner och enskilda huvudmän inom skolväsendet) har rekviderat statsbidrag i mindre omfattning än beräknat för t.ex. personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser, fortbildning i specialpedagogik och sommarskola eller undervisning under andra skollov. En ytterligare förklaring till det lägre utfallet är att flera uppdrag inte kom igång som planerat.

Utfallet för anslaget 1:6 *Särskilda insatser inom skolområdet* blev 387 miljoner kronor, vilket är 59 miljoner kronor (13,1 procent) lägre än anvisat i statens budget. Anslaget används främst för utgifter för särskilda insatser inom skolområdet för elever med funktionsnedsättning och för utgifter för statsbidrag för insatser för elever med funktionsnedsättning

eller med andra särskilda behov. Antalet elever har sjunkit över tid.

Utgifterna för anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* blev 277 miljoner kronor, vilket är 105 miljoner kronor (27,4 procent) lägre än anvisat i statens budget. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 anvisades anslaget ytterligare 40 miljoner kronor för att öka kompetensen för lärare inom svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Statsbidrag lämnas enligt förordningen (2016:709) om statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare. Den totala bidragsbudgeten för höstterminen 2016 var 122 miljoner kronor. Totalt uppgick bidragsansökningarna från huvudmännen till 17 miljoner kronor.

Lägre utgifter för vuxenutbildning jämfört med budget

Utgifterna för anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* blev 1 087 miljoner kronor. Det är 327 miljoner kronor (23,1 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror på att satsningarna på utbildningskontrakt och traineeutbildningar blev lägre än beräknat. Statens skolverk betalade ut 851 miljoner kronor i statsbidrag för yrkesinriktad och viss teoretisk vuxenutbildning på gymnasial nivå och statsbidrag för kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Utfallet för anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* blev 1 969 miljoner kronor. Av det avser 1 893 miljoner kronor statsbidrag till yrkeshögskoleutbildningar. Myndigheten för yrkeshögskolan betalade ut medel för 27 271 årsplatser, vilket är en ökning med 257 årsplatser jämfört med föregående år.

Utfallet för Fler anställda i lågstadiet lägre än budgeterat

Utfallet för anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* blev 659 miljoner kronor lägre än budgeterat. Det beror på att anslaget minskades med 658 miljoner kronor i Vårändringsbudgeten för att kunna finansiera ökade anslag inom andra områden och att utbetalning av medlen i stället senarelagts. Anslaget ersatte 2016 anslag 1:18 *Lågstadielyftet* som upphörde 2015.

Utfallet för Bidrag till lärarlöner lägre än budgeterat

Utfallet för anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* blev 303 miljoner kronor (10,5 procent) lägre än anvisat och uppgick till 2 581 miljoner kronor. Skillnaden förklaras av att huvudmän inte rekviderat medel i den omfattning som beräknades.

Anslaget 2:7 *Göteborgs universitet: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå* ökades med 14 miljoner kronor i enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016. Skälet till ökningen var att anslaget under 2015 belastats med utgifter som borde redovisats mot anslag 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* under 2015.

Utfallet för anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* blev 391 miljoner kronor. Det är 304 miljoner kronor (43,7 procent) lägre än anvisat i budgeten och 395 miljoner kronor (50,2 procent) lägre än föregående år. Riksdagen minskade anslaget med 304 miljoner kronor i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 för att finansiera ökning av anslag inom andra områden.

Högre avgifter till internationella organisationer på grund av valutakursförändring

Utfallet för anslaget 3:2 *Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer* blev 321 miljoner kronor, vilket är 41 miljoner kronor (14,7 procent) högre än anvisat i statens budget. Anslaget används för avgifter till internationella organisationer och avser långsiktiga åtaganden. Utfallet påverkas av BNP-utvecklingen och valutakurser. Då åtagandena blev högre än den ursprungliga beräkningen till följd av att schweizerfrancens valutakurs gentemot den svenska kronan förstärktes anvisade riksdagen ytterligare 66 miljoner kronor i enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016.

Förändrad anslagsstruktur försvårar jämförelsen mellan åren

Utfallet uppgår till 66 120 miljoner kronor vilket motsvarar en ökning med 3 166 miljoner kronor jämfört med föregående år. Ökningen förklaras huvudsakligen av de nya anslagen 1:19 *Bidrag till lärarlöner* och 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning*. Utfallet för dessa anslag uppgick till 3 668 miljoner kronor. Anslag 1:18 *Lågstadie-lyftet* upphörde 2015 och medlen överfördes till anslag 1:16 *Fler anställda i lågstadiet*.

Utgifterna för anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* blev 807 miljoner kronor (28,3 procent) lägre än 2015. Minskningen beror till stor del på anslagsförändringar till följd av överföringar till andra anslag. Bl.a. har utgifter för karriärsteg för lärare flyttats till anslag 1:19 *Bidrag till lärarlöner*.

Utfallet för anslaget 1:7 *Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet, m.m.* blev 675 miljoner kronor (17,2 procent) högre än 2015. Det beror främst på att statsbidrag till huvudmän i förskolan för insatser som syftar till att minska barngruppernas storlek har ökat.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.80 UO 16 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 702	983
1:6	Särskilda insatser inom skolområdet	34	32
1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m.	665	663
1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	453	187
1:13	Statligt stöd till vuxen-utbildning	200	0
1:14	Statligt stöd till yrkes-högskoleutbildning	4 400	4 166
1:16	Fler anställda i låg-stadiet	1 974	986
1:17	Skolforskningsinstitutet	19	18
1:19	Bidrag till lärarlöner	2 256	2 205
2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	50	46
3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	17 520	15 083
3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	1 881	1 732
3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	1 600	1 180
3:6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	3 200	2 806
4:1	Internationella program	153	90
Summa		37 107	30 177

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 37 107 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 30 177 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 6 930 miljoner kronor och hänför sig huvudsakligen till anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*, anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* och anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation*.

För anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* beror skillna-

den framför allt på ett lågt bemyndigandenyttjande av medel som fördelas efter beslut av regeringen.

Det beslutade bemyndigandet för anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* uppgick till 1 974 miljoner kronor. Av dessa har 986 miljoner kronor utnyttjats.

För anslaget 3:1 *Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation* beror skillnaden på 2 437 miljoner kronor främst på en ny process för att bevilja bidrag för infrastruktur. Konsekvensen blir att beslut om bidrag för infrastruktur kan tas först under 2017.

Garantier

Tabell 2.81 UO 16 Garantier

Miljoner kronor

Garantier	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31
Pensionsgaranti (inkl. efterborgen) Chalmers Tekniska Högskola AB ¹	Obegränsad	343
Kreditgarantier för överbrygningslån till ESS ERIC	600	600
Summa		943

¹ I samband med ombildningen av statlig verksamhet till annan associationsform beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionskulden per den 31 december 2015.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg

Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg redovisar i årsredovisningen ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Som framgår av myndighetens beskrivning på sid 11 i årsredovisningen har myndigheten, på grund av ottydligheterna i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Regionala etikprövningsnämnden i Linköping

Regionala etikprövningsnämnden i Linköping har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Regionala etikprövningsnämnden i Linköping redovisar i årsredovisningen ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Som framgår av myndighetens beskrivning på s. 11 i årsredovisningen har myndigheten, på grund av otydligheterna i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Regionala etikprövningsnämnden i Lund

Regionala etikprövningsnämnden i Lund har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Regionala etikprövningsnämnden i Lund redovisar i årsredovisningen ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Som framgår av myndighetens beskrivning på s. 10 i årsredovisningen har myndigheten, på grund av otydligheterna i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm

Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm redovisar i årsredovisningen ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Som framgår av myndighetens beskrivning på s. 10 i årsredovisningen har myndigheten, på grund av otydligheterna i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala

Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala redovisar i årsredovisningen ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Som framgår av myndighetens beskrivning på s. 11 i årsredovisningen har myndigheten, på grund av otydligheterna i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Regionala etikprövningsnämnden i Umeå

Regionala etikprövningsnämnden i Umeå har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Regionala etikprövningsnämnden i Umeå redovisar i årsredovisningen ett väsentligt underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten för etikprövning av forskning som avser människor. Som framgår av myndighetens beskrivning på s. 10 och 11 i årsredovisningen har myndigheten, på grund av otydligheterna i den ekonomiska styrningen inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Statens skolverk

Statens skolverk har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Övrig upplysning

Myndigheten redovisar i årsredovisningen (tabell 8, sid 22) ett underskott i den avgiftsfinansierade verksamheten som avser handläggning av lärarlegitimationer. Verksamheten ska finansieras med avgifter och till full kostnadstäckning, dock har myndigheten rätt att utöver avgifterna använda anslagsmedel. Det finns således inget faktiskt underskott i verksamheten. På grund av denna otydlighet i den ekonomiska styrningen gällande full kostnadstäckning har myndigheten inte getts möjlighet att efterleva det ekonomiska målet. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:15 Det livslånga lärandet inom högre utbildning.

Riksrevisionen har granskat den statliga styrningen av universitet och högskolors arbete med fort- och vidareutbildning.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om det livslånga lärandet inom högre utbildning (skr. 2016/17:67) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Anslag

Tabell 2.82 UO 17 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	1 315		1 316	2	0,1	1 297
8:1	Centrala museer: Myndigheter	1 105		1 115	9	0,8	1 011
13:1	Stöd till idrotten	1 903	20	1 923	20	1,0	1 758
13:6	Insatser för den ideella sektorn	25	35	60	35	141,9	329
14:1	Bidrag till folkbildningen	3 812		3 811	-1	0,0	3 626
14:3	Särskilda insatser inom folkbildningen	50	162	212	162	324,0	105
	Övriga anslag	5 485	16	5 481	-4	-0,1	5 154
Summa		13 695	233	13 918	224	1,6	13 281

Utgiftsområdet omfattar utgifter för bl.a. folkbildning, ungdomsfrågor, det civila samhället, idrott, trossamfund, teater, dans och musik samt museer och utställningar.

Utfallet uppgick till 13 918 miljoner kronor och blev därmed 224 miljoner kronor (1,6 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 637 miljoner kronor (4,8 procent).

Införande av fri entré vid 18 statliga museer ledde till något högre utfall jämfört med 2015

Utfallet för anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* uppgick till 1 115 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor (0,8 procent) högre än anvisat i statens budget. Det är 104 miljoner kronor (10,3 procent) högre än utfallet föregående år. Det högre utfallet beror bl.a. på att fri entré har införts vid 18 statliga museer.

Utgifter för insatser med anledning av migrationen

Utfallet för anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* uppgick till 1 923 miljoner kronor, vilket är 20 miljoner kronor (1,0 procent) högre än vad som anvisades i statens budget. I enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 20 miljoner kronor. Syftet var att ge idrottsrörelsen möjlighet att erbjuda idrottsaktiviteter för asylsökande flickor, pojkar, kvinnor och män i Sverige. Utfallet för anslaget 13:6 *Insatser för den ideella sektorn* uppgick till 60 miljoner kronor. Det är 35 miljoner kronor (141,9 procent) högre än vad

som anvisades i statens budget. I enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 35 miljoner kronor för att genomföra politiken för det civila samhället. Utbetalningar har framför allt gjorts till organisationer inom det civila samhället som Svenska Röda Korset, Svenska kyrkan och Rädda Barnen för arbete med flyktingar.

För anslaget 14:3 *Särskilda insatser inom folkbildningen* blev utfallet 212 miljoner kronor, vilket är 162 miljoner kronor (324,0 procent) högre än anvisat i statens budget. I enlighet med propositionerna Vårändringsbudget och Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 162 miljoner kronor bl.a. för insatser av folkhögskolorna och studieförbunden. Insatser för att stärka kunskaper i svenska och för att främja deltagande i samhällslivet för asylsökanden och personer som fått uppehållstillstånd men bor kvar i anläggningsboenden.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.83 UO 17 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:2	Bidrag till allmän kultur- verksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	25	0
1:3	Skapande skola	100	0
1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9	7
1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	40	0
2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	137	103
3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	25	25
4:4	Bidrag till bild- och formområdet	14	10
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	136	100
7:2	Bidrag till kulturmiljövård	83	67
9:2	Stöd till trossamfund	46	14
12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdoms- verksamhet	212	212
13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32	27
13:3	Bidrag för kvinnors organisering	29	22
13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15
14:2	Bidrag till kontakttolkutbildning	60	45
Summa		963	647

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 963 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 647 miljoner kronor, vilket är 316 miljoner kronor lägre än beslutade bemyndiganden.

Utlåning

Tabell 2.84 UO 17 Utlåning

Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2016-12-31
Nordiska museet ¹	20	19

¹ Prop. 2014/15:99, bet. 2014/15:Fiu21, rskr. 2014 /15:255

Inom utgiftsområdet har riksdagen beslutat om en låneram på högst 20 miljoner kronor för lån

till viss ombyggnation av Nordiska museet och klimatanpassning av arkiven. Utestående lån vid utgången av 2016 var 19 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Statens historiska museer

Statens historiska museer har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Utan att det påverkar vårt uttalande ovan vill Riksrevisionen fästa uppmärksamhet på s. 61 i årsredovisningen, där myndigheten redovisar de negativa ackumulerade resultaten av myndighetens avgiftsbelagda verksamheter. Därutöver redogörs på s. 10 för de åtgärder som vidtagits för att vända de negativa resultaten och uppnå en ekonomisk balans. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

2.4.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Anslag

Tabell 2.85 UO 18 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÅB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Bostadspolitisk utveckling	24		11	-13	-53,4	10
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	100		-1	-101	-101,5	6
1:3	Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43		1	-42	-98,1	1
1:5	Boverket	216		220	4	1,7	234
1:8	Lantmäteriet	510		512	3	0,5	509
1:12	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	1 000		151	-849	-84,9	
1:13	Upprustning av skollokaler	830	-500	60	-770	-92,8	3
1:14	Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande	1 850		1 850	0	0,0	
1:15	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	2 200		23	-2 177	-98,9	
	Övriga anslag	291		292	1	0,2	311
Summa		7 064	-500	3 119	-3 945	-55,8	1 074

Inom utgiftsområdet ingår utgifter för samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande, lantmäteriverksamhet och konsumentpolitik. Området innefattar bl.a. myndigheterna Boverket och Lantmäteriet.

Utfallet uppgick till 3 119 miljoner kronor, vilket är 3 945 miljoner kronor (55,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 2 045 miljoner kronor (190,4 procent).

Utfallet blev 3,9 miljarder kronor lägre än anvisade medel i statens budget

Utfallet för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* blev -1 miljon kronor, vilket är 101 miljoner kronor lägre än anvisat. Kommunerna får stöd för att underlätta ekonomiskt nödvändiga omstruktureringar av kommunala bostadsföretag eller för att på annat sätt minska bördorna av deras åtaganden för boendet. Stöd får bara ges om statens och kommunens åtaganden har reglerats i ett avtal mellan parterna. År 2016 tecknades inga nya avtal. Vid utgången av 2016 återstår tre aktiva avtal, ett med Ånge, ett med Hagfors och ett med Sorsele. Genom ett avtal som träffades mellan Statens bostadskreditnämnd och Laxå

kommun 2004 åtog sig kommunen att utveckla eller utveckla ett visst antal lägenheter för annan användning än bostadsändamål. Boverket och kommunen har kommit överens om att några av dessa lägenheter åter får användas för bostadsändamål. Mot bakgrund av detta återbetalade kommunen i april 2 miljoner kronor av tidigare erhållna bidrag vilket gav ett negativt anslagsutfall.

Utfallet för anslaget 1:3 *Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad* blev 1 miljon kronor, vilket är 42 miljoner kronor lägre än vad som anvisats i statens budget. Det låga utfallet beror på en låg tillströmning av ärenden under 2016. Anslaget används för statsbidrag till kommuner för hyresgarantier för enskilda hushålls räkning. Garantierna ges som ett stöd när ett hushåll har ekonomisk förmåga att klara av ett eget boende, men ändå har svårigheter att etablera sig på bostadsmarknaden. Boverket har under året beviljat 166 garantier till 18 kommuner, jämfört med 110 garantier till 14 kommuner för 2015.

Utfallet för det nya anslaget 1:12 *Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer* blev 151 miljoner kronor vilket är 849 miljoner kronor lägre än anvisat. Anslaget

får delvis användas för stöd enligt förordningen (2016:837) om stöd för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden. Förordningen trädde i kraft den 1 oktober 2016 och 17 ansökningar inkom under 2016. Boverket betalade inte ut något stöd under 2016 eftersom behandlingen av ansökningarna inte var avslutad vid årsskiftet. Anslaget får även användas för stöd enligt förordningen (2016:398) om stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden. Anslagsbelastningen för denna stödform uppgick till 151 miljoner kronor. Stödet betalas ut i förskott med 75 procent och med 25 procent vid färdigställandet. Under året beviljade Boverket 115 ansökningar, varav 114 stycken fick förskottsutbetalningar.

Utfallet för anslaget 1:13 *Upprustning av skollokaler* blev 60 miljoner kronor vilket är 270 miljoner kronor lägre än anvisat (inklusive ändringsbudget). Anslaget får användas för utgifter i enlighet med förordningen (2015:552) om statsbidrag för upprustning av skollokaler och av utemiljöer vid skolor, förskolor och fritidshem. Under 2016 inkom 158 ansökningar om statsbidrag för att upprusta utemiljöer. Av dessa beviljade Boverket 54 ansökningar. Antalet ansökningar för upprustning av skollokaler var 264 varav Boverket beviljade 83 ansökningar. Det låga utfallet i förhållande till anvisade medel beror på att en stor del av inkomna ansökningar under 2016 var ofullständiga och att många kompletteringar måste krävas in innan beslut kan fattas.

Utfallet för det nya anslaget 1:15 *Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande* blev 23 miljoner kronor, vilket är 2 177 miljoner kronor lägre än anvisat. Sedan stödet trädde i kraft den 15 november 2016 har 29 ansökningar för byggande av hyresbostäder samt 6 ansökningar för byggande av studentbostäder inkommit. Något stöd betalades inte ut under 2016 eftersom behandlingen av ansökningarna inte var avslutad vid årsskiftet. Årets anslagsutfall gäller i huvudsak medel till länsstyrelserna för finansiering av den verksamhet de bedriver i enlighet med förordningen (2016:880) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla hyresbostäder och bostäder för studerande.

Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande bidrog till högre utgifter

Utfallet för det nya anslaget 1:14 *Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande* blev 1 850 miljoner kronor. Under 2016 har 111 kommuner fått bidrag för ökat bostadsbyggande.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.86 UO 18 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	50	11
1:12	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	400	50
1:13	Upprustning av skollokaler	1 160	108
1:15	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	3 000	1
Summa		4 610	169

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 4 610 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 169 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 4 441 miljoner kronor. Den största skillnaden är på anslaget 1:15 *Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande* och beror främst på att förordningen trädde i kraft den 15 november 2016, vilket medförde att få beslut om framtida åtaganden hann fattas.

Garantier

Tabell 2.87 UO 18 Garantier

Miljoner kronor

Garantier	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31
Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder m.m.	10 000	1 985
Kreditgarantier för förvärv av bostad	5 000	0,1
Summa	15 000	1 985

Övriga krediter

Tabell 2.88 UO 18 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Kredit för infriande av Boverkets garantier ¹	Obegränsad	0

¹ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

2.4.19 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Anslag

Tabell 2.89 UO 19 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	1 518	5	1 473	-44	-2,9	1 410
1:2	Transportbidrag	376		385	9	2,5	354
1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 362		773	-590	-43,3	93
1:3 (2015)	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013			-17	-17	0,0	385
Summa		3 256	5	2 614	-642	-19,7	2 243

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd och utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Utfallet blev 2 614 miljoner kronor, vilket är 642 miljoner kronor (19,7 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utgifterna 371 miljoner kronor (16,5 procent) högre.

Utgifterna för transportbidraget blev något högre än 2015

Utfallet för anslaget 1:2 *Transportbidrag* uppgick till 385 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor (2,5 procent) högre än anvisat. Transportbidrag är en kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor. Bidraget ska också stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Det högre utfallet beror bl.a. på förseningar av utbetalningar från 2015 som i stället betalades ut 2016.

Lägre utfall för 2016 då uppstarten i den nya regionalfonden tagit längre tid än förväntat

Utfallet för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013* blev -17 miljoner kronor. Att utfallet blev negativt beror på att återkrav av tidigare utbetalningar har redovisats mot anslag. Programperioden kommer att slutredovisas till kommissionen under våren 2017.

Utbetalningar från anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*

uppgick till 773 miljoner kronor, vilket är 590 miljoner kronor (43,3 procent) lägre än anvisat i statens budget. Uppstarten av den nya programperioden har tagit längre tid än beräknat, vilket har lett till att utbetalningstakten inom programmet blivit lägre. Jämfört med föregående år blev utfallet 680 miljoner kronor (73,2 procent) högre. Det beror på att programperioden fortfarande var i uppstartsfasen under 2015.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.90 UO 19 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:1	Regionala tillväxtåtgärder	2 993	2 268
1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	4 300	4 042
Summa		7 293	6 310

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 7 293 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 6 310 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 983 miljoner kronor.

Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata

aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. Behovet av att fatta långsiktiga beslut, med stöd av bemyndigande, har varit mindre än vad som tidigare beräknats.

2.4.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Anslag

Tabell 2.91 UO 20 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Naturvårdsverket	433		425	-8	-1,9	397
1:2	Miljöövervakning m.m.	333		330	-3	-1,0	303
1:3	Åtgärder för värdefull natur	1 003	-50	952	-50	-5,0	738
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	815	-12	504	-311	-38,2	446
1:7	Avgifter till Internationella organisationer	141	75	215	74	52,2	203
1:8	Supermiljöbilspremie	309	180	348	39	12,6	347
1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	752		733	-19	-2,5	687
1:15	Hållbara städer	3		7	4	164,3	-6
1:16	Skydd av värdefull natur	1 344		1 343	0	0,0	955
1:18	Klimatinvesteringar	600		572	-28	-4,7	99
1:19	Elbusspremie	50		1	-49	-98,9	
	Övriga anslag	1 880	-16	1 870	-10	-0,5	1 770
Summa		7 662	177	7 299	-363	-4,7	5 938

Utgiftsområdet omfattar områdena Miljöpolitik och Miljöforskning. Området Miljöpolitik avser bl.a. frågor som rör klimat, naturvård, havs- och vattenvård. Området Miljöforskning består främst av forskning om miljö- och samhällsbyggande vid Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 7 299 miljoner kronor och är därmed 363 miljoner kronor (4,7 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 1 360 miljoner kronor (22,9 procent) högre.

Senareläggning av vissa insatser

Utfallet för anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* blev 952 miljoner kronor, vilket är 50 miljoner kronor (5,0 procent) lägre än anvisat i statens budget. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 minskade riksdagen anslaget med 50 miljoner kronor för att kunna finansiera anslagsökningar inom andra områden. Det medförde att vissa åtgärder för värdefull natur inte kunde genomföras i den takt som var planerat.

Utfallet för anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* blev

504 miljoner kronor, vilket är 311 miljoner kronor (38,2 procent) lägre än anvisat i statens budget, varav 292 miljoner kronor avser utgifter för sanering och återställning för bostadsbyggande. Det beror på att det har tagit längre tid att sätta igång saneringsprojekt än beräknat.

Naturvårdsverket har fattat 58 beslut om åtgärder för att återställa och sanera förorenade områden jämfört med 51 beslut 2015.

Utfallet för anslaget 1:7 *Avgifter till internationella organisationer* blev 215 miljoner kronor, vilket är 74 miljoner kronor (52,2 procent) högre än anvisat i statens budget. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 anvisade riksdagen anslaget ytterligare 75 miljoner kronor. Utgifterna för bidrag och medlemsavgifter har ökat, främst till följd av ökade kostnader för vädersattelitsamarbetet (EUMESAT) vars syfte är att leverera väder- och klimatrelaterade satellitdata till medlemsländerna. Dessutom är de flesta avgifterna angivna i andra valutor än svenska kronor. Den relativt svaga kronkursen bidrog därför också till högre utgifter än beräknat.

Fortsatt ökad efterfrågan på supermiljöbilspremien Utfallet för anslaget 1:8 *Supermiljöbilspremie* blev 348 miljoner kronor vilket är 39 miljoner kronor (12,6 procent) högre än anvisat i statens budget. Under 2016 ökade efterfrågan på supermiljöbilspremien. Dessutom har anslaget använts för att betala supermiljöbilspremier för bilar där ansökan inkom i slutet av 2015. I enlighet med propositionen Höständringsbudget 2016 anvisade riksdagen därför anslaget ytterligare 180 miljoner kronor för att kunna fortsätta betala ut premien. Supermiljöbilspremien uppgick till maximalt 40 000 kronor per fordon under 2016.

Utfallet för anslaget 1:19 *Elbusspremie* blev 49 miljoner kronor (98,9 procent) lägre än vad som anvisats i statens budget. Premien riktas främst mot de regionala kollektivtrafikmyndigheterna. Orsaken till att utfallet är så lågt i förhållande till statens budget är att många kollektivtrafikmyndigheter är uppbundna i långsiktiga avtal. Dessutom betalas premien ut när elbussen levereras och leveranstiden på elbussar är 1–1,5 år.

Utfallet för anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur* ökade med 214 miljoner kronor (29,0 procent) jämfört med föregående år. Det med anledning av den stora satsningen på värdefull natur under 2016.

Utfallet för anslaget 1:16 *Skydd av värdefull natur* uppgick till 1 343 miljoner kronor, vilket är en ökning med 388 miljoner kronor jämfört med föregående år. Naturvårdsverket betalar ut intrångsersättning till fastighetsägare eller bidrag till kommuner i samband med bildande av naturreservat, biotopskyddsområde eller tecknande av naturvårdsavtal. Naturvårdsverket köper även in fastigheter för statens räkning. Totalt har ca 73 600 hektar mark säkrats för naturvårdsändamål under 2016, det är ca 44 000 hektar mer än 2015.

Utfallet för anslag 1:18 *Klimatinvesteringar* ökade med 473 miljoner kronor (477,8 procent) och uppgick till 572 miljoner kronor. Jämfört med förra året har Naturvårdsverket under 2016 fördelat en större del av anslaget, 91 procent jämfört med 76 procent år 2015. Det utbetalda stödet under 2016 beräknas leda till en utsläppsminskning om 361 094 ton koldioxid per år.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.92 UO 20 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:2	Miljöövervakning m.m.	100	70
1:3	Åtgärder för värdefull natur	350	262
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	1 430	952
1:5	Miljöforskning	102	83
1:10	Klimatanpassning	20	0
1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	300	256
1:14	Internationellt miljösamarbete	14	1
1:16	Skydd av värdefull natur	42	31
1:18	Klimatinvesteringar	500	492
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Forskning	1 600	1 276
Summa		4 458	3 423

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 4 458 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 3 423 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 1 035 miljoner kronor.

Skillnaden för anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* var den enskilt största.

Enligt Riksrevisionens uttalande i revisionsberättelsen för Havs- och vattenmyndigheten har myndigheten överskridit slutåret för bemyndigandet avseende anslaget 1:12 *Åtgärder för havs- och vattenmiljö* genom att ingå åtaganden för 2021 med 3 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har överskridit det av regeringen beslutade slutåret 2020 avseende beställningsbemyndigandet för anslaget 1:12 *Åtgärder för*

havs- och vattenmiljö, ap. 2, under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård genom att ingå åtaganden på 2 959 000 kronor för 2021. För samma anslag har även det i regleringsbrevet angivna bemyndigandet för 2017 överskridits med 65 630 000 kronor. Förhållandena framgår delvis i not till bemyndiganderedovisningen.

Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionen har fått en revisionsberättelse med *upplysning* avseende sin årsredovisning för 2016.

Upplysning av särskild betydelse

Utan att det påverkar vårt uttalande ovan vill Riksrevisionen fästa uppmärksamhet på s. 97 i årsredovisningen, där Kemikalieinspektionen redovisar resultatet av avgiftsbelagd verksamhet där avgifterna inte disponeras. Som framgår av tabell 51 i myndighetens årsredovisning finns ett stort överskott för allmänkemikalieavgifter respektive ett stort underskott för bekämpningsmedelsavgifter. På grund av otydligheter i den ekonomiska styrningen för dessa resultatområden har myndigheten inte getts möjlighet att efterleva de ekonomiska målen. Riksrevisionen uttalar sig inte med reservation i detta avseende.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2009:21 Vad är Sveriges utsläppsrätter värda? Hanteringen och rapporteringen av Sveriges Kyotoenheter.

Riksrevisionen har granskat Sveriges förväntade överskott av utsläppsutrymme under Kyoto-protokollet.

Riksdagen har med anledning av granskningsrapporten givit regeringen tillkänna att hanteringen av överskottet av utsläppsutrymme ska underställas riksdagen för beslut. Regeringen har redovisat vidtagna åtgärder och hur överskottet av utsläppsutrymme ska hanteras i propositionen Godkännanden för Kyoto-protokollets andra åtagandeperiod (prop. 2014/15:81), i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) samt i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 20). Riksdagen biföll den 27 maj 2015 regeringens förslag i propositionen 2014/15:81 (bet. 2014/15:MJU13, rskr. 2014/15:202).

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) att riksdagen gav regeringen bemyndigande att annullera Sveriges innehav av förvärvade utsläppsminskningseenheter som har genererats under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod (2008-2012). Detta bifölls av riksdagen.

Regeringen gav i 2016 års regleringsbrev uppdrag till Statens energimyndighet att utreda hur de utsläppsminskningseenheter som har erhållits och erhålls genom programmet för internationella klimatinsatser bör bokföras och redovisas inom staten. Uppdraget genomfördes i dialog med Ekonomistyrningsverket och redovisades till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet) den 30 augusti 2016.

I och med redovisningen i denna årsredovisning samt tidigare redovisningar anses därmed granskningsrapporten slutbehandlad.

RiR 2016:25 Statens förorenade områden

Riksrevisionen har granskat hanteringen av förorenade områden som ägs av staten eller har förorenats av staten.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statens förorenade områden (skr. 2016/17:111) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.21 Utgiftsområde 21 Energi

Anslag

Tabell 2.93 UO 21 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Statens energimyndighet	280		278	-1	-0,5	265
1:2	Insatser för energieffektivisering	253		244	-9	-3,7	195
1:4	Energiforskning	1 349		1 342	-8	-0,6	1 140
1:8	Energiteknik	390		385	-5	-1,2	135
1:9	Elberedskap	255		197	-58	-22,8	262
	Övriga anslag	285		276	-9	-3,2	294
Summa		2 812		2 721	-91	-3,2	2 291

Utgiftsområdet omfattar frågor om tillförsel, distribution och användning av energi och syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Det är främst Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen och Affärsverket svenska kraftnät som ansvarar för att genomföra åtgärderna inom området.

Utfallet uppgick till 2 721 miljoner kronor och blev därmed 91 miljoner kronor (3,2 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 430 miljoner kronor (18,8 procent).

Lägre utfall för elberedskap

Utfallet för anslaget 1:9 *Elberedskap* blev 197 miljoner kronor, vilket är 58 miljoner kronor (22,8 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror på att planerade åtgärder inte har kunnat genomföras enligt ursprunglig plan på grund av personalförändringar inom Affärsverket svenska kraftnät och förseningar hos företag där elberedskapsåtgärder utförs.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.94 UO 21 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställnings- bemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:2	Insatser för energieffektivisering	260	80
1:3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	12	5
1:4	Energiforskning	3 500	1 783
1:6	Planeringsstöd för vindkraft	10	3
1:8	Energiteknik	70	16
1:9	Elberedskap	330	127
1:10	Avgifter till Internationella organisationer	30	15
1:11	Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	25	22
Summa		4 237	2 051

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 4 237 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 2 051 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 2 186 miljoner kronor och är huvudsakligen hänförlig till anslaget 1:4 *Energiforskning*. Skillnaden på 1 717 miljoner kronor för detta anslag beror till stor del på att de projekt som sökte medel inte var så långa i tid att mer av bemyndigandet behövde nyttjas.

Utlåning**Tabell 2.95 UO 21 Utlåning***Miljoner kronor*

Utlåning	Låneram	Lån 2016-12-31
Delägarlån till bolag i vilka Svenska Kraftnät förvaltar statens aktier	300	214

Inom utgiftsområdet uppgick låneramen som riksdagen beslutat om till 300 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2016 var 214 miljoner kronor.

Inomstatliga lån**Tabell 2.96 UO 21 Inomstatliga lån***Miljoner kronor*

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
Svenska Kraftnäts lån i och utanför Riksgäldskontoret	10 500	4 918

Inom utgiftsområdet har riksdagen fastställt en låneram på 10 500 miljoner kronor för Svenska Kraftnät. Utestående lån vid utgången av 2016 var 4 918 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision**RiR 2016:28 Förutsättningar för en säker kraftöverföring – Styrningen av Svenska kraftnät i genomförandet av energiomläggningen**

Riksrevisionen har granskat regeringens och Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnät) styrning mot en säker kraftöverföring till samhällsekonomiskt försvarbara kostnader.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport Förutsättningar för en säker kraftöverföring (skr. 2016/17:148) redovisat vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten.

Regeringskansliet avser att följa upp Svenska kraftnäts styrelses hantering av Riksrevisionens rekommendationer. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Anslag

Tabell 2.97 UO 22 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	23 455	53	20 228	-3 227	-13,8	19 491
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	20 973	-500	20 534	-439	-2,1	20 706
1:3	Trafikverket	1 297		1 248	-49	-3,8	1 287
1:10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	349		383	34	9,8	123
1:11	Trängselskatt i Stockholm	1 389		1 126	-262	-18,9	1 007
1:12	Transportstyrelsen	2 043		2 075	33	1,6	1 970
1:14	Trängselskatt i Göteborg	1 011		1 123	112	11,1	825
1:15	Sjöfartsstöd	1 604		1 486	-118	-7,3	
	Övriga anslag	2 003		1 884	-119	-5,9	1 834
Summa		54 122	-448	50 087	-4 035	-7,5	47 242

Utgiftsområdet omfattar transportpolitiken och politiken för informationssamhället.

Utfallet uppgick till 50 087 miljoner kronor och är därmed 4 035 miljoner kronor (7,5 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna med 2 845 miljoner kronor (6,0 procent), därav berodde 1 486 miljoner kronor på det nya anslaget Sjöfartsstöd som tidigare redovisades på budgetens inkomstsida.

Trafikverket ansvarar för den långsiktiga infrastrukturplaneringen för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart samt för att bygga och driva statliga vägar och järnvägar. Hur mycket Trafikverket investerar bestäms av anvisade anslag, de lån som Trafikverket tar upp och tillskott de får via medfinansiering i form av externa bidrag. Utfallet som redovisas här är endast den verksamhet som är finansierad med anslag.

Från och med 2014 redovisas den största delen av utgiftsområdet på två trafikslags-överskridande anslag. Anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* används för investeringar och andra åtgärder för att utveckla transportsystemet och anslaget 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* används för att vidmakthålla den befintliga infrastrukturens funktion.

Lågt ränteläge och senareläggningar medför lägre utgifter för utveckling av statens transportinfrastruktur

Utfallet för anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* blev 20 228 miljoner kronor, vilket är 3 227 miljoner kronor (13,8 procent) lägre än anvisat i statens budget. I enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 53 miljoner kronor till utgifter för att ersätta transportörer för kostnader för identitetskontroller som utförs med stöd av lagen (2015:1073) om särskilda åtgärder vid allvarlig fara för den allmänna ordningen eller den inre säkerheten.

Räntekostnaderna blev 907 miljoner kronor lägre än beräknat i statens budget på grund av det låga ränteläget under 2016. Järnvägsinvesteringarna blev 604 miljoner kronor lägre än beräknat då anslagsutfallet påverkades av periodiseringar av framtida ersättningar från medfinansiärer i projektet Citybanan. Väginvesteringarna blev 339 miljoner kronor lägre än beräknat. Det beror på senareläggningar i investeringsverksamheten. Övriga investeringar blev 1 231 miljoner kronor lägre än beräknat, vilket till stor del beror på förskjutningar i produktionen på grund av överklagade vägplaner och upphandlingar med för få anbud. Utöver detta har en miljöskuld omvärderats, vilket har

bidragit till ett lägre anslagsutfall. Av de övriga investeringarna har 96 miljoner kronor utnyttjats till stadsmiljöavtal med kommuner och landsting för att en större andel resor i städer ska ske med kollektivtrafik. Det är 404 miljoner kronor lägre än beräknat.

Utfallet för anslaget 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* blev 20 534 miljoner kronor, vilket är 439 miljoner kronor (2,1 procent) lägre än anvisat i den ursprungliga budgeten. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 minskade riksdagen anslaget med 500 miljoner kronor för att finansiera andra utgifter i statens budget.

TEN-bidrag

Europeiska unionen (EU) ger normalt årligen bidrag till projekt och studier för investeringar i transportinfrastruktur som ingår i det trans-europeiska transportnätverket (TEN). Bidragen från EU redovisas på inkomstsidan av statens budget (inkomsttitel 6511) och de aktuella projektens utfall belastar sedan anslaget 1:10 *Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk*. Bidragen från EU är medfinansiering som utökar den totala ramen för Sveriges investeringar i transportinfrastruktur. Utfallet för anslaget blev 383 miljoner kronor, vilket är 34 miljoner kronor (9,8 procent) högre än anvisat i statens budget. Att utfallet blev högre än budgeterat beror på att EU har beviljat bidrag som förskjutits från tidigare år. Det största bidraget avser tunnelprojekten i Hallandsås som uppgick till 318 miljoner kronor. Även Norra länken fick bidrag från EU 2016. Utfallet ökade med 260 miljoner kronor (211,0 procent) jämfört med 2015.

Trängselskatt

Utfallet för anslaget 1:11 *Trängselskatt i Stockholm* blev 1 126 miljoner kronor, vilket är 262 miljoner kronor (18,9 procent) lägre än anvisat. Anslaget används huvudsakligen till investeringar i Förbifart Stockholm och andra väganknutna projekt i Stockholmsområdet, i enlighet med den s.k. Stockholmsöverenskommelsen. Anslaget används också till medfinansiering av tunnelbaneutbyggnad i Stockholmsregionen och finansierar även system- och administrationskostnader för trängselskattesystemet i Stockholm. De anvisade medlen i statens budget är en beräkning av hur stora intäkterna från trängselskattesystemet väntas bli. Det största

objektet i Stockholmsöverenskommelsen är E4 Förbifart Stockholm som är en ny sträckning för E4 väster om Stockholm. Att utfallet blev lägre än anvisat beror till största delen på att utbetalningsplanen för bidrag till utbyggnaden av tunnelbanan i Stockholm har reviderats.

Utfallet för anslaget 1:14 *Trängselskatt i Göteborg* blev 1 123 miljoner kronor, vilket är 112 miljoner kronor (11,1 procent) högre än anvisat. Anslaget används i huvudsak till investeringar i kollektivtrafik, järnväg och väg. Några sådana investeringar är Västlänken och en ny vägtunnel under och järnvägsbro över Göta älv vid Marieholm. Anslaget finansierar även system- och administrationskostnader för trängselskattesystemet i Göteborg.

Anslagskonstruktionen är densamma som för trängselskatteanslaget för Stockholm.

Väginvesteringarna ökade medan

järnvägsinvesteringarna minskade

I tabell 2.98 och tabell 2.99 jämförs utfallen för anslagen 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* och 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* med motsvarande anslags- och eller delposter för 2015.

Tabell 2.98 Utveckling av statens transportinfrastruktur

Miljoner kronor

	2016	2015
Investeringar i regional plan	3 202	2 958
Räntor och återbetalning av lån för järnvägar	1 274	1 452
Räntor och återbetalning av lån för vägar	290	306
Bidrag till Inlandsbanan och Öresundsbrokonsortiet	481	476
Större järnvägsinvesteringar enligt nationell plan	7 662	8 269
Större väginvesteringar enligt nationell plan	3 469	2 368
Trimning och effektivisering samt miljöinvesteringar	2 236	1 998
Planering, stöd och myndighetsutövning	1 012	1 010
Övrigt	602	654
Summa anslag utveckling av statens transportinfrastruktur	20 228	19 491

Utfallet för anslag 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* blev 20 228 miljoner kronor. Det är 737 miljoner kronor (3,8 procent) högre än 2015. De största utgifterna under anslaget är större järnvägsinvesteringar enligt nationell plan. Dessa utgifter uppgick till 7 662 miljoner kronor, en minskning med 607 miljoner kronor (7,3 procent). Stora ban-

projekt som ingår i den nationella planen och som hade störst utgifter under 2016 är:

- Citybanan i Stockholm, en 6 kilometer lång pendeltågstunnel under centrala Stockholm, med två nya stationer: Stockholm City och Stockholm Odenplan. Dessutom ingår en 1,4 kilometer lång järnvägsbro i Årsta. Planerad invigning för Citybanan är sommaren 2017.
- Ökad kapacitet avseende sträckan Tomtebodavägen-Kallhäll (Mälarbanan).
- Västsvenska paketet i Göteborgsområdet. Några exempel på projekt som ingår är: Södra Marieholmsbron och dubbelspår över Göta älv.
- Ostlänken, en ny dubbelspårig höghastighetsjärnväg mellan Järna-Linköping.
- Dubbelspår på hamnbanan i Göteborg. I dag har järnvägsnätet mellan Göteborgs hamn och övriga Sverige enkelspår på den nästan 10 kilometer långa banan.
- Södra Marieholmsbron, en ny bro över Göta älv med gång- och cykelbana samt spår.
- Dubbelspår mellan Strängnäs och Härad.
- Dubbelspår mellan Hallsberg och Degerön.

Utgifterna för större väginvesteringar enligt nationell plan uppgick till 3 469 miljoner kronor, vilket är ökning med 1 101 miljoner kronor (46,5 procent). Exempel på vägprojekt som ingår i den nationella planen och som pågick under 2016 är:

- E4 Förbifart Stockholm.
- Västsvenska paketet i Göteborgsområdet.
- E4 Tomtebodavägen-Haga södra.
- E6 Trafikplats Spillepengen.
- E45 Falutorget-Marieholm.

Tabell 2.99 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur

Miljoner kronor

	2016	2015
Drift och underhåll av vägar	10 203	10 333
Bärighet och tjälsäkring av vägar	1 447	1 787
Drift, underhåll och trafikledning på järnväg	7 604	7 346
Bidrag för drift av enskild väg	1 115	1 093
Forskning och innovation	165	146
Summa anslag vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	20 534	20 706

Utfallet för anslaget 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* blev 20 534 miljoner kronor, vilket är en minskning med 172 miljoner kronor (0,8 procent).

Drift och underhållsutgifterna för det statliga vägnätet och tillhörande gång- och cykelvägar uppgick till 10 203 miljoner kronor, vilket är 130 miljoner kronor (1,2 procent) lägre än 2015. Utgifterna för drift, underhåll och trafikledning på järnväg ökade med 258 miljoner kronor (3,5 procent) och uppgick till 7 604 miljoner kronor 2016.

Utfallet för det nya anslaget 1:15 *Sjöfartsstöd* uppgick till 1 486 miljoner kronor, vilket är 118 miljoner kronor (7,3 procent) lägre än anvisat. År 2015 budgeterades och redovisades stöden på budgetens inkomstsida under inkomsttypen Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. År 2015 uppgick stöden som redovisades på inkomsttitel 8124 *Sjöfartsstöd* till 1 426 miljoner kronor.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.100 UO 22 Beställningsbemyndiganden
Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:1	Utveckling av statens transportinfrastruktur	91 600	79 671
1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	25 000	21 047
1:7	Trafikavtal	7 500	5 866
1:11	Trängselskatt i Stockholm	27 500	17 866
1:14	Trängselskatt i Göteborg	4 200	1 488
2:2	Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	190	190
2:3	Grundläggande betaltjänster	36	42
2:5	Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	110	80
Summa		156 136	126 249

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 156 136 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 126 249 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 29 887 miljoner kronor och är huvudsakligen hänförlig till anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur*, 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* och 1:11 *Trängselskatt i Stockholm*.

För anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* uppgår skillnaden mellan beslutat bemyndigande och utestående åtagande till 11 929 miljoner kronor. Det beror bl.a. på att avtalen om medfinansiering har ökat jämfört med tidigare beräkningar och att räntekostnaderna för upptagna lån blev lägre än väntat på grund av den låga marknadsräntan.

För anslaget 1:11 *Trängselskatt i Stockholm* beror skillnaden på att investeringar förskjutits och avtal därmed inte tecknats som planerat.

Bemyndigandet för anslaget 2:3 *Grundläggande betaltjänster* har överskridits med 6 miljoner kronor.

Utlåning

Tabell 2.101 UO 22 Utlåning
Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2016-12-31
A-train AB ¹	1 000	1 000
Svedab AB ²	5 800	5 511
Summa	6 800	6 511

¹ Prop. 1993/94:213, bet. 1993/94:TU36, rskr. 1993/94:436.

² Prop. 2009/10:1, bet. 2009/10:TU1, rskr. 2009/10:117. Låneramen för Svedab AB är 3 361 miljoner kronor exklusive räntor och mervärdesskatt.

Inom utgiftsområdet har riksdagen beslutat om låneramar på 6 800 miljoner kronor för utlåning. Utestående lån vid utgången av 2016 var 6 511 miljoner kronor.

Lånet till Svensk-Danska Broförbindelsen Svedab AB (Svedab), får enligt riksdagens beslut uppgå till 3 361 miljoner kronor i 2009 års priser och därutöver mervärdesskatt och ränta. Lånet uppgick vid utgången av 2016 till 5 511 miljoner kronor. Enligt Svedab uppgick mervärdesskatten till 230 miljoner kronor och räntan till 1 800 miljoner kronor i löpande priser, fram till den 31 december 2016. Utnyttjad ram exklusive dessa poster var därmed 3 481 miljoner kronor i löpande priser, vilket motsvarade 3 119 miljoner kronor i 2009 års priser. Vid utgången av 2016 var marginalen till låneramen, exklusive mervärdesskatt och ränta, 242 miljoner kronor i 2009 års prisnivå.

Garantier

Tabell 2.102 UO 22 Garantier

Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31	Utestående åtaganden utländsk valuta
Kreditgaranti till Öresundsbro Konsortiets upplåning ¹	Obegränsad	18 578	
Kapitaltäckningsgaranti Arlandabanan Infrastructure AB ²		1 324	
Kapitaltäckningsgaranti Svedab AB ³			
Pensionsgaranti (inkl. efterborgen), Posten AB (inkl. Posten Logistik AB, Posten Meddelande AB) ⁴	Obegränsad	6 097	
Garantikapital Eurofima ⁵	CHF 42	371	42
Kreditgaranti Eurofima ⁶	CHF 52	463	52
Summa		26 834	

¹ Prop. 1990/91:158, bet. 1990/91:TU31, rskr. 1990/91:379.

² Prop. 1995/96:65, bet. 1995/96:TU5, rskr. 1995/96:97.

³ Prop. 1992/93:100; bet. 1994/95:TU2, rskr. 1994/95:50.

⁴ I samband med bolagisering av statliga affärsverk beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionsskulden per den 31 december 2015.

⁵ Den beslutade garantiramen (prop. 1992/93:176, bet. 1992/93:TU36, rskr. 1992/93:116) uppgår endast till 33 600 000 CHF. Resterande åtagande om 8 000 000 schweizerfranc uppstod i samband med emissionen 1997 då aktierna förvaltades av affärsverket Statens järnvägar.

⁶ Prop. 2011/12:99, bet. 2011/12:FiU21, rskr. 2011/12:282.

Valutakurser från Riksbanken per 30 december 2016.

CHF=8,9111

Inomstatliga lån

Tabell 2.103 UO 22 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
Vissa infrastrukturprojekt	42 500	40 706
Sjöfartsverkets lån i och utanför Riksgäldskontoret	500	0
Trafikverket (tidigare Botniabanan AB) för fortsatt utbyggnad av Botniabanan	16 500	14 093
Luftfartsverkets lån i och utanför Riksgäldskontoret	3 750	0
Summa	63 250	54 799

Riksdagen har fattat beslut om låneramar på 63 250 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2016 var 54 799 miljoner kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Post- och telestyrelsen

Post- och telestyrelsen har fått en revisionsberättelse med *reservation* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om reservation anger Riksrevisionen följande.

Myndigheten har överskridit bemyndigandet avseende anslaget 2:3 Grundläggande betaltjänster, ap3, under utgiftsområde 22 Kommunikationer. Bemyndigandet uppgår till 36 000 000 kronor och utestående åtaganden enligt årsredovisningen uppgår till 42 079 000 kronor.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:3 Erfarenheter av OPS-lösningen för Arlandabanan

Riksrevisionen har granskat erfarenheterna av OPS-lösningen för Arlandabanan.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om erfarenheter av OPS-lösningen för Arlandabanan (skr. 2016/17:20) redovisat sin bedömning av de iakttagelser och slutsatser som Riksrevisionen har gjort i granskningsrapporten. Regeringen avser inte att vidta några särskilda åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Regeringen anser däremot att Riksrevisionens granskning är värdefull och kan komma att fungera som underlag inför framtida beslut om genomförandeformer för infrastrukturprojekt. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:TU4, rskr. 2016/17:101).

RiR 2016:14 Den offentliga förvaltningens digitalisering – en enklare, öppnare och effektivare förvaltning?

Riksrevisionen har granskat den offentliga förvaltningens digitalisering.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering (skr. 2016/17:54) redovisat ett antal åtgärder som vidtagits. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:FiU17, rskr. 2016/17:187).

RiR 2016:30 Statliga investeringar i allmänna farleder

Riksrevisionen har granskat statens insatser för att åstadkomma effektiva investeringar i allmänna farleder.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statliga investeringar i allmänna farleder (skr. 2016/17:164) vilka åtgärder som vidtagits eller avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

2.4.23 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Anslag

Tabell 2.104 UO 23 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124		139	15	11,7	123
1:10	Gårdsstöd m.m.	7 632		6 449	-1 183	-15,5	5 607
1:12	Finansiella korrigeringar m.m.	75	75	182	106	140,6	57
1:13	Strukturstöd till fisket m.m.	24		3	-21	-88,4	23
1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	137		2	-135	-98,2	51
1:16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	76	37	100	24	31,0	48
1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 008	-113	2 797	-1 211	-30,2	1 789
1:19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 231		1 603	-628	-28,1	1 427
1:24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 802		1 802	0	0,0	1 723
	Övriga anslag	2 810	7	2 822	11	0,4	2 549
Summa		18 920	6	15 898	-3 021	-16,0	13 398

Utgiftsområdet omfattar i huvudsak verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskerinäring, livsmedel, skog, djur, landsbygd och jakt samt rennäring och samefrågor.

Utfallet uppgick till 15 898 miljoner kronor och är därmed 3 021 miljoner kronor (16,0 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 ökade utgifterna inom området med 2 500 miljoner kronor (18,7 procent).

Lägre utgifter för gårdsstöd

Utfallet för anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* blev 6 449 miljoner kronor, vilket är 1 183 miljoner kronor (15,5 procent) lägre än anvisat i statens budget. Det beror på att det inte har gjorts någon slututbetalning av gårdsstödet under 2016. Jämfört med 2015 blev utfallet 842 miljoner kronor (15,0 procent) högre. Det högre utfallet förklaras främst av att Statens jordbruksverk har kunnat betala ut EU:s stöd genom förskott som en ny möjlighet.

Högre utgifter för finansiella korrigeringar

Utfallet för anslaget 1:12 *Finansiella korrigeringar m.m.* uppgick till 182 miljoner kronor, vilket är 106 miljoner kronor (140,6 procent) högre än anvisat i statens budget. I enlighet

med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 75 miljoner kronor. Utgifterna för finansiella korrigeringar blev högre än beräknat efter kommissionens revision av Sveriges nyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskefond, bl.a. revision av arealstöd. Regeringen medgav i beslut den 2 februari 2017 att anslaget fick överskridas med 31,2 miljoner kronor (dnr N2016/07879/SUN, N2017/00416/SUN och N2017/00825/SUN) och av det medgivna överskridandet utnyttjades 31,1 miljoner kronor.

Sen uppstart av Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020

Utfallet för anslaget 1:13 *Strukturstöd till fisket m.m.* blev 3 miljoner kronor, vilket är 21 miljoner kronor (88,4 procent) lägre än anvisat i statens budget. Utfallet för anslaget 1:14 *Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.* blev 2 miljoner kronor. Det är 135 miljoner kronor (98,2 procent) lägre än anvisat. De lägre utfallen för anslagen förklaras av den sena uppstarten av den nya programperioden. Under året har endast ett fåtal utbetalningar handlagts och betalats ut för projekt- och företagsstöd. Utbetalda medel i

förhållande till utbetalningsprognosen är 1,2 procent.

Förseningar i Landsbygdsprogrammet 2014–2020 men högre utfall jämfört med föregående år
Utfallet för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* uppgick till 2 797 miljoner kronor. Det är 1 211 miljoner kronor (30,2 procent) lägre än anvisat i statens budget. Utfallet för anslaget 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* blev 1 603 miljoner kronor, vilket är 628 miljoner kronor (28,1 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. De lägre utfallen beror i huvudsak på förseningar inom vissa delar av programmet för programperioden 2014–2020. De första utbetalningarna från programperioden 2014–2020 genomfördes i maj 2016. Utbetalda medel i förhållande till utbetalningsprognosen är 31,2 procent. Jämfört med 2015 är utfallet för anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* 1 008 miljoner kronor (56,3 procent) högre. Det beror på att den nya programperioden 2014–2020 under 2016 hade fler slututbetalningar och mindre förseningar jämfört med föregående år.

Medgivet överskridande

Förutom det medgivna överskridandet på anslaget 1:12 *Finansiella korrigeringar m.m.* beslutade regeringen om ytterligare ett medgivet överskridande inom utgiftsområdet.

Utfallet för anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* uppgick till 139 miljoner kronor, vilket är 15 miljoner kronor (11,7 procent) högre än anvisat i statens budget. Regeringen medgav i beslut den 2 februari 2017 att anslaget fick överskridas med 23,6 miljoner kronor (dnr N2016/07879/SUN, N2017/00416/SUN och N2017/00825/SUN). Hela anslagskrediten på 7,2 miljoner kronor utnyttjades och av det medgivna överskridandet utnyttjades 12,2 miljoner kronor. Det medgivna överskridandet och anslagskrediten användes för särskilda undersökningar för bl.a. zoonoser, som är sjukdomar eller smittämnen som kan spridas mellan djur och människor.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.105 UO 23 Beställningsbemyndiganden

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:2	Insatser för skogsbruket	120	21
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	115	87
1:13	Strukturstöd till fisket m.m.	170	16
1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	830	47
1:16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	210	0
1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	14 205	2 311
1:19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	10 000	1 771
1:20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	180	60
1:25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Forskning och samfinansierad forskning	1 400	1 039
Summa		27 230	5 351

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 27 230 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 5 351 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 21 879 miljoner kronor och var främst hänförlig till anslagen 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:19 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur*. Huvuddelen av bemyndigandena för dessa två anslag avser ekonomiska åtaganden som planeras inom ramen för Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020. Anslagen ska gälla för hela programperioden och ett bemyndigande finns eftersom landsbygdsprogrammet till stor del består av fleråriga åtaganden. Det låga utnyttjandet av bemyndigandena beror dels på att de avser hela programperioden dels på att vissa beslut blivit försenade.

Garantier**Tabell 2.106 UO 23 Garantier***Miljoner kronor*

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31
Programgarantier		1
Kreditgarantier för mjölkföretag	500	0
Summa	500	1

2.4.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Anslag

Tabell 2.107 UO 24 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 628		2 645	17	0,6	2 443
1:5	Näringslivsutveckling	519	-5	497	-22	-4,2	345
1:17	Upprustning och drift av Göta kanal	123	-50	73	-50	-40,6	25
1:21	Finansiering av rättegångskostnader	18		18	0	2,5	2
1:22	Bidrag till företagsutveckling och innovation	327	-48	279	-48	-14,7	269
2:3	Exportfrämjande verksamhet	373	-11	357	-16	-4,2	308
	Övriga anslag	2 010	8	2 020	11	0,5	2 084
Summa		5 998	-106	5 891	-107	-1,8	5 475

Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, politik för utrikeshandel samt politik för handels- och investeringsfrämjande.

Utfallet uppgick till 5 891 miljoner kronor, vilket är 107 miljoner kronor (1,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 blev utfallet 416 miljoner kronor (7,6 procent) högre.

Lägre utfall än budget på grund av omprioriteringar i propositionen Vårändringsbudget för 2016

Utfallet för anslaget 1:17 *Upprustning och drift av Göta kanal* blev 73 miljoner kronor vilket är 50 miljoner kronor lägre än vad som anvisades i statens budget. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2016 minskade riksdagen anslaget med 50 miljoner kronor för att bidra till finansieringen av andra anslagsökningar i samma proposition.

Utfallet för anslaget 1:21 *Finansiering av rättegångskostnader* blev 18 miljoner kronor vilket är 0,4 miljoner kronor högre än vad som anvisades i statens budget. Regeringen medgav i beslut den 8 december 2016 att anslaget fick överskridas med 0,445 miljoner kronor (N2016/07479). Anslaget hade ingen anslagskredit och av det medgivna överskridandet utnyttjades 0,445 miljoner kronor.

Jämfört med vad som anvisades i statens budget blev utfallet för anslaget 1:22 *Bidrag till företagsutveckling och innovation* 48 miljoner kronor lägre. I enlighet med propositionen

Vårändringsbudget för 2016 minskade riksdagen anslaget med 48 miljoner kronor för att bidra till finansieringen av andra anslagsökningar i samma proposition.

Ökade utgifter för forskning och utveckling jämfört med föregående år

Utfallet för anslaget 1:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* blev 202 miljoner kronor (8,3 procent) högre än 2015. Det beror främst på att Verket för innovationssystem har utökat finansieringen av strategiska innovationsprogram under 2016.

Utfallet för anslaget 1:5 *Näringslivsutveckling* blev 497 miljoner kronor vilket är 152 miljoner kronor (44,1 procent) högre än 2015. Anslaget finansierar bidrag till insatser som syftar till att stärka Sveriges konkurrens- och innovationskraft. Utbetalda bidrag till Verket för innovationssystem ökade med 99 miljoner kronor för bl.a. insatser gällande samverkansprogram för innovation och digitalisering. Dessutom ökade de stöd som Tillväxtverket förvaltar med 45 miljoner kronor för bl.a. uppdrag att underlätta för nyanlända att snabbt starta företag i Sverige samt genomförandet av uppdrag inom ramen för Smart industri inom bl.a. kompetensförsörjning och ökad digitalisering.

Beställningsbemyndiganden

Tabell 2.108 UO 24 Beställningsbemyndiganden
Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	Beställningsbemyndigande	Utestående åtaganden 2016-12-31
1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 300	2 183
1:5	Näringslivsutveckling	750	631
1:9	Geovetenskaplig forskning	5	3
Summa		3 055	2 818

Inom utgiftsområdet beslutade riksdagen om beställningsbemyndiganden på 3 055 miljoner kronor. De utestående åtagandena uppgick till 2 818 miljoner kronor. Skillnaden mellan bemyndiganden och utestående åtaganden uppgick till 238 miljoner kronor.

Utlåning

Tabell 2.109 UO 24 Utlåning
Miljoner kronor

Utlåning	Låneram	Lån 2016-12-31
Civila flygutvecklingsprojekt ¹	1 110	163

¹ Prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:FiU11, rskr. 2007/08:24.

Inom utgiftsområdet har riksdagen beslutat om låneramar för utlåning på 1 110 miljoner kronor. Utestående lån vid utgången av 2016 var 163 miljoner kronor.

Garantier

Tabell 2.110 UO 24 Garantier
Miljoner kronor

Garanti	Garantiram	Utestående åtaganden 2016-12-31
Exportkreditgarantier	450 000	238 482
Investeringsgarantier	10 000	2 094
Grundfundsförbindelse Svenska skeppshypotekskassan ¹	350	350
Grundfundsförbindelse Fonden för den mindre skeppsfarten ²	55	55
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Sveaskog AB ³	Obegränsad	580
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Vattenfall AB ³	Obegränsad	1 201
Pensionsgaranti (inkl. efterborgen), Nordea AB (f.d. Postgirot) ³	Obegränsad	207
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Svenska Skogsplantor ³	Obegränsad	
Pensionsgaranti SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut ³	Obegränsad	16
Pensionsgaranti (endast efterborgen), Teracom ³	Obegränsad	2
Pensionsgaranti Svensk Maskinprovning AB ³	Obegränsad	4
Summa		242 989

¹ Lagen (1980:1097) om svenska skeppshypotekskassan.

² Prop. 2003/04:128, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:273.

³ I samband med bolagisering av statliga affärsverk beslutade riksdagen om statliga borgen för överlätna pensionsåtaganden (prop. 1991/92:150, bet. 1991/92:FiU30, bet. 1991/92:FiU31, rskr. 1991/92:350). Utfallet avser pensionsskulden per den 31 december 2015.

Anm.: I EKN:s utestående åtaganden för exportkreditgarantier och investeringsgarantier ingår utöver utfärdade garantier även samtliga bundna utfästelser och hälften av de obundna utfästelserna.

Inomstatliga lån

Tabell 2.111 UO 24 Inomstatliga lån
Miljoner kronor

Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
AB Svensk Exportkredits lån i Riksgäldskontoret för systemet med statsstödda exportkrediter	125 000	0

Övriga krediter

Tabell 2.112 UO 24 Övriga krediter

Miljoner kronor

Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
Exportkreditnämndens upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalning ¹	Obegränsad	0

¹ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1 § budgetlagen (2011:203).

Riksrevisionens iakttagelser – årlig revision

Tillväxtverket

Tillväxtverket har fått en revisionsberättelse med *avvikande mening* avseende sin årsredovisning för 2016. Som grund för uttalande om avvikande mening anger Riksrevisionen följande.

Tillväxtverkets årsredovisning för 2016 innehåller omfattande felaktigheter som påverkar hela den finansiella redovisningen samt ger följdfel i de finansiella uppgifterna i resultatredovisningen.

Myndigheten har inte redovisat valutakursdifferenser som uppstått vid inbetalningar från EU i uppbördsavsnittet avseende utgifter som myndigheten har återkrävt från Europeiska strukturfonden ERUF. Härigenom har myndigheten inte följt 2 kap. 7 § 4 p, 4 kap. 1 § och 5 kap. 12 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. De redovisade mellanhavandena mot EU avseende ERUF och Öresund-Kattegat-Skagerrak innehåller dessutom felaktigheter i form av dubbelbokningar och felaktigt värderade fordringar till väsentliga belopp. Felaktigheterna påverkar övriga upplupna intäkter, övriga förutbetalda intäkter, transfereringsavsnittet, uppbördsavsnittet, intäkter av bidrag samt årets kapitalförändring. Dessa felaktigheter ger följdfel i avsnittet "Året i siffror" i resultatredovisningen. Avsnittet "Kommentarer till utfall" innehåller även felaktigt angivna förändringar jämfört med resultaträkningen.

Riksrevisionens iakttagelser – effektivitetsrevision

RiR 2016:18 Teracom och marknäten – mediepolitik, monopol och krisberedskap

Riksrevisionen har granskat om verksamheten är effektiv för att stödja det bakomliggande målet att public servicebolagen med säkerhet ska kunna nå hela befolkningen.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om Teracom och marknäten (skr. 2016/17:74) redovisat vilka åtgärder som avses att vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

RiR 2016:22 Statliga stöd till innovation och företagande

Riksrevisionen har granskat statliga stöd till innovation och företagande.

Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statliga stöd till innovation och företagande (skr. 2016/17:79) redovisat vilka åtgärder som avses vidtas med anledning av granskningsrapporten. Granskningsrapporten är därmed slutbehandlad.

Riksdagen har lagt regeringens skrivelse till handlingarna (bet. 2016/17:NU11, rskr. 2016/17:193).

2.4.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Anslag

Tabell 2.113 UO 25 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Kommunalekonomisk utjämning	89 680		89 680	0	0,0	87 723
1:2	Utjämningsbidrag för LSS-kostnader	3 713		3 664	-49	-1,3	3 646
1:3	Bidrag till kommunalekonomiska organisationer	5		5			5
1:4 (2015)	Stöd till kommuner och landsting						863
1:5 (2015)	Tillfälligt stöd till kommuner och landsting						9 800
Summa		93 398		93 350	-49	-0,1	102 037

Utgiftsområdet omfattar hälften av statens bidrag till kommuner och landsting. Resterande bidrag från staten till kommunerna redovisas under andra utgiftsområden (se bilaga 5, Real-ekonomisk fördelning – Transfereringar till kommuner 2012–2016).

Utfallet uppgick till 93 350 miljoner kronor och blev därmed 49 miljoner kronor (0,1 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2015 minskade utgifterna med 8 687 miljoner kronor (8,5 procent).

Kommunerna kompenseras för avskaffandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga
Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* fördelas enligt systemet för kommunalekonomisk utjämning. Systemet finansieras i huvudsak med statliga medel men också med avgifter från vissa kommuner och landsting. Utjämningsystemet regleras i lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och förordningen (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning. Systemets syfte är att ge kommuner och landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Utgifterna för anslaget uppgick till 89 680 miljoner kronor, vilket är 1 957 miljoner kronor högre än 2015.

Kommunerna och landstingen kompenseras med 2 618 miljoner kronor för avskaffandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga, eftersom många unga är anställda i kommunsektorn. Motsvarande kompensation för 2015 gjordes på anslaget 1:4 *Stöd till kommuner och landsting* för att kompensera för de ökade kostnader som kommunerna och landstingen

fick då nedsättningen av socialavgifterna för unga gradvis minskades fr.o.m. den 1 augusti 2015. Att kompensationen inte gjordes på anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* beror på att det anslaget inte är möjligt att ändra under året.

Kommunerna och landstingen kompenseras även med 1 847 miljoner kronor för att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år minskar det kommunala skatteunderlaget, vilket innebär en minskning av kommunernas och landstingens skatteintäkter.

Kommunerna kompenseras med 245 miljoner kronor för de kostnadsökningar som den utökade undervisningstiden i matematik medförde. Matematik i grundskolan ska utökas med motsvarande en timme i veckan för årskurserna 4–6, med början hösten 2016.

Samtidigt minskades anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* med 1 205 miljoner kronor med anledning av att avdragsrätten för privat pensionssparande har avskaffats helt 2016. Avskaffandet av avdragsrätten beräknades ge kommunsektorn intäkter på 1 205 miljoner kronor per år.

Anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* minskades också med 961 miljoner kronor med anledning av att avgiftsnivåerna i inkomstutjämnningen återställdes till de nivåer som gällde fram t.o.m. 2013. Inkomstutjämningsavgiften sänktes den 1 januari 2014. För att kompensera de kommuner och landsting som fick lägre bidrag eller fick betala högre avgift till följd av

sänkningen av inkomstutjämningsavgiften infördes ett särskilt bidrag, som finansieras av staten.

Den nya gymnasier reformen som infördes 2011 beräknas leda till lägre kostnader för kommunerna. Därför minskades anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* med 470 miljoner kronor per år fr.o.m. 2016. Anslaget minskades också med 390 miljoner kronor eftersom reformen om obligatorisk läxhjälp inte genomfördes.

Totalt uppgick bidragen till kommunerna till 64 121 miljoner kronor, en minskning med 1 414 miljoner kronor (2,3 procent). Bidragen till landstingen uppgick till 25 559 miljoner kronor, en ökning med 543 miljoner kronor (2,1 procent).

Anslaget 1:2 *Utjämningsbidrag för LSS-kostnader* används för att jämna ut kostnaderna mellan kommuner för verksamhet de utför enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Bidraget finansieras med en utjämningsavgift för kommuner, som redovisas på budgetens inkomstsida (inkomsttitel 7121 *Utjämningsavgift för LSS-kostnader*).

Tillfälligt stöd påverkar jämförelsen med 2015

År 2015 uppfördes anslaget 1:5 *Tillfälligt stöd till kommuner och landsting* i statens budget med anledning av flyktingsituationen. Det tillfälliga stödet betalades ut till kommuner och landsting 2015, men avsågs även täcka kostnader som förväntades uppstå 2016.

2.4.26 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Anslag

Tabell 2.114 UO 26 Anslag

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Räntor på statsskulden	10 614		1 668	-8 946	-84,3	21 797
1:2	Oförutsedda utgifter	10		0	-10	-98,9	
1:3	Riksgäldskontorets provisionsutgifter	145		75	-70	-48,5	139
Summa		10 769		1 743	-9 026	-83,8	21 936

Utgiftsområdet omfattar främst räntor på statsskulden, men också Riksgäldskontorets provisionsutgifter i samband med upplåning och skuldförvaltning. I utgiftsområdet ingår även ett särskilt anslag för oförutsedda utgifter. Utgiftsområdet ingår inte under utgiftstaket för staten. Regeringen får, enligt 3 kap. 9 § budgetlagen (2011:203), besluta att anslag för räntor på statsskulden samt andra utgifter för upplåning och skuldförvaltning får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden.

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 1 743 miljoner kronor och är därmed 9 026 miljoner kronor (83,8 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Utgifterna blev 20 193 miljoner kronor (92,1 procent) lägre än 2015.

Utgifterna för statsskuldräntor påverkas främst av statsskuldens storlek, räntenivåer och växelkurser. De påverkas också av tekniska faktorer till följd av Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik. Riksgäldskontoret redovisar mot anslag enligt utgiftsmässiga principer. Redovisningen är ett netto av inkomster och utgifter i Riksgäldskontorets upplåningsverksamhet. Därmed påverkas anslaget av realiserade valutakursdifferenser, men inte orealiserade. Anslaget påverkas inte av Riksgäldskontorets nettoutlåning eftersom anslaget nettoredovisas. Högre ränteutgifter som beror på att statsskulden ökar till följd av större nettoutlåning motsvaras av en lika stor ökning av ränteinkomsterna. Inkomsterna redovisas under posten Räntor på in- och utlåning.

Ränteutgifterna blev 8,9 miljarder kronor lägre än budgeterat

Utfallet för anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* blev 1 668 miljoner kronor, vilket är 8 946 miljoner kronor (84,3 procent) lägre än anvisat i statens budget. Tabell 2.115 visar att genomsnittsräntorna för både sexmånaders statsskuldväxlar och femåriga statsobligationer 2016 blev negativa. I budgetpropositionen för 2016 antogs genomsnittsräntorna bli högre.

Den största skillnaden från beräkningen i budgeten är inkomster av överkurser vid emission som beräknades uppgå till 5 500 miljoner kronor. Utfallet blev 16 836 miljoner kronor, dvs. en skillnad på 11 336 miljoner kronor. När Riksgäldskontoret emitterar en obligation med en kupongränta som är högre än marknadsräntan uppstår en överkurs, vilket innebär att Riksgäldskontoret får den diskonterade mellanskillnaden mellan marknadsräntan och kupongräntan av köparen. När Riksgäldskontoret emitterar obligationer med överkurs betraktas det som en ränteintäkt.

I budgetpropositionen för 2016 beräknades kursförlusterna uppgå till 1 000 miljoner kronor, netto. Utfallet blev en nettoförlust om 9 675 miljoner kronor, vilket är 8 675 miljoner kronor högre än beräknat. Kursförluster uppstår vid förtidsinlösen av lån som har en högre kupongränta än marknadsräntan vid återköpstillfället. Kursvinster uppstår vid motsatt förhållande.

Ränteutgifterna för lån i svenska kronor blev 3 274 miljoner kronor lägre än beräknat.

Tabell 2.115 Räkningar på statsskulden 2012–2016, fördelning på anslagets komponenter

Miljoner kronor

	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016
Räkningar på lån i svenska kronor	28 918	22 740	24 618	22 952	17 600	14 326	-3 274
Räkningar på lån i utländsk valuta ¹	2 922	1 548	1 932	1 928	1 000	1 913	913
Över- (-)/underkurser (+) vid emission	-9 522	806	-16 669	-18 867	-5 500	-16 836	-11 336
Summa räntor	22 318	25 094	9 882	6 014	13 100	-597	-13 697
Räkningar på in- och utlåning ¹	-4 661	-4 246	-5 234	-5 850	-3 000	-4 908	-1 908
Valutakursförluster (+)/vinster (-)	-2 861	-10 233	-5 028	10 220	-500	-2 502	-2 002
Kursförluster (+)/vinster (-)	12 502	6 079	3 580	11 413	1 000	9 675	8 675
Summa ränteutgifter	27 299	16 694	3 200	21 797	10 614	1 668	-8 946

Anm.: Anvisade medel på statens budget är 10 614 miljoner kronor. Budgetvärden på komponentnivå finns endast som avrundade belopp.

¹ Räkningar på lån till Riksbanken och på lån till andra länder (2 129 miljarder kronor 2016) är bruttorevisade, till skillnad från i statens budget och i Riksgäldskontorets årsredovisning.

Valutakursvinsterna (netto) blev 2 002 miljoner kronor högre än beräknat. Storleken på valutakursförluster respektive valutakursvinster beror på när lån i utländsk valuta förfaller och hur valutakurserna rör sig jämfört med när lånen togs. Dessutom påverkas posten av Riksgäldskontorets derivataffärer. Riksgäldskontoret gör derivataffärer för att anpassa sammansättningen av valutaskulden till det gällande riktvärdet och till eventuella placeringar i utländska valutor.

**Tabell 2.116 Räkningar och valutakurser 2012–2016
årsgenomsnitt**

	Utfall 2012	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	SB 2016	Utfall 2016
Ränta						
5 år %	1,16	1,56	0,92	0,15	1,05	-0,23
Ränta						
6 mån %	1,21	0,91	0,40	-0,31	-0,22	-0,64
KIX- index ¹	106	103	107	113	112	112
SEK/EUR	8,71	8,65	9,10	9,36	9,30	9,47
SEK/USD	6,78	6,51	6,86	8,43	8,25	8,56

¹ Växelkurs, kronindex KIX.

Källa: Riksbanken.

Riksgäldskontorets provisionsutgifter blev lägre jämfört med budget och föregående år

Utgifterna för anslag 1:3 Riksgäldskontorets provisionsutgifter blev 75 miljoner kronor vilket är 70 miljoner kronor (48,5 procent) lägre än anvisat i statens budget. Utfallet för anslaget blev 64 miljoner kronor (46,2 procent) lägre än 2015.

Riksgäldskontoret betalar ut provisioner till olika marknadsaktörer för att de upprätthåller infrastrukturen i marknaden genom att sälja, marknadsföra och lösa in Riksgäldskontorets produkter. Dessutom betalas provision till de externa förvaltare som arbetar på Riksgälds-

kontorets uppdrag. De externa förvaltare får både en fast och en rörlig provision där den senare baseras på deras resultat. De lägre utgifterna jämfört med 2015 beror framför allt på att de rörliga provisionerna till de externa förvaltare var lägre, minskad valutaupplåning, lägre emitterade volymer av premieobligationer samt att den interna positionstagningen inte var aktiv.

Valutakurseffekter bidrog till lägre utgifter jämfört med 2015

Utgifterna för anslaget 1:1 Räkningar på statsskulden blev 20 129 miljoner kronor (92,3 procent) lägre än 2015.

Utfallet blev 12 722 miljoner kronor lägre år 2016 på grund av valutakurseffekter. Under året gav realiserade valutakursvinster och valutakursförluster ett nettoöverskott om 2 502 miljoner kronor, vilket kan jämföras med en nettoförlust om 10 220 miljoner kronor 2015. Valutakursvinsterna uppstod framför allt i euro, amerikanska dollar och brittiska pund.

Räkningar på lån i svenska kronor blev 8 626 miljoner kronor lägre jämfört med 2015. Det beror till stor del på att Riksgäldskontoret under 2015 betalade upplupen inflationskompensation på cirka 5 000 miljoner kronor i samband med förfall av realobligationen SGB IL 3105. Någon motsvarande betalning ägde inte rum år 2016. Dessutom bidrog lägre marknadsräntor till lägre ränteutgifter. Även derivataffärer i form av ränteswappar som Riksgäldskontoret ingick gav positiva kassaflöden, och gamla lån har successivt ersatts med nya där kupongräntan varit lägre.

Den okonsoliderade statsskulden minskade under 2016 med 56 162 miljoner kronor till

1 347 253 miljoner kronor medan budgetöverskottet uppgick till 85 301 miljoner kronor.

Utgifterna för anslaget 1:2 *Oförutsedda utgifter* uppgick till 0 miljoner kronor. I statens budget anvisades 10 miljoner kronor. Utfallet föregående år uppgick till 0 miljoner kronor. Anslaget är avsett för oförutsedda utgifter inklusive utgifter för ersättningar till enskilda för skador av statlig verksamhet enligt dom som fått

laga kraft eller efter uppgörelse som är så brådskande att ärendet inte hinner underställas riksdagen samtidigt som utgifterna inte lämpligen kan täckas av andra anslagsändamål. Regeringen beslutar i varje enskilt fall om medel från anslaget ska tas i anspråk. Finansiering av utgifter från anslaget ska ske genom motsvarande indragning från annat anslag.

2.4.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

Anslag

Tabell 2.117 Avgiften till Europeiska unionen

Miljoner kronor

Anslag	Anslagsnamn	SB 2016	ÄB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
1:1	Avgiften till Europeiska unionen	31 827	4 500	30 350	-1 477	-4,6	44 232
Summa		31 827	4 500	30 350	-1 477	-4,6	44 232

Utgifterna inom utgiftsområdet utgörs av Sveriges betalningar till Europeiska kommissionen för EU-budgeten. Europeiska unionens allmänna budget upprättas årligen inom en flerårig budgettram.

EU-budgetens utgifter och inkomster ska balansera. Eftersom EU-budgetens inkomster huvudsakligen utgörs av avgifter från medlemsstaterna styr EU-budgetens utgiftsnivå i stor utsträckning utgiftsnivån inom utgiftsområdet.

Sveriges avgift kan förändras under året och avvika från beräkningen i statens budget beroende på ett flertal faktorer, såsom faktisk uppbörd av tullar och importavgifter, revideringar av medlemsstaternas bruttonationalinkomst (BNI), revideringar av baser för mervärdesskatt, utfallet av EU-budgeten för tidigare år och ändringsbudgetar på unionsnivå.

Lägre utfall för EU-avgiften än väntat 2016

Utfallet för utgiftsområdet uppgick till 30 350 miljoner kronor och är därmed 1 477 miljoner kronor (4,6 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. I enlighet med propositionen Höständringsbudget för 2016 anvisade riksdagen ytterligare 4 500 miljoner kronor för att betala Sveriges avgift till Europeiska unionens allmänna budget. Utgifterna för EU-avgiften blev dock lägre än beräknat bl.a. för att EU hade lägre utgifter än

väntat under 2016. Kommissionen rekviderade därför mindre pengar från medlemsländerna på grund av att likviditetsbehovet minskade.

Lägre EU-avgift än 2015 på grund av förtida betalning

Jämfört med 2015 minskade avgiften till EU med 13 882 miljoner kronor (31,4 procent). Utgifterna för den del av Sveriges avgift till EU-budgeten som baseras på BNI uppgick till 20 318 miljoner kronor, vilket är 14 160 miljoner kronor lägre än föregående år. Det lägre utfallet beror främst på en förtida betalning som belastade anslaget 1:1 *Avgiften till Europeiska unionen* 2015 men som avsåg 2016. Beloppet som betalades i förtid uppgick till 6 700 miljoner kronor.

Utfallet för den del som avser tullavgiften var 101 miljoner kronor lägre än 2015 och uppgick till 4 609 miljoner kronor. Den mervärdesskattebaserade avgiften var däremot 379 miljoner kronor högre än 2015 och uppgick till 5 398 miljoner kronor.

Mer om EU-avgiftens effekt på budgetsaldot

Sveriges avgift till EU redovisas även i avsnitt 3 Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys.

2.4.28 Förändring av anslagsbehållningar

Tabell 2.118 Förändringar av anslagsbehållningar exkl. UO 26 Statsskuldsräntor m.m. 2012–2016

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Ingående ramöverföringsbelopp	27 571	20 465	18 499	10 310	10 721
Anvisat i statens budget (UO 1-27 exkl. UO 26)	794 788	812 303	834 674	853 331	915 481
Ändringsbudget	4 848	10 897	10 480	26 765	33 074
Utnyttjade medgivna överskridanden	351	0	273	2	146
Indragningar	-23 386	-14 541	-16 065	-12 277	-15 952
Utfall	783 706	810 614	837 546	867 409	899 096
Utgående ramöverföringsbelopp	20 465	18 510	10 313	10 721	44 374
Förändring av anslagsbehållningar	-7 106	-1 955	-8 186	412	33 653

Anm.: Tekniska justeringar medför att ingående överföringsbelopp inte alltid stämmer med utgående överföringsbelopp.

Ramanslag kan både sparas och överskridas

Anslagen i statens budget är ramanslag. Ramanslag kan både överskridas och sparas till kommande år. I statens budget budgeteras därför även förändring av anslagsbehållningar. Denna budgetpost är inte fördelad per anslag utan tas upp under posten Minskning av anslagsbehållningar. I budgeten har posten de senaste åren varit negativ eftersom regeringen beräknat att anslagsbehållningarna ska öka. Regeringen beräknade posten till -3 117 miljoner kronor i budgeten för 2016. Det innebär en budgeterad ökning av anslagsbehållningarna. Posten utgör ett netto av anslagsbehållningar från föregående budgetår, sparade medel från aktuellt budgetår och utnyttjande av anslagskrediter. I redovisningen av det slutliga utfallet ingår däremot förbrukning av anslagsbehållningar och utnyttjande av anslagskredit i utgifterna för respektive anslag och utgiftsområde.

Vid budgeteringen beräknades anslagsbehållningarna under utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. öka med 26 miljoner kronor. Anslagsbehållningen på utgiftsområdet ökade från 7 390 miljoner kronor vid början av året till 9 026 miljoner kronor vid utgången av året, vilket är en förändring på 1 636 miljoner kronor. Den högsta anslagsbehållningen 2016 har anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* inom utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. Behållningen uppgick till 8 946 miljoner kronor, vilket är en ökning med 1 572 miljoner kronor. Utgiftsområdet ingår inte under utgiftstaket.

Nettosumman av förändringen av anslagsbehållningar 2016, exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m., framgår av tabell 2.118.

Anslagsbehållningarna ökade

Anslagsbehållningarna, exklusive utgiftsområde 26, ökade under 2016 från 10 721 miljoner kronor vid ingången av året till 44 374 miljoner kronor vid utgången av året. De ökade alltså med 33 653 miljoner kronor, att jämföra med den ökning på 3 117 miljoner kronor som beräknades i budgeten.

I budgeten beräknades anslagsbehållningarna inom utgiftsområde 26 öka med 26 miljoner kronor. Totalt ökade anslagsbehållningarna med 32 147 miljoner kronor mer än vad regeringen räknade med i budgeten.

Indragningarna ökade med 4 miljarder kronor

Indragningar av anslagsmedel, exklusive Statsskuldsräntor m.m. uppgick till 15 952 miljoner kronor under året. Det är en ökning med 3 675 miljoner kronor (29,9 procent) jämfört med 2015.

I tabell 2.119 redovisas de anslag (exklusive utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.) som uppvisade utgående anslagsbehållningar och utnyttjade anslagskrediter över 1 000 miljoner kronor under något av åren 2012–2016.

Tabell 2.119 Specifikation av anslagsbehållningar och utnyttjande anslagskrediter över 1 000 miljoner kronor

Miljoner kronor

UO Anslag	2012	2013	2014	2015	2016
6 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	811	1 066	256	956	87
7 1:1 Biståndsverksamhet	479	510	343	-2 596	-15
8 1:2 Ersättningar och bostadskostnader	69	-254	709	-106	1 441
9 1:4 Tandvårdsförmåner	505	1 007	459	514	89
9 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	399	1 375	-316	-2 135	-208
9 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning	-399	-582	-1 141	-662	4 171
10 1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.	-2 331	-73	-13	194	3 778
10 1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	-452	-1 375	-178	-642	268
14 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	3 517	2 913	2 067	2 303	1 872
14 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 222	235	620	763	2 288
14 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	572	316	282	552	1 218
15 1:2 Studiemedel	1 159	1 840	997	1 606	2 100
16 1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	205	345	520	717	1 423
18 1:5 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande					2 177
22 1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur			-906	1 321	4 581
22 1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur			1 217	713	652
22 1:11 Trängselskatt i Stockholm	933	1 120	1 559	1 557	1 819
23 1:10 Gårdsstöd m.m.	661	-99	-320	170	1 183
23 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	557	440	298	899	1 065
27 1:1 Avgiften till Europeiska unionen	-846	-142	-3 728	-4 105	1 861
22 1:1 (2013) Vaghållning	1 544	1 620	0	0	

Anslagsbehållningen för EU-avgiften ökade med 6 miljarder kronor

Det anslag där anslagsbehållningen förändrades mest 2016 är anslaget 1:1 *Avgiften till Europeiska unionen* under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen. Anslagsbehållningen (ramöverföringsbeloppet) ökade med 5 966 miljoner kronor.

För anslaget 4:4 *Kostnader för statlig assistansersättning* inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg ökade anslagsbehållningen med 4 833 miljoner kronor.

Flera anslag har höga anslagsbehållningar

Den högsta anslagsbehållningen har anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Behållningen uppgår till 4 581 miljoner kronor, en ökning med 3 260 miljoner kronor jämfört med 2015.

Den högsta anslagskrediten 2016 har anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Anslagskrediten uppgick till 495 miljoner kronor, vilket innebär att anslagets

utnyttjade kredit ökade med 433 miljoner kronor 2015. Det betyder att anslagsbehållningen på anslaget minskade.

2.4.29 Riksgäldskontorets nettoutlåning

För att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov, med omvänt tecken, redovisas posten Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost på budgetens utgiftssida. Riksgäldskontorets nettoutlåning utgörs av den totala förändringen av in- och utlåningen till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder. Utfallet för nettoutlåningen uppgick till 14 764 miljoner kronor under 2016, vilket var 3 996 miljoner kronor högre än beräkningen i statens budget. I tabell 2.120 specificeras nettoutlåningens största poster.

Tabell 2.120 Riksgäldskontorets nettoutlåning 2016

Miljoner kronor

	SB ¹ 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
Premiepensionsavgifter, inbetalning	-38 000	-39 401	-1 401	-37 336
Premiepensionsmedel, utbetalning	37 000	37 979	979	36 716
Övrig förvaltning av premiepensionsmedel i Riksgäldskontoret		563	563	1 464
Myndigheters räntekonton (se separat tabell)	0	947	947	-798
CSN, studielån	5 000	5 896	896	6 266
CSN, kreditreserv		-1 240	-1 240	-1 109
CSN, servicekonto för räntebetalningar		-71	-71	-41
Investeringslån myndigheter	1 000	682	-318	-119
Kärnavfallsfonden	0	197	197	314
Stabilitetsfonden (se separat tabell)	-7 000	15 957	22 957	-3 389
Resolutionsreserven (se separat tabell)		-22 467	-22 467	
Insättningsgarantifonden		-24	-24	-289
Trafikverket, infrastrukturlån	0	-801	-801	-638
Exportkreditnämnden, placering av verksamhetsöverskott		2 954	2 954	796
<i>Statliga bolag m.m.</i>				
Radiotjänst i Kiruna AB, rundradiokontot		163	163	171
Lån till Svensk-Danska Broförbindelsen AB		115	115	50
Övriga statliga bolag m.m.		-62	-62	-62
<i>Affärsverk</i>				
Lån till Affärsverket Svenska kraftnät		-169	-169	-1 115
Sjöfartsverket		-283	-283	45
<i>Övrigt</i>				
Lån till Riksbanken	10 000	14 173	4 173	9 966
Lån till Irland			0	
Lån till Ukraina	1 000		-1 000	
Övrigt, netto		-344		-798
Summa	10 768	14 764	3 996	10 094

¹ Endast vissa delposter är specificerade.

Alla dessa poster är dock inte specificerade i statens budget. År 2015 var nettoutlåningen 10 094 miljoner kronor.

Premiepensionsmedlen minskade nettoutlåningen
Inbetalningar av premiepensionsavgifter till Riksgäldskontoret beräknades i statens budget uppgå till 38 000 miljoner kronor. Utfallet för inbetalningarna blev 39 401 miljoner kronor, dvs. 1 401 miljoner kronor högre än i budgeten. Utbetalningarna av premiepensionsmedel blev 37 979 miljoner kronor, dvs. 979 miljoner kronor högre än budgetens beräkning på 37 000 miljoner kronor. Premiepensionsmedlens samlade effekt på nettoutlåningen, inklusive den övriga förvaltningens, blev en minskning med 859 miljoner kronor 2016. År 2015 blev den samlade effekten en ökad nettoutlåning med 844 miljoner kronor. I statens budget för 2016 beräknades inbetalningarna av premiepensionsavgifter vara 1 000 miljoner kronor högre än utbetalningarna. I utfallet blev inbetalningarna 1 422 miljoner kronor högre än utbetalningarna.

Den sammanlagda behållningen på myndigheternas räntekonton minskade

Den sammanlagda behållningen på myndigheternas räntekonton och vissa särskilda räntebelagda konton minskade 2016 med 947 miljoner kronor, vilket ökade nettoutlåningen. I budgeten beräknades de sammanlagda behållningarna vara oförändrad. I tabell 2.121 redovisas de största förändringarna.

Studielånen m.m. blev 415 miljoner kronor lägre än i budgeten

Studielånen som redovisas av Centrala studie-stödsnämnden (CSN) ökade med 5 896 miljoner kronor.

CSN:s medel i kreditreserven ökade med 1 240 miljoner kronor, vilket minskade netto-utlåningen. Anslag belastas med konstaterade förluster på lån upptagna före 2014 och med förväntade förluster på nya lån. Dessa medel förs till en kreditreserv, ett konto i Riksgäldskontoret som används för att betala faktiska kreditförluster på lån i Riksgäldskontoret. Under en lång uppbyggnadsperiod kommer kreditreserven att öka.

Tabell 2.121 Förändring av nettobelåningar på myndigheters räntekonton

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Utfall 2015
Arbetsförmedlingen	121	54
Domstolsverket	151	-155
Försvarets materielverk	1 967	-40
Försvarsmakten	-146	2 286
Försäkringskassan	59	-173
Göteborgs universitet	-96	-203
Kriminalvården	573	-307
Kronofogdemyndigheten	136	-8
Luleå tekniska universitet	127	42
Lunds universitet	-144	766
Migrationsverket	-891	-77
Pensionsmyndigheten	-175	88
Regeringskansliet	58	223
Riksgäldskontorets kredit- och garantireserv	24	-104
Polismyndigheten	46	-708
Skatteverket	-18	142
Statens fastighetsverk	-385	65
Statens institutionsstyrelse	37	134
Sveriges lantbruksuniversitet	-26	-108
Trafikverket	-325	-2 587
Transportstyrelsen	277	-124
Uppsala universitet	110	166
Örebro universitet	-114	-59
Övriga räntekonton	-419	-111
Summa förändrade nettobehållningar på myndigheters räntekonton (omvänt tecken)	947	-798

CSN har ett servicekonto i Riksgäldskontoret för löpande räntebetalningar. Detta konto minskade nettoutlåningen med 71 miljoner kronor 2016. Inbetalda räntor från låntagarna förs fr.o.m. 2014 till kontot till dess CSN betalar fakturerade ränteutgifter till Riksgäldskontoret. Den ränta som låntagarna betalar är 30 procent lägre än den ränta som Riksgäldskontoret fakturerar. Denna subvention finansieras från anslaget 1:4 *Statens utgifter för studiemedelsräntor* i statens budget och förs till servicekontot. De räntor som inte betalas in av låntagarna kapitaliseras. Årets kapitaliserade räntor fastställs av CSN vid årets slut och upplåningen sker i januari året därpå.

Den sammantagna påverkan för studielånen, kreditreserven och servicekontot uppgår till 4 585 miljoner kronor, vilket är 415 miljoner kronor lägre än vad som beräknades i budgeten.

Investeringslånen ökade

Riksgäldskontoret lånar ut medel till myndigheter för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet. Den sammanlagda summan för sådana investeringslån ökade med 682 miljoner kronor. I statens budget beräknades investeringslånen öka med 1 000 miljoner kronor. Det innebär att skillnaden mellan utfall och budget blev 318 miljoner kronor.

Kärnavfallsfonden minskade sina placeringar i Riksgäldskontoret

Kärnavfallsfonden tar emot, förvaltar och betalar ut de avgiftsmedel som kärnkraftsbolagen m.fl. är skyldiga att betala. Avgifterna ska finansiera bl.a. kostnader för att ta hand om använt kärnbränsle och annat radioaktivt avfall samt kostnader för en säker avveckling och rivning av kärnkraftverk. Fonden placerar sina tillgångar i obligationer, statsskuldväxlar och på konto i Riksgäldskontoret. Under 2016 minskade fonden sina placeringar i Riksgäldskontoret med 197 miljoner kronor, vilket därmed ökade årets nettoutlåning.

19 miljarder kronor överfördes från

Stabilitetsfonden till den nya Resolutionsreserven
Stabilitetsfonden inrättades 2008 för att finansiera stödåtgärder till banker och andra kreditinstitut. Från den 1 februari 2016 gäller nya EU-gemensamma regler för hantering av banker i kris. Stabilitetsavgiften ersattes då med en resolutionsavgift. Stabilitetsfonden kommer dock att vara kvar som nationellt reglerad fond för banstödåtgärder. Resolutionsavgiften betalas in till ett konto i Riksgäldskontoret, resolutionsreserven, som ska täcka statens eventuella utgifter för krisåtgärder. År 2016 var resolutionsavgiften halverad då den sista stabilitetsavgiften samtidigt betalades in (avseende 2015). Resolutionsavgifterna uppgick till 3 393 miljoner kronor och stabilitetsavgifterna uppgick till 3 373 miljoner kronor. I tabell 2.122 och 2.123 redovisas in- och utgående behållning för de två fonderna samt de poster som påverkat förändringen under åren 2016 och 2015.

I slutet av 2016 överfördes 19 093 miljoner kronor från stabilitetsfonden till den nya resolutionsreserven enligt ändringsbeslut av Riksgäldskontorets regleringsbrev den 22 juni 2016 (Fi2016/02461/RS). Eftersom både insättningen och uttaget påverkar nettoutlåningen blev det ingen nettoeffekt av överföringen. Överföringsbeloppet utgjordes av hit-

tills inbetalade stabilitetsavgifter (18 743 miljoner kronor), överskott från Carnegie-affären (306 miljoner kronor) samt ränta (44 miljoner kronor).

Under 2016 minskade Stabilitetsfondens kontobehållning med 15 957 miljoner kronor till 40 477 miljoner kronor, medan den nya resolutionsreservens konto uppgick till 22 467 miljoner kronor i slutet av året. Tillsammans ökade behållningarna med 6 510 miljoner kronor, vilket minskade nettoutlåningen. I statens budget beräknades stabilitetsfondens konto öka med 7 000 miljoner kronor, vilket betyder att nettoutlåningen minskade 490 miljoner kronor mindre än beräknat.

Stabilitetsfonden har finansierats framför allt genom att banker och andra kreditinstitut betalade en årlig stabilitetsavgift till och med 2016. Avgiften betalades in i efterskott så den sista inbetalningen avsåg 2015. Inkomsterna från avgiften uppgick 2016 till 3 373 miljoner kronor, vilket är 116 miljoner kronor lägre än 2015.

De institut som deltog i bankgaranti-programmet betalade bankgarantiavgifter som fördes till Stabilitetsfonden. Avgifterna uppgick till 5 miljoner kronor 2015. Möjligheten att få garantier upphörde i juni 2011 och det sista garanterade lånet förföll under 2015.

I samband med finanskrisen 2008 tog Riksgäldskontoret över banken Carnegie. Åtgärden vidtogs för att värna den finansiella stabiliteten. Riksgäldskontoret har rätt till en del av de återvinningar som Carnegie gör från två problemdrabbade kreditportföljer. Under 2016 betalades 35 miljoner kronor, netto, in på stabilitetsfondens konto avseende Carnegie. Carnegie har hittills gett ett överskott på 341 miljoner kronor till staten.

Under 2016 har fondens konto belastats med ränteutgifter på 270 miljoner kronor till följd av att räntan på kontot har varit negativ. Även 2015 var räntan negativ och kontot belastades då med ränteutgifter på 135 miljoner kronor.

Resolutionsreservens konto belastades med ränteutgifter på 20 miljoner kronor 2016.

Tabell 2.122 Stabilitetsfondens konto i Riksgäldskontoret

Miljoner kronor		
Typ av transaktion	Utfall 2016	Utfall 2015
<i>Ingående balans på kontot</i>	56 404	53 015
Stabilitetsavgifter	-3 373	-3 489
Bankgarantiavgifter		-5
Carnegie	-35	-42
Uttag till resolutionsreserv	19 093	
Ränteinkomster(-) /ränteutgifter (+) m.m.	270	135
Administrativa kostnader m.m.	2	12
<i>Utgående balans på kontot¹</i>	40 447	56 404
Summa kontoförändring	15 957	-3 389

¹ Beloppen skiljer sig från redovisat belopp i avsnitt 3 not 42. Det beror på att redovisningen i denna tabell är kassamässig medan redovisningen i not 42 är periodiserad.

Tabell 2.123 Resolutionsreservens konton i Riksgäldskontoret

Miljoner kronor	
Typ av transaktion	Utfall 2016
<i>Ingående balans på kontot</i>	0
Resolutionsavgifter	-3 393
Överföring från stabilitetsfonden	-19 093
Ränteinkomster(-) /ränteutgifter (+) m.m.	20
<i>Utgående balans på kontot</i>	22 467
Summa kontoförändring	-22 467

Trafikverkets infrastrukturlån minskade

Trafikverkets infrastrukturlån minskade med 801 miljoner kronor. Det innebär att nettoutlåningen minskade. I statens budget beräknades infrastrukturlånen vara oförändrade.

Exportkreditnämnden minskade placeringarna i Riksgäldskontoret

Exportkreditnämnden (EKN) placerar överskottet i sin verksamhet på konto i Riksgäldskontoret. Kontobehållningen minskade 2016 med 2 954 miljoner kronor, vilket ökade årets nettoutlåning. Bakgrunden till detta är ökade skadeutbetalningarna avseende några stora affärer, att en del av medlen växlats till utländska valutor samt att en inleverans till staten gjorts.

Statliga bolag m.m. ökade sina lån

I posten Övriga statliga bolag m.m. ingår bl.a. inlåning från Radiotjänst i Kiruna. Denna inlåning minskade med 163 miljoner kronor till 363 miljoner kronor under 2016. Utlåningen till Svensk-Danska Broförbindelsen AB ökade med 115 miljoner kronor till 5 511 miljoner kronor. Även Riksgäldskontorets utlåning till GKN Aerospace Sweden AB ingår i posten. Denna

utlåning minskade med 62 miljoner kronor och uppgick till 163 miljoner kronor vid utgången av 2016.

Svenska kraftnät minskade sina lån

Affärsverket svenska kraftnät minskade lånen i Riksgäldskontoret med 169 miljoner kronor 2016. Under 2015 minskade lånen med 1 115 miljoner kronor. Det beror på att de har kunnat finansiera sina investeringar med internt tillförda medel och kapacitetsavgifter. Affärsverkets totala lån i Riksgäldskontoret uppgick den 31 december 2016 till 4 918 miljoner kronor. Det är riksdagen som sätter ramarna för Svenska kraftnäts investeringar. Stamnätet för el har övergått från en fas av förvaltning med låga investeringsvolymmer till en fas av omfattande om- och nybyggnad, bl.a. för att utbyggnaden av stamnätet ska följa samhällsutvecklingen med förändrade energi och klimatkrav.

Högre dollar- och eurokurs ökade Riksbankens lån
Riksbanken har sedan 2009 lånat i Riksgäldskontoret för att förstärka valutareserven med anledning av den finansiella krisen. De sammanlagda lånen från Riksgäldskontoret till Riksbanken har till och med 2016 belastat nettoutlåningen med 222 664 miljoner kronor. Lånen är tillfälliga men det är inte klart när de kommer att återbetalas. Eftersom lånen är upptagna i dollar och euro påverkas nettoutlåningen av ändrade valutakurser då enskilda lån refinansieras. Under 2016 ökade lånen med 14 173 miljoner kronor med anledning av högre dollar och eurokurser. Lånevolymer i dollar minskade under 2016 med drygt 100 miljoner dollar, vilket bidrog till att reducerade den totala ökningen med 680 miljoner kronor.

Oförändrat lån till Irland

Sverige har beslutat att stödja Irland med lån för att motverka finanskrisens effekter. År 2012 och 2013 lånade Irland sammanlagt 5 243 miljoner kronor. Under 2015 och 2016 är lånet oförändrat och påverkar därmed inte Riksgäldskontorets nettoutlåning.

Inget lån till Ukraina

Under 2016 förberedde Riksgäldskontoret ett lån till Ukraina. Något låneavtal undertecknades inte under året, vilket förklarar skillnaden mot beräkningen i statens budget.

2.4.30 Kassamässig korrigerig

Posten kassamässig korrigerig utgör skillnaden mellan å ena sidan nettot av vad som redovisats mot budgetens anslag och inkomstitlar och å andra sidan nettot av in- och utbetalningar över statens centralkonto i Riksbanken. Kassamässiga korrigeringar uppstår dels till följd av periodiseringskillnader, dels till följd av att det förekommer transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och vice versa. Utfallet för den kassamässiga korrigeringen är en restpost, men den kan delvis specificeras.

För 2016 blev utfallet för kassamässig korrigerig 1 792 miljoner kronor. I statens budget beräknades den kassamässiga korrigeringen bli noll.

Tabell 2.124 Kassamässig korrigerig

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall-SB 2016	Utfall 2015
EU-avgiftsbetalningar		400	400	-8 010
Trafikverkets räntekonto/anslag		1 596	1 596	2 254
Försvarsmaktens räntekonto/anslag		-338	-338	-780
Migrationsverkets räntekonto/anslag		906	906	-127
CSN-avgifter		-717		
Räntor: periodisering		-242	-242	-159
Räntor: Skillnad affärsdag/likviddag		60	60	-60
Övrigt		127	127	-378
Summa	0	1 792	1 792	-7 260

Kommissionens konto i Riksgäldskontoret skapar kassamässig korrigerig

Betalningen av Sveriges avgift till EU medför alltid en kassamässig korrigerig, eftersom Sverige inte betalar avgiften direkt till EU. Avgiften överförs till ett räntefritt konto i Riksgäldskontoret som disponeras av Europeiska kommissionen. Samtidigt sker redovisning mot anslaget för EU-avgiften. Kommissionen rekvirerar sedan via Riksbanken medel från kontot. Eftersom tidpunkten för redovisning mot anslag och rekvisition från EU skiljer sig åt, uppstår kassamässiga korrigeringar vid såväl redovisningen mot anslag som vid rekvisitionen. Anslagsbelastning och rekvisition kan också ske under olika budgetår.

Betalningen av Sveriges avgift till EU medförde 2016 en kassamässig korrigerings på 400 miljoner kronor, eftersom kommissionen rekviderade ett högre belopp än de avgifter som redovisades mot anslaget 2016. År 2015 medförde betalningen av EU-avgiften en kassamässig korrigerings på -8 010 miljoner kronor.

Under perioden 2015–2016 är det främst de två händelserna förskott på EU-avgiften och retroaktiv rabatt som innebär att EU-avgiften orsakar kassamässiga korrigerings.

Tabell 2.125 Kassamässiga korrigerings till följd av EU-avgiften

Miljoner kronor		
Händelse	Utfall 2016	Utfall 2015
Förskott EU-avgift	6 700	-6 700
Retroaktiv rabatt	-7 000	
Övrigt	700	-1 310
Summa	400	-8 010

Regeringen beslutade i december 2015 att betala in 6 700 miljoner kronor av 2016 års EU-avgift i förskott till kontot i Riksgäldskontoret. Förskottsbetalningen belastade anslaget men budgetsaldot påverkades inte eftersom de insatta medlen fanns kvar på kommissionens konto i Riksgäldskontoret trots att medlen inte längre tillhör staten. Anslagsutgiften balanserades därför av en negativ kassamässig korrigerings. I början av 2016 rekviderade kommissionen de medel som anslagsavräknades 2015 och en kassamässig korrigerings i motsatt riktning uppstod.

Sverige ska enligt EU:s långtidsbudget 2014–2020 betala en rabatterad avgift. Rabatten trädde ikraft först när budgeten fastställdes 2016 och rabatterna avseende 2014–2016 återfördes retroaktivt till anslaget för EU-avgiften i januari 2017. Kassamässigt har dock ca 7 000 miljoner kronor återförts redan 2016 genom att kommissionen då minskade sina uttag från kontot för EU-avgiften. Detta resulterade i en negativ kassamässig korrigerings på 7 000 miljoner kronor 2016 och en lika stor positiv korrigerings 2017 (se även avsnitt 2.4.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen).

Skillnader mellan anslagsavräkning och betalningar i räntebärande flöde

Trafikverket och Försvarsmakten disponerar omfattande anslagsmedel i det räntebärande

betalningsflödet. Myndigheterna har även en omfattande investeringsverksamhet och annan anskaffning som innebär att betalningarna kortsiktigt kan avvika från redovisningen mot anslag. En sådan avvikelse ger upphov till en kassamässig korrigerings. Den kassamässiga korrigerings för Trafikverkets räntebärande betalningsflöde uppgick under 2016 till 1 596 miljoner kronor. Det betyder att Trafikverket redovisat ett lägre belopp mot anslag än vad som tillförts i anslagsmedel till myndighetens räntekonto. Den kassamässiga korrigerings för Försvarsmaktens räntebärande betalningsflöde uppgick under 2016 till -338 miljoner kronor. Det betyder att Försvarsmakten redovisat ett högre belopp mot anslag än vad som tillförts myndighetens räntekonto i form av anslagsmedel.

Den kassamässiga korrigerings för Migrationsverkets räntebärande betalningsflöde uppgick till 906 miljoner kronor. Det betyder att Migrationsverket redovisat ett lägre belopp mot anslag, än vad som tillförts i anslagsmedel till Migrationsverkets räntekonto.

År 2016 infördes en ny finansieringsmodell för Centrala studiestödsnämnden (CSN). Tidigare disponerade CSN förutom anslagsmedel även intäkter av expeditionsavgifter, påminnelseavgifter, övriga administrativa avgifter och uppläggningsavgifter. Från och med 2016 redovisas i stället avgifterna på inkomsttitel 2562 CSN-avgifter. Inkomsterna som är redovisade mot inkomsttitel är 717 miljoner kronor högre än de avgifter som är inbetalda. Skillnaden beror på att avgifterna fr.o.m. 2016 periodiseras till den period de är hänförliga till (intäktsmässig redovisning) i stället för den period då de inbetalas (kassamässig redovisning). Det innebär att avgifter som inbetalas i efterhand periodiseras till en tidigare period. Denna periodiserings-effekt orsakar en tillfällig kassamässig korrigerings eftersom redovisning mot inkomsttitel sker före påverkan på budgetsaldot. Korrigeringsposten för 2016 består dels av en övergångs-effekt då övergången till den nya intäktsmässiga redovisningen periodiserar kommande inbetalningar till en period där inbetalningar redan redovisats kassamässigt, dels av en årlig effekt. Huvuddelen 2016 är övergångseffekt.

Redovisningen mot anslaget för statsskuld-räntor är inte helt kassamässig. En kassamässig korrigerings uppstår dels till följd av att inkomst-räntor på studielån periodiseras till det kvartal de

avser, dels till följd av att redovisningen baseras på affärsdag vilket skiljer sig något från likviddag. Den sammanlagda korrigeringen för statsskuldräntorna blev -182 miljoner kronor för 2016. Av detta avser -242 miljoner kronor periodiseringsskillnaden för studielånen och 60 miljoner kronor skillnaden mellan affärsdag och likviddag. Enskilda månader kan det uppstå stora korrigeringsposter med anledning av detta.

Övriga korrigeringar

Posten Övrigt, som uppgick till -590 miljoner kronor, är en restpost. Den innehåller bl.a. nettoskillnader mellan tidpunkten för redovisning mot anslag i förhållande till tidpunkten för tillförsel av anslagsmedel hos andra myndigheter med räntekonton än Trafikverket, Forsvarsmakten och Migrationsverket. När det gäller icke-räntebärande flöden så uppstår den kassamässiga korrigeringen som skillnaden mellan redovisningen mot anslag eller inkomstitlar och betalningen.

Jämförelse med föregående år

Den kassamässiga korrigeringen blev 1 792 miljoner kronor 2016 att jämföra med utfallet 2015 på -7 260 miljoner kronor, vilket innebär en skillnad på 9 052 miljoner kronor. Huvuddelen av denna skillnad avsåg EU-avgiften.

2.4.31 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget består av premiepensionssystemet (premiépensionen) och fördelningssystemet (inkomstpensionen och tillägspensionen). I den allmänna ålderspensionen ingår även garantipensionen för dem som saknar eller har låg inkomstgrundande pension. Utgifterna för garantipension belastar statens budget och redovisas under utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom.

Premiepensionssystemet ingår inte under utgiftstaket

Premiepensionssystemet är ett helt fonderat pensionssystem, vilket betyder att kapitalet i premiepensionssystemet är avsatt för specifika personers räkning att använda till kommande pensioner. EU:s statistikorgan Eurostat har beslutat att pensionssystem av den typen inte får räknas till den offentliga sektorn i national-

räkenskaperna. Det medför att utbetalningarna av premiepension inte ingår i utgifterna under utgiftstaket för staten.

Inkomst- och tillägspension ingår under utgiftstaket, men inte i budgeten

Fördelningssystemet, som omfattar inkomstpensionen och tillägspensionen, är ett autonomt system vilket innebär att det ligger helt utanför statens budget. Utgifterna för inkomst- och tillägspensionen omfattas dock av utgiftstaket för staten.

Pensionssystemets skulder och tillgångar balanseras per automatik

För att inkomstpensionssystemet ska vara hållbart krävs att avgifterna som betalas in till systemet tillsammans med tillgångarna i den s.k. buffertfonden långsiktigt kan finansiera pensionsutbetalningarna, så att inga varaktiga underskott uppstår. Balansen mellan tillgångar och skulder i systemet upprätthålls genom en automatisk balanseringsmekanism. Mekanismen aktiveras om tillgångarna i systemet är lägre än skulderna.

Fördelningssystemets finansiella ställning mäts med balanstalet, vilket enkelt uttryckt är den kvot man får när man delar systemets tillgångar med dess skulder. Om balanstalet är större än 1,0000 är tillgångarna större än skulderna och systemet är i balans. Om balanstalet är mindre än 1,0000 har systemet en skuld som är större än tillgångarna och det leder till att balanseringsmekanismen blir aktiv. En balanseringsperiod inleds därmed av att balanstalet understiger 1,0000 och då minskas omräkningen av pensioner och förräntningen av skulden. Detta skedde första gången 2010.

Pensionssystemet befinner sig i en balanseringsperiod

Omräkningen av pensioner följer inkomstindex när balanseringsmekanismen är inaktiverad. Inkomstindex är ett index som mäter den allmänna löneutvecklingen. När balanseringsmekanismen är aktiverad följer pensionerna balansindex i stället för inkomstindex. Under en balanseringsperiod kommer balanstalet både att höja och sänka de årliga pensionsomräkningarna. När balansindex når inkomstindex, upphör balanseringen. Det är regeringen som årligen fastställer balans- och inkomstindex enligt de regler som anges i socialförsäkringsbalken.

Balanstalet som användes för omräkning av pensionerna var 1,0375 för 2016. För 2015 var balanstalet 1,0040. Trots att balanstalet för 2016 översteg 1 befinner sig pensionssystemet i en balanseringsperiod eftersom balansindex inte nådde upp till nivån för inkomstindex.

Utbetalning av inkomstpension och tilläggspension från AP-fonderna till pensionärerna

Den inkomstgrundade ålderspensionen (inkomstpensionen, tilläggspensionen och premiepensionen) finansieras genom en allmän pensionsavgift, en ålderspensionsavgift som ingår i arbetsgivaravgiften och egenavgiften, och en statlig ålderspensionsavgift. Den allmänna pensionsavgiften förs i sin helhet till AP-fonderna. Ålderspensionsavgiften däremot fördelas mellan AP-fonderna, premiepensionssystemet och statens budget. Pensionsmyndigheten fördelar de statliga ålderspensionsavgifterna mellan AP-fonderna och premiepensionssystemet. När inkomstpension och tilläggspension betalas ut till pensionärerna hämtas medlen från AP-fonderna.

Pensionsmyndigheten administrerar hela den allmänna pensionen

Inkomstpensionssystemet består av inkomstpension och tilläggspension och belastar fördelningssystemet (AP-fonderna). En ålderspensionär som är född 1937 eller tidigare får tilläggspension som bl.a. baseras på intjänade pensionspoäng i det tidigare ATP-systemet. En ålderspensionär som är född under åren 1938–1953 får såväl inkomstpension som tilläggspension. Vid sidan av AP-fonderna sker en förmögenhetsuppbyggnad också inom premiepensionssystemet. Pensionsmyndigheten ansvarar för hela den allmänna ålderspensionen, vilket innebär att myndigheten även administrerar premiepensionssystemet.

AP-fonderna finansieras via

ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

AP-fondernas administrationskostnader ingår i utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De kan delas upp i tre typer av utgifter: rörelsens kostnader, provisionskostnader och prestationsbaserade avgifter. I rörelsens kostnader för första till fjärde AP-fonderna ingår samtliga förvaltningskostnader, exklusive courtage, arvoden till externa förvaltare och depåbanks-arvoden. AP-fonderna redovisar provisionskostnader som en avdragspost under

rörelsens intäkter. Prestationsbaserade avgifter reducerar nettoresultatet för den tillgång som förvaltats.

Tabell 2.126 Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget

Miljoner kronor

	SB 2016	Utfall 2016	Utfall -SB 2016	Utfall-SB Procent 2016	Utfall 2015
AP-fonderna, pensionsutgifter	282 535	282 384	-151	-0,1	264 577
Administrations-utgifter	2 974	2 972	-2	-0,1	2 890
varav					
Pensionsmyndigheten m.fl. myndigheter		863	863		704
AP-fonderna, rörelsens kostnader		890	890		913
AP-fonderna, provisionskostnader		847	847		927
AP-fonderna, prestationsbaserade avgifter		372	372		346
Summa	285 509	285 357	-152	-0,1	267 466

Förvaltararvoden ingår inte i administrationskostnaderna i tabell 2.126. Det beror på att förvaltararvodena blir en del av köpesumman när AP-fonderna köper onoterade aktier och andelar, om det är sannolikt att man kan få tillbaka förvaltningsarvodena före vinstdelning. I övriga fall redovisas förvaltararvoden som provisionskostnader. Sjätte AP-fondens gemensamma kostnader och förvaltningskostnader redovisas under posten rörelsens kostnader.

Pensionsutbetalningarna blev något lägre än beräknat

I budgetpropositionen för 2016 beräknade regeringen att utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget skulle uppgå till 285 509 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 285 357 miljoner kronor och är därmed 152 miljoner kronor lägre än beräknat.

Pensionsutbetalningarna från AP-fonderna uppgick till 282 384 miljoner kronor, vilket är 151 miljoner kronor lägre än beräknat. Pensionsutbetalningarna består av inkomstpension med 106 408 miljoner kronor och tilläggspension med 175 971 miljoner kronor. Utöver dessa

utbetalningar överfördes 5,4 miljoner kronor från AP-fonderna till EU:s tjänstepensions-system för de tjänstemän inom EU som har begärt det. Denna överföring ingår också i pensionsutbetalningarna från AP-fonderna.

Administrationskostnaderna för inkomstpensionen blev 2 972 miljoner kronor, vilket är 2 miljoner kronor lägre än beräknat. Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten fick tillsammans 863 miljoner kronor i ersättning för administration från AP-fonderna (enligt regeringsbeslut om Ersättning från Första-Fjärde AP-fonderna och premiepensionssystemet för administration av inkomstgrundad ålderspension 2016 den 10 december 2015 (S2015/03537/SF)).

Pensionerna räknades upp med 4,2 procent

För 2016 har de genomsnittliga pensionerna räknats upp med 4,2 procent. Huvudorsaken till den positiva utvecklingen är att balanseringen, den s.k. bromsen, lägger tillbaka en stor del av den minskning av indexeringen som skett tidigare år.

Jämfört med 2015 blev utfallet för Ålderspensionssystemet vid sidan av budgeten 17 891 miljoner kronor (6,7 procent) högre. Pensionsutbetalningarna från AP-fonderna ökade med 17 808 miljoner kronor (6,7 procent). På grund av indexeringsreglerna räknades inkomst- och tilläggs pensionerna upp med 4,2 procent mellan 2015 och 2016. Att pensionsutgifterna ökar mer beror framför allt på att antalet pensionärer med inkomstgrundad ålderspension ökar.

I december 2016 hade 2 100 553 pensionärer inkomstgrundad ålderspension, en ökning med 42 986 personer jämfört med december 2015.

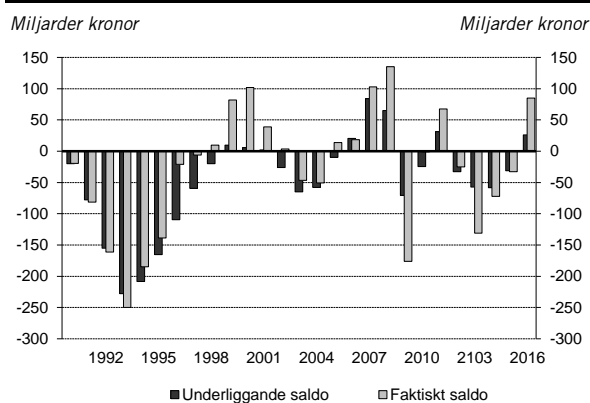
2.5 Underliggande saldo och engångseffekter

Underliggande saldo 1990–2016

Det faktiska utfallet på statens budget påverkas av tillfälliga eller engångsvisa händelser, dvs. transaktioner av extraordinär karaktär, vilka försvårar analysen över tid. Genom att exkludera engångseffekterna får man ett bättre mått på saldots underliggande utveckling, det s.k. underliggande saldot. Större poster av engångskaraktär för 2016 och 2015 redovisas i tabell 2.128. De största posterna för 2016 kommenteras.

I diagrammet visas budgetens faktiska saldo och det underliggande saldot för perioden 1990–2016. I början av perioden har justeringar även gjorts för vissa ändrade redovisningsprinciper för ökad jämförbarhet mellan åren.

Diagram 2.1 Budgetens faktiska och underliggande saldo åren 1990–2016

År 2016 uppgick det faktiska överskottet i budgeten till 85 miljarder kronor medan det underliggande överskottet var 26 miljarder kronor. Positiva engångseffekter bidrog alltså till att förbättra saldot kraftigt. Framför allt ökade överskottet till följd av engångsvisa och tidigare lagda skatteinbetalningar samt kapitalplaceringar på skattekontot. År 2015 var det faktiska budgetsaldot ett underskott på 33 miljarder kronor, vilket påverkades av negativa engångseffekter på drygt 1 miljard kronor.

Det vanligaste är att engångseffekterna är positiva, men vissa år dominerar negativa effekter. Under perioden 1990–2016 uppgick engångseffekterna i genomsnitt till 18 miljarder kronor per år. De var som störst 2009 med -105 miljarder kronor. Förklaringen var då att Riksbanken – liksom 2013 – lånade ca

100 miljarder kronor i Riksgäldskontoret för att stärka valutareserven.

Engångseffekter 2016

Engångseffekterna 2016 förbättrade saldot med 59 miljarder kronor. Större poster kommenteras i detta avsnitt. De kommenteras även under respektive inkomst- och utgiftsområde.

Anslag

Anslaget för EU-avgiften påverkades 2016 av tre stora engångseffekter, varav en negativ och två positiva. De medförde sammanlagt att avgiften blev 4,4 miljarder kronor lägre. Den första engångseffekten avser en försenad rabatt på EU-avgiften. Förseningen innebar negativa effekter för saldot 2014–2016 på 3–4 miljarder kronor per år. En positiv effekt på 10,5 miljarder kronor uppstår 2017 när rabatterna återförs till anslaget. Kassamässigt har emellertid 7 miljarder kronor återförts redan 2016 genom att kommissionen då minskade sina uttag från kontot för EU-avgiften, vilket resulterade i kassamässiga korrigeringsposter 2016 och 2017. Den andra engångseffekten beror på att den årliga revideringen av tidigare års avgiftsbaser var ovanligt stor 2014. En korrigering av BNI-avgiften medförde en högre avgift 2014 men också återbetalningar 2015 och 2016 på 1,2 respektive 1,6 miljarder kronor. Den tredje engångseffekten, på 6,7 miljarder kronor, beror på regeringens beslut om ett förskott i december 2015 av en del av 2016 års avgift. Detta beslut innebar en tidigareläggning av belastningen av anslaget och av de takbegränsade utgifterna från 2016 till 2015. Budgetsaldot belastades dock först när kommissionen tog ut medlen från EU-kontot i början av 2016, vilket medförde kassamässiga korrigeringsposter 2015 och 2016.

Tabell 2.127 Budgetens faktiska saldo, engångseffekter m.m. och underliggande saldo åren 2012–2016

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Faktiskt saldo	-24 907	-130 873	-72 194	-32 650	85 301
Engångseffekter m.m. ¹	7 977	-73 802	-14 092	-1 374	58 956
Underliggande saldo	-32 884	-57 071	-58 102	-31 276	26 345

¹ Engångseffekterna 2015 har reviderats, se avsnittet Inkomsttitlar.**Tabell 2.128 Vissa större engångsposters påverkan på budgetens saldo 2016 och 2015**

Miljoner kronor

	2016	2015
Anslag	22 842	-24 072
EU-avgift, försenad rabatt	-3 872	-3 438
EU-avgift, periodisering av retroaktiv BNI-korrigerig	1 612	1 177
EU-avgift, förskott för 2016	6 700	-6 700
Bistandsverksamhet, tidigare lagda bidragsutbetalningar	2 498	-2 498
Läkemedelsförmånerna, tidigare lagd utbetalning	1 819	-1 819
Lågstadiehyftet, tidigare lagd bidragsutbetalning	994	-994
Tillfälligt stöd till kommuner för flyktingkostnader, främst för 2016	9 800	-9 800
Kapitaltillskott AIIB, Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar	-209	
Assistansersättning, införande av efterskottsbetalning	3 500	
Inkomsttitlar	51 640	25 879
Engångsvisa skattebetalningar från två bolag	15 000	
Kapitalplaceringar på skattekonto, bolag ¹	30 000	10 000
Kapitalplaceringar och tidigare lagda skattebetalningar, hushåll ¹	5 000	5 000
Exportkreditnämnden, inleverans av överskott	515	2 288
Akademiska Hus, extrautdelning	500	4 500
Vasallen, extrautdelning	85	207
Apoteket, extrautdelning	509	
Jernhusen, extrautdelning	31	
SJ AB, extrautdelning		1 352
Försäkringsaktiebolaget Bostadsgaranti, extrautdelning		138
Lernia, extrautdelning		123
Fouriertransform, extrautdelning		100
Inlandsinnovation, extrautdelning		100
Specialfastigheter, återföring av kapital		2 071
Kassamässig korrigerig	300	6 700
EU-avgift, förskott för 2016	-6 700	6 700
EU-avgift, kassamässig effekt av rabattåterföring	7 000	

Riksgäldskontorets nettoutlåning	-15 826	-9 880
Lån till Riksbanken	-14 173	-9 966
Lån till affärsverket Svenska kraftnät	169	1 115
Kärnavfallsfonden	-197	-314
Insättningsgarantifonden	24	289
Carnegie (stabilitetsfonden)	35	42
Exportkreditnämnden	-2 954	-796
Premiepensionsavgifter, inbetalning	39 401	37 336
Premiepensionsmedel, utbetalning	-37 979	-36 716
Övrig förvaltning av premiepensionsmedel i RGK	-563	-1 464
Övrigt, netto	411	594
Totalt	58 956	-1 374

¹ Engångseffekterna 2015 har reviderats, se avsnittet Inkomsttitlar.

Dessutom utbetalades 9,8 miljarder kronor i december 2015 som ett tillfälligt stöd till kommuner med anledning av flyktingsituationen. Stödet användes i huvudsak under 2016 och ses därför som en negativ engångseffekt för 2015 och en positiv för 2016.

Sverige medverkar vid inrättandet av Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB) med ett kapitaltillskott på ca 0,2 miljarder kronor per år 2016–2020.

Försäkringskassan övergick från oktober 2016 till efterskottsbetalning av statlig assistansersättning, för en stor del av utbetalningarna. Detta reducerade tillfälligt utgifterna med ca 3,5 miljarder kronor 2016.

Inkomsttitlar

De största engångseffekterna under 2016 avser budgetens inkomstsida och utgörs av inbetalningar till skattekontot och bedöms uppgå till 50 miljarder kronor. De avser engångsvisa skattebetalningar avseende 2015 från två bolag i en koncern (15 miljarder kronor), kapitalplaceringar på skattekontot från bolag (30 miljarder kronor) och kapitalplaceringar och tidigare lagda fyllnadsinbetalningar av skatt från hushåll (5 miljarder kronor). De två sistnämnda posterna antas bero på en förhållandevis fördelaktig ränta på skattekontona. Även 2015

bedöms motsvarande inbetalningar på totalt 15 miljarder kronor ha gjorts till skattekontona, enligt en reviderad bedömning för detta år.

Under 2016 gjorde Exportkreditnämnden och fyra statliga bolag inleverans av överskott och extrautdelningar till staten på totalt 1,6 miljarder kronor, vilka betraktas som engångsvisa inkomster. De största beloppen avser Exportkreditnämnden (0,5 miljarder kronor), Akademiska Hus (0,5 miljarder kronor) och Apoteket (0,5 miljarder kronor). Som extrautdelning räknas sådan utdelning som inte ryms inom föregående års utdelningsbara resultat eller som beror på uppskrivning av tillgångsvärden (samma definition som i nationalräkenskaperna).

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Under Riksgäldskontorets nettoutlåning dominerade de negativa engångseffekterna, främst som en följd av en ökning av Riksbankens lån i Riksgäldskontoret.

Riksbanken lånade 2009 och 2013 totalt ca 200 miljarder kronor i US-dollar och euro för att stärka valutareserven. Det totala lånet ökade under 2016 med 14,2 miljarder kronor. Det beror på valutaeffekter på 14,9 miljarder kronor när enskilda lån refinansierades till en högre dollar- eller eurokurs än när respektive lån togs. Samtidigt har lånevolymer i dollar reducerats med drygt 100 miljoner dollar vilket medförde en minskning med 0,7 miljarder kronor.

Exportkreditnämnden minskade behållningen i Riksgäldskontoret med 3,0 miljarder kronor. Bakgrunden till detta är ökade skadeutbetalningarna avseende några stora affärer, att en del av medlen växlasts till utländska valutor och den nämnda inleveransen till staten.

Inbetalningar av premiepensionsavgifter uppgick 2015 till drygt 39 miljarder kronor och utbetalningar av premiepensionsmedel till 38 miljarder kronor. En del av ålderspensionsavgifterna inbetalas som premiepensionsavgifter till Pensionsmyndighetens konto i Riksgäldskontoret. Inflödet inkluderar regleringar för tidigare år vilka varierar mellan åren. Medlen placeras tillfälligt på kontot eller i obligationer i avvaktan på att pensionsrätten fastställs. Från kontot betalar Pensionsmyndigheten ut premiepensionsmedel (inkl. avkastning) en gång per år, i december månad året efter intjänandeåret, till pensionsspararnas valda fonder. Myndighetens övriga förvaltning av premiepensionsmedel

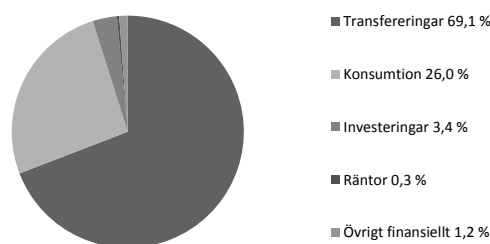
medförde en minskad behållning på kontot med 0,6 miljarder kronor.

Under posten Övrigt, netto (0,4 miljarder kronor) ingår nettoutlåning till övriga myndigheter, bolag och affärsverk.

2.6 Realekonomisk fördelning av anslagen i statens budget

Vid analys av och information om statens budgets storlek och påverkan på samhälls-ekonomi fördelas utgifterna även på ett annat sätt än efter utgiftsområden och anslag. En sådan fördelning är den realekonomiska fördelningen, som baseras på nationalräkenskapernas definitioner. För att skapa jämförbarhet med andra länder upprättas nationalräkenskaperna enligt internationella principer och riktlinjer, som bl.a. EU har utarbetat. Den realekonomiska fördelning av utgifterna som redovisas här är transfereringar, konsumtion, investeringar, räntor och finansiella transaktioner. Den realekonomiska fördelningen av anslagsutfall baseras på myndigheternas redovisning, men måste på övergripande nivå kompletteras med förenklingar och schabloner. Detta innebär att den realekonomiska fördelningen av ett visst anslag inte är exakt. Den fördelning som redovisas här innehåller därför en viss osäkerhet. Den realekonomiska fördelningen ger en kompletterande bild av hur anslagen i statens budget använts.

Diagram 2.2 Procentuell fördelning av utgifter i statens budget 2016, realekonomisk fördelade

Tabell 2.129 Realekonomisk fördelning av statens budget 2015–2016

Miljoner kronor

Realekonomisk art	Utfall 2016	Utfall 2015	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
Transfereringar	622 906	605 756	17 150	2,8
<i>varav till</i>				
<i>Hushållssektorn</i>	<i>303 305</i>	<i>304 050</i>	<i>-745</i>	<i>-0,2</i>
<i>Kommunala sektorn</i>	<i>183 851</i>	<i>164 760</i>	<i>19 091</i>	<i>11,6</i>
<i>Företagssektorn</i>	<i>45 151</i>	<i>34 036</i>	<i>11 115</i>	<i>32,7</i>
<i>Ålderspensionssystemet</i>	<i>24 718</i>	<i>22 459</i>	<i>2 259</i>	<i>10,1</i>
<i>Statliga ideella organisationer</i>	<i>4 375</i>	<i>4 583</i>	<i>-208</i>	<i>-4,5</i>
<i>Internationell verksamhet</i>	<i>61 507</i>	<i>75 869</i>	<i>-14 362</i>	<i>-18,9</i>
<i>varav till EU-institutioner</i>	<i>30 350</i>	<i>44 232</i>	<i>-13 882</i>	<i>-31,4</i>
Konsumtionsutgifter	233 970	221 450	12 521	5,7
<i>varav</i>				
<i>Löner inklusive sociala avgifter</i>	<i>128 529</i>	<i>122 043</i>	<i>6 487</i>	<i>5,3</i>
<i>Omkostnader för konsumtion</i>	<i>69 657</i>	<i>67 164</i>	<i>2 492</i>	<i>3,7</i>
<i>Lokaler</i>	<i>17 995</i>	<i>17 436</i>	<i>559</i>	<i>3,2</i>
<i>Sociala naturaförmåner</i>	<i>17 789</i>	<i>14 807</i>	<i>2 982</i>	<i>20,1</i>
Investeringsverksamhet	30 456	28 766	1 690	5,9
Räntor	2 856	23 294	-20 438	-87,7
<i>varav</i>				
<i>Räntor på statsskulden</i>	<i>1 668</i>	<i>21 797</i>	<i>-20 129</i>	<i>-92,3</i>
Finansiella transaktioner	10 651	10 079	571	5,7
Summa utgiftsområden	900 839	889 345	11 494	1,3

Transfereringar

Transfereringar är inkomstöverföringar, dvs. till stor del utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation. Som transfereringar räknas t.ex. sjukpenning och barnbidrag men även internationellt bistånd och Sveriges bidrag till EU-budgeten. Syftet med transfereringar är att omfördela inkomster mellan olika grupper i samhället, mellan olika regioner i landet eller till internationell verksamhet. Transfereringarna utgjorde 69,1 procent av utgifterna inom budgetens utgiftsområden 2016.

Transfereringar till hushåll minskade svagt

Hushållen fick 48,7 procent av de totala transfereringarna. Transfereringarna till hushåll minskade med totalt 745 miljoner kronor (0,2 procent) jämfört med 2015. För enskilda anslag som används för transfereringar till hushåll finns dock större förändringar i jämförelse med föregående år.

Transfereringar till hushållen från anslaget 4:4 *Kostnader för statlig assistansersättning* inom

utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg uppgick till 26 344 miljoner kronor. Det är en minskning med 3 440 miljoner kronor (11,6 procent) jämfört med 2015. Minskningen beror på engångseffekter i samband med att Försäkringskassan i oktober 2016 övergick från förskotts betalning till efterskotts betalning för huvuddelen av assistansersättningen.

Transfereringar i form av sjukpenning och rehabiliteringspenning uppgick under året till 35 912 miljoner kronor vilket var en ökning med 2 131 miljoner kronor (6,3 procent) jämfört med 2015. Ökningen beror främst på fler utbetalda nettodagar för sjukpenning.

Transfereringar till hushåll från anslaget 1:2 *Aktivitets- och sjukersättningar m.m.* inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning minskade med 1 434 miljoner kronor (3,2 procent). Det beror i huvudsak på en minskning av antalet personer som får sjukersättning. Minskningen beror på att många har lämnat förmånen till följd av att de fyllt 65 år samtidigt som antalet nybeviljade sjukersättningar har varit lägre.

Antalet personer som fick garantipension under året minskade vilket medförde att ut-

gifterna för anslaget 1:1 *Garantipension till ålderspension* minskade med 1 649 miljoner kronor (10,5 procent) och uppgick till 14 112 miljoner kronor 2016.

Transfereringar till hushåll från anslaget 1:2 *Föräldraförsäkring* inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn ökade med 1 601 miljoner kronor (4,5 procent). Det beror dels på att fler föräldrapenningdagar betalades ut, dels på att medelersättningen per dag ökade.

Migration bidrog till ökade transfereringar till kommunala sektorn

Den kommunala sektorn omfattar kommuner, landsting och kommunalförbund. Under 2016 fick kommunsektorn 29,5 procent av de totala transfereringarna och var därmed den näst största mottagaren av transfereringar 2016. Transfereringarna till kommunsektorn ökade med 19 091 miljoner kronor (11,6 procent) jämfört med 2015.

Transfereringar till kommuner från anslaget 1:2 *Ersättning och bostadskostnader* inom utgiftsområde 8 Migration ökade med 17 212 miljoner kronor (268,0 procent). Ökningen beror framför allt på antalet ensamkommande barn och unga i kommunalt boende, som ökat från knappt 3 000 i slutet av 2015 till drygt 24 000 personer i slutet av 2016. Det är en följd av det stora antalet ensamkommande barn och unga som sökte asyl under hösten 2015.

Kommunerna tog emot fler nyanlända invandrare 2016 jämfört med föregående år. Det medförde en ökning av transfereringar till kommuner med 3 050 miljoner kronor (34,0 procent) från anslaget 1:2 *Kommunersättningar vid flyktmottagande* inom utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering.

Anslaget 1:14 *Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande* inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik är nytt från och med 2016. Transfereringar om 1 849 miljoner kronor betalades ut från anslaget under året.

Transfereringar till kommuner från anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner ökade med 1 957 miljoner kronor (2,2 procent). Den ökade kompensationen till kommunerna beror på flera faktorer som beskrivs närmare i avsnitt 2.4.25.

Med anledning av det kraftigt ökade antalet asylsökande under hösten 2015 utbetalades 9 800 miljoner kronor från anslaget 1:5 *Tillfälligt stöd till kommuner och landsting* inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Det tillfälliga stödet betalades ut 2015, men avsågs även täcka utgifter 2016.

Ökade transfereringar till företagssektorn förklaras delvis av ändrade redovisningsprinciper

Företagssektorn fick 7,2 procent av de totala transfereringarna år 2016. Transfereringarna till företagssektorn ökade med 11 115 miljoner kronor (32,7 procent) jämfört med 2015.

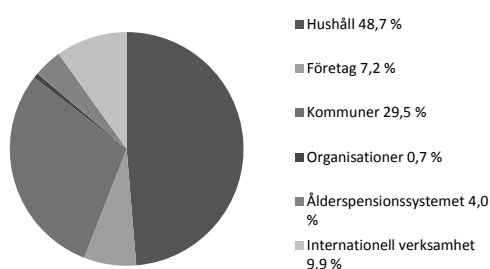
Från och med år 2016 har nya anslag uppförts på budgetens utgiftssida för utgifter som tidigare budgeterades och redovisades på budgetens inkomstsida inom inkomsttypen 8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto. Under 2016 har transfereringar till företag utbetalats från de nya anslagen 1:7 *Ersättning för höga sjuklönekostnader* inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (799 miljoner kronor), 1:12 *Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (5 395 miljoner kronor) samt 1:15 *Sjöfartsstöd* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (1 486 miljoner kronor).

Transfereringar till företag från anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel ökade med 842 miljoner kronor (15 procent). Ökningen beror främst på att Statens jordbruksverk snabbat upp processen med utbetalningarna för att kunna betala ut EU:s stöd i så tidigt skede som möjligt.

Transfereringar från anslaget 1:18 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel ökade med 951 miljoner kronor (56,7 procent). Det beror på att den nya programperioden 2014–2020 under 2016 hade fler slututbetalningar och mindre förseningar jämfört med föregående år.

Lägre EU-avgift bidrog till minskade transfereringar till internationell verksamhet

Av de totala transfereringarna år 2016 gick 9,9 procent till internationell verksamhet.

Diagram 2.3 Transfereringar i statens budget, fördelade efter mottagarkategori 2016

Transfereringarna till internationell verksamhet minskade med 14 362 miljoner kronor (18,9 procent) jämfört med 2015. Huvuddelen av minskningen avser anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen inom utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen. Jämfört med 2015 minskade avgiften till EU med 13 882 miljoner kronor (31,4 procent). Det beror främst på en förtida betalning som belastade anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen 2015 men som avsåg 2016.

Konsumtion

Statlig konsumtion är förbrukning av resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror, inköp av varor och tjänster, underhåll och reparationer. I begreppet konsumtion ingår även myndigheternas köp av varor och tjänster som produceras utanför staten och som levereras direkt till hushållen (sociala naturaförmåner). Det gäller t.ex. statens utgifter för köp av arbetsmarknadsutbildning och privat tandläkarvård. Utgifterna för konsumtion uppgick 2016 till 26,0 procent av utgifterna inom budgetens utgiftsområden. De största utgifterna för konsumtion 2016 fanns under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, 6 Försvar och samhällets krisberedskap, 16 Utbildning och universitetsforskning samt 22 Kommunikationer hade.

Av de totala utgifterna för konsumtion var andelen löner inkl. sociala avgifter 54,9 procent. Med sociala avgifter menas främst arbetsgivaravgifter och premier för avtalsförsäkringar för statsanställda. Löner inkl. sociala avgifter ökade med 6 487 miljoner kronor (5,3 procent) jämfört med 2016.

Den största ökningen finns under anslaget 1:1 *Migrationsverket* inom Utgiftsområde 8 Migration. Utgifterna för löner inkl. sociala

avgifter ökade med 939 miljoner kronor (31,1 procent). Ökningen beror främst på att det skett en utbyggnad av kapaciteten inom mottagande- och prövningsverksamheten vid Migrationsverket för att möta det kraftigt ökade antalet asylsökande. Medelantalet anställda ökade med 1 934 till 8 199 (30,9 procent) jämfört med 2015.

Utgifterna för löner inkl. sociala avgifter från anslag 1:1 *Polismyndigheten* inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet ökade med 626 miljoner kronor (4,1 procent). Under 2016 ökade antalet årsarbetskrafter med 1,0 procent. Det är framför allt civilanställda som har anställts för ökade behov i utredningsverksamheten.

Utgifterna för löner inkl. sociala avgifter från anslaget 1:1 *Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader* ökade med 559 miljoner kronor (9,9 procent). Ökningen beror främst på ökade personalkostnader i anslutning till Arbetsförmedlingens arbete med etableringsuppdraget. Antalet årsarbetskrafter ökade med 696 och uppgår till 13 033 årsarbetskrafter 2016, vilket är en ökning med 5,6 procent.

Den näst största posten för konsumtion är omkostnader för konsumtion. Till dessa räknas myndigheternas köp av varor och tjänster. Omkostnaderna för konsumtion ökade med 3,7 procent 2016. De största anslagen med omkostnader för konsumtion är anslaget 1:2 *Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, samt anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Investeringar

Investeringar är utgifter för att anskaffa infrastruktur, varaktiga materiella tillgångar såsom byggnader och maskiner, immateriella tillgångar som datorprogram, värdeföremål, finansiella tillgångar och lagerinvesteringar som ska användas i produktion. Av utgifterna inom budgetens utgiftsområden uppgick investeringarna till 3,4 procent. Utgiftsområde 22 Kommunikationer var det utgiftsområde som hade den största andelen av de totala investeringarna inom budgetens utgiftsområden (21 835 miljoner kronor eller 71,7 procent).

Ytterligare ett utgiftsområde med stora investeringar är utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Totalt uppgick investeringar som finansierades genom anslag till 7 269 miljoner kronor för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, vilket är 23,9 procent av de totala investeringarna inom budgetens utgiftsområden.

Statliga investeringar finansieras även med lån i Riksgäldskontoret och med finansiell leasing. Utgifterna för dessa investeringar ingår inte inom utgiftsområdena utan ingår i Riksgäldskontorets nettoutlåning. Myndigheternas amorteringar och räntor på dessa lån redovisas som finansiella transaktioner i tabell 2.129.

Räntor och finansiella transaktioner

I den realekonomiska gruppen räntor ingår räntor på statsskulden och övriga räntor, t.ex. statens utgifter för studiemedelsräntor. Räntorna uppgick till 0,3 procent av utgifterna inom budgetens utgiftsområden 2016. Anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* inom utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m. är det enskilt största i gruppen räntor. Anslaget stod för 58,4 procent av de totala ränteutgifterna. Ränteutgifterna för anslaget minskade med 20 129 miljoner kronor (92,3 procent) jämfört med 2015. Det beror främst på att Riksgäldskontoret realiserade valutakursvinster år 2016 i stället för valutakursförluster som realiserades föregående år. Minskade ränteutgifter på lån i svenska kronor bidrog också till ett lägre utfall.

De finansiella transaktionerna uppgick till 1,2 procent av utgifterna inom budgetens utgiftsområden. De största anslagen 2016 var anslaget 1:3 *Avsättning för kreditförluster* inom utgiftsområde 15 Studiestöd och anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

2.7 Beställningsbemyndiganden

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen beslutat, beställa varor eller tjänster och besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det år budgeten avser. De åtaganden som görs räknas inte som ekonomiska händelser och ska med andra ord inte redovisas mot anslag. När ett bemyndigande utnyttjas ska detta redovisas mot det av riksdagen beslutade bemyndigandebeloppet.

Det totala bemyndigandebeloppet för 2016 var 450 082 miljoner kronor och de utestående åtagandena den 31 december 2016 uppgick till 342 076 miljoner kronor. De totala utestående åtagandena blev 108 006 miljoner kronor lägre än det totala bemyndigandebeloppet.

De högsta beslutade bemyndigandebeloppen avsåg utgiftsområde 22 Kommunikationer, utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap samt utgiftsområde 7 Internationellt bistånd. De största skillnaderna mellan bemyndigandebelopp och utestående åtaganden återfanns på utgiftsområde 22 Kommunikationer, 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel samt 7 Internationellt bistånd.

Inom utgiftsområde 22 Kommunikationer uppgick skillnaden mellan bemyndigandebelopp och utestående åtaganden till 29 887 miljoner kronor. Skillnaden var störst för anslaget 1:1 *Utveckling av statens transportinfrastruktur* och beror framför allt på att avtalen om medfinansiering har ökat jämfört med tidigare beräkningar och att räntekostnaderna för upptagna lån blev lägre än väntat på grund av den låga marknadsräntan.

Inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel uppgick skillnaden mellan beslutat bemyndigande och utestående åtaganden till 21 879 miljoner kronor. Huvuddelen av de beslutade bemyndigandena för utgiftsområdet avser ekonomiska åtaganden som planeras inom ramen för Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020. Det låga utnyttjandet av bemyndigandena beror på att de avser beslut för hela programperioden.

Inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd uppgick skillnaden mellan beslutat bemyndigande och utestående åtaganden till 21 594 miljoner kronor. De största beloppsmässiga skillnaderna inom området avsåg Multilaterala

utvecklingsbanker, fonder och skuldavskrivningar, Afrika, Forskningsamarbete, Reformsamarbete i Östeuropa, Västra Balkan och Turkiet samt Asien.

En specifikation av riksdagen beslutade bemyndiganden och utestående åtaganden den 31 december 2016 per anslag redovisas i bilaga 3. Beställningsbemyndigande och utnyttjandet per anslag finns under respektive avsnitt för utgiftsområdena. Stora skillnader mellan beslutade bemyndiganden och utfall kommenteras i anslutning till bemyndigandetabellen i respektive avsnitt.

Tabell 2.130 Beställningsbemyndiganden 2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Beställningsbemyndiganden	Utestående åtaganden 2016-12-31
1 Rikets styrelse	241	132
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	106	80
4 Rättsväsendet	200	42
5 Internationell samverkan	214	159
6 Försvar och samhällets krisberedskap	94 752	84 451
7 Internationellt bistånd	77 020	55 426
8 Migration	185	234
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2 181	1 277
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	4 257	4 192
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	2 100	504
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	23 733	18 380
15 Studiestöd	4	3
16 Utbildning och universitetsforskning	37 107	30 177
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	963	647
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	4 610	169
19 Regional tillväxt	7 293	6 310
20 Allmän miljö- och naturvård	4 458	3 423
21 Energi	4 237	2 051
22 Kommunikationer	156 136	126 249
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	27 230	5 351
24 Näringsliv	3 055	2 818
Summa utgiftsområden	450 082	342 076

2.8 Inomstatliga lån

Tabell 2.131 Inomstatliga lån

Miljoner kronor

UO	Inomstatliga lån	Låneram	Lån 2016-12-31
1	Riksdagsförvaltningens investeringar som används i verksamheten	100	64
1	Riksdagsförvaltningens investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar	500	386
2	Statens fastighetsverks investeringar i fastigheter	14 300	12 497
2	Statens järnvägars långfristiga lån exkl. finansiell leasing ¹	2 915	1 060
2	Fortifikationsverkets investeringar i mark, anläggningar och lokaler	11 700	10 753
2	Riksrevisionen - anläggningstillgångar som används i verksamheten	15	7
2	7 AP-fondens investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten	2 500	0
6	Beredskapsinvesteringar inom ramen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsverksamhet	300	107
6	Krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden	40 000	0
9	Beredskapsinvesteringar inom ramen för Socialstyrelsens verksamhet	100	0
9	Beredskapsinvesteringar inom ramen för Folkhälsomyndighetens verksamhet	350	34
21	Svenska Kraftnäts lån i och utanför Riksgäldskontoret	10 500	4 918
22	Vissa infrastrukturprojekt	44 000	40 706
22	Sjöfartsverkets lång- och kortfristiga lån i eller utanför Riksgäldskontoret	500	0
22	Trafikverket (tidigare Botniabanan AB) för fortsatt utbyggnad av Botniabanan	16 500	14 093
22	Luffartsverkets lån i och utanför Riksgäldskontoret	3 750	0
24	AB Svensk Exportkredits lån i Riksgäldskontoret för systemet med statsstöda exportkrediter	125 000	0
	Summa	273 030	84 625

¹ Prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:FIU2, rskr. 2013/14:135.

2.9 Övriga krediter

Tabell 2.132 Övriga krediter
Miljoner kronor

UO	Övriga krediter i Riksgäldskontoret	Kredit	Utnyttjad kredit 2016-12-31
2	Insättningsgarantin ¹	Obegränsad	0
2	Investerarskyddet ²	Obegränsad	0
2	Stabilitetsfonden	50 000	0
2	Resolutionsreserven	100 000	0
2	Garantier till banker m.m. för skuldförbindelser ³	Obegränsad	0
2	Kredit för infriande av kapitalgarantier till internationella finansiella institutioner ⁴	Obegränsad	0
2	Kredit för infriande av Riksgäldskontorets garantier (ordinarie garantireserv) ⁵	Obegränsad	0
2	För Riksgäldskontorets utlåningsverksamhet ⁶	Obegränsad	0
2	7 AP-fondens kredit på räntekonto	40	0
2	Kammarkollegiets behov av likviditet för inrättande av nya myndigheter	250	0
2	Statens tjänstepensionsverk - behov av likviditet i pensionshanteringen	100	0
2	Kammarkollegiets kredit för statliga försäkringssystemet ⁷	100	0
6	Försvarets materielverks behov av rörelsekapital	19 000	6 040
7	Kredit för infriande av kapitalgarantier till internationella finansiella institutioner ⁸	Obegränsad	0
7	Kredit för infriande av Riksgäldskontorets garantier (ordinarie garantireserv) ⁹	Obegränsad	0
7	Kredit för infriande av Sidas garantier ¹⁰	Obegränsad	0
10	Försäkringskassans behov av likviditet i utbetalning av ersättning för vård i andra länder	140	96
11	Pensionsmyndighetens behov av likviditet i handeln med fondandelar	8 000	0
18	Kredit för infriande av Boverkets garantier ¹¹	Obegränsad	0
24	Exportkreditnämnden upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalning ¹²	Obegränsad	0
	Summa		6 136

¹ Lagen (1995:1571) om insättningsgaranti.

² Lagen (1999:158) om investerarskydd.

³ Lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut.

⁴ Prop. 2001/02:1 (vol 1), bet. 2001/02:FIU1, rskr. 2001/02:34.

⁵ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1§ budgetlagen (2011:203).

⁶ Budgetlag (2011:203), förordning (2011:211).

⁷ Prop. 1995/96:105, bet. 1995/96:FIU11, rskr. 1995/96:191.

⁸ Prop. 2001/02:1 (vol 1), bet. 2001/02:FIU1, rskr. 2001/02:34.

⁹ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1§ budgetlagen (2011:203).

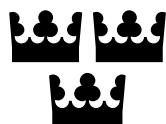
¹⁰ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1§ budgetlagen (2011:203).

¹¹ Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1§ budgetlagen (2011:203).

¹² Regeringen har beslutat om en obegränsad kredit med stöd av 5 kap. 1§ budgetlagen (2011:203).

3

Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys

3 Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys

I resultaträkningen redovisas de totala konsoliderade intäkterna och kostnaderna för de myndigheter som ingår i årsredovisningen.

Konsolideringen innebär att transaktioner mellan myndigheter, t.ex. arbetsgivaravgifter för statligt anställda och bidrag mellan myndigheter, tas bort (elimineras) i resultaträkningen och att fordringar och skulder mellan myndigheter elimineras i balansräkningen. På så vis erhålls en konsoliderad redovisning för staten.

Gällande principer och förutsättningar beskrivs i avsnitt 3.4 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

3.1 Resultaträkning

27 miljarder kronor i överskott

Resultaträkningen för 2016 visar ett överskott på 27 miljarder kronor, vilket är 38 miljarder kronor bättre än 2015.

Tabell 3.1 Resultaträkning

Miljoner kronor

	Not	2016	2015
Intäkter			
Skatteintäkter	1	1 235 712	1 138 437
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	53 279	51 043
Intäkter av bidrag	3	56 817	46 561
Summa intäkter		1 345 808	1 236 041
Kostnader			
<i>Transfereringar m.m.</i>			
Transfereringar till hushåll	4	-624 459	-605 513
Transfereringar till företag	4	-50 762	-47 249
Transfereringar till kommuner	4	-276 586	-239 732
Transfereringar till utlandet	4	-61 213	-69 415
Avsättningar till/upplösning av fonder	5	-14 696	-6 833
<i>Summa transfereringar m.m.</i>		<i>-1 027 716</i>	<i>-968 742</i>
<i>Statens egen verksamhet</i>			
Kostnader för personal	6	-125 796	-122 831
Kostnader för lokaler	7	-23 305	-21 105
Vissa garanti- och kreditkostnader	8	-3 503	-1 997
Övriga driftkostnader	9	-89 883	-85 193
Avskrivningar och nedskrivningar	10	-27 724	-27 840
<i>Summa statens egen verksamhet</i>		<i>-270 211</i>	<i>-258 966</i>
Summa kostnader		-1 297 927	-1 227 708
<i>Saldo före resultat från andelar och finansiella poster</i>		<i>47 881</i>	<i>8 333</i>
Resultat från andelar i hel- och delägda företag	11	-10 671	-3 735
Finansiella intäkter och kostnader			
Nettokostnad för statsskulden	12	-21 253	-21 550
Övriga finansiella intäkter	13	12 686	11 342
Övriga finansiella kostnader	14	-1 237	-4 581
Summa finansiella poster		-9 804	-14 789
ÅRETS ÖVER-/UNDERSKOTT		27 406	-10 191

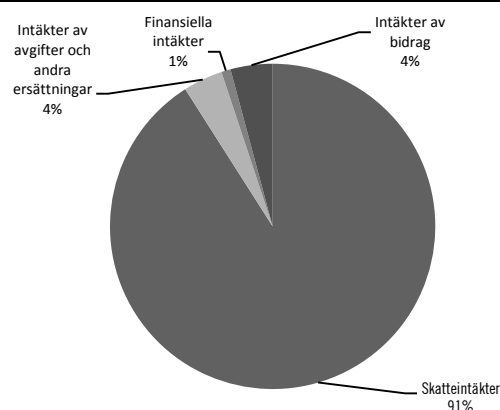
Skatteintäkter ökade

Det starkare resultatet beror på flera faktorer.

Skatteintäkterna ökade med 97 miljarder kronor och bidragsintäkterna med 10 miljarder kronor.

Transfereringskostnaderna ökade med 51 miljarder kronor (se not 4). Resultatet från

andelar i hel- och delägda företag försämrades med 7 miljarder kronor främst på grund av Vattenfalls försämrade resultat. Kostnaderna för statens egen verksamhet ökade med 11 miljarder kronor.

3.1.1 Intäkter**Diagram 3.1 Statens intäkter****97 miljarder kronor mer i skatteintäkter**

Skatteintäkterna uppgick till 1 236 miljarder kronor vilket utgjorde 91 procent av statens totala intäkter (se diagram 3.1 Statens intäkter). Statens skatteintäkter ökade med 97 miljarder kronor (8,5 procent) jämfört med 2015. Skatteintäkterna specificeras närmare i not 1.

En ökad lönesumma gav högre intäkter av inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

De direkta skatterna, inkomstskatter, ökade med 50 miljarder kronor jämfört med 2015. Statens intäkter ökade med 15 miljarder kronor. En stor del eller ca 10 miljarder kronor förklaras av att reduktionen för ROT-tjänster har sänkts från 50 till 30 procent.

De indirekta skatterna på arbete ökade med 41 miljarder kronor varav 15 miljarder kronor förklaras av att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga har avskaffats samt införandet av en särskild löneskatt på inkomster för personer äldre än 65 år. Den återstående intäktsökningen på 26 miljarder kronor förklaras av att lönesumman ökade med 4,7 procent. Timlönen ökade med 2,7 procent medan antalet arbetade timmar ökade med 2,4 procent mellan åren.

De statliga myndigheternas arbetsgivaravgifter utgör inomstatliga transaktioner och har eliminerats vid beräkning av skatteintäkterna.

Lägre intäkter från skatt på kapital

Jämfört med 2015 minskade skatt på kapital med 23 miljarder kronor. Hushållens kapitalvinster ökade kraftigt 2014 och låg kvar på en hög nivå även 2015 till följd av de senaste årens börsuppgång och stigande bostadspriser. Men 2016 minskade skatteintäkterna från hushållens kapitalvinster med 7,5 miljarder kronor eller 11 procent eftersom de finansiella kapitalvinsterna 2016 var lägre än 2015. Skatt på företagsvinster minskade med 13,2 miljarder kronor eller 11 procent. Större delen av minskningen förklaras av en stor engångsvis skatteintäkt från bolag i en koncern 2015. Aktiviteten i ekonomin var fortsatt hög 2016, vilket medförde att företagets vinster bortsett från den tillfälliga intäkten ökat. Bankerna redovisade också stora vinstökningar. Ytterligare en orsak till företagets ökade vinster är exportföretagets resultat som påverkats positivt av försvagningen av den svenska kronan.

Ökade bostadsinvesteringar bidrog till mer intäkter från mervärdesskatt

Skatt på konsumtion och insatsvaror ökade med 31 miljarder kronor mellan åren. Intäkterna från mervärdesskatt ökade med 26 miljarder kronor eller 6,9 procent. Det är bostadsinvesteringarna som bidrar till att den procentuella ökningen är så stor. Bostadsinvesteringarna steg med 19 procent under 2016. Även intäkterna från mervärdesskatten på konsumtion ökade mer än hushållens konsumtion i löpande priser på grund av sammansättningseffekter. Hushållens konsumtion i löpande priser steg med 6,6 procent. I beloppet mervärdesskatt, 406 miljarder kronor, ingår återbetald mervärdesskatt till statliga myndigheter med 30 miljarder kronor som ska elimineras. Detta är en inomstatlig transaktion som elimineras för att inte påverka det konso- liderade utfallet i statens resultaträkning.

Ökade intäkter från skatt på energi och miljö

Intäkterna från skatt på energi och miljö ökade med 3,8 miljarder kronor. Det beror till stor del på att energiskatterna höjdes vid årsskiftet 2016. Dieselförsäljningen ökade något under 2016. Bensinförsäljningen minskade med 5,6 procent.

Även skatt på vägtrafik ökade

Intäkterna från skatt på vägtrafik ökade med 0,9 miljarder kronor och ökningen beror på ökad trängselskatt. Trängselskatten i Stockholm har

höjts i innerstaden, införts på Essingeleden och maxbeloppet har höjts.

Mer till fonder

Vissa intäkter som förs till fonder redovisas som skatteintäkter och dessa intäkter ökade med 3,6 miljarder kronor. Den nya resolutionsavgiften redovisas här och förklarar en ökning med 3,4 miljarder kronor. Avgifter till Kärnavfallsfonden ökade med 0,3 miljarder kronor. Avgifterna betalas av reaktorinnehavarna i förhållande till levererad energi.

Intäkter av andra ersättningar ökade

Intäkter av avgifter och andra ersättningar ökade med 2,2 miljarder kronor.

Exportkreditnämndens återvunna skadebelopp ökade med 0,7 miljarder kronor, mest på grund av betalningar från Iran som i princip reglerat alla fordringar sedan sanktionerna på landet upphävdes. Avgifterna i Trafikverkets uppdragsverksamhet ökade med 0,5 miljarder kronor, vilket främst beror på investeringsprojekt där kommuners anläggningar byggs samtidigt som Trafikverkets. Svenska kraftnäts avgifter ökade med 0,4 miljarder kronor, främst för att balans- och frekvensregleringen ökade på grund av högre genomsnittspris för balans- och reglerkraft.

Mer AP-fondsmedel till staten

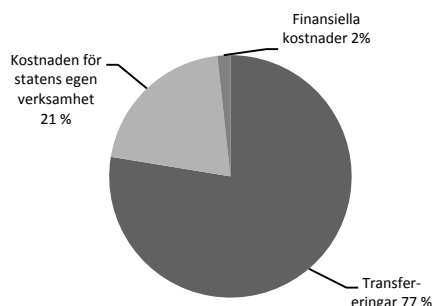
Bland intäkter av bidrag ökade Allmänna pensionsfondens (AP-fonden) nettobidrag till staten med 6,9 miljarder kronor. Utbetalda pensioner som finansieras från AP-fonderna ökade med nära 18 miljarder kronor, medan avgifterna som tillförs AP-fonderna ökade med 11 miljarder kronor, vilket ökar nettoöverföringen till staten.

Intäkterna från EU-bidrag ökade

Intäkter av bidrag från EU visar på återflödet från EU-budgeten och dessa har ökat med 2,6 miljarder kronor jämfört med föregående år. Det beror främst på att EU-programmen i den fleråriga budgetramen 2014–2020 har kommit igång.

3.1.2 Kostnader

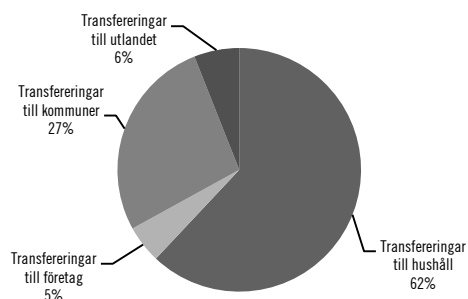
Diagram 3.2 Statens kostnader

Av statens kostnader utgjorde 77 procent transfereringar där den största delen gick till hushåll. Kostnaderna för statens egen verksamhet utgjorde 21 procent och nettokostnaden för statsskulden och övriga finansiella kostnader 2 procent. Kostnaderna för statens egen verksamhet minskar i den konsoliderade redovisningen genom att socialavgifterna på statsanställdas löner elimineras.

3.1.3 Transfereringar

Diagram 3.3 Transfereringar per sektor

Diagrammet ovan visar transfereringar i form av lämnade bidrag och andra överföringar fördelade på mottagarsektorer enligt nationalräkenskaperas indelning. Hushållssektorn är den dominerande mottagaren och tar emot 62 procent av transfereringarna. Transfereringarna till hushåll utgörs bl.a. av ålderspensioner, sjukpenning, föräldrapenning, barnbidrag och arbetslöshetsersättning. Även bidrag till ideella organisationer, t.ex. inom biståndsområdet, räknas till hushållssektorn. Kommunerna tar emot 27 procent av transfereringarna i former av olika statsbidrag, företagssektorn 5 procent och utlandet, i form av bistånd och EU-avgifter, tar emot 6 procent av de statliga transfereringarna.

Kostnaderna för transfereringar, exklusive avsättningar till fonder, uppgick till 1 013 miljarder kronor, vilket är en ökning med 51 miljarder kronor jämfört med 2015.

Fler ålderspensionärer och högre pensioner

Transfereringar till hushåll inom socialförsäkringen ökade med 17 miljarder kronor netto. Kostnaderna för ålderspensioner vid sidan av statens budget ökade med 18 miljarder kronor. Ökningen beror delvis på att antal pensionärer med rätt till inkomstgrundad pension har ökat. Indexeringsreglerna innebär att inkomstpensionerna och tilläggspensionerna till personer över 65 år räknades upp med 4,2 procent mellan 2015 och 2016. I december 2016 fick 2 100 553 pensionärer inkomstgrundad ålderspension, 42 986 personer fler än i december 2015.

Premiepensionerna ökade med 1,6 miljarder kronor eller 26 procent. Ett skäl till utbetalningsökningen är den s.k. tjugondelsinfasningen som gör att varje ny årskull som går i pension har en större andel i det nya pensionsystemet. Dessutom ökar antalet årskullar med rätt till premiepension varje år eftersom bara pensionärer födda år 1938 eller senare kan ha rätt till premiepension. Ytterligare skäl till utbetalningsökningen är att börskurserna steg något under 2015, att många fonder gjorde valutakursvinster och att räntorna sjönk vilket medförde kursvinster. Allt detta påverkade uppräknningen av många premiepensioner vid årsskiftet 2015/2016.

Anslagsfinansierade pensioner och stöd, minskade totalt med 2,1 miljarder kronor. utbetalningarna avgarantipension minskade med 1,6 miljarder kronor. Minskningen beror huvudsakligen på att inkomstpensionen höjdes medan prisbasbeloppet sänktes något. Garantipensionen avräknas mot en höjd inkomstpension. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta gör också att utgiften minskar något över tid. Efterlevandepensioner till vuxna minskade med 0,5 miljarder kronor eftersom änkepensionen är under avveckling.

Sjukpenningtalet ökar långsammare

Kostnaden för sjukpenning ökade med 2,0 miljarder kronor (6 procent). Under 2016 har ökningen av sjukpenningtalet avtagit dels på grund av att sjukfall kortare än ett år avslutas

tidigare, dels på grund av att inflödet av nya sjukfall inte ökade jämfört med 2015. Sjukpenningtalet anger hur många dagar med sjukpenning och rehabiliteringspenning som betalas ut per försäkrad i Sverige under ett år. Mellan 2014 och 2015 ökade sjukpenningtalet med 12 procent. Ökningstakten har därefter minskat och i december 2016 låg sjukpenningtalet på 10,8 dagar vilket är en ökning på endast 3 procent jämfört med december 2015. Ökningen av sjukpenningtalet avstannade under 2016 och låg i december på samma nivå som i juli 2016. Kvinnor hade 2016 i likhet med tidigare nästan ett dubbelt så högt sjukpenningtal som män, 14,3 jämfört med 7,5.

Antalet personer som fick någon form av sjukpenning ökade från 220 000 i december 2015 till 225 000 i december 2016, vilket motsvarar en ökning på 2 procent. Ökningen var större för kvinnor (3 procent) än för män (2 procent). Antalet personer som fick någon form av rehabiliteringspenning har minskat med 13 procent det senaste året. Den 1 februari 2016 avskaffades den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, vilket ger längre sjukperioder. Andelen psykiatriska diagnoser är fortsatt hög. Andelen växer på grund av det historiskt höga inflödet av sjukfall med psykiatriska diagnoser och den långa varaktighet som dessa sjukfall har.

Färre får aktivitets- och sjukersättning

Aktivitets- och sjukersättningen minskade med 1,4 miljarder kronor (3,3 procent). Sjukersättning kan beviljas till personer i åldrarna 30 till 64 år om arbetsförmågan bedöms vara stadigvarande nedsatt på grund av sjukdom med minst en fjärdedel. Sjukersättning betalades ut till 292 500 personer i december 2016. Det är en minskning med 4,8 procent jämfört med december 2015. Minskningen fortsätter eftersom antalet nytillkomna är lågt samtidigt som stora grupper övergår till ålderspension. Det låga inflödet är en följd av att regelverket ställer höga krav på stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan. Sedan 2014 förekommer endast beslut om sjukersättning som gäller tills vidare eftersom ersättningsformen tidsbegränsad sjukersättning har fasats ut. Aktivitetsersättning kan beviljas till personer i åldrarna 19 till 29 år om de har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom med minst en fjärdedel. Aktivitetsersättning betalades ut till 38 700 personer i december

2016. Det är en ökning med 2,9 procent jämfört med december 2015.

Statlig assistansersättning betalas nu i efterskott

Kostnader för assistansersättning inkluderar även kommunernas andel av kostnaden för assistansersättning. Kostnaden minskade med 3,4 miljarder kronor (11,4 procent). Minskningen beror främst på att assistansersättningen betalas i efterskott fr.o.m. den 1 oktober 2016. Genom att betala ut ersättning efter utfört och redovisat arbete kan Försäkringskassan i högre grad betala ut rätt ersättning från början. Minskningen beror också på att färre personer beviljas ersättning. I december 2016 hade 15 691 personer assistansersättning vilket är en minskning med 2,8 procent jämfört med 2015. Antalet timmar per assistansberättigad har dock fortsatt att öka men i mindre omfattning än tidigare. Schablonbeloppet per timme har också ökat.

Ökade kostnader för föräldraförsäkringen

Inom området ekonomisk trygghet för familjer och barn ökade kostnaderna för föräldraförsäkringen med 1,2 miljarder kronor. Kostnaderna för barnbidragen ökade med 0,6 miljarder kronor. Ökningen av föräldrapenning och barnbidrag beror både på att antalet barn och medelersättningen från föräldraförsäkringen stiger. Immigrationen bidrar också till ökningen. Män tar successivt ut en större andel av dagarna med föräldrapenning, men ökningen går långsamt. Andelen har ökat från 12 till 27 procent sedan år 2000. Andelen män som tar ut tillfällig föräldrapenning har ökat från 34 till 38 procent under samma period.

Arbetslöshetsersättningen minskade något

Bland de övriga transfereringarna till hushåll minskade kostnaderna för arbetsmarknadsområdet med 0,2 miljarder kronor. Arbetslöshetsersättningen minskade med 0,1 miljarder kronor och aktivitetsstödet med 0,3 miljarder kronor. Arbetslösheten minskade från i genomsnitt 7,5 procent 2015 till 7,0 procent 2016 enligt Arbetsförmedlingens statistik.

Antalet inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen var 9 000 färre än i december för ett år sedan. Totalt var 372 200 personer inskrivna som arbetslösa. Bland utrikes födda har arbetslösheten dock ökat. Antalet inskrivna öppet arbetslösa som är utrikesfödda ökade med 9,3 procent jämfört med december 2015. För

inrikes födda var arbetslösheten 4,8 procent och för utrikes födda 15,8 procent. Fler nyanlända deltar nu i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Under 2016 ökade antalet deltagare i etableringsuppdraget med i genomsnitt 12 000 personer. Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar, 18–24 år, minskade med 14,3 procent i december jämfört med föregående år. Av det totala antalet inskrivna var 197 000 personer öppet arbetslösa, en minskning med 1,8 procent jämfört med föregående år.

Andelen av de arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsersättning föll från 80 procent 2006 till ca 33 procent 2016. Antalet personer som fick arbetslöshetsersättning har minskat med 8,0 procent under 2016. Andelen sjönk då många nyanlända förstärker de senaste årens trend att fler människor står långt ifrån arbetsmarknaden och därmed inte uppfyller villkoren för att kunna få a-kassa.

Lönegarantiersättningen ökade

Kostnaden för Lönegarantiersättning ökade med 0,4 miljarder kronor. Det är ersättningar till följd av Stampenkoncernens rekonstruktion som förklarar ökningen.

Minskad kostnad för studiemedel

Kostnaden för studiemedel minskade med 0,2 miljarder kronor vilket beror på att antalet studerande med studiemedel på gymnasial nivå minskade 2016. Återföring av reservationer för förluster i utlåningsverksamheten reducerade kostnaderna med 1,1 miljarder kronor jämfört med 2015.

Mer etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare ökade med 0,5 miljarder kronor.

Migrationsverkets bidrag till hushåll har under året ökat med 0,4 miljarder kronor eftersom kostnaderna för offentligt biträde i utlänningsärenden ökat.

32 miljarder kronor till premiepensionssystemet

Nettoöverföringen till premiepensionssystemet redovisas som en transferering till hushåll mot bakgrund av att systemet ses som en del av hushållssektorn i nationalräkenskaperna (se avsnitt Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar).

Överföringsbeloppet utgör nettot av de avgifter som överförts till premiepensionssystemet

och de medel som hämtats från systemet för utbetalning av premiepensioner.

Transfereringar till företag ökade

Transfereringar till företag ökade med 3,5 miljarder kronor. Transfereringar finansierade med EU-medel för gårdsstöd, landsbygdsåtgärder m.m. ökade med 2,3 miljarder kronor. Arbetsförmedlingens köp av arbetsmarknadsutbildning minskade med 0,5 miljarder kronor. Antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning har sjunkit något under 2016 eftersom den i större utsträckning riktas till specifika målgrupper. Överprövningar av ett antal avtal om bl.a. allmänförberedande utbildningar under året har också medfört förseningar. Nystartstöd m.m. till företag ökade med 0,5 miljarder kronor. Naturvårdsverkets stöd till företag för klimatinvesteringar ökade med 0,3 miljarder kronor.

Transfereringar till kommuner ökade

De senaste årens ökning av bidragen till kommuner har fortsatt.

Transfereringarna till kommuner ökade totalt med 37 miljarder kronor. De allmänna bidragen till kommuner minskade med 1 miljard kronor. De innefattar den kommunalekonomiska utjämnningen som nettoredovisas på statens budget där det generella statsbidraget sammanförts med utjämningsystemet.

Ökad ersättning till kommunerna för ingående mervärdesskatt och kommunalekonomisk utjämnning

Kommunernas ersättning för ingående mervärdesskatt ökade med 4,8 miljarder kronor till följd av ökad konsumtion. Den kommunalekonomiska utjämnningen till kommuner och landsting ökade med 3,8 miljarder kronor respektive 1,1 miljarder kronor. Ökningen beror bl.a. på att kommunerna kompenseras för ökade kostnader för anställda i åldern 18–26 år. Nedläggning för socialavgifter för unga slopades under 2015.

Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av flyktingsituationen 2015

Kommuner och landsting fick 9,8 miljarder kronor i tillfälligt stöd med anledning av flyktingsituationen 2015. Stödet betalades ut i december 2015 men skulle även täcka kostnader som förväntades uppstå 2016. I statens resultaträkning redovisas stödet kassamässigt och där-

med i sin helhet på 2015. Det tillfälliga stödet förklarar skillnaden mellan åren.

Kommunersättning för asylmottagande ökade

Migrationsverkets bidrag till kommuner för integration och migration ökade med 24 miljarder kronor. Totalt ansökte 28 939 om asyl 2016. Antalet asylsökande var 162 877 under 2015 och 81 301 under 2014. Flest sökande kommer från Syrien och därefter Afghanistan och Irak.

Anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* under utgiftsområde 8 Migration ökade med 20,8 miljarder kronor jämfört med föregående år. Migrationsverkets mottagande uppgick under 2016 till 157 376 personer (varav 29 322 ensamkommande barn och unga). Under 2016 har 111 979 asylärenden avgjorts att jämföra med 58 802 under 2015.

Kommunerna får också kommunersättning under två år när de tar emot nyanlända med uppehållstillstånd. Anslaget 13:2 *Kommunersättningar* vid flyktmottagande under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända flyktingars etablering ökade med 3,0 miljarder kronor. Schablonersättningen höjdes den 1 januari 2016.

Ersättningarna för asylsökande ensamkommande barn och unga på UO 8 Migration ökade med 19 miljarder kronor. Ersättning på UO 13 för ensamkommande barn och unga som beviljats uppehållstillstånd ökade med 1,7 miljarder kronor. Under 2016 ansökte 2 199 ensamkommande barn om asyl. Det var betydligt färre än 2015 då 35 369 ensamkommande barn kom. Av de asylsökande ensamkommande barnen kom 30 procent från Afghanistan, 19 procent från Somalia och 8 procent från Syrien 2016. Under 2015 kom 66 procent från Afghanistan.

Läkemedelsförmånerna ökade

Bidrag för läkemedelsförmånerna ökade med 1,2 miljarder kronor. Staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ingick 2016 en överenskommelse om statens bidrag till landstingen.

Professionsmiljard och resursförstärkning till landstingen

Från anslaget 1:6 *Bidrag till folkhälsa och sjukvård* fick landstingen 1 miljard kronor i resursförstärkning och ytterligare 1 miljard kronor, den s.k. professionsmiljarden. Syftet är

att höja kvaliteten och effektiviteten inom hälso- och sjukvården.

Satsningar inom skolområdet

Kommunerna fick 2,2 miljarder kronor i bidrag till lärarlöner vilket var en ny satsning 2016. Kommunerna fick ytterligare 1,2 miljarder kronor för fler anställda i lågstadiet. Statligt stöd för vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildning ökade med 0,4 miljarder kronor. Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ökade med 0,6 miljarder kronor och satsningen på mindre barngrupper i förskolan förklarar ökningen.

Mer bidrag till regional kollektivtrafik och ökat bostadsbyggande

Trafikverkets bidrag till primärkommuner och landsting till regional kollektivtrafik ökade med 2,0 miljarder kronor. Kommunerna fick 1,8 miljarder kronor som var ett nytt stöd 2016 för ökat bostadsbyggande.

Ökad bemanning inom äldreomsorgen

Ökad bemanning inom äldreomsorgen under anslaget 4:5 *Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken* ökade med 1,0 miljard kronor. Satsningen på ökad bemanning inom äldreomsorgen syftar till ökad trygghet och kvalitet.

Lägre EU-avgift

Bland transfereringar till utlandet minskade avgiften till EU med 13,1 miljarder kronor. Den BNI-baserade avgiften minskade med 6,2 miljarder kronor då bl.a. Sveriges rabatt för 2014–2016 fastställdes och redovisades 2016. Den mervärdesskattebaserade avgiften minskade med 7,6 miljarder kronor. Den lägre avgiften beror också på EU:s lägre budget från 2014 som i sin tur är ett resultat av rådets och parlamentets uppgörelse om budgetramen för 2014–2020. Tullavgiften ökade med 0,7 miljarder kronor då medlemsländerna nu får behålla 20 procent mot tidigare 25 procent av tullavgiften. EU-avgiften redovisas här periodiserad till skillnad mot redovisningen på statens budget.

Kostnaden för bistånd och andra internationella bidrag genom Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) ökade med 3,6 miljarder kronor. Sidas bidrag till humanitära insatser ökade mest. Även vissa kostnader för asylsökande räknas till biståndet.

Migrationsverkets utbetalning av dagersättning till asylsökande redovisas i enlighet med

nationalräkenskaperna som bidrag till övriga länder. Dessa ersättningar ökade med 0,7 miljarder kronor.

Större avsättningar till fonder

Avsättningen till Kärnavfallsfonden ökade med 4,0 miljarder kronor. Den steg kraftigt jämfört med 2015, då marknadsvärderingen av tillgångar påverkade fonden negativt. Avsättningen för 2016 inkluderar en värdeökning med 1,8 miljarder kronor. Avsättningen till den nya Resolutionsreserven för banksektorn innebar en ökning med 3,4 miljarder kronor.

3.1.4 Kostnaderna för statens egen verksamhet ökade

Kostnaderna för statens egen verksamhet (exklusive arbetsgivaravgifter för statsanställda) uppgick till 270 miljarder kronor 2016. Det är en ökning med 11,2 miljarder kronor jämfört med 2015.

Lönekostnaderna ökade med 4,2 procent

Statens personalkostnader ökade med 3,0 miljarder kronor. Lönekostnader inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med 5,3 miljarder kronor eller 4,2 procent. Polismyndigheten och Försvarsmakten har de högsta personalkostnaderna. Migrationsverkets lönekostnader ökade med 30,1 procent vilket beror på det stora antalet asylsökande. Detta har medfört ett accelererat behov av ökade personalresurser, särskilt inom den operativa verksamheten. Antalet anställda ökade med 1 934 personer från föregående år. Störst ökning av antal anställda fanns hos Migrationsverket. Stockholms universitets lönekostnader ökade med 8,8 procent vilket främst beror på ett ökat antal anställda samt den årliga lönerevisionen. Ökade lönekostnaderna på Arbetsförmedlingen, 8,1 procent, beror på ökade satsningar inom etableringsuppdraget. Pensionskostnaderna minskade med 0,9 miljarder kronor eller 3,9 procent. Statens tjänstepensionsåtagande redovisas till stor del av Statens tjänstepensionsverk (SPV). Kostnaden sjönk bl.a. till följd av basbeloppssänkning.

Lokalkostnaderna ökade

Statens lokalkostnader ökade med 2,2 miljarder kronor. Migrationsverket har de största lokalkostnaderna och de ökade med 1,9 miljarder

kronor. Till största delen gäller ökningen lokalhyra för asylsökandes boenden. I slutet på år 2015 och i början av år 2016 upphandlades fler tillfälliga anläggningsboenden för att klara av det stora antalet asylsökande. Dessa boenden planerar Migrationsverket att successivt avveckla i takt med att behovet minskar.

Övriga driftkostnader

Övriga driftkostnader ökade med 4,7 miljarder kronor. Driftkostnaderna vid Försvarsmaktens ökade mest och det beror på ökade kostnader för reparation och underhåll av materiel och anläggningar. Svenska kraftnäts driftkostnader ökade då den lagrade energin i vattenreservoaren minskade. Driftkostnaderna vid Trafikverket minskade däremot under året.

Vissa garanti- och kreditkostnader ökade med 1,5 miljarder kronor jämfört med föregående år. Exportkreditnämndens (EKN:s) kostnader för skadeersättningar och förändring av reservering för skador ökade med drygt 2,5 miljarder kronor. Riksgäldskontorets kostnader minskade däremot med knappt 1 miljard kronor.

3.1.5 Försämrat resultat i statliga företag

Resultatet från andelar i hel- och delägda företag försämrades med 6,9 miljarder kronor. Det resultat som redovisas baseras främst på bolagens redovisade nettoresultat enligt respektive årsbokslut.

Vattenfalls resultat försämrades med 9,7 miljarder kronor till en förlust på 26 miljarder kronor. Försämringen avser främst avvecklad verksamhet vars förlust ökat med 9,2 miljarder kronor till 24 miljarder kronor. Resultatet belastades med nedskrivningar på 12 miljarder kronor, en minskning med 9,2 miljarder kronor från föregående år och avser anläggningar i Tyskland och Nederländerna. Årets avsättningar uppgår till 8,2 miljarder kronor, varav 5,6 miljarder kronor avser kärnkraftsverksamheten i Tyskland inför den beslutade avvecklingen och 2,1 miljarder kronor avser kärnkraftsverksamheten i Sverige. Föregående år gjordes avsättningar på 3,5 miljarder kronor.

3.1.6 Oförändrad nettokostnad för statsskulden

Under 2016 uppgick nettokostnaden för statsskulden till 21 miljarder kronor, vilket innebär att nettokostnaden var nästan oförändrad jämfört med föregående år. Positiv påverkan från ökade överkurser med 1,5 miljarder kronor och minskade negativa kursförändringar med 1,7 miljarder kronor uppvägde den negativa effekten av ökade valutakursförluster med 2,6 miljarder kronor. Den negativa effekten uppstår när kronan försvagas mot lånevalutan under lånets löptid.

Finansiella intäkter och kostnader

Övriga finansiella intäkter ökade med 1,3 miljarder kronor främst beroende på värdet förändring av finansiella instrument. Övriga finansiella kostnader minskade med 3,3 miljarder kronor även det främst på grund av värdet förändring på finansiella instrument.

3.2 Balansräkning

I balansräkningen redovisas värdet av statens samtliga tillgångar, skulder och kapital den 31 december 2016

Tabell 3.2 Balansräkning

Miljoner kronor

TILLGÅNGAR

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	15	7 684	7 459
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	16	1 332	923
Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar	17	-	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		9 016	8 382
Materiella anläggningstillgångar			
Statliga väganläggningar	18	138 968	136 232
Statliga järnvägsanläggningar	19	146 185	143 287
Byggnader, mark och annan fast egendom	20	39 384	39 723
Förbättringsutgifter på annans fastighet	21	5 271	4 898
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	22	35 811	32 814
Pågående nyanläggningar	23	83 985	78 191
Beredskapstillgångar	24	97 837	95 280
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	25	4 934	4 965
Summa materiella anläggningstillgångar		552 375	535 390
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i hel- och delägda företag	26	296 581	327 779
Andra långfristiga värdepappersinnehav	27	50 595	43 849
Långfristiga fordringar	28	4 335	4 749
Summa finansiella anläggningstillgångar		351 511	376 377
Summa anläggningstillgångar		912 902	920 149
Utlåning	29	455 779	433 805
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	30	1 762	1 676
Pågående arbeten	31	862	637
Fastigheter	32	160	163
Förskott till leverantörer	33	9	30
Summa varulager m.m.		2 793	2 506

Fordringar

Kundfordringar	34	8 583	9 151
Övriga fordringar	35	112 598	112 143
Summa fordringar		121 181	121 294

Periodavgränsningsposter

Förutbetalda kostnader	36	17 858	20 165
Upplupna bidragsintäkter	37	3 755	2 511
Övriga upplupna intäkter	38	54 911	44 215
Summa periodavgränsningsposter		76 524	66 891

Kortfristiga placeringar

Värdepapper och andelar	39	22 279	2 800
Summa kortfristiga placeringar		22 279	2 800

Kassa och bank	40	10 056	7 298
-----------------------	----	---------------	--------------

SUMMA TILLGÅNGAR		1 601 514	1 554 743
-------------------------	--	------------------	------------------

KAPITAL OCH SKULDER

	Not	2016-12-31	2015-12-31
Nettoförmögenhet	41	-405 203	-421 795
Fonder	42	168 456	153 838
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	43	233 091	227 871
Övriga avsättningar	44	16 624	15 108
Summa avsättningar		249 715	242 979
Statsskulden			
Lån i svenska kronor		878 771	941 501
Lån i utländsk valuta		413 189	410 791
Summa statsskulden	45	1 291 960	1 352 292
Skulder m.m.			
Långfristiga skulder	46	3 365	3 349
Leverantörsskulder	47	19 957	19 135
Övriga kortfristiga skulder	48	176 966	122 535
Depositioner	49	1 091	1 241
Förskott från uppdragsgivare och kunder	50	172	162
Summa skulder m.m.		201 551	146 422
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	51	38 624	30 856
Oförbrukade bidrag	52	11 399	10 189
Övriga förutbetalda intäkter	53	45 012	39 962
Summa periodavgränsningsposter		95 035	81 007
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		1 601 514	1 554 743
Garantiförbindelser	54	1 799 712	1 677 079
Övriga ansvarsförbindelser	55	47 016	21 461

3.2.1 Nettoförmögenheten förbättrades

Statens nettoförmögenhet är skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde. Statsskulden svarar för den övervägande delen av skulderna och därmed den negativa nettoförmögenheten och motsvarar i huvudsak statens budgets ackumulerade underskott över åren. Vid utgången av 2016 var nettoförmögenheten -405 miljarder kronor, dvs. staten hade en nettoskuld. Det är en förbättring med 17 miljarder kronor jämfört med 2015 då nettoförmögenheten var -422 miljarder kronor.

Nettoförmögenhetens förändring fördelad på balansräkningens olika delar kan sammanfattas så här:

	Mdkr
Ökning av tillgångar	47
Ökning av skulder	-8
Ökning av avsättningar	-7
Ökning av fonder	-15
Summa	17

Förändringen av nettoförmögenheten kan även beskrivas på följande sätt:

	Mdkr
Årets överskott enligt resultaträkningen	27
Värdeförändring av aktier och andelar	-10
Utjämningspost vid eliminering av statspapper	-2
Invärdering av beredskapsvaror	1
Summa	17

Förändringen av nettoförmögenheten orsakades dels av årets överskott i resultaträkningen på 27 miljarder kronor, dels från påverkan av enstaka transaktioner som förändrade tillgångars eller skuldernas värde utan att de redovisades över resultaträkningen. En återkommande förklaringspost är värdeförändringar av statligt ägda företags egna kapital som inte är hänförliga till periodens resultat. Under 2016 uppgick dessa effekter till -10 miljarder kronor. Vid eliminering av myndigheters innehav av inomstatliga värdepapper värderade till marknadsvärde mot Riksgäldskontorets motsvarande skuld förs mellanskillnaden till nettoförmögenheten. För 2016 uppgick förändringen av mellanskillnaden till 2 miljarder kronor. Försvarsmakten invärderade beredskapsvaror anskaffade tidigare år

i beredskapslagret till ett värde av 1 miljard kronor.

3.2.2 Övriga förändringar i balansräkningen

Under räkenskapsåret 2016 ökade de totala tillgångarna med 47 miljarder kronor till 1 602 miljarder kronor.

Nya vägar och järnvägar

De materiella anläggningstillgångarna ökade med 17 miljarder kronor. Värdet av väganläggningar som blev klara 2016 var 7,8 miljarder kronor. Bland färdigställda projekt ingår t.ex. väg 288 Jälla–Hov, E4 Trafikplats Rosersberg, väg 395 Junosuando–Svappavaara och E4 Södertälje–Hallunda.

Värdet av järnvägsanläggningar som blev klara 2016 var 7,4 miljarder kronor. I objekt som färdigställts ingår bl.a. spårupprustning av sträckan Emmaboda–Karlskrona, kapacitetsförstärkning på Nynäsbanan och spårbyte på sträckan Långsele–Anundsjö.

Stora pågående nyanläggningar

Årets investeringar uppgick totalt till 27 miljarder kronor. Trafikverkets investeringar uppgick till 22 miljarder kronor. Här ingår många mycket stora järnvägs- och vägprojekt som t.ex. Citybanan, Tomtebodavägen–Kallhäll samt E4 Förbifart Stockholm och Västsvenska vägpaketet. Affärsverket Svenska kraftnät har investerat 1,3 miljarder kronor under 2016. Investeringar görs fortsatt i SydVästlänken, NordBalt och Stockholms Ström. Under 2016 har Trafikverket färdigställt projekt värda 16 miljarder kronor.

Maskiner, inventarier, installationer

Maskiner, inventarier, installationer m.m. ökade med 3,0 miljarder kronor. Årets investeringar var 4,3 miljarder kronor. Bland annat investerade Polismyndigheten 0,6 miljarder kronor i fordon och kommunikationsutrustning.

Beredskapslagren ökade

Nyanskaffning av militära beredskapsinventarier uppgick till 8,8 miljarder kronor och av- och nedskrivningar uppgick till 7,2 miljarder kronor under 2016. Anskaffningen innefattar bl.a. utveckling av stridsflygplan JAS 39E och anskaffning av ubåtar, helikoptrar och artilleripjä

Archer. Under året uttrangerade Försvarsmakten beredskapsinventarier om 0,7 miljarder kronor för bl.a. JAS 39 D och helikoptrar. Beredskapslagrets värde ökade med 1,7 miljarder kronor under året. Ökningen beror främst på att Försvarsmakten invärderat beredskapsvaror som anskaffats tidigare år och korrigerat lagervärdena.

Värdet på Vattenfall minskade

De finansiella anläggningstillgångarna minskade med 25 miljarder kronor. Andelar i hel- och delägda företag minskade med 31 miljarder kronor medan andra långfristiga värdepappersinnehav ökade med 6,7 miljarder kronor.

Vattenfalls andelsvärde minskade med 36 miljarder kronor, vilket främst förklaras av årets förlust på 26 miljarder kronor och poster redovisade direkt mot eget kapital på -9,4 miljarder kronor. Främst består posterna av negativa effekter av kassaflödessakringar på 15 miljarder kronor, negativa omvärderingar relaterade till pensionsskulden på 1,7 miljarder kronor, positiv inkomstskatt på övriga poster om 4,5 miljarder kronor och ägarförändringar i koncernföretag med 0,9 miljarder kronor i positiv påverkan. Akademiska hus har ökat med 3,9 miljarder kronor, vilket beror på en ökning med årets resultat på 5,2 miljarder kronor och en minskning med 1,3 miljarder kronor i utdelning.

Andra långfristiga värdepappersinnehav ökade med 6,7 miljarder kronor vilket beror på att Kärnavfallsfonden och EKN investerat i obligationer.

Statens lån till Riksbanken ökade

Riksgäldskontorets utlåning till Riksbanken ökade med 16 miljarder kronor. Riksgäldskontoret redovisar 269 miljarder kronor eller 59 procent av statens utlåningsfordringar. De består främst av fordran på Riksbanken för utlåning i dollar och euro, som ökade till följd av att kronan försvagades mot både dollarn och euron.

CSN:s fordringar ökade

CSN:s utlåningsfordran ökade med 6,0 miljarder kronor och uppgick till 186 miljarder kronor, inklusive reservation för osäkra fordringar. Ökningen av lånefordran beror på att nyutlåningen var större än amorteringarna.

Affärsdagsredovisning förklarar ökade kortfristiga fordringar

Övriga kortfristiga fordringar ökade netto med 0,5 miljarder kronor jämfört med föregående år. Effekten av Riksgäldskontorets affärsdagsredovisning ökade fordran med 17 miljarder kronor.

Skattekontot förklarar minskade kortfristiga fordringar

Skatteverkets fordringar på skattekontot minskade med 15 miljarder kronor. I princip alla debiteringar av skatter och avgifter som Skatteverket gör ingår i skattekontosystemet. Mer än hälften av minskningen gäller fordran som avser rut- och rotavdrag. Föregående år fanns en fordran på kommuner och landsting för slutavräkning av kommunalskatt. Skatteverket gör slutavräkning i januari månad andra året efter inkomståret. Posten varierar mellan åren och vid utgången av 2016 hade Skatteverket i stället en skuld till kommuner och landsting.

Lägre EU-avgift

Förutbetalda kostnader minskade med 2,3 miljarder kronor netto. Skatteverket redovisade ökade förutbetalda kostnader då Sverige debiterats för hög mervärdesskattebaserad EU-avgift på 7,7 miljarder kronor för åren 2014–2016. Beloppet avräknas 2017. Omvänt minskade Kammarkollegiets förutbetalda kostnader för EU-avgifter m.m. med 5,7 miljarder kronor.

Periodiserade skatter ökade upplupna intäkter

Periodisering av skatter är mellanskillnaden mellan de debiterade skatterna och de skatteintäkter som beräknas i samband med upprättande av årsredovisningen för staten. När en ökning av upplupna intäkter redovisas innebär det att de periodiserade intäkterna är högre än de debiterade skatter som Skatteverket redovisat. Upplupna skatteintäkter ökade med 11 miljarder kronor och posten upplupna intäkter totalt ökade också med 11 miljarder kronor.

Värdepapper och andelar ökade

Värdepapper och andelar ökade med 19 miljarder kronor och ökningen avser Riksgäldskontorets repor i egna statspapper. Placeringar i repor är en del av statsskuldsvältningen och kan variera kraftigt mellan åren. Storleken på placeringarna beror på placeringsbehovet vid bokslutstidpunkten.

Fonderna ökade

Fonder ökade med 15 miljarder kronor jämfört med 2015. Under året har Stabilitetsfondens behållning minskat med 16 miljarder kronor. Det beror på att medel överförts till den nya fonden Resolutionsreserven som uppgår till 22 miljarder kronor 2016. Kärnavfallsfonden ökade med 5,3 miljarder kronor och Insättningsgarantifonden med 2,9 miljarder kronor under året.

Avsättningarna ökade

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser ökade med 5,2 miljarder kronor, varav avsättningar för statens tjänstepensioner ökade med 4,6 miljarder kronor. Ökningen är ett netto av bl.a. utbetalda pensioner, nyintjänande och förändrade antaganden.

Övriga avsättningar ökade med 1,5 miljarder kronor. EKN:s avsättningar för risker i garanti-engagemang ökade med 1,9 miljarder kronor. Reserveringar har gjorts för förväntad förlustrisk i affärerna. Reserveringen vid utgången av 2016 uppgick till 12 miljarder kronor, vilket är en ökning med 1,9 miljarder kronor.

Statsskulden minskade

Statsskulden minskade med 60 miljarder kronor och uppgick vid 2016 års utgång till 1 292 miljarder kronor. Lån i svenska kronor minskade med 63 miljarder kronor och lån i utländsk valuta ökade med 2,4 miljarder kronor. Statens budgetsaldo för 2016 var positivt med 85 miljarder kronor.

Skattekontot och affärsdagsredovisning förklarar ökade kortfristiga skulder

Övriga kortfristiga skulder ökade med 54 miljarder kronor jämfört med föregående år. Skatteverkets kontoöverskott på skattekontot har ökat med 30 miljarder kronor. En del av Skatteverkets skuld för kontoöverskott på skattekonto utgörs av skattebetalares kapitalplaceringar på kontot och kompletteringsinbetalningar för att täcka den slutliga skatten, som avräknas först 2017.

Effekten av Riksgäldskontorets affärsdagsredovisning ökade de kortfristiga skulderna med 21 miljarder kronor. Motsvarande effekt förekommer på tillgångssidan i samband med försäljning av värdepapper.

Migrationsverkets upplupna kostnader ökade

Migrationsverket redovisar en ökning av upplupna kostnader med 6,4 miljarder kronor. De största ökningarna avser upplupna kostnader för placering av barn med 5,0 miljarder kronor och skolkostnader och organiserad verksamhet med 1,4 miljarder kronor.

Ökade förutbetalda intäkter

Övriga förutbetalda intäkter ökade med 5,0 miljarder kronor. Ökningen gäller överkurs som uppstår när Riksgäldskontoret emitterar obligationer och marknadsvärdet är högre än det nominella värdet. Mellanskillnaden är överkurs och bokförs som förutbetald intäkt som periodiseras över lånets löptid

3.3 Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen visar statens betalningar fördelade på avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter. Finansieringsanalysen visar även förändringen av och respektive avsnitts påverkan på statens nettoupplåning under redovisningsperioden. Statens nettoupplåning definieras som förändringen av statsskulden justerad för orealiserade valutakursförändringar.

Uppgifterna avseende finansieringsanalysen har hämtats från resultat- och balansräkningarna samt från den information som myndigheterna rapporterat in till statsredovisningssystemet eller från myndigheternas årsredovisningar med eventuella kompletteringar.

Tabell 3.3 Finansieringsanalys

Miljoner kronor

	Not	2016	2015
Statens verksamhet			
Skatter	56	1 271 456	1 108 686
Avgifter och andra ersättningar	57	65 567	70 136
Intäkter av bidrag		56 817	46 561
<i>Summa justerade intäkter</i>		<i>1 393 840</i>	<i>1 225 383</i>
Transfereringar	58	-1 013 076	-960 856
Statens egen verksamhet	59	-235 064	-216 825
<i>Summa justerade kostnader</i>		<i>-1 248 140</i>	<i>-1 177 681</i>
Justeringar till betalningar	60	-7 018	19 820
Saldo statens verksamhet		138 682	67 522
Investeringar			
Finansiella investeringar		-6 419	-3 398
Materiella investeringar		-42 719	-42 415
Immateriella investeringar		-2 943	-2 848
<i>Summa investeringsutgifter</i>	61	<i>-52 081</i>	<i>-48 661</i>
Försäljning av anläggnings-tillgångar		1 031	684
Summa investeringsverksamhet		-51 050	-47 977
Utlåning			
	62		
Nyutlåning		-32 493	-28 532
Amorteringar		12 236	12 150
Summa nettoutlåning		-20 257	-16 382
Finansiella aktiviteter			
Finansiellt netto för statens upplåning	63	-11 805	-27 531
Övrigt finansiellt netto	64	9 391	9 183
Justeringar till betalningar	65	6 747	7 566
Summa finansiella aktiviteter		4 333	-10 782
Totalt		71 708	-7 619
Statens nettoupplåning			
Förändring av statsskulden		-60 332	5 657
Orealiserade valutakurs-förändringar		-11 376	1 962
Totalt		-71 708	7 619

3.3.1 Statens verksamhet gav positivt kassaflöde

Kassaflödet i den del som avser statens verksamhet, dvs. intäkter, transfereringar och statens egen verksamhet enligt resultaträkningen, var positivt med 139 miljarder kronor 2016, vilket netto är 71 miljarder kronor högre än föregående år. Skillnaden beror främst på att kassaflödet från

skatter var 163 miljarder kronor högre, medan utbetalningarna av transfereringar ökade med 52 miljarder kronor och statens egen verksamhet med 18 miljarder kronor. Förändringarna av fordringar och skulder som redovisas under posten Justeringar till betalningar har netto påverkat kassaflödet negativt med 7 miljarder kronor där den största förändringen mot föregående år rör Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar.

3.3.2 Finansiella investeringar blev högre

Investeringsverksamheten gav ett negativt kassaflöde med 51 miljarder kronor vilket är något mer än föregående år. Investeringsutgifterna under 2016 uppgick till 52 miljarder kronor, vilket är en ökning med drygt 3 miljarder kronor hänförligt till framför allt finansiella investeringar hos Kärnavfallsfonden och EKN.

Bland de materiella investeringarna har investeringar i väganläggningar ökat med 1,7 miljarder kronor medan investeringar i järnvägsanläggningar har minskat med 1,4 miljarder kronor.

3.3.3 Statens nettoutlåning var högre än 2015

Statens nettoutlåning, skillnaden mellan årets nyutlåning och årets erhållna amorteringar, uppgick till drygt 20 miljarder kronor vilket är en ökning med knappt 4 miljarder kronor jämfört med 2015. Riksgäldskontorets utlåning till Riksbanken uppgick till 14 miljarder kronor som berodde på valutakursförändringar. Amorteringarna var i stort sett oförändrade.

3.3.4 Kassaflödet från finansiella aktiviteter förbättrades

Nettobetalingar från finansiella aktiviteter gav ett positivt kassaflöde med 4 miljarder kronor, vilket är en förbättring med 15 miljarder kronor. Framför allt har realiserade valutakursförändringar påverkat posten positivt jämfört med 2015.

3.3.5 Statens lån minskade

Statens nettouplåning visar förändringen av statens upplåning justerad för orealiserade valutakursförändringar. Statens nettouplåning har minskat med nära 72 miljarder kronor under 2016, vilket innebär att staten gjort en nettoamortering av sina lån. Statsskulden minskade däremot med 60 miljarder kronor. Orealiserade valutakursförändringar i upplåningsverksamheten har ökat statsskulden med 11 miljarder kronor som inte påverkat statens kassaflöde.

3.3.6 Samband mellan resultaträkningen och utfallet på statens budget

I tabell 3.4 visas sambandet mellan resultaträkningen och saldot i statens budget 2016. Tabellen visar de huvuddelar som skiljer resultaträkningen från statens budget, nämligen poster som finns med i resultaträkningen men inte medför betalningar, förändringar av fordringar och skulder samt övriga transaktioner som medfört betalningar. Posterna finns med i finansieringsanalysen, men i en annan struktur. Genom dessa tre delar är det möjligt att gå från resultaträkningens saldo till finansieringsanalysens saldo. Därefter visas justeringsposter hänförliga till statsskulden som utgör skillnaden mellan finansieringsanalysens saldo och saldot i statens budget.

Tabell 3.4 Samband mellan resultaträkningen och statens budgetsaldo 2016

Miljoner kronor

Resultaträkningens överskott	27 406
Justeringar för poster som ej medför betalningar	68 023
Justeringar för förändringar av fordringar och skulder	35 298
Övriga transaktioner som påverkar betalningar	-59 019
Finansieringsanalysens saldo	71 708
Justeringar hänförliga till statsskulden	13 593
varav Förändring av Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar	19 997
varav Förändring av inomstatliga innehav av värdepapper, skuldkorrigeringar samt övriga poster	-6 404
Statens budgetsaldo	85 301

Transaktioner som ingår i resultaträkningen men inte medför betalningar uppgår till 68 miljarder kronor och består av avskrivningar och nedskrivningar med 28 miljarder kronor och

avsättningar och fondering med 21 miljarder kronor och till detta kommer orealiserade valutakursförändringar med 9 miljarder kronor samt realisationsförluster med knappt 1 miljard kronor. Resultatandelar i statens hel- och delägda företag som påverkat resultaträkningen negativt tillkommer med nära 11 miljarder kronor medan marknadsvärdesförändringar på värdepapper avgår med 2 miljarder kronor.

Förändringar av fordringar och skulder har medfört betalningar, men inte påverkat resultaträkningen. Nettofordringarna för skatter har minskat med ca 36 miljarder kronor beroende på att nettot av betalda skatter är högre än skatteintäkterna enligt resultaträkningen. Hos Riksgäldskontoret har fordringarna minskat och skulderna ökat i statsskuldsvårvalningen, vilket ger en positiv påverkan med nästan 7 miljarder kronor. Nettoförändringen av övriga fordringar och skulder ger en negativ påverkan på likvida medel med 7 miljarder kronor. Den sammanlagda nettoeffekten av förändringar av fordringar och skulder gav därmed ett positivt kassaflöde i förhållande till resultaträkningen med 35 miljarder kronor.

Övriga transaktioner som påverkar betalningar är främst investeringar som gav ett utflöde av likvida medel på 51 miljarder kronor. Statens utlåning, netto, påverkade kassaflödet negativt med drygt 20 miljarder kronor medan utdelningar från statliga bolag gav ett inflöde på 12 miljarder kronor. Nettoeffekten av dessa transaktioner var ett negativt kassaflöde i förhållande till resultaträkningen med 59 miljarder kronor.

3.3.7 Justeringar som är hänförliga till statsskulden

Finansieringsanalysens saldo visar sammantaget ett positivt kassaflöde med knappt 72 miljarder kronor, vilket är drygt 13 miljarder kronor mindre än saldot i statens budget som var positivt med 85 miljarder kronor. En minskad nettouplåning innebär att staten har gjort en nettoamortering av sina lån. Skillnaden mellan statens nettouplåning och saldot på statens budget beror på att det finns transaktioner som påverkar statsskulden men som inte påverkar budgetens saldo. Å andra sidan finns transaktioner som påverkar budgetens saldo men som påverkar statsskulden först i efterföljande

perioder, t.ex. förändringar av kortfristiga placeringar.

Riksgäldskontoret har ökat sina kortfristiga placeringar med 20 miljarder kronor. Skillnaden i övrigt beror bl.a. på poster som har påverkat lånebehovet men inte statsskulden. Det gäller bl.a. effekterna av Riksgäldskontorets affärsdagsredovisning, förändring av myndigheters innehav av statspapper samt skuldskötselåtgärder, vilket sammantaget påverkat statsskulden med drygt 6 miljarder kronor.

3.4 Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar

Årsredovisningen för staten upprättas enligt bestämmelserna i 10 kap. budgetlagen (2011:203), och grundas på de statliga myndigheternas årsredovisningar. Dessa upprättas enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

3.4.1 Redovisningsprinciper, resultat- och balansräkning

Räkenskapsåret är kalenderåret. Kostnader och intäkter redovisas enligt bokföringsmässiga grunder, dvs. oberoende av när betalning sker.

De konsoliderade resultat- och balansräkningarna och finansieringsanalysen är uppställda enligt reglerna i 10 kap. 9 och 10 §§ budgetlagen och de mer detaljerade reglerna i 13–15 §§ förordningen (2011:231) om underlag för årsredovisning för staten.

Budgetlagen och förordningen om årsredovisning och budgetunderlag reglerar grundläggande redovisningsprinciper. Dessa utgör, tillsammans med den praxis som utvecklats i årsredovisningen för staten och de praktiska ställningstaganden som varit nödvändiga vid upprättandet, de tillämpade redovisningsprinciperna. Denna praxis består av lösningar som anges nedan under rubrikerna Omklassificeringar av poster och Kommentarer till särskilda poster, om lösningarna inte bedömts vara oväsentliga.

Ibland redovisas nya företeelser i årsredovisningen för staten, för vilka inomstatlig reglering eller praxis ännu inte utvecklats. Då hämtas vägledning från principer som framgår av

internationella redovisningsstandarder för offentlig sektor respektive principer som tillämpas i den privata eller kommunala sektorn. Flera företeelser är dock specifika för statlig verksamhet i Sverige eller så saknas vägledning i internationella standarder och ställning måste därför tas i enskilda fall.

Årsredovisningen för staten upprättas med de statliga myndigheternas årsredovisningar som grund och med information som rapporterats särskilt till statsredovisningen. Principerna för att värdera och klassificera intäkter och kostnader samt tillgångar och skulder utgår därför från bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Undantag kan emellertid finnas om en myndighet har medgett undantag från dessa regler och för sådana fall där särskilda principer tillämpas på den konsoliderade nivån.

Transfereringar

Transfereringar redovisas enligt bokföringsmässiga grunder, dvs. det år som kostnaden hänförs till. I de flesta fall anses kostnaden sammanfalla med utbetalningen. Kostnaden periodiseras endast när den tydligt går att hänföra till ett visst år.

Skatter

Skatteinkomsterna redovisas fullt periodiserade, dvs. det år intäkterna hänförs till. Eftersom många skatter för ett kalenderår beslutas först i efterhand, är det slutliga utfallet från beskattningen inte känt förrän drygt ett år efter det aktuella årets utgång. Redovisningen av skatter i årsredovisningen för staten grundas därför till viss del på bedömningar av förväntat beskattningsutfall och förväntade inbetalningar.

Metoden för att beräkna periodiserade skatter bygger på modeller för olika skatteslag och på totalsammanställningar som Finansdepartementet och Ekonomistyrningsverket byggt upp och utvecklat under lång tid. Denna beräkningsmetod ger bättre information om skatterna för året än löpande skatteinbetalningar, eftersom den beaktar den makroekonomiska utvecklingen och förändringar i skattereglerna redan under det aktuella året och inte först när betalning görs.

Skatteverket och andra berörda myndigheter redovisar löpande debiterade och betalda skatter. Skatterna kan delas in i två huvudkategorier. Den första huvudkategorin är skatter som hänförs till rätt månad eller kvartal i nära anslutning till inbetalningen eller deklarationen, vilket gäller för mervärdesskatt, socialavgifter och de flesta punktskatter. Den andra huvudkategorin är skatter som beslutas vid den årliga inkomstbeskattningen och där den löpande inbetalningen endast är preliminär. Det gäller t.ex. hushållens och företagens inkomstskatter, fastighetsskatt samt skattereduktioner.

När uppgifterna för årsredovisningen för staten för ett visst år tas fram, finns ett i det närmaste korrekt slutligt utfall för många av de skatter som redovisas månads- eller kvartalsvis. För framför allt hushållens och företagens inkomstskatter som beslutas årsvis bygger det redovisade utfallet däremot på en bedömning som grundas på kontrolluppgifter, redovisade preliminärskatter, den ekonomiska utvecklingen, utvecklingen på aktie- och fastighetsmarknaden och annan information.

Utifrån informationen prognostiseras de intäkter som slutligt kommer att betalas in för året. Prognosen ligger till grund för att beräkna den redovisade intäkten. Även för övriga skatter tas hänsyn till förväntade tilläggsdebiteringar, omprövningar m.m. som gäller skatter för den aktuella redovisningsperioden.

Resultaträkningens skatteintäkter skiljer sig från de periodiserade skatterna i statens budget för det aktuella året på några punkter. Skillnaden mellan fjolårets beräknade periodiserade skatt och det utfall som nu finns tillgängligt hänförs i resultaträkningen till det senaste året, medan det periodiserade utfallet per år revideras i budgetens utfall. För varje skatteslag redovisas dock den senaste beräkningen i not till resultaträkningen. En annan skillnad är att avgifterna till ålderspensionssystemet och premiepensionssystemet läggs till, eftersom dessa avgifter ingår i skatterna så som de avgränsas i resultaträkningen. Kommunala utjämnings- och inkomstutjämningsavgifter tillförs som följd av principen att bruttoredovisa dessa i årsredovisningen för staten. Slutligen avgår de eliminerings av skatt från myndigheter som görs i årsredovisningen för staten.

Avgränsningar av redovisningsenheten

Resultat- och balansräkningen samt finansieringsanalysen omfattar statens samtliga intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som påverkar statens nettoupplåning. Riksbankens grundfond ses i detta sammanhang som en tillgång hos staten.

Intäkter och kostnader, tillgångar och skulder samt betalningar som redovisas av Riksbanken samt Första-Fjärde, Sjätte och Sjunde AP-fonden omfattas inte av resultat- och balansräkningen eller finansieringsanalysen. Inte heller ingår premiepensionssystemets tillgångar och skulder eller dess avkastning. Budgetlagens bestämmelser avseende detta har preciserats i förordningen om underlag för årsredovisning för staten. För premiepensionsmedlen gäller det särskilda egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen och de är därmed inte statens medel. Att ta in dem i statens balansräkning skulle medföra att redovisningen inte gav en rättvisande bild. Riksbanken anses vara ett eget rättssubjekt med egna tillgångar och skulder och ska därför inte omfattas av statens resultat- och balansräkning. AP-fonderna, utöver den del som tillhör premiepensionssystemet, undantas dels eftersom ålderspensionssystemet bör hanteras på ett enhetligt sätt, dels eftersom de följer ett annat regelverk för redovisningen än övriga myndigheter, vilket skulle göra det alltför omständligt att konsolidera dem.

Konsolidering

Redovisningen är en konsolidering av årsredovisningarna hos myndigheterna under riksdagen och regeringen, med angivna undantag. Det innebär att balans- och resultaträkningarna slås samman efter det att interna mellanhavanden i form av fordringar, skulder, intäkter och kostnader mellan myndigheterna eliminerats. Finansieringsanalysen upprättas därefter med den konsoliderade resultat- och balansräkningen som underlag.

En förteckning över vilka organisationer som ingår i den konsoliderade resultat- och balansräkningen och finansieringsanalysen finns i bilaga 6 Statliga myndigheter m.m.

Gemensam brytdag

Den 5 januari gäller som gemensam brytdag för myndigheternas räkenskaper. Det är den dag då den löpande bokföringen av händelser som berör räkenskapsperioden avslutas. Den gemensamma brytdagen är i första hand till för att det ska vara möjligt att stämma av mellanhavanden mellan myndigheter, men den påverkar även externa kundfordringar, leverantörsskulder och period-avgränsningsposter.

Värderingsprinciper

Myndigheterna tillämpar normalt generella värderingsprinciper i enlighet med förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Det finns myndigheter som på grund av verksamhetens särart, genom dispens, särskilt regeringsbeslut eller av annat särskilt skäl avviker från de generella värderingsprinciperna. Sådana avvikelser förekommer dock i mycket liten omfattning och bedöms därför inte ha någon väsentlig påverkan på årsredovisningen för staten.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångar värderas enligt lägsta värdets princip. Detta innebär att de tas upp till anskaffningsvärdet eller till nettoförsäljningsvärdet om detta är lägre än anskaffningsvärdet. Om en omsättningstillgång inte innehas för att ge ekonomiska fördelar används återanskaffningsvärdet i stället för nettoförsäljningsvärdet.

Anläggningstillgångar och avskrivningstider

Anläggningstillgångar (med undantag för vissa finansiella instrument, se nedan) värderas till anskaffningsvärde, med avdrag för ackumulerade avskrivningar. För materiella och immateriella anläggningstillgångar gäller i de flesta fall att endast tillgångar med en förväntad ekonomisk livslängd på lägst tre år, tas upp som anläggningstillgångar.

Avskrivningstiderna varierar mellan olika myndigheter eftersom de anpassas till den förväntade nyttjandeperioden för respektive tillgång. Om skillnaden i förbrukning av betydande komponenter hos en anläggningstillgång är väsentlig delas tillgången upp på dessa och avskrivning görs för varje komponent för sig.

Myndigheterna tillämpar vanligen 3–5 års avskrivningstid. För byggnader och större anläggningar tillämpas längre avskrivningstid eller komponentavskrivning med hänsyn till myndig-

hetens verksamhet. Även för tillgångsslagen väganläggningar, järnvägsanläggningar och beredskapstillgångar, tillämpas längre avskrivningstider eller komponentavskrivning.

För statliga väganläggningar tillämpas differentierade avskrivningstider på mellan 10 och 95 år. För statliga järnvägsanläggningar tillämpas differentierade avskrivningstider på mellan 25 och 110 år.

För beredskapstillgångar hos Försvarsmakten, tillämpas 15–25 år för stridsfordon, fartyg, flygplan och helikoptrar, 10 år för modifiering av materiel samt 3–10 år för övriga beredskapsinventarier. För övriga beredskapsvaror – beredskapslager – som är omkring 20 procent av de redovisade beredskapstillgångarna, sker ingen planerlig avskrivning. Beredskapsvaror omsätts normalt i den löpande verksamheten eller skrivs ned när de inte längre har någon användning i verksamheten.

Utlåning

Lånefordringar redovisas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden, vilket är en metod för att fördela räntetäkter och räntekostnader över den relevanta tidsperioden. Lånefordringar och andra fordringar som har en kreditid överstigande ett år och där staten inte tar ut en ränta som motsvarar statens kostnader, värderas till nuvärdet av framtida betalningar.

Aktier och andelar

Aktier och andelar i hel- och delägda företag värderas enligt kapitalandelsmetoden. Metoden innebär att statens andel av företagens egna kapital tas upp som en tillgång i balansräkningen. Årets andel av företagens resultat redovisas sedan i resultaträkningen. Även affärsverkens hel- och delägda företag redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som primärt innehas för att generera avkastning eller värdestegringar värderas till verkligt värde. Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång hos en part och en finansiell skuld eller eget kapitalinstrument hos en annan part. Det verkliga värdet bestäms på grundval av instrumentets marknadsvärde. Finansiella instrument som innehas till förfall eller används för valuta- eller prissäkring värderas dock inte till marknadsvärde.

Omklassificeringar av poster

Vissa typer av transaktioner omklassificeras i årsredovisningen för staten jämfört med myndigheternas redovisning. Anledningen till omklassificeringen är att transaktionerna ur statens perspektiv har en annan innebörd än för den enskilda myndigheten. De fall som bedömts påverka årsredovisningen för staten i väsentlig mening beskrivs nedan.

Kostnaderna för tjänstepensioner till statligt anställda redovisas i statens resultaträkning bland personalkostnader, medan SPV redovisar kostnaderna för tjänstepensionsrörelsen i ett eget avsnitt i resultaträkningen. Se vidare nedan under rubriken Statens tjänstepensionsåtagande redovisas på ett enhetligt sätt.

Pågående arbeten i försvarssektorn (framför allt i Försvarets materielverk) och motsvarande förutbetalda intäkter läggs samman med militära beredskapstillgångar, eftersom de till övervägande del gäller arbeten för Försvarmaktens räkning.

För myndigheter med en uppställningsform för balans- och resultaträkning som avviker från den generellt föreskrivna, hänförs respektive post i resultat- och balansräkningen i årsredovisningen för staten så som de hade gjort om myndigheten i fråga hade följt de generella uppställningsformerna. Det gäller främst EKN, affärsverken, SPV och Statens fastighetsverk. Vanligen görs det direkt genom de inrapporteringskoder som används vid rapportering till statsredovisningen.

Ett antal intäktsposter klassificeras om med utgångspunkten att posten Skatteintäkter avgränsas i enlighet med den definition av skatter som gäller i statens budget och i nationalräkenskaperna. Intäkterna redovisas som Skatteintäkter i den konsoliderade resultaträkningen men i flera fall redovisar berörda myndigheter intäkterna på annat sätt, exempelvis:

- som avgifter eller andra ersättningar (exempelvis vissa socker- och jordbruksavgifter vid Statens jordbruksverk eller lokalradioavgift vid Myndigheten för press, radio och tv),
- som medel för finansiering av bidrag (exempelvis avgifter för insättningsgaranti vid Riksgäldskontoret och Kärnavfallsfondens avgifter),

- som resultatandelar från hel- och delägda företag (Systembolagets inlevererade överskott som Kammarkollegiet redovisar), eller
- enbart i balansräkningen (inleverans av överskott från Svenska Spel AB som Kammarkollegiet redovisar).

Finansiella korrigeringar som rör EU-medel redovisas vanligen som kostnader i myndighetens resultaträkning (främst Statens jordbruksverk), eftersom de redovisas som utgifter på anslag i statens budget. I den konsoliderade resultaträkningen omklassificeras de finansiella korrigeringarna i stället till intäktreduktioner, eftersom de är återbetalningar av eller avdrag på erhållna bidrag från EU.

Ändrade redovisningsprinciper m.m.

Från och med 2016 gäller att en anläggningstillgång ska delas upp på komponenter om den består av delar med väsentliga värden som förbrukas i olika takt. Varje komponent ska skrivas av utifrån sin förväntade nyttjandeperiod. Det bokförda värdet på de anläggningstillgångar som fanns i myndighetens redovisning den 31 december 2015 behöver inte delas upp på komponenter om det medför väsentliga kostnader i förhållande till mervärdet av tillämpningen. Detta har medfört att införande av komponentredovisning hos myndigheterna inte har lett till några förändrade jämförelsetal.

Affärer med återköpsavtal (repor) som används i Kärnavfallsfondens och Insättningsgarantifondens verksamhet nettoredovisas per motpart fr.o.m. 2016. Reporna har tidigare redovisats brutto i årsredovisningen för staten. Ekonomistyrningsverket bedömer att de repor med återköpsavtal som i dag används inte har en riskexponering som motiverar en brutto-redovisning av fordringar och skulder. Det är mer relevant att visa nettoexponeringen per motpart i balansräkningen. Med anledning av den ändrade redovisningsprincipen har jämförelsetalen för 2015 justerats. Detta har påverkat posterna Övriga kortfristiga fordringar och Övriga kortfristiga skulder som båda har minskat med 55,3 miljarder kronor.

Ändrade redovisningsprinciper hos vissa myndigheter

Utöver ändringar i principerna för årsredovisningen för staten som sådan, förekommer att ändrade principer hos vissa myndigheter påverkar årsredovisningen för staten i mindre omfattning. I de fall en myndighet har ändrat jämförelsetal eller gett motsvarande upplysningar, ändras jämförelsetalen även i årsredovisningen för staten om inte beloppet är oväsentligt. Har myndigheten inte ansett det möjligt att ändra i sin årsredovisning eller lämna kompletterande information har inte heller jämförelsetalen i årsredovisningen för staten ändrats.

Jämförelsetalen för Ansvarförbindelser har minskat med 27,3 miljarder kronor då EKN och Sida inte längre redovisar garantiutfästelser som ansvarförbindelser. Ändringen föranleds av att Ekonomistyrningsverket under 2016 på regeringens uppdrag har utrett statliga garantier och lämnat rapporten En mer överskådlig och enhetlig redovisning av garantier och utlåning (ESV 2016:60). En av slutsatserna i rapporten var att garantiutfästelser inte ska redovisas som ansvarförbindelser, om myndigheten räknar med att kunna finansiera garantiutfästelserna med avgifter.

För specifikationer i noter förekommer förändringar mellan delbelopp inom noterna i årsredovisningen för staten. De kan bero på omorganisationer av verksamhet, att ny information tillkommit eller andra korrigeringar.

Andra justeringar av jämförelsetal

Från och med 2016 tas Sveriges andelar i internationella investeringsbanker och utvecklingsbanker upp på ett mer fullständigt sätt. Ekonomistyrningsverket har på regeringens uppdrag utrett historiska anskaffningsvärden och redovisat resultatet i rapporten Värden av ägarandelarna i investeringsbanker och utvecklingsbanker (ESV 2016:58).

De kompletterade och rättade värdena redovisas av Kammarkollegiet och Sida. Utredningen ledde till att värdet på balansposten Andra långfristiga värdepappersinnehav ökade med netto 861 miljoner kronor per den 31 december 2015. Jämförelsetalen för 2015 har korrigerats med detta belopp. I samband med den justeringen har även jämförelsetalen korrigerats för kapitaltillskott till utvecklingsbanker som gjordes under 2015. Det medför att

Transfereringar till utlandet har minskat med 149 miljoner kronor samtidigt som detta belopp ingår i ökningen av tillgångarnas värde. Under 2016 har ytterligare kapital tillskjutits till några av de berörda bankerna (se not 27).

Jämförelsetalen för Andelar i hel- och delägda företag har justerats ned med 749 miljoner kronor jämfört med årsredovisningen för staten 2015. Orsaken till justeringen är att Kammarkollegiet i sin årsredovisning 2015 inte beaktat utgivna preferensaktier vid beräkning av statens andel i SAS AB. Detta medförde att andelarna var för högt värderade.

Avsättningen till Insättningsgarantifonden som redovisas av Riksgäldskontoret har rättats på grund av ett fel i marknadsvärderingen av fondens tillgångar under 2015. Jämförelsetalen för 2015 har rättats. Rättelserna innebär i balansräkningen att Upplupna kostnader har minskat med 894 miljoner kronor, Övriga upplupna intäkter har ökat med 101 miljoner kronor och Fonder har ökat med 793 miljoner kronor. I resultaträkningen har Övriga finansiella intäkter ökat med 793 miljoner kronor och Avsättning till fonder har ökat med samma belopp, vilket innebär att Årets underskott för 2015 inte har påverkats.

Övriga kortfristiga skulder har justerats upp med 431 miljoner kronor på grund av att EKN har återbetalningsskyldighet om garantitagare säger upp garantin under garantins löptid. Posten Kundfordringar har justerats ned med 67 miljoner kronor för en fordran som EKN har på staten.

Jämförelsetalen för Upplupna kostnader har justerats ned med 396 miljoner kronor vilket avser Lantmäteriets skuld att leverera in stämpelskatt till staten.

Påverkan på jämförelsetalen för årets underskott 2015 sammanfattas nedan:

	<i>Miljoner kronor</i>
Årets underskott i resultaträkningen i Årsredovisningen för staten 2015	-10 340
Justering, Transfereringar till utlandet	149
Årets underskott i resultaträkningen enligt jämförelsekolumnen i Årsredovisningen för staten 2016	-10 191

Undantag från generella principer

Några myndigheter har väsentliga undantag från generella redovisningsprinciper som beskrivs nedan.

Skatteverket har enligt regeringsbeslut från den 10 december 1998 dispens från kravet på att redovisa fordringar och skulder för uppbörd som redovisas på annat sätt än via skattekontot. Dispensen utnyttjas för närvarande för ej restförda uppbördsfordringar redovisade genom de gamla uppbördssystemen.

Statens fastighetsverk förvaltar, utvecklar och tillgängliggör statliga byggnadsminnen såsom slott, fästningar och andra kulturmiljöer som inte är ekonomiskt bärkraftiga. Myndigheten har för dessa s.k. bidragsfastigheter undantag som innebär att kapitalutgifter för bidragsfastigheterna inte betraktas som en anläggningstillgång.

Undantag från regler på finansieringsområdet förekommer, exempelvis rätten eller formerna för att ta ut avgifter, för att ta emot bidrag och donationer eller för att lånefinansiera tillgångar. Eftersom dessa inte påverkar årsredovisningen för staten annat än indirekt redovisas de dock inte här.

Vissa verksamheter eller vissa balansposter hos myndigheter med koppling till det försvars- och säkerhetspolitiska området är hemliga, och redovisas därför på ett förenklat sätt i årsredovisningen för staten. Så långt det är möjligt görs dock redovisningen i dessa fall på ett sätt som är jämförbart med redovisningen i övrigt, och på samma sätt mellan åren, och därför bedöms de inte påverka årsredovisningen för staten i någon väsentlig grad.

Kommentarer till särskilda poster

Nedan kommenteras vissa poster i de konsoliderade resultat- och balansräkningarna. Det rör poster som i de flesta fall är unika för statens verksamhet och där kännedom om metoden för att ta fram uppgifterna kan ge ökad förståelse för postens innebörd. Samtidigt har beskrivningen bedömts vara alltför omfattande för att passa direkt i kommentarer till utfallet.

Statsskulden

Riksgäldskontoret redovisar enligt regeringens beslut statsskulden som statens andel av den offentliga sektorns bruttoskuld enligt EU:s

förordning nr 479/2009 om tillämpningen av protokollet om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Maastrichtskulden). Undantag görs för skulden till premiepensionssystemet. Den skulden, liksom de tillgångar och skulder i övrigt kopplade till statsskultsförvaltningen som blir följden av att bokföringsmässiga grunder tillämpas, tas upp under andra poster i balansräkningen. Statsskulden värderas till det belopp som kommer att betalas ut på förfallodagen (nominellt slutvärde) och inte till det belopp som erhållits. Dessutom värderas den inklusive derivatinstrument, som skuldbytesavtal och valutaterminer. I balansräkningen i årsredovisningen för staten redovisas den konsoliderade statsskulden, dvs. efter avdrag för statliga myndigheters innehav av statspapper, till skillnad från Riksgäldskontorets redovisning av den okonsoliderade statsskulden (se även avsnitt 4 Utvecklingen av statsskulden).

Mervärdesskattekomensation till statliga myndigheter netto redovisas

Statliga myndigheter får komensation för ingående mervärdesskatt i sin verksamhet enligt bestämmelserna i förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till komensation för ingående mervärdesskatt. I statens budget och i nationalräkenskaperna bruttoredovisas skatten som en del av statens skatteintäkter. I den konsoliderade resultaträkningen netto redovisas emellertid skatteintäkten liksom motsvarande ingående mervärdesskatt.

Utbetalningarna av allmän pension bruttoredovisas

I nationalräkenskaperna redovisas premiepensionssystemet i hushållssektorn, i enlighet med principerna för denna typ av system som EU har fastställt. Inkomstpensionssystemet (de pensioner som finansieras via AP-fonderna, med undantag för sjätte AP-fonden) redovisas i sociala trygghetsfonder.

I statens budget dras de arbetsgivaravgifter och egenavgifter som förs till premiepensionssystemet av från intäkterna, så att skatterna redovisas exklusive dessa avgifter. De avgiftsintäkter som ska föras till inkomstpensionssystemet redovisas brutto på inkomstitlar och ingår i den offentliga sektorns skatteintäkter, men dras av vid framräkningen av statens

skatteintäkter. Bland utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisas utbetalda pensioner exklusive premiepensioner.

I den konsoliderade resultaträkningen redovisas däremot ålderspensionerna, liksom i Pensionsmyndighetens redovisning, i sin helhet, som en del av statens transfereringar (se not 4). Avgifterna till både inkomstpensionssystemet och premiepensionssystemet redovisas som skatteintäkter (se not 1). Det har bedömts ha ett värde att ge en bild av de totala pensionsutbetalningarna från staten och motsvarande avgifter på både kostnads- och intäktsidan. I not 1 Skatteintäkter, har sambandet med motsvarande belopp i statens budget tydliggjorts.

Överföringar till och från pensionssystemet

AP-fonderna och premiepensionssystemets medel i övrigt konsolideras inte i årsredovisningen för staten. De överföringar som görs mellan dessa fonder och staten är därför externa transaktioner.

Socialavgifter och allmänna pensionsavgifter som inbetalas till staten redovisas brutto under posten Skatteintäkter i resultaträkningen. Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten betalar löpande ut dessa till AP-fonderna och premiepensionssystemet tillsammans med statliga ålderspensionsavgifter från vissa anslag för främst transfereringar. Detta görs enligt särskilda regler för fördelning av de olika avgifterna. Pensionsmyndigheten rekviderar därefter löpande medel för utbetalningar av pension. Pensionsutbetalningarna redovisas i sin helhet som transfereringar i resultaträkningen. I den konsoliderade resultaträkningen för staten elimineras de löpande överföringarna till och från pensionsfonderna. För inkomstpensionssystemet är avgifterna lägre än de utbetalda pensionerna och skillnaden mellan avgifter till AP-fonderna och rekvirerade medel från fondsystemet redovisas som en transferering från ålderspensionssystemet – AP-fondernas nettobidrag (se not 3). För premiepensionssystemet är avgifterna däremot betydligt högre än de utbetalda pensionerna och mellan-skillnaden redovisas därför som en transferering till hushåll, eftersom premiepensionssystemet ses som en del av hushållssektorn (se not 4).

Statens tjänstepensionsåtaganden redovisas på ett enhetligt sätt

Den statliga tjänstepensionsskulden som SPV redovisar, tas upp under posten Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (se not 43). Skulden redovisas exklusive särskild löneskatt som är statens skuld till sig själv.

Den redovisade skulden omfattar hela försäkringsrörelsen, vilket även innefattar anställda vid vissa organisationer som inte är statliga myndigheter eller av andra skäl inte konsolideras i årsredovisningen för staten, bl.a. Chalmers tekniska högskola, Riksbanken och Kungliga Operan. De premier som betalas från statliga myndigheter till SPV elimineras i årsredovisningen för staten, medan de premier som kommer från organisationer utanför den konsoliderade enheten redovisas som intäkter av bidrag (se not 3). Kostnaderna i pensionsrörelsen för anställda i de konsoliderade myndigheterna redovisas som personalkostnader medan kostnaderna för anställda i andra organisationer redovisas som transfereringar (se not 4). Fördelningen av kostnader görs kalkylmässigt och grundas på den andel av premieintäkterna som kan hänföras till organisationer inom och utom den konsoliderade enheten. Fördelningen påverkar inte resultaträkningens saldo, utan endast fördelningen mellan poster.

Grunderna för beräkning av försäkringstekniska avsättningar fastställs av SPV:s styrelse. Försäkringstekniska antaganden ska vara aktsamma och sättas på ett sådant sätt att de säkerställer att försäkringsrörelsen ska kunna fullgöra sina åtaganden.

SPV ändrade 2013 redovisningen när det gäller förändring av antaganden om ränta i de försäkringstekniska grunderna (grundränta, brutto). Vid antagande om ränta tar SPV hänsyn till Finansinspektionens s.k. trygghetsgrunder. Tidigare hade SPV låtit ränteförändringar i trygghetsgrunderna slå igenom med högst 0,20 procentenheter per år i SPV:s grunder för beräkning av pensionsavsättningen. Sedan 2013 tillämpar inte längre SPV den begränsningen. Detta beror bl.a. på att SPV fått regeringens tillstånd att förändra försäkringsrörelsens avkastningsmodell, så att tillgångar och skulder följer varandra vid ändring av grundräntan. Den tekniska lösning med vissa statsinterna transaktioner som SPV tillämpar i sin redovisning, som bl.a. innebär att avkastning som redovisas i försäkringsrörelsen matchas mot

kostnader, medför ingen resultatpåverkan på myndighetsnivå när räntan förändras kraftigt.

I årsredovisningen för staten skulle det dock bli en stor resultatpåverkan och stora fluktuationer mellan åren om samma grundränta som Finansinspektionens trygghedgrunder tillämpades, eftersom de statsinterna transaktionerna elimineras. I avvaktan på utveckling av nya internationella redovisningsstandarder om redovisning av tjänstepensionsskulder har Ekonomistyrningsverket tagit ställning till att fortsätta tillåta högst 0,20 procentenheter av förändringen i antagandet om grundränta slå igenom per år. Detta bedöms ge en mer rättvisande bild av statens långsiktiga pensionsåtagande och därmed tillämpas samma principer som de senaste åren i årsredovisningen för staten. Detta medför att pensionsskulden 2016 är 23,8 miljarder kronor lägre i årsredovisningen för staten än i SPV:s årsredovisning. De beräkningsgrunder som SPV:s styrelse fastställer för affärsverken och de grunder som Riksdagsförvaltningen tillämpar skiljer sig från SPV:s beräkningsgrunder för statens pensionsrörelse. I årsredovisningen för staten har därför affärsverkens och Riksdagsförvaltningens pensionsskuld räknats om enligt principen ovan, dvs. att högst 0,20 procentenheter av förändringen i antagande om grundränta får slå igenom per år. Detta medför att den totala pensionsskulden för Riksdagsförvaltningen och affärsverken är 2,2 miljarder kronor lägre i årsredovisningen för staten än i myndigheternas egna årsredovisningar.

Vid beräkning av pensionsskulden för tjänstepensionsförmåner (livförsäkringsavsättningar) har följande antaganden beslutats av SPV:s styrelse:

- Antaganden om ränta: Den årliga räntan används för diskontering av framtida, förväntade betalningsflöden. Hänsyn ska tas till Finansinspektionens trygghedgrunder. Per den 31 december 2016 är bruttoräntan 0,00 procent (0,80 procent 2015). I årsredovisningen för staten används emellertid bruttoräntan 0,70 procent (0,90 procent 2015) med hänvisning till resonemanget ovan.
- Antaganden om driftkostnad: För de flesta åtaganden används ett antagande om driftkostnad på ca 0,10 procent av kapitalet. Därutöver belastas kapitalet med 0,75 procent för att täcka kostnader för framtida

utbetalningar. Antagandena är oförändrade jämfört med föregående år.

- Avkastningsskatt: Inget avdrag för avkastningsskatt görs vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna. Antaganden om livslängd: Olika antaganden om livslängd används för olika generationer och för olika kön.

CSN:s värderingsprinciper för lånefordringar

Centrala studiestödsnämnden (CSN) värderar utestående lånefordringar med avdrag för reservation på grund av osäkerhet. Myndigheten har utvecklat en modell för att beräkna osäkra fordringar för lånetyperna studiemedel, studielån och annuitetslån samt återkrav av dessa lånetyper. Beräkningsmodellen innehåller också uppsagda lån för de tre lånetyperna samt återkrav av studiehjälp och rekryteringsbidrag. Beräkningen i nuvärde görs med hänsyn till bl.a. skuld, betalning och inkomst för varje låntagare.

Beräkningen av osäkerheten i CSN:s lånefordringar utgår i huvudsak från en individbaserad beräkningsmodell och görs utifrån tre värderingsprinciper:

- Reservation utifrån de personer som missköter sina betalningar.
- Reservation utifrån de trygghetsregler som finns vid återbetalning.
- Reservation utifrån framtida förluster på grund av dödsfall.

Den första värderingsprincipen utgår från låntagarens dokumenterade bristande betalningsbenägenhet när inga eller få betalningar har gjorts under de senaste åren. Den andra värderingsprincipen bedömer betalningsförmågan hos de låntagare som har avslutat sina studier och är återbetalningsskyldiga. Principen bygger på en bedömning av låntagarens möjligheter att betala tillbaka lånet utifrån sina ekonomiska förutsättningar och skuldens storlek. Den tredje värderingsprincipen utgår från sannolikheten att dö vid olika åldrar. Underlaget till beräkningen hämtas utifrån köns- och åldersspecifika risker för dödsfall från Statistiska centralbyrån (SCB) och därefter gör CSN vissa justeringar.

Stabilitetsfonden hos Riksgäldskontoret

Stabilitetsfonden regleras i lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut. Samtliga kreditinstitut är med och finansierar fonden genom en särskild stabilitetsavgift. När fonden bildades tillfördes den 15 miljarder kronor från anslag på statens budget. Överföringen gjordes direkt i balansräkningen, eftersom fonden i huvudsak inte är avsedd att finansiera kostnader utan ska finansiera olika slags finansiella tillgångar i samband med kapitaltillskott och köp av bolag. De kostnader som uppkommer skulle i första hand avräknas mot de avgifter som kommit in, och mot fondens avkastning, då med upplösning av fonden som motsvarande tillförsel av medel. Först om fondens kapital understiger 15 miljarder kronor är avsikten att resultaträkningens saldo ska påverkas. Regeringen följer utvecklingen så att redovisningsmetoderna långsiktigt ger en rättvisande bild av händelserna. Stabilitetsfondens uppdrag har i och med bildandet av Resolutionsreserven (se nedan) begränsats men den ska även i fortsättningen finansiera stöd enligt en ny lag om förebyggande statligt stöd. Fonden har minskat och uppgick vid utgången av 2016 till 40 miljarder kronor.

Resolutionsreserven hos Riksgäldskontoret

Från och med 2016 gäller lagen (2015:1016) om resolution som innebär att ett resolutionsförfarande ska användas för de institut som bedöms viktiga för den finansiella stabiliteten och som därför inte bör försättas i konkurs. Resolution innebär att staten tar kontroll över ett institut som är drabbat av problem för att rekonstruera det eller avveckla det under ordnade former. För detta ändamål bildades en ny fond benämnd Resolutionsreserven i början av 2016. Den tillfördes 19 miljarder kronor genom överföring från Stabilitetsfonden och har därefter tillförts resolutionsavgifter. Resolutionsreserven uppgick vid utgången av 2016 till 22 miljarder kronor.

Skuld till Rundradiorörelsen hos Riksgäldskontoret

Riksgäldskontoret redovisar en skuld till Rundradiorörelsen på 363 miljoner kronor för distributionsmedel. Riksgäldskontorets skuld har tagits bort i årsredovisningen för staten eftersom den är intern i staten samtidigt som Rundradiorörelsens redovisning inte ingår i någon statlig redovisningsenhet som redovisas som motpart till Riksgäldskontoret.

Reglering av Sveriges EU-avgift för innevarande budgetram för 2014-2020

Medlemsstaternas avgifter till EU fastställs enligt regelverket i rådets beslut 2014/335/EU, Euratom av den 26 maj 2014 om systemet för Europeiska unionens egna medel. Efter att alla medlemsstater i september 2016 ratificerat beslutet och beslutet trätt ikraft den 1 oktober 2016 pågick EU:s budgethantering till slutet av året. Nettoeffekterna av rådets beslut avräknas först 2017 men har i årsredovisningen för staten periodiserats till 2016. Beloppet bestod av både minskningar och ökningar av avgiften och uppgick netto till 9,8 miljarder kronor. I balansräkningen redovisas 10,7 miljarder kronor bland Förutbetalda kostnader och 0,8 miljarder kronor åt motsatt håll bland Upplupna kostnader.

Föregående år redovisades en förskottsbetalning av 2016 års EU-avgift med 6,7 miljarder kronor bland Förutbetalda kostnader.

Transfereringar m.m. med koppling till skattesystemet

Kommunernas mervärdesskatt nettoredovisas på statens budget. Kommunernas kompensation för ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet redovisas på särskild inkomsttitel vilket minskar inkomsterna i statens budget. I den konsoliderade resultaträkningen bruttoredovisas dessa medel som lämnade bidrag och skatteintäkter, vilket bedömts ge den mest rättvisande informationen.

Den kommunalekonomiska utjämningen nettoredovisas under anslag på statens budget. I den konsoliderade resultaträkningen i årsredovisningen för staten har det bedömts mest rättvisande att bruttoredovisa den kommunalekonomiska utjämningen som skatteintäkter och transfereringar till kommuner.

Dessa båda skillnader innebär att både skatteintäkter och transfereringar är högre i resultaträkningen än i statens budget (se not 1 och 4).

Redovisning av marknadsvärdeförändringar i resultaträkningen

Orealiserade marknadsvärdeförändringar på framför allt långfristiga värdepappersinnehav redovisas i resultaträkningen som finansiella intäkter eller kostnader. I allt väsentligt motsvaras dessa av avsättningar till Kärnavfallsfonden och Insättningsgarantifonden. En stor del av värdepapperen är statsobligationer och andra instrument utgivna av Riksgäldskontoret.

I resultaträkningen för staten elimineras normalt inomstatliga finansiella intäkter och kostnader. I detta fall skulle detta dock leda till att saldot i resultaträkningen påverkades kraftigt mellan åren av att avsättningar till fonder påverkas av intäkter eller kostnader som elimineras. Därför behålls den orealiserade värdeförändringen i resultaträkningen, samtidigt som avsättningen till fonder redovisas med det belopp som respektive myndighet rapporterat, så att saldot i princip inte påverkas. I balansräkningen däremot, elimineras det bokförda värdet av innehavet av statspapper mot Riksgäldskontorets statsskuld. Mellanskillnaden påverkar nettoförmögenheten.

Sveriges innehav av utsläppsminskningenheter inom ramen för Kyotoprotokollet

Sverige befinner sig för närvarande i den andra åtagandeperioden under Kyotoprotokollet (2013–2020). Avräkning för perioden kommer att ske efter 2020 då de totala utsläppen under perioden ska avräknas mot den tilldelade mängden utsläpp. De totala utsläppen består av utsläppen som årligen hanteras i EU:s utsläppshandelssystem (EU ETS) och under ansvarsfördelningsbeslutet (ESD).

Enheter för den tilldelade mängden (AAU) under den andra åtagandeperioden är ännu inte utfärdade. Alla enheter tillhörande den första åtagandeperioden är sedan tidigare annullerade.

Inom ramen för Sveriges program för internationella klimatinsatser har Energimyndigheten sedan 2002 haft i uppdrag att för Sveriges räkning stötta klimatprojekt i utvecklingsländer genom de flexibla mekanismerna under Kyotoprotokollet. Genom dessa klimatprojekt har Sverige förvärvat utsläppsenheter som verifierats, certifierats och utfärdats av FN. Innehavet av utsläppsenheter som har genererats under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod uppgår till knappt 8 miljoner certifierade utsläppsminskningar (CER) och knappt 60 000 tillfälliga certifierade utsläppsminskningar (tCER) från projekt i utvecklingsländer. I innehavet ingår också cirka 1,25 miljoner utsläppsminskningenheter (ERU) från projekt i länder med kvantifierade åtaganden under Kyotoprotokollet, samt cirka 267 000 tilldelade utsläppsenheter (AAU) som Sverige fått

levererade för tidiga insatser i sådana projekt innan ERU kunde utfärdas.

Regeringen begärde i Budgetpropositionen för 2017 (prop. 2016/17:1) riksdagens bemyndigande att annullera de utsläppsenheter som har genererats under Kyotoprotokollets första åtagandeperiod 2008–2012 och förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser.

3.4.2 Redovisningsprinciper för statens budget

Statens budget redovisas enligt de principer som följer av budgetlagen och riksdagens beslut om budgeten.

Enligt budgetlagen omfattar statens budget alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov. Statens inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto på inkomstitlar och anslag, med undantag för inkomster som riksdagen har beslutat ska specialdestineras till en viss verksamhet.

Utgifter i statens budget redovisas mot anslag medan inkomsterna redovisas mot inkomstitlar. Utgifter för transfereringar redovisas det år då betalning sker, medan förvaltningsutgifter redovisas det år som kostnaderna hänför sig till. Övriga utgifter redovisas det budgetår som utgifterna hänför sig till. Enligt budgetlagen redovisas inkomster av skatter och avgifter det år intäkterna hänför sig till. Övriga inkomster redovisas det budgetår som inkomsterna hänför sig till.

Universitet och högskolor tillämpar en särskild modell för redovisning mot anslag. Andra avvikelser från generella principer kan förekomma enligt riksdagens beslut. Till skillnad från vad som gäller för resultat- och balansräkningarna, där olika redovisningsmetoder och principer för specifika poster förklaras i detta avsnitt, finns för budgetens anslag och inkomstitlar riksdagsbeslut och motiveringar som har redovisats för riksdagen i budgetpropositionen eller andra propositioner. Därför redovisas inte den typen av specifik information i årsredovisningen för staten.

Utöver anslagen och inkomstitlarna innehåller statens budget en post för Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost. Riksgäldskontorets netto-

utlåning består av Riksgäldskontorets in- och utlåning till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder respektive andra stater. Den kassamässiga korrigeringsposten på utgiftssidan är nödvändig för att budgetens saldo ska visa statens lånebehov. Ett negativt budgetsaldo ger ett positivt lånebehov, dvs. en ökning av statsskulden, medan ett positivt budgetsaldo ger ett negativt lånebehov, dvs. i de flesta fall en minskning av statsskulden.

3.4.3 Skillnader mellan resultaträkningen och statens budget

Statens budget och resultaträkningen skiljer sig åt såväl i avgränsning och struktur som i redovisningsprinciper.

Ett exempel på skillnader i avgränsningen är affärsverken som ingår i resultaträkningen, men som till övervägande del ligger utanför statens budget. Affärsverken och andra verksamheter där avgifter och bidrag får disponeras i verksamheten, redovisas i resultaträkningen, medan de endast påverkar budgeten till den del verksamheterna påverkar statens lånebehov.

Redovisningsprinciperna i statens budget är blandade. Statens budget innehåller redovisning av in- och utbetalningar (kassamässigt), för vissa anslag eller inkomstitlar innehåller den kostnader och intäkter och för några innehåller den utgifter och inkomster. Redovisningen i resultaträkningen sker i sin helhet enligt bokföringsmässiga grunder, dvs. den består av intäkter och kostnader.

I tabellen sammanfattas några av skillnaderna mellan resultaträkningen och statens budget.

Statens budget har en ändamålsstruktur där anslagen är grupperade i utgiftsområden och inkomstitlarna i inkomsttyper. Resultaträkningen är däremot indelad i intäkts- och kostnadsslag. Jämförelser av poster i resultaträkningen och statens budget går därför ofta inte att göra, utan dokumenten kompletterar varandra.

Tabell 3.5 Jämförelse mellan resultaträkningen och statens budget

	Resultaträkningen	Statens budget
Skatt	Intäkt	Intäkt/Betalning
Offentligrättsliga avgifter på inkomstitel	Intäkt	Intäkt
Avgift av tillfällig natur eller mindre omfattning	Intäkt	Kostnadsreduktion på anslag
Övriga avgifter	Intäkt	Ingen påverkan på anslag eller inkomstitlar
Erhållna bidrag som används i verksamheten	Intäkt	Ingen påverkan på anslag eller inkomstitlar
Transfereringar (lämnade bidrag m.m.)	Kostnad	Utbetalning
Avsättningar för framtida förpliktelser	Kostnad	Kostnad/Utgift
Löner, varor och tjänster	Kostnad	Kostnad
Andel av företagsvinst/förlust	Intäkt/kostnad enligt kapitalandelsmetoden	Inkomst vid utdelning
Orealiserad valutavinst/förlust och upplupen ränta	Intäkt/kostnad	Ingen påverkan på anslag eller inkomstitlar

Resultaträkningen visar verksamhetens totala kostnader och intäkter under året. Balansräkningen visar den ekonomiska ställningen, dvs. tillgångar och skulder per den 31 december. För vissa kapitaltransaktioner påverkas endast balansräkningen av händelser i statens budget medan resultaträkningen är oförändrad. Exempel på detta är anslag för investeringar och utlåning, eller inkomstitlar för återbetalning av lån.

En stor principiell skillnad är att i resultaträkningen elimineras alla ekonomiska mellanhavanden mellan myndigheter. I statens budget bruttoredo visas sådana transaktioner i de flesta fall som utgifter på anslag och inkomster på inkomstitel.

En annan stor skillnad är att ålderspensionsavgifterna från andra än statliga myndigheter bruttoredo visas som intäkt i resultaträkningen, samtidigt som de faktiska utbetalningarna av pensioner i ålderspensionssystemet redovisas som kostnader. I statens budget däremot, nettoredo visas ålderspensionsavgifterna efter avdrag för utbetalningarna till pensionssystemet inklusive premiepensionssystemet. Utbetalningarna av pensioner till enskilda framgår inte av statens budget.

3.5 Noter

3.5.1 Noter till resultaträkningen

Not 1

Skatteintäkter

Miljoner kronor

	2016	2015
<i>Direkta skatter på arbete</i>		
Inkomstskatter	726 559	686 525
Skattereduktioner m.m.	-231 628	-236 613
Övriga direkta skatter på arbete	113 132	108 358
<i>Summa Direkta skatter på arbete</i>	<i>608 062</i>	<i>558 270</i>
<i>Indirekta skatter på arbete</i>		
Arbetsgivaravgifter	509 738	472 505
Övriga indirekta skatter på arbete	58 115	52 638
Avgifter till premiepensionssystemet	-35 586	-33 645
<i>Summa Indirekta skatter på arbete</i>	<i>532 267</i>	<i>491 498</i>
<i>Skatt på kapital</i>		
Skatt på kapital, hushåll	61 570	69 064
Skatt på företagsvinster	106 390	119 589
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	32 927	32 425
Övriga skatter på kapital	21 562	23 900
<i>Summa Skatt på kapital</i>	<i>222 450</i>	<i>244 977</i>
<i>Skatt på konsumtion och insatsvaror</i>		
Mervärdesskatt	406 371	380 315
<i>varav kommunmoms</i>	<i>62 133</i>	<i>57 381</i>
Skatt på alkohol och tobak	25 849	25 582
Skatt på energi och miljö	73 909	70 117
Skatt på vägtrafik	19 696	18 752
Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	4 866	4 803
Skatt på import	6 077	6 275
Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror	2 118	2 017
<i>Summa Skatt på konsumtion och insatsvaror</i>	<i>538 887</i>	<i>507 861</i>
<i>Restförda och övriga skatter</i>		
Restförda skatter m.m.	3 241	-1 451
Intäkter som förs till fonder	12 613	9 034
Summa Restförda och övriga skatter	15 854	7 583
<i>Summa Totala skatteintäkter före justering</i>	<i>1 917 520</i>	<i>1 810 190</i>
Justering till belopp enligt ÅRS 2015		-15 633
Totala skatteintäkter	1 917 520	1 794 557
Avgår: Kommunala inkomstskatter	-686 348	-651 697
Avgår: Avgifter till ålderspensionssystemet (inkomstpension)	-233 696	-224 129
Avgår: EU-skatter	-6 077	-6 275
<i>Summa Statens skatteintäkter före justering</i>		<i>912 456</i>

	Justering till belopp enligt ÅRS 2015	
	-368	
Statens skatteintäkter enligt avgränsningen i statens budget	991 399	912 088
<i>Tillkommer, avgränsningsskillnader m.m.</i>		
Skatter hänförliga till tidigare år		
varav 2015	16 469	9 849
varav 2014	-1 512	-713
Avgifter till ålderspensionssystemet	233 696	224 129
Avgifter till premiepensionssystemet	35 586	33 645
EU-skatter	6 077	6 275
Kommunala utjämningsavgifter LSS	3 664	3 646
Inkomstutjämningsavgift, kostnadsutjämningsavgift	15 937	13 033
<i>Elimineringar</i>		
Eliminering av statliga myndigheters avräknade moms	-30 094	-29 211
Eliminering av statens arbetsgivaravgifter	-31 630	-29 985
Eliminering av särskild löneskatt på pensionskostnader	-3 764	-3 723
Eliminering av myndigheters skatter m.m.	-117	-127
<i>Summa Total före justering</i>	<i>1 235 712</i>	<i>1 138 905</i>
Justering till belopp enligt ÅRS 2015		-468
Total summa	1 235 712	1 138 437

97 miljarder kronor mer i skatteintäkter

Skatteintäkterna så som de avgränsas i resultaträkningen ökade med 97 miljarder kronor (8,5 procent) jämfört med 2015. Eftersom många skatter fastställs per kalenderår är det slutliga utfallet för beskattningen inte känt förrän i december året efter det aktuella årets utgång. Redovisningen av skatteintäkter grundas därför till viss del på bedömningar. Även om det vid tidpunkten för årsredovisningen går att göra en relativt säker bedömning av intäkterna från skatt på arbete och skatt på konsumtion är osäkerheten fortfarande stor vad gäller skatt på kapital. Historiskt ligger avvikelserna mellan den bedömning som redovisas i årsredovisningen och de slutliga utfallen på i storleksordningen 0,5 till 1 procent av de totala skatteintäkterna.

Den övergripande analysen bör utgå från totala skatteintäkter i mitten av tabellen, som beräknas till 1 918 miljarder kronor för 2016 och som ska jämföras med totalt 1 810 miljarder kronor enligt den nu aktuella bedömningen av skatteintäkter för inkomståret 2015. Det innebär att förändringen mellan 2016 och 2015 är en ökning med 107 miljarder kronor varav kommunernas del är 35 miljarder kronor. Med den

nuvarande bedömningen av skatteintäkterna avseende 2015 är ökningen av statens skatter därmed 72 miljarder kronor, varav 30 miljarder kronor förklaras av höjda skatter. Den resterande delen av ökningen på 97 miljarder kronor förklaras till stor del av att skatteintäkterna för 2015 och 2014 blev högre än den bedömning som gjordes i årsredovisningen för 2015 med 15 miljarder kronor.

En ökad lönesumma gav högre intäkter av inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

De direkta skatterna, inkomstskatter, ökade med 50 miljarder kronor jämfört med 2015. Statens intäkter ökade med 15 miljarder kronor. En stor del eller ca 10 miljarder kronor förklaras av att reduktionen för ROT-tjänster har sänkts från 50 till 30 procent.

De indirekta skatterna på arbete ökade med 41 miljarder kronor varav 15 miljarder kronor förklaras av att nedsättningen av arbetsgivaravgifter för unga har avskaffats samt införandet av en särskild löneskatt på inkomster för personer äldre än 65 år. Den återstående intäktsökningen på 26 miljarder kronor förklaras av att lönesumman ökade med 4,7 procent. Timlönen ökade med 2,7 procent medan antalet arbetade timmar ökade med 2,4 procent mellan åren.

De statliga myndigheternas arbetsgivaravgifter är inomstatliga och har eliminerats vid beräkning av skatteintäkterna. Elimineringen brutto-redovisas i tabellen ovan.

Lägre intäkter från skatt på kapital

Jämfört med 2015 minskade intäkterna från skatt på kapital med 23 miljarder kronor. Hushållens kapitalvinster ökade kraftigt 2014 och låg kvar på en hög nivå även 2015 till följd av de senaste årens börsuppgång och stigande bostadspriser. Men 2016 minskade skatteintäkter från hushållens kapitalvinster med 7,5 miljarder kronor eller 11 procent eftersom de finansiella kapitalvinsterna 2016 var lägre än 2015. Skatt på företagsvinster minskade med 13,2 miljarder kronor eller 11 procent. Större delen av minskningen förklaras av en stor engångsvis skatteintäkt från bolag i en koncern 2015. Aktiviteten i ekonomin var fortsatt hög 2016, vilket medförde att företagets vinster bortsett från den tillfälliga uppbörden ökat. Bankerna redovisade också stora vinstökningar. Ytterligare en orsak till företagets ökade vinster är

exportföretagens resultat som påverkats positivt av försvagningen av kronan.

Ökade bostadsinvesteringar bidrog till mer intäkter från mervärdesskatt

Skatt på konsumtion och insatsvaror ökade med 31 miljarder kronor mellan åren. Intäkterna från mervärdesskatt ökade med 26 miljarder kronor eller 6,9 procent. Det är bostadsinvesteringarna som bidrar till att den procentuella ökningen är så stor. Bostadsinvesteringarna steg med 19 procent under 2016. Även momsen avseende konsumtion ökade mer än hushållens konsumtion i löpande priser på grund av sammansättningseffekter. Hushållens konsumtion i löpande priser steg med 6,6 procent. I beloppet mervärdesskatt, 406 miljarder kronor, ingår återbetald mervärdesskatt till statliga myndigheter med 30 miljarder kronor som ska elimineras. Detta är en inomstatlig transaktion som elimineras för att inte påverka det konsoliderade utfallet i statens resultaträkning.

Ökade intäkter från skatt på energi och miljö

Skatt på energi och miljö ökade med 3,8 miljarder kronor. Det beror till stor del på att energiskatterna höjdes vid årsskiftet 2016. Dieselförsäljningen ökade något under 2016. Bensinförsäljningen minskade med 5,6 procent.

Även skatt på vägtrafik ökade

Skatt på vägtrafik ökade med 0,9 miljarder kronor och ökningen beror på ökad trängselskatt. Trängselskatten i Stockholm har höjts i innerstaden, införts på Essingeleden och maxbeloppet har höjts.

Ökade intäkter vid anstånd

Restförda skatter m.m., som även innehåller omprövningar och anstånd, ökade med 4,7 miljarder kronor. Effekter av anstånd för företag ökade med 3,8 miljarder kronor och för hushåll med 1,0 miljard kronor.

Överföringar till fonder ökade

Intäkter som förs till fonder ökade med 3,6 miljarder kronor. Den nya resolutionsavgiften redovisas här och förklarar en ökning med 3,4 miljarder kronor. Avgifter till Kärnavfallsfonden ökade med 0,3 miljarder kronor. Avgifterna betalas av reaktorinnehavarna i förhållande till levererad energi.

Kommunal inkomstskatt ökade

Kommunernas del av skatteintäkterna, kommunal inkomstskatt och fastighetsavgift, ökade med 35 miljarder kronor medan ålderspensionssystemets avgifter ökade med 10 miljarder kronor.

Statens arbetsgivaravgifter har eliminerats

Skatteverket sköter uppbörden av skatter och redovisar den både i statens resultaträkning och i statens budget. Staten betalar ut de skatter och avgifter som tillhör kommunsektorn och ålderspensionssystemet löpande för att sedan slutreglera dem när beskattningen är fastställd. Den redovisning av skatteintäkter som görs i resultaträkningen skiljer sig på några punkter från den som görs på inkomstsidan i statens budget. I budgeten görs omföringar och en finare indelning av vissa poster för att tydligare redovisa fördelningen mellan olika skatteslag etc. Den del av ålderspensionsavgiften som går till premiepensionssystemet läggs i resultaträkningen till skatteintäkterna, trots att systemet ses som en del av hushållssektorn i nationalräkenskaperna (se avsnitt Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar). En annan väsentlig skillnad jämfört med statens budget är att skatter och arbetsgivaravgifter som staten betalat till sig själv eliminerats i resultaträkningen.

Kommunalekonomisk utjämning och kommunmoms bruttoredovisas

I resultaträkningens skatteintäkter ingår den kommunalekonomiska utjämningen som netto-redovisas på utgiftssidan i statens budget. Inkomstutjämningsavgift och kostnadsutjämningsavgift från kommuner och landsting på sammanlagt 16 miljarder kronor nettoredovisas under anslaget för kommunalekonomisk utjämning. Det innebär att utgifterna för statsbidrag till kommunerna minskats med motsvarande belopp på statens budget. I resultaträkningens skatteintäkter ingår också mervärdes-skatt med 62 miljarder kronor för kommuner och landsting som nettoredovisas på inkomstsidan i statens budget. I resultaträkningen har den kommunalekonomiska utjämningen och kommunmomsen bruttoredovisats, vilket innebär att både inkomster och transfereringar till kommuner är 78 miljarder kronor högre än i statens budget för 2016.

Tre justeringsbelopp

I kolumnen för jämförelsetalen från 2015 redovisas för varje skatteslag de utfall för 2015 som beräknats under våren 2017 efter det att beskattningen av 2015 års inkomster slutförts. Detta överensstämmer med motsvarande redovisning av utfallet på statens budget. Jämförelsetalen avviker något för varje enskilt skatteslag från de belopp som beräknades när resultaträkningen för 2015 togs fram, eftersom de baseras på senare utfallsinformation. Tre justeringsbelopp har lagts till i ovanstående tabell så att överensstämmelse även uppnås med de periodiserade skatter som redovisades i årsredovisningen för staten 2015.

Skatteintäkterna 2015 blev högre

Skatteintäkterna 2015 blev 16 miljarder kronor högre jämfört med den beräkning av 2015 års skatt som gjordes våren 2016. Skatt på kapital för hushåll blev 18 miljarder kronor högre än beräkningen våren 2016 bl.a. till följd av lägre räntor än beräknat. Inkomstskatter och skatte-reduktioner blev 1,2 respektive 2,0 miljarder kronor högre än beräkningen våren 2016. Övriga indirekta skatter på arbete blev 2,9 miljarder kronor högre än beräkningen våren 2016. Den ökningen beror främst på särskild löneskatt på pensionskostnader för företag som fastställs först vid beskattningsutfallet och blev högre än beräknat. Arbetsgivaravgifter blev 1,5 miljarder kronor lägre än beräkningen våren 2016.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Miljoner kronor

	2016	2015
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>		
Trafikverket	2 251	2 007
Transportstyrelsen	2 226	2 357
Kronofogdemyndigheten	1 557	1 430
Lantmäteriet	858	835
Polismyndigheten	761	763
Centrala studiestödsnämnden	694	891
Finansinspektionen	603	532
Läkemedelsverket	577	572
Bolagsverket	489	458
Post- och telestyrelsen	373	277
Elsäkerhetsverket	344	322
Strålsäkerhetsmyndigheten	335	339
<i>Affärsverk</i>		
Luffartsverket	1 891	2 158
Sjöfartsverket	1 463	1 404
Övriga	1 982	1 863
<i>Summa offentligrättslig verksamhet</i>	<i>16 404</i>	<i>16 208</i>
<i>Uppdragsverksamhet</i>		
Trafikverket	4 550	4 047
Statens institutionsstyrelse	1 781	1 680
Exportkreditnämnden	1 535	1 515
Pensionsmyndigheten	838	647
Statens fastighetsverk	663	655
Lunds universitet	559	552
Skatteverket	518	536
Statens jordbruksverk	470	457
Sveriges lantbruksuniversitet	416	377
Uppsala universitet	388	372
Lantmäteriet	386	402
Kungl. Tekniska högskolan	328	304
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	8 633	8 198
Luffartsverket	932	888
Sjöfartsverket	336	257
Övriga	6 637	6 423
<i>Summa uppdragsverksamhet</i>	<i>28 970</i>	<i>27 310</i>
<i>Andra ersättningar</i>		
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	3 365	2 997

Exportkreditnämnden	1 053	307
Polismyndigheten	668	719
Trafikverket	399	362
Karolinska institutet	246	261
Centrala studiestödsnämnden	197	226
Transportstyrelsen	177	175
Statens skolverk	169	170
Kronofogdemyndigheten	138	154
Kammarkollegiet	75	75
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	313	196
Sjöfartsverket	9	9
Luffartsverket	2	7
Övriga	1 094	1 866
<i>Summa andra ersättningar</i>	<i>7 904</i>	<i>7 525</i>
Total summa	53 279	51 043

Intäkter av avgifter och andra ersättningar

Intäkter av avgifter och andra ersättningar ökade med 2,3 miljarder kronor eller drygt 4 procent. Intäkter av avgifter i offentligrättslig verksamhet ökade med 0,2 miljarder kronor och är ca en tredjedel, 31 procent, av posten. Intäkter av avgifter för uppdragsverksamhet ökade med 1,7 miljarder kronor och utgör drygt hälften, 54 procent, av posten. Andra ersättningar ökade med 0,4 miljarder kronor och utgör 15 procent av posten.

Staten tar in avgifter för att tillhandahålla varor och tjänster, och den som betalar avgiften får därmed en motprestation. Avgifterna är antingen offentligrättsliga eller avgifter för uppdragsverksamhet.

Offentligrättsliga avgifter är s.k. tvingande eller betungande avgifter som staten med stöd av författning kan ta ut av enskilda.

Avgifter för uppdragsverksamhet är samtliga avgifter som inte är offentligrättsliga. Det omfattar försäljning av varor och tjänster som är frivilligt efterfrågade. Hit räknas också de avgifter som myndigheter under vissa förutsättningar får ta ut enligt det generella bemyndigandet i 4 § avgiftsförordningen (1992:191).

Andra ersättningar ses inte som avgifter eftersom den som betalar ersättningen i princip inte erhåller någon motprestation såsom för en avgift.

Offentligrättsliga avgifter ökade

De största förändringarna av de offentligrättsliga avgifterna rör Luftfartsverket, CSN och Transportstyrelsen där avgifterna har minskat medan de ökat hos Trafikverket och Kronofogdemyndigheten har ökat. Avgifterna som tas ut av resterande myndigheter har också totalt sett ökat.

Luftfartsverkets flygtrafikrelaterade luftfartsintäkter minskade med 266 miljoner kronor, huvudsakligen de s.k. undervägsavgifterna som fastställs av Europakommissionen. Minskningen beror på att de delar av Luftfartsverkets pensionskostnadsökning som påverkar undervägsavgifterna var lägre än förra året.

CSN tar främst ut avgifter för administration av återbetalning av studielån och för att bevilja studiemedel. Avgifterna minskade med 197 miljoner kronor. Det beror i huvudsak på att avskrivningar och reservation för osäkra administrativa avgifter minskar avgiftsintäkterna i stället för att som tidigare redovisas som verksamhetens kostnader, och följer av CSN:s nya finansieringsmodell som gäller fr.o.m. 2016. Avgifterna har utöver den förändringen minskat med 43 miljoner kronor.

Transportstyrelsens avgifter minskade med 132 miljoner kronor, huvudsakligen inom vägtrafikområdet där avgifter inom körkortsverksamheten har sänkts. Transportstyrelsen tar ut avgifter inom sjöfarts-, luftfarts-, järnvägs- och vägtrafikområdet för bl.a. tillsyn, tillstånd och registerhållning. Inom luftfartsområdet finns också avgifter för säkerhetskontroll vid svenska flygplatser, flygplatsers utrustningskostnader för kommunikation, navigation och övervakning inom flygtrafikledningstjänst och undervägsverksamheten (flygtrafiktjänst en route).

Trafikverkets avgifter ökade med 243 miljoner kronor varav största delen var banavgifter som är obligatoriska för de aktörer som trafikerar järnvägen och där intäkterna går till drift och underhåll av järnvägen. Trafikverkets avgifter omfattar även bl.a. förarprovsavgifter.

Kronofogdemyndighetens avgifter omfattar grundavgifter i allmänna och enskilda mål och avgifter i mål om betalningsföreläggande m.m. Kronofogdemyndighetens avgifter har ökat med 127 miljoner kronor vilket huvudsakligen beror på volymökning för enskilda mål.

Övrigt om intäkter av offentligrättsliga avgifter

Totalt redovisar omkring 125 myndigheter offentligrättsliga avgifter, som tas ut i en mängd olika verksamheter.

Lantmäteriet redovisar avgifter inom fastighetsbildningsområdet och expeditionsavgifter för inskrivningsverksamheten, t.ex. ansökan om lagfart vid köp av fastighet.

Polismyndigheten tar ut avgifter för s.k. stämningmannadelgivning, passhantering, nationella ID-kort och ansökan om prövning av olika ärenden.

Finansinspektionen tar ut avgifter av de företag och personer som står under Finansinspektionens tillsyn samt avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar.

Läkemedelsverket tar ut avgifter för kontroll och tillsyn av läkemedel, medicintekniska produkter och vissa andra produkter som med hänsyn till sina egenskaper eller användningsområden står läkemedel nära.

Bolagsverket tar ut avgifter för att registrera företag.

Post- och telestyrelsen tar främst ut avgifter för post och elektronisk kommunikation.

Elsäkerhetsverkets avgifter omfattar huvudsakligen elsäkerhetsavgifter, elberedskapsavgifter och nätövervakningsavgifter.

Strålsäkerhetsmyndighetens avgifter omfattar dels avgifter från anläggningar som har tillstånd att bedriva kärnteknisk verksamhet, dels avgifter från de som i sin yrkesverksamhet använder utrustning med icke-joniserande strålning bl.a. för lasrar och röntgenutrustning.

Sjöfartsverkets avgifter omfattar främst farleds- och lotsavgifter.

Intäkter av avgifter för uppdragsverksamhet ökade

De största ökningarna av avgifter för uppdragsverksamhet rör Trafikverket, Svenska kraftnät, Pensionsmyndigheten och Statens institutionsstyrelse.

Avgifterna i Trafikverkets uppdragsverksamhet ökade med 504 miljoner kronor, vilket främst beror på investeringsprojekt där kommuners anläggningar byggs samtidigt som Trafikverkets. Trafikverkets uppdragsverksamhet består i övrigt huvudsakligen av försäljning av järnvägsmateriel till de entreprenörer som bygger och underhåller de statliga järnvägarna och el till de olika bolag som bedriver tågtrafik.

Svenska kraftnäts avgifter ökade med 435 miljoner kronor, främst för att balans- och

frekvensregleringen ökade med 911 miljoner kronor på grund av högre genomsnittspris för balans- och reglerkraft. Avgifterna från överföring av el på stamnätet minskade med 478 miljoner kronor främst på grund av lägre energiintäkter som följd av sänkt energiavgift 2016. I Svenska kraftnäts nätverksamhet säljs överföringskapacitet för transport av elektricitet via stamnätet och utlandsförbindelserna. Svenska kraftnät har dessutom ansvaret för att balansera den nationella produktionen och förbrukningen av el. Detta sker genom att ett antal företag, s.k. balansansvariga, åtagit sig att planera sin elproduktion och elinköp med sin förbrukning så att dessa balanserar varandra. Svenska kraftnät gör i efterhand en ekonomisk reglering av obalanserna och redovisar köpt respektive såld balanskraft i sin resultaträkning. Svenska kraftnäts intäkter och kostnader påverkas bruttomässigt av marknadspriset på el och volymen balanskraft i respektive elområde och det kan därför vara stora skillnader mellan åren.

Pensionsmyndighetens avgifter ökade med 192 miljoner kronor, främst på grund av att avgifterna från AP-fonderna för administration av inkomstpensionssystemet ökade men även avgifterna för administration av premiepensionssystemet.

Statens institutionsstyrelses vårdavgifter för ungdomsvård har ökat med 101 miljoner kronor, främst på grund fler vårddygn.

Övrigt om intäkter av avgifter för uppdragsverksamhet

Totalt redovisar omkring 175 myndigheter avgifter för uppdragsverksamhet.

EKN har till uppgift att stödja svensk export och utveckla svenskt näringsliv genom att erbjuda exportkredit- och investeringsgarantier. Avgifterna avser premieintäkter som ska täcka garantitagnas eventuella framtida kundförluster, och premiens storlek beror på risken i varje affär.

Statens fastighetsverk tar huvudsakligen ut hyror och arrenden från hyresgäster men bedriver även annan uppdragsverksamhet, såsom konsultverksamhet.

Lunds universitet, Uppsala universitet och Kungliga Tekniska högskolan redovisar intäkter i sin uppdragsverksamhet i samband med uppdragsutbildning och forskning, tidskrifter och publikationer samt rådgivning och annan liknande service.

Skatteverkets uppdragsintäkter är ersättning från AP-fonderna och premiepensionssystemet för arbete med uppbörd av ålderspensionsavgifter m.m.

Statens jordbruksverks uppdragsverksamhet är i huvudsak deras distriktsveterinärorganisation.

Sveriges lantbruksuniversitets uppdragsintäkter kommer från djursjukvård, forskningsuppdrag och övriga konsulttjänster, hyresintäkter samt jordbruksprodukter.

Lantmäteriets avgiftsbelagda verksamhet omfattar bl.a. grundläggande geografisk information och fastighetsinformation.

Luftfartsverkets intäkter avser i huvudsak konsulttjänster.

Sjöfartsverkets intäkter avser bl.a. försäljning av sjökort och konsultuppdrag.

Intäkter av andra ersättningar ökade

EKN, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen, Kammarkollegiet och Svenska kraftnät redovisar de största ökningarna av andra ersättningar. Totala förändringen av andra ersättningar förklaras av att resterande myndigheter totalt sett erhållit lägre andra ersättningar än föregående år.

Exportkreditnämndens återvunna skadebelopp ökade med 746 miljoner kronor. Mest på grund av betalningar från Iran som i princip reglerat alla fordringar sedan sanktionerna på landet upphävdes.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens andra ersättningar är finansieringsavgifter som arbetslöshetskassorna betalar. Finansieringsavgifterna ökade med 368 miljoner kronor eftersom både dagpenningnivån och medlemsantalen i arbetslöshetskassorna har ökat.

Svenska kraftnäts andra ersättningar ökade med 117 miljoner kronor. Det är huvudsakligen ersättning från kapacitetsavgifter och investeringsbidrag som redovisas som andra ersättningar och som förklarar huvuddelen av ökningen.

Övrigt om intäkter av andra ersättningar

Totalt redovisade omkring 170 myndigheter intäkter av andra ersättningar.

Polismyndigheten redovisar i huvudsak böter som andra ersättningar.

Trafikverket redovisar bl.a. viten, intäkter från försäkringsbolag för skadeersättningar på väganläggningar och kvalitetsavgifter kopplat till banavgifterna som andra ersättningar.

Karolinska institutet redovisar intäkter för fakturerade pensionskostnader och löne-kostnader från Karolinska sjukhuset som andra ersättningar.

Som andra ersättningar redovisar CSN återkravsintäkter från återkrav som uppstår om en studerande t.ex. avbrutit studierna utan att meddela CSN.

Transportstyrelsen redovisar bl.a. felparke-ringsavgifter som andra ersättningar.

Andra ersättningar hos Statens skolverk är bl.a. återbetalda statsbidrag.

Kronofogdemyndigheten redovisar huvud-sakligen böter som andra ersättningar.

Not 3 Intäkter av bidrag

Miljoner kronor

	2016	2015
AP-fondsmedel	25 787	18 929
EU-bidrag		
<i>EU-bidrag med delat förvaltningsansvar</i>		
<i>Statens jordbruksverk</i>		
EU:s garantifond för jordbruket	6 663	5 515
EU:s landsbygdsfond	1 608	1 436
EU:s fiskefonder	3	51
<i>Summa Statens jordbruksverk</i>	<i>8 275</i>	<i>7 001</i>
<i>Tillväxtverket</i>		
Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	663	541
<i>Rådet för Europeiska Socialfonden i Sverige</i>		
Bidrag från Europeiska socialfonden m.m.	458	199
Bidrag från fonden för integration av tredjelandsmedborgare	1	17
<i>Migrationsverket</i>		
Bidrag från Asyl-, migrations- och integrationsfonden	688	-
Bidrag från Europeiska flyktingfonden och återvändandefonden	-17	-35
<i>Polismyndigheten</i>		
Bidrag från Fonden för inre säkerhet	19	1
<i>Interregionala bidrag (Interreg)</i>	<i>79</i>	<i>233</i>
<i>Andra EU-bidrag</i>		
Bidrag till transeuropeiska nätverk, Trafikverket	383	123
Universitet och högskolor	1 140	1 074
Övriga myndigheter	710	640
<i>Summa EU-bidrag</i>	<i>12 398</i>	<i>9 795</i>
<i>Övriga bidrag</i>		
Erhållna bidrag vid universitet och högskolor (exklusive bidrag från EU)	8 401	7 829
Försäkringskassan		
- assistansersättning	4 832	4 894
- underhållsstöd	1 293	1 236
Trafikverket (exklusive bidrag från EU)	2 388	1 777

Statens tjänstepensionsverk	568	562
Erhållna bidrag vid övriga myndigheter (exklusive bidrag från EU)	1 150	1 540
Total summa	56 817	46 561

Intäkter av bidrag är intäkter som inte är relaterade till utförda prestationer. Bidragsintäkterna har totalt sett ökat med 10,2 miljarder kronor.

AP-fondsmedel

Posten AP-fondsmedel visar Allmänna pensionsfondens nettobidrag till staten. Beloppet är skillnaden mellan de medel som löpande rekvireras från AP-fonden för utbetalning av ålderspensioner och de ålderspensionsavgifter (socialavgifter från arbetsgivare och egenföretagare), allmänna pensionsavgifter och statliga ålderspensionsavgifter som löpande överförs till AP-fonden för förvaltning.

För 2016 uppgick nettobidraget till 25,8 miljarder kronor. Utbetalda pensioner som finansieras från AP-fonderna ökade med nära 18 miljarder kronor, medan avgifterna som tillförs AP-fonderna ökade med 11 miljarder kronor. Det innebär att nettoöverföringen från AP-fonderna ökade med 6,9 miljarder kronor.

Intäkter av EU-bidrag

Intäkter av EU-bidrag uppgår till 12,4 miljarder kronor och visar på återflödet från EU-budgeten. För 2016 har dessa ökat med 2,6 miljarder kronor jämfört med föregående år. Det beror främst på att EU-programmen i den fleråriga budgetramen 2014–2020 har kommit igång.

Kommissionen betalade ut bidrag till transeuropeiska nätverk om knappt 0,4 miljarder kronor som utgör EU-stöd för investeringar och utvecklingsinsatser. Det enskilt största projektet var färdigställande av järnvägstunneln i Hallandsåsen. Bland projekt som fick bidrag i mindre omfattning finns bl.a. vägtunneln Norra länken och byggande av bangården Rosersbergs kombiterminal.

Bland EU-bidragen går en väsentlig del direkt till universitet och högskolor, som redovisade intäkter av bidrag från EU med 1,1 miljarder kronor. Andra EU-bidrag direkt till myndigheter blev 0,7 miljarder kronor.

Övriga bidrag

Andra intäkter av bidrag till universitet och högskolor tillkommer med 8,4 miljarder kronor vilket är en ökning med 0,6 miljarder kronor jämfört med föregående år. Bidragen ska främst användas för forskning. Förutom EU, finansierar företag inom och utom Sverige och olika forskningsstiftelser till stor del denna forskning. Bidrag från andra statliga myndigheter, t.ex. forskningsråd, är eliminerade.

Försäkringskassan redovisar intäkter från kommuner för kommunernas andel av kostnaden för statlig assistansersättning samt intäkter för underhållsstöd från bidragsskyldiga.

Trafikverket tar emot bidrag från bl.a. kommuner för investeringar i infrastruktur. Intäkter av bidrag, exklusive bidrag från EU, ökade med 0,6 miljarder kronor jämfört med 2015. De främsta orsakerna är att bidrag till investeringar för Citybanan och Förbifart Stockholm ökade under 2016.

SPV redovisar premieintäkter m.m. för den statliga tjänstepensionsrörelsen och andra pensionsförmåner för anställda i vissa organisationer som inte är statliga myndigheter men där SPV ändå hanterar tjänstepensionen.

Not 4

Transfereringar

Miljoner kronor

	2016	2015
Socialförsäkring	513 651	496 666
Allmänna bidrag till kommuner exkl. tillfälligt stöd	171 414	162 645
Arbetsmarknad	60 145	60 140
Överföring till premiepensionssystemet	31 780	31 374
Avgiften till Europeiska unionen	27 294	40 376
Bistånd och andra internationella bidrag	31 104	26 739
Migration och integration	52 574	36 628
Utbildning, studiestöd	31 564	28 653
Hälso- och sjukvårdspolitik, till kommuner	27 479	24 281
Övrigt	66 016	54 406
Summa	1 013 020	961 909

Transfereringar	2016	2015		
Transfereringar till hushåll, inkl. hushållens övriga organisationer			Insatser för den ideella sektorn, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor m.fl.	35 104
<i>Socialförsäkring</i>			Särskilda insatser inom folkbildningen, Kammarkollegiet	212 105
<i>Pensioner (Pensionsmyndigheten)</i>			<i>Summa migration och integration till hushåll</i>	7 526 6 384
Ålderspensioner vid sidan av statens budget	282 404	264 579	Statens tjänstepensionsverk, pensionskostnader ej statligt anställda	747 843
Premiepensioner	7 599	6 008	<i>Nettoöverföring till premiepensionssystemet</i>	31 780 31 374
Ersättning vid ålderdom (anslagsfinansierade förmåner)	35 381	37 495		
<i>Övrig Socialförsäkring (Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten)</i>			Övriga transfereringar till hushåll	15 438 14 212
Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	85 539	84 941	Summa transfereringar till hushåll	624 459 605 513
<i>varav sjukpenning och rehabilitering m.m.</i>	<i>35 457</i>	<i>33 445</i>	Transfereringar till företag	
<i>varav aktivitets- och sjukersättning</i>	<i>41 974</i>	<i>43 405</i>	<i>Arbetsmarknad</i>	
Assistansersättning m.m.	26 632	30 064	Lönebidrag och Samhall m.m., Arbetsförmedlingen	7 743 7 681
Ekonomisk trygghet för familjer och barn (FK, PM)	76 096	73 580	Lönebidrag och Samhall m.m., Kammarkollegiet	4 585 4 495
<i>Summa socialförsäkring till hushåll</i>	<i>513 651</i>	<i>496 666</i>	Köp av arbetsmarknadsutbildning m.m., Arbetsförmedlingen	2 606 3 069
<i>Arbetsmarknad</i>			Anställningsstöd, Skatteverket	7 719 7 202
Arbetslöshetersättning och aktivitetsstöd <i>varav Arbetsförmedlingen</i>	26 231 <i>12 416</i>	26 612 <i>12 509</i>	<i>Summa arbetsmarknad till företag</i>	<i>22 653 22 448</i>
<i>varav Försäkringskassan</i>	<i>13 815</i>	<i>14 104</i>	Gårdsstöd, landsbygdsåtgärder m.m., Statens jordbruksverk	10 790 8 450
Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, Arbetsförmedlingen	4 849	4 607	Utbildningspolitik, Bidrag till enskilda utbildningssamordnare, Kammarkollegiet	2 879 2 805
Övrigt arbetsmarknad, Arbetsförmedlingen	1 520	2 000	Räntebidrag m.m., Boverket	425 305
Lönegarantiersättning, Kammarkollegiet	1 615	1 197	Forskning och utveckling m.m., Verket för innovationssystem	1 715 1 522
<i>Summa arbetsmarknad till hushåll</i>	<i>34 215</i>	<i>34 417</i>	Tillväxtverket	1 310 1 049
<i>Utbildningspolitik</i>			Regionala tillväxtåtgärder m.m., länsstyrelserna	413 568
Studiestöd, Centrala studiestödsnämnden	14 347	14 564	Energiforskning m.m., Statens Energimyndighet	766 641
Kostnad resp. återföring av reservation för förluster i utlåningsverksamheten, Centrala studiestödsnämnden	-846	225	Trafikupphandling, Trafikverket	723 764
Bidrag till folkbildningsorganisationer, Kammarkollegiet	3 811	3 626	Miljöpolitik, Naturvårdsverket	1 098 760
<i>Summa utbildningspolitik till hushåll</i>	<i>17 312</i>	<i>18 415</i>	Kultur, Statens kulturråd	319 306
<i>Bistånd m.m.,</i>			Bidrag till kvalificerad yrkesutbildning, Mynd. för yrkeshögskolan	1 029 967
Bistånd och andra internationella bidrag (bidrag till organisationer), Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	3 792	3 201	Presstöd, Myndigheten för press, radio och tv, Presstödsnämnden	519 487
<i>Migration och integration</i>			Transportstyrelsen	849 799
Migrationsverket	960	584	Övriga transfereringar till företag	5 275 5 380
Integration, Etableringslotsar, Arbetsförmedlingen	2 093	1 904	Summa transfereringar till företag	50 762 47 249
Integration, Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare, Försäkringskassan	4 226	3 687		

Transfereringar till kommuner*Allmänna bidrag till kommuner*

Kommun-och landstingsmoms, Skatteverket	62 133	57 381
Utjämningsbidrag LSS, kommuner, Skatteverket	3 664	3 646
Allmänna bidrag till kommuner, Regeringskansliet		
Kommunalekonomisk utjämning till kommuner, Skatteverket	77 124	73 313
Kommunalekonomisk utjämning till landsting, Skatteverket	28 493	27 442
Stöd till kommuner och landsting	0	863
<i>Allmänna bidrag till kommuner exkl. det tillfälliga stödet för migration och integration</i>	<i>171 414</i>	<i>162 645</i>

Allmänna bidrag, tillfälligt stöd för migration och integration:

Tillfälligt stöd till kommuner, Skatteverket	0	8 330
Tillfälligt stöd till landsting, Skatteverket	0	1 470
<i>Summa allmänna bidrag till kommuner, tillfälligt stöd för migration och integration:</i>	<i>0</i>	<i>9 800</i>
<i>Summa allmänna bidrag till kommuner</i>	<i>171 414</i>	<i>172 445</i>

Migration och integration, Migrationsverket

Ersättningar och bostadskostnader, Migrationsverket	23 635	6 423
Ersättningar för ensamkommande barn, Migrationsverket	6 062	4 380
Övriga kommunersättningar vid flyktingmottagande, Migrationsverket	13 011	7 777
<i>Summa migration och integration vid Migrationsverket till kommuner och landsting</i>	<i>42 708</i>	<i>18 580</i>

Hälsa- och sjukvårdspolitik

Bidrag till läkemedelsförmånerna m.m., Kammarkollegiet	23 890	22 650
Tandvårdsförmåner m.m., Försäkringskassan	1 632	1 631
Resursförstärkning till landsting, Kammarkollegiet	1 000	0
Professionsmiljard, Kammarkollegiet	958	0
<i>Summa Hälsa- och sjukvårdspolitik till kommuner</i>	<i>27 479</i>	<i>24 281</i>

Arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknad, Arbetsförmedlingen	3 277	3 275
varav: Lönebidrag och Samhall m.m.	2 277	2 393
<i>Summa arbetsmarknadspolitik till kommuner</i>	<i>3 277</i>	<i>3 275</i>

Skolverket (Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning):

Maxtaxa i barnomsorgen	4 485	3 902
Bidrag till lärarlöner	2 191	0
Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	1 294	1 402
Fler anställda i lågstadiet	1 200	0
Statligt stöd till vuxenutbildning och Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	1 153	713
Lågstadielyftet, del till kommuner	857	857
Övrigt, Skolverket	193	560
<i>Summa Skolverket (Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning)</i>	<i>11 373</i>	<i>7 433</i>

Integration, del av Utveckling av skolväsendet, Skolverket

Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning, Försäkringskassan	2 121	1 869
Transportpolitik, Trafikverket	3 417	1 386
Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande, Boverket	1 849	0
Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken, Socialstyrelsen	2 013	987
Bidrag till kultur, Statens kulturråd	1 490	1 384
Övriga transfereringar till kommuner	9 444	7 892
Summa transfereringar till kommuner	276 586	239 732

Transfereringar till utlandet

BNI-baserad avgift, Kammarkollegiet	23 612	29 848
Mervärdesskattebaserad avgift, Skatteverket	-2 349	5 287
Storbritanniens budgetreduktion, Kammarkollegiet	628	506
Tullavgift, Tullverket	5 374	4 711
Sockeravgifter m.m., Statens jordbruksverk	30	24
<i>Avgiften till Europeiska unionen</i>	<i>27 294</i>	<i>40 376</i>

Bistånd och andra internationella bidrag, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	27 313	23 539
Dagersättning till asylsökande m.m., Migrationsverket	2 340	1 664
Övriga transfereringar till utlandet	4 266	3 836

Summa transfereringar till utlandet **61 213** **69 415**

Total summa transfereringar **1 013 020** **961 909**

Transfereringar är medel som staten förmedlar till olika mottagare via myndigheterna. I huvudsak betalas transfereringar från anslag på statens budget. Transfereringar kännetecknas av att staten inte får någon motprestation.

Många transfereringar är dock förknippade med någon form av villkor. Ett exempel är aktivitetsstöd inom arbetsmarknadspolitiken där kravet är att mottagaren deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.

Noten inleds med en sammanfattande tabell med transfereringar uppdelade i delområden. Därefter specificeras transfereringarna utifrån mottagarkategori, syfte och utbetalande myndighet. Mottagarkategorierna visar de sektorer som fått transfereringen och är hushåll, företag, kommuner och utlandet. Hushåll innefattar enskilda personer, ideella organisationer och föreningar tillhörande hushållssektorn samt premiepensionssystemet.

Till området socialförsäkring räknas transfereringar till hushåll som Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan hanterar. Här ingår ålderspensioner, ekonomisk trygghet för familjer och barn, ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning som sjukpenning, aktivitets- och sjukersättning, arbetsskadeersättning samt assistansersättning m.fl. stöd till personer med funktionsnedsättning.

De totala kostnaderna för transfereringar i form av lämnade bidrag m.m. ökade med 51 miljarder kronor mellan 2015 och 2016.

Transfereringar till hushåll

Transfereringar till hushåll ökade med 19 miljarder kronor under 2016. De transfereringar som redovisas är utbetalningar exklusive statlig ålderspensionsavgift. Statlig ålderspensionsavgift ingår i budgetens utgifter för t.ex. sjukpenning och är en betalning från anslag till pensionssystemet för att finansiera pensionsrätterna för bl.a. de personer som får sjukpenning och andra sociala förmåner. Den del av den statliga ålderspensionsavgiften som går till premiepensionssystemet (13,4 procent 2016) finns med bland transfereringar till hushållssektorn men redovisas separat. Nettoöverföringen till premiepensionssystemet var 32 miljarder kronor 2016, vilket var 0,4 miljarder kronor mer än 2015. Överföringarna till och från AP-fonderna ingår inte i transfereringar till hushåll, utan nettoöverföringen som är negativ redovisas som bidrag från AP-fonden (socialförsäkringssektorn), se not 3.

Fler ålderspensionärer och högre pensioner

Transfereringar till hushåll inom socialförsäkringen ökade med 17 miljarder kronor netto. Kostnaderna för ålderspensioner vid sidan av

statens budget ökade med 18 miljarder kronor. Ökningen beror delvis på att antal pensionärer med rätt till inkomstgrundad pension har ökat. Indexeringsreglerna innebar att inkomstpensionerna och tilläggspensionerna till personer över 65 år räknades upp med 4,2 procent mellan 2015 och 2016. I december 2016 fick 2 100 553 pensionärer inkomstgrundad ålderspension, 42 986 personer fler än i december 2015.

Premiepensionerna ökade med 1,6 miljarder kronor eller 26 procent. Ett skäl till utbetalningsökningen är den s.k. tjugondelsinfasningen som gör att varje ny årskull som går i pension har en större andel i det nya pensionssystemet. Dessutom ökar antalet årskullar med rätt till premiepension varje år eftersom bara pensionärer födda år 1938 eller senare kan ha rätt till premiepension. Ytterligare skäl till utbetalningsökningen är att börskurserna steg något under 2015, att många fonder gjorde valutakursvinster och att räntorna sjönk vilket medförde kursvinster. Allt detta påverkade uppräknningen av många premiepensioner vid årsskiftet 2015/2016.

Ersättning vid ålderdom, som är anslagsfinansierade pensioner och stöd, minskade totalt med 2,1 miljarder kronor. Garantipension minskade med 1,6 miljarder kronor. Minskningen beror huvudsakligen på att inkomstpensionen höjdes medan prisbasbeloppet sänktes något. Garantipensionen avräknas mot en höjd inkomstpension. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Detta gör också att utgiften minskar något över tid. Efterlevandepensioner till vuxna minskade med 0,5 miljarder kronor eftersom änkepensionen är under avveckling. Bostadstillägget minskade med 0,1 miljarder kronor. Minskningen beror huvudsakligen på att inkomstpensionen höjdes relativt kraftigt 2016 och bostadstillägget är inkomstprövat.

Sjukpenningtalet ökar långsammare

Kostnaden för sjukpenning ökade med 2,0 miljarder kronor (6 procent). Under 2016 har ökningen av sjukpenningtalet avtagit dels på grund av att sjukfall kortare än ett år avslutas tidigare, dels på grund av att inflödet av nya sjukfall inte ökade jämfört med 2015. Sjukpenningtalet anger hur många dagar med

sjukpenning och rehabiliteringspenning som betalas ut per försäkrad i Sverige under ett år. Mellan 2014 och 2015 ökade sjukpenningtalet med 12 procent. Ökningstakten har därefter minskat och i december 2016 låg sjukpenningtalet på 10,8, vilket är en ökning på endast 3 procent jämfört med december 2015. Sjukpenningtalet ökar inte längre utan har nu legat på samma nivå sedan juli 2016. Kvinnor har i likhet med tidigare nästan ett dubbelt så högt sjukpenningtal som män, 14,3 jämfört med 7,5.

Antalet personer som fick någon form av sjukpenning har ökat från 220 000 i december 2015 till 225 000 i december 2016, vilket motsvarar en ökning på 2 procent. Ökningen var större för kvinnor (3 procent) än för män (2 procent). Antalet personer som fick någon form av rehabiliteringspenning har minskat med 13 procent det senaste året. Den 1 februari 2016 avskaffades den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, vilket ger längre sjukperioder. Andelen psykiatriska diagnoser är fortsatt hög. Andelen växer på grund av det historiskt höga inflödet av sjukfall med psykiatriska diagnoser och den långa varaktighet som dessa sjukfall har.

Färre får aktivitets- och sjukersättning

Aktivitets- och sjukersättningen minskade med 1,4 miljarder kronor (3,3 procent). Sjukersättning kan beviljas till personer i åldrarna 30 till 64 år om arbetsförmågan bedöms vara stadigvarande nedsatt på grund av sjukdom med minst en fjärdedel. Sjukersättning betalades ut till 292 500 personer i december 2016. Det är en minskning med 4,8 procent jämfört med december 2015. Minskningen fortsätter eftersom antalet nytillkomna är lågt samtidigt som stora grupper övergår till ålderspension. Det låga inflödet är en följd av att regelverket ställer höga krav på stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan. Sedan 2014 förekommer endast beslut om sjukersättning som gäller tills vidare eftersom ersättningsformen tidsbegränsad sjukersättning har fasats ut. Aktivitetsersättning kan beviljas till personer i åldrarna 19 till 29 år om de har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom med minst en fjärdedel. Aktivitetsersättning betalades ut till 38 700 personer i december 2016. Det är en ökning med 2,9 procent jämfört med december 2015.

Statlig assistansersättning betalas nu i efterskott

Kostnader för assistansersättning inkluderar även kommunernas andel av kostnaden för

assistansersättning. Kostnaden minskade med 3,4 miljarder kronor (11,4 procent). Minskningen beror främst på att assistansersättningen betalas i efterskott fr.o.m. den 1 oktober 2016. Genom att betala ut ersättning efter utfört och redovisat arbete kan Försäkringskassan i högre grad betala ut rätt ersättning från början. Minskningen beror också på att färre personer beviljas ersättning. I december 2016 hade 15 691 personer assistansersättning vilket är en minskning med 2,8 procent jämfört med 2015. Antalet timmar per assistansberättigad har dock fortsatt att öka men i mindre omfattning än tidigare. Schablonbeloppet per timme har också ökat.

Ökade kostnader för föräldraförsäkringen

Inom området ekonomisk trygghet för familjer och barn ökade kostnaderna för föräldraförsäkringen med 1,2 miljarder kronor. Kostnaderna för barnbidragen ökade med 0,6 miljarder kronor. Ökningen av föräldrapenning och barnbidrag beror på att både antalet barn och medelersättningen från föräldraförsäkringen stiger. Immigrationen bidrar också till ökningen. Män tar successivt ut en större andel av dagarna med föräldrapenning, men ökningen går långsamt. Andelen har ökat från 12 till 27 procent sedan år 2000. Andelen män som tar ut tillfällig föräldrapenning har ökat från 34 till 38 procent sedan år 2000.

Arbetslöshetsersättningen minskade något

Bland de övriga transfereringarna till hushåll minskade kostnaderna för arbetsmarknadsområdet med 0,2 miljarder kronor. Arbetslöshetsersättningen minskade med 0,1 miljarder kronor och aktivitetsstödet med 0,3 miljarder kronor. Arbetslösheten minskade från i genomsnitt 7,5 procent 2015 till 7,0 procent 2016 enligt Arbetsförmedlingens statistik. (I genomsnitt under 2016 uppgick arbetslösheten till 6,9 procent enligt SCB:s arbetskraftsundersökning (AKU). Under 2015 var genomsnittet 7,4 procent.)

Antalet inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen var 9 000 färre än i december för ett år sedan. Totalt var 372 200 personer inskrivna som arbetslösa. Bland utrikes födda har arbetslösheten dock ökat. Antalet inskrivna öppet arbetslösa som är utrikesfödda ökade med 9,3 procent jämfört med december 2015. För inrikes födda var arbetslösheten 4,8 procent och för utrikes födda

15,8 procent. Fler nyanlända deltar nu i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Under 2016 ökade antalet deltagare i etableringsuppdraget med i genomsnitt 12 000 personer. Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar, 18–24 år, minskade med 14,3 procent i december jämfört med föregående år. Av det totala antalet inskrivna var 197 000 personer öppet arbetslösa, en minskning med 1,8 procent jämfört med föregående år.

Andelen av de arbetslösa som har rätt till arbetslöshetsersättning har fallit från

80 procent 2006 till ca 33 procent 2016. Antalet personer som fick arbetslöshetsersättning har minskat med 8,0 procent under 2016. Andelen sjunker då många nyanlända förstärker de senaste årens trend att fler människor står långt ifrån arbetsmarknaden och därmed inte uppfyller villkoren för att kunna få a-kassa.

Lönegarantiersättningen ökade

Kostnaden för Lönegarantiersättning ökade med 0,4 miljarder kronor. Det är ersättningar till följd av Stampenkongcernens rekonstruktion som förklarar ökningen.

Minskad kostnad för studiemedel

Kostnaden för studiemedel minskade med 0,2 miljarder kronor vilket beror på att antalet studerande med studiemedel på gymnasial nivå minskade 2016. Återföring av reservationer för förluster i utlåningsverksamheten reducerade kostnaderna med 1,1 miljarder kronor jämfört med 2015.

Mer etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare

Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare ökade med 0,5 miljarder kronor. Migrationsverkets bidrag till hushåll har ökat med 0,4 miljarder kronor eftersom kostnaderna för offentligt biträde i utlänningsärenden ökat.

32 miljarder kronor till premiepensionssystemet

Nettoöverföring till premiepensionssystemet redovisas som en transferering till hushåll mot bakgrund av att systemet ses som en del av hushållssektorn i nationalräkenskaperna (se avsnitt Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar).

Beloppet består av de socialavgifter, allmänna pensionsavgifter och statliga ålderspensionsavgifter som överförts till premiepensions-

systemet, med avdrag för utbetalda premiepensioner (3,6 miljarder kronor), som ingår i utbetalda ålderspensioner.

Transfereringar till företag ökade

Transfereringar till företag ökade med 3,5 miljarder kronor. Transfereringar finansierade med EU-medel för gårdsstöd, landsbygdsåtgärder m.m. ökade med 2,3 miljarder kronor. Arbetsförmedlingens köp av arbetsmarknadsutbildning minskade med 0,5 miljarder kronor. Antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning har sjunkit något under 2016 eftersom den i större utsträckning riktas till specifika målgrupper. Överprövningar av ett antal avtal om bl.a. allmänförberedande utbildningar under året har också medfört förseningar. Nystartstöd m.m. till företag ökade med 0,5 miljarder kronor. Naturvårdsverkets stöd till företag för klimatinvesteringar ökade med 0,3 miljarder kronor.

Transfereringar till kommuner ökade

De senaste årens ökning av bidragen till kommuner har fortsatt.

Transfereringarna till kommuner ökade totalt med 37 miljarder kronor. De allmänna bidragen till kommuner minskade med 1 miljard kronor. De innefattar den kommunalekonomiska utjämnningen som nettoredovisas på statens budget där det generella statsbidraget sammanförts med utjämningsystemet.

Inkomstutjämningsavgift och kostnadsutjämningsavgift från kommuner och landsting på sammanlagt 13 miljarder kronor redovisas under anslaget för kommunalekonomisk utjämning varför statsbidragen till kommunerna minskat med motsvarande belopp i statens budget. I de allmänna bidragen till kommuner ingår också mervärdesskatt för kommuner och landsting som nettoredovisas på statens budgets inkomstsida. Samtidigt justeras statsbidragen till kommuner ned med motsvarande belopp. Kommunernas kompensation för ingående mervärdesskatt i icke skattepliktig verksamhet redovisas på inkomstitel, vilket minskar kommunbidragen och skatteintäkterna på statens budget med över 57 miljarder kronor. I resultaträkningen har den kommunalekonomiska utjämnningen och kommunmomsen bruttoredovisats, vilket innebär att både transfereringar till kommuner och skatteintäkter är 70 miljarder kronor högre än i utfallet på statens budget.

Ökad kommunmoms och kommunalekonomisk utjämning

Kommunernas ersättning för ingående mervärdesskatt ökade med 4,8 miljarder kronor till följd av ökad konsumtion. Den kommunalekonomiska utjämningen till kommuner och landsting ökade med 3,8 miljarder kronor respektive 1,1 miljarder kronor. Ökningen beror bl.a. på att kommunerna kompenseras för ökade kostnader för anställda i åldern 18–26 år. Nedsättning för socialavgifter för unga slopades under 2015.

Tillfälligt stöd till kommuner med anledning av flyktingsituationen 2015

Kommuner och landsting fick 9,8 miljarder kronor i tillfälligt stöd med anledning av flyktingsituationen 2015. Stödet betalades ut i december 2015 men avsåg även täcka kostnader som förväntades uppstå 2016. I statens resultaträkning redovisas stödet kassamässigt och därmed i sin helhet på 2015. Det tillfälliga stödet förklarar en minskning mellan åren.

Kommunersättning för asylmottagande ökade

Migrationsverkets bidrag till kommuner för integration och migration ökade med 24 miljarder kronor. Totalt ansökte 28 939 om asyl 2016. Antalet asylsökande var 162 877 under 2015 och 81 301 under 2014. Flest sökande kommer från Syrien och därefter Afghanistan och Irak.

Anslaget 1:2 *Ersättningar och bostadskostnader* under utgiftsområde 8 Migration ökade med 20,8 miljarder kronor jämfört med föregående år. Migrationsverkets mottagande uppgick under 2016 till 157 376 personer (varav 29 322 ensamkommande barn och unga). Under 2016 har 111 979 asylärenden avgjorts att jämföra med 58 802 under 2015.

Kommunerna får också kommunersättning under två år när de tar emot nyanlända med uppehållstillstånd. Anslaget 13:2 *Kommunersättningar* vid flyktingmottagande under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända flyktingars etablering ökade med 3,0 miljarder kronor. Schablonersättningen höjdes den 1 januari 2016.

Ersättningarna för asylsökande ensamkommande barn och unga på UO 8 Migration ökade med 19 miljarder kronor. Ersättning på UO 13 för ensamkommande barn och unga som beviljats uppehållstillstånd ökade med 1,7 miljarder kronor. Under 2016 ansökte 2 199

ensamkommande barn om asyl. Det var betydligt färre än 2015 då 35 369 ensamkommande barn kom. Av de asylsökande ensamkommande barnen kom 30 procent från Afghanistan, 19 procent från Somalia och 8 procent från Syrien 2016. Under 2015 kom 66 procent från Afghanistan.

Läkemedelsförmånerna ökade

Bidrag för läkemedelsförmånerna ökade med 1,2 miljarder kronor. Staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ingick 2016 en överenskommelse om statens bidrag till landstingen.

Professionsmiljard och resursförstärkning till landstingen

Från anslaget Bidrag till folkhälsa och sjukvård har landstingen fått en miljard kronor i resursförstärkning och ytterligare en miljard kronor, den s.k. professionsmiljarden. Syftet är att höja kvaliteten och effektiviteten inom hälso- och sjukvården.

Satsningar inom skolområdet

Kommunerna fick 2,2 miljarder kronor i bidrag till lärarlöner vilket var en ny satsning 2016. Kommunerna fick ytterligare 1,2 miljarder kronor för fler anställda i lågstadiet. Statligt stöd för vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildning ökade med 0,4 miljarder kronor. Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet ökade med 0,6 miljarder kronor och satsningen på mindre barngrupper i förskolan förklarar ökningen.

Mer bidrag till regional kollektivtrafik och ökat bostadsbyggande

Trafikverkets bidrag till primärkommuner och landsting till regional kollektivtrafik ökade med 2,0 miljarder kronor. Kommunerna fick 1,8 miljarder kronor som var ett nytt stöd 2016 för ökat bostadsbyggande.

Ökad bemanning inom äldreomsorgen

Ökad bemanning inom äldreomsorgen under anslaget Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken ökade med 1,0 miljard kronor. Satsningen på ökad bemanning inom äldreomsorgen syftar till ökad trygghet och kvalitet.

Avgiften till EU minskade

Bland transfereringar till utlandet minskade avgiften till EU med 13,1 miljarder kronor. Den

BNI-baserade avgiften minskade med 6,2 miljarder kronor då bl.a. Sveriges rabatt för 2014–2016 fastställdes och redovisades 2016. Den mervärdesskattebaserade avgiften minskade med 7,6 miljarder kronor vilket är en återbetalning. Den lägre avgiften beror på EU:s lägre budget från 2014 som i sin tur är ett resultat av rådets och parlamentets uppgörelse om budgetramen för 2014–2020. Tullavgiften ökade 0,7 miljarder kronor då medlemsländerna nu får behålla 20 procent mot tidigare 25 procent av avgiften. Avgiften redovisas här periodiserad till skillnad mot redovisningen på statens budget.

Kostnaden för bistånd och andra internationella bidrag genom Sida ökade med 3,6 miljarder kronor. Sidans bidrag till humanitära insatser ökade mest. Det internationella biståndet räknas av för kostnader för asylsökande.

Migrationsverkets utbetalning av dag ersättning till asylsökande redovisas i enlighet med nationalräkenskaperna som bidrag till övriga länder. Dagersättning betalas från anslaget Ersättningar och bostadskostnader, anslagsposten Ersättningar till asylsökande. Även ersättningar från anslaget Utresor för avvisade och utvisade redovisas som bidrag till övriga länder. Dessa ersättningar ökade med 0,7 miljarder kronor.

Not 5

Avsättning till/upplösning av fonder

Miljoner kronor

	2016	2015
Kärnavfallsfonden	5 334	1 384
Resolutionsreserven	3 374	-
Stabilitetsfonden	3 137	3 351
Insättningsgarantifonden	2 908	2 001
Övriga fonder	-57	97
Summa	14 696	6 833

Avsättning till fonder i staten avser främst Stabilitetsfonden, Resolutionsreserven och Insättningsgarantifonden som förvaltas av Riksgäldskontoret samt Kärnavfallsfonden.

Avsättningen till Kärnavfallsfonden steg kraftigt jämfört med 2015, då marknadsvärderingen av tillgångar påverkade fonden negativt. Avsättningen för 2016 inkluderar en värdeökning med 1 759 miljoner kronor, som

kan jämföras med att marknadsvärdet för 2015 minskade med 2 066 miljoner kronor. Avgifterna från reaktorinnehavarna betalas i förhållande till levererad energi och bestäms årligen av regeringen. Dessa ökade med 269 miljoner kronor. Det finansiella nettot exklusive marknadsvärdeförändringar försvagades något. Kostnaderna för ersättningar till reaktorinnehavarna var oförändrade med 1 655 miljoner kronor.

Stabilitetsfonden bildades 2008 med 15 000 miljoner kronor från anslag på statens budget. Fram till 2016 har den tillförts stabilitetsavgifter och avkastning. Under 2016 överfördes medel till den nya Resolutionsreserven som därefter tillförs resolutionsavgifter medan stabilitetsavgifterna upphör fr.o.m. 2017 (se not 42).

Avsättningen till Insättningsgarantifonden beror på det ekonomiska resultatet i garanti-verksamheten. Avsättningarna till fonden ökade eftersom negativa marknadsvärdeförändringar påverkade fonden under 2015. Insättningsgarantiavgifterna uppgick till 1 541 miljoner kronor, vilket är en ökning med 56 miljoner kronor.

Övriga fonder i staten är numera förhållandevis små och därmed även avsättningar till och upplösning av dessa fonder. Mer information om vilka fonder som redovisas av statliga myndigheter finns i not 42.

Not 6 Kostnader för personal

Miljoner kronor

	2016	2015		
<i>Lönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter</i>				
Polismyndigheten	14 645	13 891	Regeringskansliet	646 610
Försvarmakten	11 076	10 762	Försäkringskassan	635 580
Arbetsförmedlingen	6 530	6 043	Lunds universitet	628 585
Försäkringskassan	5 972	5 611	Domstolsverket	592 561
Skatteverket	5 211	5 195	Skatteverket	577 558
Kriminalvården	4 817	4 566	Uppsala universitet	499 454
Trafikverket	4 594	4 344	Riksdagsförvaltningen	492 471
Lunds universitet	4 242	4 189	Göteborgs universitet	484 455
Regeringskansliet	3 949	3 736	Karolinska institutet	429 397
Domstolsverket	3 848	3 724	Kriminalvården	399 352
Uppsala universitet	3 701	3 661	Stockholms universitet	379 309
Migrationsverket	3 635	2 793	Migrationsverket	350 252
Göteborgs universitet	3 269	3 152	Umeå universitet	348 339
Karolinska institutet	2 935	2 844	Linköpings universitet	302 278
Stockholms universitet	2 906	2 672	Kungl. Tekniska högskolan	300 280
Kungl. Tekniska högskolan	2 269	2 260	Försvarets materielverk	274 257
Umeå universitet	2 229	2 236	Sveriges lantbruksuniversitet	231 224
Linköpings universitet	2 044	2 034	Åklagarmyndigheten	183 164
Försvarets materielverk	2 026	1 910	Statens institutionsstyrelse	161 145
Statens institutionsstyrelse	1 859	1 746		
Sveriges lantbruksuniversitet	1 677	1 667	<i>Affärsverk</i>	
Tullverket	1 102	1 097	Luftfartsverket	589 602
Linnéuniversitetet	1 034	982	Sjöfartsverket	226 86
Transportstyrelsen	1 024	958	Svenska kraftnät	107 87
Lantmäteriet	1 017	1 000	Övriga myndigheter	4 664 4 402
			Statens tjänstepensioner:	
<i>Affärsverk</i>			Utbetalda pensioner	10 080 9 932
Luftfartsverket	1 007	998	Förändring av försäkringstekniska avsättningar	4 640 6 290
Sjöfartsverket	904	839	Eliminering av premieintäkt för statliga tjänstepensioner m.m.	-12 551 -11 632
Svenska kraftnät	325	294	<i>Summa pensionskostnader</i>	<i>20 875 21 733</i>
Övriga myndigheter	32 480	31 767		
<i>Summa lönekostnader inklusive arbetsgivaravgifter</i>	<i>132 330</i>	<i>126 969</i>	<i>Övriga personalkostnader</i>	
Eliminering av arbetsgivaravgifter	-31 630	-29 985	Regeringskansliet	415 398
<i>Summa lönekostnader efter eliminering av arbetsgivaravgifter</i>	<i>100 700</i>	<i>96 984</i>	Försvarmakten	373 360
			Polismyndigheten	264 208
<i>Pensionskostnader</i>			Arbetsförmedlingen	258 228
Polismyndigheten	1 953	1 833	Trafikverket	190 186
Försvarmakten	1 910	1 652	Migrationsverket	152 83
Trafikverket	680	624	Kriminalvården	148 153
Arbetsförmedlingen	668	586	Försäkringskassan	131 128
			Skatteverket	101 103
			<i>Affärsverk</i>	
			Sjöfartsverket	55 43
			Svenska kraftnät	24 25
			Luftfartsverket	27 26

Övriga myndigheter	2083	2173
<i>Summa övriga personalkostnader</i>	<i>4 221</i>	<i>4 114</i>
Total summa kostnader för personal	125 796	122 831

Statens kostnader för personal ökade med ca 3 miljarder kronor eller 2,4 procent. Löner, inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med ca 4,2 procent medan pensionskostnaderna minskade med 3,9 procent och övriga personalkostnader ökade med 2,6 procent.

Lönerna ökade med 4,2 procent

Lönekostnader inklusive lagstadgade arbetsgivaravgifter ökade med 5,3 miljarder kronor, vilket motsvarar ca 4,2 procent. Lagstadgade arbetsgivaravgifter uppgick under 2016 till 31,42 procent av lönesumman, vilket är samma procentsats som för 2015. Myndigheternas inbetalda arbetsgivaravgifter, löneskatter m.m. är statsinterna transaktioner och därmed inga kostnader för staten och har därför eliminerats.

Migrationsverkets lönekostnader ökade med 30,1 procent vilket beror på det stora antalet asylsökande. Detta har medfört ett accelererat behov av ökade personalresurser, särskilt inom den operativa verksamheten. Antalet anställda ökade med 1 934 personer från föregående år.

Stockholms universitets lönekostnader ökade med 8,75 procent vilket främst beror på ett ökat antal anställda samt den årliga lönerrevisionen.

De ökade lönekostnaderna på Arbetsförmedlingen, 8,1 procent, beror på ökade anslag för etableringsuppdraget. Antalet anställda har ökat med 824 personer.

Transportstyrelsens ökade lönekostnader, ca 7 procent, beror främst på att myndigheten fått utökade uppdrag samt att man arbetat med att byta ut konsulter mot egna anställda. Antalet anställda har ökat med 101 personer.

Pensionskostnaderna minskade med 3,9 procent

SPV redovisar statens tjänstepensionsåtagande. Det har påverkats av att räntan i beräkningsgrunderna enligt den särskilda trögrörlighetsmetoden som används i årsredovisningen för staten sänktes till 0,7 procent från 0,9 procent 2015. Sänkningen av ränteantagandet ökade tjänstepensionsskulden med 4,6 miljarder kronor. Förändringen av pensionsavsättningen påverkar resultatet med 1,6 miljarder kronor mindre i år jämfört med 2015. Detta är den största förklaringen till att statens pensionskostnader 2016 minskar jämfört med föregående

år. En mer detaljerad beskrivning av de faktorer som ingår i förändringen av statens pensionsavsättning finns i not 43. De tre affärsverken och Riksdagsförvaltningen är de myndigheter som vid sidan av SPV redovisar väsentliga pensionsåtaganden. För dessa myndigheter tillämpar SPV andra försäkringstekniska grunder än de som används vid beräkningen av statens tjänstepensionsåtagande. För 2016 har därför Luftfartsverkets, Sjöfartsverkets, Svenska Kraftnäts och Riksdagsförvaltningens pensionsskulder räknats om enligt samma princip som tillämpas för statens tjänstepensionsskuld i årsredovisningen för staten. En närmare beskrivning av detta finns i avsnittet Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar.

Myndigheternas pensionskostnader består främst av premier för statliga tjänstepensioner och andra avtalsförsäkringar. Från och med 2016 finns ett nytt tjänstepensionsavtal i staten, PA 16, som innebär att ålderspensionerna för anställda födda fr.o.m. 1988 är helt premiebestämda. För anställda födda före 1988 betalar myndigheterna fortsatt premier för dels förmånsbestämda tjänstepensioner m.m., dels den individuella ålderspensionen (Iåp) och den kompletterande ålderspensionen (Kåpan) som är premiebestämda. För de förmånsbestämda tjänstepensionerna beror pensionspremiernas storlek på åldersfördelningen och löneläget hos personalen vid respektive myndighet. De premierna betalas till och hanteras till största delen av SPV, och den delen har därför eliminerats i resultaträkningen. De premiebestämda tjänstepensionerna är externt fonderade, och därför elimineras inte de premier som myndigheternas betalar för dessa pensionsförmåner. Motsvarande gäller för några myndigheter som gör egna pensionsavsättningar, dvs. kostnaderna för dessa ingår i statens pensionskostnader och elimineras inte.

På myndighetsnivån ökade Migrationsverkets pensionskostnader med 39 procent vilket beror på att myndigheten kraftigt ökat antalet anställda på grund av det stora antalet asylsökande.

Pensionskostnaderna för Arbetsförmedlingen, Kriminalvården, Försvarsmakten och Stockholms universitet pensionskostnader har ökat med mellan 13 och 23 procent beroende på ökat antal anställda. För Försvarsmakten beror ökningen också på det nya pensionsavtalet PA 16.

Övriga personalkostnader ökade med 2,6 procent
 Övriga personalkostnader består av kostnader för personalutbildning, traktamenten m.m. De ökade sammantaget med 2,6 procent jämfört med föregående år.

Årsarbetskrafter

Myndighet	2016	2015
Polismyndigheten	25 297	25 055
Försvarsmakten	18 935	18 105
Arbetsförmedlingen	13 033	12 337
Försäkringskassan	12 618	11 994
Kriminalvården	9 536	9 324
Skatteverket	9 476	9 719
Migrationsverket	7 015	5 330
Lunds universitet	6 647	6 777
Trafikverket	6 555	6 336
Uppsala universitet	5 943	6 037
Domstolsverket	5 840	5 808
Göteborgs universitet	5 500	5 462
Karolinska institutet	4 820	4 694
Stockholms universitet	4 691	4 618
Regeringskansliet	4 460	4 414
Umeå universitet	3 666	3 871
Linköpings universitet	3 588	3 703
Statens institutionsstyrelse	3 585	3 472
Kungl. Tekniska högskolan	3 572	3 656
Försvarets materielverk	3 288	3 210
Sveriges lantbruksuniversitet	2 774	2 841
Kronofogdemyndigheten	2 077	2 034
Transportstyrelsen	1 902	1 801
Lantmäteriet	1 832	1 811
Tullverket	1 825	1 842
Linnéuniversitetet	1 737	1 695
Luleå tekniska universitet	1 422	1 453
Malmö högskola	1 312	1 311
Statens jordbruksverk	1 250	1 201
Åklagarmyndigheten	1 211	1 185
Statistiska centralbyrån	1 161	1 200
Örebro universitet	1 097	1 024
Pensionsmyndigheten	1 053	1 035
Sjöfartsverket	1 046	1 007
Karlstads universitet	1 024	1 024
Luffartsverket	983	1 043
Övriga myndigheter	38 247	38 181
Totalt	220 018	215 610

Måttet årsarbetskrafter ska visa de anställdas arbetsvolym under ett räkenskapsår räknat i antalet heltidstjänster. Som anställd räknas inte den som är uppdragstagare (konsult) även om denna arbetar med samma uppgifter som anställda. Anställda i utlandet, vars löner betalas med myndighetens medel, ska ingå när antalet årsarbetskrafter räknas fram. Den arbetstid som räknas in ska vara den tid som myndigheten utbetalt lön eller annan ersättning för i utbyte mot arbete. Omräkning till heltidstjänster innebär att deltidsanställd personal ingår i summa antal årsarbetskrafter med den procentandel av en heltidstjänst som deras tjänstgöring utgör. Uppgifterna i tabellen bygger på myndigheternas rapportering i statens informationssystem Hermes. Under 2016 ökade antalet årsarbetskrafter totalt med 4 408 stycken eller med 2,0 procent.

Hos Migrationsverket ökade antal årsarbetskrafter med nästan 32 procent vilket beror på nyanställningar till följd av den kraftiga inströmningen av asylsökande under senare delen av 2015 och början av år 2016.

Not 7**Kostnader för lokaler***Miljoner kronor*

	2016	2015
Migrationsverket	4 861	2 969
Polismyndigheten	2 189	2 173
Försvarsmakten	2 156	2 204
Regeringskansliet	1 437	1 417
Kriminalvården	1 412	1 439
Lunds universitet	1 004	1 008
Domstolsverket	829	833
Kungl. Tekniska högskolan	808	761
Karolinska institutet	755	754
Uppsala universitet	723	719
Stockholms universitet	707	691
Arbetsförmedlingen	648	636
Göteborgs universitet	623	627
Försäkringskassan	587	602
Linköpings universitet	500	480
Skatteverket	485	481
Försvarets materielverk	469	486
Umeå universitet	408	402
Sveriges lantbruksuniversitet	404	396
Trafikverket	335	357
Statens institutionsstyrelse	320	306
Luleå tekniska universitet	216	194
Linnéuniversitetet	210	189
Malmö högskola	209	221
Örebro universitet	192	176
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	179	183
Tullverket	136	153
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	46	44
Luftfartsverket	41	24
Svenska kraftnät	37	35
Övriga myndigheter	4 785	4 697
Eliminering av inomstatliga lokalkostnader	-4 406	-4 552
Summa	23 305	21 105

Som kostnader för lokaler redovisas myndigheters kostnader för hyrda lokaler. Redovisningen per myndighet är brutto och inkluderar även hyra till andra statliga myndigheter. Elimineringar av inomstatliga lokalkostnader avser lokalkostnader för de myndig-

heter som hyr sina lokaler av Fortifikationsverket och Statens fastighetsverk.

Migrationsverkets hyreskostnader ökade med 1 892 miljoner kronor eller 64 procent. Till största delen är ökningen hänförlig till lokalhyra för asylsökandes boenden. I slutet på år 2015 och i början av år 2016 upphandlades fler tillfälliga anläggningsboenden för att klara av det stora antalet asylsökande. Dessa boenden planerar Migrationsverket att avveckla successivt i takt med att behovet minskar.

Not 8**Vissa garanti- och kreditkostnader***Miljoner kronor*

	2016	2015
<i>Exportkreditnämnden</i>		
Skadeersättningar	1 529	476
Förändring av reservering för skador	2 481	988
<i>Summa Exportkreditnämnden</i>	<i>4 009</i>	<i>1 464</i>
<i>Riksgäldskontoret</i>		
Förändring av förväntad förlust för utestående garantier	-156	-142
Förändring av regressfordringar och andra tillgångar i garanti- och utlåningsverksamheten	-304	678
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	<i>-460</i>	<i>536</i>
Boverket	-47	-3
Summa	3 503	1 997

Under posten vissa garanti- och kreditkostnader redovisas kostnader för statlig garanti- och utlåningsverksamhet som inte redovisas bland transfereringar. Kostnaderna skiljs från övriga driftkostnader eftersom de kan variera kraftigt mellan åren och därför stör jämförelsen. De har också en annan karaktär än de flesta myndigheters driftkostnader i övrigt. Vissa garanti- och kreditkostnader ökade med 1,5 miljarder kronor jämfört med föregående år. Exportkreditnämndens (EKN:s) kostnader för skadeersättningar och förändring av reservering för skador ökade med drygt 2,5 miljarder kronor. Riksgäldskontorets kostnader minskade däremot med knappt 1 miljard kronor.

Inställda betalningar i tre större och några mindre affärer har lett till ökade skadeersättningar och reserveringar för skador för EKN. Av de tre större affärerna rör en kraft-

branschen där det spanska företaget Abengoa köpt svensk utrustning och två affärer rör latinamerikanska bussoperatörer. Av EKN:s 4 miljarder kronor i kostnader är 1,5 miljarder kronor skadeersättningar, både i affärer där tidigare betalningar enligt amorteringsplanen fallerat och i affärer där problem uppstod under året. Årets förändring av reserveringen för skador innebär 2,5 miljarder kronor i kostnader. EKN förändrar reserveringen för skador i förhållande till hur risken förändras i de utestående affärerna. Under 2016 ökade den genomsnittliga risken i affärerna och därmed behovet av reserveringar.

Riksgäldskontorets kostnader i garanti- verksamheten är negativa, -0,5 miljarder kronor. Det beror till största delen på högre värde av tillgångar i garanti- och utlåningsverksamheten, främst fordran på Saab Automobile Tools AB där konkursen är nära avslut samt aktierna i Orio AB (tidigare Saab Automobile Parts AB). Riksgäldskontoret tog över tillgångarna som var ställda som säkerhet för garantin vid infriandet av kreditgarantin för Saab Automobile AB:s lån i Europeiska investeringsbanken i samband med bolagets konkurs 2011. Resten av förklaringen är minskade förväntade förluster för utestående garantier och följer främst av förändrad statistik över låntagares historiska betalningsproblem snarare än förändringar av Riksgäldskontorets garantiåtaganden.

Boverket redovisar en kostnadsreduktion för förändringen av avsättningar för garantier. Den minskade förväntade förlusten beror på att Boverket vid årets värdering tagit hänsyn till högre marknadsvärden som har inneburit lägre avkastningskrav på fastighetsmarknaden. Garantier som långivare kan teckna rör främst lån till bostadsbyggande.

Not 9

Övriga driftkostnader

Miljoner kronor

	2016	2015
<i>Övriga driftkostnader - tjänster</i>		
Trafikverket	36 061	36 873
Försvarsmakten	16 603	14 872
Försvarets materielverk	6 195	6 921
Polismyndigheten	2 478	2 196
Statens fastighetsverk	2 211	2 073
Kärnavfallsfonden	1 677	1 672
Karolinska institutet	1 535	1 472
Naturvårdsverket	1 470	1 186
Skatteverket	1 457	1 425
Fortifikationsverket	1 291	1 387
Migrationsverket	1 267	897
Försäkringskassan	1 247	1 230
Göteborgs universitet	1 187	1 087
Lunds universitet	1 088	1 049
Arbetsförmedlingen	994	832
Statens skolverk	856	846
Umeå universitet	846	874
Regeringskansliet	789	795
Uppsala universitet	786	809
Kriminalvården	754	737
Domstolsverket	713	612
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	695	747
Pensionsmyndigheten	657	690
Övriga myndigheter	16 898	16 897
<i>Summa tjänster</i>	<i>99 755</i>	<i>98 177</i>
<i>Övriga driftkostnader - varor</i>		
Försvarets materielverk	11 402	11 124
Trafikverket	4 092	4 070
Försvarsmakten	2 654	1 724
Migrationsverket	2 278	1 516
Polismyndigheten	1 025	814
Fortifikationsverket	529	490
Kriminalvården	445	429
Karolinska institutet	428	451
Uppsala universitet	423	365
Lunds universitet	335	339
Göteborgs universitet	257	113
Statens fastighetsverk	237	236
Stockholms universitet	220	215
Kungl. Tekniska högskolan	218	203
Skatteverket	184	204
Sveriges lantbruksuniversitet	178	189

Transportstyrelsen	160	173	<i>Summa övriga driftkostnader - reparationer, diverse m.m.</i>	8 337	7 877
Statens institutionsstyrelse	157	161			
Arbetsförmedlingen	122	124			
Umeå universitet	120	118	<i>Aktivering utveckling av anläggningstillgångar i egen regi</i>		
Regeringskansliet	111	123	Trafikverket	-21 860	-21 508
Domstolsverket	108	102	Myndigheter i försvarssektorn	-7 719	-8 866
Linköpings universitet	103	99	Statens fastighetsverk	-1 149	-779
Övriga myndigheter	1 792	1 817	Försäkringskassan	-349	-318
<i>Summa varor</i>	<i>27 577</i>	<i>25 201</i>	Regeringskansliet	-161	-2
			Transportstyrelsen	-123	-130
<i>Affärsverk, övrig drift – varor och tjänster</i>			Polismyndigheten	-88	-64
Svenska kraftnät	6 777	5 756	Kustbevakningen	-85	-45
Sjöfartsverket	1 042	1 024	Arbetsförmedlingen	-79	-63
Luftfartsverket	1 015	1 167	Skatteverket	-68	-91
<i>Summa affärsverk, övrig drift – varor och tjänster</i>	<i>8 834</i>	<i>7 948</i>	Pensionsmyndigheten	-66	-52
<i>Övriga driftkostnader - reparationer, diverse m.m.</i>			<i>Affärsverk</i>		
Försvarsmakten	2 686	2 317	Sjöfartsverket	-216	-317
Trafikverket	713	698	Övriga myndigheter	-635	-480
Kriminalvården	321	318			
Migrationsverket	278	298	<i>Summa aktivering utveckling av anläggningstillgångar i egen regi</i>	-32 598	-32 714
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	223	243			
Polismyndigheten	216	216	Eliminering av inomstatliga transaktioner	-22 022	-21 296
Arbetsförmedlingen	180	157	Total summa övriga driftkostnader	89 883	85 193
Försvarets materielverk	172	135			
Regeringskansliet	161	163			
Kustbevakningen	157	130			
Lunds universitet	145	150			
Uppsala universitet	131	117			
Stockholms universitet	121	117			
Karolinska institutet	109	115			
Kungl. Tekniska högskolan	100	96			
Domstolsverket	97	107			
Riksdagsförvaltningen	94	105			
Försäkringskassan	88	88			
Umeå universitet	85	85			
Skatteverket	85	84			
Sveriges lantbruksuniversitet	84	95			
Linköpings universitet	83	91			
Göteborgs universitet	82	90			
Specialpedagogiska skolmyndigheten	79	72			
Svenska kraftnät	414	357			
Luftfartsverket	107	103			
Sjöfartsverket	71	69			
Övriga myndigheter	1 255	1 260			

Övriga driftkostnader är myndigheternas köp av tjänster, varor, reparationer och diverse andra driftkostnader. Redovisning görs brutto under varje avsnitt och raden eliminering gäller köp av varor och tjänster mellan myndigheter. Totala övriga driftkostnader ökade med 4,7 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Trafikverket upphandlar entreprenader och konsulter för byggande och underhåll av vägar och järnvägar samt för planering och projektering. Trafikverkets övriga driftkostnader påverkas av de aktiveringar som görs såväl för köp av tjänster som för köp av varor. Aktiveringarna gäller järnvägsanläggningar, produktionsanläggningar samt väganläggningar. Aktivering innebär att kostnader för köp av varor och tjänster förs bort från resultaträkningen och tas upp som investering i balansräkningen. Under året har Trafikverket aktiverat 0,4 miljarder kronor mer än föregående år för utveckling av anläggningstillgångar i egen regi vilket minskade de totala driftkostnaderna. Kostnader för varor och tjänster minskade med nästan 0,7 miljarder kronor vilket medfört att driftkostnaderna hos

Trafikverket minskat totalt med 1,1 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Försvarsmaktens ökade driftkostnader förklaras huvudsakligen av ökade kostnader för reparationer och underhåll av materiel och anläggningar. Driftkostnaderna ökade också till följd av att reservdelar och utbytesenheter från uttrangerade JAS 39 A/B invärderats som beredskapsvarulager 2015. Dessutom uttrangerades beredskapsinventarier under året. Samtidigt minskade kostnader för inköp av ammunition och strids- och skyddsutrustning.

Minskade kostnader för varor hos Försvarets materielverk gäller främst ledningssystemmateriel. Även kostnader för köpta tjänster av ubåtsräddningssystem för en ny generation ubåtar minskade.

Polismyndighetens driftkostnader för inköp av varor ökade jämfört med föregående år. Det beror bl.a. på ökade kostnader för mobiltelefoner kopplat till Mobilitetsprojektet samt inköp av radioterminaler med gränsfunktionalitet. Även kostnader för köpta tjänster ökade vilket förklaras främst av mer inhyrd arrestpersonal och andra bevakningstjänster.

Svenska kraftnät har till uppgift att hålla effektbalansen i det svenska elkraftsystemet. Under 2016 sjönk summan av den lagrade energin i vattenreservoarer, vilket medförde att driftkostnaderna ökade.

Not 10

Avskrivningar och nedskrivningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	9 857	9 754
Försvarsmakten	8 027	8 492
Polismyndigheten	746	737
Fortifikationsverket	740	719
Försäkringskassan	610	604
Lunds universitet	447	381
Statens fastighetsverk	433	434
Kriminalvården	323	328
Uppsala universitet	293	288
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	274	257
Skatteverket	266	248
Regeringskansliet	261	256
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	792	775
Sjöfartsverket	212	180
Luftfartsverket	146	204
Övriga myndigheter	4 297	4 183
Summa	27 724	27 840

I posten ingår avskrivningar och nedskrivningar på anläggningstillgångar.

Trafikverkets nedskrivningar ökade med 103 miljoner kronor. Det beror främst på att vissa påbörjade projekteringar av infrastrukturprojekt inte kommer att genomföras.

Försvarsmaktens avskrivningar minskade med 465 miljoner kronor främst beroende på minskade avskrivningar på beredskapsinventarier som stridsfordon, självgående pjäser, fartyg och båtar (se not 24).

Not 11

Resultat från andra andelar i hel- och delägda företag

Miljoner kronor

	2016	2015
Resultat från andelar i företag med bestämmande statligt inflytande		
Akademiska Hus AB	5 148	4 780
Specialfastigheter Sverige AB	1 638	1 178
SBAB Bank AB	1 570	1 162
Jernhusen AB	1 217	894
Sveaskog Holding AB	1 190	2 017
Teracom Group AB (Teracom Boxer Group)	1 005	477
AB Svensk Exportkredit	780	1 187
Swedavia AB	717	1 410
SJ AB	650	471
Apoteket AB	637	458
Svensk-Danska Broförbindelsen AB (SVEDAB)	481	223
Svevia AB	358	224
Infranord AB	167	117
Fouriertransform AB	143	-49
Almi Företagspartner AB	132	140
AB Svensk Bilprovning	67	56
RISE Holding AB	44	24
Lernia AB	28	82
Metria AB	12	16
Systembolaget AB	10	-53
Swedesurvey AB	1	-1
AB Göta Kanalbolag	0	-3
AB Svenska miljöstyrningsrådet	0	0
Apotek Produktion & Laboratorier AB	0	5
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	0	-11
Arlandabanan Infrastructure AB	0	0
Miljömärkning Sverige AB	0	1
Kungliga Operan AB	0	-7
Svenska Spel AB	-	-
European Spallation Source ESS AB	-1	-453
Voksenåsen A/S	-1	0
Vasallen AB	-13	19
Kungliga Dramatiska Teatern AB	-15	3
Svenska Rymdaktiebolaget	-18	-4
Statens Bostadsomvandling AB	-21	-12
Swedfund International AB	-43	2
Inlandsinnovation AB	-82	-15
Samhall AB	-175	-63
Green Cargo AB	-225	-27
PostNord AB	-962	168

Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)	-978	-5 686
Vattenfall AB	-26 324	-16 672
Övriga företag som redovisas av Kammarkollegiet	1	4
Summa Kammarkollegiet	-12 862	-7 938

Affärsverk

Svenska kraftnät - Svenska Kraftnät		
Gasturbiner AB m.fl.	4	7
Sjöfartsverket - Sjöfartsverket Holding AB	3	4
Luftfartsverket - LFV Holding AB	2	11
Övriga myndigheter	13	33
Summa resultat från andelar i företag med bestämmande statligt inflytande	-12 840	-7 883

Resultat från andelar i företag med väsentligt statligt inflytande

Telia Company AB (TeliaSonera AB)	1 392	3 189
Nordiska Investeringsbanken NIB	761	740
SOS Alarm Sverige AB (SOSAB)	22	-1
AB Bostadsgaranti	6	1
VisitSweden AB	-7	5
SAS AB	-16	205

Affärsverk

Svenska kraftnät - Nord Pool ASA m.fl.	11	9
Summa resultat från andelar i företag med väsentligt statligt inflytande	2 169	4 148

Resultat från andelar i hel- och delägda företag - totalt

Resultat från andelar i företag med bestämmande statligt inflytande	-12 840	-7 883
Resultat från andelar i företag med väsentligt statligt inflytande	2 169	4 148
Total summa	-10 671	-3 735

Med bestämmande statligt inflytande avses när statens ägarandel överstiger 50 procent.
Med väsentligt statligt inflytande avses när statens ägarandel uppgår till högst 50 och lägst 20 procent.

Det resultat som redovisas ovan baseras på det redovisade nettoresultatet hos bolagen enligt årsbokslut för respektive år, utom i några fall då ett tidigare delårsbokslut använts. Resultatandelarna har minskat med 6,9 miljarder kronor jämfört med 2015 och uppvisar en total förlust på nästan 11 miljarder kronor.

Akademiska hus AB visade 0,4 miljarder kronor bättre resultat än föregående år. Förbättringen är främst hänförlig till ökade positiva

värdeförändringar i fastigheter med 1,0 miljard kronor, delvis utjämnat av ett försämrat finansiellt netto med 0,4 miljarder kronor.

Specialfastigheter Sverige AB visade 0,5 miljarder kronor bättre resultat än föregående år vilket främst beror på ökad positiv värdeförändring på förvaltningsfastigheter.

SBAB Bank AB förbättrade resultatet med 0,4 miljarder kronor, vilket främst beror på ett förbättrat räntenetto med 0,4 miljarder kronor.

Jernhusen AB förbättrade resultatet med 0,3 miljarder kronor. Resultatet påverkades positivt främst av minskade förluster från intressebolag med 0,2 miljarder kronor och ökade värdeförändringar på fastigheter med 0,1 miljarder kronor.

Sveaskog AB redovisade ett försämrat resultat med 0,8 miljarder kronor främst beroende på en minskad positiv värdeförändring av skog med 1,1 miljarder kronor.

Teracom Group AB förbättrade resultatet med 0,5 miljarder kronor. Avyttringen av dotterbolaget Boxer har medfört en reavinst på 0,7 miljarder kronor.

AB Svensk Exportkredit redovisade en minskad vinst med 0,4 miljarder kronor, främst beroende på ett försämrat nettoresultat av finansiella transaktioner med 0,5 miljarder kronor.

Swedavia AB försämrade resultatet med 0,7 miljarder kronor. Övriga rörelseintäkter från försäljning av anläggningstillgångar har minskat med 0,7 miljarder kronor, vilket är huvudorsak till försämringen.

SJ har förbättrat sitt rörelseresultat med 0,2 miljarder kronor genom ökade intäkter, vilket är den främsta förklaringen till andelens resultatförbättring med 0,2 miljarder kronor.

Apoteket har ökat vinsten med 0,2 miljarder kronor, till största delen beroende på ökad försäljning.

Svedab:s resultat blev 0,3 miljarder kronor högre än föregående år. Huvudsakligen är det intäkterna från Öresundsbrokonsortiet som ökat, där god trafikutveckling och stärkt dansk krona förbättrat lönsamheten.

Fouriertransform AB har förbättrat resultatet med 0,2 miljarder kronor genom ökad avkastning från investmentsbolagets portföljbolag.

Resultatandelarna från Systembolaget har reducerats med respektive års betalda utdelning på 0,2 respektive 0,3 miljarder kronor. Utdelningen redovisas istället som skatteintäkt.

Resultatet före denna omförelse uppgick till 0,2 miljarder kronor bäge åren.

Resultatet i Svenska Spel AB uppgick till 4,9 miljarder kronor, vilket är något bättre än föregående år. Resultatet behandlas inte som resultat från andelar i årsredovisningen för staten. Istället redovisas utdelade belopp som skatteintäkt.

ESS AB (European Spallation Source) är under likvidation och har inte haft någon nämnvärd verksamhet under 2016.

Green Cargo AB:s resultat försämrades med 0,2 miljarder kronor till en lika stor förlust. Rörelseresultatet har försämrats beroende på ökade banavgifter och kostnader för etablering av ny verksamhet. Föregående år gynnades också av realisationsvinster vid försäljning av lok.

PostNord AB:s resultatandel har försämrats med 1,1 miljarder kronor till en förlust på 1,0 miljard kronor. Rörelsens intäkter har minskat med 1,4 miljarder kronor. Personalkostnaderna har minskat med 1,0 miljard kronor, samtidigt har dock av- och nedskrivningar ökat med 0,9 miljarder kronor. Tillsammans förklarar dessa förändringar 0,8 miljarder kronor av resultatandelens försämring.

Resultatet för LKAB förbättrades med 4,7 miljarder kronor, men det blev ändå en förlust på 1,0 miljard kronor. Förbättringen avser främst minskade nedskrivningar av anläggningstillgångar, som reducerats med 5,9 miljarder kronor. Både järnmalmpriser och volymer har utvecklats positivt, dock har valuta- och prissäkringar medfört en motsvarande negativ påverkan. Kostnadsbesparingar uppgick till 0,7 miljarder kronor.

Vattenfalls resultat försämrades med 9,7 miljarder kronor till en förlust på 26,3 miljarder kronor. Försämringen avser främst avvecklad verksamhet vars förlust ökat med 9,2 miljarder kronor till 24 miljarder kronor. Resultatet belastades med nedskrivningar på 12 miljarder kronor, en minskning med 9,2 miljarder kronor från föregående år och avser anläggningar i Tyskland och Nederländerna. Årets avsättningar uppgår till 8,2 miljarder kronor, varav 5,6 miljarder kronor avser kärnkraftsverksamheten i Tyskland inför den beslutade avvecklingen och 2,1 miljarder kronor avser kärnkraftsverksamheten i Sverige. Föregående år gjordes avsättningar på 3,5 miljarder kronor.

Telia Company AB redovisade en 1,8 miljarder kronor lägre resultatandel, vilket främst

avser resultat från avyttrad verksamhet där resultatandelen försämrats med 3,9 miljarder kronor. I denna inkluderas andelen av en avsättning för en eventuell finansiell sanktion på totalt 12,5 miljarder kronor i samband med korruptionsutredningar av myndigheter i Nederländerna och USA. Resultatandelen för kvarvarande verksamhet har förbättrats med 2,6 miljarder kronor, vilket till största delen avser engångsposter. Under 2016 såldes en spansk verksamhet med realisationsvinst och 2015 skrevs den danska verksamheten ned.

Resultatet för Nordiska Investeringsbanken NIB avser perioden 1 september 2015 till 31 augusti 2016.

Resultatet 2016 för SAS AB avser endast en del av räkenskapsåret och är därför inte jämförbart med föregående år. Efter försäljning har kvarvarande andelar i SAS förts över till Andra långfristiga värdepappersinnehav i och med att statens ägarandel nu är lägre än 20 procent.

Not 12

Nettokostnad för statsskulden

Miljoner kronor

	2016	2015
Finansiella intäkter och kostnader för förvaltning av statsskulden		
Ränteintäkter avseende upplåning i svenska kronor	14 620	15 290
Ränteintäkter avseende upplåning i utländsk valuta	1 049	668
Summa ränteintäkter	15 669	15 958
Räntekostnader avseende upplåning i svenska kronor	-27 725	-28 266
Räntekostnader avseende upplåning i utländsk valuta	-2 996	-2 417
Summa räntekostnader	-30 721	-30 683
Realiserade valutakursförändringar (netto)	2 480	-10 303
Orealiserade valutakursförändringar (netto)	-9 448	5 980
Överkurs vid emission (netto)	10 514	9 030
Intäktsförda, preskriberade obligationer m.m.	0	1
Realiserade kursförändringar (netto)	-9 680	-11 413
Provisioner till banker m.fl.	-67	-120
Nettokostnad för förvaltning av statsskulden	-21 253	-21 550

Riksgäldskontoret redovisar finansiella intäkter och kostnader för förvaltning av statsskulden. De innefattar även intäkter och kostnader för skuldskötselåtgärder.

Under 2016 uppgick nettokostnaden för statsskulden (räntor, över- och underkurser och valutakursförändringar m.m.) till 21,3 miljarder kronor, vilket innebär att nettokostnaden är nästan oförändrad från föregående år. Positiv påverkan från ökade överkurser med 1,5 miljarder kronor och minskade negativa kursförändringar med 1,7 miljarder kronor har uppvägt den negativa effekten av ökade valutakursförluster med 2,6 miljarder kronor. Den negativa effekten uppstår när kronan försvagas mot lånevalutan under lånets löptid.

Not 13 Övriga finansiella intäkter

Miljoner kronor

	2016	2015
Riksbankens inlevererade överskott	2 800	4 100
Skatteverket	1 865	1 242
Kärnavfallsfonden	1 777	1 703
Centrala studiestödsnämnden	1 337	2 092
Exportkreditnämnden	1 241	665
Kammarkollegiet	983	119
Riksgäldskontoret	161	90
Försäkringskassan	122	136
Trafikverket	77	21
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	77	64
<i>Värdeförändringar finansiella instrument</i>		
Kärnavfallsfonden	1 759	-
Riksgäldskontoret	182	793
Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan m.fl.	78	86
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	15	1
Svenska kraftnät	13	2
Luffartsverket	7	9
Övriga myndigheter	192	219
Summa	12 686	11 342

Övriga finansiella intäkter ökade med 1,3 miljarder kronor främst beroende på värdeförändring av finansiella instrument.

Riksbanken levererade in ett överskott på 2,8 miljarder kronor.

Skatteverket redovisar främst räntor i skattekontosystemet.

Kärnavfallsfondens intäkter omfattar ränteintäkter för nominella placeringar och orealiserad värdeförändring på innehav av värdepapper.

CSN:s finansiella intäkter består bl.a. av räntor på studielån.

Not 14 Övriga finansiella kostnader

Miljoner kronor

	2016	2015
Exportkreditnämnden	856	685
Trafikverket	63	107
Regeringskansliet	29	47
Kärnavfallsfonden	17	1
Göteborgs universitet	17	2
Försäkringskassan	14	15
Lunds universitet	13	7
<i>Värdeförändring finansiella instrument</i>		
Riksgäldskontoret	70	1 150
Kammarkollegiet	52	10
Kärnavfallsfonden	-	2 066
Göteborgs universitet, Karolinska institutet m.fl.	16	107
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	5	4
Sjöfartsverket	-	7
Luffartsverket	-	2
Övriga myndigheter	111	390
Aktivisering av finansiella kostnader	-25	-20
Summa	1 237	4 581

Övriga finansiella kostnader har minskat med 3,3 miljarder kronor främst på grund av värdeförändring på finansiella instrument.

Exportkreditnämndens finansiella kostnader gäller främst beräknade och realiserade kursförluster för premier och skadefordringar.

Trafikverkets finansiella kostnader är bl. a. valutakursförluster på fordringar och skulder.

Regeringskansliets finansiella kostnader är i huvudsak valutakursförluster.

I noten redovisas finansiella kostnader per myndighet brutto. Några myndigheter har aktiverat räntekostnader i samband med anläggningsprojekt, eftersom räntan är en del av de utgifter myndigheten tar upp som tillgång för att bygga anläggningen.

3.5.2 Noter till balansräkningen

Not 15

Balanserade utgifter för utveckling

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	22 253	21 092
Årets investeringar, anskaffningsutgifter	728	626
Årets investeringar, egen utveckling	1 786	1 846
Försäljning/utrangering	-275	-558
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	24 492	23 006
Ingående ackumulerade avskrivningar	-14 853	-13 995
Årets avskrivningar och nedskrivningar	-2 220	-2 047
Minskning av ack avskrivningar vid utrangering/försäljning	265	495
Utgående ackumulerade avskrivningar	-16 808	-15 547
Summa	7 684	7 459

Anm.: Beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från utgående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans eller överföringar mellan myndigheter direkt mot det ackumulerade värdet.

Miljoner kronor

	2016	2015
Försäkringskassan	1 453	1 421
Försvarsmakten	913	1 329
Skatteverket	461	491
Transportstyrelsen	457	479
Polismyndigheten	422	385
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	249	149
Sjöfartsverket	33	33
Övriga myndigheter	3 696	3 172
Summa	7 684	7 459

I posten Balanserade utgifter för utveckling ingår främst egenutvecklade it-system och program. Totalt ökade tillgångarna för balanserade utgifter för utveckling med 224 miljoner kronor 2016. De största tillgångarna finns hos Försäkringskassan, Försvarsmakten, Skatteverket, Transportstyrelsen och Polismyndigheten.

Försäkringskassan har balanserade utgifter för utveckling av it-system på 1 453 miljoner kronor. Den största delen avser it-stöd för ärendehantering, självbetjäningstjänster och automatisering. Försäkringskassan har kvar it-system för pensionshantering även efter

Pensionsmyndighetens bildande. På uppdrag av Pensionsmyndigheten vidareutvecklar Försäkringskassan dessa system och fakturerar för kostnader för avskrivningar på dessa tillgångar.

Försvarsmaktens del av balanserade utgifter för utveckling uppgår till 913 miljoner kronor. Det avser i huvudsak utveckling av system PRIO som lanserades i början av 2009. PRIO är ett integrerat affärsystem för ledning, HR, ekonomi och logistik som etappvis införs i verksamheten.

Skatteverket har balanserade utgifter för utveckling av it-system på 461 miljoner kronor.

Transportstyrelsens balanserade utgifter uppgår till 457 miljoner kronor. Under året har nedskrivningar på 4 miljoner kronor gjorts med anledning av att projekt omvärderats och istället kostnadsförts.

Polismyndighetens balanserade utgifter för utveckling är 422 miljoner kronor, en ökning med 37 miljoner kronor jämfört med 2015. Posten har ökat med 60 miljoner kronor i befintliga och nya utvecklingsprojekt och minskat med 23 miljoner kronor på grund av utrangeringar av egenutvecklade system.

Av de totala investeringarna under 2016 på 2 510 miljoner kronor står Försäkringskassan för 498 miljoner kronor, Trafikverket för 187 miljoner kronor och Kronofogdemyndigheten för 159 miljoner kronor.

Not 16

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	4 245	3 583
Årets investeringar, anskaffningsutgifter	421	373
Årets investeringar, egen utveckling	9	4
Försäljning/utrangering	-164	-340
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 512	3 619
Ingående ackumulerade avskrivningar	-2 939	-2 669
Årets avskrivningar och nedskrivningar	-385	-363
Minskning av ack avskrivningar vid utrangering/försäljning	145	336
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 179	-2 696
Summa	1 332	923

Anm.: Beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från utgående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans eller överföringar mellan myndigheter direkt mot det ackumulerade värdet.

Miljoner kronor

	2016	2015
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	182	204
Polismyndigheten	107	66
Kriminalvården	79	57
Skatteverket	54	33
Tullverket	39	17
Affärsverk		
Luftfartsverket	365	33
Svenska kraftnät	100	105
Sjöfartsverket	11	6
Övriga myndigheter	394	402
Summa	1 332	923

Under posten Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar redovisas i första hand köpta it-system och program. Posten ökade med 408 miljoner kronor jämfört med året innan.

Luftfartsverket har under året investerat i fortsatt utveckling och anpassning av flygledningssystemet, fortsatt utbyggnad av centralen för fjärrstyrd flygtrafikledning i Sundsvall och tekniska installationer för att implementera fjärrstyrning från Sundsvall. Under året har också materiella anläggnings-

tillgångar för 81 miljoner kronor omklassificerats till immateriella anläggningstillgångar.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tillgångar på 182 miljoner kronor. De avser främst investeringar i växlar och licenser för det nationella radiokommunikationssystemet Rakel.

Polismyndighetens rättigheter uppgår till 107 miljoner kronor och ökade jämfört med 2015 med 41 miljoner kronor. Ökningen förklaras till största delen av investeringar i Nationellt it-brottscenter (NIC).

Kriminalvårdens rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar består huvudsakligen av kommunikationsplattform och säkerhetsinstallationer och uppgår till 79 miljoner kronor.

Svenska kraftnät och Sjöfartsverkets rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar uppgår till 100 miljoner kronor respektive 11 miljoner kronor. Svenska kraftnätets rättigheter består främst av markrättigheter i form av servitut och ledningsrätter samt nyttjanderättigheter för optoförbindelser.

Not 17

Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar

Miljoner kronor

	2016	2015
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	-	0

Inga förskott redovisades under 2016.

Not 18 Statliga väganläggningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående anskaffningsvärde	221 042	195 987
Årets anskaffning	-2	36
Årets färdigställande från pågående investering	7 753	25 020
Försäljning/utrangering	0	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	228 793	221 042
Ingående ackumulerade avskrivningar	-84 810	-79 894
Årets avskrivningar	-5 014	-4 917
Utgående ackumulerade avskrivningar	-89 825	-84 810
Summa	138 968	136 232

Trafikverket redovisar investeringar i statliga väganläggningar. Anskaffningskostnad för mark för väganläggningsändamål ingår i redovisat värde för väganläggningar. Från och med år 2016 tillämpas komponentavskrivning för samtliga väganläggningar och avskrivningstiden för dessa är mellan 10 och 95 år.

Värdet av väganläggningar som blev klara under 2016 var 7 753 miljoner kronor (överfört från Pågående nyanläggningar).

Det negativa värdet på årets anskaffning beror på rättelse som gjorts under 2016 för tidigare års anskaffning av mark för väganläggningar.

Bland färdigställda projekt ingår till exempel väg 288 Jälla–Hov, E4 Trafikplats Rosersberg, väg 395 Junosuando–Svappavaara och E4 Södertälje–Hallunda.

Not 19 Statliga järnvägsanläggningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående anskaffningsvärde	201 899	183 462
Årets anskaffning	-13	31
Årets färdigställande från pågående investering	7 415	18 418
Försäljning/utrangering	-13	-13
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	209 289	201 899
Ingående ackumulerade avskrivningar	-58 612	-54 017
Årets avskrivningar	-4 492	-4 595
Utgående ackumulerade avskrivningar	-63 104	-58 612
Summa	146 185	143 287

Trafikverket redovisar investeringar i järnvägsanläggningar. Anskaffningskostnad för mark för järnvägsändamål ingår i redovisat värde för järnvägsanläggningar. Trafikverket tillämpar differentierade avskrivningstider, mellan 25 och 110 år, på samtliga järnvägsanläggningar.

Värdet av järnvägsanläggningar som blev klara under 2016 var 7 415 miljoner kronor (överfört från Pågående nyanläggningar). I objekt som färdigställdes under 2016 ingår bl.a. upprustning av spåren på sträckan Emmaboda–Karlskrona, kapacitetsförstärkning på Nynäsbanan och spårbyte på sträckan Långsele–Anundsjö.

Not 20

Byggnader, mark och annan fast egendom

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	64 186	62 836
Årets investeringar, anskaffningsutgifter	608	760
Årets investeringar, egen utveckling	9	14
Färdigställande av pågående nyanläggningar	831	1 312
Försäljning/utrangering	-342	-243
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	65 291	64 677
Ingående ackumulerade avskrivningar	-24 777	-23 677
Årets avskrivningar och nedskrivningar	-1 454	-1 460
Minskning av ack avskrivningar vid utrangering/försäljning	244	103
Utgående ackumulerade avskrivningar	-25 988	-25 034
Ingående ackumulerade uppskrivningar	80	80
Utgående ackumulerade uppskrivningar	80	80
Summa	39 384	39 723

Anm.: beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från ingående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans direkt mot det ackumulerade värdet.

Miljoner kronor

	2016	2015
Statens fastighetsverk	13 265	13 457
Naturvårdsverket	11 126	10 842
Fortifikationsverket	9 989	10 122
Riksdagsförvaltningen	1 132	1 148
Trafikverket	952	992
Sveriges lantbruksuniversitet	741	761
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	932	995
Svenska kraftnät	615	552
Luffartsverket	588	798
Övriga myndigheter	44	56
Summa	39 384	39 723

Ett tjugotal myndigheter förvaltar byggnader, mark och annan fast egendom för statens räkning.

Statens fastighetsverk förvaltar den del av statens fasta egendom som regeringen bestämmer. Större delen av fastigheterna tillhör det nationella kulturarvet. Exempel på fastigheter är de kungliga slotten, fästningar, nationalteatrarna,

museerna, regeringens byggnader, landshövdingarnas residens och ambassadbyggnader i utlandet samt ett antal kungsgårdar och vissa markområden. Naturvårdsverket redovisar främst nationalparker och naturreservat. Många markområden är bokförda till ett värde som är långt under marknadsvärdet.

Fortifikationsverket förvaltar fastigheter avsedda för försvarsändamål samt ett antal byggnader klassade som statliga byggnadsminnen.

Riksdagsförvaltningen förvaltar bl.a. riksdagsbyggnaderna.

Det bokförda värdet för statens byggnader, mark och annan fast egendom är 39 384 miljoner kronor vilket är en minskning med 339 miljoner kronor jämfört med 2015.

Det bokförda värdet för Statens fastighetsverks byggnader, mark och annan fast egendom minskade med 192 miljoner kronor under 2016 till 13 265 miljoner kronor. Det ackumulerade anskaffningsvärdet var 18 740 miljoner kronor. Minskningen av bokfört värde beror främst på att årets avskrivningar och nedskrivningar är större än tillgångsredovisade projekt. Den största nedskrivningen har gjorts på en fastighet i Hanoi, som återlämnades till vietnamesiska staten då UD sade upp hyresavtalet. Nedskrivning har också gjorts på Kungliga konsthögskolan i Stockholm på grund av att fastigheten brann under 2016. Av årets totala av- och nedskrivningar på 1 454 miljoner kronor står Statens fastighetsverk för 415 miljoner kronor. De större tillgångsredovisade projekten 2016 var renovering av residenset i Göteborg samt ombyggnad av Scenkonstmuseet.

Naturvårdsverket köpte under 2016 mark för ca 100 blivande och utvidgade naturreservat eller nationalparker. Bland de större köpen finns en privatägd fastighet inom det blivande reservatet Karatj-Råvvåive i Norrbottens län samt en samfällighet inom det blivande reservatet Degermossen i Västra Götalands län. Totalt ökade Naturvårdsverkets tillgångar för byggnader, mark och annan fast egendom med 284 miljoner kronor och är nu 11 126 miljoner kronor.

Fortifikationsverkets bokförda värde minskade med 133 miljoner kronor till 9 989 miljoner kronor. Det beror huvudsakligen på att avskrivningar översteg nyanskaffningar. Investeringar som avslutades under 2016 var bl.a. nytt flygledartorn i Ronneby, ny- och om-

byggnad av spol- och tvätthallar i Kungsängen samt byte av kulvertar i Berga. Värdet av färdigställda tillgångar uppgick 2016 till 590 miljoner kronor. Fortifikationsverkets av- och nedskrivningar för 2016 uppgick till 714 miljoner kronor.

Riksdagsförvaltningens byggnader, mark och annan fast egendom uppgick 2016 till 1 132 miljoner kronor.

Not 21

Förbättringsutgifter på annan fastighet

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	11 893	11 027
Årets investeringar, anskaffningsutgifter	1 412	1 090
Årets investeringar, egen utveckling	5	36
Försäljning/utrangering	-446	-301
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	12 864	11 852
Ingående ackumulerade avskrivningar	-7 101	-6 176
Årets avskrivningar och nedskrivningar	-908	-1 060
Minskning av ack avskrivn vid utrangering/försäljning	415	282
Utgående ackumulerade avskrivningar	-7 593	-6 954
Summa	5 271	4 898

Beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från utgående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans direkt mot det ackumulerade värdet.

Miljoner kronor

	2016	2015
Polismyndigheten	753	772
Regeringskansliet	637	499
Lunds universitet	330	325
Kungl. Tekniska högskolan	237	215
Försvarsmakten	235	238
Domstolsverket	233	194
Försvarets materielverk	231	220
Sveriges lantbruksuniversitet	224	110
Uppsala universitet	221	162
Övriga myndigheter	2 171	2 163
Summa	5 271	4 898

Förbättringsutgifter på annans fastighet gäller sådana utgifter som myndigheten har haft för att anpassa hyrda lokaler till den egna verksamheten, exempelvis om- och tillbyggnationer, kabel-

dragningar för nätverk, larmanordningar samt reparationer och underhåll i fall där utgifterna uppgått till väsentliga belopp. Totalt ökade statens förbättringsutgifter på annans fastighet med 373 miljoner kronor 2016.

Investeringarna var störst hos Regeringskansliet med 216 miljoner kronor. Regeringskansliet har fortsatt investerat i kontorslokalerna i Stockholm. Sveriges lantbruksuniversitetets investeringar uppgick till 125 miljoner kronor och avsåg bl.a. Biotronen i Alnarp.

Not 22

Maskiner, inventarier, installationer m.m.

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	88 025	83 234
Årets investeringar, anskaffningsutgifter	4 317	4 814
Årets investeringar, egen utveckling	7	32
Årets överföringar från Pågående nyanläggningar	4 173	4 121
Försäljning/utrangering	-2 840	-4 013
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	93 683	88 188
Ingående ackumulerade avskrivningar	-55 181	-53 608
Årets avskrivningar och nedskrivningar	-5 583	-5 483
Minskning av ack avskrivningar vid utrangering/försäljning	2 891	3 716
Utgående ackumulerade avskrivningar	-57 872	-55 375
Summa	35 811	32 814

Beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från utgående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans direkt mot det ackumulerade värdet.

Miljoner kronor

	2016	2015
Kustbevakningen	2 500	2 653
Lunds universitet	1 615	1 615
Polismyndigheten	1 399	1 302
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 264	1 296
Försvarsmakten	1 138	1 283
Trafikverket	1 125	937
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	14 278	11 622
Sjöfartsverket	1 499	1 510
Luftfartsverket	13	18
Övriga myndigheter	10 979	10 577
Summa	35 811	32 814

Datorer och kringutrustning, möbler, maskiner, installationer, bilar, fartyg, flyg och transportmedel är exempel på tillgångar som myndigheterna redovisar under denna post. Även tillgångar som innehas genom finansiell leasing ingår. Affärsverket Svenska kraftnäts tillgångar består främst av kraftledning, stationer, byggnader och mark, sjökablar, kontrollanläggningsdelar, optoförbindelser och tele- och informationssystem.

Av årets totala investeringar på 4 317 miljoner kronor står Polismyndigheten för 576 miljoner kronor. Det förklaras främst av fordonsinköp och ökade investeringar i kommunikationsutrustning. Lunds universitet har investerat 271 miljoner kronor. Vetenskapsrådet har investerat 270 miljoner kronor vilket avser uppgradering av universitetsdatanätet.

Not 23

Pågående nyanläggningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	77 735	101 114
Årets investeringar, anskaffningsutgifter	4 753	4 559
Årets investeringar, egen utveckling	21 884	21 458
Årets överföring till färdig tillgång	-20 266	-48 816
Försäljning/utrangering	5	0
Årets nedskrivningar	-126	-124
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	83 985	78 191

Beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från utgående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans eller överföringar mellan myndigheter direkt mot det ackumulerade värdet.

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	71 092	64 976
Statens fastighetsverk	2 108	1 226
Fortifikationsverket	1 522	934
Lunds universitet	424	342
Karolinska institutet	226	110
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	7 054	9 307
Sjöfartsverket	252	174
Luftfartsverket	111	238
Övriga myndigheter	1 196	884
Summa	83 985	78 191

Av det totala bokförda värdet på 84 miljarder kronor finns 71,1 miljarder kronor hos Trafikverket och 7,1 miljarder kronor hos Affärsverket Svenska kraftnät.

Årets investeringar uppgår totalt till 26,6 miljarder kronor. Trafikverkets investeringar uppgår till 21,5 miljarder kronor. Här ingår många mycket stora järnvägs- och vägprojekt som till exempel Citybanan, Tomtebodavägen–Kallhäll samt E4 Förbifart Stockholm och Västsvenska vägpaketet. Affärsverket Svenska kraftnät har investerat 1,3 miljarder kronor. Investeringar görs fortsatt i SydVästlänken och Stockholms Ström. Därutöver har Affärsverket Svenska kraftnät också fortsatt investeringar i NordBalt som är en utlandsförbindelse som byggs mellan Sverige och Litauen för att koppla samman den nordiska elmarknaden med den baltiska.

Under 2016 har Trafikverket färdigställt projekt som E4 Rosersberg, Jälla–Hov,

Junosuando–Svappavaara, E4 Södertälje–Hallunda och Emmaboda–Karlskrona, Nynäsbanan, Långsele–Anundsjö samt Rosersberg–Kilenkryset. Dessa utgör 3,5 miljarder kronor av totalt 15,5 miljarder kronor som har överförts till färdig tillgång.

Not 24 Beredskapstillgångar

Miljoner kronor

	2016	2015
IB Anskaffningsvärde beredskapsinventarier	162 829	166 274
Förändring IB på grund av omklassificering	-175	
Årets anskaffning	8 829	8 683
Årets försäljningar/utrangeringar	-2 441	-12 128
UB Anskaffningsvärde beredskapsinventarier	169 042	162 829
IB Beredskapsvaror i lager	21 337	17 178
Förändring IB på grund av omklassificering	988	
Årets anskaffning	1 049	902
Årets övriga förändring	-340	3 257
UB Beredskapsvaror i lager	23 033	21 337
UB Anskaffningsvärde beredskapstillgångar	192 075	184 166
IB Ackumulerade avskrivningar	-88 885	-90 295
Förändring IB på grund av omklassificering	105	
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-7 251	-7 772
Årets försäljningar/utrangeringar	1 794	9 182
UB Ackumulerade avskrivningar (avser beredskapsinventarier)	-94 238	-88 885
Summa	97 837	95 280

Beloppen för ingående balans för ackumulerat anskaffningsvärde och ackumulerade avskrivningar kan skilja sig något från utgående balans, beroende på att det förekommer justeringar av ingående balans direkt mot det ackumulerade värdet.

Beredskapstillgångar består av tillgångar både för civil och militär beredskap. Posten omfattar främst Försvarsmaktens tillgångar för militär beredskap. Tillgångar för civil beredskap är t.ex. läkemedel, fordon samt medicinsk utrustning.

Försvarsmakten delar in sina beredskapstillgångar i beredskapsinventarier och beredskapsvaror. Beredskapsinventarierna uppgår till 74,8 miljarder kronor och består av t.ex. flygplan, fartyg och stridsvagnar. Beredskapsvaror som t.ex. ammunition, reservmateriel och beklädnadsmateriel uppgår till 23 miljarder kronor. I posten ingår även tillgångar under uppbyggnad i Försvarets materielverk. Sammanlagt är 97,5 miljarder kronor av det utgående

värdet militära beredskapstillgångar inklusive tillgångar under uppbyggnad.

Nyanskaffning av militära beredskapsinventarier uppgår till 8,8 miljarder kronor och av- och nedskrivningar uppgår till 7,2 miljarder kronor under 2016. Anskaffningen innefattar bl.a. utveckling av stridsflygplan JAS 39E och anskaffning av ubåtar, helikoptrar och artilleripjäsk Archer. Under året har Försvarsmakten uttrangerat beredskapsinventarier på 0,7 miljarder kronor för bl.a. JAS 39D och helikoptrar. Beredskapslagrets värde ökade med 1,7 miljarder kronor under året. Ökningen beror främst på att Försvarsmakten invärderat beredskapsvaror som anskaffats tidigare år och korrigerat lagervärdena.

MSB har beredskapstillgångar bestående av materiel för räddningstjänst, andningsskydd och anläggningar för varningssignaler. Av det utgående värdet är MSB:s del knappt 0,2 miljarder kronor.

Not 25 Förskott avseende materiella anläggningstillgångar

Miljoner kronor

	2016	2015
Försvarets materielverk	4 074	4 323
Trafikverket	846	619
Övriga myndigheter	14	23
Summa	4 934	4 965

Under denna post redovisas förskott som myndigheterna lämnat vid anskaffning av materiella anläggningstillgångar.

Posten hos Försvarets materielverk består av förskott till både utländska och svenska leverantörer. Förskotten till svenska leverantörer uppgår till 2,4 miljarder kronor och avser huvudsakligen förskott till SAAB AB och SAAB Kockum för utveckling av JAS 39E och tillkommande projekt ubåt A26. Förskotten till utländska leverantörer uppgår till 1,7 miljarder kronor och avser främst förskott för inköp av försvarsmateriel från försvarsmyndigheter i USA.

Trafikverkets förskott avser byggande av väg- och järnvägsanläggningar. Större förskott hos myndigheten är vägprojektet Marieholms-tunneln under Göta älv i Göteborg och Förbifart Stockholm samt järnvägsprojektet European

Rail Traffic Management System (ERTMS). ERTMS är ett nytt EU-gemensamt signalsystem för järnvägen.

Not 26

Andelar i hel- och delägda företag

Miljoner kronor

	2016	2015
Summa andelar i företag med bestämmande statligt inflytande	250 186	278 702
Summa andelar i företag med väsentligt statligt inflytande	45 395	48 077
Riksbankens grundfond	1 000	1 000
Summa	296 581	327 779

Andelar i hel- och delägda företag är uppdelad på de företag där staten har ett bestämmande inflytande (när statens ägarandel överstiger 50 procent) och på väsentligt statligt inflytande (när statens ägarandel uppgår till högst 50 och lägst 20 procent).

Förutom de förändringar vilka specificeras nedan är postens totala förändring en följd av förändringar i företagens justerade egna kapital, utbetalda utdelningar samt förvärv och avyttringar.

Andelar i företag med bestämmande statligt inflytande

Miljoner kronor

	2016	2015	Statens ägarandel
Vattenfall AB	68 272	103 984	100,0%
Akademiska Hus AB	34 151	30 271	100,0%
Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB)	30 551	32 116	100,0%
Sveaskog Holding AB	20 092	19 714	100,0%
AB Svensk Exportkredit	17 136	16 828	100,0%
SBAB Bank AB	13 816	11 848	100,0%
Specialfastigheter Sverige AB	7 844	6 652	100,0%
Swedavia AB	7 351	6 863	100,0%
Almi Företagspartner AB	7 029	6 897	100,0%
Jernhusen AB	6 744	6 005	100,0%
PostNord AB	4 641	5 551	60,7%
SJ AB	4 337	3 876	100,0%
Apoteket AB	4 200	5 150	100,0%
Swedfund International AB	4 145	3 787	100,0%
Teracom Group AB (Teracom Boxer Group)	3 322	2 602	100,0%
Fouriertransform AB	3 186	3 043	100,0%
Inlandsinnovation AB	1 853	1 903	100,0%
Systembolaget AB	1 656	1 521	100,0%
Svevia AB	1 482	1 250	100,0%
Samhall AB	1 418	1 593	100,0%
RISE Research Institutes of Sweden Holding AB (IRECO Holding AB)	916	871	100,0%
Svensk-Danska Broförbindelsen AB (SVEDAB)	855	336	100,0%
Green Cargo AB	851	1 092	100,0%
Infranord AB	776	610	100,0%
Vasallen AB	528	626	100,0%
Statens Bostadsomvandling AB	494	497	100,0%
Svenska Rymdaktiebolaget	490	495	100,0%
Apoteksgruppen i Sverige Holding AB	385	386	100,0%
Lernia AB	354	438	100,0%
Apotek Produktion & Laboratorier AB	219	219	100,0%
AB Svensk Bilprovning	163	152	100,0%
Metria AB	115	109	100,0%
AB Göta Kanalbolag	39	39	100,0%
Kungliga Dramatiska Teatern AB	28	42	100,0%
Kungliga Operan AB	26	27	100,0%
Miljömärkning i Sverige AB	22	23	100,0%
SweRoad (Swedish National Road Consulting AB)	17	17	100,0%
Arlandabanan Infrastructure AB	10	10	100,0%
Swedesurvey AB	7	7	100,0%

Voksenåsen A/S	6	8	100,0%
Saminvest AB	5	-	100,0%
European Spallation Source ESS AB	3	626	73,7%
Svenska Miljöstyrningsrådet AB	0	2	85,0%
Svenska Spel AB	0	0	100,0%
<i>Affärsverk</i>			
Svenska kraftnät - Svenska Kraftnät Gasturbiner AB	199	187	100,0%
Luftfartsverket - LFV Holding AB	125	123	100,0%
Sjöfartsverket - Sjöfartsverket Holding AB	18	15	100,0%
Övriga andelar	309	291	-
Summa	250 186	278 702	

Andelsvärdet ovan är baserat på det justerade egna kapitalet hos företagen enligt bokslut per den 31 december, utom i några fall då senaste delårsbokslutet använts.

Andelar i företag med bestämmande statligt inflytande minskade med knappt 29 miljarder kronor.

Vattenfalls andelsvärde minskade med 36 miljarder kronor, vilket främst förklaras av årets förlust på 26 miljarder kronor och poster redovisade direkt mot eget kapital på -9,4 miljarder kronor. Främst består posterna av negativa effekter av kassaflödessäkringar på 15 miljarder kronor, negativa omvärderingar relaterade till pensionsskulden på 1,7 miljarder kronor, positiv inkomstskatt på övriga poster om 4,5 miljarder kronor och ägarförändringar i koncernföretag med 0,9 miljarder kronor i positiv påverkan.

Akademiska hus har ökat med 3,9 miljarder kronor, vilket beror på en ökning med årets resultat på 5,2 miljarder kronor och en minskning med 1,3 miljarder kronor i utdelning.

LKAB:s andelsvärde har minskat med 1,6 miljarder kronor, vilket främst beror på årets förlust på 1,0 miljard kronor samt direkta minskningar av eget kapital med 0,6 miljarder kronor. Den direkta kapitalminskningen består främst av negativa kassaflödessäkringar på 0,9 miljarder kronor delvis utjämnat av en ökning av reserv för verkligt värde för finansiella tillgångar på 0,3 miljarder kronor.

Andelsvärdet för Sveaskog AB ökade med 0,4 miljarder kronor. Förändringen förklaras främst av årets resultat på 1,2 miljarder kronor samt utdelning till staten av 0,8 miljarder kronor.

Svensk Exportkredit AB ökade med 0,3 miljarder kronor, vilket i huvudsak förklaras av årets resultat på 0,8 miljarder kronor, negativ påverkan från kassaflödessäkring med 0,1 miljarder kronor och utdelning till staten av 0,4 miljarder kronor.

SBAB Bank AB ökade i värde med 2,0 miljarder kronor, främst som en följd av årets resultat på 1,6 miljarder kronor samt en direkt ökning av eget kapital med 0,4 miljarder kronor som framför allt avser kassaflödessäkringar.

Specialfastigheter i Sverige AB redovisade en ökning med 1,2 miljarder kronor, som väsentligen består av årets resultat på 1,4 miljarder kronor minskat med 0,4 miljarder kronor i utdelning.

Swedavia AB ökade andelsvärdet med 0,5 miljarder kronor, främst orsakat av årets vinst på 0,7 miljarder kronor samt 0,2 miljarder kronor i lämnad utdelning.

Jernhusen AB ökade med 0,7 miljarder kronor, vilket beror på årets resultat på 1,2 miljarder kronor samt utdelning av 0,5 miljarder kronor.

Andelen i PostNord AB:s förlust uppgick till 1,0 miljard kronor, vilket tillsammans med 0,4 miljarder kronor i positiva omräkningsdifferenser och en minskning med 0,3 miljarder kronor från omräkning av pensionsskulden påverkat kapitalandelen negativt med 0,9 miljarder kronor.

SJ AB ökade med 0,4 miljarder kronor, vilket främst förklaras av årets resultat på 0,6 miljarder kronor, reducerat med utdelning till staten av 0,2 miljarder kronor.

Apoteket AB minskade andelsvärdet med 1,0 miljard kronor, vilket främst beror på utdelning av 1,1 miljarder kronor samt direkt kapitalminskning med 0,5 miljarder kronor vid omräkning av pensionsskulden. Årets resultat på 0,6 miljarder kronor har delvis utjämnats detta.

Swedfund International AB har ökat med knappt 0,4 miljarder kronor främst genom ett kapitaltillskott på 0,4 miljarder kronor.

Teracom AB har rapporterat en ökning av värdet med 0,7 miljarder kronor. Förändringen består av nettot av årets vinstandel på 1,0 miljard kronor och utdelningen på 0,3 miljarder kronor.

Svevia AB ökade i värde med 0,2 miljarder kronor, som en följd av årets resultat på 0,4 miljarder kronor minskat med utdelning av 0,2 miljarder kronor.

Innehavet i SVEDAB har ökat med 0,5 miljarder kronor, vilket förklaras av årets resultat.

Andelsvärdet för ESS AB (European Spallation Source) minskade med 0,6 miljarder kronor i samband med företagets pågående likvidation.

Svenska Spel AB bokförs till värdet av aktiekapital och reservfond (värdet uppgick till 260 000 kronor som i tabellen avrundats till noll miljoner kronor). Resultatet uppgick till 4,9 miljarder kronor och 4,8 miljarder kronor har utdelats till staten och i stort sett allt redovisas som skatteintäkt. Företagets egna kapital uppgick till 4,9 miljarder kronor vid årsskiftet.

kronor. Utdelning på 0,2 miljarder kronor reducerade andelsvärdet. Uppgifterna avser värdet enligt delårsbokslut per den 31 augusti för respektive år.

Andelen i SAS AB redovisas fr.o.m. 2016 bland Andra långfristiga värdepappersinnehav (not 27) eftersom statens ägarandel blev lägre än 20 procent efter att en del av innehavet avyttrats.

Förutom de ovan nämnda förändringarna är postens totala förändring en följd av förändringar i företagens justerade egna kapital, utbetalda utdelningar samt förvärv och avyttringar.

Andelar i företag med väsentligt statligt inflytande

Miljoner kronor

	2016	2015	Statens ägarandel
Telia Company (TeliaSonera AB)	33 499	36 501	37,3%
Nordiska Investeringsbanken (NIB)	11 614	10 722	38,1%
SAS AB	-	608	-
AB Bostadsgaranti	42	32	50,0%
SOS Alarm Sverige AB (SOSAB)	99	76	50,0%
VisitSweden AB	10	17	50,0%
Sweden House (Dom Shvetsii)	5	5	36,0%

Affärsverk

Svenska kraftnät - Nord Pool Spot			
As m.fl.	126	116	-
Summa	45 395	48 077	

Andelar i företag med väsentligt statligt inflytande var 2,7 miljarder kronor lägre än föregående år. Andelen i Telia Company AB minskade i värde med 3,0 miljarder kronor, vilket främst beror på andelen av utdelning på 4,8 miljarder kronor. Andelen av årets resultat uppgick till 1,4 miljarder kronor. Positiva valutakursdifferenser och skatter samt negativ påverkan från omvärdering av pensionsplaner och kassaflödessäkring har netto påverkat andelsvärdet positivt med 0,4 miljarder kronor vid sidan av resultatet. Marknadsvärdet på statens aktier i Telia Company AB uppgick vid årsskiftet till 59,3 miljarder kronor.

Nordiska Investeringsbanken ökade med 0,9 miljarder kronor, främst med periodens resultatandel som uppgår till 0,8 miljarder

Not 27**Andra långfristiga värdepappersinnehav**

Miljoner kronor

	2016	2015
Kärnavfallsfonden, bostadsobligationer	32 748	29 754
Exportkreditnämnden, obligationer	5 417	2 865
<i>Investerings- och utvecklingsbanker, Kammarkollegiet och Sida</i>		
Europeiska investeringsbanken, EIB	3 856	3 856
Europeiska utvecklingsbanken, EBRD	1 040	1 040
Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, IBRD	846	796
Afrikanska utvecklingsbanken, AfDB	568	506
Asiatiska banken infrastrukturinvest., AIIB	209	-
Internationella finansbolaget, IFC	181	181
Interamerikanska utvecklingsbanken, IDB	147	146
Asiatiska utvecklingsbanken, AsDB	136	136
Interamerikanska investeringsbolaget, IIC	51	33
Multilaterala investeringsgarantiorganet, MIGA	22	22
Europarådets utvecklingsbank, CEB	7	7
<i>Summa investerings- och utvecklingsbanker</i>	<i>7 063</i>	<i>6 723</i>
Riksgäldskontoret, obligationer	2 610	2 483
Kammarkollegiet, övrigt		
SAS	791	-
Orio AB (Saab Automobile Parts AB)	679	530
Karolinska institutet, aktier, andelar och obligationer	501	591
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	-	164
Övriga myndigheter	786	739
Summa	50 595	43 849

Det största innehavet av värdepapper gäller bostadsobligationer som innehas av Kärnavfallsfonden. De värderas till verkligt värde eftersom syftet med innehavet är att ge avkastning och värdeökning.

Sveriges andelar i investeringsbanker och utvecklingsbanker redovisas hos Kammarkollegiet och Sida så att den myndighet som gör utbetalningar av kapitaltillskott och eventuella bidrag till respektive bank också tar upp andelsvärdet (Se även Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar).

Exportkreditnämndens innehav består av obligationer i utländska valutor. Som ett led i garantiverksamheten placerar EKN erhållna premier i olika finansiella tillgångar. Innehavet ska balansera nämndens åtaganden i respektive valuta.

Riksgäldskontorets innehav består till största delen nollkupongobligationer som övertogs i samband med avvecklingen av affärsverket Statens järnvägar. Syftet med obligationerna är att återbetala resterande lån som ursprungligen avsett finansiering av anläggningstillgångar uthyrda till SJ AB och Green Cargo AB.

Kammarkollegiet redovisade tidigare innehavet i SAS under posten Andelar i hel- och delägda företag men eftersom statens ägarandel nu understiger 20 procent efter försäljning av aktier under 2016 redovisas resterande innehav som Andra långfristiga värdepappersinnehav.

Not 28**Långfristiga fordringar**

Miljoner kronor

	2016	2015
Exportkreditnämnden		
- Skadefordringar	1 574	2 096
- Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar och skadefordringar	334	217
<i>Summa Exportkreditnämnden</i>	<i>1 908</i>	<i>2 313</i>
Trafikverket	664	1 051
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	207	188
Göteborgs universitet	96	101
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	934	822
Svenska kraftnät	473	216
Sjöfartsverket	-	16
Övriga myndigheter	53	43
Summa	4 335	4 749

Långfristiga fordringar minskade med 414 miljoner kronor. Fordringarna har minskat hos Exportkreditnämnden (EKN) och Trafikverket, medan de har ökat hos Luftfartsverket och Svenska kraftnät.

EKN värderar skadefordringarna till 1 574 miljoner kronor som motsvarar EKN:s

förväntade återvinningsmöjligheter. Det är 522 miljoner kronor lägre än förra året, trots att bruttovärdet av skadefordringarna har ökat med 2 030 miljoner kronor. Skadefordringarna ökar normalt vid skadereglering när EKN tar över fordran från garantitagaren. År 2016 har också flera års dröjsmålsräntor kapitaliserats i samband med att nya återbetalningsavtal har tecknats. Den lägre värderingen av skadefordringarna beror på låga återvinningsförväntningar och avtal om stora framtida avskrivningar som är anledningen till att EKN har ökat reserveringarna för förväntade förluster på skadefordringarna med 2 552 miljoner kronor. En utgångspunkt vid värdering av skadefordringarna är det aktuella landets skuldsättning och inkomstnivå samt hur landet skött sina skuldbetalningar. Bedömningen kompletteras med det allmänna riskläget på landet vad gäller krediter och på den återstående löptiden av EKN:s utestående skadefordran. EKN:s fordran för återförsäkras andel av försäkringstekniska avsättningar och skadefordringar har under 2016 ökat med 117 miljoner, så EKN:s långfristiga fordringar har sammantaget minskat med 405 miljoner kronor.

Trafikverkets fordringar gäller säkerhet för finansiell handel på Nasdaq/OMX och minskade med 387 miljoner kronor. Enligt regelverket hos Nasdaq/OMX måste Trafikverket ställa säkerhet för finansiella elderivatkontrakt och bidra till defaultfonden.

Sida garanterar och subventionerar U-lands-krediter i projekt som Sida bedömer kan få betydande utvecklingseffekter i landet. Posten består främst av det försäkringstekniskt beräknade nettovärdet på skadefordringar inom säkerhetsreserven som är knutet till U-kreditsystemet samt premiefordringar på garantitagare inom U-kreditsystemet.

Göteborgs universitets fordringar gäller utlåning av donationsmedel till Akademiska Hus.

Luftfartsverket har fordringar på Eurocontrol avseende terminal- och undervägsavgifter.

Svenska Kraftnäts fordringar består av lånefordringar samt säkerhet för finansiell handel på Nasdaq/OMX. Ökningen jämfört med föregående år rör säkerheterna.

Not 29 Utlåning

Miljoner kronor

	2016	2015
Riksgäldskontoret		
Riksbanken ¹	256 527	240 656
Irland	5 749	5 519
Svensk-Danska Broförbindelsen AB	5 282	5 104
A-train AB	990	990
Premiepensionssystemet	575	743
Volvo Aero AB	163	225
Övrigt	19	20
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	<i>269 304</i>	<i>253 257</i>
Centrala studiestödsnämnden		
Annuitetslån (beviljade efter den 30 juni 2001)	149 930	139 397
Studielån (beviljade mellan den 1 januari 1989 och den 30 juni 2001)	33 986	38 237
Studiemedel och äldre lån (beviljade före 1989)	1 235	1 583
Hemutrustningslån m.m.	973	926
<i>Summa Centrala studiestödsnämnden</i>	<i>186 123</i>	<i>180 143</i>
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	150	223
Statens energimyndighet	162	149
Övriga myndigheter	40	33
Summa	455 779	433 805

¹ Lånet till Riksbanken skiljer sig från redovisat belopp i avsnitt 2 tabell 2.35. Det beror på att lånet i noten redovisas till anskaffningsvärde till aktuell växelkurs, medan redovisningen i tabell 2.35 sker till nominellt värde, dvs. statspapperets återbetalningsvärde till aktuell växelkurs.

Statens utlåningsfordringar ökade med 22 miljarder kronor eller 5 procent.

Riksgäldskontoret redovisade 59 procent av statens utlåningsfordringar och de består främst av fordran på Riksbanken för utlåning i dollar och euro, som ökade med 16 miljarder kronor som en följd av att kronan försvagades mot både dollarn och euron. År 2012 fick Riksgäldskontoret i uppdrag att ställa ut ett lån om maximalt 600 miljoner euro till den irländska staten. Riksgäldskontoret betalade ut lånet under åren 2012 och 2013. Som en del av finansieringen av Öresundsförbindelsen gav Riksgäldskontoret ett lån till det statliga bolaget Svensk-Danska Broförbindelsen AB (Svedab). I Riksgäldskontorets utlåning ingår också utlåning till premiepensionssystemet, eftersom pensionssystemets tillgångar och skulder inte konsolideras i årsredovisningen för staten.

CSN administrerar ett flertal lånetyper som kan delas in i två huvudkategorier. Den ena typen är lån till studenter och går under benämningen annuitetslån, studielån och studie-medel. Den andra kategorin i sammanställningen ovan är hemtrustningslån till utländska medborgare, främst nyanlända, som genom dessa lån ges möjlighet att köpa möbler och köksutrustning. CSN:s utlåningsfordringar uppgick till 186 miljarder kronor inklusive reservation för osäkra fordringar. CSN:s lån till studenter fr.o.m. 2001 benämns annuitetslån och är den största delen av CSN:s utestående lånefordran. CSN:s utlåningsfordringar ökade med 6 miljarder kronor och utgör 41 procent av statens totala utlåningsfordringar. Ökningen av utlåningsfordran berodde främst på att nytulningen för lånetypen annuitetslån var större än amorteringarna. CSN:s reservering för osäkra fordringar uppgick till 28 miljarder kronor, vilket utgör 13 procent av CSN:s totala utlåning.

Sidas utlåningsfordringar består till största delen av villkorslån och till en liten del av biståndskrediter.

Statens energimyndighets utlåningsfordringar avser lån till företag inom energiområdet för att främja affärsutveckling och kommersialisering.

Not 30 Varulager och förråd

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	832	653
Försvarsmakten	261	289
Polismyndigheten	136	131
Försvarets materielverk	119	113
Kriminalvården	48	52
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	42	61
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	134	177
Luftfartsverket	0	1
Övriga myndigheter	190	199
Summa	1 762	1 676

Varulager och förråd är råmaterial, råvaror, halvfabrikat och färdiga produkter samt

förnödenheter som förbruknings- och tillsatsmaterial.

Trafikverkets post består främst av material för underhåll och reparation av järnvägsanläggningar.

Försvarsmaktens varulager och förråd är till största delen drivmedelslager som används till Försvarets fordon. Varulagret består även av trycksaker.

Polismyndighetens varulager innehåller huvudsakligen vapen och ammunition samt beklädnad. Ökningen av varulagervärdet beror på att ammunitions- och vapenlagret ökat.

Varulager och förråd hos Försvarets materielverk består främst av elektronikkomponenter till försvarets telenät samt av reservdelar till målrobotsystem.

Sjöfartsverkets varulager och förråd innehåller främst helikoptrar S76 samt drivmedel och reservdelar till räddningshelikoptrar. Minskningen av posten avser en nedskrivning av värdet på helikoptrar S76.

Not 31 Pågående arbeten

Miljoner kronor

	2016	2015
Försvarets materielverk	681	432
Lantmäteriet	162	182
Statens väg- och transportforskningsinstitut	6	10
Skogsstyrelsen	5	4
Övriga myndigheter	8	9
Summa	862	637

Pågående arbeten hos Försvarets materielverk består av uppdragsbeställningar som ännu inte levererats till kund. Större uppdrag hos myndigheten gäller upparbetade kostnader i exportaffärer, bl.a. stridsflygplanet JAS 39 till Ungern och Thailand samt försäljning av ubåtar till Singapore.

Pågående arbeten hos Lantmäteriet är i huvudsak fastighetsbildning och förrättningsverksamhet, vilket innebär t.ex. avstyckning och reglering med gränsdragning mellan fastigheter. Minskningen av posten beror på ökad delfakturerings hos Lantmäteriet.

Not 32 Fastigheter

Miljoner kronor

	2016	2015
Länsstyrelsen i Dalarnas län	140	143
Länsstyrelsen i Värmlands län	18	18
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	2	2
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	1	1
Övriga myndigheter	0	0
Summa	160	163

Länsstyrelsen i Dalarnas län har ett stort antal fastigheter lokaliserade till omarronderingsområden i den s.k. Jordfonden. Fastigheterna ska användas för att främja utveckling av företag inom jordbruket, skogsbruket och trädgårdsnäringsen.

Även posterna hos de andra länsstyrelserna gäller jordfondsfastigheter.

Not 33 Förskott till leverantörer

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	5	3
Polismyndigheten	-	25
<i>Affärsverk</i>		
Luffartsverket	1	0
Sjöfartsverket	2	1
Övriga myndigheter	1	1
Summa	9	30

Myndigheternas förskott till leverantörer avser huvudsakligen utvecklingsprojekt samt underhållstjänster och varuleveranser.

Polismyndigheten hade föregående år lämnat förskott för polishelikoptrar.

Not 34 Kundfordringar

Miljoner kronor

	2016	2015
Exportkreditnämnden	4 631	4 646
Trafikverket	946	1 027
Försvarets materielverk	300	182
Statens institutionsstyrelse	262	194
Karolinska institutet	184	154
Transportstyrelsen	138	122
Lantmäteriet	123	107
Lunds universitet	114	124
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	536	600
Sjöfartsverket	149	143
Luffartsverket	116	186
Övriga myndigheter	1 084	1 666
Summa	8 583	9 151

Myndigheternas kundfordringar avser främst försäljning av tjänster. Postens storlek varierar över tid beroende på fordringarnas kortfristiga karaktär.

Exportkreditnämndens fordringar är premiefordringar i garantiverksamheten, till största delen efterskottspremier. Premiefordringarna gäller till övervägande del JAS Brasilien.

Not 35**Övriga kortfristiga fordringar***Miljoner kronor*

	2016	2015
Riksgäldskontoret		
- Affärsdagsredovisning	50 597	33 225
- Säkerheter	2 002	1 832
- Regressfordringar från infriade garantier	295	97
- Övrigt	178	236
Summa Riksgäldskontoret	53 072	35 390
Skatteverket		
- Fordringar på skattekonto, inkl. restförda samt värdering	42 112	56 876
- Fordran på kommuner och landsting	-	727
- Övriga fordringar	32	16
Summa Skatteverket	42 144	57 619
Statens jordbruksverk	5 843	6 212
Försäkringskassan	2 694	2 497
E-hälsomyndigheten	1 852	1 707
Kronofogdemyndigheten	1 689	1 599
Centrala studiestödsnämnden	1 182	1 113
Transportstyrelsen	1 161	1 033
Kammarkollegiet	1	2 002
Affärsverk		
Luftfartsverket	229	160
Sjöfartsverket	63	37
Svenska kraftnät	49	41
Övriga myndigheter	2 619	2 733
Summa	112 598	112 143

Övriga kortfristiga fordringar uppgick till 112,6 miljarder kronor vilket var i stort sett oförändrat jämfört med föregående år.

Effekten av Riksgäldskontorets affärsdagsredovisning ökade från 33,2 till 50,6 miljarder kronor. Vid affärsdagsredovisning uppstår en fordran när ett avtal om försäljning av värdepapper ingås, som sedan nollställs några dagar senare när betalningen görs. Det är normalt att det är stora fluktuationer i effekten av affärsdagsredovisningen. Motsvarande effekt förekommer på skuldsidan i samband med köp av värdepapper (se not 48).

Skatteverkets fordringar på skattekontot minskade med 14,8 miljarder kronor. I princip alla debiteringar av skatter och avgifter som

Skatteverket gör ingår i skattekontosystemet. Mer än hälften av minskningen gäller fordran som avser rut- och rotavdrag. Föregående år fanns en fordran på kommuner och landsting för slutavräkning av kommunalskatt. Skatteverket gör slutavräkning i januari månad andra året efter inkomståret. Då justeras de totala slutliga kommunalskattemedel mot de preliminära medel som Skatteverket betalat ut till kommuner och landsting under inkomståret. Posten varierar mellan åren och vid utgången av 2016 hade Skatteverket i stället en skuld till kommuner och landsting (se not 48).

Statens jordbruksverk redovisar huvudsakligen fordringar på EU för bidrag myndigheten betalat ut inom jordbruksfonderna. Fordran på EU inom garantifonden för jordbruket ökade, medan fordringarna för landsbygdsprogrammet minskade. Det återstår nu inga fordringar för programperioden 2007–2013.

Försäkringskassans fordringar består av återkravsfordringar, fordringar på bidragsskyldiga för underhållsstöd samt fordringar för vård inom EU. Postens ökning beror främst på ökning av återkravsfordringar.

Kammarkollegiet hade föregående år en fordran på 2 miljarder kronor för utdelning från Akademiska Hus AB.

Not 36

Förutbetalda kostnader

Miljoner kronor

	2016	2015
Periodiserad mervärdesskattebaserad EU-avgift m.m., Skatteverket	7 937	190
Periodiserade EU-avgifter m.m., Kammarkollegiet	2 784	8 524
Riksgäldskontoret		
- underkurser, upplåning i svenska kronor	399	1 618
- underkurser, upplåning i utländsk valuta	314	266
- underkurs, statsskulden till nominellt belopp i utländsk valuta	15	50
- förutbetalda kostnader	10	12
- fordran ränta, Riksgäldsspar	4	8
Summa Riksgäldskontoret	742	1 954
Polismyndigheten	648	603
Kriminalvården	398	364
Migrationsverket	307	255
Trafikverket	301	351
Försäkringskassan	257	273
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	248	204
Lunds universitet	242	258
Arbetsförmedlingen	213	212
Domstolsverket	206	190
Kungl. Tekniska högskolan	190	154
Uppsala universitet	167	174
Stockholms universitet	165	135
Karolinska institutet	159	157
Göteborgs universitet	150	151
Periodiserade bidrag, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	-	2 498
Periodiserade bidrag, Statens skolverk	-	993
Affärsverk		
Luftfartsverket	37	22
Sjöfartsverket	29	31
Svenska kraftnät	28	39
Övriga myndigheter	2 650	2 433
Summa	17 858	20 165

En förutbetalad kostnad är en utgift som har betalats under året men som avser outnyttjade resurser eller tjänster. Normalt blir det en kostnad kommande år. Syftet med att periodisera förutbetalda kostnader är att

resultaträkningen enbart ska visa årets kostnader för förbrukade resurser och utnyttjade tjänster.

Skatteverket rapporterar en för högt debiterad mervärdesskattebaserad EU-avgift på 7 747 miljoner kronor för åren 2014–2016 som förutbetalad kostnad. Beloppet avräknas under 2017.

Kammarkollegiet redovisar 2 778 miljoner kronor i för högt debiterade EU-avgifter för åren 2014–2016 som förutbetalad kostnad. Vid föregående årsskifte hade Kammarkollegiet betalat 6 700 miljoner kronor av 2016 års EU-avgift i slutet av 2015. Dessutom hade 1 819 miljoner kronor betalats för läkemedelsförmåner till landstingen en månad tidigare än enligt ordinarie betalningsplan.

Underkurser uppstår när Riksgäldskontoret emitterar obligationer och marknadsvärdet är lägre än det nominella värdet. Mellanskillnaden utgör underkurs och bokförs som en förutbetalad kostnad som periodiseras över lånets löptid.

Polismyndigheten redovisar förutbetalda kostnader för hyror på 445 miljoner kronor och andra förutbetalda kostnader som leasingavgifter samt it-drift och underhåll.

Posten förutbetalda kostnader vid Kriminalvården utgörs huvudsakligen av förutbetalda lokalhyror.

Migrationsverkets förutbetalda kostnader består främst av förutbetalda hyror på 220 miljoner kronor och dagersättning till asylsökande på 46 miljoner kronor.

I posten förutbetalda kostnader för Trafikverket ingår bl.a. förutbetalda kostnader för it-kostnader och licenser, förutbetalda hyror, förutbetalda ersättningar för trafikavtal, förutbetalda bidrag till Inlandsbanan och andra förutbetalda bidrag.

MSB redovisar 181 miljoner kronor i förutbetalda leasingavgifter för Rakelverksamheten samt 50 miljoner kronor i förutbetalda hyror.

Lunds universitet redovisar bl.a. förutbetalda hyreskostnader på 207 miljoner kronor.

Sida hade vid föregående årsskifte betalat 2 498 miljoner kronor i stöd till vissa FN-organ som avsåg 2016 i slutet av 2015.

Skolverket hade vid föregående årsskifte betalat ut bidrag för det s.k. Lågstadielyftet till kommuner och andra utbildningsanordnare med knappt 1 987 miljoner kronor för hela läsåret 2015/16 i december 2015. Av detta belopp hänfördes hälften till vårterminen 2016 och redovisades därför som en förutbetalad kostnad.

Förutbetalda kostnader i övrigt är exempelvis hyror eller licensavgifter för kommande kvartal eller år. Förutbetalda lokalhyror uppgår totalt till 3 771 miljoner kronor.

Not 37 Upplupna bidragsintäkter

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	881	236
Karolinska institutet	354	290
Lunds universitet	347	282
Kungl. Tekniska högskolan	319	284
Migrationsverket	309	46
Uppsala universitet	234	199
Göteborgs universitet	230	168
Stockholms universitet	203	181
Linköpings universitet	146	117
Försäkringskassan	124	143
Umeå universitet	100	99
Sveriges lantbruksuniversitet	99	105
Luleå tekniska universitet	74	66
Övriga myndigheter	336	293
Summa	3 755	2 511

Upplupna bidragsintäkter är överenskommen ersättning för genomförd verksamhet som ännu inte betalats till myndigheten.

Upplupna bidragsintäkter vid universitet och andra lärosäten gäller främst pågående forskningsprojekt.

Trafikverkets upplupna bidragsintäkter är främst bidrag för investeringar som till största delen finansieras av kommuner. Ökningen av upplupna bidragsintäkter gäller investeringar i järnväg, främst Citybanan.

Migrationsverkets upplupna bidragsintäkter är främst vidarebosättningsmedel från Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF).

Not 38 Övriga upplupna intäkter

Miljoner kronor

	2016	2015
Periodisering av skatter	44 680	33 627
Riksgäldskontoret		
Upplupna ränteintäkter, svenska kronor	3 713	4 342
Upplupna ränteintäkter, utländsk valuta	358	339
Övriga upplupna intäkter	1 414	1 250
Summa Riksgäldskontoret	5 485	5 931
Kärnavfallsfonden	1 180	2 140
Trafikverket	735	144
Försäkringskassan	380	490
Transportstyrelsen	287	206
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	283	275
Affärsverk		
Svenska kraftnät	644	375
Luftfartsverket	215	161
Sjöfartsverket	97	88
Övriga myndigheter	926	778
Summa	54 911	44 215

Upplupna intäkter är räntor och andra intäkter som upparbetats, men där myndigheten inte fakturerat eller fått betalt till och med brytdagen.

Periodisering av skatter är mellanskillnaden mellan de skatter som betalats in och de skatteintäkter som beräknas i samband med upprättande av årsredovisningen för staten. När en ökning av upplupna intäkter redovisas innebär det att de periodiserade intäkterna är högre än de betalda skatterna som Skatteverket m.fl. myndigheter redovisat.

Riksgäldskontorets upplupna ränteintäkter i svenska kronor och utländsk valuta är ränteintäkter förknippade med statsskulden som är intjänade under året men som ännu inte är inbetalda till Riksgäldskontoret.

Kärnavfallsfondens upplupna intäkter är i huvudsak upplupna avgifter på 779 miljoner kronor som reaktorinnehavarna betalar i efterskott. Resterande del är huvudsakligen upplupna räntor på bostadsobligationer eller andra säkerställda obligationer.

Ökningen av Trafikverkets upplupna intäkter jämfört med 2015 beror främst på intäkter för Citybanan på 555 miljoner kronor.

Försäkringskassan redovisar upplupna intäkter för vård inom EU på 193 miljoner kronor och upplupna ränteintäkter för återkrav på 162 miljoner kronor.

Transportstyrelsens upplupna intäkter är främst avgifter för trängselskatt.

Upplupna intäkter hos Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen består av finansieringsavgifter från arbetslöshetskassor.

Svenska kraftnät redovisar upplupna intäkter från balans- och systemansvariga på 437 miljoner kronor och upplupna nätintäkter på 181 miljoner kronor.

Not 39

Värdepapper och andelar

Miljoner kronor

	2016	2015
Riksgäldskontoret	20 569	572
Försäkringskassan	1 133	1 098
Pensionsmyndigheten	411	430
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	162	700
Övriga myndigheter	4	0
Summa	22 279	2 800

Riksgäldskontorets värdepapper och andelar är pågående affärer med återköpsavtal (repor) i egna statspapper inom statsskuldförvaltningen samt kortfristiga placeringar. Affärerna har marknadsvårdande syfte och är också ett sätt att hantera tillfälliga likvida överskott och varierar därför mellan åren.

Försäkringskassans värdepapper och andelar är huvudsakligen hypoteksobligationer i de fonder Försäkringskassan redovisar, främst Trafiklivräntefonden.

Pensionsmyndigheten redovisar värdepapper, främst i form av andelar i värdepappersfonder hos Kammarkollegiet, som hör till den frivilliga pensionsförsäkringen.

Luftfartsverket redovisar kortfristiga placeringar i företagscertifikat som värdepapper och andelar.

Not 40

Kassa och bank

Miljoner kronor

	2016	2015
Exportkreditnämnden	1 736	515
Kronofogdemyndigheten	374	494
E-hälsomyndigheten	234	0
Länsstyrelsen i Västerbottens län	218	168
Universitets- och högskolerådet	202	140
Regeringskansliet	190	173
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	189	251
Länsstyrelsen i Norrbottens län	164	165
Karolinska institutet	146	176
Uppsala universitet	118	90
Lunds universitet	113	102
Försvarets materielverk	48	141

Affärsverk

Luftfartsverket	4 681	3 576
Sjöfartsverket	360	125
Svenska kraftnät	217	190
Övriga myndigheter	1 066	992
Summa	10 056	7 298

EKN redovisar banktillgodohavanden i utländsk valuta till värdet av 1 604 miljoner kronor samt banktillgodohavanden i svenska kronor på 132 miljoner kronor.

Not 41

Nettoförmögenheten

Miljoner kronor

	2016	2015
Uppskrivningskapital	57	58
Donationskapital	968	904
Resultatandelar i hel- och delägda företag	224 540	246 404
Balanserad kapitalförändring	-658 174	-658 970
Årets över-/underskott enligt resultaträkningen	27 406	-10 191
Summa	-405 203	-421 795

Nettoförmögenheten är skillnaden mellan tillgångar och skulder. Eftersom statens skulder är större än tillgångarna är statens nettoförmögenhet negativ. Förändringen av nettoförmögenheten mellan två år samvarierar i huvudsak med statsskuldens förändring. Netto-

förmögenheten påverkas i första hand av resultaträkningens överskott. Därutöver påverkas nettoförmögenheten av andra transaktioner som förändrar tillgångarnas eller skuldernas värde utan att de redovisas i resultaträkningen. Under 2016 ökade nettoförmögenheten med 16,6 miljarder kronor. Nedan redogörs för förändringar av poster som ingår i nettoförmögenheten. Vissa händelser som i sig inte innebär att nettoförmögenheten påverkas utgör ändå förklaringar till förändringar av ingående delposter.

Uppskrivningskapital

Uppskrivningskapitalet har minskat med 1 miljon kronor under året. Kapitalet minskar med avskrivningsbeloppen på uppvärderade anläggningar samt med omföring till balanserad kapitalförändring vid försäljning av tillgångar.

Donationskapital

Donationskapitalet har ökat med 64 miljoner kronor under året. Ökningen beror till största delen på donationer av konst och likvida medel till Nationalmuseet och Moderna museet.

Resultatandelar i dotterbolag

Kammarkollegiet svarar för merparten av posten. Andelsvärdet är vid årets beräkning till största delen baserat på bolagens egna kapital enligt årsbokslut. Minskningen på 21,9 miljarder kronor under året består av föregående års resultatandelar (-3,7 miljarder kronor), utdelningar betalda under 2016 (-11 miljarder kronor), samt övriga förändringar av eget kapital i dotterbolagen (-10 miljarder kronor). Den del av Systembolaget AB:s resultat, motsvarande årets utdelning, och som redovisas som skatteintäkt förs om från balanserad kapitalförändring till resultatandel påföljande år (0,2 miljarder kronor). Försäljning av företag och justeringar har medfört en ökning med 2,6 miljarder kronor.

Vattenfall AB redovisar en minskning med 9,4 miljarder kronor av det egna kapitalet vid sidan av resultatet. Förändringen består till största delen av negativa effekter av kassaflödessakringar (-15 miljarder kronor) och omvärderingar relaterade till pensionskulden (-1,7 miljarder kronor) vilket delvis utjämnats av kapitalökningar från omräknings- och valutakurseffekter (2,1 miljarder kronor) och positiv inkomstskatt på övriga poster (4,5 miljarder kronor). Dessutom påverkar ägarförändringar i koncernföretag positivt (0,9 miljarder kronor).

European Spallation Source ESS AB är under likvidation och redovisar en direkt minskning av andelen eget kapital med 0,6 miljarder kronor.

LKAB minskade eget kapital med 0,6 miljarder kronor, vilket främst avser kassaflödessakringar (-0,9 miljarder kronor) delvis utjämnat av en ökning av reserv för verkligt värde för finansiella tillgångar (0,3 miljarder kronor).

Balanserad kapitalförändring

Den balanserade kapitalförändringen ökade med 0,8 miljarder kronor under året. Den del av föregående års underskott som inte är hänförligt till resultatandelar har minskat kapitalförändringen med 6,4 miljarder kronor.

Utdelningar från dotterbolag enligt föregående stycke ökar denna delpost med motsvarande belopp dvs. 11 miljarder kronor.

Systembolaget AB:s resultat förs till en del som skatteintäkt, vilket påföljande år omförs till resultatandel från kapitalförändring (-0,2 miljarder kronor).

Försäljning av del av aktieinnehavet i SAS AB och den följande omklassificeringen har medfört en ökning med 2,6 miljarder kronor.

Skilda principer vid värdering av inomstatliga värdepapper medför en utjämningspost på 1,5 miljarder kronor som redovisas som balanserad kapitalminskning.

Försvarsmakten har invärderat beredskapsvaror anskaffade tidigare år i beredskapsvarulagret till ett värde av 0,9 miljarder kronor.

Summan av statens interna fordringar och skulder avseende moms minskar nettoförmögenheten med 0,4 miljarder kronor.

Eliminering av inomstatliga ensidiga periodiseringar samt diverse fordringar och skulder medför ett saldo på 0,2 miljarder kronor som ökar nettoförmögenheten.

Riksgäldskontorets konton för hantering av TV-avgiften, rundradiokontot m.fl., rapporteras som en del av statsverket, vilket innebär en minskning av nettoförmögenheten med 0,2 miljarder kronor.

Saldot vid avräkning av inomstatliga betalningar avseende anslag och inkomsttitlar uppgick vid årsskiftet till 0,1 miljarder kronor och redovisas som en ökning av nettoförmögenheten.

Nedanstående tabell visar de poster som lett fram till nettoförmögenhetens förändring. Se även avsnitt 3.2.1 Nettoförmögenheten.

Nettoförmögenhetens förändring

	Uppskrivnings- kapital	Donations- kapital	Resultat- andelar i hel och delägda företag	Balanserade kapital- förändring	Årets över- /underskott	Summa
Utgående balans 2015	58	904	247 153	-659 580	-10 340	-421 804
Invärdering av utvecklingsbanker, Kammarkollegiet och Sida				711	149	860
Justering av värdet på aktieinnehav i SAS AB, Kammarkollegiet			-749			-749
Ändring av redovisningsprincip för ej förväntansriktiga premier, EKN				-499		-499
Eliminering av inomstatlig skuld för stämpelskatt, Lantmäteriet				396		396
Övriga förändringar				2	0	1
Ingående balans 2016	58	904	246 404	-658 970	-10 191	-421 795
Föreg. års kapitalförändring	-1		-3 735	-6 455	10 191	0
Utdelning från hel- och delägda företag			-10 776	10 776		0
Förändring av eget kapital hos hel- och delägda företag			-10 149			-10 149
Omföring av resultatandel från Systembolaget redovisad som skatteintäkt			198	-198		0
Försäljning, likvidering och justering av innehav i hel- och delägda företag			2 623	-2 623		0
Utjämningspost vid eliminering av statspapper				-1 538		-1 538
Invärdering av beredskapsvaror i lager, Försvarmakten				918		918
Eliminering av inomstatliga balansposter avseende moms				-367		-367
Saldo vid eliminering av ensidiga inomstatliga periodavgränsningsposter samt diverse fordringar och skulder				185		185
Rundradiokonto m.m., Riksgäldskontoret				-160		-160
Saldo inomstatlig betalningsavräkning				139		139
Övriga förändringar		64	-25	119		158
Årets över-/underskott					27 406	27 406
Summa årets förändring	-1	64	-21 864	796	37 597	16 592
Utgående balans	57	968	224 540	-658 174	27 406	-405 203

I tabellen nedan redovisas en beräkning av skillnaderna mellan balansräkningens nettoförmögenhet för 2015 och 2014 jämfört med statens nettoförmögenhet beräknad i anslutning till nationalräkenskapernas principer. Nationalräkenskapernas (NR) beräkningar finns inte framställda för 2016 och jämförelsen görs därför för 2015.

Miljarder kronor

	2015	2014
Statens nettoförmögenhet enligt årsredovisningen för staten	-422	-418
<i>Avgående poster ur Nettoförmögenheten</i>		
Affärsverkens anläggningstillgångar	-26	-24
Fordringar och skulder hos andra myndigheter än Riksgäldskontoret, Centrala studiestödsnämnden m.fl.	197	184
Värdejusteringar, Centrala studiestödsnämnden och Exportkreditnämnden	28	28
<i>Tillkommande poster i Statens förmögenhet enligt NR-principer</i>		
Uppvärdering av aktier till marknadsvärde	92	103
Pålägg av moms och indexuppräkning till aktuell prisnivå av anläggningstillgångar/förbrukningsinventarier samt utökad aktivering av forskning och utveckling	877	870
Periodiserade skattefordringar	125	115
Omvärdering av statsskuld och övriga finansiella poster till marknadsvärde	-61	-70
Riksbankens egna kapital utöver grundfond	97	108
Löneskatt på kommunsektorns pensionskuld	94	95
Värdepapper hos Norrlandsfonden, Riksbankens jubileumsfond, Allmänna arvsfonden m.fl.	30	30
<i>Övrigt</i>	<i>32</i>	<i>29</i>
Statens förmögenhet enligt NR-principer	1 063	1 050

Skillnaden mellan balansräkningens nettoförmögenhet vid utgången av 2015 på -422 miljarder kronor och den beräkning i anslutning till NR som gjorts i 2017 års ekonomiska vårproposition på 1 063 miljarder kronor innebär att NR-beräkningen visar en positiv nettoförmögenhet som är 1 485 miljarder kronor högre än vad som redovisas i balansräkningen.

Skillnaderna beror dels på olika värderingsprinciper, dels på olika avgränsningar av staten. Den enskilt största skillnaden beror på att fasta realtillgångar i NR värderas till åter-

anskaffningsvärdet, dvs. restvärdet efter avskrivningar räknas upp med prisindex samt med moms medan fasta realtillgångars värdering i balansräkningen utgår från ursprungligt anskaffningsvärde. Dessutom tillgångsförs forskning och utveckling i högre grad i NR. Detta står för 59 procent av skillnaden i förmögenheten. En annan stor del beror på att NR använder marknadsvärdering där sådan finns tillgänglig, t.ex. för aktieinnehav och för skulder i form av bl.a. statsobligationer. I fråga om avgränsning ingår Riksbanken som kapitalandel i NR och inte endast med grundfonden. Skattefordringar hos NR inkluderar obetalda skatter vid årsskiftet medan balansräkningen tar upp en periodavgränsningspost motsvarande den ackumulerade periodiseringen av skatteintäkterna. Dessutom finns andra mindre skillnader. För tillgångar och skulder i övrigt tas främst vissa stora myndigheter med omfattande finansiell verksamhet med i NR. Fordringar och skulder av löpande karaktär i övrigt är till största delen inte med i NR. För att balansera den särskilda löneskatt som ingår i kommunernas pensionskuld tar NR upp en fordran i staten på motsvarande belopp.

Not 42

Fonder

Miljoner kronor

	2016	2015
Kärnavfallsfonden	64 618	59 284
Stabilitetsfonden (Riksgäldskontoret) ¹	40 451	56 406
Resolutionsreserven (Riksgäldskontoret)	22 467	-
Insättningsgarantifonden (Riksgäldskontoret)	38 109	35 201
Trafiklivräntefonden (Försäkringskassan)	1 032	998
Kammarkollegiet, försäkringsverksamheten m.m.	477	510
Bygdemedel m.m. (länsstyrelser)	418	415
Batterifonden (Naturvårdsverket)	357	441
Försäkringskassans övriga fonder	279	272
Övriga	248	311
Summa	168 456	153 838

¹ Beloppen avviker från redovisat belopp i avsnitt 2 tabell 2.122. Det beror på att redovisningen i noten är periodiserad medan redovisningen i tabell 2.122 är kassamässig.

Som fonder i staten redovisas medel som är reserverade för särskilda ändamål, men där det reserverade beloppet inte beror direkt på en fastställd skuld eller en försäkringstekniskt beräknad risk. De viktigaste förändringarna i fondkapitalet beskrivs i not 5 Avsättning till/upplösning av fonder.

Kärnavfallsfonden redovisas av myndigheten Kärnavfallsfonden och förvaltas av Kammarkollegiet. Fonden består av avgifter från kärnkraftsföretagen, baserade på produktionen av elektrisk kraft. Avgifterna ska täcka alla kostnader nu och i framtiden för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och annat avfall. Kärnavfallsfonden har fortsatt att öka under 2016 liksom de senaste åren. Fondmedlen är placerade i s.k. säkerställda obligationer utgivna av bostadsfinansieringsinstitut, i statspapper och på konto i Riksgäldskontoret. Vid utgången av 2016 avser drygt 50 procent av tillgångarnas bokförda värde säkerställda obligationer.

Stabilitetsfonden inrättades enligt riksdagens beslut i samband med finanskrisen under hösten 2008 för att finansiera framtida stödåtgärder. Den förvaltas av Riksgäldskontoret. Inledningsvis tillfördes 15 000 miljoner kronor genom särskilt anslag på statens budget. Avsikten har varit att fonden genom de inbetalda stabilitetsavgifterna och bankgarantiavgifterna från

banker och andra institut med avkastning, skulle öka upp till motsvarande 2,5 procent av BNP.

Från 2016 gäller ny lagstiftning som innebär att ett resolutionsförfarande ska användas för institut som bedöms viktiga för den finansiella stabiliteten och som därför inte bör försättas i konkurs. Resolution innebär att staten tar kontroll över ett institut som är drabbat av problem för att rekonstruera det eller avveckla det under ordnade former. För detta ändamål bildades en ny fond benämnd Resolutionsreserven i början av 2016. Den tillfördes 19 092 miljoner kronor genom överföring från Stabilitetsfonden och har därefter tillförts resolutionsavgifter. Stabilitetsfondens uppdrag har samtidigt begränsats men den ska även i fortsättningen finansiera stöd enligt en ny lag om förebyggande statligt stöd. Under 2016 tillfördes fonden för sista gången stabilitetsavgifter. Från 2017 gäller enbart resolutionsavgifterna som förs till Resolutionsreserven. Stabilitetsfonden och Resolutionsreserven ökade tillsammans med 6 511 miljoner kronor under året.

Riksgäldskontoret förvaltar även Insättningsgarantifonden som har byggts upp av avgifter från institut som omfattas av garantin. Avgiftens storlek bygger på institutens kapitaltäckningsgrad och används till att bygga upp en fond för att kunna betala ut ersättning till kunder i kreditinstitut eller värdepappersbolag som går i konkurs. Insättningsgarantin gäller för såväl privatpersoner som företag och andra juridiska personer. Insättningsgarantimedlen är placerade i statspapper och till mindre del på konto i Riksgäldskontoret. Insättningsgarantifonden ökade med 2 907 miljoner kronor under året.

Försäkringskassan redovisar ett antal fonder som förvaltas av Kammarkollegiet och från vilka bl.a. vissa livräntor enligt äldre bestämmelser betalas ut. Den största är Trafiklivräntefonden och utöver den finns bl.a. Frivilliga yrkesskadefonden och Affärsverksfonden.

Kammarkollegiets fonder avser främst kollegiets försäkringsverksamhet och Kulturfonden för Sverige och Finland, men även Viltvårdsfonden samt Författarfonden.

Länsstyrelserna redovisar s.k. bygdemedel (vattenregleringsmedel) och älgvårdsfonder med den övervägande delen hos länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län.

Batterifonden redovisas av Naturvårdsverket och har byggts upp av miljöavgifter på batterier.

Sedan 2009 gäller producentansvar för batterier och fonden tar inte in några avgifter. Återstående medel används till batteriforskning och fonden minskar successivt.

Bland fonder som inte specificeras i tabellen finns främst medel från vattendoromar m.m. hos Havs- och vattenmyndigheten och Brottsofferfonden.

Sjömanspensionsfonden som redovisades av Pensionsmyndigheten har avvecklats under året i enlighet med ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet. Fonden uppgick till knappt 77 miljoner kronor och värdet av tillgångarna levererades in till statens centralkonto. Avvecklingen redovisades direkt i balansräkningen. Av detta skäl skiljer sig förändringen av balansposten Fonder ifrån posten Avsättning till/upp-lösning av fonder enligt not 5 med detta belopp.

Not 43

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Miljoner kronor

	2016	2015
Statens tjänstepensionsverk	223 214	218 574
Riksdagsförvaltningen	3 222	3 003
Försvarsmakten	178	187
Polismyndigheten	54	36
Trafikverket	30	37
Lunds universitet	28	26
Försvarets materielverk	21	26
Göteborgs universitet	19	25
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	3 618	3 303
Sjöfartsverket	1 814	1 767
Svenska kraftnät	559	512
Övriga myndigheter	334	375
Summa	233 091	227 871

Statens pensionsåtagande vid SPV

SPV ansvarar och gör avsättningar för de förmånsbestämda tjänstepensionerna och de övriga avtalsförsäkringar som myndigheterna har betalat premier för, vilket utgör merparten av statens pensionsåtagande. Undantag från denna ordning är de myndigheter som gör egna avsättningar för pensioner, främst affärsverken

och Riksdagsförvaltningen. Skulden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som SPV redovisar ökade med 4,6 miljarder kronor jämfört med 2015 då den ökade med 6,3 miljarder kronor. Skulden har beräknats med samma begränsning av förändring av räntesantaganden som tillämpats i årsredovisningen för staten de närmast föregående åren (se redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar) och det innebär att den är 23,8 miljarder kronor lägre än den skuld som SPV redovisar i sin årsredovisning. I nedanstående tabell framgår förändringens viktigaste delposter enligt en skuldanalys som SPV gjort.

Förklaring till förändring av den försäkringstekniska avsättningen i SPV:s tjänstepensionsverksamhet

Miljoner kronor

	2016	2015
Ingående skuld	218 118	211 793
Justering av ingående skuld	108	-54
Ändrade beräkningsgrunder, bruttoränta	6 186	5 985
Ändrade beräkningsgrunder, övrigt	96	
Nyintjänande	7 203	7 064
Utbetald pension	-9 455	-9 342
Basbeloppsindexering	-967	470
Grundränta, brutto	1 535	1 951
Grundränta, frigjorda omkostnader	-232	-218
Antaganden om livslängd	8	55
Nya och tillfälliga sjukpensioner	91	112
Nyavsättning premiebefrielse	147	149
Nyavsättning icke aktuell, temporär efterlevandepension	229	234
Förändring av antastbar förmån	50	-73
Nya temporära efterlevandepensioner	107	72
Utbetalning, frigjorda omkostnader	-75	-74
Aktualisering	-114	-107
Övrigt	-303	101
Summa utgående skuld¹	222 732	218 118

¹ Till detta kommer tjänstegruppliv- och personskaadeersättningar med 482 miljoner kronor (456 miljoner kronor föregående år) vilket förklarar avvikelserna i belopp i not 43.

Ändrade beräkningsgrunder visar den skuldeffekt som uppstår när de försäkringstekniska beräkningsgrunderna ändras. I årsredovisningen för staten 2015 tillämpades grundräntan 0,9 procent och för 2016 har den sänkts till 0,7 procent enligt den princip som innebär att en sänkning

av räntan i beräkningsgrunderna tillåts slå igenom med högst 0,2 procentenheter. Nyintjänande består av den skuldförändring som beror på att de aktiva har tjänat in ytterligare rätt till ålderspension och kompletterande efterlevandepension/familjepension under året. Utbetalad pension motsvarar den skuldminskning som utbetalningarna medfört. Posten är en beräkning utifrån tillgängliga data och det kan finnas avvikelser mellan postens värde och bokförda betalningar exempelvis när retroaktiva utbetalningar gjorts. Basbeloppsindexering avser omräkning med förändringen av prisbasbeloppet som görs av pensioner som betalas ut och av fribrev. Mellan 2015 och 2016 sänktes prisbasbeloppet med 0,45 procent vilket gav en minskning av skulden med 967 miljoner kronor. Grundränta visar den uppräkningsindexering av skulden som enligt de försäkringstekniska riktlinjerna ska göras med antagen ränta, som under 2016 var 0,7 procent. I Övrigt ingår effekter som uppstår i skulden när förmånsbelopp förändras under perioden till exempel på grund av samordning. Under 2016 ökade inkomstpensionen i det allmänna pensionssystemet med 4,2 procent, vilket har lett till lägre pensionsbelopp och lägre skulder för bruttosamordnad tjänstepension.

Övriga avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Riksdagsförvaltningen tar upp avsättning för pensioner och inkomstgarantier till tidigare och nuvarande ledamöter. Av det totala beloppet avsåg 584 miljoner kronor inkomstgarantier. Ca 64 procent av den totala pensionsavsättningen avser avgångna ledamöter, medan återstoden avser aktiva ledamöter. Pensionsskulderna för Riksdagsförvaltningen och för Luftfartsverket, Sjöfartsverket och affärsverket Svenska kraftnät har räknats om enligt den princip som tillämpas för förändring av grundräntan i årsredovisningen för staten (se redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar). Omräkningen innebär att sammantaget är tjänstepensionsskulderna för Riksdagsförvaltningen och affärsverken upptagna till 2,2 miljarder kronor lägre i årsredovisningen för staten än i deras respektive årsredovisningar.

Not 44

Övriga avsättningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Exportkreditnämnden	12 008	10 091
Trafikverket	1 130	1 491
Riksgäldskontoret	614	766
Pensionsmyndigheten	414	418
Försvarsmakten	380	445
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	288	397
Polismyndigheten	171	152
Migrationsverket	168	33
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	74	93
Svenska kraftnät	73	0
Sjöfartsverket	20	18
Övriga myndigheter	1 284	1 204
Summa	16 624	15 108

Balansposten Övriga avsättningar består till största delen av EKN:s avsättningar för risker i garantiengagemang. Reserveringar görs för förväntad förlustrisk i affärerna. Reserveringen vid utgången av 2016 uppgick till 12 008 miljoner kronor, vilket är en ökning med 19 procent jämfört med året innan. Reserveringen delas in i reservering för ej intjänade premier och kvardröjande risker, respektive reservering för skador. Reservering för ej intjänade premier och kvardröjande risker står för knappt 70 procent av den totala reserveringen. Ökning 2016 beror främst på förändring av reservering för skador.

Trafikverkets avsättningar gäller främst skadeståndskostnader med 634 miljoner kronor och miljöåtgärder med 428 miljoner kronor. Avsättningarna minskade med 361 miljoner kronor under året, varav avsättningarna för skadeståndskostnader minskade med drygt 200 miljoner kronor och för miljöåtgärder med drygt 140 miljoner kronor.

Riksgäldskontoret reserverar medel för framtida garantiförluster. Reserveringen gäller till största delen garantin för Öresundsbron.

Pensionsmyndigheten har en avsättning för frivillig pensionsförsäkring som är en verksamhet enligt äldre lagstiftning. Nyteckning till försäkringen upphörde i början av 1980-talet och avsättningen minskar successivt, eftersom inga

premier inbetalas, med skillnaden mellan kapitalavkastning och pensionsutbetalningar.

Försvarsmaktens avsättning för framtida utgifter för omstrukturering enligt främst Försvarsbeslut 2004 har fortsatt att minska. Minskningen gäller främst den delen av avsättningen som rör avveckling av materiel, 72 miljoner kronor. Avsättningen på 380 miljoner kronor avser till drygt en tredjedel kompetensväxling och kompetensutveckling, en tredjedel avsättningar för sanering och resterande del rättstvister m.m.

Avsättningar för risker i engagemang hos Sida gäller dels garantier som EKN administrerar för Sidas räkning för s.k. U-krediter och fristående garantier, dels avsättningar för personal. Posten har minskat med 109 miljoner kronor, vilket beror främst på minskning av avsättning till fristående garantier med 106 miljoner kronor.

Not 45

Statsskulden

Lån i svenska kronor

Miljoner kronor

	2016	2015
Nominella statsobligationer	630 007	602 746
Real skuld i svenska kronor	199 780	183 270
Statsskuldväxlar	84 385	141 337
Likviditetsförvaltningsinstrument	69 064	56 480
Privatmarknadslån	15 280	18 541
Säkerheter i svenska kronor	10 767	11 402
Valutaderivat	-75 219	-21 152
Summa	934 064	992 623
Eliminering, myndigheters innehav av statspapper	-55 293	-51 122
Summa	878 771	941 501

I Riksgäldskontorets definition av den svenska statsskulden ingår de låneinstrument som Riksgäldskontoret använder, och har använt sig av, i sin finansiering av statens lånebehov (se Redovisningsprinciper och tilläggsupplysningar). Lån i svenska kronor redovisas till nominellt slutvärde, dvs. de marknadsvärderas inte med hänsyn till förändringar i marknadsräntorna.

I årsredovisningen för staten används Riksgäldskontorets definition av statsskulden minskad med elimineringar av de statliga myndigheternas innehav av statliga obligationer.

Det är endast ett fåtal myndigheter som har statsobligationer. Kärnavfallsfondens innehav var vid årsskiftet 23,0 miljarder kronor och Riksgäldskontorets innehav för Insättningsgarantifonden var 32,0 miljarder kronor värderade till nominellt värde samt upplupen inflationskompensation.

Lån i utländsk valuta

Miljoner kronor

	2016	2015
Obligationer m.m. i utländsk valuta	327 840	379 302
Valutaderivat	77 366	21 743
Säkerheter i utländsk valuta	7 983	9 746
Summa	413 189	410 791

Lån i utländsk valuta upptas i balansräkningen till sitt aktuella värde, dvs. de räknas om till de valutakurser som gällde på bokslutsdagen. De redovisade lånen i utländsk valuta ökade med 2,4 miljarder kronor.

Statsskulden totalt

Miljoner kronor

	2016	2015
Lån i svenska kronor	878 771	941 501
Lån i utländsk valuta	413 189	410 791
Summa	1 291 960	1 352 292

Statsskulden har totalt minskat med 60,3 miljarder kronor jämfört med 2015. Statens budgetsaldo för 2016 var ett överskott på 85,3 miljarder kronor, vilket medfört ett minskat lånebehov. Statsskuldväxlar svarar för den största förändringen, med en minskning på 57,0 miljarder kronor. Även obligationer i utländsk valuta har reducerats och minskningen uppgår till 51,5 miljarder kronor.

Not 46 Långfristiga skulder

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	2 716	2 650
Riksgäldskontoret	376	275
<i>Affärsverk</i>		
Luftfartsverket	250	422
Övriga	23	2
Summa	3 365	3 349

Långfristiga skulder vid sidan av statsskulden förekommer endast hos ett litet antal statliga myndigheter, förutom de lån i Riksgäldskontoret som är interna i staten och därför elimineras i årsredovisningen för staten.

Trafikverket redovisar betalningsutfästelse till Svensk-Danska Broförbindelsen AB med 2 559 miljoner kronor samt därutöver innehållna garantibelopp och skulder för finansiell leasing.

Riksgäldskontoret redovisar skulder knutna till tillgångar som övertogs från affärsverket Statens järnvägar i samband med att affärsverket upphörde.

Luftfartsverket har en långfristig skuld till den europeiska organisationen Eurocontrol som arbetar med flygtrafikledning och flygsäkerhetsfrågor.

Not 47 Leverantörsskulder

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	6 788	6 731
Försvarets materielverk	2 436	2 317
Försvarsmakten	1 263	1 091
Polismyndigheten	730	738
Migrationsverket	499	547
Fortifikationsverket	417	301
Kriminalvården	395	704
Arbetsförmedlingen	394	310
Statens fastighetsverk	351	339
Försäkringskassan	307	376
Karolinska institutet	277	262
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	258	202
Skatteverket	250	165
Domstolsverket	203	327
Transportstyrelsen	197	125
Lunds universitet	191	177
Göteborgs universitet	184	208
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	164	119
Statens institutionsstyrelse	158	78
Uppsala universitet	144	136
Regeringskansliet	142	148
Kungl. Tekniska högskolan	140	70
Sveriges lantbruksuniversitet	134	69
Umeå universitet	110	163
Stockholms universitet	107	105
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	529	435
Luftfartsverket	163	163
Sjöfartsverket	151	119
Övriga myndigheter	2 875	2 610
Summa	19 957	19 135

Leverantörsskulder är skulder som uppkommer vid köp av varor och tjänster. Posten varierar mycket på grund av skuldernas kortfristiga karaktär.

Not 48**Övriga kortfristiga skulder***Miljoner kronor*

	2016	2015
Riksgäldskontoret		
Skuld till premiepensionssystemet	10 932	10 073
EU-avgifter	11 273	11 673
Affärsdagsredovisning	55 004	33 558
Övrigt, Riksgäldskontoret	33	43
<i>Summa Riksgäldskontoret</i>	<i>77 242</i>	<i>55 347</i>
Skatteverket		
Kontoöverskott, skattekonto	72 409	42 868
Skuld till kommuner och landsting	1 591	-
Övrigt, Skatteverket	282	92
<i>Summa Skatteverket</i>	<i>74 282</i>	<i>42 960</i>
Pensionsmyndigheten	5 873	5 659
Försäkringskassan	3 356	3 264
E-hälsomyndigheten	2 089	1 710
Trafikverket	1 748	2 215
Exportkreditnämnden	750	943
Statens tjänstepensionsverk	621	397
Polismyndigheten	365	340
Försvarsmakten	219	220
Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	109	241
Affärsverk		
Svenska kraftnät	6 746	5 961
Luftfartsverket	110	85
Sjöfartsverket	27	25
Övriga myndigheter	3 429	3 168
Summa	176 966	122 535

Övriga skulder ökade med 54 miljarder kronor till 177 miljarder kronor. De största förändringarna gäller ökning av Skatteverkets kontoöverskott på skattekonto med 30 miljarder kronor och effekt av Riksgäldskontorets affärsdagsredovisning med 21 miljarder kronor.

Vid affärsdagsredovisning uppstår en skuld när ett avtal om köp av värdepapper ingås, som sedan nollställs några dagar senare när betalningen görs. Det är normalt att det är stora fluktuationer i effekten av affärsdagsredovisningen. Motsvarande effekt förekommer på fordringssidan i samband med försäljning av värdepapper, se not 35.

Riksgäldskontorets skuld till premiepensionssystemet består huvudsakligen av inbetalda ålderspensionsavgifter som övergångsvis har placerats på konto i Riksgäldskontoret för finansiering av framtida pensioner.

Medel för EU-avgiften består av medel som har satts in på kommissionens konto i Riksgäldskontoret, men som ännu inte har rekvirerats av kommissionen och betalats från statens centralkonto i Riksbanken. Beloppet varierar över tid beroende på kommissionens aktuella likviditetsbehov.

En del av Skatteverkets skuld för kontoöverskott på skattekonto utgörs av skattebetalares kompletteringsinbetalningar för att täcka den slutliga skatten, som avräknas först 2017. En annan del är oreglerade skulder avseende överskjutande ingående mervärdesskatt eller andra återbetalningar som inte hunnit göras per balansdagen.

Pensionsmyndigheten redovisar en skuld för innehållen skatt på pensionsförmåner. Skulderna hos Försäkringskassan består av skatt på sjukpenning, sjuk- och aktivitetsersättning, föräldrapenning m.fl. skattepliktiga socialförsäkringsförmåner.

E-hälsomyndighetens övriga kortfristiga skulder består främst av en skuld till apoteksaktörer avseende den läkemedelsförmån som E-hälsomyndigheten har i uppdrag att förmedla till apoteksaktörer.

I Trafikverkets övriga kortfristiga skulder ingår i huvudsak forskotteringar av väg- och järnvägsinvesteringar med 1 047 miljoner kronor och innehållna garantibelopp med 531 miljoner kronor.

Svenska kraftnäts övriga skulder består främst av skuldförda kapacitetsavgifter.

Not 49**Depositioner***Miljoner kronor*

	2016	2015
Kronofogdemyndigheten	599	800
Länsstyrelserna	300	303
Tullverket	157	107
Övriga myndigheter	35	31
Summa	1 091	1 241

Depositioner består bl.a. av indrivna medel hos Kronofogdemyndigheten och av hyror som privatpersoner deponerat hos länsstyrelserna i samband med tvist med fastighetsägare. Av Länsstyrelsernas depositioner finns ungefär hälften hos Länsstyrelsen i Stockholms län. Tullverkets depositioner är i huvudsak ställda säkerheter för kreditillstånd för tullärenden samt av liknande kontanta säkerheter i upp-bördsverksamheten.

Not 50

Förskott från uppdragsgivare och kunder

Miljoner kronor

	2016	2015
Sveriges lantbruksuniversitet	30	30
Kemikalieinspektionen	27	21
Patent- och registreringsverket	18	17
Bolagsverket	13	13
Högskolan i Gävle	11	18
Lantmäteriet	11	15
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	48	37
Övriga myndigheter	14	11
Summa	172	162

Uppdragsgivare och kunder lämnar medel till myndigheter i förskott för finansiering av större projekt, t.ex. infrastrukturprojekt och forsknings- och utvecklingsprojekt. Dessa projekt pågår under en längre tid och arbetet är ännu inte avslutat eller projektet slutavräknat. Myndigheterna redovisar medlen som förskott från uppdragsgivare och kunder. Förskott från kunder kan även avse förskott i samband med pågående försäljning.

Sveriges lantbruksuniversitets förskott består av handpenning från Uppsala kommun vid försäljning av fastighet.

Svenska kraftnäts förskott består av avtal med kunder inom optoverksamheten, dvs. infrastruktur för tele- och datakommunikation. Avtalstiden varierar mellan 15 och 25 år. Svenska kraftnät redovisar intäkten i takt med att tjänsten tillhandahålls.

Not 51

Upplupna kostnader

Miljoner kronor

	2016	2015
Migrationsverket	13 958	7 577
Riksgäldskontoret	11 009	10 822
Trafikverket	1 929	2 091
Försvarsmakten	1 250	1 141
Polismyndigheten	1 031	976
Försäkringskassan	854	834
Arbetsförmedlingen	850	675
Tullverket	846	84
Försvarets materielverk	432	464
Skatteverket	369	363
Kriminalvården	284	309
Göteborgs universitet	253	258
Regeringskansliet	239	214
Transportstyrelsen	238	275
Lunds universitet	214	197
Kammarkollegiet	204	147
Domstolsverket	198	198
Statens jordbruksverk	189	255
Uppsala universitet	175	170
Stockholms universitet	149	147
Statens institutionsstyrelse	133	120
Umeå universitet	130	129
Sveriges lantbruksuniversitet	121	152
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	579	298
Luftfartsverket	165	96
Sjöfartsverket	127	125
Övriga myndigheter	2 698	2 739
Summa	38 624	30 856

Upplupna kostnader redovisas för tjänster som utförts under redovisningsperioden och för varor som laverats men faktureras eller betalas först under nästkommande räkenskapsår. Upplupna kostnader består även av semester- och löneskulder, konsult- och revisionsarvoden m.m. som redovisas av de flesta myndigheter.

Migrationsverket redovisar en ökning av upplupna kostnader med 6 381 miljoner kronor. De största ökningarna avser upplupna kostnader för placering av barn med 4 992 miljoner kronor och skolkostnader och organiserad verksamhet med 1 411 miljoner kronor.

Riksgäldskontorets upplupna kostnader är räntekostnader för upplåning i svenska kronor och utländsk valuta samt skuldskötselinstrument som kostnadsförts men ännu inte betalats ut.

Trafikverkets största poster under upplupna kostnader gäller investeringar i vägar och järnvägar med 673 miljoner kronor och för drift och underhåll av vägar och järnvägar med 258 miljoner kronor. Andra stora poster är upplupna kostnader för markinlösen på 544 miljoner kronor och upplupna utgiftsräntor på 154 miljoner kronor.

Svenska kraftnät redovisar bl.a. upplupna kostnader för balanskraft med 332 miljoner kronor vilket är en ökning med 223 miljoner kronor då fakturering avseende december senarelagts jämfört med föregående år.

Som oförbrukade bidrag redovisas bidragsmedel som erhållits, men som ännu inte förbrukats för sitt ändamål.

Universitet och högskolor redovisar oförbrukade bidragsmedel främst för finansiering av olika forskningsprojekt. I det totala beloppet för oförbrukade bidrag ingår uppbundna medel för framtida avskrivningar för investeringar som finansierats med erhållna bidrag.

Oförbrukade bidrag hos Statens jordbruksverk är huvudsakligen förskott från EU:s landsbygdsfond på 501 miljoner kronor.

Svenska Kraftnät redovisar bidrag från markägare till investeringar, investeringsbidrag från intressenter och skuldförda kapacitetsavgifter.

Not 52

Oförbrukade bidrag

Miljoner kronor

	2016	2015
Karolinska institutet	1 961	1 984
Lunds universitet	1 562	1 379
Göteborgs universitet	1 104	1 026
Uppsala universitet	723	752
Statens jordbruksverk	599	377
Kungl. Tekniska högskolan	398	326
Umeå universitet	308	304
Stockholms universitet	293	226
Linköpings universitet	257	239
Sveriges lantbruksuniversitet	256	226
Migrationsverket	251	119
Trafikverket	181	182
Kustbevakningen	164	166
Södertörns högskola	159	158
Örebro universitet	151	137
Mälardalens högskola	122	99
Linnéuniversitetet	114	107
Luleå tekniska universitet	111	106
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	1 345	1 262
Luftfartsverket	121	54
Sjöfartsverket	56	44
Övriga myndigheter	1 163	919
Summa	11 399	10 189

Totalt oförbrukade bidrag

Miljoner kronor

	2016	2015
Universitet och högskolor	16 937	16 312
Inomstatligt	9 020	8 912
Utomstatligt	7 917	7 400
Länsstyrelser	1 061	919
Inomstatliga	752	781
Utomstatliga	309	138
Övriga	4 913	3 903
Inomstatliga	1 740	1 252
Utomstatliga	3 173	2 651
Totala inomstatliga	11 512	10 945
Totala utomstatliga	11 399	10 189
Summa	22 911	21 134

Oförbrukade inomstatliga bidrag elimineras i årsredovisningen för staten, men redovisas här som tilläggsinformation. Dessa bidrag har i de flesta fall redovisats mot anslag hos den givande myndigheten.

De totala oförbrukade bidragen ökade med 1,8 miljarder kronor. Det är framför allt utomstatliga oförbrukade bidrag som har ökat.

Högskolesektorn står för 77 procent av inomstatliga oförbrukade medel som vanligtvis är forskningsmedel, ofta från Vetenskapsrådet, andra forskningsråd eller myndigheter med uppgift att fördela sådana medel.

Lunds universitet redovisade högst belopp för oförbrukade inomstatliga bidrag vid utgången av

2016. Beloppet uppgick till 2 064 miljoner kronor vilket var 23 procent av de totala inomstatliga oförbrukade bidragen för universitet och högskolor. Karolinska institutet redovisade 13 procent och Uppsala universitet 12 procent av det totala beloppet.

Inomstatliga bidrag hos länsstyrelserna avser vanligen medel från centrala myndigheter som ska förmedlas till olika regionala projekt.

Oförbrukade inomstatliga bidrag

Inomstatliga oförbrukade bidrag uppgick till totalt 11 512 miljoner kronor.

I tabellen nedan visas hur 93 procent av inomstatliga oförbrukade bidrag förväntas tas i anspråk inom angivna tidsintervaller. Redovisade belopp bygger på uppgifter som berörda myndigheter lämnat utifrån gjorda uppskattningar om förväntad förbrukningstakt.

Tabell oförbrukade inomstatliga bidrag

Miljoner kronor

Förväntad förbrukningstakt inomstatliga oförbrukade bidrag	Totalt	Inom 3 månader	Mer än 3 månader till ett år	Mer än 1 år till 3 år	Mer än 3 år
Inomstatliga oförbrukade bidrag (med förbrukningstakt)	10 718	2 628	6 573	1 301	216
varav Universitet och högskolor	8 912	2 214	5 753	875	69
varav Länsstyrelser	752	160	375	214	3
varav Övriga	1 054	253	444	212	144
Övriga (utan uppgift om förbrukningstakt)	794				
Totala inomstatliga oförbrukade bidrag	11 512				

Not 53**Övriga förutbetalda intäkter**

Miljoner kronor

	2016	2015
Riksgäldskontoret	41 857	37 215
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	462	565
Karolinska institutet	247	260
Kammarkollegiet	156	148
Lunds universitet	135	149
Statens fastighetsverk	124	75
Göteborgs universitet	118	113
Trafikverket	106	99
Uppsala universitet	73	113
Fortifikationsverket	56	39
Strålsäkerhetsmyndigheten	47	54
Linköpings universitet	43	37
<i>Affärsverk</i>		
Sjöfartsverket	92	3
Svenska kraftnät	29	30
Luftfartsverket	1	8
Övriga myndigheter	1 466	1 054
Summa	45 012	39 962

Övriga förutbetalda intäkter är inkomster för varor och tjänster som ännu inte har levererats eller utförts. Förutbetalda intäkter uppstår på grund av att varor och tjänster faktureras i förskott eller förskottsbetalas innan prestationer har utförts.

Den största posten gäller överkurser som uppstår när Riksgäldskontoret emitterar obligationer och marknadsvärdet är högre än det nominella värdet. Mellanskillnaden är överkurs och bokförs som förutbetalda intäkt som periodiseras över lånets löptid.

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige redovisar här medel från EU:s fonder.

Som Övriga förutbetalda intäkter hos andra myndigheter redovisas främst avgifts- eller uppdragsintäkter som betalats före årsskiftet, men som är hänförliga till kommande år.

Not 54**Garantiförbindelser**

Miljoner kronor

	2016	2015
Garantier för vilka avsättning ej görs (alla hos Riksgäldskontoret)		
Insättningsgarantin och investerarskyddet	1 665 945	1 554 662
<i>Garantier om tillförsel av kapital</i>		
Garantikapital	133 767	121 217
<i>Övriga garantier</i>		
Garantier som ställts ut av andra myndigheter än Riksgäldskontoret	-	1 200
Summa garantiåtaganden som redovisas inom linjen	1 799 712	1 677 079

Riksgäldskontoret, EKN, Sida och Boverket hanterar de statliga garantiåtagandena. Riksgäldskontoret beskriver garantiverksamheten närmare i särskilt underlag.

Garantiåtagandena delas upp i två delar; garantier där myndigheterna inte gör avsättning för förluster och garantier där myndigheterna gör avsättning för förluster. Inom linjen tas de garantier som myndigheterna inte gör någon avsättning för upp. Dessa beskrivs nedan.

Insättningsgarantin skyddar sparande på konto om ett institut försätts i konkurs eller av andra skäl inte kan betala ut pengarna. Det maximala ersättningsbeloppet är 950 000 kronor per person och institut. De garanterade insättningarna uppgick till 1 666 miljarder kronor den 31 december 2016, vilket var en ökning med 111 miljarder kronor. Investerarskyddet omfattar finansiella instrument och pengar som institut förfogar över i samband med att investeringstjänster utförs. Om ett institut går i konkurs och det visar sig att institutet inte kan lämna tillbaka kundernas tillgångar informerar Riksgäldskontoret och konkursförvaltaren innehavare av värdepapper och pengar som omfattas av skyddet att de har möjlighet att ansöka om ersättning. Staten ersätter upp till 250 000 kronor per kund och institut. För investerarskyddet saknas uppgift om storleken på de skyddade tillgångarna.

Garantikapital är medlemsåtaganden i nio internationella finansieringsinstitut som består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att staten förbinder sig att

under vissa omständigheter skjuta till ett bestämt kapitalbelopp till instituten. Åtagandet uppgår till 134 miljarder kronor.

Statens totala garantiåtaganden

Bland garantiförbindelser inom linjen finns inte de garantier med där förlustrisken har värderats och avsättning för förväntade förluster görs. Avsättningarna för förluster uppgick till sammanlagt 13 miljarder kronor varav huvuddelen rör Exportkreditnämndens garantier. Avsättningarna kommenteras i viss mån i not 44, Övriga avsättningar.

I nedanstående tabell redovisas statens totala garantiåtaganden fördelat på de åtaganden för vilka avsättning inte görs och de åtaganden för vilka avsättning görs.

Miljoner kronor

	2016	2015
Garantiåtaganden för vilka avsättning ej görs redovisade inom linjen (enligt ovan)	1 799 712	1 677 079
Garantier för vilka avsättning görs - redovisas ej inom linjen		
<i>Garantier om tillförsel av kapital</i>		
Grundfundsförbindelser, Riksgäldskontoret	405	405
<i>Exportgarantier m.m.</i>		
Exportgarantier, Exportkreditnämnden	201 502	214 134
U-kreditgarantier, Sida	1 081	985
Fristående krediter, Sida	3 882	2 463
<i>Kreditgarantier</i>		
Infrastruktur, Riksgäldskontoret	18 578	18 512
Internationella åtaganden, Riksgäldskontoret	5 808	6 200
Bostadskrediter, Boverket	1 985	1 489
Övrigt, Riksgäldskontoret	10	11
<i>Övriga garantier</i>		
Pensionsgarantier, Riksgäldskontoret	8 514	8 575
Summa garantiåtaganden för vilka avsättning görs	241 765	252 774
Total summa garantiåtaganden	2 041 477	1 929 853

Anm.: Redovisade åtaganden i noten skiljer sig från totala åtaganden i avsnitt 5, tabell 5.1. Skillnaden är hänförlig till att kapitaltäckningsgarantin för Arlanda-banan (1 324 miljoner kronor), Eurofima (371 miljoner kronor) och affärsverkens garantier (17 miljoner kronor) redovisas som Övriga ansvarsförbindelser i not 55.

Not 55

Övriga ansvarsförbindelser

Miljoner kronor

	2016	2015
Trafikverket	26 646	-
Riksgäldskontoret	13 914	14 029
Statens kulturråd	1 621	2 400
Kriminalvården	1 089	1 059
Statens tjänstepensionsverk	1 088	1 306
Södertörns högskola	965	985
Sveriges geologiska undersökning	250	300
Migrationsverket	185	-
Totalförsvarets forskningsinstitut	160	164
Arbetsförmedlingen	124	43
Göteborgs universitet	113	114
Karolinska institutet	76	84
Uppsala universitet	74	73
Domstolsverket	73	73
<i>Affärsverk</i>		
Svenska kraftnät	115	-
Sjöfartsverket	99	50
Luftfartsverket	17	19
Övriga myndigheter	407	557
Summa	47 016	21 461

Ansvarsförbindelser är förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning i balansräkningen på grund av att det inte är troligt att de kommer att regleras eller på grund av att deras storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan också vara möjliga förpliktelse, dvs. det är osäkert om det förekommer en förpliktelse eller inte. Som Övriga ansvarsförbindelser redovisas de ansvarsförbindelser som inte är garantiförbindelser.

Trafikverket redovisar flera åtaganden som fr.o.m. 2016 redovisas med belopp, vilket saknas för föregående år. Ansvarsförbindelserna innefattar ansvar för avhjälpande enligt 10 kap. Miljöbalken i vissa fall till följd av den flygplatsverksamhet som Luftfartsverket har bedrivit och den verksamhet som Trafikverket har bedrivit. Trafikverket redovisar även åtaganden för den av staten utställda miljögarantin i avtalet om bolagisering av Statens järnvägar. Trafikverket har för statens räkning förbundit sig att när så behövs lämna villkorat aktieägartillskott till svensk-danska broför-

bindelsen för att bolagets egna kapital vid varje tillfälle ska uppgå till det registrerade aktiekapitalet. Det finns även en kapitaltäckningsgaranti till Arlandabanan Infrastructure AB som i första hand belastar Riksgäldskontorets garantireserv, men som under vissa förutsättningar kan belasta Trafikverket. Trafikverket har också för statens räkning förbundit sig att betala resterande del av den svenska statens andel av aktiekapitalet i EUROFIMA.

Riksgäldskontorets ansvarsförbindelser är skuldbevis för utbetalningar från anslag till kapitalhöjning i internationella finansieringsinstitut.

Statens kulturråd redovisar ansvarsförbindelser för statliga utställningsgarantier. Vid utgången av 2016 fanns 20 utställda garantier.

Kriminalvården redovisar ansvarsförbindelser för hyrda lokaler, i beloppet ingår även projekteringsgarantier och ett skadestånd. Södertörns högskola, Migrationsverket, Totalförsvarets forskningsinstitut, Göteborgs universitet, Uppsala universitet och Domstolsverket redovisar också ansvarsförbindelser för hyrda lokaler.

SPV redovisar delar av utfästelserna för antastbara pensionsförmåner som ansvarsförbindelser.

Svenska kraftnät redovisar ansvarsförbindelse för eventuell återställningsåtgärd. Sjöfartsverkets post består av antastbara pensionsförpliktelser. Luftfartsverkets belopp är borgensåtagande till dotterföretag och pensionsåtaganden till dotter- och intresseföretag.

Försvarsmakten har tagit upp avsättningar för bl.a. sanering av förorenade områden (se not 44 Övriga avsättningar). Utöver detta kommer Försvarsmakten efter 2022 att ha ytterligare utgifter för sådan sanering. Dessa utgifter är dock osäkra till både tidpunkt och belopp och har därför inte angivits med något belopp här.

3.5.3 Noter till finansieringsanalysen

Not 56 Skatter

Miljoner kronor

	2016	2015
Enligt resultaträkningen	1 235 712	1 138 437
Tillkommer/avgår:		
Förändring av fordringar och skulder	35 744	-29 751
Summa	1 271 456	1 108 686

Statens betalningar från skatter ökade med 163 miljarder kronor jämfört med föregående år och är 36 miljarder kronor högre än skatteintäkterna enligt resultaträkningen. Det beror på förändringar av fordringar och skulder i både skatter som redovisas av Skatteverket och periodiseringsposter vid redovisningen av skatteintäkter i årsredovisningen för staten. Vid periodiseringen av skatteintäkterna tas upplupna eller förutbetalda intäkter upp för de skatter som är hänförliga till året, men ännu inte betalats eller omvänt. Under 2016 har de periodiserade skatteintäkterna ökat med nära 100 miljarder kronor samtidigt som överskotten på skattekontot ökat med nära 30 miljarder kronor och skattefordringarna har minskat. Se vidare not 1 Skatteintäkter.

Not 57 Avgifter och andra ersättningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Enligt resultaträkningen	53 279	51 043
Tillkommer: Utdelningar	12 588	19 521
Avgår: realisationsvinster	-300	-428
Summa	65 567	70 136

Statens betalningar från avgifter och andra ersättningar minskade med 5 miljarder kronor vilket huvudsakligen beror på lägre utdelningar från hel- och delägda företag.

I finansieringsanalysen tillkommer erhållna utdelningar i avsnittet för statens verksamhet eftersom hel- och delägda företag redovisas enligt den s.k. kapitalandelsmetoden och utdelningarna därmed inte redovisas i resultaträkningen. Statens utdelningar redovisas i allt

väsentligt av Kammarkollegiet. Utdelningarna minskade med 7 miljarder kronor för 2016 jämfört med 2015. De lägre utdelningarna gäller främst Akademiska hus AB, SJ AB och Specialfastigheter AB. De största utdelningarna 2016 erhöles från Telia med 4,8 miljarder kronor och från Akademiska hus AB trots minskningen med 3,6 miljarder kronor.

Från avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen avgår realisationsvinster eftersom dessa inte innebär några betalningar. Se vidare om intäkter av avgifter och andra ersättningar i not 2.

Not 58 Transfereringar

Miljoner kronor

	2016	2015
Enligt resultaträkningen	1 027 716	968 742
Avgår:		
Avsättningar till fonder	-14 696	-6 833
Omvärdering och avskrivning av lån, CSN	56	-1 053
Summa	1 013 076	960 856

Utbetalningar av transfereringar ökade med 52 miljarder kronor vilket är mer än vad kostnaderna för transfereringar ökade enligt resultaträkningen. Det beror på att avsättningar till fonder och nedskrivningar av lån inte medför några betalningar.

Not 59 Statens egen verksamhet

Miljoner kronor

	2016	2015
Enligt resultaträkningen	270 211	258 966
Avgår:		
Avskrivningar	-27 724	-27 840
Avsättningar	-6 736	-11 294
Värdereglering lån, Riksgäldskontoret	63	22
Realisationsförluster	-750	-3 029
Summa	235 064	216 825

Kostnader för avskrivningar, avsättningar och nedskrivning av lån medför inte några betalningar och tas därför bort.

Ökningen av avsättningar avser främst ökad avsättning för statens tjänstepensioner (se not 43).

Kostnaderna för statens verksamhet justeras även för realisationsförluster vid försäljning av egendom som redovisats som kostnad utan att medföra någon betalning. Realisationsförlusterna avser främst utrangeringar av beredskapsinventarier vid Försvarmakten.

Not 60 Justeringar till betalningar

Miljoner kronor

	2016	2015
Förändring av långfristiga fordringar	414	-1 175
Förändring av omsättningstillgångar	-37 410	-15 981
Förändring av kassa och bank	-2 758	-214
Förändring av skulder	32 736	37 190
Summa	-7 018	19 820

Justeringar till betalningar för statens verksamhet var sammantaget negativa med 7 miljarder kronor.

Förändring av omsättningstillgångar påverkade betalningsflödet negativt genom att kortfristiga placeringar ökade med drygt 19 miljarder kronor och Riksgäldskontorets fordringar för affärsdagsredovisning ökad med 17 miljarder kronor.

Förändring av skulder påverkade betalningsflödet positivt eftersom skulderna ökade. Där var motsvarande effekter av affärsdagsredovisningen 21 miljarder kronor.

Förändring av fordringar och skulder avseende skatter redovisas under not 56, poster och förändring av poster som tillhör statsskuld-förvaltningen redovisas under not 65.

Not 61 Investeringar

Miljoner kronor

	2016	2015
<i>Finansiella investeringar</i>		
Aktier och andra värdepapper	6 419	3 398
<i>Materiella investeringar</i>		
Beredskapstillgångar	9 878	9 585
Väganläggningar	9 888	8 200
Järnvägsanläggningar	11 610	12 998
Maskiner och inventarier	4 324	4 846
Fastigheter och markanläggningar	616	773
Övriga investeringar	6 403	6 013
Summa materiella investeringar	42 719	42 415
<i>Immateriella investeringar</i>		
Datasystem, rättigheter m.m.	2 943	2 848
Summa	52 081	48 661

De finansiella investeringarna uppgick till 6,4 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med 3 miljarder kronor.

Kärnavfallsfondens och Exportkreditnämndens placeringar i obligationer står för största delen med 2,8 respektive 2,6 miljarder kronor.

I beloppet ingår även årets kapitaltillskott till utvecklings- och investeringsbanker med 0,3 miljarder kronor.

Materiella investeringar uppgick till 42,7 miljarder kronor vilket är en liten ökning med 0,3 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Investeringar i beredskapstillgångar uppgick till 9,9 miljarder kronor, en ökning med 0,3 miljarder kronor från föregående år (se not 24).

Investeringar i väganläggningar uppgick till 9,9 miljarder kronor, vilket är en ökning med 1,7 miljarder kronor.

Investeringar i järnvägsanläggningar uppgick till 11,6 miljarder kronor, en minskning med 1,4 miljarder kronor.

Investeringar i maskiner och inventarier uppgick till 4,3 miljarder kronor vilket är en minskning med 0,5 miljarder kronor jämfört med föregående år.

Investeringar i fastigheter och markanläggningar har minskat något till 0,6 miljarder kronor.

Övriga investeringar uppgår till 6,4 miljarder kronor vilket är en ökning med 0,4 miljarder kronor. Här ingår Svenska kraftnäts nätinvesteringar med 1,3 miljarder kronor och investeringar i förbättringsutgifter på annans fastighet med 1,4 miljarder kronor som fördelar sig på ett stort antal myndigheter.

Investeringar i immateriella tillgångar som i huvudsak avser it-system uppgick till 2,9 miljarder kronor vilket är något högre än föregående år. De största investeringarna i immateriella tillgångar finns hos Försäkringskassan med 0,5 miljarder kronor och Trafikverket och Kronofogdemyndigheten med 0,2 miljarder kronor vardera.

Not 62 Utlåning

Nyutlåning

Miljoner kronor

	2016	2015
Centrala studiestödsnämnden, studielån och hemutrustningslån	18 121	18 087
Riksgäldskontoret	14 288	10 375
Övriga myndigheter	84	70
Summa	32 493	28 532

Amorteringar

Miljoner kronor

	2016	2015
Centrala studiestödsnämnden	11 983	11 541
Riksgäldskontoret	231	557
Övriga myndigheter	22	52
Summa	12 236	12 150

CSN:s nyutlåning, som till största delen består av studielån, uppgick till 18,1 miljarder kronor, vilket är samma nivå som 2015. Amorteringarna ökade med 0,4 miljarder kronor.

Riksgäldskontorets nyutlåning avser framför allt omsättning av lånet till Riksbanken som ökat med 14 miljarder kronor exklusive realiserade valutakursförändringar. Amorteringarna är låga och avser lån till premiepensionssystemet och Volvo Aero AB.

Not 63

Finansiellt netto för statens upplåning

Miljoner kronor

	2016	2015
Ränteintäkter	15 669	15 958
Räntekostnader	-30 721	-30 683
Övriga poster, netto	-6 201	-6 825
Avgår:		
Realiserade valutadifferenser	9 448	-5 981
Summa	-11 805	-27 531

Det finansiella nettot som är hänförbart till statens upplåning har förbättrats med nära 16 miljarder kronor jämfört med föregående år. Räntenettet för statens upplåning är i det närmaste oförändrat jämfört med föregående år.

Den viktigaste skillnaden mellan åren är att realiserade valutadifferenser minskade nettokostnaden för statsskulden för 2016 med 9,5 miljarder kronor, medan de ökade kostnaden för 2015. Dessa realiserade poster påverkar inte statens nettoupplåning och, avgår därför och minskar det negativa beloppet. Se vidare not 12.

Not 64

Övrigt finansiellt netto

Miljoner kronor

	2016	2015
Finansiella intäkter enligt resultaträkningen	12 686	11 342
Finansiella kostnader enligt resultaträkningen	-1 237	-4 581
Marknadsvärdesförändringar	-1 883	2 454
Avgår reavinst vid försäljning av aktier m.m.	-175	-32
Summa	9 391	9 183

Under Övrigt finansiellt netto redovisas räntor och andra finansiella transaktioner som inte är hänförliga till statsskuld förvaltningen (se not 13 och 14).

Marknadsvärdesförändringar på statens innehav av obligationer m.m. medför inte några betalningar och tas därför bort.

Realisationsvinster vid försäljning av aktier och andra värdepapper ingår i finansieringsanalysens post Försäljning av anläggningstillgångar och dras därför av från de finansiella intäkterna.

Not 65

Justeringar till betalningar

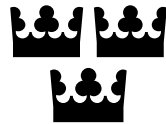
Miljoner kronor

	2016	2015
Förändring av tillgångar hänförliga till statens upplåning	1 648	1 965
Förändring av skulder hänförliga till statens upplåning	5 099	5 601
Summa	6 747	7 566

Upplupna och förutbetalda räntor som är hänförliga till statens upplåning redovisas i balansräkningen under periodavgränsningsposter och påverkar således inte statskulden. Förändringar av tillgångar och skulder som är hänförliga till statens upplåning har påverkat statens nettoupplåning med 1,6 respektive 5,1 miljarder kronor under 2016.

4

Utvecklingen av statskulden

4 Utvecklingen av statsskulden

Statens budget visade ett överskott på 85 miljarder kronor 2016. Det innebär att budgetsaldot förbättrades med 118 miljarder kronor jämfört med 2015, då budgeten visade ett underskott på 33 miljarder kronor. Statens lånebehov är lika med saldot på statens budget fast med omvänt tecken.

Den konsoliderade statsskulden minskade från 1 352 miljarder kronor 2015 till 1 292 miljarder kronor 2016, dvs. med 60 miljarder kronor. Huvudorsaken till att statsskulden minskade var budgetöverskottet. Den försvagade kronan påverkade skulden i motsatt riktning då valutaskuldens värde i kronor steg.

Statsskulden i årsredovisningen för staten är konsoliderad och skiljer sig från den statsskuld som Riksgäldskontoret redovisar, som är okonsoliderad. Skillnaden utgörs av hanteringen av myndigheters innehav av svenska statspapper vid beräkningen av skulden. Vissa myndigheter som hanterar medel avsatta för ändamål vid sidan av statens budget har rätt att placera dessa på den svenska statspappersmarknaden. Dessa tillgångar räknas bort vid beräkningen av den konsoliderade statsskulden.

Statliga myndigheters innehav av sådana statspapper uppgick till 55,3 miljarder kronor 2016 (se tabell 4.1). Nästan hela beloppet utgörs av Insättningsgarantifondens och Kärnavfallsfondens innehav. Övriga myndigheters innehav uppgick till 0,2 miljarder kronor. Pensionsmyndighetens innehav av statspapper för premiepensionssystemet räknas inte bort i den konsoliderade statsskulden, eftersom dessa tillgångar inte ingår i den konsoliderade balansräkningen för staten. Sammantaget innebär detta att den okonsoliderade statsskulden som Riksgäldskontoret redovisar är 55,3 miljarder

kronor högre än vad som redovisas i balansräkningen för staten

Tabell 4.1 Statliga myndigheters innehav av statspapper vid utgången av 2016

Miljarder kronor

	Insättningsgarantifonden	Kärnavfallsfonden	Övriga myndigheter	Elimineras i ÅRS
Nominella statsobligationer	32,0	7,9	0,2	40,2
Reala statsobligationer		15,1		15,1
Total	32,0	23,0	0,2	55,3

4.1 Definition av statsskulden

Statsskulden redovisas på bokslutsdagen till nominellt belopp inklusive upplupen inflationskompensation för realobligationer. Att statsskulden redovisas till nominellt belopp betyder att nollkuponglån och statsskuldväxlar tas upp till det belopp som Riksgäldskontoret kommer att betala på förfallodagen. Även derivatinstrument inkluderas i statsskulden, t.ex. de skuldbytesavtal (swappar) som Riksgäldskontoret ingår för att påverka sammansättningen och löptiden av statsskulden. Instrumenten i utländska valutor är värderade till de valutakurser som gällde den 30 december 2016, årets sista bankdag.

Regeringen har beslutat att Riksgäldskontoret ska redovisa statsskulden som statens andel av den offentliga sektorns bruttoskuld enligt rådets förordning (EG) nr 479/2009 om tillämpningen av protokollet om förfarandet vid alltför stora underskott som är fogat till fördraget om

upprättandet av Europeiska gemenskapen. Undantag ska göras för skulden till premiepensionssystemet. Den skulden liksom de tillgångar och skulder i övrigt kopplade till statskuldsförvaltningen som blir följden av att bokföringsmässiga grunder tillämpas, ska därmed tas upp under andra poster i balansräkningen.

4.2 Statsskulden fördelning och löptid

Det lagfästa övergripande målet för statskuldsförvaltningen är att skulden ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska också ske inom ramen för de krav penningpolitiken ställer.

Regeringens styrning av statskuldsförvaltningen

Det övergripande målet för statskuldsförvaltningen konkretiseras genom de riktlinjer som regeringen årligen fastställer efter förslag från Riksgäldskontoret. Riktlinjerna styr hur statskulden ska fördelas mellan de tre skuldslagen nominell skuld i kronor, real skuld i kronor och valutaskuld. Av riktlinjerna framgår också vilken löptid de olika delarna av skulden ska styras mot. I tabell 4.2 redovisas dessa riktlinjer för 2016.

Regeringen lämnar vartannat år en skrivelse till riksdagen som innehåller en utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning. Utvärderingen görs över rullande femårsperioder. En utvärdering för åren 2011–2015 lämnades i april 2016 (skr. 2015/16:104).

Tabell 4.2 Regeringens riktlinjer för 2016

	Belopp respektive andel ska styras mot	Löptid ska styras mot
Nominell skuld i kronor		
med löptid upp till 12 år		2,6–3,6 år
med löptid över 12 år	70 miljarder kronor	
Real skuld i kronor	20 procent	6–9 år
(andel av total statsskuld)		
Valutaskuld	Minskning med högst 30 miljarder kronor per år	0-1 år

Riksgäldskontoret sköter upplåningen genom att ge ut värdepapper. Huvuddelen av dessa värdepapper utgörs av nominella stats-

obligationer och statsskuldväxlar i kronor. En del av upplåningen täcks genom utgivning av realobligationer, som ger investerarna ett inflationsskydd. Riksgäldskontoret lånar även på den utländska räntemarknaden genom att ge ut värdepapper i utländsk valuta. Köpare är i första hand inhemska och utländska fonder, försäkringsbolag och finansiella institutioner. En mindre del av statsskulden finansieras genom sparprodukter som är riktade till privatpersoner och andra mindre placerare.

Inom ramen för regeringens riktlinjer fattar Riksgäldskontoret beslut om förvaltning och upplåning. Det gäller t.ex. vilka valutor som ska ingå i valutaskulden och valutornas inbördes fördelning. Riksgäldskontoret har även möjlighet att fatta beslut om ränte- och valuta-positioner.

Riktlinjerna för statsskuldens löptid anges sedan 2015 i termer av s.k. duration. De riktvärden som regeringen anger baseras på en avvägning mellan kostnad och risk. Analysen bygger på erfarenheten att det över tid är billigare att låna i instrument med kort löptid än med lång. Kort löptid innebär å andra sidan högre risk eftersom räntekostnaderna varierar mer om räntevillkoren ändras ofta.

Den nominella kronskuldens löptid varierar i förhållande till riktvärdet, bl.a. beroende på att statsskuldens storlek följer variationer i statens betalningar under året. Under 2016 var durationen i genomsnitt 3,4 år för lån med en löptid under 12 år. Den var således inom riktlinjernas intervall.

Den reala kronskuldens löptid var 6,9 år i genomsnitt för 2016. Realskuldens andel av den totala skulden var i genomsnitt 18,4 procent av den totala skulden. Riktvärdet på 20 procent är långsiktigt. Andelen realskuld är svår att styra eftersom nyupplåningen är liten i förhållande till den utestående skulden. Till skillnad från övriga skuldslag är det inte möjligt att använda derivatinstrument för att påverka andelen realskuld. Realandelen kan därför variera kring riktvärdet utan att Riksgäldskontoret behöver vidta åtgärder. Under 2016 emitterades 16 miljarder kronor i realobligationer, vilket blev något lägre än den planerade emissionsvolymen på 17 miljarder kronor. Anledningen var att några emissioner inte blev fulltecknade.

Den genomsnittliga löptiden för valutaskulden var 0,1 år under 2016. Eftersom valutaskulden kan styras med hjälp av derivat-

instrument, varierar löptiden inte nämnvärt över året. Statsskuldens exponering i utländsk valuta ska minska med upp till 30 miljarder per år enligt riktlinjerna. Exponeringen ska beräknas så att förändringar i kronans växelkurs exkluderas. Under 2016 minskade exponeringen med 23 miljarder kronor exklusive växelkursförändringar.

Sedan 2015 beräknas de olika skuldandelarna baserat på nominella belopp, inklusive upplupen inflationskompensation och till aktuell växelkurs. De procentuella andelarna enligt riktlinjerna som beskrivs ovan överensstämmer inte med andelarna i tabell 4.3 eftersom riktlinjernas andelar beräknas på okonsoliderad skuld inklusive fordringar i vidareutlåning och inklusive förvaltningstillgångar.

Tabell 4.3 Statsskuldens utveckling och sammansättning

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Nominella lån i svenska kronor	667	665	733	771	694
Reala lån i svenska kronor	183	188	191	170	185
Nominella lån i utländsk valuta	262	384	422	411	413
Summa konsoliderad statsskuld	1 113	1 236	1 347	1 352	1 292

Anm.: Beloppen för nominella lån i utländsk valuta är korrigerade vad gäller säkerheter (depositioner för handel med futures för 2012).

Nominella lån i svenska kronor minskade med 77 miljarder kronor till 694 miljarder kronor i slutet av 2016. Den reala lånestocken uppgick till 185 miljarder kronor i slutet av 2016, vilket är en ökning med 15 miljarder kronor jämfört med 2015.

Valutaskulden ökade med 2 miljarder kronor under 2016. Valutaskulden består delvis av lån i utländsk valuta. Riksgäldskontoret skapar även valutaskuld med hjälp av derivat. Det innebär att Riksgäldskontoret ingår avtal om att byta åtaganden i kronor mot åtaganden i utländsk valuta.

Tabell 4.4 Nominella lån i svenska kronor

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Nominella statsobligationer	516	573	556	565	590
Statsskuldväxlar	105	94	88	141	84
Likviditetsförvaltningsinstrument	48	61	60	56	69
Säkerheter i svenska kronor	17	11	21	11	11
Privatmarknadslån	50	46	36	19	15
Valutaderivat i svenska kronor	-69	-121	-28	-21	-75
Nominella lån i svenska kronor	667	665	733	771	694

Total nominell upplåning i svenska kronor var 77 miljarder kronor lägre vid utgången av 2016 jämfört med föregående år. Finansieringen via nominella statsobligationer ökade med 25 miljarder kronor under 2016. Samtidigt minskade nominell upplåning i statsskuldväxlar med 57 miljarder kronor.

I nominella lån i svenska kronor ingår också privatmarknadslån. Privatmarknadslån består dels av premieobligationer, dels av Riksgäldsspar. Under 2016 fortsatte upplåningen på privatmarknaden att minska. Vid årets slut utgjorde den 1,2 procent av den konsoliderade statsskulden. Riksgäldsspar avvecklades efter ett beslut av Riksgäldskontoret 2013. Riksgäldsspar med fast ränta är stängt för nyteckning. De sista kontona förfaller i december 2020. Under 2016 gavs ett premieobligationslån ut. I december beslutade Riksgäldskontoret att inte ge ut fler premieobligationer förrän utgivningen återigen bedöms vara lönsam.

Att låna upp på privatmarknaden i stället för på kapital- och penningmarknaderna ökade kostnaderna för statsskulden under 2016 med 33,2 miljoner kronor. För femårsperioden 2012–2016 var dock den sammanlagda kostnadsbesparingen 0,3 miljarder kronor, varav premieobligationer stod för hela besparingen.

Positionstagning

Riksgäldskontoret tar s.k. aktiva positioner för att sänka statens kostnader baserat på bedömningar av den framtida ränte- och växelkursutvecklingen. Positioner tas med hjälp av derivat som gör att skuldens löptid och fördelning

mellan valutor kan justeras. Riksgäldskontoret kan ta valutapositioner och räntepositioner, men räntepositioner får endast tas i utländsk valuta. En vinst i den aktiva förvaltningen minskar statens räntekostnader med samma belopp.

När Riksgäldskontoret bedömer att ett marknadspris markant avviker från en långsiktigt motiverad nivå, kan myndigheten ta större positioner. Sådana positioner tar Riksgäldskontoret dock sällan. Dessutom bedriver Riksgäldskontoret en löpande aktiv förvaltning både i egen regi och med hjälp av externa förvaltare. Där tas normalt relativt små positioner. Regeringen fastställer det övergripande riskutrymmet för positionsverksamheten i de årliga riktlinjebesluten.

Den positionstagning som externa förvaltare bedrev under 2016 gav en vinst på 43 miljoner kronor och Riksgäldskontorets egen positionstagning gav en förlust på 1 miljon kronor. Under den senaste femårsperioden har den externa förvaltningen bidragit med ett överskott på 119 miljoner kronor. Under samma period har den interna förvaltningen gett ett underskott på 205 miljoner kronor. Sammantaget visade positionsverksamheten ett underskott på 86 miljoner kronor under den senaste femårsperioden.

4.3 Statsskuldens kostnader

Utgifterna för statsskuld räntor m.m. uppgick till 2 miljarder kronor 2016. Jämfört med 2015 minskade ränteutgifterna med 20 miljarder kronor. Beloppen i statens budget redovisas enligt utgiftsmässiga principer och är ett netto av inkomster och utgifter i upplåningsverksamheten. Den utgiftsmässiga redovisningen innehåller dock svagheter när det gäller att beskriva statsskuldens kostnader. Exempelvis har valet av upplåningsteknik stor påverkan på anslagsbelastningen ett visst år. En kostnadsmässig redovisning, där samtliga kostnader och intäkter som hänförs till året tas med, ger därför en bättre bild av hur räntekostnaderna utvecklas över tiden.

I resultaträkningen för staten redovisas räntor enligt kostnadsmässiga principer sedan räntor till eller från statliga myndigheter räknats bort. I kostnaderna ingår även en omvärdering av skulden i utländsk valuta. I tabell 4.5 visas

statsskuldens kostnader, vilket är en sammanfattning och specificering av uppgifterna i resultaträkningen (se avsnitt 3 not 12 Nettokostnad för statsskulden).

Tabell 4.5 Statsskuldens kostnader

<i>Miljarder kronor</i>					
	2012	2013	2014	2015	2016
Räntekostnader på lån i svenska kronor	38	33	32	28	28
Räntekostnader på lån i utländsk valuta	5	2	3	2	3
Realiserade valutakursdifferenser	-3	-10	-3	10	-2
Realiserade kursdifferenser	13	6	4	11	10
Orealiserade valutakursdifferenser	-2	3	42	-5	10
Över-/underkurs vid emission m.m.	-9	-7	-4	-9	-11
Summa kostnader	42	27	73	38	37
Ränteintäkter i upplåningsverksamheten	-18	-14	-17	-16	-16
Nettokostnader efter intäkter, exklusive skuldskötselåtgärder	24	13	56	22	22
Orealiserade valutakursdifferenser hänförliga till skuldskötselinstrument och vidareutlåning	-4	5	-24	-1	-0
Nettokostnader inklusive skuldskötselåtgärder	20	18	32	22	21

Enligt resultaträkningen för 2016 uppgick nettokostnaden för statsskulden (räntor, över- och underkurser, valutakursförändringar m.m.) till 21 miljarder kronor, vilket är en marginell minskning jämfört med 2015.

Realiserade valutakursförändringar påverkas framför allt av kronans växelkurs mot andra valutor när ett lån förfaller, men också av inbördes förändringar mellan andra valutors växelkurser eftersom Riksgäldskontoret i förvaltningen av valutaskulden använder olika derivatinstrument. Utfallet för de realiserade valutakursförändringarna blev en valutakursvinst på 2 miljarder kronor 2016.

Under 2016 minskade kostnaderna för de realiserade kursförändringarna med 1 miljard kronor, till 10 miljarder kronor. Kursförändringarna uppstår när Riksgäldskontoret köper tillbaka obligationer och marknadsräntan avviker från kupongräntan.

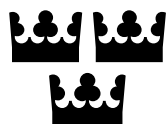
Valutakursvinsterna 2015 vändes till valutakursförluster 2016. De orealiserade valutakursförlusterna uppgick för 2016 till 10 miljarder kronor. Det innebär en försämring med 15 miljarder kronor mellan åren. Orealiserade valutakursvinster hänförliga till skuldskötselinstrument och vidareutlåning uppgick till 0,4 miljarder kronor 2016. De totala orealiserade valutakursförlusterna blev 9 miljarder kronor.

Över- och underkurser vid emission av statspapper m.m. bidrog till att sänka statsskuldens kostnader med 11 miljarder kronor 2016.

Skillnaden mellan statsskuldens nettokostnader inklusive skuldskötselåtgärder, på 21 miljarder kronor, och utfallet på anslaget Räntor på statsskulden, på 2 miljarder kronor, förklaras av olika principer för utgiftsmässig redovisning mot anslag och den kostnadsmässiga redovisningen i resultaträkningen. Det är endast realiserade utgifter som redovisas mot anslaget, medan orealiserade räntor och orealiserade valutakursdifferenser redovisas som nettokostnad. År 2015 var motsvarande skillnad endast marginell och avrundat var då både utgifterna på statens budget och nettokostnaderna i resultaträkningen 22 miljarder kronor.

5

Redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning

5 Redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning

5.1 Statliga garantier

Ett statligt garantiåtagande innebär att staten går i borgen för någon annans betalningsåtagande, vilket leder till en finansiell risk för staten. Generella regler för hanteringen av statliga garantier finns i budgetlagen (2011:203). Förordningen (2011:211) om utlåning och garantier innehåller mer detaljerade bestämmelser om garantigivning och utlåning med kreditrisk. Nämda förordning gäller inte för studielån. För studielån enligt studiestödslagen (1999:1395) har budgetlagens bestämmelser tillämpats från och med den 1 januari 2014.

Regeringen får enligt budgetlagen ställa ut kreditgarantier och göra andra liknande åtaganden för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer. Regelverket föreskriver bl.a. att en garantiavgift ska tas ut som motsvarar statens förväntade kostnad för åtagandet, om inte riksdagen beslutar annat. Förväntade kostnader för garantier består av de förväntade förluster och administrativa kostnader som är förknippade med åtagandet. Förväntad förlust är ett statistiskt mått för de kreditförluster som beräknas kunna uppstå på grund av att garantigäldenären eller låntagaren med en viss sannolikhet inte kommer att fullgöra sitt åtagande. Avgifterna för förväntade förluster sätts in på konton i Riksgäldskontoret, i bank eller placeras i värdepapper. Garantiverksamheten förväntas därmed vara självfinansierad på lång sikt. Dessa principer för garantigivning kallas för den statliga garantimodellen.

Exempel på stora garantiåtaganden som omfattas av garantimodellen är exportkredit-

garantier och kreditgarantier för infrastrukturprojekt.

Riksdagen har dock möjlighet att besluta om att undanta specifika garantier från garantimodellen. Det finns därför garantier som regleras i särskilda lagar eller på annan grund har andra villkor än de som stipuleras i budgetlagen. Avgifter för sådana garantier är vanligen angivna direkt i lag och kan fastställas på andra grunder än att de ska täcka de förväntade kostnaderna. Insättningsgarantin och investerarskyddet är exempel på garantier som hanteras i särskild ordning.

5.1.1 Garantiportföljens sammansättning

Statens garantiportfölj ökade med ca 113 miljarder kronor och uppgick vid utgången av 2016 till 2 043 miljarder kronor, jämfört med 1 930 miljarder kronor 2015. Näst efter insättningsgarantin (1 666 miljarder kronor per den 31 december 2016) utgjordes de största åtagandena av kreditgarantier (233 miljarder kronor) och garantier om tillförsel av kapital (136 miljarder kronor). Pensionsgarantier inklusive övriga garantier från bl.a. affärsverken uppgick till närmare 9 miljarder kronor.

Insättningsgarantin redovisades t.o.m. 2015 med ett års eftersläppning. Åtagandet redovisas fr.o.m. i år till beräknat värde per den 31 december 2016. Värdet för 2015 har därför justerats till verkligt värde per den 31 december 2015.

Tabell 5.1 Statliga garantiåtaganden och utfästelser

Miljoner kronor

Utgiftsområde	Typ av garanti	Garantier		Utfästelser	
		2016	2015	2016	2015
2	Insättningsgarantin¹	1 665 945	1 554 662		
2	Investerarskyddet²				
	Kreditgarantier	232 847	243 794	63 717	73 275
2	Garantier till banker m.fl.	0	0		
24	Exportkreditgarantier ³	201 502	214 134	63 672	72 984
7	U-kreditgarantier	1 081	985	0	64
7	Fristående garantier	3 882	2 463	45	227
22	Infrastruktur	18 578	18 512		
18	Bostadskrediter	1 985	1 489		
2, 7,16, 22	Internationella åtaganden	5 808	6 200		
1, 6, 23	Övrigt	10	11		
	Garantier om tillförsel av kapital	135 867	121 622		
22	Kapitaltäckningsgarantier ⁴	1 324			
24	Grundförförbindelser	405	405		
2, 7,22	Garantikapital	134 138	121 217		
2, 16, 22, 24	Pensionsgarantier⁵	8 514	8 575		
16, 22	Övriga garantier	17	1 217		
	Affärsverkens garantier, m.fl.	17	1 217		
Totalt		2 043 190	1 929 870	63 717	73 275

¹ Åtagandet för insättningsgarantin 2016 redovisas till beräknat värde per den 31 december 2016. Värdet för 2015 har med anledning av detta justerats till verkligt värde per den 31 december 2015.

² För investerarskyddet saknas uppgifter om storleken på de skyddade tillgångarna.

³ Avser såväl bundna som obundna utfästelser för såväl exportkreditgarantier som för investeringsgarantier.

⁴ Beloppet avser kapitaltäckningsgarantin för Arlandabanan Infrastructure AB. Det finns ytterligare en kapitaltäckningsgaranti för vilken inget värde uppskattats eftersom garantin är obegränsad till tid och belopp. Kapitaltäckningsgarantierna redovisas av Trafikverket.

⁵ Åtagandet för pensionsgarantier avser den 31 december 2015.

Anm.: Redovisade åtaganden i denna tabell skiljer sig från not 54 i avsnitt 3. Skillnaden är hänförlig till att kapitaltäckningsgarantin för Arlandabanan (1 324 miljoner kronor), garantikapital för Eurofima (371 miljoner kronor) och affärsverkens garantier (17 miljoner kronor) redovisas som Övriga ansvarsförbindelser i not 55 och inte som garantiförbindelser i not 54.

I ovanstående belopp avseende statens garantiportfölj ingår inte den utestående kapitaltäckningsgarantin till Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB, eftersom åtagandet inte kan beloppsbestämmas. Inte heller för investerarskyddet kan storleken på statens åtagande anges. Utöver redan utfärdade garantier finns det utfästelser om nya garantier på 64 miljarder

kronor. De redovisade utfästelserna omfattar såväl bundna som obundna utfästelser.²

² Bundna utfästelser är utfästelser för vilka ett reservationslöst avtal anmälts mellan externa parter, men där inget garantiavtal utfärdats mellan regeringen eller myndigheten och garantitagaren. Obundna utfästelser uppstår när beslut om utfästelse fattats av regeringen eller myndigheten. Dock har för en obunden utfästelse inget underliggande avtal anmälts mellan externa parter och inget garantiavtal har heller utfärdats av regeringen eller myndigheten.

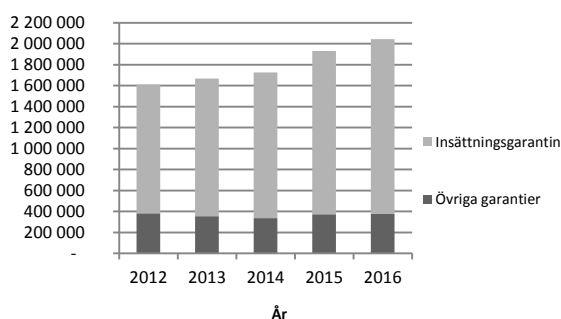
Dessa består i huvudsak av exportkreditgarantier.

I tabell 5.1 visas en sammanställning av de garantier och utfästelser som regeringen och myndigheterna ställt ut. Garantierna motsvarar med vissa justeringar de garantiförbindelser som redovisas i not 54 till balansräkningen.

Garantierna hanteras av fyra myndigheter: Riksgäldskontoret, Exportkreditnämnden (EKN), Boverket samt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida). Garantikapital till internationella finansiella institutioner hanteras av Regeringskansliet men redovisas av Riksgäldskontoret. Garantikapitalet till Eurofima redovisas av Trafikverket.

Diagram 5.1 Garantiataganden 2012–2016

Miljoner kronor

Av riksdagen beslutade garantiramar

I tabell 5.2 finns en sammanställning av riksdagen beslutade garantiramar respektive utfärdade garantier per myndighet. För EKN ingår utöver garantier även bundna och hälften av de obundna utfästelserna. Även i Sidas åtagande ingår utfästelser. Skillnaderna i totalbelopp mellan tabell 5.1 och 5.2 förklaras främst av att garantikapital, grundfundsförbindelser och

affärsverkens garantier ingår i tabell 5.1, men inte i tabell 5.2.

Till följd av finanskrisen, med start 2008, beviljades både nya och utökade garantiramar. Regeringen beslutade om en ram på 1 500 miljarder kronor för garantiprogrammet till banker m.fl., som tillkom med stöd av lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut. Garantiprogrammet avvecklades under 2015 i och med att sista lånet förföll till betalning. Både lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut och förordningen (2008:819) om statliga garantier till banker m.fl. upphävdes under året. I det fall en allvarlig störning i det finansiella systemet uppstår har en ny lag trätt i kraft, lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut, vilken ersätter den tidigare stödlagen. Riksgäldskontoret har dessutom, inom ramen för sitt uppdrag som resolutionsmyndighet, bemyndigats att vid behov ställa ut garantier för sådana nya skuldinstrument som företaget i resolution ger ut.

För Riksgäldskontorets övriga garantigivning finns ramar för enskilda projekt och några mindre program.

Riksdagen har beslutat om en ram på 450 miljarder kronor från den 1 januari 2016 för EKN:s garantigivning gällande exportkreditgarantier, mot tidigare 500 miljarder kronor. Det finns dessutom en särskild ram på 10 miljarder kronor för EKN:s investeringsgarantier.

Den totala ramen för Sidas garantiataganden uppgår till 10 miljarder kronor.

Boverket får ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder till ett belopp om högst 10 miljarder kronor inklusive tidigare gjorda åtaganden. För Boverkets övriga verksamhetsgrenar finns ramar på lägre belopp.

Tabell 5.2 Garantiramar och utfärdade garantier

Miljoner kronor

Utgifts- område		Beslutade garantiramar		Utfärdade garantier	
		2016	2015	2016	2015
RGK					
2	Insättningsgarantin ¹	Obegränsad	Obegränsad	1 665 945	1 554 662
2	Garantier till insättare i utländska instituts filialer i Sverige ²	Obegränsad	Obegränsad		
2	Investerarskyddet ³	Obegränsad	Obegränsad		
2	Garantier till kreditinstitut, Stabilitetsfonden ⁴	750 000		0	
2	Garantier till företag i resolution, Resolutionsreserven ⁵	200 000		0	
22	Kreditgarantier till Öresundsbro Konsortiets upplåning	Obegränsad	Obegränsad	18 578	18 512
2	Nordiska investeringsbanken, garantier för projektinvesteringsslån	6 417	6 127	4 636	5 566
7	Nordiska investeringsbanken, garantier för miljöinvesteringsslån	992	947	109	194
16	Kreditgaranti till European Spallation Source ERIC (ESS)	600		600	
2, 16, 22, 24	Pensionsgarantier	Obegränsad	Obegränsad	8 514	8 575
1	Kreditgarantier till UD-anställda	50	50	0,6	0,5
23	Kreditgarantier för lån till mjölkproducerande företag	-	500	0	0
EKN					
24	Exportkreditgarantier (garantier och utfästelser) ⁶	450 000	500 000	238 482	259 497
24	Investeringsgarantier ⁶	10 000	10 000	2 094	4 633
Sida					
	Totalram ⁷	10 000	10 000		
7				1 081	1 049
7				3 927	2 690
Boverket					
18	Kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder ⁸	10 000	10 000	1 985	1 489
18	Förvärvsgarantier	5 000	5 000	0,1	0,1
Summa				1 945 952	1 856 868

¹ Åtagandet för insättningsgarantin 2016 redovisas till beräknat värde per den 31 december 2016. Värdet för 2015 har med anledning av detta justerats till verkligt värde per den 31 december 2015.

² Garantin innebär endast en möjlighet att skydda dessa filialer och den är en följd av finanskrisen.

³ För investerarskyddet kan storleken på statens åtagande inte anges.

⁴ Riksgäldskontoret får enligt lagen (2015:1017) om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut ställa ut garantier för kreditinstitut.

⁵ Riksgäldskontoret får enligt lagen (2015:1016) om resolution ställa ut garantier för finansiering av vissa tillgångar, förpliktelser och lån.

⁶ I beloppen 238 482 och 2 094 miljoner kronor ingår garantier, samtliga bundna utfästelser och hälften av de obundna utfästelserna, vilket förklarar skillnaden mot tabell 5.1.

⁷ I engagemangen för Sida ingår utfästelser.

⁸ Avser såväl garantier för färdigställda fastigheter som för fastigheter under byggtiden.

Anm.: Kreditgarantiåtagandet till Eurofima (463 miljoner kronor) ingår inte i tabell 5.2.

Anm.: Skillnaderna i totalbelopp mellan tabellerna 5.1 och 5.2 förklaras främst av att garantikapital, grundförförbindelser och affärsverkens garantier ingår i tabell 5.1 men inte i tabell 5.2.

5.1.2 De olika garantityperna

I följande avsnitt presenteras de olika garantityperna. Som tidigare nämnts hanteras de flesta garantier inom garantimodellen. Flera av de beloppsmässigt största garantierna, exempelvis insättningsgarantin, hanteras dock utanför garantimodellen.

Insättningsgarantin

Syftet med insättningsgarantin är att bidra till stabilitet i det finansiella systemet genom ett starkt konsumentskydd för allmänhetens insättningar. Garantin infördes i Sverige 1996 och baseras på ett EU-direktiv. Motsvarande garanti finns i övriga EU-länder och även i ett flertal länder utanför EU. Garantin träder i kraft när ett institut går i konkurs eller efter ett beslut av Finansinspektionen. Garantin gäller också om staten hanterat ett institut genom resolution. Under 2016 infördes nya gemensamma EU-regler för insättningsgarantin i svensk lag, vilket bl.a. innebär att ersättningen ska göras tillgänglig för insättare inom sju arbetsdagar mot tidigare inom tjugo arbetsdagar. Den svenska insättningsgarantin ersätter upp till 950 000 kronor per insättare och institut. Ett högre ersättningsbelopp (max 5 miljoner kronor) kan erhållas för insättningar som har gjorts inom 12 månader och som är kopplade till vissa livshändelser, t.ex. försäljning av bostad. Regeringen har också möjlighet att ställa ut garantier för att insättare i ett utländskt instituts filial i Sverige ska få ersättning motsvarande vad som skulle ha betalats ut i institutets hemland. Detta kan bli aktuellt om det finns risk att garantiåtagandet inte kan uppfyllas inom det utländska systemet och att det bedöms medföra störningar i det svenska finansiella systemet. De garanterade insättningarna värderades till 1 666 miljarder kronor per den 31 december 2016³. De institut

³Värderingen baserades på oreviderade inrapporterade uppgifter per den 31 december 2016 från berörda institut avseende rapporteringskrav enligt 3 kapitlet RGKFS 2016:2. Institut som utgjorde 94 procent av de garanterade insättningarna har rapporterat in uppgifterna vid rapporteringstillfället. De inrapporterade garanterade insättningarna för dessa institut ökade med i snitt 7,167 procent jämfört med reviderade uppgifter per den 31 december 2015. Samma ökning beräknades för återstående institut.

som omfattas av insättningsgarantin betalar en avgift till staten.

Det inträffade inte några händelser under 2016 som utlöste insättningsgarantin.

Då garantin regleras i särskild ordning utanför garantimodellen, finns det ingen värdering av statens förväntade kostnad för insättningsgarantin.

Investerarskyddet

När en kund anlitar ett värdepappersinstitut för köp, försäljning eller deponering av värdepapper är institutet skyldigt att hålla kundens värdepapper skilda från sina egna. Om institutet trots det inte kan lämna ut kundens egendom vid en konkurs, t.ex. därför att det efter konkursen inte går att klargöra vad som är kundens respektive institutets tillgångar, har kunden rätt till ersättning. Ett ersättningsfall förutsätter därmed en konkurs i kombination med grovt slarv eller brottslig handling hos institutet. Ersättningsbeloppet är maximalt 250 000 kronor per kund och institut.

För investerarskyddet betalar de institut som omfattas av skyddet en årlig administrativ avgift. Vid ersättningsfall tar staten ut avgifter från de kvarvarande instituten, som täcker de fulla kostnaderna för skadefallet. Det innebär att staten i princip inte bär någon kreditrisk till följd av investerarskyddet.

Det inträffade inte några ersättningsfall under 2016.

Kreditgarantier

Den vanligaste formen av enskilda garantiåtaganden är kreditgarantier. Dessa innebär att staten tar på sig hela eller delar av kreditrisken vid bankers upplåning eller för finansiering av exportaffärer, infrastruktur, bostäder etc., men överlåter själva kreditgivningen till andra långivare.

Exportkreditgarantier

EKN har i uppdrag att främja svensk export genom att erbjuda konkurrenskraftiga exportkreditgarantier och investeringsgarantier. Det har under året varit fortsatt hög efterfrågan på exportkreditgarantier, vilken efter finanskrisen minskat betydligt till följd av att företagen fått

större tillgång till lån i banker och på obligationsmarknaderna. Årets garantigivning berodde till stor del på hög efterfrågan på svensk export gällande både tillväxtländer och höginkomstländer. EKN:s satsningar på garantier för små och medelstora företag har även under 2016 resulterat i en ökning av antalet garanterade affärer medan garantivolymen var oförändrad.

Under 2016 utfärdade EKN nya utfästelser för 52 miljarder kronor och garantier för 44 miljarder kronor. Utfästelserna minskade med 29 miljarder kronor jämfört med 2015 och garantigivningen minskade med 46 miljarder kronor.

Engagemang i form av exportgarantier och tillhörande utfästelser, bundna såväl som obundna, uppgick vid årsskiftet till 263 miljarder kronor fördelade på 142 länder. Motsvarande engagemang för investeringsgarantierna var 2 miljarder kronor. Till följd av förra årets garantigivning avseende Gripen har EKN störst exponering mot Brasilien, följt av USA. Den tidigare stora exponeringen mot svenska företag, vilken uppstod under finanskrisen då EKN tillfälligt erbjöd rörelsekreditgarantier till stora företag, har minskat betydligt och detta åtagande kommer att vara avvecklat senast 2017.

Trots en normalisering av de finansiella marknaderna och goda finansieringsmöjligheter ökade efterfrågan på garantier till höginkomstländer inom Organisationen för ekonomiskt samarbete (OECD) med närmare 300 procent och uppgick till 19 miljarder kronor 2016. Dessa länder stod för 44 procent av nya garantier. Ökningen förklaras främst av två stora telekomaffärer, en i USA och en i Spanien.

Utbetalningarna för infriade åtaganden ökade till 1,5 miljarder kronor för 2016, jämfört med 0,5 miljarder kronor 2015. Årets ökade utbetalningar om över 1 miljard kronor beror till största del på stora utbetalningar avseende affärer inom kraftbranschen.

EKN har under 2016 tjänat in 0,5 miljarder kronor som redovisats mot inkomsttitel och avsåg premier från de rörelsekrediter som ställdes ut till stora företag under finanskrisen samt över förväntansriktiga premier.

U-kreditgarantier

En u-kreditgaranti är en exportkredit som staten garanterar och subventionerar genom Sida. Garantierna ställdes, fram till och med den 1 juni 2009, ut till projekt som Sida bedömt kommer

att få betydande utvecklingseffekter i berörda länder och som inte kan bära kostnaderna för en normal finansiering på kommersiella villkor. EKN administrerar såväl u-kreditgarantierna som de fristående garantierna på uppdrag av Sida.

Sidas totala engagemang av u-kreditgarantier uppgick till drygt 1 miljard kronor vid årsskiftet. Inga nya utfästelser för u-kreditgarantier utfärdades. Sida ska i stället kombinera utvecklingslån med garantier i enlighet med förordningen (2009:320) om finansiering av utvecklingslån och garantier för utvecklings-samarbete.

Fristående garantier

Sida har rätt att besluta om finansiering med utvecklingslån och garantier (lånebistånd). Sida ställer ut fristående garantier för risker i samband med transaktioner på marknaden.

Vid utgången av 2016 uppgick Sidas engagemang för fristående garantier till totalt 3,9 miljarder kronor.

Infrastruktur

Finansieringen av Öresundsbron sker genom att Öresundsbro Konsortiet emitterar obligationer på kreditmarknaden. Svenska staten genom Riksgäldskontoret och danska staten genom Danmarks Nationalbank garanterar solidariskt denna upplåning, som 2016 uppgick till 18,6 miljarder kronor jämfört med 18,5 miljarder kronor 2015.

De statliga garantierna blev 2014 föremål för en granskning av den europeiska kommissionen, vars syfte var att bedöma huruvida garantierna stod i överensstämmelse med EU:s statsstödsregler. Kommissionen fastslog att de statliga garantierna var nödvändiga för att kunna genomföra det för europasamarbetet prioriterade broprojektet. Enligt Danmark och Sverige ska garantier utställda efter 2040 notifieras hos kommissionen. Kommissionens beslut överklagades till EU-domstolen.

Bostadskreditgarantier

Bostadskreditgarantier beviljas för såväl lån under byggtiden som för lån till färdigställda fastigheter. Garantier lämnas till kreditinstitut som har ramavtal med Boverket. Boverket tillhandahåller även förvärvsgarantier, vilka är till för grupper som har svårt att få tillgång till finansiering för förvärv av bostad.

Den totala garantistocken omfattade drygt 560 garantier och uppgick 2016 till 2 miljarder kronor, vilket kan jämföras med 1,5 miljarder kronor 2015.

Internationella åtaganden

De internationella åtagandena på 5,8 miljarder kronor 2016 gäller främst garantier för utlåning från Nordiska investeringsbanken (NIB) till enskilda projekt i flera länder. Detta görs genom NIB:s projektinvesteringsslån och miljöinvesteringsslån. Riksgäldskontorets risk i garantiåtagandet för NIB:s projektinvesteringsslån har successivt minskat de senaste åren till följd av att NIB vid ett antal tillfällen avsatt medel i en kreditriskfond, vilken tas i anspråk innan garantin kan återopas.

Riksgäldskontoret ingick i december 2016 ett garantiåtagande om 600 miljoner kronor för överbrygningslån till European Spallation Source ERIC från NIB, AB Svensk Exportkredit (SEK) samt Europeiska investeringsbanken. European Spallation Source ERIC hade per den 31 december 2016 inte nyttjat denna lånefacilitet.

Övrigt

Staten har tidigare haft garantiprogram för att främja sysselsättningen inom lantbruk, glesbygd och rennäring men programmen är stängda för ny garantigivning. Det finns fortfarande kvar ett antal kreditgarantier inom dessa program på relativt små belopp.

Garantier om tillförsel av kapital

Garantier kan ställas ut där staten åtar sig att under vissa omständigheter tillskjuta kapital till ett företag. En sådan garanti är en relation mellan två parter: företaget och staten som utfärdare av garantin. Garantin skyddar i praktiken tredje part, dvs. företagets långivare, kunder och andra intressenter.

Kapitaltäckningsgarantier

En kapitaltäckningsgaranti innebär att staten åtar sig att ovillkorligen tillskjuta kapital till ett bolag i ett utsatt läge. Eftersom det inte går att ange en gräns för hur stort kapitalbehov som kan uppstå i ett bolag är dessa garantier obegränsade i belopp. Oftast är de även obegränsade i tid. Det gör att de är svåra att prissätta på ett tillförlitligt sätt.

De kapitaltäckningsgarantier som finns kvar är till två statliga bolag inom infrastrukturområdet: Arlandabanan Infrastructure AB och Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB. Trafikverket, som redovisar kapitaltäckningsgarantierna som ansvarsförbindelser, har åsatt Arlandabanan Infrastructure AB ett värde om 1 324 miljoner kronor för 2016.

Grundfondsförbindelser

En grundfondsförbindelse liknar en kapitaltäckningsgaranti, men åtagandet är begränsat i belopp och oftast även i tid. Riksgäldskontoret har sådana åtaganden om tillsammans 405 miljoner kronor till Svenska Skeppshypotekskassan och Fonden för den mindre skeppsfarten.

Garantikapital

Sverige har medlemsåtaganden i elva internationella finansiella institutioner.⁴ Medlemsåtagandet består av inbetalt kapital och garantikapital. Garantikapitalet innebär att svenska staten, precis som de övriga medlemsländerna, förbinder sig att under vissa omständigheter tillskjuta ett bestämt kapitalbelopp till institutet, utöver det kapital som Sverige direkt betalat in. I det fall en internationell finansiell institution skulle vara i behov av ytterligare kapital är det brukligt att medlemsstaterna utökar andelen inbetalt kapital i stället för att infria garantikapitalet. Sverige blev under året formellt medlem i den nyinrättade internationella finansiella institutionen Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar (AIIB).

Det totala åtagandet för garantikapitalen uppgick till 134 miljarder kronor vid utgången av 2016.

Riksdagen har beslutat att ingen garantiavgift ska utgå för garantikapitalet, vilket innebär att garantierna är undantagna från garantimodellen.

⁴Europeiska investeringsbanken, Nordiska investeringsbanken, Afrikanska utvecklingsbanken, Asiatiska utvecklingsbanken, Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar, Interamerikanska utvecklingsbanken, Europeiska utvecklingsbanken, Europarådets utvecklingsbank, Eurofima samt Världsbanksgruppen (IBRD och MIGA).

Pensionsgarantier

I början av 1990-talet ombildades ett antal statliga myndigheter till bolag. Ansvaret för att betala den avtalspension som de anställda arbetat upp övertogs av de nybildade bolagen. Regeringen beslutade att staten genom Riksgäldskontoret skulle garantera dessa pensionsåtaganden och betala om bolagen i framtiden inte skulle ha möjlighet att fullgöra sina åtaganden.

Merparten av pensionsåtagandena är försäkrade hos Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti (PRI). För dessa åtaganden har Riksgäldskontoret ställt ut en s.k. efterborgen. Det innebär att infrianden sker endast om varken bolaget eller PRI kan betala ut pensionen.

Det största pensionsåtagandet ligger i de bolag som tidigare var en del av Postverket. Det finns också åtaganden till individer som var anställda i bland andra Domänverket och Byggnadsstyrelsen innan de bolagiserades.

Pensionsåtagandena uppgår till 8,5 miljarder kronor. Av dessa var 5,7 miljarder kronor försäkrade hos PRI.

5.1.3 Förväntade förluster i statens samlade garantiportfölj

De ansvariga myndigheterna värderar löpande de förväntade förlusterna, vilka utgör ett mått på den kostnad som följer med kreditrisken i de

garantiåtaganden som hanteras enligt garanti-modellen. Myndigheterna gör avsättningar för de förväntade förlusterna på skuldsidan i sina balansräkningar.

Insättningsgarantin och investerarskyddet regleras inte av budgetlagen utan i särskild lagstiftning. Det görs därför varken någon värdering av eller avsättning för den förväntade förlusten.

I tabell 5.3 redovisas avsättningar för förväntade förluster för de garantier som hanteras enligt den statliga garantimodellen. I tabellen framgår också hur avsättningarna står i relation till respektive ansvarig myndighets totala åtaganden.

De totala avsättningarna för förväntade förluster, i den del av statens garantiportfölj som värderas enligt garantimodellen, ökade från drygt 11 miljarder kronor 2015 till 13 miljarder kronor 2016. EKN:s avsättningar ökade under året medan Riksgäldskontorets, Sidas och Boverkets avsättningar minskade. Förutom att avsättningar påverkas av nivån på åtagandena och kreditrisken påverkas avsättningsbehovet även av exempelvis ränte- och valutakursförändringar. Den grupp av garantier som har störst avsättning i förhållande till sitt åtagande är EKN:s garantier. Under året har risken för ytterligare stora skadeutbetalningar i EKN:s problemärenden ökat kraftigt.

Tabell 5.3 Avsättningar för förväntade garantiförluster

(exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet, garantier till banker m.fl. och garantikapital)
Miljoner kronor

Myndighet	Garantiengagemang		Avsättning för förväntad förlust		Avsättning i relation till engagemang	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Riksgäldskontoret ¹	33 316	33 704	610	766	1,8%	2,3%
EKN ²	192 492	205 495	12 008	10 091	6,2%	4,9%
Sida ³	4 963	3 448	286	391	5,8%	11,3%
Boverket	1 985	1 489	28	80	1,4%	5,4%
Summa	232 756	244 135	12 932	11 328	5,6%	4,6%

¹ Riksgäldskontorets engagemang ingår inte insättningsgarantin och investerarskyddet, garantier till banker m.fl., garantikapital eller andra åtaganden där avsättningar inte görs för förväntade förluster.

² EKN återförsäkrar en del av sitt engagemang. Genom återförsäkringar har EKN reducerat avsättningar för förväntade garantiförluster med 385 miljoner kronor från 12 008 miljoner kronor till 11 623 miljoner kronor. Differensen mellan de i tabell 5.1 redovisade 201 502 miljoner kronor (Brutto 1) och ovanstående garantiengagemang 192 492 miljoner kronor (Brutto 2) utgörs av förfallna belopp som kan antas vara betalade. Avsättningsbehovet räknas på brutto 2.

³ I engagemangen för Sida ingår inte utfästelser.

Redovisning av åtaganden utanför garantimodellen

De garantiåtaganden som inte har prissatts enligt garantimodellen, och för vilka det därmed inte gjorts några avsättningar för förväntade förluster, redovisas som ansvarsförbindelser. Detta gäller för insättningsgarantin, investerarskyddet och garantikapital till internationella finansiella institutioner där eventuella infrianden för de senare belastar anslag. Dessa ansvarsförbindelser redovisas i huvudsak under not 54 i avsnitt 3, men i viss mån även under not 55.

5.1.4 Tillgångar i garantiverksamheten

Garantiverksamheten finansieras i normalfallet av avgifter som betalas av garantitagarna. I vissa fall täcks avgiften dock av anvisade anslag. Avgiften ska motsvara statens förväntade kostnad för åtagandet. Avgifter för förväntade förluster placeras på räntebärande konton i Riksgäldskontoret, på bankkonton eller i värdepapper som reserv för framtida infrianden och redovisas som en tillgång i myndigheternas balansräkningar. Staten har även tillgångar i form av regressfordringar från tidigare infriade garantier.

Värdepappersinnehav och långfristiga placeringar

De avgifter som debiteras för insättningsgarantin placeras i statsobligationer som förvaltas av Kammarkollegiet på uppdrag av Riksgäldskontoret. Kammarkollegiet placerar inkommande avgifter i statsobligationer som har en löptid på 10 år alternativt i de statsobligationer som har längst löptid.

Placeringarna utgör den s.k. insättningsgarantifonden, vilken har ett marknadsvärde inklusive konton, repor och upplupen ränta om 38,1 miljarder kronor vid utgången av 2016. För att höja avkastningen på portföljen får Kammarkollegiet sedan 2010 bedriva repo- verksamhet med portföljens värdepapper. Det innebär att värdepapper lånas ut och likviden placeras i omvända repor på motsvarande löptid i

statsskuldväxlar, statsobligationer och reala statsobligationer.

EKN och Sida placerar avgiftsmedel i utländsk valuta från exportkreditgarantier och u-kreditgarantier på valutakonton samt i obligationer.

Konton i Riksgäldskontoret

En stor del av avgifterna i garantiverksamheten redovisas på räntebärande konton i Riksgäldskontoret. Även återvinningar från tidigare infrianden tillförs kontona. Från de räntebärande kontona i Riksgäldskontoret hämtas medel för infrianden. En obegränsad kredit är kopplad till kontona.

Behållningen på dessa konton konsolideras med statens övriga finanser. Influtna avgifter reducerar statens upplåningsbehov, vilket minskar statsskulden. Kontobehållningarna i Riksgäldskontoret är således inte fonder med likvida medel för eventuella infrianden. Ett infriande belastar kontona, men det är enbart en redovisningsmässig hantering. Finansieringen av infrianden sker i praktiken genom statlig upplåning.

Kortfristiga placeringar och banktillgodohavanden

Myndigheterna har en mindre del av sina tillgångar som kortfristiga placeringar och banktillgodohavanden.

Regressfordringar

Förutom värdepappersinnehav och andra placeringar samt kontobehållningar i Riksgäldskontoret har myndigheterna även tillgångar i form av regressfordringar från tidigare infriade garantier. De uppgick till 11,4 miljarder kronor vid utgången av 2016. Större delen av dessa fordringar får betraktas som osäkra. Efter nedskrivningar för denna osäkerhet uppskattades värdet på regressfordringarna till 2,1 miljarder kronor. Större delen av det bedömda värdet gäller exportkreditgarantier.

Tabell 5.4 Tillgångar i garantiverksamheten

(exklusive stabilitetsfonden)

Miljoner kronor

Myndighet	Värdepappersinnehav och långfristiga placeringar		Konton hos Riksgäldskontoret		Kortfristiga placeringar och banktillgodohavanden		Regressfordringar (netto)		Totalt	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Riksgäldskontoret										
Insättningsgarantin ¹	37 158	34 258	423	396					37 581	34 654
Riksgäldskontoret, övriga garantier utom garantierna till banker m.fl.	679	530	313	334			296	97	1 288	961
EKN	5 417	2 865	20 813	23 766	1 753	533	1 574	2 096	29 557	29 259
Sida			1 934	1 899	126	90	183	154	2 242	2 143
Boverket			2 252	2 235			7	12	2 259	2 246
Summa	43 254	37 652	25 734	28 629	1 879	623	2 060	2 359	72 927	69 263

¹ Avser obligationerna som ingår i fonden till marknadsvärde. Totalt belopp för 2016 och 2015 skiljer sig från redovisade belopp i avsnitt 3 not 42. Skillnaden beror på att likvidkonto, repor samt upplupen ränta ingår i beloppet i not 42 men inte i denna tabell.

5.1.5 Jämförelse mellan avsättningar för förväntade förluster och tillgångar i garantiverksamheten

Tabell 5.5 Jämförelse mellan avsättningar för förväntade förluster och tillgångar i garantiverksamheten

(exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet, garantier till banker m.fl. och garantikapital)

Miljoner kronor

Myndighet	Garantiengagemang		Avsättning för förväntad förlust		Garantitillgångar enligt tabell 5.4 ¹		Nuvärde av framtida avgifter ⁴	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Riksgäldskontoret	33 316	33 704	610	766	1 288	961	32	36
EKN ²	192 492	205 495	12 008	10 091	29 557	29 259	4 631	4 645
Sida ³	4 963	3 448	286	391	2 242	2 143	34	39
Boverket	1 985	1 489	28	80	2 259	2 246		
Summa	232 756	244 135	12 932	11 328	35 346	34 609	4 697	4 720

¹ Summan 35 346 miljoner kronor motsvarar de totala tillgångarna i garantiverksamheten enligt tabell 5.4 exklusive insättningsgarantins tillgångar på 37 581 miljoner kronor.

² EKN återförsäkrar en del av sitt engagemang. Genom återförsäkringar har EKN reducerat avsättningar för förväntade garantiförluster med 385 miljoner kronor från 12 008 miljoner kronor till 11 623 miljoner kronor. Differensen mellan de i tabell 5.1 redovisade 201 502 miljoner kronor (Brutto 1) och ovanstående garantiengagemang 192 492 miljoner kronor (Brutto 2) utgörs av förfallna belopp som kan antas vara betalade. Avsättningsbehovet räknas på brutto 2.

³ I engagemangen för Sida ingår inte utfästelser.

⁴ Nuvärdet av de framtida avgifterna avser avtalade avgifter och anslag, vilka ännu inte inbetalats. De framtida avgifterna diskonteras med riskfri ränta justerad för kreditrisken i respektive engagemang. De framtida anslagen däremot är enbart diskonterade med riskfri ränta.

För att ta fram ett resultat för garantiverksamheten analyseras förhållandet mellan avsättningar för förväntade förluster och de tillgångar som finns i form av både inbetalda och kommande garantiavgifter.

Garantiverksamhetens skuld- och tillgångssida jämförs i tabell 5.5. Jämförelsen görs på myndighetsnivå. Insättningsgarantin, investerarskyddet, garantier till banker m.fl. samt garantikapital till internationella finansiella institutioner ingår inte eftersom förväntade förluster för dessa garantier inte har värderats.

Jämförelsen visar att för den del av garantiportföljen, som omfattas av garantimodellen

täcks avsättningarna för förväntade förluster väl av de avgifter som redan inbetalats (redovisas som garantitillgångar i tabell 5.5). Utöver det tillkommer nuvärdet av framtida avgifter. EKN:s garantiverksamhet utgör i dagsläget en väsentlig andel av överskottet.

Trots att världsekonomin under flera år genomgått en besvärlig tid, vilket även påverkat svensk ekonomi, är tillgångarna fortfarande större än avsättningarna. Under 2016 ökade tillgångarna, men även avsättningarna.

5.1.6 Flöden i garantiverksamheten och dessas påverkan på statens finanser

Tabell 5.6 Flöden i garantiverksamheten

Miljoner kronor

Myndighet	Avgifter förväntad förlust		Avgifter övriga		Återvinningar		Infrianden		Summa	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Riksgäldskontoret, insättningsgarantin			1 541	1 485					1 541	1 485
Riksgäldskontoret, garantier till banker m.fl.			0	5					0	5
Riksgäldskontoret, övriga garantier	6	8	4	2	16	1	-45	0	-19	12
EKN	1 347	1 506			1 059	314	-1 529	-476	877	1 344
Sida	20	47			22	18	0	-1	41	64
Boverket	21	13			7	5	0	0	28	19
Summa	1 394	1 575	1 544	1 493	1 103	339	-1 574	-477	2 468	2 929

Flöden i garantiverksamheten

Garantiverksamheten påverkar i flera fall statens lånebehov och därmed statsskulden. Det kan exempelvis vara betalningar av garantiavgifter, infrianden och återvinningar. I tabell 5.6 beskrivs dessa flöden.

Avgifter

Under 2016 motsvarade avgifterna för förväntad förlust samt övriga avgifter 2,9 miljarder kronor, varav huvuddelen var avgifter för insättningsgarantin och exportkreditgarantierna. Under 2015 uppgick avgifterna till närmare 3,1 miljarder kronor.

Återvinningar

Från tidigare utbetalningar vid infrianden återvanns 1,1 miljarder kronor. Huvuddelen av återvinningarna gällde exportkreditgarantier och av dessa var drygt hälften betalningar från Iran.

Infrianden

Utbetalningarna för infriade garantier uppgick till 1,6 miljarder kronor, främst rörande exportkreditgarantier.

Flöden i garantiverksamheten och dessas påverkan på lånebehovet

Posterna avgifter, infrianden och återvinningar har i olika grad påverkan på lånebehovet. Flöden i den del av garantiverksamheten som enbart har tillgångar i form av konton i Riksgäldskontoret,

eller finansiering genom anslag, påverkar direkt statens lånebehov. Däremot har flöden i den del av garantiverksamheten som har tillgångar i form av utomstatliga placeringar inte någon påverkan på lånebehovet. En analys av flödena pekar på att nettoflödet i garantiverksamheten totalt sett innebär att inbetalningarna till garantiverksamheten översteg utbetalningarna med 2,5 miljarder kronor 2016.

Statliga anslag i garantiverksamheten

I vissa fall kan riksdagen besluta att subventionera hela eller delar av avgiften för en viss garanti. När detta inträffar anvisar riksdagen normalt anslag för att betala avgiften.

Under 2016 utbetalades 4,4 miljarder kronor i statliga subventioner för garantiavgifter, exklusive de garantier som Sida svarar för. Det finns även några garantiåtaganden som vid infrianden helt eller delvis belastar anslag. Det gäller åtaganden i form av garantikapital, ukreditgarantier och kapitaltäckningsgarantier.

I tabell 5.7 visas vilka anslag som finansierade dessa subventioner samt vilka anslag i övrigt vars ändamål omfattar garantiverksamhet.

Tabell 5.7 Anslag vars ändamål omfattade garantiverksamhet

Miljoner kronor

Utgifts- område	Anslag	Garantiåtagande	Utfall	
			2016	2015
2	1:14 Vissa garanti- och medlemsavgifter	A/O Dom Shvetsii Vissa internationella finansieringsinstitut	0,33	0,33
7	1:1 Bistånds- verksamhet	Garantier under Lomé IV Bis och Cotonou-avtalet	-	-
7	1.1 Bistånds- verksamhet	U-kreditgarantier	-	-
7	1.1 Bistånds- verksamhet	NIB	2,95	4,25
7	1.1 Bistånds- verksamhet	NIB	1,17	1,88
22	1:2 Trafikverket: Banhållning	Arlandabanan Infrastructure AB	-	-

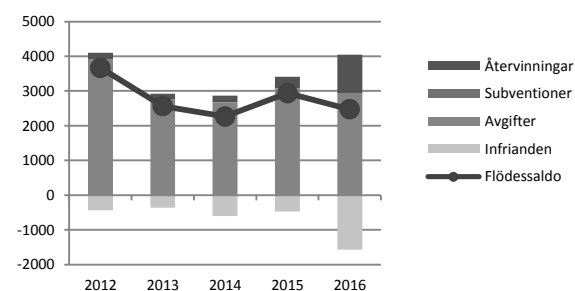
Tillbakablick på de senaste fem åren

De statliga subventionerna avseende garantiavgifter, exklusive Sida, har de senaste fem åren varierat mellan drygt 4 miljoner kronor och 8 miljoner kronor årligen. De avgifter som garantitagarna själva betalat har uppgått till mellan 2,7 och 4 miljarder kronor per år. Det är främst avgifterna från exportkreditgarantierna som bidragit till variationer över tiden.

Infriandena har sedan 2012 legat på en relativt konstant nivå runt 0,5 miljarder kronor fram till 2016 då infriandena ökade till 1,6 miljarder kronor. Under året gjordes ett fåtal stora infrianden gällande exportkreditgarantier inom kraftindustrin. Återvinningarna har under åren 2012 till 2014 varit stabila för att under 2015 och framför allt 2016 stiga avsevärt. Det var främst tidigare infriade exportkreditgarantier som återvanns.

Diagram 5.2 Återvinningar, statliga subventioner, avgifter, infrianden samt saldot för betalningsflödet 2012–2016

Miljoner kronor

5.2 Statlig utlåning med kreditrisk

Statliga lån, liksom statsbidrag och statliga garantier, ges till verksamheter som staten finner angelägna. Riksdag och regering beslutar om all statlig utlåning, antingen genom särskilda beslut för ett enskilt lån eller genom lagar och förordningar om låneprogram, t.ex. studielån.

Ett lån med kreditrisk innebär samma kreditrisk för staten som en kreditgaranti. Skillnaden är att finansieringen av lånet sköts av staten och vid garantier av en bank eller annat kreditinstitut. Merparten av statens utlåning finansieras direkt via upplåning genom Riksgäldskontoret.

I och med den reformerade budgetlagen infördes fr.o.m. 2012 en modell för den statliga utlåningen som innebär att garantier och lån behandlas enligt samma principer, dvs. en gemensam statlig garanti- och utlåningsmodell. Det innebär att räntan för ett lån ska motsvara statens finansieringskostnad för ett lån med samma löptid, ett räntepåslag som motsvarar förväntad förlust beräknad utifrån samma principer som gäller för statliga garantier samt ett påslag för administrationskostnaderna.

Före 2012 fanns det inte något generellt krav på att en avgift motsvarande statens förväntade kostnad skulle tas ut för lånen eller att en reserv skulle byggas upp för framtida kreditförluster. Hanteringen av studielånen anpassades till utlåningsmodellen fr.o.m. 2014.

5.2.1 Utlåningsportföljens sammansättning

Tabell 5.8 Statens utlåning med kreditrisk

Miljoner kronor

Utgifts- område	Kreditmyndighet respektive låntagare/ändamål	Utlånat belopp		Nedskrivningar		Utlåning och nedskrivning		Utlåningsram	
		2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
15	CSN, studielån ¹	212 202	207 095	27 039	27 867	185 163	179 228	211 000	206 000
*	CSN, hemutrustningslån	1 536	1 498	573	580	963 ²	918 ²		
22	Riksgäldskontoret, A-Train AB (Arlandabanan)	1 000	1 000	10	10	990	990	1 000	1 000
22	Riksgäldskontoret, Svedab AB ³ (Öresundsbrons landförbindelser)	5 511	5 396	229	292	5 282	5 104	3 361	3 361
24	Riksgäldskontoret, Svensk Exportkredit					0	0	125 000	80 000
2	Riksgäldskontoret, Irland ⁴	5 749	5 519			5 749	5 519		
17, 24	Riksgäldskontoret, övriga	182	245			182	245	1 130	1 130
*	Sida, biståndskrediter	25	35	9	7	16	28		
*	Sida, villkorslån	334	308	200	114	134	194		
*	Tillväxtverket, lokaliseringsslån m.m.	116	95	87	76	29	20		
*	Energimyndigheten, villkorslån	595	568	434	419	162	149		
*	Länsstyrelserna, lantbrukslån m.m.	23	44	11	30	11	14		
*	Kammarkollegiet, näringslån m.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Summa		227 274	221 805	28 593	29 395	198 681	192 409		

* Anslagsfinansierad utlåning.

¹ Det utlånade beloppet överstiger låneramen på grund av att även äldre anslagsfinansierade studielån ingår i det utlånade beloppet.

² Belopp för hemutrustningslån skiljer sig från redovisat belopp i avsnitt 3 not 29. Skillnaden beror på att ett skuldsaneringslån redovisas i denna tabell mot studielån medan motsvarande belopp i not 29 redovisas mot hemutrustningslånet.

³ Det utlånade beloppet överstiger utlåningsramen då ramen är 2009 års exklusive kapitaltjänstkostnader och mervärdesskatt.

⁴ Utlåningsramen är begränsad till det maximala utlåningsbeloppet. För Irland är detta belopp 600 miljoner euro.

Anm.: I denna tabell redovisas statens utlåning med kreditrisk varför beloppet inte stämmer överens med posten Utlåning i balansräkningen. Skillnaden utgörs av RGK:s utlåning till AP-fonden och Riksbanken, vilka uppgår till 0 miljoner kronor respektive 257 100 miljoner kronor. Denna utlåning betraktas inte som lån med kreditrisk.

Anm.: Tillväxtverket, Energimyndigheten, Länsstyrelserna och Kammarkollegiet finansierar sin utlåning med anslag varför utlåningsramar saknas.

Statens utlåning till privatpersoner, företag, projekt och andra stater, dvs. lån med kreditrisk, uppgick den 31 december 2016 till 227 miljarder kronor före nedskrivning, vilket är en ökning med 5 miljarder kronor jämfört med 2015. Den dominerande posten var studielånen från Centrala studiestödsnämnden (CSN) på 212 miljarder kronor, vilket motsvarade 93 procent av statens utlåning med kreditrisk. CSN hade också beviljat hemutrustningslån om 1,5 miljarder kronor.

Riksgäldskontorets utlåning på 12,4 miljarder kronor går till olika infrastrukturprojekt, flygindustrin samt utlåning till Irland. Övriga myndigheter hade en utlåning som tillsammans uppgick till drygt 1 miljard kronor inom bistånd samt till småföretagare, jordbrukare, fiskare m.fl. En beskrivning av de större lånen finns i avsnitt 5.2.2.

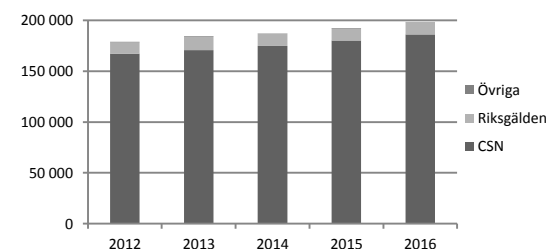
Enligt grundläggande redovisningsregler ska lånefordringar skrivas ned till det värde som

förväntas inflyta. Kreditmyndigheterna uppskattade nedskrivningarna till närmare 29 miljarder kronor eller 13 procent av utlånat belopp. CSN:s studielån stod för 27 miljarder kronor eller 95 procent av nedskrivningarna.

Utlåning efter nedskrivning har de senaste fem åren haft en uppåtgående trend och uppgick i slutet av 2016 till 199 miljarder kronor. Den främsta förklaringen är en ökning av CSN:s utlåning gällande studielån.

Diagram 5.3 Statens utlåning med kreditrisk efter nedskrivning 2012–2016

Miljoner kronor

Tabell 5.9 Statens utlåning med kreditrisk efter lånekategori

Miljoner kronor

Myndighet respektive lånekategori	Utlånat belopp		Nedskrivning		Utlåning efter nedskrivning	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015
CSN						
Lånefordringar	165 539	155 238	13 408	13 334	152 131	141 904
Lånefordringar med villkorad återbetalningsskyldighet	48 200	53 355	14 204	15 113	33 995	38 242
Utvecklingskapital/Royalty	-3	-3			-3	-3
<i>Delsumma</i>	<i>213 735</i>	<i>208 590</i>	<i>27 613</i>	<i>28 447</i>	<i>186 123</i>	<i>180 143</i>
Riksgäldskontoret						
Lånefordringar	11 279	10 935	229	292	11 050	10 643
Lånefordringar med villkorad återbetalningsskyldighet						
Utvecklingskapital/Royalty	1 163	1 225	10	10	1 153	1 215
<i>Delsumma</i>	<i>12 442</i>	<i>12 160</i>	<i>239</i>	<i>302</i>	<i>12 203</i>	<i>11 858</i>
Summa	226 177	220 750	27 852	28 749	198 326	192 001

Anm.: I CSN:s utlåning för 2016 ingår saldot på avräkningskontot om 3 miljoner kronor, vilket gör att beloppet i denna tabell inte överensstämmer med motsvarande belopp för CSN i tabell 5.8. Däremot överensstämmer beloppet med posten Utlåning i balansräkningen (se not 29 till balansräkningen).

I tabell 5.9 redovisas CSN:s och Riksgäldskontorets utlåning uppdelad på de tre kategorier som Ekonomistyrningsverket anger i sina anvisningar.

5.2.2 De olika lånen med kreditrisk

Studielån

Studielånen utgör en betydande del av statens lån med kreditrisk. Studielånen regleras i studie-stödslagen och särskilda förordningar. Omkring 1,5 miljoner personer hade vid utgången av 2016 studieskulder till CSN om sammanlagt 212 miljarder kronor. CSN bedömde de osäkra fordringarna till 27 miljarder kronor, vilket motsvarade 13 procent av det utlånade beloppet.

CSN administrerar flera olika typer av lån, som skiljer sig åt ur finansierings- och redovisningssynpunkt. Lånen kan delas in i två huvudkategorier.

- Lån som beviljats före 1989 och som har finansierats genom anslag på statens budget. Låntagarnas återbetalningar redovisas mot inkomsttitel på statens budget.
- Lån som beviljats från och med 1989 finansieras genom upplåning i Riksgäldskontoret.

CSN:s låntagare betalar en ränta som motsvarar 70 procent av CSN:s upplåningsränta i

Riksgäldskontoret. Denna ränta fastställs årligen av regeringen och baseras på den ovägda genomsnittsräntan för emission av statsskuldväxlar och statsobligationer under de tre senaste åren.

Avdraget på 30 procent från räntan kompenseras av att låntagarna inte medges avdrag för räntekostnader på studielån i sina självdeklarationer. Därmed blir nettoeffekten på budgetsaldot som helhet neutral.

När studielån skrivs av på grund av dödsfall, uppnådd åldersgräns eller av andra skäl amorterar CSN av sin skuld till Riksgäldskontoret med motsvarande belopp. Förluster på utlåning före 2014 finansieras med anslag då kostnaden uppkommer medan förluster avseende lån fr.o.m. den 1 januari 2014 finansieras från kreditreserven.

Hemutrustningslån

Sedan 1991 beviljar CSN lån till utländska medborgare, främst flyktingar, för inköp av hemutrustning. De utestående lånen var vid årsskiftet 1,5 miljarder kronor varav 0,6 miljarder kronor betraktas som osäker fordran.

Hemutrustningslånen finansierades fram t.o.m. 2011 genom lån i Riksgäldskontoret, men fr.o.m. 2012 finansieras denna utlåning med anslag. Utlåningen belastar anslaget 1:5 *Hemutrustningslån* under Utgiftsområde 13

Integration och jämställdhet. Regeringen fastställer vilken ränta som låntagarna ska betala till CSN. Låntagarnas räntebetalningar till CSN redovisas mot inkomsttitel.

Lån till infrastrukturprojekt

För vissa infrastrukturprojekt har riksdagen genom särskilda beslut gett Riksgäldskontoret i uppdrag att ställa ut lån till statliga eller privata företag. Det gäller byggandet av Arlandabanan och de svenska landanslutningarna till Öresundsbron. Vid utgången av 2016 var totalt 6,5 miljarder kronor utlånade till dessa projekt.

Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB
Lånet till Svensk-Danska Broförbindelsen SVEDAB AB, för finansiering av de svenska landanslutningarna till Öresundsbron, uppgick 2016 till 5,5 miljarder kronor. Återbetalningen av lånet, liksom Öresundsbro Konsortiets egna obligationslån, ska finansieras med intäkter från Öresundsbron. Värdet på lånet är nedskrivet med 0,2 miljarder kronor för förväntad förlust.

A-Train AB

Lånet till A-Train AB, det privata företag som driver Arlandabanan, är ett lån med villkorad återbetalning på 1 miljard kronor. I stället för vanlig återbetalning äger staten rätt till en årlig vinstdelning när de privata ägarna fått en viss, i låneavtalet reglerad, avkastning på sitt insatta kapital. Värdet på lånet är nedskrivet med 10 miljoner kronor för förväntad förlust.

Lån till exportfinansiering

Riksdagen bemyndigade i december 2008 regeringen att bevilja AB Svensk Exportkredit (SEK) en låneram för finansieringen av långfristiga krediter i Riksgäldskontoret. Den utestående låneramen har höjts från 80 miljarder kronor till 125 miljarder kronor för 2016. SEK tecknade dock inte låneramen under 2016 som Riksgäldskontoret hade fått i uppdrag av regeringen att göra tillgänglig. Låneramen har inte utnyttjats under perioden 2009–2016.

Lån som lyfts under ramen får från och med 2014 endast användas för finansiering av utlåning inom systemet för statsstödda exportkrediter (det s.k. CIR-systemet).

Lån till flygindustrin

Riksgäldskontoret har lämnat royaltylån till Saab AB och GKN Aerospace Sweden AB (tidigare Volvo Aero AB) för delfinansiering av utvecklingskostnaderna för vingbalkar respektive komponenter till flygmotorer.

Återbetalningarna är beroende av försäljningsintäkterna från projekten. Riksgäldskontoret har bedömt att det inte finns något nedskrivningsbehov i utlåningen.

Lån till andra stater

Under 2012 fick Riksgäldskontoret, efter bemyndigande från riksdagen, i uppdrag av regeringen att ställa ut lån om maximalt 600 miljoner euro till Irland. Lånet är ett tillägg till de lån som Internationella valutafonden (IMF) och EU ställt ut. Vid utgången av 2016 uppgick lånet till 5,7 miljarder kronor. År 2014 godkändes ett tilläggsavtal, vilket medger att Irland kan återbetala delar av sina lån från IMF i förtid, utan att samtidigt göra förskottbetalningar på lånet från Sverige.

Övriga lån med kreditrisk

Övrig utlåning med kreditrisk omfattar lån från Sida, Tillväxtverket, Energimyndigheten, Kammarkollegiet samt länsstyrelserna. Totalt uppgick dessa lån till 1 miljard kronor, vilket var oförändrat jämfört med 2015. Av utlånat belopp 2016 bedömdes 0,7 miljarder kronor som osäkra fordringar.

Dessa lån har finansierats via anslag på statens budget. Framtida kreditförluster är därmed redan finansierade. Låntagarnas betalningar av räntor och amorteringar redovisas mot inkomsttitel.

Störst var vid årsskiftet Energimyndighetens utlåning om 595 miljoner kronor, från vilka nedskrivningar gjordes med 434 miljoner kronor.

5.3 Analys av väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier

Utfallen i garanti- och utlåningsverksamheten kan bli både bättre och sämre än det som förväntansmässigt beräknats, även om det samlade utfallet över en mycket lång tidsperiod antas röra sig mot det förväntade. Sämre utfall brukar benämnas oförväntade förluster. Med liten sannolikhet kan utfallet bli mycket sämre än förväntat, vilket innebär stora oförväntade förluster. På grund av det behöver redovisningen av förväntade förluster kompletteras med en riskanalys av väsentliga risker i statens utlåning och utställda garantier.

Regeringen har gett Riksgäldskontoret i uppdrag att, i samverkan med EKN, CSN, Sida, Boverket och övriga berörda myndigheter, göra en samlad riskanalys av statens garanti- och utlåningsportfölj (Fi2010/05311). Uppdraget redovisas i en separat rapport. Analysen omfattar dels den s.k. ordinarie portföljen med garantier och lån till företag, privatpersoner och stater, dels insättningsgarantin.

Risken för stora förluster bedöms sammantaget som låg, både för den ordinarie portföljen och för insättningsgarantin.

Nedan följer en sammanfattning av analysen i den senaste rapporten ”Statens garantier och utlåning – en riskanalys” som lämnades till regeringen den 15 mars 2017 (Fi2017/01288/BATOT).

5.3.1 Den ordinarie portföljen

En central del i riskanalysen är att identifiera omständigheter som utgör möjliga orsaker till stora förluster i portföljen, s.k. riskfaktorer. En sådan orsak är ett mindre antal förluster för enskilt stora garantier eller lån med anledning av förekommande namnkonzentrationer. En annan orsak är kluster av förluster som tillsammans utgör stora belopp, vilka i regel förklaras av samvariationer. Samvariationer kan vara antingen direkta eller indirekta. Direkta samvariationer förklaras av affärsmässiga eller juridiska förbindelser mellan garantigäldenärerna och låntagarna. Indirekta samvariationer beror på ogynnsamma förändringar i bakgrundsfaktorer som påverkar flera garantigäldenärer och låntagare samtidigt. Det innebär en sårbarhet

mot koncentrationer i samma bransch eller geografiska region, sektorkonzentrationer. En annan förklaring till indirekta samvariationer är förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen.

Tabell 5.10 Riskbedömningar för garantier och lån till företag, privatpersoner och stater

Riskfaktorer	Riskbedömning	
	2016	2015
Risken för enskilt stora förluster på grund av namnkonzentrationer	Låg	Måttlig
Risken för kluster av förluster som uppgår till stora belopp på grund av:		
Strukturella kopplingar	Låg	Låg
Branschkoncentrationer	Låg	Låg
Geografiska koncentrationer	Låg	Låg
Förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen	Låg	Låg

Namnkoncentrationer

Med namnkonzentration menas låg diversifiering på grund av att en portfölj antingen innehåller ett fåtal engagemang eller att det finns exponeringar mot enskilda garantigäldenärer eller låntagare som är stora i förhållande till portföljens samlade omfattning.

Den ordinarie portföljen innehåller ett antal stora exponeringar, där de femton enskilt största utgör drygt 40 procent av portföljens storlek. Risken för stora förluster med anledning av detta bedöms som låg. Det beror på att de största exponeringarna främst utgörs av lån och garantier med minimal till måttlig kreditrisk.

Direkta samvariationer

Om det föreligger omständigheter där en garantigäldenärs eller låntagares finansiella problem smittar av sig på andra garanti- eller låntagare ökar sannolikheten för kluster av förluster. Sådana direkta samvariationer kan uppstå om det finns affärsmässiga eller juridiska förbindelser mellan garantigäldenärer och låntagare. Typiska exempel är exponeringar mot garanti- eller låntagare inom samma projekt, leverantörskedja eller företagskoncern.

Risken för sådana samvariationer i den ordinarie portföljen bedöms vara låg. Den ordinarie portföljen innehåller endast ett fåtal engagemang med juridiska kopplingar, gemen-

samt ägarintresse och koncerntillhörighet. Risken för direkta samvariationer som kan leda till stora samlade förluster bedöms därför vara låg.

Sektorkoncentrationer

Den ordinarie portföljen har en överlag god geografisk och branschmässig spridning av garantigäldenärer och låntagare. De sektor-baserade koncentrationer som likväl finns rör branschen för teleoperatörer och privatpersoner i Sverige. Båda sektorerna bedöms dock vara stabila och sannolikheten för allvarliga chocker låg. Det finns dessutom en viss motståndskraft hos garantigäldenärerna och låntagarna om negativa chocker väl sker.

Branschkoncentrationer

Med branschkoncentration avses låg diversifiering med hänsyn till garantigäldenärernas och låntagarnas branschtillhörighet. Det kan antingen handla om att portföljen är exponerad mot ett litet antal branscher eller att någon eller några enskilda branscher utgör en betydande andel av portföljen.

Branschkoncentrationer utgör en riskfaktor eftersom negativa chocker i en bransch kan ge upphov till kluster av förluster. Hur stor risken är beror till en del på sannolikheten för en kraftig eller överraskande chock som leder till att många företag inom branschen drabbas samtidigt. Risken påverkas även av garantigäldenärernas och låntagarnas motståndskraft mot en negativ chock. Ju bättre kreditvärdighet företagen har desto starkare motståndskraft.

Avseende garantier och lån till företag finns en god diversifiering gällande motparternas branschtillhörighet. Den mest framträdande branschkoncentrationen är mot telekommunikation, specifikt teleoperatörer. Risken för stora förluster från koncentrationen bedöms som låg. Branschen är stabil med låg sannolikhet för negativa chocker som kan medföra kluster av förluster. Kreditvärdigheten hos många av garantitagarna är dock relativt svag, under medel för branschen. En bidragande förklaring till detta är att en betydande del av garantigäldenärerna är verksamma i riskfyllda länder. De är dock till stor del etablerade bolag med starka positioner

på respektive hemmamarknad, vilket höjer bedömningen av motståndskraften mot negativa chocker.

Geografiska koncentrationer

Garantigäldenärer och låntagare i samma geografiska område påverkas simultant av förändringar i den gemensamma ekonomiska miljön. Det kan t.ex. vara konjunkturutveckling eller förändringar i valutor och räntor. På samma sätt som för branschkoncentrationer kan negativa chocker leda till indirekta samvariationer som leder till kluster av förluster.

Den ordinarie portföljen uppvisar en god geografisk spridning. Det finns dock en tydlig koncentration av garantier och lån i Sverige, till största delen via studielån till svenska privatpersoner. En allvarlig nedgång i svensk ekonomi, med ökad arbetslöshet som följd, kan antas ge upphov till ett inkomstbortfall för många studielåntagare samtidigt. Det skulle kunna ge upphov till förluster i form av minskade inbetalningar. Emellertid begränsas risken av att det handlar om ett stort antal små lån, varför det skulle krävas att en betydande andel av låntagarna får problem samtidigt för att det ska uppstå stora förluster. Därtill bedöms att studielåntagarna har en överlag hög utbildningsnivå som minskar risken för arbetslöshet samt att förekomsten av såväl offentliga som privata försäkringssystem dämpar inkomstbortfallet vid arbetslöshet.

Förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen

Det finns en risk för kluster av förluster på grund av samvariationer även i en perfekt diversifierad portfölj. Det följer av att omfattande förändringar i den allmänna ekonomiska utvecklingen, såsom ekonomiska kriser med stor spridning, skapar samvariationer även mellan garantigäldenärer och låntagare i olika branscher eller geografiska områden. Enligt Riksgäldskontorets bedömning skulle det krävas en mycket djup ekonomisk kris med global spridning för att sådana generella samvariationer skulle resultera i stora förluster för den ordinarie portföljen.

5.3.2 Insättningsgarantin

Insättningsgarantin kan infrias via ett ordinärt insolvensförfarande i form av konkurs eller i särskild ordning i form av resolution.

Om ett institut med garanterade insättningar drabbas av problem som leder till konkurs eller beslut av Finansinspektionen om att garantin ska träda in medför det ett så kallat direkt infriande av insättningsgarantin. Det innebär att ersättning betalas ut till insättarna i institutet, varefter insättningsgarantin tar över insättarnas fordran på institutet i konkursen.

Om ett problemfyllt institut i stället hanteras genom ett resolutionsingripande tar staten över kontrollen (men inte ägandet) av institutet för att rekonstruera eller avveckla det under ordnade former. Huvudregeln är att aktieägarna och långivarna får sina fordringar nedskrivna och/eller konverterade till aktiekapital utifrån en på förhand angiven prioritetsordning, s.k. skuldnedskrivning. Garanterade insättningar är dock undantagna från skuldnedskrivning. Eventuella förluster och återkapitaliseringsbehov som insättarna skulle ha svarat för om de inte vore undantagna från skuldnedskrivning ska i stället täckas av insättningsgarantin. Detta sker genom ett tillskott på tillgångssidan av institutets balansräkning.

åtagandet är avsevärt mindre än de redovisade insättningarna. Instituterna med de största insättningarna har dessutom en god kreditvärdighet, där sannolikheten för resolutionsingripanden är låg. Om ett ingripande ändå sker krävs det stora förluster i instituterna för att insättningsgarantin ska behöva bidra i resolution. Det gäller i synnerhet för de institut som vid ett resolutionsingripande har mer eget kapital och nedskrivningsbara skulder än vad som krävs för att uppfylla det minimikrav som ställs på instituterna. Givet att insättningsgarantin skulle tvingas bidra i resolution bedömer Riksgäldskontoret att det är mer sannolikt att bidraget avser återkapitalisering än förlusttäckning, vilket är en positiv faktor för statens återvinning av utbetalda medel.

Direkta infrianden

Riksgäldskontoret bedömer att risken är låg för att direkta infrianden av insättningsgarantin ska ge upphov till stora förluster. Givet storleken på garanterade insättningar i de berörda instituterna krävs det att flera institut fallerar samtidigt, men av oberoende orsaker, för att det ska kunna uppstå stora förluster. Vid direkta infrianden bedöms statens återvinning av utbetalda medel i genomsnitt bli relativt låg. Skillnaden i återvinning mellan enskilda ersättningsfall kan dock vara betydande.

Insättningsgarantins bidrag i resolution

Riksgäldskontoret bedömer att risken för stora förluster med anledning av insättningsgarantins möjliga bidrag i resolution bedöms vara låg. Den beloppsbegränsning som finns för garantins maximala bidrag i resolution innebär att

6

Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

6 Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

I detta avsnitt lämnar regeringen ett intygande avseende EU-medel under delad förvaltning mellan Europeiska kommissionen och Sverige. I avsnittet beskrivs även Sveriges avgift till EU och samtliga bidrag från EU inklusive medel som tas emot direkt från kommissionen av svenska myndigheter och inte redovisas mot inkomsttitlar och anslag på statens budget. I avsnittet redogörs dessutom för Europeiska revisionsrättens granskningar avseende kommissionens genomförande av budgeten 2015.

Avsnitten 6.1–6.4 lämnas även till kommissionen och till revisionsrätten. Av den anledningen innehåller avsnittet en redogörelse för den svenska förvaltningsmodellen och en kort beskrivning av de redovisningsprinciper som tillämpas i årsredovisningen för staten.

6.1 Redovisningsskyldighet för EU-medel i den svenska statsförvaltningen

Regeringen är inför riksdagen ansvarig för hur den styr riket. Regeringen är redovisningsskyldig inför riksdagen för statens medel och övriga tillgångar som står till dess disposition. Regeringen lämnar årligen en årsredovisning för staten till riksdagen. Årsredovisningen innehåller bl.a. utfallet på budgetens inkomsttitlar och anslag, konsoliderade resultat- och balansräkningar samt finansieringsanalys avseende samtliga statliga myndigheter, inklusive affärsverken, under riksdagen och regeringen samt de fonder och andelar i bolag som myndigheterna innehar. Sveriges av-

gift till EU och återflödet från EU-budgeten redovisas i såväl budgetens inkomsttitlar och anslag som i de konsoliderade resultat- och balansräkningarna i årsredovisningen för staten.

Regeringen har i hög grad delegerat beslutsfattandet avseende genomförandet av EU-program till förvaltningsmyndigheterna som är regeringens organ för att verkställa den fastlagda politiken. Riksdagen och regeringen beslutar om inriktningen och förutsättningarna för den statliga verksamheten och vilka verksamhets- och ansvarsområden som tilldelas myndigheterna. Myndigheterna har sedan långtgående befogenheter i sitt dagliga och operativa arbete. Det är dock regeringens uppgift att styra myndigheterna och försäkra sig om att myndigheterna fullgör sitt verksamhetsansvar.

6.1.1 Innehållet i regeringens nationella intygande avseende EU-medel

Regeringens nationella intygande för 2016 avseende EU-medel omfattar EU-medel hänförliga till de fleråriga budgetramarna 2007–2013 och 2014–2020, även kallat programperioder. Den tidigare programperioden håller på att avslutas.

Intygandet innehåller en årlig räkenskaps-sammanställning över medel mottagna från EU:s budget samt en redogörelse för hur dessa medel har fördelats på olika åtgärder. Med EU-medel avses i detta sammanhang de medel som förvaltas inom ramen för delad förvaltning mellan medlemsstaten Sverige och kommissionen. Medlen redovisas på budgetens anslag och inkomsttitlar. Intygandet, som ingår som en del i års-

redovisningen för staten, överlämnas till riksdagen, med kopia till kommissionen och revisionsrätten.

I intygandet bedömer regeringen huruvida EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen. Räkenskaperna som ligger till grund för sammanställningen är upprättade enligt god redovisningssed och har varit föremål för Riksrevisionens granskning.

Regeringens intygande baseras även på ramverket för intern styrning och kontroll. Genom ramverket ställer regeringen krav på att ansvariga myndigheter lämnar en försäkran vilken möjliggör för regeringen att utfärda ett nationellt intygande.

Regeringens intygande syftar till att öka riksdagens insyn i hur Sverige fullgör sitt förvaltningsansvar och hur tilldelade EU-medel används. Samtidigt medför intygandet krav på den interna styrningen och kontrollen hos de myndigheter som ansvarar för att förvalta medlen. Regeringens övergripande ambition är att säkerställa ett effektivt förvaltnings- och kontrollsystem kring EU-medlen i syfte att med rimlig säkerhet garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet.

6.1.2 Ramverket för intern styrning och kontroll

En god intern styrning och kontroll ger myndighetens ledning förutsättningar att driva verksamheten på ett effektivt sätt och uppnå önskat resultat. Inom det ekonomiadministrativa området kan brister och ofullständigheter motverkas i redovisningen, ekonomiska rapporter och beslutsunderlag. Med en god intern styrning och kontroll kan både avsiktliga och oavsiktliga fel begränsas och oegentligheter och andra former av bedrägligt beteende undvikas.

Samtliga svenska myndigheter som har ett förvaltande ansvar för EU-medel omfattas av ramverket för intern styrning och kontroll. Ramverket utgörs av flera samverkande förordningar:

- myndighetsförordningen (2007:515),
- internrevisionsförordningen (2006:1228),

- förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, och
- förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

I myndighetsförordningen fastställs att myndighetens ledning ansvarar för att myndighetens verksamhet ska bedrivas effektivt, enligt gällande rätt och de förpliktelser som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel. För ett antal myndigheter har regeringen dessutom i instruktion föreskrivit att de ska inrätta internrevision och därmed omfattas av internrevisionsförordningen. Genom att inrätta internrevision på utpekade myndigheter kan regeringen med rimlig säkerhet förvissa sig om att regelverken implementeras ändamålsenligt och följs. I internrevisionens uppgifter ingår att granska och lämna förslag till förbättringar av myndighetens process för intern styrning och kontroll.

Myndigheter som omfattas av internrevisionsförordningen omfattas även av förordningen om intern styrning och kontroll samt vissa särskilda bestämmelser i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag innebär bl.a. att myndigheten i sin årsredovisning ska uttala sig huruvida myndighetens interna styrning och kontroll har varit betryggande.

6.1.3 Omfattningen av regeringens nationella intygande

Genom medlemskapet i EU hanterar svenska myndigheter olika slags medel från och till EU:s budget. De medel som Sverige får i form av återflöde från EU-budgeten kommer huvudsakligen från EU:s jordbruksfonder och EU:s strukturfonder. Sverige får också stöd till transeuropeiska nätverk samt forsknings- och utbildningsprogram. För den senare bidragskategorin ligger dock ansvaret för att administrera och förvalta medlen på kommissionen och andra institutioner inom EU, inte på medlemsstaten och de omfattas därför inte av regeringens intygande.

Det är enbart de medel som Sverige erhåller och förvaltar gemensamt med kommissionen som omfattas av regeringens intygande. Ett delat

förvaltningsansvar innebär i korthet att kommissionen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av EU:s budget, men att medlemsstaten är ansvarig för att nationellt bygga upp ett förvaltnings- och kontrollsystem som garanterar en sund ekonomisk förvaltning av EU:s medel. På de områden där det föreligger ett delat förvaltningsansvar mellan Sverige och kommissionen har totalt åtta myndigheter varit utsedda att förvalta medlen.

Det finns även program inom territoriellt samarbete, även kallat Interregprogram. Territoriellt samarbete innebär att programmen genomförs inom flera länder för att utveckla samarbetet över nationsgränserna. Fem av dessa program förvaltas i Sverige av fyra myndigheter. Det är Botnia-Atlantica, Nord, Norra Periferin och Arktis, Sverige-Norge och Öresund-Kattegatt-Skagerrak som samtliga ingår i den Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Samtliga ovan nämnda program inom territoriellt samarbete är undantagna från bruttoredovisning på statens budget. Uppgifter från dessa program för perioden 2014–2020 ingår dock i resultat- och balansräkningarna för den nya programperioden genom att de förvaltande myndigheterna upprättar resultat- och balansräkningar särskilt för dessa medel.

Intygandet för 2016 gäller den svenska förvaltningen av EU-medel från

- Europeiska garantifonden för jordbruket,
- Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling,
- Europeiska regionala utvecklingsfonden,
- Europeiska socialfonden,
- Europeiska havs- och fiskerifonden,
- Asyl-, migrations- och integrationsfonden,
- Fonden för inre säkerhet, och
- Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt

Vissa fonder har samma namn och bedriver i stor utsträckning samma typ av verksamhet under programperioden 2014–2020 som under programperioden 2007–2013 medan några fonder har fått nya benämningar och ändrad inriktning. För ramprogrammet för solidaritet och hantering av migrationsströmmar (2007–2013) har avslutande redovisningar lämnats till kommissionen under 2016. ESV har uttalat sig om dessa, se avsnitt 6.3.3.

Nedan redogörs för förvaltningsansvaret för de fonder som under 2016 finansierat åtgärder.

Europeiska garantifonden för jordbruket

Europeiska garantifonden för jordbruket (Garantifonden) har under 2016 finansierat olika direktstöd till jordbrukare och interventioner i syfte att stabilisera jordbruksmarknaden. EU har svarat för finansieringen av stödåtgärderna.

Jordbruksverket har varit ansvarigt utbetalningsställe och har därmed haft det yttersta ansvaret för att dessa medel använts på ett korrekt och effektivt sätt. Ekonomistyrningsverket (ESV) har varit attesterande organ.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Landsbygdsfonden) har för programperioden 2014–2020 finansierat insatser för att främja miljön och verka för ökad konkurrenskraft och livskvalitet på landsbygden. Åtgärderna har finansierats gemensamt av Sverige och EU.

Jordbruksverket har varit ansvarigt utbetalningsställe för fonden och har därmed haft det yttersta ansvaret för att dessa medel använts på ett korrekt och effektivt sätt. ESV har varit attesterande organ.

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Europeiska regionala utvecklingsfonden (Regionala utvecklingsfonden) har för programperioden 2014–2020 finansierat åtgärder för att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna mellan regioner och invånare. Åtgärderna i programmet finansieras gemensamt av Sverige och EU.

För programperioden 2014–2020 kommer fonden att finansiera åtta regionala program, ett nationellt program och fem program inom territoriellt samarbete samt delar av programmet Lokalt ledd utveckling. Tillväxtverket är förvaltande myndighet för åtta regionala program, ett nationellt program samt ett program inom territoriellt samarbete (Öresund-Kattegatt-Skagerrak). För de fyra övriga territoriella programmen är Länsstyrelserna i Norrbottens (Nord), Väs-

terbottens (Botnia-Atlantica samt Norra Periferin och Arktis) respektive Jämtlands län (Sverige-Norge) förvaltande myndigheter för programperioden 2014–2020. Dessa myndigheter är ansvariga för att respektive program genomförs på ett korrekt och effektivt sätt. Myndigheterna har även svarat för utbetalningar av fondmedel. För programmet Lokalt ledd utveckling som finansieras via Regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden är Jordbruksverket förvaltande myndighet.

ESV är revisionsmyndighet för samtliga program inom Regionala utvecklingsfonden som förvaltats i Sverige.

Europeiska socialfonden

Europeiska socialfonden (Socialfonden) har för programperioden 2014–2020 finansierat åtgärder som syftar till att främja sysselsättningen och social delaktighet. Åtgärderna i det nationella strukturfondsprogrammet och delar av programmet Lokalt ledd utveckling har finansierats gemensamt av Sverige och EU.

Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) har varit förvaltande myndighet för det berörda programmet inom Socialfonden och har därmed ansvarat för att detta genomförts på ett korrekt och effektivt sätt. Myndigheten har även svarat för utbetalningar av fondmedlen. Svenska ESF-rådet har därutöver varit attesterande myndighet. För programmet Lokalt ledd utveckling som finansieras via Regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden är Jordbruksverket förvaltande myndighet.

ESV har varit revisionsmyndighet för programmen som finansieras från Socialfonden.

Europeiska havs- och fiskerifonden

Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) operationaliseras i Sverige i programperioden 2014–2020 genom havs- och fiskeriprogrammet. Programmet ger möjlighet till finansiering av åtgärder som understödjer dels genomförandet av den nya gemensamma fiskeripolitiken dels en hållbar utveckling av fiske och vattenbruk samt närliggande verksamhet.

Jordbruksverket är förvaltande och attesterande myndighet för fonden. ESV är revisionsmyndighet.

Asyl-, migrations- och integrationsfonden

Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF) ersätter de tidigare tre fonderna Europeiska flyktingfonden, Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare och Europeiska återvändandefonden. AMIF med programperioden 2014–2020 syftar till att bidra till att säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och underlättar rörlighet inom ramen för den reglerade invandringen. AMIF medfinansierar projekt inom asyl, integration och laglig migration samt återvändande. Åtgärderna i programmen finansieras gemensamt av Sverige och EU.

Migrationsverket är ansvarig myndighet för fonden. ESV är revisionsmyndighet.

Fonden för inre säkerhet

Fonden för inre säkerhet (ISF) är en EU-fond som ger ekonomiskt stöd till aktiviteter som stärker EU:s inre säkerhet i programperioden 2014–2020. ISF består av två delar: ISF Gräns och ISF Polis. ISF Gräns omfattar gränskontroller och viseringar. ISF Polis handlar om polissamarbete, brottsförebyggande arbete, bekämpning av brott och krishantering. Myndigheter och organisationer som är verksamma inom dessa områden kan söka stöd för olika projekt. Åtgärderna i programmen finansieras gemensamt av Sverige och EU.

Polismyndigheten är ansvarig myndighet. ESV är revisionsmyndighet.

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) är en EU-fond som syftar till att minska fattigdom och social utslagning. FEAD är en ny fond inom programperioden 2014–2020. Åtgärderna i programmen finansieras gemensamt av Sverige och EU.

Svenska ESF-rådet har varit förvaltande och attesterande myndighet för det operativa prog-

rammet för social delaktighet för dem som har det sämst ställt. ESV har varit revisionsmyndighet.

6.2 Räkenskapssammanställning av EU-medel

Räkenskapssammanställningen av EU-medel omfattar resultaträkning, balansräkning och kassamässig redovisning av utfall på anslag och inkomstitlar. Redovisningen för kalenderåret 2016 omfattar de fleråriga budgetramarna för 2007–2013 och 2014–2020 i respektive tabeller.

6.2.1 Redovisningsprinciper för räkenskapssammanställningen

Det är endast EU-medel med delat förvaltningsansvar som ingår i räkenskapssammanställningen. Övrig medfinansiering ingår inte. Dessa medel bruttoredo visas på statens budget. Från och med 2015 ingår även EU-medel med delat förvaltningsansvar som hanterats i program med territoriellt samarbete för programperioden 2014–2020. Dessa EU-medel har redovisats genom resultat- och balansräkning av de förvaltande myndigheterna som är undantagna från huvudregeln om bruttoredo visning på statens budget. Det innebär att förvaltande myndighet för Interregprogrammen inte redovisar inkomster från EU under inkomsttyp 6000 och motsvarande utgifter på anslag.

Sammanställningen bygger på uppgifter som har lämnats av de förvaltande myndigheterna. Uppgifterna har stämts av mot dessa myndigheters årsredovisningar. Redovisningsprinciperna för dessa medel är därmed desamma som de som gäller för årsredovisningen för staten i övrigt när det gäller kostnader, intäkter, fordringar och skulder samt utgifter och inkomster i statens budget. Principerna kan sammanfattas på följande sätt.

I resultaträkningen redovisas intäkter av EU-medel och kostnader för EU-stöd enligt bokföringsmässiga grunder. Det innebär att intäkter och kostnader redovisas det år de är hänförliga till, oavsett tidpunkten för betalning. Intäkter av uppbörd respektive kostnader för transfereringar uppkommer normalt under den period då betalning sker, men i de fall intäkterna eller

kostnaderna är hänförliga till en annan period än betalningen periodiseras de.

På balansräkningens tillgångssida redovisas en fordran eller periodavgränsningspost i fråga om en intäkt för vilken betalning ännu inte mottagits. För en mottagen betalning som avser en senare period eller som bedöms behöva återbetalas, redovisas en skuld eller periodavgränsningspost på balansräkningens skuldsida. Skillnaden mellan fordran, skuld och periodavgränsningspost är vanligen att om anspråk på betalning har ställts redovisas en fordran respektive skuld, annars redovisas en periodavgränsningspost.

Utgifter i statens budget som finansieras från EU-budgeten avser i allt väsentligt transfereeringar. Dessa redovisas mot anslag det år betalning sker. Undantag gäller för mindre belopp som omfattar förvaltningskostnader, som i stället redovisas mot anslag det år som kostnaderna hänför sig till. Inkomsterna i statens budget utgörs av bidrag från EU. De redovisas mot inkomstitel på statens budget det år betalning sker.

6.2.2 Resultaträkning

Resultaträkningen visar i sammandrag återflödet från EU-budgeten och hur pengarna använts.

Tabell 6.1 Resultaträkning för fleråriga budgetramen 2007–2013

Miljoner kronor

	2016	2015
Intäkter av bidrag från EU		
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	-22	872
Europeiska regionala utvecklingsfonden	-30	404
Europeiska socialfonden	0	115
Europeiska fiskerifonden	0	48
Europeiska flyktingfonden och Europeiska återvändandefonden	-17	-35
Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare	1	17
<i>Summa intäkter av bidrag från EU m.m.</i>	<i>-68</i>	<i>1 421</i>
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-	-34
Kostnader för lokaler	-	-1
Övriga driftkostnader	-	-24
<i>Summa verksamhetens kostnader</i>	<i>-</i>	<i>-59</i>
Lämnade bidrag		
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	-	-871
Europeiska regionala utvecklingsfonden	16	-345
Europeiska socialfonden	0	-109
Europeiska fiskerifonden	0	-44
Europeiska flyktingfonden och Europeiska återvändandefonden	0	-25
Europeiska fonden för integration av tredjelandsmedborgare	-	-16
<i>Summa lämnade bidrag</i>	<i>16</i>	<i>-1 411</i>
<i>Summa kostnader</i>	<i>16</i>	<i>-1 471</i>
Nettokostnad	-52	-49

Tabell 6.2 Resultaträkning för fleråriga budgetramen 2014–2020

Miljoner kronor

	2016	2015
Intäkter av bidrag från EU		
Europeiska garantifonden för jordbruket	6 663	5 515
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	1 630	564
Europeiska regionala utvecklingsfonden	693	137
Europeiska socialfonden	455	83
Europeiska havs- och fiskerifonden	4	2
Asyl-, migrations- och integrationsfonden	688	-
Inre säkerhetsfonden	19	1
Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak	22	4
Interreg Sverige-Norge	7	3
Interreg Botnia-Atlantica	6	-
Interreg Nord	6	-
Interreg Norra periferin och Arktis	4	-
Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt	3	0
<i>Summa intäkter av bidrag från EU m.m.</i>	<i>10 199</i>	<i>6 309</i>
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	-114	-91
Kostnader för lokaler	-5	-3
Övriga driftkostnader	-93	-74
<i>Summa verksamhetens kostnader</i>	<i>-212</i>	<i>-168</i>
Lämnade bidrag		
Europeiska garantifonden för jordbruket	-6 594	-5 721
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	-1 560	-498
Europeiska regionala utvecklingsfonden	-736	-57
Europeiska socialfonden	-413	-40
Europeiska havs- och fiskerifonden	-1	-1
Asyl-, migrations- och integrationsfonden	-7	-
Inre säkerhetsfonden	-12	-
Interreg Öresund-Kattegatt-Skagerrak	-22	-
Interreg Sverige-Norge	-15	-1
Interreg Botnia-Atlantica	-10	-
Interreg Norra periferin och Arktis	-4	-
Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt	-3	-
<i>Summa lämnade bidrag</i>	<i>-9 376</i>	<i>-6 318</i>
<i>Summa kostnader</i>	<i>-9 588</i>	<i>-6 486</i>
Nettokostnad/intäkt	611	-177

Intäkter – återflödet från EU-budgeten ökade

Intäkterna från EU ökade med 2 400 miljoner kronor 2016, vilket främst beror på att verksamheten för den nya programperioden har kommit igång jämfört med 2015. För programperioden 2014–2020 har intäkterna från EU ökat med 3 890 miljoner kronor medan intäkterna för programperioden 2007–2013 är negativa. Det beror på återbetalningar som skett till EU i samband med avslut av den gamla programperioden.

Jämfört med 2015 ökade intäkterna för programperioden 2014–2020 från Regionala utvecklingsfonden med 556 miljoner kronor och Socialfonden med 371 miljoner kronor.

För 2016 redovisade Jordbruksverket intäkter från jordbruksfonderna på 8 275 miljoner kronor vilket är en ökning med 1 274 miljoner kronor mot föregående år. Intäkterna utgörs till största delen av medel från jordbruksfonderna för finansiering av gårdsstöd och landsbygdsutveckling.

Tillväxtverket och till en mindre del Jordbruksverket redovisade intäkter på 663 miljoner kronor från Regionala utvecklingsfonden, vilket är en ökning med 556 miljoner kronor. Svenska ESF-rådet redovisade intäkter på 454 miljoner kronor från Socialfonden, vilket är en ökning med 256 miljoner kronor. Migrationsverket redovisade intäkter på 688 miljoner kronor från Asyl-, migrations- och integrationsfonden. Det är 688 miljoner kronor högre jämfört med 2015.

Tillväxtverket förvaltar även Interregprogrammet Öresund-Kattegatt-Skagerrak och redovisade intäkter på 22 miljoner kronor för programmet. Länsstyrelsen i Jämtland redovisade intäkter på 7 miljoner kronor från Interregprogrammet Sverige-Norge. Länsstyrelsen i Norrbotten redovisade intäkter på 6 miljoner kronor från Interregprogrammet Nord. Länsstyrelsen i Västerbotten redovisade intäkter på 6 miljoner kronor för Interregprogrammet Botnia-Atlantica och 4 miljoner kronor för Interregprogrammet Norra Periferin och Arktis. För samtliga Interregprogram har intäkterna från EU ökat med 38 miljoner kronor jämfört med 2015 då tre Interregprograms verksamhet inte hade kommit igång ännu.

Kostnader – lämnade bidrag finansierade från EU-budgeten ökade

Jordbruksverket är den myndighet som betalar ut störst del av de bidrag som finansieras med EU-medel. Av de medel Jordbruksverket lämnade i EU-finansierade bidrag om totalt 8 155 miljoner kronor utgör 6 594 miljoner kronor medel från Garantifonden och 1 560 miljoner kronor utgör medel från Landsbygdsfonden. Tillväxtverket och Jordbruksverket lämnade bidrag finansierade från Regionala utvecklingsfonden med 719 miljoner kronor vilket är en ökning med 317 miljoner kronor jämfört med 2015. Ökningen beror på ökade utbetalningar inom Regionala utvecklingsfonden 2014–2020.

Svenska ESF-rådets kostnader för lämnade bidrag finansierade från Socialfonden uppgick till 413 miljoner kronor. Migrationsverket redovisade lämnade bidrag finansierade från AMIF med 7 miljoner kronor. Sammantaget ökade bidrag finansierade med EU-medel med 1 632 miljoner kronor jämfört med 2015.

6.2.3 Balansräkning

Balansräkningen visar i sammandrag fordringar och skulder avseende medel från EU-budgeten.

Tabell 6.3 Balansräkning för fleråriga budgetramen 2007–2013

	2016-12-31	2015-12-31
<i>Miljoner kronor</i>		
Tillgångar		
Övriga kortfristiga fordringar	12	436
Upplupna intäkter	137	248
Summa tillgångar	149	683
Kapital		
Kapital	-371	133
Skulder		
Upplupna kostnader	98	72
Oförbrukade bidrag	37	47
Förutbetalda intäkter	386	432
Summa kapital och skulder	149	683

Tabell 6.4 Balansräkning för fleråriga budgetramen 2014–2020

Miljoner kronor

	2016-12-31	2015-12-31
Tillgångar		
Övriga kortfristiga fordringar	5 805	5 748
Upplupna intäkter	375	42
Summa tillgångar	6 180	5 790
Kapital		
Kapital	5 156	4 967
Skulder		
Upplupna kostnader	28	118
Oförbrukade bidrag	875	489
Förutbetalda intäkter	120	217
Summa kapital och skulder	6 180	5 790

Fordringarna minskade något

Fordringarna består huvudsakligen av Jordbruksverkets fordringar på EU för gårdssöd som utbetalades i slutet av 2016 med sammanlagt 5 805 miljoner kronor. I övrigt redovisar Tillväxtverket upplupna intäkter för programperioden 2007–2013 med 119 miljoner kronor och 28 miljoner kronor för programperioden 2014–2020, Migrationsverket med 305 miljoner kronor för programperioden 2014–2020 och Svenska ESF-rådet med 33 miljoner kronor för programperioden 2014–2020.

Skulderna ökade

Skulderna utgörs främst av oförbrukade bidrag i form av förskott från Landsbygdsfonden för den nya programperioden på 500 miljoner kronor och AMIF på 247 miljoner kronor.

6.2.4 Redovisning på statens budget – kassamässig redovisning

I tabellen redovisas utfall på anslag och inkomstitlar avseende EU-medel som genomförs med delad förvaltning i Sverige.

Tabell 6.5 Utfall på anslag och inkomstitlar för fleråriga budgetramen 2007–2013 (exkl. TEN-bidrag)

Tusentals kronor

UO/Anslag		Utfall 2016	Utfall 2015
08 1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	8 614	41 747
13 1:6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelands-medborgare	-	15 831
14 1:12 (2015)	Europeiska socialfonden för perioden 2007–2013	-282	109 415
19 1:3 (2015)	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	-16 059	353 908
23 1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	-674	46 979
23 1:19 ¹	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur för perioden 2007–2013	-6 467	892 060
Summa anslag		-14 869	1 459 939
Inkomstitlar			
6124	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007–2013	405 262	-
6213	Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007–2013	22 366	81 872
6313	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013	47 079	405 529
6413	Bidrag från Europeiska socialfonden 2007–2013	-	328 681
6911 ²	Övriga bidrag från EU	17 234	151 369
Summa inkomstitlar		491 941	967 451
Saldo		-506 810	492 489

¹ Avser anslagspost 1:19:7 Landsbygdsprogram för Sverige år 2007–2013, EU-medel.

² Undertitel till 6911 003 för Jordbruks- och livsmedelsstatistik på 1 554 000 kronor har inte delad förvaltning med EU och finns därför inte med i tabellen.

Tabell 6.6 Utfall på anslag och inkomsttitlar för fleråriga budgetramen 2014–2020 (exkl. TEN-bidrag)

Tusentals kronor

UO/Anslag		Utfall 2016	Utfall 2015
04 1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	19 100	1 489
08 1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	48 112	4 853
09 4:7	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014–2020	3 463	483
14 1:6	Europeiska socialfonden för perioden 2014–2020	454 406	83 460
19 1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	772 644	93 364
23 1:10	Gärdsstöd m.m.	6 449 235	5 607 203
23 1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	140 800	111 905
23 1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	3 138	4 165
23 1:19 ³	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur för perioden 2014–2020	1 609 595	535 063
Summa anslag		9 500 493	6 441 985
Inkomsttitlar			
6111	Gärdsstöd	6 345 238	6 271 956
6113	Övriga interventioner	127 496	121 682
6115	Djurbidrag	-5	349
6119	Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	6 911	206 129
6125	Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014–2020	1 966 784	1 621 131
6214	Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020	35 945	21 410
6314	Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	673 562	103 452
6414	Bidrag från Europeiska socialfonden 2014–2020	324 118	199 680
6911	Övriga bidrag från EU	568 023	98 955
Summa inkomsttitlar		10 048 072	8 644 744
Saldo		-547 580	-2 202 759

³ Avser anslagsposterna 1:19:2 Från EU-budgeten landsbygd - del till Jordbruksverket, EU 2014–2020 och 1:19:4 Från EU-budgeten landsbygd - Honungsprogrammet.

Utgifter i statens budget ökade

Utgifter som redovisades mot anslag utgörs till största delen av jordbruksstöd. Jordbruksverket redovisade utgifter för gårdsstöd med 6 449 miljoner kronor och åtgärder för landsbygdens miljö och struktur med 1 610 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. Jordbruksverket redovisade även utgifter för intervention och strukturstöd till fisket m.m.

Bland övriga utgifter redovisade Svenska ESF-rådet stöd från Socialfonden. Tillväxtverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län redovisade utfall på anslag som finansieras av Regionala utvecklingsfonden. Migrationsverket redovisade lämnade stöd från AMIF.

Inkomster i statens budget ökade

Inkomster av EU-medel i statens budget ökade med 928 miljoner kronor jämfört med 2015. Av årets totala inkomster från EU, utgör 84 procent, dvs. 8 852 miljoner kronor, inkomster avseende jordbruksstöd finansierade av Garantifonden och Landsbygdsfonden. Dessa medel liksom övriga jordbruksstöd ovan redovisades av Jordbruksverket.

Främst Tillväxtverket redovisade bidrag från Regionala utvecklingsfonden. Svenska ESF-rådet redovisade inkomster från Socialfonden på 324 miljoner kronor. På inkomsttitel Övriga bidrag från EU redovisade Migrationsverket inkomster från AMIF och Europeiska flykting- och återvändandefonden med 548 miljoner kronor.

6.3 Ansvariga myndigheters bedömningar

I detta avsnitt redogörs för de intyganden av räkenskaperna och bedömningar av den interna styrningen och kontrollen som ledningarna för de myndigheter som har ett förvaltande ansvar för EU-medel har lämnat i sina årsredovisningar för 2016. Vidare redogörs för de förvaltningsförklaringar som har lämnats till kommissionen i februari 2017 avseende förvaltning hos myndigheterna under 2016.

I avsnittet återges även resultaten av de iakttagelser som ESV och Riksrevisionen har gjort

vid sina granskningar av aktuella program och fonder i respektive myndigheters årsredovisningar.

6.3.1 Intygande av räkenskaper och bedömning av intern styrning och kontroll

Nedan följer en sammanställning av ansvariga myndigheters intyganden av räkenskaperna och bedömningar av den interna styrningen och kontrollen som myndigheternas ledningar har gjort i respektive årsredovisning.

Jordbruksfonderna

I årsredovisningen för 2016 intygar Jordbruksverkets generaldirektör att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vidare bedöms den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten vara betryggande.

Regionala utvecklingsfonden

Ansvariga myndighetsledningar vid Tillväxtverket, Länsstyrelserna i Jämtlands, Norrbottens och Västerbottens län intygar att årsredovisningen för 2016 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Den interna styrningen och kontrollen vid myndigheterna bedöms vara betryggande.

Socialfonden

Generaldirektören för Svenska ESF-rådet intygar i myndighetens årsredovisning för 2016 att den ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Den interna styrningen och kontrollen vid myndigheterna bedöms vara betryggande.

Havs- och fiskerifonden

Generaldirektören för Jordbruksverket intygar att årsredovisningen för 2016 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten bedöms vara betryggande.

Lokalt ledd utveckling

Generaldirektören för Jordbruksverket intygar att årsredovisningen för 2016 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vidare bedöms den interna styrningen och kontrollen vara betryggande.

Asyl-, migrations- och integrationsfonden

Generaldirektören för Migrationsverket intygar att årsredovisningen för 2016 ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vidare bedöms den interna styrningen och kontrollen vara betryggande.

Fonden för inre säkerhet

Generaldirektören för Polismyndigheten intygar i myndighetens årsredovisning för 2016 att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Generaldirektören uppger att det finns vissa brister avseende den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten. De angivna bristerna avser dock inte hantering av EU-medel.

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt

Generaldirektören för Svenska ESF-rådet intygar i myndighetens årsredovisning för 2016 att den ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten bedöms vara betryggande.

6.3.2 Årsräkenskaper och förvaltningsförklaringar

Samtliga myndigheter som förvaltar EU-medel inom ramen för delad förvaltning ska för programperioden 2014–2020 årligen förse kommissionen med räkenskaper över de utbetalningar som gjorts under perioden i enlighet med vad som fastställts i de sektorsspecifika reglerna. Räkenskaperna ska åtföljas av en förvaltningsförklaring. I förvaltningsförklaringen ska ansvarig för förvaltningen av EU-medlen bekräfta att

- uppgifterna är rättvisande, fullständiga och korrekta,
- utgifterna använts för tilltänkta ändamål, såsom dessa definieras i de sektors-specifika reglerna, och
- de kontrollsystem som införts ger tillräckliga garantier för de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet.

Förvaltningsförklaringen ska granskas av ett oberoende revisionsorgan, vilket ESV utgör för samtliga fonder som implementeras i Sverige.

ESV avstår att uttala sig om lagligheten och korrektheten för utgifter i räkenskaperna för de program och fonder för vilka ansökan om betalning som skickats till kommissionen inte omfattar några transaktioner och därmed uppgår till noll euro. Detta gäller regionala struktur-fondsprogram och nationellt regionalfondsprogram, programmet Lokalt ledd utveckling, fonderna FEAD och EHFF samt Interreg-programmen Norra periferin och Arktis, Botnia Atlantica, Sverige-Norge, Nord, Öresund-Kattegatt-Skagerrak. I övrigt gäller följande.

Jordbruksfonderna

Direktören för utbetalningsstället vid Jordbruksverket har undertecknat en förvaltningsförklaring i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008 där det framgår att räkenskaperna ger en sann, fullständig och korrekt bild av utgifterna och

intäkterna under räkenskapsåret. I synnerhet har alla skulder, förskott, säkerheter och lager registrerats i räkenskaperna, och alla inkomster som rör Garantifonden och Landsbygdsfonden har krediterats till rätt fonder. Vidare har ett system införts vid myndigheten som med rimlig säkerhet kan garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet, inbegripet att bidragsansökningarna uppfyller krav för stödberättigande och, när det gäller Landsbygdsfonden, att förfarandena för tilldelning av stöd förvaltas, kontrolleras och dokumenteras i enlighet med EU:s regler.

Av förvaltningsförklaringen framgår också att det för närvarande inte är möjligt att ta fram kontrollstatistik för samtliga, bl.a. på grund av att 15 procent av slutbetalningarna ännu ej gjorts för Landsbygdsfondens IAKS-population⁵. Därför kan direktören inte uttala sig om transaktionernas laglighet och korrekthet för samtliga populationer.

ESV har granskat årsräkenskaperna för Garantifonden och Landsbygdsfonden under budgetåret 2015/2016 och bedömt de interna kontrollrutiner som använts av det utbetalande organet. ESV har utfört sin revision i enlighet med kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 908/2014 av den 6 augusti 2014.

ESV anser att räkenskaperna för Garantifonden och Landsbygdsfonden är rättvisande, fullständiga och korrekta i alla väsentliga avseenden vad gäller de utgifter som belastat fonderna. ESV anser även att de interna kontrollrutiner som använts av det utbetalande organet har fungerat tillfredsställande grundat på granskning av Jordbruksverkets överensstämmelse med ackrediteringskriterierna. ESV anser dessutom att de utgifter för vilka man har ansökt om ersättning från kommissionen är lagliga och korrekta i alla väsentliga hänseenden.

ESV anser i sitt uttalande om förvaltningsförklaringen om Garantifonden och Landsbygdsfonden exkl. IAKS-population att det inte framkommit några omständigheter som ger skäl att ifrågasätta påståendena i förvaltnings-

⁵ IAKS står för Integrerat administrations- och kontrollsystem. Medlemsstaterna ska upprätta och tillämpa ett integrerat administrations- och kontrollsystem för vissa utbetalningar som fastställs i förordning (EU) nr 1307/2013 och i förordning (EU) nr 1305/2013.

förklaringen eller som tyder på att den inte överensstämmer med regelverket. När det gäller den del som omfattar Landsbygdsfondens IAKS-population avstår ESV från uttalande. Skälet är att Jordbruksverket inte har levererat en fullständig kontrollstatistik för populationen EJFLU-IAKS.

Regionala utvecklingsfonden

Generaldirektören för Tillväxtverket har undertecknat förvaltningsförklaringar för följande operativa program, för vilka Tillväxtverket är förvaltande myndighet:

- Nationellt regionalfondsprogram,
- Mellersta Norrland,
- Norra Mellansverige,
- Skåne-Blekinge,
- Småland och öarna,
- Stockholm,
- Västsverige,
- Öresund-Kattegatt-Skagerrak (territoriellt samarbete),
- Östra Mellansverige och
- Övre Norrland.

Detta görs i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att de bokförda uppgifterna har använts för avsedda ändamål och att de förvaltningssystem som införts för de operativa programmen ger tillräckliga garantier för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta.

Cheferna för de förvaltande myndigheterna för de interregionala programmen Sverige-Norge, Nord, Botnia-Atlantica och Norra peri-

ferin och Arktis har undertecknat förvaltningsförklaringar för respektive program i enlighet med förordning (EU) nr 1303/2013. Där framgår det att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att de bokförda uppgifterna har använts för avsedda ändamål och att de förvaltningssystem som införts för de operativa programmen ger tillräckliga garantier för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta.

ESV anser i enlighet med förordning (EU) nr 1303/2013 att räkenskaperna ger en rättvisande bild och bedömer att de förvaltnings- och kontrollsystem som inrättats fungerar tillfredsställande. Detta gäller såväl regionala struktur-fondsprogram som nationellt regionalfondsprogram och de interregionala programmen inom ramen för territoriellt samarbete.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete inte föranleder något tvivel mot vad som sägs i respektive förvaltningsförklaring.

Socialfonden

Generaldirektören för Svenska ESF-rådet har undertecknat en förvaltningsförklaring i enlighet med förordning (EU) nr 1303/2013 där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att de bokförda uppgifterna har använts för avsedda ändamål och att det förvaltningssystem som införts för det operativa programmet ger tillräckliga garantier för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta. Myndigheten har heller inte konstaterat några brister i förvaltnings- och kontrollsystemet.

ESV:s bedömning är att fondens räkenskaper i enlighet med förordning (EU) nr 480/2014 ger en rättvisande bild, att utgifterna i räkenskaperna för vilka återbetalning har begärts från kommissionen är lagliga och korrekta, samt att det förvaltnings- och kontrollsystem som inrättats fungerar tillfredsställande.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete inte föranleder något tvivel mot vad som sägs i förvaltningsförklaringen.

Lokalt ledd utveckling (LLU)

Det nationella programmet för lokalt ledd utveckling får stöd från ERUF och ESF.

Förvaltande och attesterande myndighet är Jordbruksverket.

Generaldirektören för Jordbruksverket har undertecknat en förvaltningsförklaring i enlighet med förordning (EU) 1303/2013 där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att de bokförda utgifterna har använts för avsett ändamål och att det förvaltnings- och kontrollsystem som införts ger tillräckliga garantier för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta.

ESV har i egenskap av revisionsmyndighet uttalat att räkenskaperna ger en rättvisande bild i enlighet med förordning (EU) nr 480/2014 och att det förvaltnings- och kontrollsystem som inrättats fungerar tillfredsställande.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete inte föranleder något tvivel mot vad som sägs i förvaltningsförklaringen.

Fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt (FEAD)

Generaldirektören för ESF-rådet har undertecknat en förvaltningsförklaring i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 223/2014 av den 11 mars 2014 om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att de bokförda uppgifterna har använts för avsedda ändamål och att det förvaltningssystem som införts för det operativa programmet ger tillräckliga garantier för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta. Myndigheten har heller inte konstaterat några brister i förvaltnings- och kontrollsystemet.

ESV:s bedömning är att fondens räkenskaper i enlighet med förordning (EU) nr 223/2014 ger en rättvisande bild och att det förvaltnings- och kontrollsystem som inrättats fungerar tillfredsställande.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete inte föranleder något tvivel mot vad som sägs i förvaltningsförklaringen.

Havs- och fiskerifonden

Generaldirektören för Jordbruksverket, som är förvaltande myndighet för Havs- och fiskeriprogrammet har undertecknat en förvaltnings-

förklaring i enlighet med förordning (EU) nr 1303/2013 där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att de bokförda utgifterna har använts för avsett ändamål och att det förvaltnings- och kontrollsystem som införts ger tillräckliga garantier för att de underliggande transaktionerna är lagliga och korrekta.

ESV bedömer i enlighet med förordning (EU) nr 1303/2013 att fondens räkenskaper ger en rättvisande bild och att det förvaltnings- och kontrollsystem som inrättats fungerar tillfredsställande. ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete inte föranleder något tvivel mot vad som sägs i förvaltningsförklaringen.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete inte föranleder något tvivel mot vad som sägs i förvaltningsförklaringen.

Asyl-, migrations- och integrationsfonden

Vikarierande generaldirektör för Migrationsverket har undertecknat en förvaltningsförklaring i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 514/2014 av den 16 april 2014 om allmänna bestämmelser för asyl-, migrations- och integrationsfonden och om ett instrument för ekonomiskt stöd till polis-samarbete, förebyggande och bekämpande av brottslighet samt krishantering där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att unionsutgifterna har använts för avsett ändamål och att det förvaltnings- och kontrollsystem som har införts har fungerat effektivt och har gett nödvändiga garantier för lagligheten och korrektheten i de bakomliggande transaktionerna.

I sitt uttalande om räkenskaperna i enlighet med förordning (EU) nr 514/2014 anser ESV att dessa ger en sann och rättvisande bild och att de utgifter för vilka ersättning ansökt är lagliga och korrekta. Vidare bedömer ESV att de har rimliga garantier för att de förvaltnings- och kontrollsystem som används fungerar tillfredsställande.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete, granskning av årsräkenskaperna samt granskning inför utnämning inte ger fog för att betvivla påståendena i förvaltningsförklaringen.

Fonden för inre säkerhet

Ekonomidirektören för Polismyndigheten har undertecknat en förvaltningsförklaring i enlighet med förordning (EU) nr 514/2014 där det framgår att räkenskaperna är rättvisande, fullständiga och korrekta, att unionsutgifterna har använts för avsett ändamål och att det förvaltnings- och kontrollsystem som har införts har fungerat effektivt och har gett nödvändiga garantier för lagligheten och korrektheten i de bakomliggande transaktionerna.

ESV:s anser i sitt uttalande om räkenskaperna i enlighet med förordning nr 514/2014 att dessa ger en sann och rättvisande bild och att de utgifter för vilka ersättning ansökts är lagliga och korrekta. Vidare bedömer ESV att de har rimliga garantier för att de förvaltnings- och kontrollsystem som används fungerar tillfredsställande.

ESV anger i sitt uttalande att ESV:s utförda revisionsarbete, granskning av årsräkenskaperna samt granskning inför utnämning inte ger fog för att betvivla påståendena i förvaltningsförklaringen.

6.3.3 Ekonomistyrningsverkets uttalanden om fonder för programperioden 2007–2013

ESV ska i egenskap av nationellt revisionsorgan granska och lämna uttalanden om avslutande redovisningar av fonder för programperioden 2007-2013 som ansvariga myndigheter har lämnat till kommissionen.

Under 2016 har fonderna i ramprogrammet för solidaritet och hantering av migrationsströmmar avslutats. För samtliga fonder inom 2007-2013 års ramprogram har ESV under 2016 bedömt om förvaltnings- och kontrollsystemen för de årliga programmen för 2013 har varit förenliga med tillämpliga bestämmelser i respektive grundläggande beslut. ESV anser vidare att de slutliga utgiftsredogörelserna på ett rättvisande sätt i allt väsentligt återger de utgifter som har betalats inom ramen för det årliga programmet och att ansökan om slutbetalning av gemenskapsbidraget till programmet är giltigt.

För de olika fonderna avses följande grundläggande beslut:

- Gränsfonden – Europaparlamentets och rådets beslut 574/2007/EG och kommissionens beslut 2008/456/EG,

- Integrationsfonden – Rådets beslut 2007/435/EG och kommissionens beslut 2008/457/EG,
- Flyktingfonden – Europaparlamentets och rådets beslut 573/2007/EG och kommissionens beslut 2008/22/EG, och
- Återvändandefonden – Europaparlamentets och rådets beslut 575/2007/EG och kommissionens beslut 2008/458/EG.

6.3.4 Riksrevisionens granskning av myndigheternas årsredovisningar och ledningens förvaltning

Enligt 3 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen bl.a. granska årsredovisningen för de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. Granskningen ska göras i enlighet med god revisionssed och syftar till att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Granskningen sker utifrån risk för väsentliga fel, vilket innebär att Riksrevisionen vid sin granskning fokuserar på de områden där det finns risk för väsentliga fel i myndigheternas årsredovisningar. Varje räkenskapsår avslutas granskningen med en revisionsberättelse, i vilken Riksrevisionen bl.a. uttalar sig om myndigheten i alla väsentliga avseenden har upprättat årsredovisningen enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, instruktion, regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut för myndigheten. Uttalandet i revisionsberättelsen avser även om myndigheten ger en rättvisande bild av dess ekonomiska resultat, finansiering och finansiella ställning per bokslutsdatum. Riksrevisionen uttalar sig dessutom om det skulle framkommit något som tyder på att ledningen i sin bedömning av myndighetens interna styrning och kontroll inte har följt förordningen om intern styrning och kontroll.

Med undantag för Tillväxtverket och Migrationsverket erhöll ansvariga förvaltande myndigheter av EU-medel för 2016 en standardutformad revisionsberättelse. För Tillväxtverket har Riksrevisionen lämnat en revisionsberättelse med avvikande mening. Enligt Riksrevisionen innehåller Tillväxtverkets årsredovisning för 2016 omfattande felaktigheter som påverkar hela

den finansiella redovisningen samt ger följdfele i de finansiella uppgifterna i resultatredovisningen.

De enskilda felen är dock inte väsentliga i den samlade finansiella redovisningen av EU-medel som regeringen lämnar i årsredovisning för staten. Regeringen gör därför bedömningen att felen i Tillväxtverkets årsredovisning inte väsentligt påverkar den finansiella redovisningen i detta avsnitt.

Migrationsverket har fått en revisionsberättelse med reservation avseende sin årsredovisning för 2016. Uttalandet är dock inte kopplat till myndighetens EU-medelshantering eller redovisning av EU-medel.

För övriga myndigheter lämnar Riksrevisionen uttalanden om att årsredovisningen ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av dess finansiella ställning per den 31 december 2016 samt av dess resultat och finansiering för året enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, instruktion, regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten.

6.4 Regeringens övergripande bedömning och nationella intygande av EU-medel

Regeringens intygande grundar sig på ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel, ESV:s revisionsutlåtanden och Riksrevisionens uttalande från granskningen av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll. För medel som implementeras i den fleråriga budgetramen för 2014–2020 ligger även förvaltningsförklaringar till grund för regeringens intygande.

Regeringen noterar att, med undantag för Tillväxtverket, har samtliga myndigheter som förvaltar EU-medel rapporterat rättvisande räkenskaper och bedömt att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande till de delar som de avser EU-medelshantering. Riksrevisionen har för dessa myndigheter inte gjort något uttalande med reservation eller avvikande mening.

De enskilda felen som föranlett Riksrevisionens avvikande mening avseende Tillväxtverkets årsredovisning har inte påverkat den totala finansiella sammanställningen väsentligt.

Regeringens nationella intygande

Regeringen lämnar följande intygande:

Rättvisande räkenskaper

Sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Betryggande intern styrning och kontroll

Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

6.5 Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetgenomförandet

I detta avsnitt redovisas revisionsrättens väsentligaste iakttagelser från årsrapporten om kommissionens genomförande av EU:s budget för 2015.

Revisionsrättens uppdrag är att göra en oberoende granskning av hur EU:s medel uppbärs och används, samt bedöma hur de europeiska institutionerna fullgör sina uppgifter i samband med detta. Revisionsrätten granskar om samtliga inkomster och utgifter har varit lagliga och korrekta och om den ekonomiska förvaltningen har varit sund. Syftet med revisionsrättens arbete är att bidra till att förbättra den ekonomiska förvaltningen av unionens medel på alla nivåer. Revisionsrättens granskningsmandat omfattar alla organ som förvaltar eller tar emot EU-medel. Det innebär att revisionsrätten inte bara granskar EU:s institutioner utan även nationella, regionala och lokala institutioner som hanterar EU-medel.

Varje år lämnar revisionsrätten sin årsrapport som innehåller iakttagelser om EU:s budgetgenomförande. Årsrapporten innehåller även en revisionsförklaring om räkenskapernas tillförlitlighet och de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet. I årsrapporten sammanfattas även revisionsrättens granskningar under föregående budgetår. Revisionsrättens årsrapport utgör underlag för ministerrådets ställningstagande till att rekommendera Europaparlamentet huruvida kommissionen bör beviljas ansvarsfrihet för det berörda budgetåret. Till re-

kommandationen om ansvarsfrihet lämnas även slutsatser angående de åtgärder som rådet anser att kommissionen bör vidta för att komma till rätta med de brister som revisionsrätten identifierat. Det är Europaparlamentet som slutligen beslutar i frågan om kommissionens ansvarsfrihet.

6.5.1 Väsentliga iakttagelser för budgetåret 2015

Revisionsrätten lämnade i sin revisionsförklaring för 2015 ett uttalande utan reservation för räkenskaperna. För genomförandet av budgeten lämnade däremot revisionsrätten ett uttalande med reservation.

Revisionsrättens granskning visade en felprocent på 3,8 procent för kommissionens genomförande av EU:s budget i dess helhet 2015 (jämfört med 4,4 procent för 2014). Revisionsrättens uppskattning av felprocenten är en uppskattning av hur mycket pengar som inte borde ha betalats ut från EU-budgeten eftersom de inte använts i enlighet med tillämpliga regler. Det är inte ett mått på konstaterat bedrägeri, ineffektivitet eller slöseri. Exempel på typiska fel är betalningar för icke stödberättigande utgifter eller för inköp där reglerna för offentlig upphandling inte har följts.

Områden med högst uppskattade felnivåer var 2015 Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning.

6.5.2 Revisionsrättens iakttagelser gällande Sverige

Revisionsrätten har gjort två iakttagelser gällande Sverige som inte nämns i årsrapporten, men som Sverige har ombetts att kommentera.

Båda fallen handlar om feluppmätt areal för jordbruksstöd. Sverige har svarat att revisionsrättens mätningar bara gjordes på en del av ansökningarna och att de faktiska mätningarna inte föranledde några återkrav.

6.5.3 Utgångspunkter för Sveriges agerande avseende revisionsrättens iakttagelser

I propositionen om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen m.m. (prop. 1994/95:40), som riksdagen ställt sig bakom (bet. 1994/95:FiU5, rskr. 1994/95:67), slås fast att Sverige ska verka för en effektiv och återhållsam EU-budgetpolitik och för att närhetsprincipen ska tillämpas på budgetområdet. I den svenska politiken ingår även att prioritera uppföljning och kontroll av EU-medel.

Kommissionen är enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ytterst ansvarig för budgetens genomförande. Medlemsstaterna har dock ett ansvar inför kommissionen och ska samarbeta med kommissionen i genomförandet av budgeten och för att upprätta effektiva kontrollsystem som säkerställer en sund ekonomisk förvaltning i medlemsstaterna. Sverige fäster stor vikt vid revisionsrättens iakttagelser och vid att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att komma tillrätta med de brister som revisionsrätten upptäcker.

Förslaget som ministerrådet enades om i februari 2017 var att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för budgetåret 2015. Sverige röstade i likhet med förra året nej till rekommendationen vid omröstningen eftersom revisionsrättens granskning visade en hög felprocent. Nederländerna och Storbritannien röstade också nej till att bevilja kommissionen ansvarsfrihet.

6.6 Redovisning av samtliga EU-medel

I detta avsnitt redogörs för samtliga medel till och från EU-budgeten som redovisats mot inkomstitlar och anslag på statens budget. Utöver utfallet för 2016 redovisas de fyra närmast föregående årens utfall kassamässigt. Redovisningen omfattar samtliga medel under delad förvaltning oavsett till vilken fond eller vilken flerårig budgetram medlen är hänförliga. Detta avsnitt ger därmed en översikt över hur EU-budgeten påverkar statens budget. Därutöver omnämns sådana bidrag från EU-budgeten till statliga myndigheter som inte redovisas mot

statens budget, men som redovisas i resultaträkningen.

6.6.1 Avgiften till EU

EU:s budget upprättas med stöd av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. EU-budgetens utgifter och inkomster ska balansera och det är budgetens utgifter som styr behovet av inkomster. Inkomsterna utgörs huvudsakligen av egna medel i form av avgifter från medlemsstaterna. Egna medel fastställs enligt regelverket i rådets beslut 2014/335/EU, Euratom av den 26 maj 2014 om systemet för Europeiska unionens egna medel. De egna medlen består av fyra komponenter.

Tullavgiften består av handelstullar som tas ut enligt den gemensamma tulltaxan vid handel med länder utanför EU. Dessa inkomster tillfaller EU-budgeten. Medlemsstaterna får dock behålla 20 procent⁶ av inkomsterna för att finansiera administrativa kostnader.

Inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken tas en särskild produktionsavgift för socker ut. Dessa inkomster tillfaller EU-budgeten, med avdrag för finansiering av administrativa kostnader enligt samma procentsats som för tullavgifter.

Den tredje delen av avgiften, den s.k. mervärdesskattebaserade avgiften, beräknas som en procentuell andel av respektive medlemsstats harmoniserade mervärdesskattebas. Harmoniserad mervärdesskattebas innebär att medlemsstaternas inkomster från mervärdesskatt justeras för att uppnå likabehandling mellan medlemsstaterna.

Den fjärde delen av avgiften baseras på bruttonationalinkomsten (BNI). Medlemsstaternas sammanlagda BNI-avgifter är en restpost och storleken fastställs för att säkra att EU-budgetens inkomster och utgifter balanserar. Avgiftens storlek för respektive medlemsstat beräknas som medlemsstatens andel av EU:s BNI multiplicerad med den del av EU-budgetens utgifter som inte täcks av de övriga egna medlen.

Ett antal medlemsstater har dock medgetts särskilda nedsättningar av sina avgifter, som i sin tur finansieras av övriga medlemsstater. Nedsättningarna ska korrigera orimliga nettobördor, dvs. kompensera de länder som relativt sett får lite tillbaka från EU-budgetens utgiftssida jämfört med storleken på deras avgifter. Dessa nedsättningar hanteras med retroaktivitet från den 1 januari 2014 sedan Europeiska unionens beslut om egna medel trädde i kraft i oktober 2016. Kassamässigt reglerades nedsättningarna i januari 2017.

6.6.2 Redovisningen i och vid sidan av statens budget

På statens budget bruttoredo visas det återflöde av medel med delat förvaltningsansvar som administreras av svenska myndigheter. Bruttoredo visning innebär att betalningar från EU redovisas mot inkomsttitel medan de bidragsutbetalningar som myndigheterna gör redovisas mot anslag på statens budget. Redovisningen i dessa delar är kassamässig. Som tidigare nämnts ingår även program inom territoriellt samarbete under delad förvaltning, men dessa redovisas vid sidan av statens budget.

Betalningar från EU redovisas samlat under inkomsttypen 6000 Bidrag från EU m.m. och specificeras på separata inkomsttitlar. EU-avgiften redovisas på anslaget 1:1 *Avgiften till Europeiska unionen* under utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen.

Utgifterna inom utgiftsområdet utgörs av Sveriges betalningar till kommissionen för EU-budgeten. EU-budgeten beslutas årligen inom en flerårig budgetram. Eftersom EU-budgetens inkomster och utgifter ska balansera och merparten av inkomsterna utgörs av avgifter från medlemsstaterna styr EU-budgetens utgiftsnivå i hög grad utgiftsnivån inom utgiftsområde 27. Sveriges avgift kan förändras under året och avvika från beräkningen i statens budget beroende på ett flertal faktorer, som t.ex.:

- faktisk uppbörd av tullar och importavgifter,
- revideringar av medlemsstaternas BNI,
- revideringar av baser för mervärdesskatt,
- utfallet av EU-budgeten för tidigare år, och
- ändringsbudgetar på unionsnivå.

⁶ Beslut om egna medel för perioden 2014–2020 har trätt i kraft och där uppgår behållningen till 20 procent. Detta tillämpas retroaktivt fr.o.m. den 1 januari 2014. Tidigare var behållningen 25 procent.

Lägre avgift till EU än beräknat i budgeten

Sveriges avgift till EU uppgick 2016 till 30 350 miljoner kronor och är därmed 1 477 miljoner kronor (4,6 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget.

utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Lägre avgift 2016

Jämfört med 2015 minskade avgiften till EU med 13 882 miljoner kronor (31,4 procent). Det lägre utfallet förklaras av den BNI-baserade avgiften varav ca 6 700 miljoner kronor avsåg en förskottsbetalning som gjordes i december 2015 som avsåg 2016. Den BNI-baserade avgiften uppgick till 19 953 miljoner kronor, vilket är 14 019 miljoner kronor lägre än föregående år. Den mervärdeskattebaserade avgiften blev 379 miljoner kronor högre än 2015 och uppgick till 5 398 miljoner kronor.

Periodiserad EU-avgift i resultaträkningen

Kostnaden för Sveriges avgift till EU 2016 uppgick till 27 294 miljoner kronor (se avsnitt 3, not 4). Det är 3 056 miljoner kronor lägre än det kassamässiga utfallet i budgetens utfall, som uppgick till 30 350 miljoner kronor. Skillnaden förklaras främst av återbetalningar av Sveriges mervärdesskattebaserade avgift.

Återflöde från EU till statens budget ökade

Betalningarna från EU via inkomstitlar på statens budget ökade med 1 247 miljoner kronor. De medel som Sverige får som återflöde från EU-budgeten kommer huvudsakligen från Landsbygdsfonden. I tabell 6.7 sammanfattas det kassamässiga flödet mellan EU-budgeten och den svenska statens budget under perioden 2012–2016.

Uppgifterna i tabellen ger inte en helt fullständig bild av effekterna på statens budget av EU-medlemskapet. Utöver de anslag som helt eller delvis finansieras av EU-bidrag, måste hänsyn tas till att det förekommer utgifter genom den medfinansiering som staten ibland står för genom anslag på statens budget, t.ex. under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, utgiftsområde 19 Regional tillväxt och

Tabell 6.7 Avgift till och återflöde från EU (kassamässigt)

Miljoner kronor

	2012	2013	2014	2015	2016	Förändring 2016-2015
Tullavgift	4 004	3 820	4 185	4 711	4 609	-101
Sockeravgifter	46	-7	53	24	25	1
Mervärdesskattebaserad avgift	1 643	1 714	5 252	5 019	5 398	379
BNI-baserad avgift	25 461	31 478	31 600	33 972	19 953	-14 019
Storbritannien-avgift	298	407	463	506	365	-141
Summa betalningar till EU¹	31 452	37 412	41 553	44 232	30 350	-13 882
Bidrag från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket	-1	0	0	0	0	0
Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	5 896	5 850	6 165	6 600	6 480	-120
Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen	2 564	1 603	1 945	1 621	2 372	751
Bidrag från EU till fiskerieringen	2	94	38	103	58	-45
Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden	1 003	1 292	1 395	509	721	212
Bidrag från Europeiska socialfonden	-1	842	1 982	524	324	-200
Bidrag till transeuropeiska nätverk	212	393	294	123	383	260
Övriga bidrag från EU	107	192	45	253	642	389
Summa bidrag m.m.²	9 782	10 266	11 864	9 733	10 980	1 247
Nettoflöde från statens budget till EU	21 670	27 146	29 689	34 498	19 370	-15 128

¹ Redovisat mot anslag 1:1 Avgiften till Europeiska unionen.² Redovisat mot inkomsttitlar under inkomsttyp 6000 Bidrag från EU m.m.

Medfinansieringen är en förutsättning för att Sverige ska kunna tillgodogöra sig medel från de flesta av fonderna i EU-budgeten.

Garantifonden finansieras helt genom EU-budgeten bortsett från valutakursdifferenser och finansiella korrigeringar. Utgifter hänförliga till Sveriges medlemskap i EU förekommer även under olika myndigheters förvaltningsanslag. Eftersom samarbetet inom EU är integrerat i den nationella verksamheten och utgifter för europeiskt samarbete förekom redan före Sveriges anslutning 1995, är dessa svåra att särredovisa.

Anslagen för EU-bidrag på statens budget uppgick 2016 till 9 868 miljoner kronor (tabell 6.8 och 6.9). Dessa utgifter ska motsvaras av medel från respektive fond inom EU-budgeten. År 2016 uppgick inkomsterna från EU-budgeten till 10 980 miljoner kronor (tabell 6.7). Beroende på periodiserings- och valutakursdifferenser samt finansiella korrigeringar skiljer sig alltså utfallet på anslagen från vad som redovisats som bidrag från EU på inkomsttitlar med 1 112 miljoner kronor.

Periodiseringseffekterna uppkommer eftersom EU-budgeten generellt sett ersätter utbetalningar av stöd i efterhand. För Garantifonden

och övriga strukturfonder förskottas dock viss del av det belopp för programperioden som varje medlemsland tilldelats. Statens budget står dessutom för den valutarisk som uppstår i och med att stöden betalas ut i kronor medan kravet på ersättning från EU-budgeten görs i euro enligt gällande regler för valutaomräkning. Kommissionen gör därefter sina utbetalningar i euro.

Tabell 6.8 Anslag finansierade med EU-medlen för fleråriga budgetramen 2007–2013

Tusental kronor

	Anslagsnamn	Utfall 2016	Utfall 2015	Förändring 2016-2015
08 1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	8 614	41 747	-33 133
13 1:6	Från EU-budgeten finansierade insatser för integration av tredjelandsmedborgare	-	15 831	-15 831
14 1:12 (2015)	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	-282	109 415	-109 697
19 1:3 (2015)	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	-16 059	353 908	-369 968
23 1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	-674	46 979	-47 653
23 1:19 ¹	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur 2007–2013	-6 467	892 060	-898 527
Summa		-14 869	1 459 940	-1 474 809

¹ Avser anslagspost 1:19:7 Landsbygdsprogram för Sverige år 2007–2013, EU-medel.**Tabell 6.9 Anslag finansierade med EU-medlen för fleråriga budgetramen 2014–2020**

Tusental kronor

	Anslagsnamn	Utfall 2016	Utfall 2015	Förändring 2016-2015
04 1:18	Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	19 100	1 489	17 611
08 1:8	Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	48 112	4 853	43 259
09 4:7	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014–2020	3 463	483	2 980
14 1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	454 406	83 460	370 946
19 1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	772 644	93 364	679 280
22 1:10	Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	382 745	123 084	259 662
23 1:10	Gårdsstöd m.m.	6 449 235	5 607 203	842 032
23 1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	140 800	111 905	28 895
23 1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	3 138	4 165	-1 027
23 1:19 ²	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur 2014–2020	1 609 595	535 063	1 074 532
Summa		9 883 238	6 565 069	3 318 169

² Avser anslagsposterna 1:19:2 Från EU-budgeten landsbygd - del till Jordbruksverket, EU 2014–2020 och 1:19:4 Från EU-budgeten landsbygd – Honungsprogrammet.

6.6.3 Redovisning i resultaträkningen

I resultaträkningen för staten (avsnitt 3) redovisas avgiften till EU under posten Transferringar till utlandet. Återflödet från EU redovisas under posten Intäkter av bidrag. Dessa intäkter redovisas det år som stödet betalas ut till bidragsmottagarna, vilket motsvarar det år kostnaden uppstår. Det kan därför finnas skillnader i resultaträkningen och den kassamässiga redovisningen i statens budget.

myndigheter, inklusive universitet och högskolor, emot 1 850 miljoner kronor i bidrag från EU-budgeten som enbart redovisades som intäkter av bidrag i resultaträkningen och som därmed inte framgår av redovisningen på statens budget (se avsnitt 3 not 3).

Bidrag vid sidan av statens budget

Det finns också bidrag från EU-budgeten, exempelvis från ramprogrammen för forskning som inte redovisas på statens budget, utan endast i resultaträkningen. Under 2016 tog statliga

Bilaga 1

Specifikation av inkomster i statens budget

Bilaga 1 Specifikation av inkomster i statens budget 2016 med 2016 års inkomststruktur

<i>Tusental kronor</i>					
Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
Skatt på arbete	1 133 697 237	1 140 329 355	6 632 118	1 049 768 143	985 660 634
1100 Direkta skatter på arbete	606 496 570	608 062 324	1 565 754	558 269 800	530 251 516
1110 <i>Inkomstskatter</i>	725 748 771	726 558 875	810 104	686 524 847	650 087 834
1111 Statlig inkomstskatt	57 362 178	56 566 578	-795 600	50 805 949	47 435 920
1115 Kommunal inkomstskatt	668 386 593	669 992 297	1 605 704	635 718 897	602 651 914
1120 <i>Allmän pensionsavgift</i>	113 126 901	113 131 437	4 536	108 355 811	103 955 142
1121 Allmän pensionsavgift	113 126 901	113 131 437	4 536	108 355 811	103 955 142
1130 <i>Artistskatt</i>	0	341	341	1 865	0
1131 Artistskatt	0	341	341	1 865	0
1140 <i>Skattereduktioner</i>	-232 379 102	-231 628 328	750 774	-236 612 722	-223 791 461
1141 Allmän pensionsavgift	-113 091 740	-113 102 201	-10 461	-108 327 809	-103 926 374
1144 Fastighetsavgift	-234 900	-240 065	-5 165	-240 065	-234 984
1151 Sjöinkomst	-53 835	-54 050	-215	-54 050	-54 889
1153 Jobbskatteavdrag	-103 669 158	-104 911 699	-1 242 541	-104 000 965	-100 160 680
1154 Husavdrag	-15 312 469	-13 303 312	2 009 157	-23 694 897	-19 168 173
1155 Gåvor till ideell verksamhet	0	0	0	-283 779	-246 360
1156 Övriga skattereduktioner	-17 000	-17 000	0	-11 156	-
1200 Indirekta skatter på arbete	527 200 667	532 267 031	5 066 364	491 498 343	455 409 119
1210 <i>Arbetsgivaravgifter</i>	512 369 066	515 605 340	3 236 274	491 636 774	471 097 866
1211 Sjukförsäkringsavgift	69 551 422	78 539 543	8 988 121	64 332 437	60 287 318
1212 Föräldraförsäkringsavgift	41 571 065	42 107 856	536 791	38 447 831	36 037 568
1213 Arbetskkadeavgift	4 796 661	4 856 303	59 642	4 430 576	4 151 354
1214 Ålderspensionsavgift	168 854 521	170 026 375	1 171 854	161 913 267	154 990 391
1215 Efterlevandepensionsavgift	18 706 979	18 954 055	247 076	17 305 128	16 216 113
1216 Arbetsmarknadsavgift	45 938 815	41 631 773	-4 307 042	37 925 910	39 365 613
1217 Allmän löneavgift	157 970 046	156 196 960	-1 773 086	149 989 175	136 710 685
1218 Ofördelade avgifter	0	-437 864	-437 864	160 098	235 817
1219 Nedsatta avgifter	4 979 557	3 730 339	-1 249 218	17 132 354	23 103 006
1240 <i>Egenavgifter</i>	13 623 935	13 135 674	-488 261	11 841 439	11 634 272
1241 Sjukförsäkringsavgift	2 432	526 063	523 631	256 174	290 085
1242 Föräldraförsäkringsavgift	1 106 543	674 490	-432 053	602 839	597 441
1243 Arbetskkadeavgift	127 471	127 970	499	84 442	103 757
1244 Ålderspensionsavgift, netto	5 177 125	5 125 737	-51 388	4 606 884	4 515 855
1245 Efterlevandepensionsavgift	497 724	499 693	1 969	443 216	443 220
1246 Arbetsmarknadsavgift	20	39 070	39 050	-974	6 362
1247 Allmän löneavgift	3 959 162	4 005 958	46 796	3 849 704	3 673 171
1249 Nedsatta avgifter	2 753 458	2 136 693	-616 765	1 999 155	2 004 381

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
1260 Avgifter till pensionssystemet	-35 151 360	-35 586 414	-435 054	-33 644 777	-31 875 650
1261 Avgifter till pensionssystemet	-35 151 360	-35 586 414	-435 054	-33 644 777	-31 875 650
1270 Särskild löneskatt	43 424 754	44 501 158	1 076 404	40 283 126	37 021 683
1271 Pensionskostnader, företag	34 948 325	35 779 553	831 228	34 174 191	30 957 611
1272 Pensionskostnader, staten	3 432 859	3 773 265	340 406	3 743 396	3 615 017
1273 Förvärvsinkomster	3 699 974	3 620 483	-79 491	1 590 415	1 668 568
1274 Egenföretagare	1 343 596	1 327 858	-15 738	775 123	780 487
1280 Nedsättningar	-7 733 014	-5 867 033	1 865 981	-19 131 509	-33 136 337
1281 Sjöfartsstöd	0	0	0	0	-1 414 746
1282 Arbetsgivaravgifter	-4 979 557	-3 730 339	1 249 218	-17 132 354	-23 103 006
1283 Egenavgifter, generell nedsättning	-2 670 766	-2 059 772	610 994	-1 925 480	-1 928 289
1284 Egenavgifter, regional nedsättning	-82 691	-76 921	5 770	-73 675	-76 092
1285 Nystartjobb	0	0	0	0	-6 606 838
1286 Stöd till yrkesintroduktionsanställning	0	0	0	0	-7 366
1290 Tjänstegruppliv	667 286	478 306	-188 980	513 290	667 286
1291 Tjänstegruppliv	667 286	478 306	-188 980	513 290	667 286
1300 Skatt på kapital	200 279 507	222 449 962	22 170 455	244 977 023	200 218 365
1310 Skatt på kapital, hushåll	46 721 530	61 570 477	14 848 947	69 063 871	47 978 952
1311 Skatt på kapital	59 331 206	78 378 518	19 047 312	87 167 075	69 322 366
1312 Skattereduktion kapital	-12 459 128	-16 800 622	-4 341 494	-18 096 393	-21 317 703
1313 Expansionsmedelsskatt	-150 548	-7 420	143 128	-6 811	-25 712
1320 Skatt på företagsvinster	101 302 132	106 389 988	5 087 856	119 588 846	96 534 319
1321 Skatt på företagsvinster	101 302 132	106 389 988	5 087 856	119 588 846	96 534 319
1330 Kupongskatt	4 943 554	5 732 308	788 754	4 633 702	4 209 768
1331 Kupongskatt	4 943 554	5 732 308	788 754	4 633 702	4 209 768
1340 Avkastningsskatt	5 061 051	3 498 773	-1 562 278	8 370 909	10 249 003
1341 Avkastningsskatt, hushåll	0	101 518	101 518	101 518	192 230
1342 Avkastningsskatt, företag	4 877 871	3 310 031	-1 567 840	8 007 330	9 783 121
1343 Avkastningsskatt på individuellt pensionssparande	183 180	87 225	-95 955	262 061	273 651
1350 Fastighetsskatt	32 710 311	32 927 381	217 070	32 424 778	31 983 395
1351 Fastighetsskatt, hushåll	699 106	672 207	-26 899	669 986	671 246
1352 Fastighetsskatt, företag	15 347 988	15 412 808	64 820	15 290 309	15 223 724
1353 Kommunal fastighetsskatt, hushåll	13 431 722	13 483 899	52 177	13 179 207	12 893 810
1354 Kommunal fastighetsskatt, företag	3 231 495	3 358 468	126 973	3 285 275	3 194 614
1360 Stämpelskatt	9 540 929	12 331 034	2 790 105	10 895 050	9 261 456
1361 Stämpelskatt	9 540 929	12 331 034	2 790 105	10 895 050	9 261 456

<i>Tusental kronor</i>		Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
Inkomsttitel						
1380	Arvsskatt	0	0	0	-132	1 474
1381	Arvsskatt	0	0	0	-132	1 474
1400	Skatt på konsumtion och insatsvaror	510 395 500	532 809 778	22 414 278	501 586 229	469 536 722
1410	Mervärdesskatt	385 151 674	406 371 276	21 219 602	380 315 171	354 984 075
1411	Mervärdesskatt	385 151 674	406 371 276	21 219 602	380 315 171	354 984 075
1420	Skatt på alkohol och tobak	25 140 381	25 848 763	708 382	25 581 959	24 173 926
1421	Skatt på tobak	11 448 119	11 918 007	469 888	11 825 215	11 375 777
1422	Skatt på etylalkohol	4 008 305	4 238 641	230 336	4 202 306	4 073 046
1423	Skatt på vin	5 610 347	5 577 565	-32 782	5 502 095	5 039 469
1424	Skatt på mellanklassprodukter	170 855	146 743	-24 112	151 654	157 699
1425	Skatt på öl	3 884 172	3 973 355	89 183	3 894 983	3 509 352
1426	Privatinförsel av alkohol och tobak	18 583	-5 548	-24 131	5 706	18 583
1430	Energiskatt	44 981 356	44 566 964	-414 392	40 696 293	38 988 850
1431	Skatt på elektrisk kraft	21 457 673	21 058 802	-398 871	20 394 756	19 719 457
1432	Energiskatt bensin	11 787 368	11 908 323	120 955	10 749 510	10 656 353
1433	Energiskatt oljeprodukter	11 411 309	11 304 658	-106 651	9 243 526	8 311 723
1434	Energiskatt övrigt	325 006	295 182	-29 824	308 502	301 316
1440	Koldioxidskatt	22 833 799	24 138 342	1 304 543	24 604 616	23 333 823
1441	Koldioxidskatt bensin	8 111 811	8 219 235	107 424	8 573 426	8 489 568
1442	Koldioxidskatt oljeprodukter	13 882 292	15 354 822	1 472 530	15 397 365	14 262 576
1443	Koldioxidskatt övrigt	839 696	564 285	-275 411	633 825	581 679
1450	Övriga skatter på energi och miljö	5 499 360	5 203 721	-295 639	4 816 287	4 444 388
1451	Svavelskatt	14 109	10 820	-3 289	12 286	10 211
1453	Särskild skatt mot förorening	49 262	51 987	2 725	53 529	49 135
1454	Skatt på bekämpningsmedel och gödsel	124 886	126 691	1 805	114 562	105 112
1455	Skatt på termisk effekt i kärnkraftsreaktorer	4 643 878	4 252 688	-391 190	3 767 510	3 840 689
1456	Avfallsskatt	142 176	302 069	159 893	297 307	139 808
1457	Avgifter till Kemikalieinspektionen	44 400	49 348	4 948	43 717	42 655
1458	Övriga skatter	146 090	74 117	-71 973	185 377	73 779
1459	Intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter	334 559	336 000	1 441	342 000	183 000
1470	Skatt på vägtrafik	20 121 879	19 696 302	-425 577	18 752 203	16 807 070
1471	Fordonsskatt	14 042 209	13 381 354	-660 855	13 289 578	11 576 354
1472	Vägavgifter	783 906	896 290	112 384	817 815	753 466
1473	Trängselskatt	2 470 100	2 578 506	108 406	1 835 907	1 675 834
1474	Skatt på trafikförsäkringspremier	2 825 664	2 840 152	14 488	2 808 903	2 801 416
1480	Övriga skatter	6 667 051	6 984 411	317 360	6 819 700	6 804 590
1481	Systembolaget AB:s överskott	261 095	201 960	-59 135	197 641	250 956
1482	Inlevererat överskott från Svenska Spel AB	4 572 750	4 866 000	293 250	4 803 119	4 762 404
1483	Skatt på spel	16 368	14 551	-1 817	15 733	15 275
1484	Lotteriskatt	1 316 300	1 440 658	124 358	1 337 074	1 304 724

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
1485 Lotteriavgifter	30 500	29 742	-758	30 590	29 237
1486 Skatt på annonser och reklam	241 238	200 802	-40 436	200 069	225 130
1488 Lokalradioavgifter	118 100	124 493	6 393	130 097	115 891
1489 Avgifter avseende Myndigheten för radio och tv	8 700	8 700	0	8 700	8 700
1491 Avgifter för telekommunikation	102 000	97 505	-4 495	96 677	92 273
1500 Skatt på import	6 455 282	6 076 768	-378 514	6 275 134	5 806 810
1511 Tullmedel	6 377 711	6 043 668	-334 043	6 242 954	5 737 032
1512 Sockeravgifter	77 571	33 101	-44 470	32 180	69 778
1600 Restförlä och övriga skatter	5 780 139	15 853 979	10 073 840	7 583 195	7 124 754
1610 Restförlä skatter	-5 874 886	-4 709 091	1 165 795	-4 321 261	-5 874 886
1611 Restförlä skatter, hushåll	-1 535 108	-1 736 713	-201 605	-1 410 028	-1 535 108
1612 Restförlä skatter, företag	-4 339 778	-2 972 378	1 367 400	-2 911 234	-4 339 778
1620 Övriga skatter, hushåll	3 293 693	4 155 675	861 982	3 848 940	2 815 479
1621 Omprövningar aktuellt beskattningsår	-82 591	-216 942	-134 351	-216 942	-187 740
1622 Omprövningar äldre beskattningsår	3 579 489	-105 045	-3 684 534	774 577	3 579 489
1623 Anstånd	-2 604 728	2 116 929	4 721 657	1 088 877	-2 604 728
1624 Övriga skatter	2 132 520	2 046 789	-85 731	1 888 484	1 747 181
1625 Skattetillägg	137 059	146 727	9 668	146 727	147 658
1626 Förseningsavgifter	131 944	167 218	35 274	167 218	133 620
1630 Övriga skatter, företag	369 055	3 794 643	3 425 588	-978 486	2 529 455
1631 Omprövningar aktuellt beskattningsår	-960 612	-1 237 790	-277 178	-1 237 790	-2 422 882
1632 Omprövningar äldre beskattningsår	400 000	-843 679	-1 243 679	-982 718	3 340 735
1633 Anstånd	-1 000 000	3 491 826	4 491 826	-329 016	431 786
1634 Övriga skatter	516 123	539 263	23 140	529 448	101 501
1635 Skattetillägg	1 149 360	1 505 854	356 494	812 615	840 792
1636 Förseningsavgifter	264 184	339 168	74 984	228 974	237 523
1640 Intäkter som förs till fonder	7 992 277	12 612 752	4 620 475	9 034 002	7 654 705
1641 Insättningsgarantiavgifter	4 870 771	4 914 058	43 287	4 973 178	4 533 199
1642 Avgifter till Kärnavfallsfonden	2 451 051	3 735 653	1 284 602	3 466 764	2 451 051
1644 Batteriavgifter	4 451	3 612	-839	5 041	4 451
1645 Kväveoxidavgifter	666 004	566 174	-99 830	589 019	666 004
1647 Resolutionsavgift	-	3 393 255	3 393 255	-	-
Totala skatteintäkter	1 856 607 665	1 917 519 843	60 912 178	1 810 189 723	1 668 347 285
1700 Avgående poster, skatter till EU	-6 455 282	-6 076 768	378 514	-6 275 134	-8 294 810
1710 EU-skatter	-6 455 282	-6 076 768	378 514	-6 275 134	-8 294 810
1711 EU-skatter	-6 455 282	-6 076 768	378 514	-6 275 134	-8 294 810
Offentliga sektorns skatteintäkter (periodiserat)	1 850 152 383	1 911 443 074	61 290 691	1 803 914 590	1 660 052 475

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
1800 Avgående poster, skatter till andra sektorer	-917 514 503	-920 043 896	-2 529 393	-875 825 550	-831 911 401
1810 Skatter till andra sektorer	-917 514 503	-920 043 896	-2 529 393	-875 825 550	-831 911 401
1811 Kommunala inkomstskatter	-684 659 347	-686 348 313	-1 688 966	-651 697 029	-618 253 988
1812 Avgifter till AP-fonder	-232 855 156	-233 695 583	-840 427	-224 128 521	-213 657 412
Statens skatteintäkter (periodiserat)	932 637 880	991 399 178	58 761 298	928 089 040	828 141 074
1900 Periodiseringar	19 963 915	52 395 938	32 432 023	-34 147 271	-26 188 952
1910 Uppbördsförskjutningar	17 742 737	30 141 308	12 398 571	-30 111 720	-7 157 137
1911 Uppbördsförskjutningar	17 742 737	30 141 308	12 398 571	-30 111 720	-7 157 137
1920 Betalningsförskjutningar	2 226 683	22 565 754	20 339 071	-3 452 770	-19 026 310
1921 Kommuner och landsting	2 363 021	-391 397	-2 754 418	7 023 183	-7 874 865
1922 Ålderspensionssystemet	1 840 742	1 610 603	-230 139	737 765	-447 694
1923 Företag och hushåll	-1 341 675	20 534 167	21 875 842	-11 354 738	-7 869 383
1924 Kyrkosamfund	-669 035	786 981	1 456 016	91 916	-83 786
1925 EU	33 630	25 400	-8 230	49 103	-2 750 583
1930 Anstånd	-5 505	-311 124	-305 619	-582 781	-5 505
1931 Anstånd	-5 505	-311 124	-305 619	-582 781	-5 505
1000 Statens skatteinkomster (kassamässigt)	952 601 795	1 043 795 116	91 193 321	893 941 769	801 952 123
2100 Rörelseöverskott	3 433 100	4 234 640	801 540	6 982 912	4 149 223
2110 Affärsverkens inlevererade överskott	506 700	729 000	222 300	475 000	553 000
2114 Luftfartsverkets inlevererade överskott	11 700	0	-11 700	0	0
Affärsverket Svenska Kraftnätets inlevererade utdelning och inleverans av motsvarighet till statlig skatt	495 000	729 000	234 000	475 000	553 000
2116	495 000	729 000	234 000	475 000	553 000
2118 Sjöfartsverkets inlevererade överskott	0	0	0	0	0
2120 Övriga myndigheters inlevererade överskott	226 400	705 640	479 240	2 407 912	296 223
2124 Inlevererat överskott av Riksgäldskontorets garantiverksamhet	50 000	26 454	-23 546	18 239	41 818
2126 Inlevererat överskott av statsstödd exportkredit	100 000	164 137	64 137	99 938	254 405
2127 Inlevererat överskott av övriga myndigheter	76 400	515 049	438 649	2 289 735	-
2130 Riksbankens inlevererade överskott	2 700 000	2 800 000	100 000	4 100 000	3 300 000
2131 Riksbankens inlevererade överskott	2 700 000	2 800 000	100 000	4 100 000	3 300 000
2200 Överskott av statens fastighetsförvaltning	239 000	286 271	47 271	259 882	487 624
2210 Överskott av fastighetsförvaltning	239 000	286 271	47 271	259 882	487 624
Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	239 000	286 271	47 271	259 882	487 624
2215	239 000	286 271	47 271	259 882	487 624

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
2300 Ränteinkomster	1 996 046	1 960 272	-35 774	1 345 195	2 074 436
2320 <i>Räntor på näringslån</i>	-954	-946	8	-874	-899
2314 Ränteinkomster på lån till fiskerinäringen	8	0	-8	4	10
2316 Ränteinkomster på vattenkraftslån	0	0	0	0	0
2322 Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	-1 050	-999	51	-994	-993
2323 Räntor på övriga näringslån	0	0	0	0	0
2324 Ränteinkomster på lokaliseringsslån	88	53	-35	116	84
2340 <i>Räntor på studielån</i>	36 000	35 807	-193	40 342	37 195
2341 Ränteinkomster på statens lån för universitetsstudier och garantilån för studerande	0	0	0	0	0
2342 Ränteinkomster på allmänna studielån	36 000	35 807	-193	40 342	37 195
2343 Ränteinkomster på studielån upptagna efter 1988	0	0	0	0	0
2390 <i>Övriga ränteinkomster</i>	1 961 000	1 925 410	-35 590	1 305 727	2 038 140
2391 Ränteinkomster på markförvärv för jordbrukets rationalisering	0	0	0	1	4
2392 Räntor på intressemedel	0	0	0	0	0
2394 Övriga ränteinkomster	60 000	58 310	-1 690	58 112	72 352
2397 Räntor på skattekonton m.m., netto	1 901 000	1 867 100	-33 900	1 247 614	1 965 784
2400 Inkomster av statens aktier	14 000 000	12 588 323	-1 411 677	19 520 615	12 435 929
2410 <i>Inkomster av statens aktier</i>	14 000 000	12 588 323	-1 411 677	19 520 615	12 435 929
2411 Inkomster av statens aktier	14 000 000	12 588 323	-1 411 677	19 520 615	12 435 929
2500 Offentligrättsliga avgifter	9 563 724	10 360 777	797 053	8 490 482	8 307 513
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	884 593	938 259	53 666	936 010	838 541
2522 Fastställande av åldersgränser för framställning i film	4 000	3 549	-451	3 811	3 180
2525 Finansieringsavgift från arbetslöshetskassor	3 379 000	3 364 850	-14 150	2 996 674	2 848 034
2526 Utjämningsavgift från arbetslöshetskassor	0	0	0	0	0
2527 Avgifter för statskontroll av krigsmaterieltillverkning	26 800	26 020	-780	26 750	28 358
2528 Avgifter vid bergsstaten	19 000	10 318	-8 682	15 641	22 857
2529 Avgifter vid patent- och registreringsväsendet	105 625	114 163	8 538	105 494	82 311
2531 Avgifter för registrering i förenings- m.fl. register	2 283	2 069	-214	2 220	2 164
2532 Avgifter vid kronofogdemyndigheterna	1 470 000	1 567 158	97 158	1 438 460	1 501 313
2534 Avgifter för körkort och motorfordon	1 381 000	1 313 495	-67 505	1 452 694	1 516 122
2535 Avgifter för statliga garantier	0	0	0	0	0
2537 Miljöskyddsavgift	129 735	158 410	28 675	137 712	122 980
2539 Tåktavgift	0	0	0	0	0
2541 Avgifter vid Tullverket	0	0	0	0	0
2542 Patientavgifter vid tandläkarutbildningen	3 250	4 292	1 042	4 331	3 080
2548 Avgifter för Finansinspektionens verksamhet	506 000	519 126	13 126	453 526	424 434
2551 Avgifter från kärnkraftverken	300 500	285 807	-14 693	282 886	281 307
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	468 268	488 927	20 659	406 445	424 931

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
2553 Registreringsavgift till Fastighetsmäklarnämnden	17 630	17 663	33	17 316	17 323
Avgifter vid statens internbank i					
2557 Riksgäldskontoret	4 808	4 049	-759	4 276	4 558
2558 Avgifter för årlig revision	146 894	153 471	6 577	156 446	139 247
2559 Avgifter för etikprövning av forskning	27 341	28 145	804	26 930	25 918
2561 Efterbevaknings- och tillsynsavgifter	21 997	19 345	-2 652	22 860	20 852
2562 CSN-avgifter	665 000	1 341 660	676 660	-	-
2600 Försäljningsinkomster	59 000	67 901	8 901	67 645	62 226
2624 Inkomster av uppbörd av felparkeringsavgifter	59 000	67 842	8 842	67 234	61 987
2625 Utförsäljning av beredskapslager	0	0	0	0	0
2627 Offentlig lagring, försäljningsintäkter	0	59	59	411	240
2700 Böter m.m.	1 188 000	1 072 211	-115 789	1 243 064	1 129 917
2711 Restavgifter och drömsmålsavgifter	101 000	107 546	6 546	101 478	93 586
2712 Bötesmedel	959 000	781 278	-177 722	890 824	910 452
2713 Vattenföreningssavgifter m.m.	2 000	2 004	4	82 928	-5 822
2714 Sanktionsavgifter m.m.	50 000	130 662	80 662	121 400	86 388
2717 Kontrollavgifter vid särskild skattekontroll	76 000	50 721	-25 279	46 434	45 314
2800 Övriga inkomster av statens verksamhet	670 000	685 961	15 961	1 059 909	13 065 122
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	670 000	685 961	15 961	1 059 909	13 065 122
2000 Inkomster av statens verksamhet	31 148 870	31 256 356	107 486	38 969 704	41 711 990
3100 Inkomster av försålda byggnader och maskiner	0	19 539	19 539	10 961	28 053
<i>Statliga myndigheters inkomster av försålda byggnader och maskiner</i>	<i>0</i>	<i>19 539</i>	<i>19 539</i>	<i>10 961</i>	<i>28 053</i>
3125 Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	0	19 539	19 539	10 961	28 053
3200 Övriga inkomster av markförsäljning	0	0	0	0	0
3211 Övriga inkomster av markförsäljning	0	0	0	0	0
3300 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000	211 000	-4 789 000	122 684	154 329
3311 Inkomster av statens gruvegendom	0	0	0	0	0
3312 Övriga inkomster av försäld egendom	5 000 000	211 000	-4 789 000	122 684	154 329
3000 Inkomster av försäld egendom	5 000 000	230 539	-4 769 461	133 645	182 382
4100 Återbetalning av näringslån	700	1 469	769	901	823
4120 Återbetalning av jordbrukslån	400	325	-75	311	474

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
4123 Återbetalning av lån till fiskerinäringen	400	325	-75	311	474
4130 Återbetalning av övriga näringslån	300	1 144	844	590	349
4131 Återbetalning av vattenkraftslån	0	0	0	0	0
4132 Återbetalning av lån avseende såddfinansiering	0	0	0	0	0
4136 Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	0	52	52	69	69
4137 Återbetalning av övriga näringslån, Statens jordbruksverk	0	858	858	149	-17
4138 Återbetalning av tidigare infriade statliga garantier	0	0	0	0	0
4139 Återbetalning av lokaliseringsslån	300	234	-66	371	298
4300 Återbetalning av studielån	613 100	578 857	-34 243	711 372	817 627
4311 Återbetalning av statens lån för universitetsstudier	0	0	0	0	0
4312 Återbetalning av allmänna studielån	100	65	-35	55	51
4313 Återbetalning av studiemedel	613 000	578 792	-34 208	711 317	817 576
4500 Återbetalning av övriga lån	147 000	203 477	56 477	200 031	126 675
4516 Återbetalning av utgivna startlån och bidrag	0	0	0	0	0
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	1 000	52 156	51 156	40 330	1 170
4526 Återbetalning av övriga lån	146 000	151 321	5 321	159 701	125 505
4000 Återbetalning av lån	760 800	783 803	23 003	912 305	945 125
5100 Avskrivningar och amorteringar	107 000	107 374	374	154 491	540 509
5120 Avskrivningar på fastigheter	107 000	107 374	374	154 491	540 509
5121 Amortering på statskapital	107 000	107 374	374	154 491	540 509
5130 Uppdragsmyndigheters komplementkostnader	0	0	0	0	0
5131 Uppdragsmyndigheters m.fl. komplementkostnader	0	0	0	0	0
5200 Statliga pensionsavgifter	10 612 000	10 667 823	55 823	9 593 603	9 327 025
5211 Statliga pensionsavgifter	10 612 000	10 667 823	55 823	9 593 603	9 327 025
5000 Kalkylmässiga inkomster	10 719 000	10 775 197	56 197	9 748 094	9 867 534
6100 Bidrag från EU:s jordbruksfonder	10 252 940	8 851 574	-1 401 366	8 221 015	8 110 209
6110 Bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	6 952 300	6 479 641	-472 659	6 600 116	6 164 880
6111 Gårdsstöd	6 808 300	6 345 238	-463 062	6 271 956	5 859 430
6113 Övriga interventioner	126 000	127 496	1 496	121 682	124 138

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
6114 Exportbidrag	0	0	0	0	0
6115 Djurbidrag	0	-5	-5	349	-7
6116 Offentlig lagring	10 000	0	-10 000	0	0
6119 Övriga bidrag från Europeiska garantifonden för jordbruket	8 000	6 911	-1 089	206 129	181 319
<i>6120 Bidrag från EU till landsbygdsutvecklingen</i>	<i>3 300 640</i>	<i>2 371 933</i>	<i>-928 707</i>	<i>1 620 899</i>	<i>1 945 329</i>
6123 Europeiska utvecklings- och garantifonden - garantisektionen 2000-2006	-500	-113	387	-232	-480
6124 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2007-2013	530 140	405 262	-124 878	0	1 945 809
6125 Bidrag från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling 2014-2020	2 771 000	1 966 784	-804 216	1 621 131	0
6200 Bidrag från EU till fiskerinäringen	130 400	58 311	-72 089	103 283	38 158
6212 Bidrag från Fonden för fiskets utveckling 2000-2006	0	0	0	0	-12 331
6213 Bidrag från Europeiska fiskefonden 2007-2013	54 200	22 366	-31 834	81 872	50 490
6214 Bidrag från Europeiska havs- och fiskerifonden 2014-2020	76 200	35 945	-40 255	21 410	0
6300 Bidrag från europeiska regionala utvecklingsfonden	986 000	720 640	-265 360	508 981	1 395 219
6313 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013	114 000	47 079	-66 921	405 529	1 330 824
6314 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	872 000	673 562	-198 438	103 452	64 395
6400 Bidrag från Europeiska socialfonden	648 000	324 118	-323 882	523 635	1 981 693
6412 Bidrag från Europeiska socialfonden 2000-2006	0	0	0	-4 725	0
6413 Bidrag från Europeiska socialfonden 2007-2013	0	0	0	328 681	1 908 616
6414 Bidrag från Europeiska socialfonden 2014-2020	648 000	324 118	-323 882	199 680	73 077
6500 Bidrag till transeuropeiska nätverk	450 000	382 745	-67 255	123 084	293 572
6511 Bidrag till transeuropeiska nätverk	450 000	382 745	-67 255	123 084	293 572
6900 Övriga bidrag från EU	238 400	642 406	404 006	253 076	44 744
6911 Övriga bidrag från EU	238 400	642 406	404 006	253 076	44 744
6912 Bidrag till EU:s omstruktureringsfond för sockersektorn	0	0	0	0	0
6000 Bidrag m.m. från EU	12 705 740	10 979 795	-1 725 945	9 733 073	11 863 594

Tusental kronor

Inkomsttitel	Statens budget	Beräknat utfall 2016	Skillnad mot statens budget	Utfall 2015	Utfall 2014
7100 Tillkommande skatter	9 886 981	9 715 704	-171 277	9 871 634	14 510 722
7110 EU-skatter	6 421 652	6 051 368	-370 284	6 226 031	11 045 393
7111 Momsbaserad EU-avgift	0	0	0	0	5 251 622
7112 Tullmedel	6 344 485	6 018 268	-326 217	6 193 851	5 723 993
7113 Jordbruksstullar och sockeravgifter	77 167	33 101	-44 066	32 180	69 778
7120 Kommunala utjämningsavgifter	3 465 329	3 664 336	199 007	3 645 603	3 465 329
7121 Utjämningsavgift för LSS-kostnader	3 465 329	3 664 336	199 007	3 645 603	3 465 329
7200 Avräkningar	-98 562 317	-104 839 939	-6 277 622	-95 625 840	-90 823 931
7210 Intäkter som förs till fonder	-7 992 277	-12 612 752	-4 620 475	-9 034 002	-7 654 705
7211 Intäkter som förs till fonder	-7 992 277	-12 612 752	-4 620 475	-9 034 002	-7 654 705
7220 Kompensation för mervärdesskatt	-90 570 040	-92 227 187	-1 657 147	-86 591 838	-83 169 226
7221 Avräknad mervärdesskatt, statliga myndigheter	-30 584 880	-30 094 013	490 867	-29 211 233	-28 711 694
7222 Kompensation för mervärdesskatt, kommuner	-59 985 160	-62 133 174	-2 148 014	-57 380 605	-54 457 532
7000 Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-88 675 336	-95 124 234	-6 448 898	-85 754 206	-76 313 210
8100 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	0	0	-8 154 971	-4
8111 Anställningsstöd	0	0	0	-7	-4
8112 Stöd till utbildningsvikariat	0	0	0	0	0
8114 Stöd till bredbandsinstallation	0	0	0	0	0
8118 Stöd till skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare	0	0	0	0	0
8119 Stöd till utbildning av personal i vård och äldreomsorg	0	0	0	0	0
8123 Jämställdhetsbonus	0	0	0	0	0
8124 Sjöfartsstöd	0	0	0	-1 426 427	
8125 Nystartsjobb	0	0	0	-6 670 237	
8126 Stöd till yrkesintroduktionsanställning	0	0	0	-56 381	
8127 Stöd till korttidsarbete	0	0	0	0	
8128 Ersättning för höga sjuklönekostnader	0	0	0	-1 918	
8000 Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0	0	0	-8 154 971	-4
Summa inkomster på statens budget (kassamässigt)	924 260 869	1 002 696 572	78 435 703	859 529 412	790 209 536

Bilaga 2

Specifikation av utgifter i statens budget

Bilaga 2 Specifikation av utgifter i statens budget för budgetåret 2016

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp	Statens budget	Ändringsbudget	Indragning	Medgivna överskridanden	Totalt tilldelade medel	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anstags-kredit	Utgående ramöverförings belopp
	(IB)	(SB)	(AB)	(ID)	(MÖ)	(IB+SB+AB+D+MÖ)			(SB+AB)				
00 1 Rikets styrelse	562 742	12 717 244	71 100	-154 159	13 196 927	12 671 659	-45 585	-116 685	-525 268	-928 726	403 458	525 268	
1 Statschefen	1 094	135 378			136 472	136 378	1 000	1 000	-94	-4 156	4 062	94	
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	1 094	135 378			136 472	136 378	1 000	1 000	-94	-4 156	4 062	94	
2 Riksdagen samt JO m.m.	114 628	1 771 556			1 886 184	1 746 114	-25 442	-25 442	-140 070	-193 216	53 146	140 070	
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	37 983	867 133			905 116	868 626	1 493	1 493	-36 490	-62 504	26 014	36 490	
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	47 442	715 382			762 824	720 787	5 405	5 405	-42 037	-63 498	21 461	42 037	
2:3 Riksdagens fastighetsanslag	17 649	100 000			117 649	68 220	-31 780	-31 780	-49 428	-52 428	3 000	49 428	
2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	11 555	89 041			100 596	88 481	-560	-560	-12 115	-14 786	2 671	12 115	
3 Sametinget	-1 832	40 897			39 065	38 070	-2 827	-2 827	-995	-2 222	1 227	995	
3:1 Sametinget	-1 832	40 897			39 065	38 070	-2 827	-2 827	-995	-2 222	1 227	995	
4 Regeringskansliet m.m.	331 506	7 088 798	6 000	-59 832	7 376 472	7 090 671	-8 127	-14 127	-285 801	-498 765	212 964	285 801	
4:1 Regeringskansliet m.m.	331 506	7 088 798	6 000	-59 832	7 376 472	7 090 671	-8 127	-14 127	-285 801	-498 765	212 964	285 801	
5 Länsstyrelserna	26 045	2 595 248	43 100	-1 522	2 662 871	2 615 177	19 929	-23 171	-47 694	-151 390	103 696	47 694	
5:1 Länsstyrelserna m.m.	26 045	2 595 248	43 100	-1 522	2 662 871	2 615 177	19 929	-23 171	-47 694	-151 390	103 696	47 694	
6 Demokratipolitik	9 522	339 319	22 000	-10 121	360 720	361 122	21 803	-197	402	-9 461	9 863	-402	
6:1 Allmänna val och demokrati	9 608	58 340	19 000	-9 608	77 340	76 263	17 923	-1 077	-1 077	-1 537	460	1 077	
6:2 Justitielänslern	56	40 505			40 561	40 768	263	263	207	-1 008	1 215	-207	
6:3 Datainspektionen	-240	48 689			48 449	49 907	1 218	1 218	1 458	-976	2 434	-1 458	
6:4 Svensk författningssamling	194	1 300		-194	1 300	1 147	-153	-153	-153	-192	39	153	
6:5 Valmyndigheten	-415	19 285	2 000		20 870	20 906	1 621	-379	36	-543	579	-36	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
6:6		171 200	1 000	-319		172 200	172 131	931	-69	-69	-5 205	5 136	69
7 Nationella minoriteter	2 062	117 417		-2 062		117 417	116 701	-716	-716	-716	-716	0	716
7:1	1 625	102 917		-1 625		102 917	102 511	-406	-406	-406	-406	0	406
7:2	436	14 500		-436		14 500	14 190	-310	-310	-310	-310	0	310
8 Mediefrågor	79 799	601 012		-80 386		600 425	551 216	-49 796	-49 796	-49 796	-67 240	18 031	49 209
8:1	80 386	567 119		-80 386		567 119	518 703	-48 416	-48 416	-48 416	-65 430	17 014	48 416
8:2	-588	33 893				33 305	32 512	-1 381	-1 381	-792	-1 809	1 017	792
9 Sleps samt EU-information	-81	17 619		-236		17 301	16 210	-1 409	-1 409	-1 092	-1 561	469	1 092
9:1	-81	17 619		-236		17 301	16 210	-1 409	-1 409	-1 092	-1 561	469	1 092
Äldre anslag	1	0				1				-1	-1	0	1
8:1 (2015)	1					1	0	0	0	-1	-1		1
UO 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	79 775	14 812 312	214 900	-27 807		15 079 180	15 035 218	222 906	8 006	-43 962	-763 997	720 035	43 962
1:1	5 717	88 564		-3 065		91 217	85 641	-2 923	-2 923	-5 576	-8 123	2 547	5 576
1:2	5 509	53 334		-3 875		54 968	49 798	-3 536	-3 536	-5 170	-6 770	1 600	5 170
1:3	585	12 150		-585		12 150	10 731	-1 419	-1 419	-1 419	-2 634	1 215	1 419
1:4	964	2 443		-964		2 443	1 327	-1 116	-1 116	-1 116	-1 127	11	1 116
1:5	-45 249	12 426 000				12 380 751	12 475 341	49 341	49 341	94 590	-526 710	621 300	-94 590
1:6	109	9 688		0		9 797	9 578	-110	-110	-219	-510	291	219
1:7	1 769	61 827				63 596	61 271	-556	-556	-2 324	-4 179	1 855	2 324
1:8	4 432	163 617	1 900	-434		169 515	164 974	1 357	-543	-4 541	-9 450	4 909	4 541
1:9	16 506	552 406		-143		568 769	570 546	18 140	18 140	1 776	-14 796	16 572	-1 776

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Andringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:10	1 314	195 500	-1 314		195 500	195 500	191 148	-4 352	-4 352	-4 352	-10 217	5 865	4 352
1:11	16 580	491 044	-3 094		504 530	504 530	492 848	1 804	1 804	-11 681	-36 233	24 552	11 681
1:12	56 012	307 420	-8 768		354 664	354 664	281 195	-26 225	-26 225	-73 469	-82 420	8 951	73 469
1:13	-181	10 519			10 338	10 338	10 357	-162	-162	19	-297	316	-19
1:14	365	2 370	213 000	-365	215 370	215 370	210 802	208 432	-4 568	-4 568	-21 646	17 078	4 568
1:15	14 635	319 661	-5 202		329 094	329 094	319 696	35	35	-9 399	-18 989	9 590	9 399
1:16	710	29 919			30 629	30 629	30 553	634	634	-75	-973	898	75
1:17		82 850			82 850	82 850	66 412	-16 438	-16 438	-16 438	-18 923	2 485	16 438
1:18		3 000			3 000	3 000	3 000	0	0	0	0	0	0
UO 3 Skatt, tull och exekution	162 645	10 782 946	-12 340		10 933 250	10 933 250	10 833 804	56 858	56 858	-93 446	-435 548	342 102	93 446
1:1	98 376	7 194 417			7 292 793	7 292 793	7 221 757	27 340	27 340	-71 036	-286 869	215 833	71 036
1:2	66 518	1 861 359		-12 340	1 915 537	1 915 537	1 902 634	41 275	41 275	-12 903	-87 357	74 454	12 903
1:3	-2 249	1 727 170			1 724 921	1 724 921	1 715 413	-11 757	-11 757	-9 508	-61 323	51 815	9 508
UO 4 Rättsväsendet	589 647	41 573 737	705 970	-86 430	42 782 924	42 782 924	42 288 553	714 816	8 846	-494 371	-1 940 622	1 446 251	494 371
1:1	415 262	21 560 567	278 470	-806	22 253 493	22 253 493	21 884 537	323 970	45 500	-368 956	-1 014 499	645 543	368 956
1:2	18 264	1 191 364	10 000		1 219 628	1 219 628	1 197 835	6 471	-3 529	-21 793	-57 534	35 741	21 793
1:3	46 559	1 450 500		-4 679	1 492 381	1 492 381	1 438 156	-12 344	-12 344	-54 225	-97 740	43 515	54 225
1:4	10 982	636 098			647 080	647 080	639 252	3 154	3 154	-7 828	-26 911	19 083	7 828
1:5	157 099	5 415 185		-20 114	5 552 170	5 552 170	5 396 044	-19 141	-19 141	-156 126	-318 582	162 456	156 126
1:6	102 962	8 120 000			8 222 962	8 222 962	8 195 582	75 582	75 582	-27 380	-270 980	243 600	27 380
1:7	2 904	98 281			101 185	101 185	96 018	-2 263	-2 263	-5 168	-8 116	2 948	5 168
1:8	20 321	400 612	4 500	-9 191	416 242	416 242	393 993	-6 619	-11 119	-22 249	-34 267	12 018	22 249
1:9	328	5 359		-170	5 518	5 518	5 145	-214	-214	-372	-533	161	372
1:10	2 390	40 011		-1 264	41 137	41 137	41 451	1 440	1 440	315	-885	1 200	-315
1:11	24 716	121 935		-24 716	121 935	121 935	112 523	-9 412	-9 412	-9 412	-13 070	3 658	9 412

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Andringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO) (IB+SB+AB+ID+MO)	Totalt tilldelade medel	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:12	-230 049	2 338 657	370 000	0	2 478 608	2 747 468	408 811	38 811	268 860	-2 006	270 866	-268 860	
1:13	-7 982	39 981	43 000	0	74 999	63 154	23 173	-19 827	-11 845	-15 843	3 998	11 845	
1:14	8 004	21 374	-8 004	-8 004	21 374	12 545	-8 829	-8 829	-8 829	-8 829	0	8 829	
1:15	1	22 157	-1	-1	22 157	21 473	-684	-684	-684	-1 349	665	684	
1:16	2 526	18 714	-1 975	-1 975	19 265	16 255	-2 459	-2 459	-3 010	-3 571	561	3 010	
1:17	-151	7 942			7 791	8 023	81	81	232	-6	238	-232	
1:18	15 511	85 000	-15 511		85 000	19 100	-65 900	-65 900	-65 900	-65 900	0	65 900	
UO 5 Internationell samverkan	36 327	1 905 203	143 450	-32 670	2 052 310	2 070 468	165 265	21 815	18 158	-125 054	143 212	-18 158	
1:1	17 067	1 328 554	144 050	-17 067	1 472 604	1 512 419	183 865	39 815	39 815	-93 035	132 850	-39 815	
1:2	1 330	140 072	-3 600	-1 330	136 472	125 927	-14 145	-10 545	-10 545	-14 747	4 202	10 545	
1:3	676	13 595		-676	13 595	12 307	-1 288	-1 288	-1 288	-1 696	408	1 288	
1:4	1 856	3 826		-1 856	3 826	2 391	-1 435	-1 435	-1 435	-1 550	115	1 435	
1:5	856	29 015		0	29 871	29 773	758	758	-99	-969	870	99	
1:6	438	45 808		-438	45 808	44 215	-1 593	-1 593	-1 593	-2 954	1 361	1 593	
1:7		25 402	3 000		28 402	28 402	3 000	0	0	0	0	0	
1:8		16 675			16 675	16 675	0	0	0	0	0	0	
1:9	5 022	98 066	-2 222		100 866	101 500	3 434	3 434	634	-2 308	2 942	-634	
1:10	208	15 475		-208	15 475	14 724	-751	-751	-751	-1 215	464	751	
1:11	8 873	188 715		-8 873	188 715	182 134	-6 581	-6 581	-6 581	-6 581	0	6 581	
UO 6 Försvar och samhällets krisberedskap	817 340	48 827 432	301 000	-949 017	48 986 755	49 866 132	538 700	237 700	369 377	-1 876 788	2 246 165	-369 377	
1 Försvar	495 866	44 801 592	351 000	-924 748	44 723 710	45 413 490	611 898	260 898	689 780	-1 437 760	2 127 540	-689 780	
1:1	-268 371	26 304 776			26 036 405	26 193 748	-111 028	-111 028	157 343	-631 801	789 144	-157 343	
1:2	955 529	1 124 715	-99 000	-899 164	1 082 080	995 502	-129 213	-30 213	-86 578	-189 149	102 571	86 578	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:3	-62 423	8 415 827	450 000		8 803 404	9 298 299	882 472	432 472	494 896	-334 687	829 583	-494 896	
1:4	-163 271	6 877 682			6 714 411	6 899 611	21 929	21 929	185 200	-158 684	343 884	-185 200	
1:5	-466	605 058			604 592	599 899	-5 159	-5 159	-4 694	-22 846	18 152	4 694	
1:6	5 617	24 248		-4 933	24 932	24 533	285	285	-400	-1 127	727	400	
1:7	5 361	209 705			215 066	198 711	-10 994	-10 994	-16 354	-22 645	6 291	16 354	
1:8	-3 661	924 926			921 265	916 360	-8 566	-8 566	-4 905	-32 653	27 748	4 905	
1:9	4 685	178 796		-68	183 413	175 313	-3 483	-3 483	-8 100	-13 464	5 364	8 100	
1:10	324	5 801		-324	5 801	5 492	-309	-309	-309	-483	174	309	
1:11	4 269	109 220		-2 603	110 886	89 497	-19 723	-19 723	-21 389	-24 666	3 277	21 389	
1:13	1 040	7 922		-806	8 156	7 476	-446	-446	-681	-919	238	681	
1:14	4 765	12 916		-4 383	13 299	9 049	-3 867	-3 867	-4 249	-4 636	387	4 249	
2 Samhällets krisberedskap	318 599	3 594 218	-50 000	-24 269	3 838 548	3 514 960	-79 258	-29 258	-323 588	-429 265	105 677	323 588	
2:1	246 470	1 098 650			1 345 120	1 113 138	14 488	14 488	-231 982	-264 942	32 960	231 982	
2:2	0	74 850	-50 000		24 850	24 850	-50 000	0	0	-2 246	2 246	0	
2:3	18 492	21 080		-18 492	21 080	11 372	-9 708	-9 708	-9 708	-11 816	2 108	9 708	
2:4	35 711	1 078 646		-4 155	1 110 202	1 042 820	-35 826	-35 826	-67 382	-99 742	32 360	67 382	
2:6		224 171			224 171	224 171	0	0	0	0	0	0	
2:7	14 993	1 062 561			1 067 554	1 052 998	437	437	-14 556	-46 133	31 577	14 556	
2:8	2 932	44 260		-1 622	45 570	45 611	1 351	1 351	40	-4 386	4 426	-40	
3 Strålsäkerhet	1 605	371 909			373 514	379 506	7 597	7 597	5 992	-5 165	11 157	-5 992	
3:1	1 605	371 909			373 514	379 506	7 597	7 597	5 992	-5 165	11 157	-5 992	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Andringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utrull	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
4 Elisäkerhet	1 270	59 713			60 983	60 983	58 176	-1 537	-1 537	-2 807	-4 598	1 791	2 807
4:1 Elisäkerhetsverket	1 270	59 713			60 983	60 983	58 176	-1 537	-1 537	-2 807	-4 598	1 791	2 807
Äldre anslag	12 468	0		-12 468				0	0	0	0	0	0
1:12 (2015)	12 468			-12 468	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UO 7 Internationellt bistånd	-2 587 150	32 357 474	2 321 307	-97 289	31 994 342	31 970 706	31 970 706	-386 768	-2 708 075	-23 635	-2 755 246	2 731 611	23 635
1 Internationellt utvecklingssamarbete	-2 587 150	32 357 474	2 321 307	-97 289	31 994 342	31 970 706	31 970 706	-386 768	-2 708 075	-23 635	-2 755 246	2 731 611	23 635
1:1 Biståndsverksamhet	-2 596 035	31 120 825	2 279 585	-96 848	30 707 527	30 722 920	30 722 920	-397 905	-2 677 490	15 393	-2 679 607	2 695 000	-15 393
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	8 290	1 050 445	41 722		1 100 457	1 071 114	1 071 114	20 669	-21 053	-29 343	-60 856	31 513	29 343
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	12	14 464			14 476	14 060	14 060	-404	-404	-416	-850	434	416
1:4 Folke Bernadotteakademien	532	105 475			106 007	102 909	102 909	-2 566	-2 566	-3 098	-6 262	3 164	3 098
1:5 Rikskommissionen: Internationellt utvecklingssamarbete	-842	50 000			49 158	45 790	45 790	-4 210	-4 210	-3 368	-4 868	1 500	3 368
1:6 Utvärdering av internationellt bistånd	894	16 265		-441	16 717	13 914	13 914	-2 351	-2 351	-2 803	-2 803	0	2 803
UO 8 Migration	241 245	19 419 719	24 443 169	-551 759	102 304	41 251 384	41 251 384	21 831 665	-2 611 504	-2 403 294	-4 252 113	1 848 819	2 403 294
1:1 Migrationsverket	-100 779	4 698 564	2 184 000		6 781 785	5 976 337	5 976 337	1 277 773	-906 227	-805 448	-1 275 304	469 856	805 448
1:2 Ersättningar och bostadskostnader	-106 127	12 635 000	22 239 169	-118 000	34 650 042	33 209 328	33 209 328	20 574 328	-1 664 841	-1 440 714	-2 704 214	1 263 500	1 440 714
1:3 Migrationspolitiska åtgärder	3 092	427 117		-5 486	424 723	419 710	419 710	-7 407	-7 407	-5 013	-17 826	12 813	5 013
1:4 Domstolsprövning i utlänningsmål	28 152	562 436		-11 366	579 222	617 405	617 405	54 969	54 969	38 183	-1 188	39 371	-38 183
1:5 Rättsliga biträden m.m. vid domstolsprövning i utlänningsmål	61 625	160 800		-61 625	160 800	133 205	133 205	-27 595	-27 595	-27 595	-32 419	4 824	27 595
1:6 Offentligt biträde i utlänningsärenden	128 024	434 150		-128 024	536 454	579 854	579 854	145 704	145 704	43 400	-5	43 405	-43 400
1:7 Utsesor för avvisade och utvisade	68 611	315 202	20 000	-68 611	335 202	258 819	258 819	-56 383	-76 383	-76 383	-85 839	9 456	76 383
1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	158 647	186 450		-158 647	186 450	56 726	56 726	-129 724	-129 724	-129 724	-135 318	5 594	129 724

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Andringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
00 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	-1 548 806	69 237 676	1 905 430	-1 231 939	68 362 361	63 371 264	-5 866 412	-7 771 842	-4 991 097	-7 210 508	2 219 411	4 991 097	
1 Hälso- och sjukvårdspolitik	-1 186 673	34 705 157	1 824 430	-925 740	34 417 174	34 206 088	-499 069	-2 323 499	-211 086	-975 339	764 253	2 110 866	
1:1	2 568	34 000		-1 613	34 955	31 507	-2 493	-2 493	-3 448	-4 468	1 020	3 448	
1:2	4 456	79 713		-2 578	81 591	77 655	-2 058	-2 058	-3 936	-6 166	2 230	3 936	
1:3	973	139 203			140 176	137 380	-1 823	-1 823	-2 796	-6 972	4 176	2 796	
1:4	514 487	5 617 003		-514 487	5 617 003	5 528 433	-88 570	-88 570	-88 570	-369 250	280 680	88 570	
1:5	-2 134 763	22 173 558	1 824 430		21 863 225	22 071 294	-102 264	-1 926 694	208 069	-235 402	443 471	-208 069	
1:6	200 450	3 753 019		-188 950	3 764 519	3 562 244	-190 775	-190 775	-202 275	-202 275	0	202 275	
1:7	154 783	503 094		-154 783	503 094	478 603	-24 491	-24 491	-49 646	-49 646	25 155	24 491	
1:8	23 045	1 080 893		-23 045	1 080 893	984 983	-95 910	-95 910	-95 910	-95 910	0	95 910	
1:9	4 440	1 000 000		-4 440	1 000 000	1 000 000	0	0	0	0	0	0	
1:10		74 000			74 000	74 000	0	0	0	0	0	0	
1:11	3 622	131 485			135 107	134 558	3 073	3 073	-549	-4 494	3 945	549	
1:12	39 267	119 189		-35 844	122 612	125 431	6 242	6 242	2 819	-757	3 576	-2 819	
2 Folkhälsopolitik	88 624	640 210		-83 942	644 893	607 916	-32 294	-32 294	-36 976	-51 602	14 626	36 976	
2:1	4 683	375 043			379 726	372 136	-2 907	-2 907	-7 589	-18 749	11 160	7 589	
2:2	83 581	85 000		-83 581	85 000	57 045	-27 955	-27 955	-27 955	-27 955	0	27 955	
2:3	56	34 665		-56	34 665	36 829	2 164	2 164	2 164	-1 302	3 466	-2 164	
2:4	305	145 502		-305	145 502	141 906	-3 596	-3 596	-3 596	-3 596	0	3 596	
3 Funktionshinderspolitik	4 322	245 920		-2 726	245 515	245 632	-288	-288	-1 883	-3 598	1 715	1 883	
3:1	4 322	57 178		-2 726	58 773	56 890	-288	-288	-1 883	-3 598	1 715	1 883	
3:2	0	188 742		0	188 742	188 742	0	0	0	0	0	0	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
4 Politik för sociala tjänster	-474 959	32 288 712	71 000	-189 541	31 695 211	27 017 097	-5 271 615	-5 342 615	-4 678 114	-6 082 122	1 404 008	4 678 114	
4:1	-5 048	638 458	10 000		643 410	598 961	-39 497	-49 497	-44 449	-63 603	19 154	44 449	
4:2	27 523	530 014		-27 523	530 014	504 478	-25 536	-25 536	-25 536	-25 536	0	25 536	
4:3	-12 962	266 995	61 000		315 033	288 367	21 372	-39 628	-26 666	-40 016	13 350	26 666	
4:4	-661 957	26 344 000			25 682 043	21 511 404	-4 832 596	-4 832 596	-4 170 639	-5 487 839	1 317 200	4 170 639	
4:5	60 575	2 765 000		-60 575	2 765 000	2 411 168	-353 832	-353 832	-353 832	-353 832	0	353 832	
4:6	6 641	893 202	15 000	-817	914 025	947 762	54 560	39 560	33 737	-19 855	53 592	-33 737	
4:7	63 331	789 115	-15 000	-63 331	774 115	708 728	-80 387	-65 387	-65 387	-65 387	0	65 387	
4:8													
	29 730	31 500		-29 730	31 500	11 132	-20 368	-20 368	-20 368	-20 368	0	20 368	
4:9	9 106	6 701			15 807	14 394	7 693	7 693	-1 413	-1 413	0	1 413	
4:10	890	23 727		-353	24 264	20 703	-3 024	-3 024	-3 561	-4 273	712	3 561	
5 Barnåttspolitik	13 150	58 050		-12 948	58 252	53 516	-4 534	-4 534	-4 736	-5 465	729	4 736	
5:1	202	24 289			24 491	24 498	209	209	7	-722	729	-7	
5:2	12 948	33 761		-12 948	33 761	29 018	-4 743	-4 743	-4 743	-4 743	0	4 743	
6 Alkohol, narkotika, doping, tobak samt spel	15 135	163 867		-15 128	163 874	157 953	-5 914	-5 914	-5 921	-5 928	7	5 921	
6:1	57	238		-50	245	131	-107	-107	-114	-121	7	114	
6:2	15 077	163 629		-15 077	163 629	157 822	-5 807	-5 807	-5 807	-5 807	0	5 807	
7 Forskningspolitik	1 533	539 350		-1 913	538 970	512 971	-26 379	-26 379	-25 999	-42 180	16 181	25 999	
7:1	-380	33 618			33 238	32 354	-1 264	-1 264	-884	-1 893	1 009	884	
7:2	1 913	505 732		-1 913	505 732	480 617	-25 115	-25 115	-25 115	-40 287	15 172	25 115	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
8 Socialstyrelsen	-9 938	596 410	10 000		596 472	570 090	-26 320	-36 320	-26 382	-44 274	17 892	26 382	
8:1	-9 938	596 410	10 000		596 472	570 090	-26 320	-36 320	-26 382	-44 274	17 892	26 382	
Äldre anslag	7 212	0		-7 212					0	0	0	0	
4:1 (2015)	7 212			-7 212	0	0	0	0	0	0	0	0	
UO 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	-31 607	108 868 281	480 000	-395 226	109 921 447	105 613 633	-4 254 648	-4 734 648	-4 307 814	-8 952 955	4 645 141	4 307 814	
1 Ersättning vid sjukdom och funktionsnedsättning	-220 062	101 630 908	450 000	-391 672	101 469 174	97 287 308	-4 343 600	-4 793 600	-4 181 866	-8 579 886	4 398 020	4 181 866	
1:1	194 326	43 503 000		-266 721	43 430 606	39 652 560	-3 850 440	-3 850 440	-3 778 046	-5 743 846	1 965 800	3 778 046	
1:2	-641 705	50 334 250			49 692 545	49 424 077	-910 173	-910 173	-268 468	-2 415 903	2 147 435	268 468	
1:3	-1 815	1 370 000			1 368 185	1 342 864	-27 136	-27 136	-25 321	-93 821	68 500	25 321	
1:4	-65 352	3 121 000			3 055 648	3 118 871	-2 129	-2 129	63 223	-81 327	144 550	-63 223	
1:5	746	35 658		-746	35 658	35 469	-189	-189	-189	-1 924	1 735	189	
1:6	293 738	2 907 000		-124 206	3 076 533	2 914 090	7 090	7 090	-162 443	-162 443	0	162 443	
1:7		360 000	450 000		810 000	799 377	439 377	-10 623	-10 623	-80 623	70 000	10 623	
2 Myndigheter	188 455	8 237 373	30 000	-3 555	8 452 274	8 326 325	88 952	58 952	-125 948	-373 069	247 121	125 948	
2:1	182 974	8 171 906	30 000		8 384 880	8 264 985	93 079	63 079	-119 895	-365 052	245 157	119 895	
2:2	5 481	65 467		-3 555	67 394	61 340	-4 127	-4 127	-6 053	-8 017	1 964	6 053	
UO 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	-319 590	36 184 250	-82 379	-82 379	35 782 281	35 828 172	-256 078	-256 078	145 891	-1 652 761	1 798 652	-145 891	
1 Ersättning vid ålderdom	-314 277	35 656 200		-82 379	35 259 543	35 392 536	-263 664	-263 664	132 392	-1 649 818	1 782 810	-132 392	
1:1	-339 958	14 343 700			14 003 742	14 112 341	-231 359	-231 359	108 600	-608 585	717 185	-108 600	
1:2	-56 698	11 915 900			11 859 202	11 919 676	3 776	3 776	60 474	-535 321	595 795	-60 474	
1:3	76 863	8 499 300		-76 863	8 499 300	8 465 523	-33 777	-33 777	-33 777	-458 742	424 965	33 777	
1:4	5 516	897 300		-5 516	897 300	894 996	-2 304	-2 304	-2 304	-47 169	44 865	2 304	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2 Myndigheter	-5 312	528 050			522 738	522 738	535 636	7 586	7 586	12 899	-2 943	15 842	-12 899
2.1	-5 312	528 050			522 738	522 738	535 636	7 586	7 586	12 899	-2 943	15 842	-12 899
UO 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	116 685	87 129 050	-320 380		86 925 355	86 105 093	-1 022 957	-1 022 957	-1 022 957	-819 261	-4 672 698	3 853 437	819 261
1.1	-22 344	26 425 291			26 402 947	26 348 828	-76 463	-76 463	-76 463	-54 118	-1 375 383	1 321 265	54 118
1.2	299 936	41 066 513		-299 936	41 066 513	40 532 556	-533 957	-533 957	-533 957	62 985	-2 400 607	1 866 650	533 957
1.3	-49 832	2 630 000			2 580 168	2 643 153	13 153	13 153	13 153	62 985	-121 115	184 100	-62 985
1.4	20 444	29 784		-20 444	29 784	11 040	-18 744	-18 744	-18 744	-18 744	-19 638	894	18 744
1.5	-570	1 013 800			1 013 230	910 415	-103 385	-103 385	-103 385	-102 816	-163 644	60 828	102 816
1.6	-28 775	3 688 800			3 660 025	3 759 881	71 081	71 081	71 081	99 855	-67 995	167 850	-99 855
1.7		7 237 862			7 237 862	7 237 862	0	0	0	0	0	0	0
1.8	-102 174	5 037 000			4 934 826	4 662 358	-374 642	-374 642	-374 642	-272 467	-524 317	251 850	272 467
UO 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	1 380 315	21 070 265	227 000	-1 383 418	21 294 162	19 199 923	-1 870 342	-1 870 342	-2 097 342	-2 094 239	-3 130 747	1 036 508	2 094 239
1 Nyanlända invandrades etablering	1 372 893	20 674 693	220 000	-1 372 427	20 895 159	18 812 363	-1 862 330	-1 862 330	-2 082 330	-2 082 795	-3 116 049	1 033 254	2 082 795
1.1	835	73 780	130 000	-869	203 746	129 648	55 868	-74 132	-74 132	-74 097	-74 097	0	74 097
1.2	532 959	12 567 879	90 000	-532 959	12 657 879	12 013 160	-554 719	-644 719	-644 719	-644 719	-1 282 363	637 644	644 719
1.3	342 451	5 048 000		-342 451	5 048 000	4 226 390	-821 610	-821 610	-821 610	-821 610	-1 074 010	252 400	821 610
1.4	461 770	2 682 914		-461 770	2 682 914	2 234 940	-447 974	-447 974	-447 974	-447 974	-582 120	134 146	447 974
1.5	26 445	302 120		-26 445	302 120	208 225	-93 895	-93 895	-93 895	-93 895	-102 959	9 064	93 895
2 Diskriminering	-2 777	157 033	7 000	-791	160 465	155 954	-1 079	-8 079	-8 079	-4 511	-7 765	3 254	4 511
2.1	-3 256	109 114		-312	105 546	101 916	-7 198	-7 198	-7 198	-3 630	-6 884	3 254	3 630
2.2	479	47 919	7 000	-479	54 919	54 038	6 119	-881	-881	-881	-881	0	881

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Andringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
3 Jämställdhet	10 199	238 539		-10 199		238 539	231 606	-6 933	-6 933	-6 933	-6 933	0	6 933
3:1	10 199	238 539		-10 199		238 539	231 606	-6 933	-6 933	-6 933	-6 933	0	6 933
Äldre anslag	8 433	0		-7 933		500			-500	-500	-500	0	500
1:6 (2015)	8 433	0		-7 933		500		0	0	-500	-500	0	500
UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	4 571 936	79 681 475	-704 000	-4 371 081		79 178 330	72 530 841	-7 150 634	-6 446 634	-6 647 488	-10 129 085	3 481 597	6 647 488
1 Arbetsmarknad	4 517 330	78 840 554	-705 000	-4 335 425		78 317 458	71 690 303	-7 150 251	-6 445 251	-6 627 155	-10 088 689	3 461 534	6 627 155
1:1	176 679	7 815 571	145 000			8 137 250	8 153 579	338 008	193 008	16 329	-228 139	244 468	-16 329
1:2	2 302 647	30 442 994		-2 302 647		30 442 994	28 571 454	-1 871 540	-1 871 540	-1 871 540	-3 256 660	1 385 120	1 871 540
1:3	762 728	12 218 540	-850 000	-762 728		11 368 540	9 080 590	-3 137 950	-2 287 950	-2 287 950	-2 848 542	560 592	2 287 950
1:4	551 940	18 320 006		-551 940		18 320 006	17 102 168	-1 217 838	-1 217 838	-1 217 838	-1 904 593	686 755	1 217 838
1:5	1 120	116 701				117 821	116 437	-264	-264	-1 384	-4 885	3 501	1 384
1:6	158 918	997 600		-158 918		997 600	510 280	-487 320	-487 320	-487 320	-537 200	49 880	487 320
1:7	1 581	39 360		-415		40 526	38 455	-905	-905	-2 071	-3 252	1 181	2 071
1:8	940	64 348				65 288	64 795	447	447	-493	-2 423	1 930	493
1:9		54 989				54 989	54 989	0	0	0	0	0	0
1:10		8 303				8 303	8 303	0	0	0	0	0	0
1:11	543 907	1 800 000		-543 907		1 800 000	1 587 760	-212 240	-212 240	-212 240	-392 240	180 000	212 240
1:12		6 962 142				6 962 142	6 401 984	-560 158	-560 158	-560 158	-908 265	348 107	560 158
2 Arbetsliv	54 606	840 921	1 000	-35 656		860 871	840 538	-383	-1 383	-20 333	-40 396	20 063	20 333
2:1	37 606	698 411	-1 000	-21 283		713 734	705 737	7 326	8 326	-7 998	-25 319	17 321	7 998
2:2	3 381	32 166		-2 431		33 116	30 244	-1 922	-1 922	-2 872	-3 837	965	2 872

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2.3	3 429	32 222	2 000	-3 429		34 222	32 351	129	-1 871	-1 871	-1 904	33	1 871
2.4	7 838	58 122		-6 162		59 798	52 207	-5 915	-5 915	-7 592	-9 336	1 744	7 592
2.5	2 352	20 000		-2 352		20 000	19 999	-1	-1	-1	-1	0	1
Äldre anslag	16 870	0		-14 870		2 000	-490	-490	-490	-2 490	-2 490	0	2 490
1:12 (2015)	16 870	0		-14 870		2 000	-490	-490	-490	-2 490	-2 490	0	2 490
EUropiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013													
UO 15 Studiestöd	1 662 610	21 707 992	4 530	-1 698 126		21 676 946	19 486 111	-2 221 821	-2 226 351	-2 190 836	-3 141 784	950 948	2 190 836
1:1	-10 367	3 331 370		-18 118		3 302 885	3 323 193	-8 177	-8 177	20 309	-146 260	166 569	-20 309
1:2	1 605 798	14 983 935	4 120	-1 610 206		14 983 647	12 883 282	-2 100 663	-2 104 773	-2 100 365	-2 715 393	615 028	2 100 365
1:3	-2 564	1 879 208	410	-1 297		1 875 757	1 838 587	-40 621	-41 031	-37 170	-131 130	93 960	37 170
1:4	59 377	617 220		-59 377		617 220	583 697	-33 523	-33 523	-33 523	-64 384	30 861	33 523
1:5	9 127	61 150		-9 127		61 150	51 591	-9 559	-9 559	-9 559	-12 616	3 057	9 559
1:6		27 000				27 000	27 751	751	751	751	-599	1 350	-751
1:8	1 032	794 031				795 063	764 491	-29 540	-29 540	-30 572	-70 274	39 702	30 572
1:9	207	14 018				14 225	13 519	-499	-499	-706	-1 127	421	706
UO 16 Utbildning och universitetsforskning	1 348 524	69 452 400	-907 205	-1 262 365		68 631 355	66 119 672	-3 332 728	-2 425 523	-2 511 682	-3 366 514	854 832	2 511 682
1 Barn-, ungdoms- och vuxenutbildning	1 103 986	19 621 852	-663 500	-1 075 785		18 986 553	16 594 978	-3 026 874	-2 363 374	-2 391 575	-2 784 845	393 270	2 391 575
1:1	20 218	626 443		-4 550		642 111	619 118	-7 325	-7 325	-22 992	-41 785	18 793	22 992
1:2	3 910	404 182				408 092	399 387	-4 795	-4 795	-8 705	-20 830	12 125	8 705
1:3	14 941	701 835				716 776	689 155	-12 680	-12 680	-27 621	-48 676	21 055	27 621
1:4	-7 189	36 038	6 000			34 849	38 418	2 380	-3 620	3 570	-630	4 200	-3 570
1:5	717 404	3 484 525	-18 000	-717 404		3 466 525	2 043 739	-1 440 786	-1 422 786	-1 422 786	-1 527 317	104 531	1 422 786
1:6	53 258	445 137		-53 258		445 137	386 636	-58 501	-58 501	-58 401	-71 787	13 286	58 501

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:7													
	145 055	4 612 000	-145 055	-145 055	4 612 000	4 612 000	4 608 686	-3 314	-3 314	-3 314	-3 314	0	3 314
	761	177 355	-761	-761	177 355	177 355	183 143	5 788	5 788	5 788	-95	5 883	-5 788
	3 693	93 900	-3 693	-3 693	93 900	93 900	91 030	-2 870	-2 870	-2 870	-5 687	2 817	2 870
	10 034	382 226	40 000	-10 034	422 226	422 226	277 405	-104 821	-144 821	-144 821	-156 288	11 467	144 821
	2 521	19 525		-2 521	19 525	19 525	17 621	-1 904	-1 904	-1 904	-2 490	586	1 904
	692	105 629	1 000		107 321	107 321	103 818	-1 811	-2 811	-3 503	-6 672	3 169	3 503
		1 414 050			1 414 050	1 414 050	1 087 339	-326 711	-326 711	-326 711	-326 711	0	326 711
	128 588	2 066 960	-34 500	-128 588	2 032 460	2 032 460	1 963 795	-98 165	-63 665	-63 665	-164 802	101 137	63 665
	-420	153 606			153 186	153 186	153 519	-87	-87	333	-4 275	4 608	-333
		1 974 000	-658 000		1 316 000	1 316 000	1 315 326	-658 674	-674	-674	-674	0	674
	10 513	40 441		-9 913	41 041	41 041	30 881	-9 560	-9 560	-10 160	-10 773	613	10 160
	9	0		-9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		2 884 000			2 884 000	2 884 000	2 580 962	-303 038	-303 038	-303 038	-392 038	89 000	303 038
2	231 790	41 897 689	-263 605	-160 596	41 705 278	41 705 278	41 606 456	-291 233	-27 628	-98 822	-183 362	84 540	98 822
2.1	3 519	135 885			139 404	139 404	134 658	-1 227	-1 227	-4 746	-8 823	4 077	4 746
2.2	4 560	130 283	10 000	-873	143 970	143 970	138 276	7 993	-2 007	-5 693	-9 601	3 908	5 693
2.3		1 647 319			1 647 319	1 647 319	1 647 319	0	0	0	0	0	0
2.4		2 035 864			2 035 864	2 035 864	2 035 864	0	0	0	0	0	0
2.5		1 922 512			1 922 512	1 922 512	1 922 512	0	0	0	0	0	0
2.6		2 088 022			2 088 022	2 088 022	2 088 022	0	0	0	0	0	0
2.7	-14 195	1 981 236	14 195		1 981 236	1 981 236	1 981 236	0	-14 195	0	0	0	0

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2.8		1 481 746			1 481 746	1 481 746	1 481 746	0	0	0	0	0	0
2.9		1 632 659			1 632 659	1 632 659	1 632 659	0	0	0	0	0	0
2.10		1 556 592			1 556 592	1 556 592	1 556 592	0	0	0	0	0	0
2.11		1 301 247			1 301 247	1 301 247	1 301 247	0	0	0	0	0	0
2.12		1 066 217			1 066 217	1 066 217	1 066 217	0	0	0	0	0	0
2.13		1 435 423			1 435 423	1 435 423	1 435 423	0	0	0	0	0	0
2.14		825 464			825 464	825 464	825 464	0	0	0	0	0	0
2.15		673 580			673 580	673 580	673 580	0	0	0	0	0	0
2.16		1 483 297			1 483 297	1 483 297	1 483 297	0	0	0	0	0	0
2.17	0	1 048 011			1 048 011	1 048 011	1 048 011	0	0	0	0	0	0
2.18		1 477 070			1 477 070	1 477 070	1 477 070	0	0	0	0	0	0
2.19		634 937			634 937	634 937	634 937	0	0	0	0	0	0
2.20		363 673			363 673	363 673	363 673	0	0	0	0	0	0
2.21		614 236			614 236	614 236	614 236	0	0	0	0	0	0
2.22		223 706			223 706	223 706	223 706	0	0	0	0	0	0
2.23		1 012 220			1 012 220	1 012 220	1 012 220	0	0	0	0	0	0

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MÖ)	Urtall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2.24		318 453				318 453	318 453	0	0	0	0	0	0
2.25	10 084	748 128				758 212	754 957	6 829	6 829	-3 255	-3 255	0	3 255
2.26		250 193				250 193	250 193	0	0	0	0	0	0
2.27		518 614				518 614	518 614	0	0	0	0	0	0
2.28		231 067				231 067	231 067	0	0	0	0	0	0
2.29	11 411	242 276				253 687	250 466	8 190	8 190	-3 221	-3 221	0	3 221
2.30		91 134				91 134	91 134	0	0	0	0	0	0
2.31		866 470				866 470	866 470	0	0	0	0	0	0
2.32		137 103				137 103	137 103	0	0	0	0	0	0
2.33	87 988	569 778	-30 424			627 342	573 660	3 882	3 882	-53 682	-53 682	0	53 682
2.34		103 690				103 690	103 690	0	0	0	0	0	0
2.35		194 650				194 650	194 650	0	0	0	0	0	0
2.36		48 744				48 744	48 744	0	0	0	0	0	0
2.37	-295	94 838	295			94 838	94 838	0	-295	0	0	0	0
2.38		31 509				31 509	31 509	0	0	0	0	0	0
2.39		459 299				459 299	459 299	0	0	0	0	0	0

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2.40		66 401				66 401	66 401	0	0	0	0	0	0
	Högskolan i Borås: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.41		402 150				402 150	402 150	0	0	0	0	0	0
	Högskolan Dalarna: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.42		61 333				61 333	61 333	0	0	0	0	0	0
	Högskolan Dalarna: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.43		425 125				425 125	425 125	0	0	0	0	0	0
	Högskolan i Gävle: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.44		90 963				90 963	90 963	0	0	0	0	0	0
	Högskolan i Gävle: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.45		369 418				369 418	369 418	0	0	0	0	0	0
	Högskolan i Halmstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.46		62 494				62 494	62 494	0	0	0	0	0	0
	Högskolan i Halmstad: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.47		362 953				362 953	362 953	0	0	0	0	0	0
	Högskolan Kristianstad: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.48		52 657				52 657	52 657	0	0	0	0	0	0
	Högskolan Kristianstad: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.49		298 093				298 093	308 433	10 340	10 340	-5 366	-5 366	0	5 366
	Högskolan i Skövde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.50		46 706				46 706	46 706	0	0	0	0	0	0
	Högskolan i Skövde: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.51		333 298				337 919	337 919	4 621	4 621	0	0	0	0
	Högskolan Väst: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.52		47 538				47 538	47 538	0	0	0	0	0	0
	Högskolan Väst: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.53		155 388				158 209	152 181	-3 207	-3 207	-6 028	-6 028	0	6 028
	Konstfack: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.54		9 371				9 371	9 371	0	0	0	0	0	0
	Konstfack: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå												
2.55		61 679				61 679	61 679	0	0	0	0	0	0
	Kungl. Konsthögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2.56		6 010				6 010	6 010	0	0	0	0	0	0
	Kungl. Konsthögskolan: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå												
2.57		125 345				125 345	125 345	0	0	0	0	0	0
	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.58		9 465				9 465	9 465	0	0	0	0	0	0
	Kungl. Musikhögskolan i Stockholm: Konstnärlig forskning och utbildning på forskarnivå												
2.59		386 119				386 119	386 119	0	0	0	0	0	0
	Södertörns högskola: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.60		56 920				56 920	56 920	0	0	0	0	0	0
	Södertörns högskola: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.61		24 136				24 136	24 136	0	0	0	0	0	0
	Försvarshögskolan: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå												
2.62		10 421				10 421	10 421	0	0	0	0	0	0
	Försvarshögskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå												
2.63		3 023 559				3 014 054	3 050 190	26 631	26 631	36 136	-23 864	60 000	-36 136
	Enskilda utbildningsanordnare på högskoleområdet												
2.64		576 386	15 510	-104 425		577 709	524 706	-51 680	-67 190	-53 003	-69 558	16 555	53 003
	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor												
2.65		694 834	-303 605	-19 207		391 193	391 229	-303 605	0	36	36	0	-36
	Särskilda medel till universitet och högskolor												
2.66		2 461 782		-5 666		2 461 782	2 461 782	0	0	0	0	0	0
	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning												
3 Forskning		7 786 130	19 900	-21 020		7 792 503	7 777 412	-8 718	-28 618	-15 091	-389 541	374 450	15 091
3.1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation		-46 300	-7 141		5 720 149	5 718 351	-48 098	-1 798	-1 798	-290 120	288 322	1 798
3.2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer		66 200		0	318 255	321 252	41 191	-25 009	2 997	-11 006	14 003	-2 997
3.3	Vetenskapsrådet: Förvaltning		141 109			139 099	143 052	1 943	1 943	3 953	-280	4 233	-3 953
3.4	Rymdforskning och rymdverksamhet		372 100			365 830	364 975	-7 125	-7 125	-855	-19 460	18 605	855
3.5	Rymdstyrelsen: Förvaltning		28 162			28 026	28 803	641	641	778	-67	845	-778
3.6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer		551 309			548 240	565 046	13 737	13 737	16 805	-10 760	27 565	-16 805
3.7	Institutet för rymdfysik		53 695			53 652	54 026	331	331	373	-1 238	1 611	-373

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
3.8	8 743	350 540				359 283	350 088	-452	-452	-9 195	-19 711	10 516	9 195
3.9	10 820	38 926				49 746	32 820	-6 106	-6 106	-16 926	-18 872	1 946	16 926
3.10	1 382	43 646	-70			44 958	44 958	1 312	1 312	0	-2 182	2 182	0
3.11	4 690	7 227	-4 413			7 504	5 124	-2 103	-2 103	-2 380	-2 597	217	2 380
3.12	6 223	40 686	-5 946			40 963	35 148	-5 538	-5 538	-5 815	-6 853	1 038	5 815
3.13	8 028	112 220	-3 451			116 797	113 769	1 549	1 549	-3 028	-6 395	3 367	3 028
4 Vissa gemensamma ändamål	5 255	146 729	-4 964			147 021	140 826	-5 903	-5 903	-6 195	-8 767	2 572	6 195
4.1	641	81 589	-641			81 589	78 225	-3 364	-3 364	-3 364	-3 364	0	3 364
4.2	4 037	30 886	-4 037			30 886	30 691	-195	-195	-195	-1 739	1 544	195
4.3	91	10 093				10 184	9 704	-389	-389	-479	-782	303	479
4.4	487	24 161	-286			24 362	22 205	-1 956	-1 956	-2 157	-2 882	725	2 157
UO 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	72 427	13 694 535	-30 043			13 969 919	13 918 035	-223 500	-9 500	-51 884	-227 987	176 103	51 884
1 Kulturområdesövergripande verksamhet	4 213	1 963 916	10 500	-1 763		1 966 867	1 960 415	6 499	-4 001	-6 451	-64 259	57 808	6 451
1.1	531	43 715				44 246	43 143	-572	-572	-1 104	-2 415	1 311	1 104
1.2	28	345 966	10 500	-28		356 466	356 174	10 208	-292	-292	-9 863	9 571	292
1.3	-54	185 533				185 479	181 982	-3 551	-3 551	-3 497	-9 063	5 566	3 497
1.4	349	38 775		-142		38 982	38 826	51	51	-156	-1 318	1 162	156
1.5	1 591	9 851		-1 591		9 851	8 476	-1 375	-1 375	-1 375	-1 671	296	1 375
1.6	1 574	1 314 576		-2		1 316 148	1 316 381	1 805	1 805	233	-39 204	39 437	-233
1.7	195	15 500				15 695	15 434	-66	-66	-261	-726	465	261
2 Teater, dans och musik	2 223	1 289 220				1 291 443	1 290 155	935	935	-1 288	-10 282	8 994	1 288
2.1		989 425				989 425	989 425	0	0	0	0	0	0

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
2.2	-20	188 586				188 566	188 553	-33	-33	-5 671	-5 671	5 658	13
2.3	2 243	111 209				113 452	112 178	969	969	-4 610	-4 610	3 336	1 274
3 Litteraturen, läsandet och språket	4 994	315 774	500	-99		321 169	317 259	1 485	985	-13 383	-13 383	9 473	3 910
3.1	99	137 715		-99		137 715	136 682	-1 033	-1 033	-5 164	-5 164	4 131	1 033
3.2	3 170	119 183	500			122 853	121 082	1 899	1 399	-5 347	-5 347	3 576	1 771
3.4	1 725	58 876				60 601	59 496	620	620	-2 872	-2 872	1 766	1 106
4 Bildkonst, arkitektur, form och design	417	80 758		-1		81 174	81 773	1 015	1 015	-1 824	-1 824	2 423	-599
4.1	-127	8 253				8 126	8 324	71	71	-51	-51	248	-197
4.2	232	32 942				33 174	33 680	738	738	-482	-482	988	-506
4.3	311	11 498				11 809	11 705	207	207	-104	-104	345	104
4.4	1	28 065		-1		28 065	28 065	0	0	-842	-842	842	0
5 Kulturskaparnas villkor	2 949	400 970		-1 125		402 794	399 905	-1 065	-1 065	-14 882	-14 882	11 992	2 890
5.1	1 717	20 105		-1 090		20 731	20 121	16	16	-610	-1 213	603	610
5.2	1 232	380 865		-34		382 063	379 784	-1 081	-1 081	-13 668	-13 668	11 389	2 279
6 Arkiv	10 306	375 402				385 708	381 290	5 888	5 888	-4 418	-4 418	11 262	4 418
6.1	10 306	375 402		0		385 708	381 290	5 888	5 888	-4 418	-4 418	11 262	4 418
7 Kulturmiljö	3 242	928 697		-506		931 433	932 683	3 986	3 986	1 249	-12 812	14 061	-1 249
7.1	2 736	218 192				220 928	218 383	191	191	-2 545	-9 091	6 546	2 545
7.2	506	250 505		-506		250 505	254 300	3 795	3 795	-3 720	-3 720	7 515	-3 795
7.3		460 000				460 000	460 000	0	0	0	0	0	0

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (ÄB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÄB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÄB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
8 Museer och utställningar	14 402	1 504 715	5 000	-3 308	1 520 808	1 513 313	8 598	3 598	-7 496	-54 390	46 894	7 496	
8.1 Centrala museer, Myndigheter	10 379	1 105 458		-106	1 115 731	1 114 510	9 052	9 052	-1 221	-45 160	43 939	1 221	
8.2 Centrala museer, Stiftelser		250 670			250 670	250 670	0	0	0	0	0	0	
8.3 Bidrag till vissa museer		50 010	1 500		51 510	51 510	1 500	0	0	0	0	0	
8.4 Riksställningar	4 420	43 543		-3 122	44 841	39 476	-4 067	-4 067	-5 364	-6 670	1 306	5 364	
8.5 Forum för levande historia	-477	54 954	3 500		57 977	57 147	2 193	-1 307	-830	-2 479	1 649	830	
8.6 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80	80		-80	80		-80	-80	-80	-80	0	80	
9 Trossamfund	10 735	101 731		-7 789	104 678	99 800	-1 931	-1 931	-4 878	-7 930	3 052	4 878	
9.1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	272	9 837			10 109	9 850	13	13	-258	-553	295	258	
9.2 Stöd till trossamfund	10 463	91 894		-7 789	94 569	89 949	-1 945	-1 945	-4 620	-7 377	2 757	4 620	
10 Film	0	334 644			334 644	334 644	0	0	0	0	0	0	
10.1 Filmstöd		334 644			334 644	334 644	0	0	0	0	0	0	
11 Medier	7 729	91 268		-7 610	91 388	87 404	-3 864	-3 864	-3 983	-6 007	2 024	3 983	
11.1 Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland		20 719			20 719	20 719	0	0	0	0	0	0	
11.2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen		2 703			2 703	2 703	0	0	0	0	0	0	
11.3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	28	383			411	367	-16	-16	-44	-44	0	44	
11.4 Statens medieråd	91	18 307			18 398	18 747	440	440	349	-200	549	-349	
11.5 Stöd till taltidningar	7 610	49 156		-7 610	49 156	44 868	-4 288	-4 288	-5 763	-5 763	1 475	4 288	
12 Ungdomspolitik	2 066	317 786		-1 110	318 742	316 044	-1 742	-1 742	-2 698	-3 878	1 180	2 698	
12.1 Myndigheten för ungdoms- och civillsamballesfrågor	956	39 346			40 302	39 669	323	323	-633	-1 813	1 180	633	
12.2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	1 110	278 440		-1 110	278 440	276 374	-2 066	-2 066	-2 066	-2 066	0	2 066	

Tusentals kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
13 Politik för det civila samhället	4 871	2 050 681	55 000	-3 914	2 106 638	2 104 781	54 100	-900	-1 857	-6 186	4 329	1 857	
13.1 Stöd till idrotten	-43	1 902 811	20 000		1 922 768	1 922 713	19 902	-98	-55	-55	0	55	
13.2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	3 564	32 164		-3 564	32 164	31 926	-238	-238	-238	-3 133	2 895	238	
13.3 Bidrag för kvinnors organisering	100	28 163		-100	28 163	27 471	-692	-692	-692	-692	0	692	
13.4 Stöd till friluftsansatser	0	47 785		0	47 785	47 785	0	0	0	-1 434	1 434	0	
13.5 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	0	15 000		0	15 000	15 000	0	0	0	0	0	0	
13.6 Insatser för den ideella sektorn	1 249	24 758	35 000	-249	60 758	59 886	35 128	128	-872	-872	0	872	
14 Folkbildning	288	3 899 661	162 000	-288	4 061 661	4 052 593	152 932	-9 068	-9 068	-10 200	1 132	9 068	
14.1 Bidrag till folkbildningen		3 811 928			3 811 928	3 811 147	-781	-781	-781	-781	0	781	
14.2 Bidrag till kontaktkutbildning	288	37 733		-288	37 733	29 447	-8 286	-8 286	-8 286	-9 418	1 132	8 286	
14.3 Särskilda insatser inom folkbildningen		50 000	162 000		212 000	212 000	162 000	0	0	0	0	0	
15 Tillsyn över spelmarknaden	3 992	49 312		-2 531	50 772	45 977	-3 335	-3 335	-4 796	-6 275	1 479	4 796	
15.1 Lotteriinspektionen	3 992	49 312		-2 531	50 772	45 977	-3 335	-3 335	-4 796	-6 275	1 479	4 796	
UO 18 Samhällsplanering, bostadsförstärkning och byggande samt konsumentpolitik	191 333	7 064 024	-500 000	-163 753	6 591 604	3 118 839	-3 945 185	-3 445 185	-3 472 765	-3 505 323	32 558	3 472 765	
1 Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet	189 076	6 831 899	-500 000	-163 694	6 357 282	2 889 233	-3 942 666	-3 442 666	-3 468 049	-3 491 162	23 113	3 468 049	
1.1 Bostadspolitisk utveckling	6 914	24 000		-6 914	24 000	11 172	-12 828	-12 828	-12 828	-12 828	0	12 828	
1.2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	93 463	99 500		-93 463	99 500	-1 453	-100 953	-100 953	-100 953	-100 953	0	100 953	
1.3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	42 450	43 000		-42 450	43 000	815	-42 185	-42 185	-42 185	-42 185	0	42 185	
1.5 Boverket	10 447	216 379		-4 401	222 424	220 033	3 654	3 654	-2 391	-8 854	6 463	2 391	
1.6 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	4 199	3 000		-4 199	3 000	0	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	0	3 000	
1.7 Statens geotekniska institut	-224	45 239			45 015	44 963	-276	-276	-51	-1 408	1 357	51	
1.8 Lantmäteriet	7 909	509 781			517 690	512 374	2 593	2 593	-5 316	-20 609	15 293	5 316	
1.11 Utvecklingsprojekt för jämställda offentliga rum	192	11 000		-192	11 000	10 042	-958	-958	-958	-958	0	958	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Urtall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:12		1 000 000				1 000 000	151 370	-848 630	-848 630	-848 630	-848 630	0	848 630
1:13	11 779	830 000	-500 000	-11 779		330 000	59 794	-770 206	-270 206	-270 206	-270 206	0	270 206
1:14		1 850 000				1 850 000	1 850 000	0	0	0	0	0	0
1:15		2 200 000				2 200 000	23 177	-2 176 823	-2 176 823	-2 176 823	-2 176 823	0	2 176 823
2 Konsumentpolitik													
2:1	2 256	232 125		-59		234 322	229 606	-2 519	-2 519	-4 717	-14 162	9 445	4 717
2:2	163	7 413				7 576	7 192	-221	-221	-384	-384	0	384
2:3	2 514	141 749				144 263	140 434	-1 315	-1 315	-3 829	-10 916	7 087	3 829
2:4	-706	42 178				41 472	41 271	-907	-907	-201	-1 466	1 265	201
2:5	226	17 952				18 178	17 909	-43	-43	-269	-808	539	269
2:6	59	18 459		-59		18 459	18 425	-34	-34	-34	-588	554	34
		4 374				4 374	4 374	0	0	0	0	0	0
Äldre anslag													
1:4 (2015)	11 948	0		-295		11 653	6 945	6 945	6 945	-4 707	-4 707	0	4 707
1:9 (2015)	8 659	0				8 659	4 230	4 230	4 230	-4 429	-4 429	0	4 429
1:10 (2015)	295	0		-295		0	0	0	0	0	0	0	0
	2 993	0				2 993	2 715	2 715	2 715	-278	-278	0	278
UO 19 Regional tillväxt													
1:1	416 466	3 265 721	5 000	-430 858		3 246 329	2 613 844	-641 877	-646 877	-632 486	-663 638	231 152	632 486
1:2	4 683	1 517 637	5 000	-33 074		1 494 245	1 473 254	-44 383	-49 383	-20 991	-172 756	151 765	20 991
1:4	46 528	375 864		-46 528		375 864	385 167	9 303	9 303	9 303	-1 973	11 276	-9 303
	152 636	1 362 220		-152 636		1 362 220	772 644	-589 576	-589 576	-589 576	-657 687	68 111	589 576
Äldre anslag													
1:3 (2015)	212 619	0		-198 619		14 000	-17 221	-17 221	-17 221	-31 221	-31 221	0	31 221
	212 619	0		-198 619		14 000	-17 221	-17 221	-17 221	-31 221	-31 221	0	31 221

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (ÅB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÅB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade tilldelade medel (SB+ÅB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
00 20 Allmän miljö- och naturvård	190 149	7 661 756	177 000	-147 293	7 881 622	7 298 836	-362 920	-539 920	-582 786	-663 744	80 958	582 786	
1 Miljöpolitik	176 000	6 917 299	187 000	-131 596	7 148 704	6 565 247	-352 052	-539 052	-583 456	-642 080	58 624	583 456	
1:1	-1 282	433 435			432 153	425 313	-8 122	-8 122	-6 840	-19 843	13 003	6 840	
1:2	3 633	333 214		-3 633	333 214	329 738	-3 476	-3 476	-3 476	-9 926	6 450	3 476	
1:3	19 518	1 002 535	-50 000	-19 518	952 535	952 100	-50 435	-435	-435	-435	0	435	
1:4	3 950	815 018	-12 000	-3 950	803 018	504 029	-310 989	-298 989	-298 989	-298 989	0	298 989	
1:5	46	80 831		-46	80 831	80 658	-173	-173	-173	-173	0	173	
1:6	4 636	229 623		-1 491	232 768	235 335	5 712	5 712	2 567	-4 322	6 889	-2 567	
1:7	635	141 131	75 000	-635	216 131	214 810	73 679	-1 321	-1 321	-5 552	4 231	1 321	
1:8	30	309 000	180 000		489 030	347 966	38 966	-141 034	-141 063	-141 063	0	141 063	
1:9	2 577	221 781	-6 000		218 358	222 721	940	6 940	4 363	-2 290	6 653	-4 363	
1:10	-1 274	119 000		-2 072	115 654	111 211	-7 789	-7 789	-4 443	-8 013	3 570	4 443	
1:11	667	20 000		-667	20 000	19 409	-591	-591	-591	-591	0	591	
1:12	1	751 565		-1	751 565	732 734	-18 831	-18 831	-18 831	-18 831	0	18 831	
1:13	-933	205 000		-2 221	201 846	209 797	4 797	4 797	7 951	-2 174	10 125	-7 951	
1:14	3 366	33 900		-3 366	33 900	32 855	-1 045	-1 045	-1 045	-1 990	945	1 045	
1:15	106 310	2 500		-91 310	17 500	6 607	4 107	4 107	-10 893	-10 893	0	10 893	
1:16	2 052	1 343 500	0	-2 052	1 343 500	1 343 037	-463	-463	-463	-463	0	463	
1:17	6 140	225 266			231 406	224 530	-736	-736	-6 876	-13 634	6 758	6 876	
1:18	25 929	600 000		-633	625 295	571 854	-28 146	-28 146	-53 441	-53 441	0	53 441	
1:19		50 000			50 000	543	-49 457	-49 457	-49 457	-49 457	0	49 457	
2 Miljöforskning	14 149	744 457	-10 000	-15 688	732 919	733 589	-10 868	-868	670	-21 664	22 334	-670	
2:1	-1 538	56 189			54 651	54 634	-1 555	-1 555	-16	-1 702	1 686	16	
2:2	15 688	688 268	-10 000	-15 688	678 268	678 954	-9 314	686	686	-19 962	20 648	-686	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
00 21 Energi	169 928	2 812 038	-166 174	2 815 792	2 721 331	-90 707	-90 707	-90 707	-94 461	-190 985	96 524	94 461	
1.1	5 820	279 727		285 547	278 330	-1 397	-1 397	-1 397	-7 217	-15 609	8 392	7 217	
1.2	47 786	253 000		253 000	243 530	-9 470	-9 470	-9 470	-9 470	-22 020	12 550	9 470	
1.3	525	10 000		10 000	9 265	-735	-735	-735	-735	-1 035	300	735	
1.4	58 870	1 349 376		1 349 376	1 341 606	-7 770	-7 770	-7 770	-7 770	-48 251	40 481	7 770	
1.5	-1 948	102 900		100 952	100 790	-2 110	-2 110	-2 110	-162	-10 452	10 290	162	
1.6	608	15 000		15 000	13 442	-1 558	-1 558	-1 558	-1 558	-2 008	450	1 558	
1.7	14	110 707		110 721	107 430	-3 277	-3 277	-3 277	-3 291	-6 612	3 321	3 291	
1.8	5 290	390 000		390 000	385 281	-4 719	-4 719	-4 719	-4 719	-16 419	11 700	4 719	
1.9	52 986	255 000		255 000	196 902	-58 098	-58 098	-58 098	-58 098	-65 748	7 650	58 098	
1.10	-23	21 328		21 196	19 642	-1 686	-1 686	-1 686	-1 554	-2 194	640	1 554	
1.11		25 000		25 000	25 113	113	113	113	113	-637	750	-113	
00 22 Kommunikationer	4 544 471	54 122 036	-447 500	57 994 659	50 086 940	-4 035 096	-4 035 096	-3 587 596	-7 907 719	-9 494 570	1 586 851	7 907 719	
1 Transportpolitik	4 517 704	53 724 917	-447 500	57 597 549	49 725 528	-3 999 389	-3 999 389	-3 551 889	-7 872 021	-9 449 033	1 577 012	7 872 021	
1.1	1 320 734	23 454 645	52 500	24 808 427	20 227 833	-3 226 812	-3 226 812	-3 279 312	-4 580 593	-5 284 233	703 640	4 580 593	
1.2	712 723	20 973 147	-500 000	21 185 588	20 534 043	-439 104	-439 104	60 896	-651 545	-1 265 739	614 194	651 545	
1.3	3 693	1 297 029		1 300 722	1 247 673	-49 356	-49 356	-49 356	-53 049	-91 960	38 911	53 049	
1.4		388 308		388 308	388 308	0	0	0	0	0	0	0	
1.5	73 757	162 284		162 284	162 284	0	0	0	0	0	0	0	
1.6	2 261	82 513		82 126	79 597	-2 916	-2 916	-2 916	-2 529	-3 814	1 285	2 529	
1.7	51 471	831 000		831 000	751 695	-79 305	-79 305	-79 305	-79 305	-104 235	24 930	79 305	
1.8	-282	25 837		25 555	25 358	-479	-479	-479	-197	-951	754	197	
1.9		48 224		48 224	48 224	0	0	0	0	-1 447	1 447	0	
1.10	528 863	348 500		877 363	382 745	-34 245	-34 245	34 245	-494 618	-505 073	10 455	494 618	

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:11	1 557 189	1 388 536			2 945 725	2 945 725	1 126 384	-262 152	-262 152	-1 819 341	-1 837 447	18 106	1 819 341
1:12	110 560	2 042 605	-49 961		2 103 204	2 103 204	2 075 369	32 764	32 764	-27 835	-89 113	61 278	27 835
1:13	1 305	67 270			68 575	68 575	66 835	-435	-435	-1 740	-3 758	2 018	1 740
1:14	155 429	1 011 019			1 166 448	1 166 448	1 122 920	111 901	111 901	-43 528	-63 322	19 794	43 528
1:15		1 604 000			1 604 000	1 604 000	1 486 259	-117 741	-117 741	-117 741	-197 941	80 200	117 741
2	26 767	397 119	-26 776		397 110	397 110	361 412	-35 707	-35 707	-35 698	-45 537	9 839	35 698
2:1	87	28 087			28 174	28 174	27 578	-509	-509	-597	-1 440	843	597
2:2	8 068	140 278	-8 068		140 278	140 278	133 305	-6 973	-6 973	-6 973	-11 181	4 208	6 973
2:3	12 362	35 600	-12 362		35 600	35 600	20 213	-15 387	-15 387	-16 395	-16 395	1 008	15 387
2:4	1 381	12 094	-1 381		12 094	12 094	11 380	-714	-714	-714	-714	0	714
2:5	1 704	126 014	-1 800		125 918	125 918	115 392	-10 622	-10 622	-10 625	-14 305	3 780	10 625
2:6	3 165	55 046	-3 165		55 046	55 046	53 545	-1 501	-1 501	-1 501	-1 501	0	1 501
UO 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1 979 916	18 919 553	6 100	-1 985 152	43 274	18 963 692	15 898 340	-3 021 213	-3 027 313	-3 065 351	-3 659 508	794 157	3 065 351
1:1	8 831	413 452			422 283	422 283	419 466	6 014	6 014	-2 817	-15 221	12 404	2 817
1:2	26 692	328 206	-16 692		338 206	338 206	333 605	5 399	5 399	-4 601	-4 601	0	4 601
1:3	-2 812	118 572			115 760	115 760	114 543	-4 029	-4 029	-1 216	-4 773	3 557	1 216
1:4		104 305			104 305	104 305	104 305	0	0	0	-3 129	3 129	0
1:5	6 319	14 933	-6 319		14 933	14 933	11 562	-3 371	-3 371	-3 371	-3 819	448	3 371
1:6	1 748	124 349	-2 718		135 534	135 534	138 957	14 608	14 608	3 423	-3 807	7 230	-3 423
1:7	2 203	57 778	-2 203		57 778	57 778	43 643	-14 135	-14 135	-14 135	-15 268	1 133	14 135
1:8	11 943	530 700	5 000		547 643	547 643	538 295	7 595	2 595	-9 347	-26 329	16 982	9 347
1:9	1	5 000	-1		5 000	5 000	5 000	0	0	0	-150	150	0
1:10	170 031	7 632 000	-170 031		7 632 000	7 632 000	6 449 235	-1 182 765	-1 182 765	-1 182 765	-1 564 365	381 600	1 182 765
1:11	17 095	128 000	-17 095		128 000	128 000	140 800	12 800	12 800	12 800	0	12 800	-12 800

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (AB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MO)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+AB+ID+MO)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
1:12	18 647	75 472	75 000	-18 647	31 119	181 591	181 591	106 119	31 119	0	0	0	0
1:13	24 548	24 250		-24 548		24 250	2 809	-21 441	-21 441	-21 441	-21 441	0	21 441
1:14	103 207	137 000		-103 207		137 000	2 464	-134 536	-134 536	-134 536	-134 536	0	134 536
1:15	5 275	314 814				320 089	317 436	2 622	2 622	-2 653	-16 194	13 541	2 653
1:16	2 129	76 160	36 900	-2 129		113 060	99 772	23 612	-13 288	-13 288	-14 728	1 440	13 288
1:17	22	42 913	2 200	-22		45 113	45 372	2 459	259	259	-4 032	4 291	-259
1:18	898 885	4 007 866	-113 000	-931 375		3 862 376	2 797 250	-1 210 616	-1 097 616	-1 065 126	-1 258 963	193 837	1 065 126
1:19	666 663	2 230 764		-666 663		2 230 764	1 603 128	-627 636	-627 636	-627 636	-739 118	111 482	627 636
1:20	831	72 830		-831		72 830	69 308	-3 522	-3 522	-3 522	-5 707	2 185	3 522
1:21		4 116				4 116	4 116	0	0	0	-123	123	0
1:22		1 029				1 029	1 029	0	0	0	-103	103	0
1:23	-4 988	107 915		-23		102 904	105 138	-2 777	-2 777	2 234	-8 557	10 791	-2 234
1:24		1 801 598				1 801 598	1 801 598	0	0	0	0	0	0
1:25	22 647	564 354		-22 647		564 354	566 741	2 387	2 387	2 387	-14 544	16 931	-2 387
1:26		1 177				1 177	1 177	0	0	0	0	0	0
UD 24 Näringsliv	111 944	5 998 273	-106 000	-69 186	445	5 935 476	5 890 930	-107 343	-1 343	-44 546	-246 191	201 645	44 546
1 Näringspolitik	103 927	5 407 419	-100 000	-62 867	445	5 348 925	5 312 538	-94 881	5 119	-36 387	-203 955	167 568	36 387
1.1	6 493	218 719				225 212	221 560	2 841	2 841	-3 652	-10 214	6 562	3 652
1.2	902	2 628 174		-902		2 628 174	2 645 092	16 918	16 918	16 918	-61 927	78 845	-16 918
1.3		621 625				621 625	621 625	0	0	0	-18 649	18 649	0
1.4	5 912	267 122				273 034	271 072	3 950	3 950	-1 962	-9 976	8 014	1 962
1.5	17 701	518 772	-5 000	-20 826		510 647	497 141	-21 631	-16 631	-13 507	-38 646	25 139	13 507

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp (IB)	Statsens budget (SB)	Ändringsbudget (ÅB)	Indragning (ID)	Medgivna överskridanden (MÖ)	Totalt tilldelade medel (IB+SB+ÅB+ID+MÖ)	Utfall	Skilnad mot Statsens budget	Skilnad mot anvisade medel (SB+ÅB)	Skilnad mot tilldelade medel	Skilnad mot tillgängliga medel	Anslagskredit	Utgående ramöverförings belopp
Äldre anslag	5 651	0	-4 797			853	853	853	853	0	0	0	0
1:23 (2015)	5 651	0	-4 797			853	853	853	853	0	0	0	0
Upphandlingsmyndigheten													
UO 25 Allmänna bidrag till kommuner	67 362	93 398 252	-67 362		93 398 252	93 349 623	-48 629	-48 629	-48 629	-186 922	138 293	48 629	48 629
1:1	0	89 679 937	0	0	89 679 937	89 679 937	0	0	0	-26 904	26 904	0	0
1:2	67 362	3 712 965	-67 362		3 712 965	3 664 336	-48 629	-48 629	-48 629	-160 018	111 389	48 629	48 629
1:3		5 350			5 350	5 350	0	0	0	0	0	0	0
Bidrag till kommunalekonomiska organisationer													
Äldre anslag	0	0	0	0						0	0	0	0
1:4 (2015)	0			0			0	0	0	0	0	0	0
Stöd till kommuner och landsting													
UO 26 Statskuldsvräntor m.m.	7 389 856	10 769 176	-7 389 856		10 769 176	1 742 905	-9 026 271	-9 026 271	-9 026 271	-10 102 489	1 076 218	9 026 271	9 026 271
1:1	7 374 103	10 613 976	-7 374 103		10 613 976	1 667 948	-8 946 028	-8 946 028	-8 946 028	-10 007 426	1 061 398	8 946 028	8 946 028
1:2	9 568	10 000	-9 568		10 000	114	-9 886	-9 886	-9 886	-10 186	300	9 886	9 886
1:3	6 185	145 200	-6 185		145 200	74 843	-70 357	-70 357	-70 357	-84 877	14 520	70 357	70 357
Riksgäldskontorets provisionsutgifter													
UO 27 Avgiften till Europeiska unionen	-4 105 325	31 827 167	4 499 860	-11 409	32 210 293	30 349 734	-1 477 433	-1 477 433	-1 477 433	-5 043 276	3 182 716	1 860 560	1 860 560
1:1	-4 105 325	31 827 167	4 499 860	-11 409	32 210 293	30 349 734	-1 477 433	-1 477 433	-1 477 433	-5 043 276	3 182 716	1 860 560	1 860 560
Avgiften till Europeiska unionen													
(A) Summa Utgiftsområden (UO 1-27)	18 111 165	926 249 927	33 074 111	-23 341 808	146 023	954 239 418	900 838 992	-25 410 935	-58 485 046	-89 719 780	36 319 354	53 400 426	53 400 426
(B) Förändring av anslagsbehållningar		-3 116 650			-3 116 650	0	3 116 650	3 116 650	3 116 650	3 116 650		-3 116 650	-3 116 650
(C) Förändring av anslagsbehållningar UO 26		-26 100			-26 100	0	26 100	26 100	26 100	26 100		-26 100	-26 100
(D) Summa utgifter (A+B+C)	18 111 165	923 107 177	33 074 111	-23 341 808	146 023	951 096 668	900 838 992	-22 268 185	-55 342 296	-86 577 030	36 319 354	50 297 676	50 297 676
(E) Utgiftsområden exkl. statskuldsvräntor m.m. (A-UO 26)	10 721 309	915 480 751	33 074 111	-15 951 952	146 023	943 470 242	899 095 087	-15 384 664	-49 458 775	-44 374 155	35 243 136	44 374 155	44 374 155
(F) Riksgäldskontorets nettoutlåning		10 768 000			10 768 000	14 764 355	3 996 355	3 996 355	3 996 355	3 996 355		3 996 355	3 996 355
(G) Kassamässig korrigering		0			0	1 792 452	1 792 452	1 792 452	1 792 452	1 792 452		1 792 452	1 792 452

Tusental kronor

	Ingående ramöverförings belopp		Statens budget	Ändrings- budget	Indragning	Medgivna överskridanden	Totalt tilldelade medel	Utfall	Skillnad mot Statens budget	Skillnad mot anvisade medel (SB+AB)	Skillnad mot tilldelade medel	Skillnad mot tillgängliga medel	Anslags- kredit	Utgående ramöverförings belopp
	(IB)	(AB)												
(H) Budgetens utgifter m.m. (D+F+G)	18 111 165	33 074 111	833 875 177	-23 341 808	146 023	961 864 668	917 395 798	-16 479 379	-49 553 490	-44 468 869	-80 788 223	36 319 354	44 468 869	
(I) Ålderspensionssystemet vid sidan av budgeten			285 509 000				285 356 793	-152 207						
(J) Takbegränsade utgifter (E+B+I)			1 197 873 101				1 184 452 879	-13 420 222						
(K) Marginal till utgiftstaket			17 126 899				30 547 121	13 420 222						
(L) Utgiftstak (J+K)			1 215 000 000				1 215 000 000	0						

Bilaga 3

Beställnings- bemyndiganden

Bilaga 3 Beställningsbemyndiganden 2016

Tusental kronor

Utgiftsområde	Anslag	Bemyndiganden	Utestående åtaganden 2016-12-31
1 Rikets styrelse	6:6 Stöd till politiska partier	171 200	129 098
	8:1 Presstödet	70 000	3 061
Totalt UO 01		241 200	132 159
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1:10 Bidragsfastigheter	30 000	45 000
	1:16 Finansmarknadsforskning	76 000	34 839
Totalt UO 2		106 000	79 839
4 Rättsväsendet	1:18 Från EU-budgeten finansierade insatser avseende EU:s inre säkerhet	200 000	42 074
Totalt UO 4		200 000	42 074
5 Internationell samverkan	1:11 Samarbete inom Östersjöregionen	214 000	159 492
Totalt UO 5		214 000	159 492
6 Försvar och samhällets krisberedskap	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	70 900 000	64 208 135
	1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	23 000 000	19 482 653
	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	80 000	23 577
	2:4 Krisberedskap	712 000	683 427
	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	60 000	53 643
Totalt UO 6		94 752 000	84 451 435
7 Internationellt bistånd	1:1 Bistandsverksamhet	77 000 000	55 425 969
	1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	20 000	0
Totalt UO 7		77 020 000	55 425 969
8 Migration	1:8 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar	185 000	234 442
Totalt UO 8		185 000	234 442
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	1:8 Bidrag till psykiatri	18 450	12 950
	2:2 Insatser för vaccinerberedskap	510 000	283 000
	4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	653 000	52 000
	7:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	1 000 000	928 677
Totalt UO 9		2 181 450	1 276 627
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom	1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen	4 256 500	4 191 928
Totalt UO 10		4 256 500	4 191 928

Utgiftsområde	Anslag	Bemyndiganden	Utestående åtaganden 2016-12-31	
13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	1:4	Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare	2 000 000	424 502
	3:1	Särskilda jämställdhetsåtgärder	100 000	79 718
Totalt UO 13			2 100 000	504 220
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	7 010 000	3 636 840
	1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	13 400 000	11 641 913
	1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	3 254 000	3 033 574
	1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9 000	8 212
	2:1	Arbetsmiljöverket	20 000	19 090
	2:5	Arbetslivspolitik	40 000	40 000
Totalt UO 14			23 733 000	18 379 629
UO 15 Studiestöd	1:6	Bidrag till vissa studiesociala ändamål	4 000	2 772
Totalt UO 15			4 000	2 772
16 Utbildning och universitetsforskning	1:5	Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	2 701 900	983 431
	1:6	Särskilda insatser inom skolområdet	34 000	31 953
	1:7	Maxtaxa i förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet m.m.	665 000	663 112
	1:10	Fortbildning av lärare och förskolepersonal	453 200	187 067
	1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning	200 000	0
	1:14	Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	4 400 000	4 165 964
	1:16	Fler anställda i lågstadiet	1 974 000	985 750
	1:17	Skolforskningsinstitutet	19 000	17 997
	1:19	Bidrag till lärarlöner	2 256 000	2 204 523
	2:64	Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	50 000	45 887
	3:1	Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	17 520 000	15 082 996
	3:2	Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	1 881 000	1 732 308
	3:4	Rymdforskning och rymdverksamhet	1 600 000	1 179 591
3:6	Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer	3 200 000	2 806 301	
4:1	Internationella program	153 000	90 415	
Totalt UO 16			37 107 100	30 177 295
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	25 000	0
	1:3	Skapande skola	100 000	0
	1:5	Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 000	6 944
	1:6	Bidrag till regional kulturverksamhet	40 000	0
	2:2	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	137 000	103 379
	3:1	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	25 000	24 760

Utgiftsområde	Anslag	Bemyndiganden	Utestående åtaganden 2016-12-31
	4:4	Bidrag till bild- och formrådet	14 000 9 655
	5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	136 000 99 658
	7:2	Bidrag till kulturmiljövård	83 000 66 561
	9:2	Stöd till trossamfund	46 000 14 340
	12:2	Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	212 000 212 000
	13:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler	32 000 27 398
	13:3	Bidrag för kvinnors organisering	29 000 22 131
	13:5	Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000 15 000
	14:2	Bidrag till kontaktkolktutbildning	60 000 45 346
Totalt UO 17			963 000 647 172
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1:2	Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	50 000 10 620
	1:12	Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utomhusmiljöer	400 000 49 575
	1:13	Upprustning av skollokaler	1 160 000 107 564
	1:15	Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	3 000 000 799
Totalt UO 18			4 610 000 168 558
19 Regional tillväxt	1:1	Regionala tillväxtåtgärder	2 993 000 2 268 428
	1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	4 300 000 4 041 837
Totalt UO 19			7 293 000 6 310 265
20 Allmän miljö- och naturvård	1:2	Miljöövervakning m.m.	100 000 69 535
	1:3	Åtgärder för värdefull natur	350 000 262 463
	1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	1 430 000 952 066
	1:5	Miljöforskning	102 000 83 140
	1:10	Klimatanpassning	19 900 18
	1:12	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	300 000 256 230
	1:14	Internationellt miljösamarbete	14 000 1 052
	1:16	Skydd av värdefull natur	42 000 30 623
	1:18	Klimatinvesteringar	500 000 492 488
	2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 600 000 1 275 780
Totalt UO 20			4 457 900 3 423 395
21 Energi	1:2	Insatser för energieffektivisering	260 000 80 464
	1:3	Stöd för marknadsintroduktion av vindkraft	12 000 4 764
	1:4	Energiforskning	3 500 000 1 783 073
	1:6	Planeringsstöd för vindkraft	10 000 3 489
	1:8	Energiteknik	70 000 15 669
	1:9	Elberedskap	330 000 126 971
	1:10	Avgifter till Internationella organisationer	30 000 14 730

Utgiftsområde	Anslag	Bemyndiganden	Utestående åtaganden 2016-12-31
	1:11 Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	25 000	21 611
Totalt UO 21		4 237 000	2 050 771
22 Kommunikationer	1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	91 600 000	79 670 946
	1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	25 000 000	21 047 300
	1:7 Trafikavtal	7 500 000	5 865 700
	1:11 Trängselskatt i Stockholm	27 500 000	17 865 500
	1:14 Trängselskatt i Göteborg	4 200 000	1 487 700
	2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsbudsättning	190 000	189 971
	2:3 Grundläggande betaltjänster	36 000	42 079
	2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	110 000	80 216
Totalt UO 22		156 136 000	126 249 412
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1:2 Insatser för skogsbruket	120 000	21 080
	1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	115 000	86 867
	1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	170 000	15 547
	1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	830 000	46 951
	1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	210 000	0
	1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	14 205 000	2 311 048
	1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för lands- bygdens miljö och struktur	10 000 000	1 771 008
	1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	180 000	60 000
	1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 400 000	1 038 742
Totalt UO 23		27 230 000	5 351 243
24 Näringsliv	1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 300 000	2 183 344
	1:5 Näringslivsutveckling	750 000	631 073
	1:9 Geovetenskaplig forskning	5 300	3 357
Totalt UO 24		3 055 300	2 817 774
Totalt		450 082 450	342 076 471

Bilaga 4

Sammanställning av slutbehandlade effektivitetsrapporter

Slutbehandlade granskningsrapporter		
Rapport nr	Namn	Beslut
2009:21	Vad är Sveriges utsläppsrätter värda? Hanteringen och rapporteringen av Sveriges Kyotoenheter	Skr. 2016/17:101
2015:20	Gruvavfall – Ekonomiska risker för staten	Skr. 2015/16:165
2015:21	It-relaterad brottslighet – polis och åklagare kan bli effektivare	Skr. 2015/16:164
2016:1	Transparensen i budgetpropositionen för 2016 – Tillämpningen av det finanspolitiska ramverket	Skr. 2015/16:179
2016:2	Tillsyn över brottsbekämpande myndigheter – En granskning av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	Skr. 2015/16:188
2016:3	Erfarenheter av OPS-lösningen för Arlandabanan	Skr. 2016/17:20
2016:4	Statens kreditförluster på studielån	Skr. 2016/17:34
2016:5	Nationella samordnare som statligt styrmedel	Skr. 2016/17:23
2016:6	Granskning av årsredovisning för staten	Skr. 2016/17:36
2016:7	Skyddet för pensionssparare – och pensionsbolagens investeringar i säkerställda obligationer	Skr. 2016/17:40
2016:8	Informationssäkerhetsarbete på nio myndigheter – En andra granskning av informationssäkerhet i staten	Skr. 2016/17:142
2016:9	Säkra och effektiva läkemedel – hur hanterar staten läkemedelsindustrins inflytande?	Skr. 2016/17:39
2016:10	Asylboenden –Migrationsverkets arbete med att ordna boenden åt asylsökanden	Skr. 2016/17:63
2016:11	Felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen – Försäkringskassans kontrollverksamhet	Skr. 2016/17:51
2016:13	Utrikesförvaltningens konsulära krisberedskap – förutsättningar för effektiv insats?	Skr. 2016/17:53
2016:14	Den offentliga förvaltningens digitalisering – en enklare, öppnare och effektivare förvaltning?	Skr. 2016/17:54
2016:15	Det livslånga lärandet inom högre utbildning	Skr. 2016/17:67
2016:17	Ett förutsägbart bistånd – trots en osäker finansiering	Skr. 2016/17:64
2016:18	Teracom och marknäten – mediepolitik, monopol och krisberedskap	Skr. 2016/17:74
2016:19	Statens servicecenter – Har administrationen blivit effektivare?	Skr. 216/17:77
2016:20	Att hantera ett komplicerat skattesystem – Arbetet med att förenkla för företag	Skr. 2016/17:81
2016:21	Förberedande och orienterande utbildning – Arbetsförmedlingens styrning, användning och uppföljning	Skr. 2016/17:87
2016:22	Statliga stöd till innovation och företagande	Skr. 2016/17:79
2016:23	En god arbetsmiljö för alla – Statliga insatser inom arbetsmiljöområdet	Skr. 2016/17:82
2016:24	Internationella jämförelser av inkomstskillnader – Sveriges möjligheter att bidra med statistik	Skr. 2016/17:65
2016:25	Statens förenade områden	Skr. 2016/17:111
2016:26	Upprättandet av tillfälliga gränskontroller vid inre gräns	Skr. 2016/17:118
2016:27	Granskning av budgetpropositionen för 2017	Skr. 2016/17:138
2016:28	Förutsättningar för en säker kraftöverföring – Styrningen av Svenska kraftnät i genomförandet av energiomläggningen	Skr. 2016/17:148
2016:29	Statens styrning genom riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården	Skr. 2016/17:110
2016:30	Statliga investeringar i allmänna farleder	Skr. 2016/17:164
2016:32	Ett välfungerande system för arbetskraftsinvandring	Skr. 2016/17:176
2016:33	Svenska myndigheters beredskap inför Brexit-omrösningen	Skr. 2016/17:168

Bilaga 5

Tabellsamling

Utfallet för statens budget 2012–2016

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015	2016
Inkomster	787,6	790,5	790,2	859,5	1 002,7
Statens skatteinkomster	792,7	777,3	802,0	893,9	1 043,8
Övriga inkomster	-5,1	13,2	-11,8	-34,4	-41,1
Utgifter m.m.	812,5	921,4	862,4	892,2	917,4
U0 1–25 och 27	783,7	810,6	837,5	867,4	899,1
Statsskuldsräntor m.m. U0 26	27,4	16,8	3,3	21,9	1,7
Riksgäldskontorets nettoutlåning	1	96,2	22,0	10,1	14,8
Kassamässig korrigering	0,4	-2,2	-0,5	-7,3	1,8
Budgetsaldo	-24,9	-130,9	-72,2	-32,6	85,3

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Inkomster i statens budget 2012–2016

Miljarder kronor

Inkomstår	2012	2013	2014	2015	2016
Statens skatteintäkter	775,6	798,1	828,1	928,1	991,4
Periodiseringar	17,1	-20,8	-26,1	-34,1	52,4
Statens skatteinkomster	792,7	777,3	802,0	893,9	1 043,8
Inkomster av statens verksamhet	48,8	48,1	41,7	39,0	31,3
Inkomster av försäld egendom	0,3	20,8	0,2	0,1	0,2
Återbetalning av lån	1,3	1,1	0,9	0,9	0,8
Kalkylmässiga inkomster	9,7	9,9	9,9	9,7	10,8
Bidrag från EU	9,8	10,3	11,9	9,7	11,0
Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-74,9	-77,0	-76,3	-85,8	-95,1
Utgifter som ges som krediteringar på skattekontot	-0,1	0,0	0,0	-8,2	0,0
Statens övriga inkomster	-5,1	13,2	-11,7	-34,4	-41,1
Inkomster i statens budget	787,6	790,5	790,2	859,5	1 002,7

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns skatteintäkter 2012–2016

Miljarder kronor

Inkomstår	2012	2013	2014	2015	2016
Skatt på arbete	937,2	964,8	985,7	1 049,8	1 140,3
<i>Direkta skatter</i>	<i>505,1</i>	<i>523,0</i>	<i>530,3</i>	<i>558,3</i>	<i>608,1</i>
Kommunal skatt	560,8	581,9	602,7	635,7	670,0
Statlig skatt	44,2	44,8	47,4	50,8	56,6
Allmän pensionsavgift	97,6	100,9	104,0	108,4	113,1
Artistskatt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skattereduktion m.m.	-197,4	-204,6	-223,8	-236,6	-231,6
<i>Indirekta skatter</i>	<i>432,1</i>	<i>441,9</i>	<i>455,4</i>	<i>491,5</i>	<i>532,3</i>
Arbetsgivaravgift	442,4	454,3	471,7	491,6	515,6
Egenavgift	11,8	11,6	11,8	11,8	13,1
Särskild löneskatt	37,4	36,8	37,0	40,3	44,5
Nedsättningar	-30,4	-30,5	-33,9	-19,1	-5,9
Tjänstegruppiv	0,9	0,7	0,7	0,5	0,5
Avgifter till premiepensionssystemet	-30	-31,0	-31,9	-33,6	-35,6
Skatt på kapital	167,8	172,7	200,2	245,0	222,4
Skatt på kapital, hushåll	27,7	32,3	48,0	69,1	61,6
Skatt på företagsvinster	89,5	89,0	96,5	119,6	106,4
Avkastningsskatt	10,1	6,9	10,2	8,4	3,5
Fastighetsskatt och fastighetsavgift	28,7	31,6	32,0	32,4	32,9
Stämpelskatt	8,0	8,9	9,3	10,9	12,3
Kupongskatt m.m.	3,8	4,1	4,2	4,6	5,7
Skatt på konsumtion och insatsvaror	452,5	461,1	475,3	507,9	538,9
Mervärdesskatt	330,6	339,5	355,0	380,3	406,4
Tobaksskatt	11,8	11,1	11,4	11,8	11,9
Skatt på etylalkohol	4,3	4,0	4,1	4,2	4,2
Skatt på vin m.m.	4,8	4,9	5,2	5,7	5,7
Skatt på öl	3,2	3,3	3,5	3,9	4,0
Energiskatt	40,1	40,9	39,0	40,7	44,6
Koldioxidskatt	25,2	24,0	23,3	24,6	24,1
Övriga skatter på energi och miljö	4,5	4,4	4,4	4,8	5,2
Skatt på vägtrafik	15,6	16,5	16,8	18,8	19,7
Skatt på import	5,3	5,2	5,8	6,3	6,1
Övriga skatter	7,1	7,2	6,8	6,8	7,0
Restförda och övriga skatter	2,8	11,3	8,8	7,6	15,9
Restförda skatter	-6,3	-6,6	-5,9	-4,3	-4,7
Övriga skatter	9,1	17,9	14,7	11,9	20,6
Totala skatteintäkter	1 560,4	1 609,9	1 670,0	1 810,2	1 917,5
Avgår: EU-skatter	-6,9	-6,9	-8,4	-6,3	-6,1
Offentliga sektorns skatteintäkter	1 553,5	1 603,0	1 661,6	1 803,9	1 911,4
Avgår: Kommunal inkomstskatt	-576,2	-597,3	-618,3	-651,7	-686,3
Avgår: Avgifter till ålderspensionssystemet	-201,6	-207,5	-213,7	-224,1	-233,7
Statens skatteintäkter	775,6	798,1	829,6	928,1	991,4

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Utgifter i statens budget 2012–2016

Anslagen har fördelats till de utgiftsområden de tillhörde i statens budget för 2016. Utfall som justerats för tekniska förändringar är i kursiv stil.

Utgiftsområde	Andel i procent av de takbegränsade utgifterna					Miljarder kronor				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
1 Rikets styrelse	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	11,5	11,8	12,9	12,3	12,7
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1,3	1,5	1,3	1,3	1,3	13,5	16,1	14,1	14,4	15,0
3 Skatt, tull och exekution	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	10,3	10,4	10,4	10,8	10,8
4 Rättsväsendet	3,7	3,7	3,7	3,6	3,6	38,2	39,3	40,2	40,4	42,3
5 Internationell samverkan	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,5	1,8	1,7	1,9	2,1
6 Försvar och samhällets krisberedskap	4,4	4,3	4,4	4,3	4,2	45,5	45,4	48,0	48,3	49,4
7 Internationellt bistånd	3,0	2,9	2,8	2,8	2,7	30,2	30,8	31,0	32,2	32,0
8 Migration	0,8	0,9	1,1	1,6	3,5	8,2	9,9	12,6	18,7	41,3
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	5,7	5,5	5,6	5,7	5,4	58,7	59,0	61,6	65,0	63,4
10 Ek. trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	9,3	9,0	9,0	9,0	8,9	94,9	96,4	99,0	102,6	105,6
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	4,0	3,7	3,6	3,4	3,0	41,3	40,0	39,3	38,1	35,9
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	7,4	7,4	7,4	7,3	7,3	75,6	78,5	80,8	82,9	86,1
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	0,7	0,8	1,1	1,4	1,6	6,8	8,8	12,2	15,4	19,2
13 <i>Justerat för teknisk förändring¹</i>	<i>0,6</i>	<i>0,8</i>	<i>1,1</i>	<i>1,4</i>	<i>1,6</i>	<i>5,7</i>	<i>8,8</i>	<i>12,2</i>	<i>15,4</i>	<i>19,2</i>
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	6,5	6,5	6,1	5,7	6,1	66,6	69,7	66,9	65,0	72,5
14 <i>Justerat för teknisk förändring¹</i>	<i>7,1</i>	<i>7,1</i>	<i>6,7</i>	<i>6,3</i>	<i>6,1</i>	<i>72,5</i>	<i>75,8</i>	<i>73,2</i>	<i>71,5</i>	<i>72,5</i>
15 Studiestöd	2,1	1,9	1,8	1,7	1,6	21,1	20,6	20,0	19,2	19,5
15 <i>Justerat för teknisk förändring¹</i>	<i>2,0</i>	<i>1,9</i>	<i>1,8</i>	<i>1,6</i>	<i>1,6</i>	<i>20,6</i>	<i>20,1</i>	<i>19,5</i>	<i>18,4</i>	<i>18,5</i>
16 Utbildning och universitetsforskning	5,3	5,3	5,4	5,5	5,6	53,8	56,5	59,4	63,0	66,1
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	12,3	12,7	12,8	13,3	13,9
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	1,0	1,0	1,1	1,1	3,1
19 Regional tillväxt	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	3,4	3,3	2,9	2,2	2,6
20 Allmän miljö- och naturvård	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	4,8	4,8	5,1	5,9	7,3
21 Energi	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	2,7	2,6	2,9	2,3	2,7
22 Kommunikationer	4,2	4,1	4,2	4,2	4,2	42,9	43,7	46,0	47,2	50,1
22 <i>Justerat för teknisk förändring¹</i>	<i>4,3</i>	<i>4,2</i>	<i>4,3</i>	<i>4,3</i>	<i>4,2</i>	<i>44,2</i>	<i>45,1</i>	<i>47,4</i>	<i>48,7</i>	<i>50,1</i>
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	1,6	1,5	1,5	1,2	1,3	16,4	16,0	16,2	13,4	15,9
24 Näringsliv	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	5,9	5,2	5,4	5,5	5,9
25 Allmänna bidrag till kommuner	8,3	8,3	8,5	9,0	7,9	85,1	88,9	93,6	102,0	93,3
25 <i>Justerat för teknisk förändring¹</i>	<i>8,4</i>	<i>8,2</i>	<i>8,4</i>	<i>8,8</i>	<i>7,9</i>	<i>86,2</i>	<i>88,0</i>	<i>92,1</i>	<i>100,1</i>	<i>93,3</i>
26 Statsskuld räntor m.m. ²						27,4	16,8	3,3	21,9	1,7
27 Avgiften till Europeiska unionen	3,1	3,5	3,8	3,9	2,6	31,5	37,4	41,6	44,2	30,3
Summa utgiftsområden						811,1	827,4	840,9	889,3	900,8
Ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget	23,3	24,1	23,5	23,6	24,1	238,5	256,7	258,0	267,5	285,4
Takbegränsade utgifter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1022,2	1067,3	1095,5	1134,9	1184,5
Budgeteringsmarginal	6,0	2,6	1,0	2,0	2,6	61,8	27,7	11,5	23,1	30,5
Utgiftstak för staten						1084,0	1095,0	1107,0	1158,0	1215,0

¹ De tekniska justeringarna av utgiftstaket för staten redovisas i prop. 2015/16:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 5.2.

² Ingår inte i takbegränsade utgifter.

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning av statens budget 2012–2016

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Utfall 2015	Utfall 2014	Utfall 2013	Utfall 2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
Transfereringar	622 906	605 756	581 692	562 373	541 248	17 150	2,8
<i>varav till</i>							
Hushållssektorn	303 305	304 050	299 582	295 489	289 762	-745	-0,2
Kommunala sektorn	183 851	164 760	148 986	140 851	133 838	19 091	11,6
Företagssektorn	45 151	34 036	36 981	35 942	33 691	11 115	32,7
Ålderspensionssystemet	24 718	22 459	21 399	19 788	21 011	2 259	10,1
Statliga ideella organisationer	4 375	4 583	4 408	4 032	3 848	-208	-4,5
Internationell verksamhet	61 507	75 869	70 336	66 270	59 097	-14 362	-18,9
<i>varav till EU-institutioner</i>	<i>30 350</i>	<i>44 232</i>	<i>41 553</i>	<i>37 412</i>	<i>31 452</i>	<i>-13 882</i>	<i>-31,4</i>
Konsumtionsutgifter	233 970	221 450	214 320	208 448	201 536	12 521	5,7
<i>varav</i>							
Löner inklusive sociala avgifter	128 529	122 043	119 927	115 936	112 341	6 487	5,3
Omkostnader för konsumtion	69 657	67 164	64 193	63 536	62 356	2 492	3,7
Lokaler	17 995	17 436	17 142	16 496	16 445	559	3,2
Sociala naturaförmåner	17 789	14 807	13 058	12 480	10 394	2 982	20,1
Investeringsverksamhet	30 456	28 766	28 978	25 150	25 843	1 690	5,9
Räntor	2 856	23 294	5 589	23 352	31 698	-20 438	-87,7
<i>varav</i>							
Räntor på statsskulden	1 668	21 797	3 200	16 694	27 299	-20 129	-92,3
Finansiella transaktioner	10 651	10 079	10 293	8 066	10 763	571	5,7
Summa utgiftsområden	900 839	889 345	840 872	827 388	811 088	11 494	1,3

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Transfereringar per utgiftsområde 2012–2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
01 Rikets styrelse	1 337	1 274	1 665	1 273	1 288	63	4,9
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 487	12 145	11 847	11 354	11 194	343	2,8
03 Skatt, tull och exekution	47	55	53	88	89	-7	-13,4
04 Rättsväsendet	182	198	226	252	220	-15	-7,7
05 Internationell samverkan	1 748	1 623	1 359	1 496	1 209	125	7,7
06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	910	967	1 110	1 062	1 113	-58	-6,0
07 Internationellt bistånd	29 081	29 931	28 649	28 474	27 875	-850	-2,8
08 Migration	26 398	8 497	5 298	4 260	3 655	17 901	210,7
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	55 035	57 176	53 915	51 770	51 797	-2 141	-3,7
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	96 454	93 792	90 252	87 729	86 476	2 662	2,8
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	35 393	37 581	38 791	39 475	40 797	-2 188	-5,8
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	86 106	82 930	80 809	78 533	75 579	3 176	3,8
13 Jämställdhet och nyanlända invandrars etablering	16 996	13 131	10 214	7 583	4 947	3 865	29,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	58 231	52 025	54 542	56 298	54 646	6 205	11,9
15 Studiestöd	16 833	16 413	16 558	16 419	16 424	420	2,6
16 Utbildning och universitetsforskning	21 710	19 147	16 129	15 255	14 053	2 564	13,4
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	11 426	10 959	10 559	10 511	10 163	467	4,3
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	2 089	75	94	54	81	2 014	2 697,2
19 Regional utveckling	2 453	2 075	2 643	3 029	3 188	378	18,2
20 Allmän miljö- och naturvård	2 195	1 806	1 125	999	784	389	21,5
21 Energi	1 512	1 218	1 410	1 434	1 527	295	24,2
22 Kommunikationer	5 452	3 755	3 818	3 407	2 583	1 696	45,2
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	11 382	9 340	12 096	11 993	12 004	2 042	21,9
24 Näringsliv	3 751	3 377	3 366	3 296	2 966	374	11,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	93 350	102 037	93 599	88 915	85 138	-8 687	-8,5
26 Statsskuldräntor m.m.	0		10	3	1	0	
27 Avgiften till Europeiska unionen	30 350	44 232	41 553	37 412	31 452	-13 882	-31,4
Summa utgiftsområden	622 906	605 756	581 692	562 373	541 248	17 150	2,8

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Transfereringar till hushåll 2012–2016

Miljoner kronor

UO	Anslag	Anslagsnamn	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
2	1:5	Statliga tjänstepensioner m.m.	12 473	12 128	11 835	11 340	11 181	345	2,8
7	1:1	Biståndsverksamhet	3 823	3 266	3 703	3 338	3 377	557	17,0
9	4:4	Kostnader för statlig assistans- ersättning	26 344	29 784	28 589	27 107	25 915	-3 440	-11,6
10	1:1	Sjukpenning och rehabilitering m.m.	35 912	33 781	29 573	25 914	23 131	2 131	6,3
10	1:2	Aktivitets- och sjukersättningar m.m.	43 002	44 436	45 069	46 279	47 855	-1 434	-3,2
11	1:1	Garantipension till ålderspension	14 112	15 761	16 539	16 751	18 035	-1 649	-10,5
11	1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	11 920	12 427	13 035	13 883	14 226	-508	-4,1
11	1:3	Bostadstillägg till pensionärer	8 466	8 589	8 493	8 182	7 949	-123	-1,4
12	1:1	Barnbidrag	26 349	25 764	25 220	24 723	24 281	585	2,3
12	1:2	Föräldraförsäkring	37 299	35 699	34 712	33 960	31 961	1 601	4,5
12	1:3	Underhållsstöd	2 643	2 256	2 060	2 052	2 064	387	17,2
12	1:8	Bostadsbidrag	4 662	4 940	4 958	4 533	4 432	-278	-5,6
13	1:3	Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	4 226	3 687	2 685	1 668	855	540	14,6
14	1:2	Bidrag till arbetslöshets- ersättning och aktivitetsstöd	26 198	26 945	28 202	30 653	28 920	-747	-2,8
14	1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 588	1 231	1 587	2 447	2 733	357	29,0
15	1:2	Studiemedel	10 559	10 748	10 993	10 742	10 480	-189	-1,8
		Övriga anslag	33 729	32 608	32 328	31 917	32 369	1 120	3,4
		Totalt	303 305	304 050	299 582	295 489	289 762	-745	-0,2

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Transfereringar till kommuner 2012–2016

Miljoner kronor

U0	Anslag	Anslagsnamn	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
8	1:2	Ersättningar och bostads- kostnader	23 635	6 423	3 818	3 036	2 612	17 212	268,0
9	1:5	Bidrag för läkemedelsförmånerna	22 071	24 469	21 546	20 825	22 151	-2 397	-9,8
9	1:6	Bidrag till folkhälsa och sjukvård	3 368	1 127	1 499	1 404	1 138	2 241	198,8
9	4:4	Kostnader för statlig assistans- ersättning	-4 832	-4 894	-4 795	-4 652	-4 472	62	-1,3
9	4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldrepolitiken	2 022	971	1 166	990	1 320	1 051	108,3
13	1:2	Kommunersättningar vid flykting- mottagande	12 013	8 963	6 968	5 539	3 888	3 050	34,0
14	1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	957	-	-	-	-	957	-
16	1:13	Statligt stöd till vuxenutbildning	1 087	-	-	-	-	1 087	-
16	1:16	Fler anställda i lågstadiet	1 200	-	-	-	-	1 200	-
16	1:18	Lågstadielyftet	-	1 713	-	-	-	-1 713	-100,0
16	1:19	Bidrag till lärarlöner	2 191	-	-	-	-	2 191	-
18	1:14	Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande	1 849	-	-	-	-	1 849	-
25	1:1	Kommunalekonomisk utjämning	89 680	87 723	90 128	85 603	81 975	1 957	2,2
25	1:5	Tillfälligt stöd till kommuner och landsting	-	9 800	-	-	-	-9 800	-100,0
		Övriga anslag	28 609	28 465	28 656	28 105	25 226	144	0,5
		Totalt	183 851	164 760	148 986	140 851	133 838	19 091	11,6

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Transfereringar till företag 2012–2016

Miljoner kronor

UO	Anslag	Anslagsnamn	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
10	1:7	Ersättning för höga sjuklöne- kostnader	799	-	-	-	-	799	100
14	1:3	Kostnader för arbetsmarknads- politiska program och insatser	2 601	3 064	2 885	2 275	1 644	-463	-15,1
14	1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	12 282	12 145	12 203	11 702	11 113	137	1,1
14	1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	5 395	-	-	-	-	5 395	100
19	1:4	Europeiska regionala utvecklings- fonden perioden 2014–2020	459	35	-	-	-	424	1 227,7
20	1:18	Klimatinvesteringar	461	75	-	-	-	386	513,7
22	1:1	Utveckling av statens transport- infrastruktur	508	271	200	-	-	237	87,3
22	1:15	Sjöfartsstöd	1 486	-	-	-	-	1 486	100
23	1:10	Gårdsstöd m.m.	6 448	5 606	6 149	5 916	5 918	842	15,0
23	1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 630	1 679	2 953	3 093	2 868	951	56,7
23	1:19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 511	1 362	2 243	2 309	2 540	149	10,9
24	1:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	1 378	1 236	1 164	1 072	921	142	11,5
		Övriga anslag	9 193	8 563	9 184	9 576	8 686	630	7,4
		Totalt	45 151	34 036	36 981	35 942	33 691	11 115	32,7

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Konsumtion per utgiftsområde 2012–2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
01 Rikets styrelse	10 966	10 639	10 879	10 186	9 890	326	3,1
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2 242	2 210	2 173	2 102	2 158	32	1,5
03 Skatt, tull och exekution	10 348	10 247	9 847	9 812	9 637	101	1,0
04 Rättsväsendet	40 294	38 556	38 065	37 191	36 203	1 737	4,5
05 Internationell samverkan	317	305	298	323	335	12	3,9
06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	39 837	37 765	37 074	35 758	36 883	2 072	5,5
07 Internationellt bistånd	2 339	2 273	2 345	2 278	2 407	66	2,9
08 Migration	14 571	10 029	7 072	5 466	4 469	4 543	45,3
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	8 238	7 710	7 546	7 135	6 798	528	6,9
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	8 509	8 162	8 130	8 012	7 617	347	4,2
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	506	532	501	490	520	-26	-4,9
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn							
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	1 994	2 033	1 838	1 144	698	-39	-1,9
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	14 054	12 672	12 136	13 204	11 760	1 382	10,9
15 Studiestöd	789	740	689	680	696	49	6,7
16 Utbildning och universitetsforskning	42 418	41 362	40 798	39 507	37 414	1 056	2,6
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	2 379	2 210	2 140	2 090	2 034	169	7,6
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	992	962	947	906	813	30	3,2
19 Regional utveckling	134	143	221	216	189	-10	-6,8
20 Allmän miljö- och naturvård	4 749	3 895	3 711	3 615	3 734	855	21,9
21 Energi	1 143	1 004	1 223	1 071	1 024	139	13,8
22 Kommunikationer	20 797	22 004	20 651	21 585	20 517	-1 207	-5,5
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	4 240	3 926	4 003	3 760	3 859	314	8,0
24 Näringsliv	2 112	2 069	2 033	1 916	1 881	44	2,1
25 Allmänna bidrag till kommuner							
26 Statsskuldräntor m.m.							
27 Avgiften till Europeiska unionen							
Summa utgiftsområden	233 970	221 450	214 320	208 448	201 536	12 521	5,7

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Lön inkl. sociala avgifter 2012-2016

Miljoner kronor

U0	Anslag	Anslagsnamn	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
1	4:1	Regeringskansliet m.m.	4 550	4 286	4 460	4 137	3 998	264	6,2
4	1:1	Polismyndigheten	15 910	15 283	15 374	14 989	14 719	626	4,1
4	1:5	Sveriges Domstolar	3 954	3 834	3 725	3 580	3 421	120	3,1
4	1:6	Kriminalvården	5 209	4 918	4 792	4 590	4 419	291	5,9
6	1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	12 644	12 004	11 697	11 375	11 177	640	5,3
8	1:1	Migrationsverket	3 957	3 019	2 306	2 005	1 684	939	31,1
10	2:1	Försäkringskassan	5 994	5 592	5 588	5 411	5 238	402	7,2
14	1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	6 220	5 661	5 265	5 362	5 305	559	9,9
16	2:10	Stockholms universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå	1 179	949	980	909	878	230	24,2
22	1:2	Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	2 607	2 411	2 171			196	8,1
		Övriga anslag	66 305	64 085	63 568	63 577	61 501	2 220	3,5
		Totalt	128 529	122 043	119 927	115 936	112 341	6 487	5,3

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Investeringar per utgiftsområde 2012–2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
01 Rikets styrelse	32	30	23	11	15	3	9,0
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	11	8	8	4	13	3	43,2
03 Skatt, tull och exekution	24	30	29	21	19	-6	-18,9
04 Rättsväsendet	400	266	223	278	243	134	50,6
05 Internationell samverkan	1	2	1	1	1	-1	-39,9
06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	7 269	8 285	8 594	7 207	6 053	-1 015	-12,3
07 Internationellt bistånd	4	1	2	4	1	3	254,1
08 Migration	76	58	35	20	24	18	31,2
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	12	15	24	18	21	-3	-18,2
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	8	13	16	17	13	-5	-41,1
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	2	3	3	4	10	0	-13,4
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn							
13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering	0	0	0	0	0	0	106,7
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	45	46	30	29	64	-2	-3,3
15 Studiestöd	0	1	2	0	0	0	-64,3
16 Utbildning och universitetsforskning	282	421	315	257	1 003	-139	-33,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	20	20	25	26	18	0	0,9
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	8	9	8	11	42	-2	-17,7
19 Regional utveckling	0	1	1	0	0	0	-15,1
20 Allmän miljö- och naturvård	395	177	184	798	206	219	123,8
21 Energi	6	4	10	25	13	2	61,5
22 Kommunikationer	21 835	19 349	19 404	16 389	18 055	2 486	12,8
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	16	18	22	19	19	-2	-11,2
24 Näringsliv	6	10	18	9	7	-4	-43,3
25 Allmänna bidrag till kommuner							
26 Statsskuldräntor m.m.							
27 Avgiften till Europeiska unionen							
Summa utgiftsområden	30 456	28 766	28 978	25 150	25 843	1 690	5,9

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Realekonomisk fördelning – Räntor och finansiella transaktioner per utgiftsområde 2012–2016

Miljoner kronor

Utgiftsområde	2016	2015	2014	2013	2012	Förändring 2015–2016	Procentuell förändring 2015–2016
01 Rikets styrelse	337	338	335	352	335	-1	-0,3
02 Samhällsekonomi och finansförvaltning	294	79	94	2 592	145	215	272,2
03 Skatt, tull och exekution	420	422	454	467	528	-2	-0,4
04 Rättsväsendet	1 413	1 409	1 680	1 577	1 547	3	0,2
05 Internationell samverkan	4	4	5	6	5	0	2,4
06 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	1 350	1 253	1 200	1 383	1 413	97	7,7
07 Internationellt bistånd	546	7	31	18	-85	538	7 282,4
08 Migration	206	142	145	124	99	64	45,2
09 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	86	78	103	72	74	8	10,3
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	643	636	638	637	748	7	1,1
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	27	20	18	17	14	7	35,6
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	0	0	0	0	0	0	-21,9
13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering	210	198	172	108	1 108	11	5,7
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	201	227	192	190	163	-26	-11,4
15 Studiestöd	1 864	2 063	2 705	3 468	3 947	-199	-9,6
16 Utbildning och universitetsforskning	1 709	2 024	2 178	1 466	1 366	-315	-15,6
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	93	92	102	103	103	2	1,7
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	30	29	27	29	45	2	5,9
19 Regional utveckling	27	24	14	25	31	3	12,1
20 Allmän miljö- och naturvård	-41	61	65	-605	107	-102	-166,8
21 Energi	59	65	215	84	149	-5	-8,1
22 Kommunikationer	2 003	2 134	2 089	2 274	1 707	-131	-6,1
23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	261	114	82	235	505	147	129,0
24 Näringsliv	22	19	22	26	1 029	3	15,1
25 Allmänna bidrag till kommuner							
26 Statsskuldsräntor m.m.	1 743	21 936	3 315	16 771	27 380	-20 193	-92,1
27 Avgiften till Europeiska unionen							
Summa utgiftsområden	13 507	33 373	15 882	31 418	42 462	-19 866	-59,5

Källa: Ekonomistyrningsverket.

Antal statligt anställda 2012–2016, (kvinnor respektive män)

Antal ¹	2012	2013	2014	2015	2016
Kvinnor	115 269	117 550	119 443	121 243	124 334
Män	105 700	107 782	109 585	111 088	111 821
Summa	220 969	225 332	229 028	232 331	236 155

¹ Anställda med en omfattning understigande 40 procent av heltid ingår inte. År 2016 utgjorde de ca 4 700 personer. Betings-, dag- eller tim-anställda m.fl. ingår inte heller. De utgjorde ca 15 000 personer 2016.

Källa: Arbetsgivarverket.

Antal statligt anställda 2012–2016 fördelade på åldersgrupper och kön (procentuell andel)

Antal och procentuell fördelning

Ålder och kön	2012	2013	2014	2015	2016
–34	50 338	52 908	54 237	55 505	56 889
Kvinnor	50,7	50,2	49,7	49,5	50,8
Män	49,3	49,8	50,3	50,5	49,2
35–44	58 571	59 722	61 447	62 951	64 038
Kvinnor	54,5	54,6	54,8	55,0	55,2
Män	45,5	45,4	45,2	45,0	44,8
45–54	55 650	57 184	58 318	59 777	61 511
Kvinnor	52,3	52,3	52,6	52,7	53,1
Män	47,7	47,7	47,4	47,3	46,9
55–	56 410	55 518	55 026	54 098	53 717
Kvinnor	51,0	51,3	51,1	51,1	51,2
Män	49,0	48,7	48,9	48,9	48,8

Källa: Arbetsgivarverket.

Antal statligt anställda 2012–2016 fördelade på sektorer och kön (procentuell andel)

Antal och procentuell fördelning

Sektor och kön	2012	2013	2014	2015	2016
Affärsverk ¹	9 165	9 226	9 375	9 453	9 789
Kvinnor	35,7	35,7	36,0	36,4	36,8
Män	64,3	64,3	64,0	63,6	63,2
Universitet ²	57 457	58 489	59 355	59 808	59 684
Kvinnor	53,4	53,4	53,4	53,5	53,6
Män	46,6	46,6	46,6	46,5	46,4
Försvar ³	18 662	18 614	19 331	20 100	19 222
Kvinnor	17,5	16,9	16,9	16,4	16,6
Män	82,5	83,1	83,1	83,6	83,4
Övrig verksamhet ⁴	135 685	139 003	140 967	142 970	147 460
Kvinnor	57,5	57,5	57,5	57,7	58,0
Män	42,5	42,5	42,5	42,3	42,0

¹ Affärsverk och infrastruktur.

² Universitet och högskolor.

³ Försvarsmakten.

⁴ Omfattar bl.a. Miljö, teknik och jordbruk, men även arbetsliv, omsorg och utbildning samt länsstyrelser, Regeringskansliet och stabsmyndigheter.

Källa: Arbetsgivarverket.

Bilaga 6

Statliga myndigheter m.m.

G

Gentekniknämnden
Gymnastik- och idrottshögskolan
Göteborgs universitet

H

Havs- och vattenmyndigheten
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Kristianstad
Högskolan Väst

I

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Inspektionen för socialförsäkringen
Inspektionen för strategiska produkter
Inspektionen för vård och omsorg
Institutet för arbetsmarknads- och utbildnings-
politisk utvärdering
Institutet för rymdfysik
Institutet för språk och folkminnen

J

Justitiekanslern

K

Kammarkollegiet
Karlstads universitet
Karolinska institutet
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Konjunkturinstitutet
Konkurrensverket
Konstfack
Konstnärsnämnden

Konsumentverket
Kriminalvården
Kronofogdemyndigheten
Kungl. biblioteket
Kungl. Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Kungl. Tekniska högskolan
Kungliga slottsstaten
Kustbevakningen
Kärnavfallsfonden

L

Lantmäteriet
Linköpings universitet
Linnéuniversitetet
Livrustkammaren och Skoklosters slott med
Stiftelsen Hallwylska museet
Livsmedelsverket
Lotteriinspektionen
Luftfartsverket, affärsverk
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Läkemedelsverket
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Kronobergs län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Värmlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västmanlands län
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Örebro län
Länsstyrelsen i Östergötlands län

M

Malmö högskola
 Marknadsdomstolen (myndigheten upphörde 2016-08-31)
 Medlingsinstitutet
 Migrationsverket
 Mittuniversitetet
 Moderna Museet
 Myndigheten för delaktighet
 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (myndigheten bytte namn 2016-01-01 från Myndigheten för internationella adoptionsfrågor)
 Myndigheten för kulturanalys
 Myndigheten för press, radio och tv (myndigheten bytte namn 2016-01-01 från Myndigheten för radio och tv)
 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
 Myndigheten för tillgängliga medier
 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
 Myndigheten för yrkeshögskolan
 Mälardalens högskola

N

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde
 Naturhistoriska riksmuseet
 Naturvårdsverket
 Nordiska Afrikainstitutet
 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

P

Patent- och registreringsverket
 Patentbesvärsträtten (myndigheten upphörde 2016-08-31)
 Patentombudsämnden
 Pensionsmyndigheten
 Polarforskningssekretariatet
 Polismyndigheten
 Post- och telestyrelsen

R

Regeringskansliet
 Regionala etikprövningsnämnden i Göteborg
 Regionala etikprövningsnämnden i Linköping
 Regionala etikprövningsnämnden i Lund
 Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm
 Regionala etikprövningsnämnden i Umeå
 Regionala etikprövningsnämnden i Uppsala
 Revisorsnämnden
 Riksantikvarieämbetet
 Riksarkivet
 Riksbankens grundfond
 Riksdagens ombudsmän, JO
 Riksdagsförvaltningen
 Riksgäldskontoret
 Riksrevisionen
 Riksutställningar
 Rymdstyrelsen
 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
 Rättsmedicinalverket

S

Sameskolstyrelsen
 Sametinget
 Sjöfartsverket, affärsverk
 Skatteverket
 Skogsstyrelsen
 Skolforskningsinstitutet
 Socialstyrelsen
 Specialpedagogiska skolmyndigheten
 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
 Statens centrum för arkitektur och design
 Statens energimyndighet
 Statens fastighetsverk
 Statens försvarshistoriska museer
 Statens geotekniska institut
 Statens haverikommission
 Statens historiska museer
 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet
 Statens institutionsstyrelse
 Statens jordbruksverk
 Statens konstråd
 Statens kulturråd
 Statens maritima museer
 Statens medieråd
 Statens museer för världskultur
 Statens musikverk

Statens servicecenter
Statens skolinspektion
Statens skolverk
Statens tjänstepensionsverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Statens väg- och transportforskningsinstitut
Statistiska centralbyrån
Statskontoret
Stockholms konstnärliga högskola
Stockholms universitet
Strålsäkerhetsmyndigheten
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll
Styrelsen för internationellt utvecklings-
samarbete
Svenska institutet
Svenska institutet för europapolitiska studier
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges lantbruksuniversitet
Sveriges meteorologiska och hydrologiska
institut
Säkerhets- och integritetsskyddsämnden
Säkerhetspolisen (redovisas i begränsad omfatt-
ning)
Södertörns högskola

T

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket
Tillväxtverket
Totalförsvarets forskningsinstitut
Totalförsvarets rekryteringsmyndighet
Trafikanalys
Trafikverket
Transportstyrelsen
Tullverket

U

Umeå universitet
Universitets- och högskolerådet
Universitetskanslerämbetet
Upphandlingsmyndigheten
Uppsala universitet

V

Valmyndigheten (fr.o.m. 2016-04-01 ingår den
ekonomiska redovisningen för valmyndighetens
verksamhet i Skatteverkets redovisning)
Verket för innovationssystem
Vetenskapsrådet

Å

Åklagarmyndigheten

Ö

Örebro universitet
Överklagandenämnden för studiestöd

Bilaga 7

Ordlista

Ordlista

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Det är avsikten med innehavet, och inte tillgångens natur, som är avgörande för om tillgången ska klassificeras som anläggnings-tillgång eller omsättningstillgång. Med stadig-varande bruk eller innehav avses tillgångar som innehas i mer än ett år. Anläggningstillgångar delas upp i immateriella, materiella och finansiella anläggningstillgångar.

Anskaffningsvärde

Utgiften för en tillgångs köp eller tillverkning. I anskaffningsvärdet ska räknas in samtliga utgifter för att få tillgången på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen.

Anslag

Utgiftspost på statens budget som riksdagen fattar beslut om. Riksdagens anslagsbeslut innebär att regeringen bemyndigas att under viss tid och under vissa villkor använda anvisade medel till de av riksdagen angivna ändamålen. Anslaget anvisas av riksdagen till regeringen. Därefter tilldelar regeringen anslagsmedel till myndigheter. Regeringen kan underindela anslagen i anslagsposter och delposter. Samtliga anslag i statens budget är ramanslag. Se vidare Ramanslag.

Anslagsbehållningar

Kvarstående anslagsmedel på ramanslag vid budgetårets slut. Se vidare Ramanslag. Totalt tilldelade medel beräknas som summan av anvisade medel enligt statens budget för ett aktuellt budgetår och kvarstående medel från tidigare år, s.k. ingående anslagsbehållningar. De tilldelade medlen kan förändras under budget-året, dels genom anvisade eller minskade medel på ändringsbudget, och dels genom indragningar enligt regeringsbeslut. I budgetpropositionen

och vårpropositionen görs en prognos över förändringen av anslagsbehållningar för de kommande åren. Detta redovisas under posten Minskning av anslagsbehållningar.

Anslagskredit

Ett tillåtet överskridande på ett ramanslag som förs över till kommande budgetår och som därmed minskar totalt disponibelt belopp. Se vidare Ramanslag.

Anslagssparande

Outnyttjade medel på ramanslag, som inom vissa gränser får överföras till kommande budgetår. Se vidare Ramanslag.

Ansvarsförbindelser

Befintliga förpliktelser som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att de kommer att regleras, eller på grund av att deras storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan också vara möjliga förpliktelser, dvs. det är osäkert om det förekommer en förpliktelse eller inte. Ansvarsförbindelser benämns i vissa fall eventalförpliktelser, bl.a. i flera internationella redovisningsrekommendationer, men detta har inte alltid exakt samma betydelse. Ansvarsförbindelser redovisas ”inom linjen” i (anslutning till) balansräkningen men de tas inte med i balansräkningens beloppskolumner och räknas inte in i balanssumman. Garantiåtaganden utgör de största ansvarsförbindelserna i staten.

Avgift

Ersättning som betalas för en motprestation. Om inget annat har beslutats ska avgifter inom staten beräknas så att de helt täcker verksamhetens kostnader, såväl direkta som indirekta (full kostnadstäckning).

Avräkning med statsverket

En post i statliga myndigheters balansräkning som omfattar de ekonomiska relationer som myndigheterna har med statsverket. Med statsverket menas här en tänkt modermyndighet eller central statlig funktion (jfr moderbolag i en koncern). Posten visar de skulder och fordringar som myndigheten har mot statens budget och statens centralkonto som förs i Riksbanken. Dessa uppkommer som en följd av myndighetens utfall på anslag och inkomstitlar och tillhörande betalningar.

Avräkning mot statens centralkonto

Myndigheternas betalningar från och till statens centralkonto i Riksbanken, dvs. hur mycket medel myndigheterna har tagit i anspråk respektive tillfört statens centralkonto.

Avsättning

Post på balansräkningens skuldsida för förpliktelser som är osäkra till belopp och/eller tidpunkt då de ska infrias. Detta till skillnad från poster som redovisas som skulder, som i princip är säkra såväl till belopp som till tidpunkt för infriande.

Balansomslutning

Summan på vardera sidan av en balansräkning. Tillgångs- och skuldsidans summor är lika stora.

Balansräkning

Dokument i årsredovisningen som visar den redovisande enhetens ekonomiska ställning på bokslutsdagen, uttryckt i tillgångar, skulder och kapital.

Beredskapstillgång

Tillgång som innehas för civilt eller militärt beredskapsändamål. Tillgångar för civilt beredskapsändamål kan utgöras av t.ex. läkemedel och räddningsutrustning.

Bidrag

Ersättning som lämnas eller mottas utan direkt motprestation. Däremot kan villkor finnas för erhållande av bidraget. I statlig redovisning sammanfaller begreppet vanligen med transferering. Se även Transferering.

Bokföringsmässiga grunder

Princip som innebär att inkomster och utgifter hänförs (periodiseras) till den räkenskapsperiod de hör till och intäkts- respektive kostnadsförs. Avgörande är när en prestation utförs eller när resursförbrukning sker, inte när den faktureras eller regleras likvidmässigt.

Bokfört värde

Det värde som en tillgång eller skuld är upptagen till i balansräkningen. Det kan avvika från marknadsvärdet eller anskaffningsvärdet. Bokfört värde benämns i vissa sammanhang som redovisat värde.

Bruttonationalinkomst (BNI)

Bruttonationalprodukten justerad för faktorinkomster, t.ex. löner till och från utlandet.

Bruttonationalprodukten (BNP)

Värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under ett år.

Bruttoredovisning

Redovisningsmetod som innebär att inkomster och utgifter, intäkter och kostnader eller tillgångar och skulder redovisas var för sig, dvs. de kvittas inte mot varandra. Motsatsen är nettoredovisning, vilket innebär att endast skillnaden mellan respektive begrepp spar redovisas, dvs. de kvittas mot varandra. Statens inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto.

Budgeteringsmarginal

Skillnaden mellan statens utgiftstak och de takbegränsade utgifterna i statens budget och ålderspensionssystemet. Se vidare Utgiftstak för staten och Takbegränsade utgifter. Denna marginal utgör en buffert för högre utgifter än beräknat. Under den period som utgiftstaket omfattar kan såväl den samhällsekonomiska utvecklingen som konsekvenserna av redan fattade beslut bli annorlunda än vad som förväntats. Det kan t.ex. bero på högre arbetslöshet, lägre BNP-tillväxt eller högre utgifter till följd av beteendeförändringar.

Budgetunderskott

Ett negativt saldo i statens budget som uppkommer då utgifterna är större än inkomsterna. Ett budgetunderskott är per definition lika med statens lånebehov. Se vidare Statens budgetsaldo.

Budgetöverskott

Ett positivt saldo i statens budget som uppkommer då inkomsterna är större än utgifterna, vilket innebär att staten kan amortera på statsskulden. Se vidare Statens budgetsaldo.

Börsvärde

Det värde som aktier och andra värdepapper värderas till på en fondbörs.

CSA-avtal

En metod för att reducera kreditrisker (Credit Support Annex). CSA-avtal innebär att motparterna överför säkerheter i form av kontanter eller värdepapper när marknadsvärdet på en swap (se vidare Skuldbytesavtal) ändras. När valutaupplåning skapas via swappar uppstår kreditrisker, då den fasta räntan som Riksgäldskontoret mottar i ränteswappen betalas av ett privat företag. Om räntorna faller stiger marknadsvärdet på swappen, vilket leder till en fordran på motparten. För att reducera kreditrisker använder Riksgäldskontoret CSA-avtal.

Dagslån

Lån som tas på dagslånemarknaden, från den ena dagen till den andra, för att täcka en tillfällig brist på pengar, dvs. ”pengar över natten”.

Derivatinstrument

Ett samlingsnamn för ett flertal olika finansiella instrument som bl.a. används av Riksgäldskontoret för att hantera kurs- och ränterisker avseende statsskulden. Vanliga derivatinstrument är optioner, terminer och skuldbytesavtal (eng. swaps).

Effektivitetsrevision

Den del av Riksrevisionens revision som innefattar granskning av hur effektiv den statliga verksamheten är. Granskningen ska främja ett effektivt verkställande av politiska beslut och användande av skattemedel.

Eget kapital

Skillnaden mellan det bokförda värdet av tillgångarna och skulderna i en balansräkning, dvs. nettoförmögenheten eller kapitalbehållningen. Det egna kapitalet i ett företag består av det kapital som ägarna satsat med tillägg för vinster och avdrag för förluster som stannat i

företaget. I årsredovisningen för staten benämns det egna kapitalet Nettoförmögenhet.

Ekonomisk händelse

Alla förändringar i storleken och sammansättningen av statens/myndigheternas tillgångar, skulder eller kapital. Dessa förändringar beror på statens/myndigheternas ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar samt uppkomna fordringar och skulder. Ekonomisk händelse kan jämföras med begreppet affärshändelse som används i näringslivet.

Eliminering

Ett moment i upprättandet av en konsoliderad redovisning/koncernredovisning. I årsredovisningen för staten innebär eliminering att fordringar och skulder samt transaktioner mellan myndigheter (även affärsverk) liksom därmed sammanhängande orealiserade vinster tas bort för att ge en rättvisande bild av statens ekonomiska resultat och ställning.

Finansiell anläggningstillgång

Anläggningstillgång som utgörs av t.ex. aktier, andra andelar och obligationer där syftet med innehavet är varaktigt. Se även Anläggnings-tillgång.

Finansiellt sparande

Skillnaden mellan reala inkomster och reala utgifter för respektive sektor i nationalräkenskapsystemet. Den offentliga sektorns finansiella sparande, dvs. sparandet för staten, kommunerna och ålderspensionssystemet, är ett viktigt mått i den ekonomiska politiken. Se vidare Överskottsmål.

Finansieringsanalys

Dokument i årsredovisningen som visar tillförda och använda medel i statens verksamhet. Finansieringsanalysen visar hur statens likvida ställning på total nivå, dvs. statens netto-upplåning, har förändrats under året. Förändringen delas in i avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter. Se vidare Statens nettouplåning.

Fordringar

Post på balansräkningens tillgångssida. Fordringar delas upp på kortfristiga och långfristiga. Kortfristiga fordringar är fordringar som förfaller inom ett år. Långfristiga fordringar utgörs av fordringar som förfaller efter mer än ett år.

Futures

Terminskontrakt med daglig resultatavräkning av vinster och förluster. En termin är ett finansiellt instrument baserat på avtal mellan två parter om köp och försäljning av en tillgång. Se vidare Derivatinstrument.

Förutbetalad intäkt

Inkomster från varor eller tjänster som bokförts under året men som ännu inte levererats till köparen. Beloppet tas upp som skuld i bokslutet för att intäktsredovisas kommande år när prestationen utförs.

Förutbetalad kostnad

Utgifter för varor eller tjänster som bokförts under året men som ännu inte levererats från säljaren. Beloppet tas upp som tillgång i bokslutet för att kostnadsredovisas kommande år när prestationen erhålls. Exempel är hyror som ofta betalas kvartalsvis i förväg. Sådana utgifter tas upp som fordringsposter i bokslutet för att kostnadsredovisas kommande år då prestation utförs.

God redovisningssed

Begrepp som inom staten kan beskrivas på följande sätt: Lagar, förordningar, övriga regeringsbeslut samt av ESV utfärdade föreskrifter och allmänna råd ger uttryck för god redovisningssed. En förutsättning för att sådana beslut och regler kan anses uttrycka god redovisningssed är att dessa är generella och långsiktiga för myndigheterna. Redovisningsreglerna är på vissa punkter allmänt hållna och myndigheterna måste göra en utfyllande tolkning. En sådan utfyllande tolkning bör lämpligen ha en förankring i faktisk förekommande redovisning och alltså ge uttryck för en redovisningssed hos myndigheterna. Denna redovisningssed bör vara förenlig med syftet med redovisningsreglerna och grundläggande redovisningsprinciper. Bokföring och redovisning i staten ska fullgöras på ett sätt som stämmer överens med god redovisningssed.

Immateriell anläggningstillgång

Anläggningstillgång som saknar fysisk substans. Det är huvudsakligen utgifter för utveckling samt licenser för datorprogram och liknande rättigheter som tas upp (aktiveras) som immateriella anläggningstillgångar i balansräkningen. En av förutsättningarna för att aktivera dessa utgifter är att de beräknas bli av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Se även Anläggningstillgång.

Inbetalning

Ekonomisk händelse som avser själva betalningstransaktionen, alltså när ersättning tas emot. Den kan avvika från tidpunkten för intäkt eller inkomst.

Indragning

Åtgärd enligt vilken regeringen får besluta att medel på ett anvisat anslag inte ska användas. Bestämmelser om detta finns i budgetlagen (2011:203) och anslagsförordningen (2011:223).

Inkomst

En ekonomisk händelse genom vilken ett värde av finansiell natur tillförs myndigheten. Till skillnad från intäkt kan inkomst avse flera redovisningsperioder och behöver inte öka myndighetens/statens nettoförmögenhet. Begreppet används i vissa fall som ett sammanfattande begrepp för statens intäkter, inkomster och inbetalningar.

Inkomsttitel

Inkomstpost på statens budget där myndigheten redovisar inkomster (i generell mening, dvs. även intäkter och inbetalningar) som den inte själv får disponera, exempelvis skatter. På inkomsttitel redovisas sådana statsinkomster som inte är specialdestinerade för en viss verksamhet utan kan finansiera vilka utgifter som helst.

Inleverans

Att mot inkomsttitel och/eller till statens centralkonto i Riksbanken redovisa respektive betala medel som inte får behållas av myndigheten. Vanligen avser det inbetalning av skatter, överskott från verksamheten eller offentligt rättsliga avgifter.

Interna mellanhavanden

Transaktioner och andra poster (fordringar, skulder etc.) inom exempelvis en koncern. I årsredovisningen för staten menas med interna mellanhavanden de transaktioner och andra poster mellan de myndigheter som ingår i den beslutade avgränsningen av staten.

Intäkt

Det bruttoinflöde av ekonomiska fördelar eller servicepotential som uppstår i verksamheten under en period och som ökar myndighetens/statens nettoförmögenhet. I relation till begreppet inkomst kan intäkt ses som inkomsten hänförd till den tidsperiod under

vilken den har upparbetats eller blivit intjänad, dvs. periodiserad inkomst.

Kapitalandelsmetoden

En av flera metoder för att konsolidera dotter- och intresseföretag. Metoden innebär att andelarnas redovisade värde ökas respektive minskas i samma grad som det egna kapitalet i dotter- respektive intresseföretaget ändras. Ökningen eller minskningen redovisas som en intäkt eller kostnad i resultaträkningen under raden resultat från andelar i dotter- och intresseföretag hos innehavaren av andelarna. Motsvarigheten till dotter- och intresseföretag benämns i staten hel- och delägda företag. Dessa konsolideras i årsredovisningen för staten enligt kapitalandelsmetoden med samma gräns för ägarandelen (minst 20 procent) som den som gäller för intresseföretag i en koncern. I resultaträkningen benämns intäkten resultat från andelar i hel- och delägda företag.

Kassamässig redovisning mot statens budget

Redovisningsprincip som innebär att redovisning mot anslag och inkomstitlar på statens budget görs vid betalningstillfället.

Kassamässig korrigerings

Skillnaden mellan å ena sidan saldot mellan anslag och inkomstitlar på statens budget och å andra sidan saldot mellan ut- och inbetalningar på statens centralkonto i Riksbanken. När redovisning mot anslag görs kostnadsmässigt eller utgiftsmässigt kan kassamässiga korrigeringsuppkomma mellan månader och år, om tidpunkten för redovisning mot anslag inte sammanfaller med betalningstidpunkten. För anslag kopplade till ett räntekonto, vilket gäller de flesta förvaltningsanslag, påverkas posten i stället av skillnaden mellan redovisning mot anslag och anslagsmedel överförda till räntekontot. En kassamässig korrigeringsuppkommer även när tidpunkten för redovisning mot inkomstitel inte sammanfaller med betalningen.

Vidare förekommer transaktioner över statens centralkonto som inte har sin motsvarighet på anslag eller inkomstitlar och omvänt, som leder till kassamässiga korrigeringsposter. Utfallet av den kassamässiga korrigeringen räknas fram som en restpost, men det går att urskilja och även göra prognoser på vissa delposter.

Konsoliderad bruttoskuld

De samlade skulderna i staten, landstingen, kommunerna och AP-fonderna minskade med de fordringar de olika delarna i den offentliga sektorn har på varandra.

Konsolidering

Del i upprättande av en koncernredovisning. Konsolideringen begränsas i staten till att lägga samman de ingående enheterna och eliminera mellanhavanden mellan enheterna (myndigheterna).

Konvergenskrav

De krav som en medlemsstat i EU måste uppfylla för att bli medlem i tredje etappen av EU:s valutaunion, den ekonomiska och monetära unionen (EMU).

Kostnad

Minskning av ekonomiska fördelar eller servicepotential under en period i form av förbrukning av tillgångar eller skuldsättning som påverkar myndighetens/statens nettoförmögenhet. I relation till begreppet utgift är kostnaden värdet av de resurser som förbrukas, eller utgiften hänförd till denna period, dvs. en periodiserad utgift.

Löptid

Den period under vilken en skuldförbindelse gäller.

Medgivet överskridande

Rätt att, med vissa begränsningar, överskrida ett anvisat anslag. Se vidare Ramanslag.

Nationalräkenskaperna

Ett internationellt jämförbart system för statistisk redovisning av hela samhällsekonomin som tas fram enligt regler som är gemensamma inom EU. Ekonomin delas upp på olika sektorer såsom staten, kommunerna, hushållen och företagen. Nationalräkenskaperna används bland annat för beräkningar av BNP. Se vidare Bruttonationalprodukten (BNP).

Nettoförmögenhet

Skillnaden mellan statens tillgångar och skulder. Om statens skulder är större än tillgångarna innebär det att nettoförmögenheten är negativ. I näringslivet motsvaras nettoförmögenheten av eget kapital.

Nettokostnad för statsskulden

Kostnad för förvaltning av statsskulden, enligt Riksgäldskontorets definition. I nettokostnad för statsskulden ingår finansiella kostnader och intäkter i Riksgäldskontorets in- och utlåningsverksamhet.

Omsättning

Ett företags totala försäljning under en viss period (exklusive moms). I staten menas vanligen de totala intäkterna från skatter (på myndighetsnivån anslag), försäljning, bidrag och andra intäkter.

Omsättningstillgång

Tillgång (i balansräkningen) som inte är anläggningstillgång, alltså inte avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Option

Ett finansiellt instrument som ger rätten att köpa eller sälja en underliggande tillgång vid en framtida tidpunkt till ett i förväg bestämt pris. Se även Termin.

Periodavgränsningspost

Skuld- eller fordringspost som är nödvändig för att åstadkomma en riktig periodisering av utgifter eller inkomster vid avslutningen av en redovisningsperiod. I årsredovisningen för staten består periodavgränsningsposterna av upplupna och förutbetalda kostnader respektive intäkter samt oförbrukade bidrag. Dessa poster gör det möjligt att bestämma räkenskapsårets intäkter och kostnader.

Periodisering

Fördelning av utgifter och inkomster till den period då resursen förbrukats (kostnad) eller då prestationen utförts (intäkt).

Premieobligation

Typ av obligation utgiven av staten (Riksgäldskontoret). Den utgör en kombination av en obligation och en lottsedel där ränta betalas ut i form av vinster.

Primärt budgetsaldo

Saldot i statens budget exklusive statsskuld-räntor. Se vidare Statens budgetsaldo.

Ramanslag

Anslagstyp som innebär att kvarvarande medel får överföras till påföljande år som anslags-sparande och att anslaget får överskridas genom utnyttjande av anslagskredit. För myndigheterna är storleken på tillåtet anslagssparande och anslagskredit begränsad genom generella regler och särskilda beslut.

Realekonomiska termer

Begreppsapparat för att beskriva och analysera exempelvis den statliga resursförbrukningen. Redovisning i realekonomiska termer innebär att resursförbrukningen delas in i t.ex. transfere-ringar, investeringar och konsumtion. Den realekonomiska informationen är en del av informationen i de statliga inrapporterings-koderna (S-koderna) och ligger till grund för beräkning av den statliga sektorn i national-räkenskaperna och annan ekonomisk analys.

Realränteobligation

En inflationsskyddad obligation som ges ut av staten (Riksgäldskontoret). Värdeutvecklingen är knuten till konsumentprisindex.

Redovisning mot anslag och inkomstitlar

De utgifter myndigheterna har redovisat mot anslag respektive de inkomster de har redovisat mot inkomstitel. Begreppen utgifter och inkomster har här en generell betydelse. Redovisning mot anslag och inkomstitlar kan avse såväl kostnader/intäkter som ut-gifter/inkomster och även betalningar. Se Utgift respektive Inkomst.

Refinansieringsrisk

Den risk för högre upplåningskostnader som uppkommer när lån förfaller och ska förnyas vid ett ofördelaktigt ränteläge.

Regressrätt

Rätt för den som betalat för någon annans räkning att återkräva beloppet av den som ytterst ska stå för betalningen. Exempelvis en borgens-mans rätt att av huvudgäldenären få vad han betalat.

Resultat före och efter skatt

Ett företags resultat innan avdrag gjorts för skatt respektive efter det att skatt på eventuell vinst dragits av.

Resultaträkning

Dokument i årsredovisningen som i samman-drag visar räkenskapsårets samtliga intäkter och kostnader. I resultaträkningen kan man utläsa vilken typ av intäkter och kostnader som förekommit under räkenskapsåret. Genom att intäkter och kostnader summeras visar resultat-räkningen hur verksamheten har förändrat kapitalet, vilket i årsredovisningen för staten framgår av posten Årets över- eller underskott.

Revisionsberättelse med standardutformning

Revisionsberättelse med standardutformning lämnas när Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad enligt gällande regelverk och att årsredo-visningen ger en rättvisande bild.

Revisionsberättelse med reservation

Revisionsberättelse med reservation lämnas när Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen innehåller felaktigheter som är väsentliga (enskilt eller sammantaget), men som inte är av avgörande betydelse för årsredovisningen. Detta kan bero på felaktig eller utebliven information som kan leda till att en beslutsfattare riskerar att fatta felaktiga beslut baserat på informationen i årsredovisningen.

Revisionsberättelse med avvikande mening

Revisionsberättelse med avvikande mening lämnas när Riksrevisionen bedömer att årsredovisningen innehåller felaktigheter som är väsentliga (enskilt eller sammantaget), och som har en genomgripande påverkan på årsredovisningen. Detta kan bero på felaktig eller utebliven information som kan leda till att en beslutsfattare riskerar att fatta felaktiga beslut baserat på informationen i årsredovisningen.

Revisionsberättelse där revisorn avstår från att uttala sig

Revisionsberättelse där revisorn avstår från att uttala sig lämnas när Riksrevisionen inte kunnat inhämta tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis och bedömer att möjliga effekter och oupptäckta fel kan vara både väsentliga och genomgripande.

Revisionsberättelse med upplysning

Riksrevisionen lämnar en revisionsberättelse med standardutformning men vill ändå genom upplysningen lyfta fram viktig information som den vill fästa läsarens uppmärksamhet på.

Riksgäldskontorets nettoutlåning

Riksgäldskontorets in- och utlåning till myndigheter (även affärsverk), statliga bolag, vissa fonder och eventuellt andra låntagare, som utgör en post på utgiftssidan i statens budget. Posten ingår tillsammans med posten Kassamässig korrigerings i statens budget för att budgetsaldot ska motsvara statens lånebehov med omvänt tecken. Se även Kassamässig korrigerings.

Räkenskapsår

Den period som en årsredovisning omfattar vilken normalt utgörs av 12 månader. Statens räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.

Räntabilitet på eget kapital

Ett företags avkastning på det kapital ägarna har satsat.

Rättvisande bild

Årsredovisningens delar ska ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och den ekonomiska ställningen. I normalfallet förutsätts att information som lämnas med tillämpning av god redovisningssed också ger en rättvisande bild.

Rörelseresultat

Det resultat (i ett företag) som kan utläsas ur resultaträkningen innan hänsyn tagits till finansiella poster, extraordinära poster samt bokslutsdispositioner och skatt.

Skuld

En befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars reglering förväntas leda till ett utflöde av resurser. Skulderna i statens konsoliderade balansräkning visar statens förpliktelser mot andra. Skulder är i princip säkra till sitt belopp och tidpunkten för infriande, till skillnad från poster som redovisas som avsättningar.

Skuldbytesavtal (eng. swaps)

Ett derivatinstrument som används av Riksgäldskontoret för upplåningen i utländsk valuta eller för förvaltning av kronskulden. Swapptransaktionerna innebär att Riksgäldskontoret byter kronor mot utländsk valuta och under swappavtalets löptid erhåller fast ränta i kronor och betalar rörlig ränta i utländsk valuta (kron/valutaswappar). Därutöver kan swappar användas för att byta räntevillkor, till exempel från fast till rörlig ränta. Upplåning via swappmarknaden är kostnadseffektiv och resulterar också i större emissionsvolym i kronor, vilket främjar likviditeten på den svenska

statspappersmarknaden. Se även Derivat-instrument.

Skuldskötselinstrument

Statsskulden mäts inklusive skuldskötsel-instrument, dvs. de derivat Riksgäldskontoret använder i statsskuld förvaltningen. Se Derivatinstrument.

Soliditet

Ett företags betalningsförmåga på lång sikt. Soliditeten brukar beräknas som den del av företagets tillgångar som är finansierad med eget kapital, och således inte motsvaras av skulder.

Statens budget

En plan för huvuddelen av statens inkomster och utgifter avseende ett budgetår (tidigare benämnd statsbudgeten). Statens budget består av anslag, inkomsttitlar samt Riksgäldskontorets nettoutlåning och en kassamässig korrigeringspost, vilket sammantaget ger statens lånebehov. Riksdagen fastställer budgeten och anvisar medel till regeringens förfogande för olika ändamål under anslag. Ofta används statens budget och dess saldo för att beskriva statens verksamhet. Anslagsmedel kan även anvisas och minskas på ändringsbudget under löpande budgetår i samband med den ekonomiska vårpropositionen respektive budgetpropositionen.

Statens budgetsaldo

Skillnaden mellan inkomster och utgifter på statens budget, vilket överensstämmer med statens lånebehov (med omvänt tecken). En kassamässig korrigeringspost på budgetens utgiftssida gör att denna överensstämmelse uppnås. Om saldot är negativt föreligger ett budgetunderskott och därmed ett lånebehov, vilket ökar statsskulden. Ett positivt saldo, vilket är detsamma som ett budgetöverskott, innebär en amortering av statsskulden.

Statens lånebehov

Statens behov av att låna pengar under en viss period. Summan av alla kassaflöden till och från staten kallas nettolånebehov. Nettolånebehovet överensstämmer med statens budgetsaldo (med omvänt tecken). Detta åstadkoms genom att en kassamässig korrigeringspost och Riksgäldskontorets nettoutlåning ingår i statens budget. Staten måste även låna för att betala tillbaka lån som löper ut. Summan av nettolånebehovet och förfallande lån kallas bruttolånebehov. Se vidare Statens budgetsaldo.

Statens nettouplåning

Statsskulden (exklusive orealiserade valutakursförändringar) och statens övriga upplåning. Värdeförändringar hänförliga till statsskulden omfattas inte av detta begrepp. Ett negativt saldo innebär att staten har gjort en nettoamortering. Saldoraden i finansieringsanalysen i årsredovisningen för staten visar förändringen av statens nettouplåning under året. Se även Finansieringsanalys.

Statliga affärsverk

Myndigheter under regeringen med affärsdrivande verksamhet och större ekonomisk rörelsefrihet än vanliga statliga myndigheter. År 2016 fanns tre affärsverk: Luftfartsverket, Sjöfartsverket samt Svenska kraftnät.

Statliga kreditgarantier

Ett statligt borgensåtagande som oftast gäller såsom för egen skuld. Med det menas att borgenären (långivaren) kan kräva att skulden ska betalas av borgensmannen (i detta fall staten) utan att först kräva betalning av gäldenären (låntagaren). En kreditgaranti är kopplad till en viss kredit.

Statsobligation

Ett av Riksgäldskontoret utfärdat obligationslån på vanligen 2–17 års löptid. Räntan på statsobligationer är fast, vilket innebär att den inte ändras oavsett vad som händer på räntemarknaden. Den femåriga statsobligationsräntan styr i stor utsträckning bostadslånens fasta ränta. Ibland används begreppet nominella statsobligationer för att särskilja dessa från realränteobligationer.

Statsredovisningen

Den centrala redovisningen för staten (tidigare benämnd riksredovisningen). Informationen används för att kunna planera, följa upp och styra den statliga verksamheten. Statsredovisningen ligger till grund för årsredovisningen för staten inklusive utfallet på statens budget, men även för statistik om statens finanser och budgetprognoser.

Statsskulden

Summan av samtliga lån som tagits av Riksgäldskontoret för statens räkning. Riksgäldskontoret förvaltar statsskulden. Upplåningen på den svenska marknaden sker främst i form av statsobligationer, statsskuldväxlar, premieobligationer och realränteobligationer. Den utländska upplåningen sker huvudsakligen via skuldbytesavtal (kron/valutaswappar). Även upplåning via statsskuldväxlar i utländsk valuta (commercial papers) och direkt på utländska kapitalmarknaden förekommer. Statsskulden påverkas förutom av statens budgetsaldo, även av orealiserade valutakursförändringar, tillfälliga placeringar samt direkta nedskrivningar vid inleverans av statsobligationer.

Statsskuld ränta

Räntan på statsskulden. Räntorna på statsskulden redovisas i huvudsak kassamässigt (vid betalning) på statens budget. Förutom den kassamässiga redovisningen mot anslag, redovisas räntekostnader enligt bokförings-

mässiga grunder i resultaträkningen i årsredovisningen för staten. Skillnader uppstår mellan dessa redovisningsmetoder beroende på bland annat orealiserade räntor, valutaförändringar och kursdifferenser. Utgifterna för statsskuld räntorna ingår inte under utgiftstaket.

Statsskuld växel

En av staten, genom Riksgäldskontoret, utgiven skuldförbindelse med en löptid på vanligen tre, sex eller tolv månader. Det finns även kortare löptider.

Takbegränsade utgifter

Summan av alla utgifter inom det fastställda utgiftstaket. De takbegränsade utgifterna omfattar dels utgifterna på statens budget (utgiftsområde 1–27) exklusive statsskuld räntor (utgiftsområde 26), dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. De takbegränsade utgifterna avser faktiskt förbrukade anslagsmedel, vilket innebär att myndigheternas utnyttjande av anslagsbehållningar och anslagskrediter ingår.

Termin

Ett finansiellt instrument som ger skyldighet att köpa och sälja en underliggande vara vid en framtida tidpunkt till ett i förväg bestämt pris. Se även Option.

Tilldelade medel

Summan av ingående anslagsbehållningar, statens budget, ändringsbudget, indragningar och omfördelningar. Se vidare Anslagsbehållningar.

Tillgång

En resurs som kontrolleras av en redovisningsenhet till följd av inträffade händelser och som

förväntas innebära ekonomiska fördelar eller servicepotential i framtiden.

Tillgängliga medel

Summan av tilldelade medel, anslagskredit och medgivet överskridande. Se vidare Tilldelade medel, Anslagskredit och Medgivet överskridande.

Transferering

Omfördelningstransaktion som oftast kännetecknas av att ingen direkt motprestation erhålls. Transfereringar i staten utgörs främst av utbetalningar av bidrag och försäkringsersättningar, oftast via statens budget.

Underliggande saldo

Statens budgetsaldo justerat för tillfälliga och extraordinära händelser. Det finns ingen entydig metod att definiera vilka transaktioner som ska klassificeras som tillfälliga eller extraordinära. Därför är det väsentligt att samtliga sådana poster specificeras i utfallsredovisningen. Exempel på en sådan händelse är en försäljning av statligt aktieinnehav.

Uppbörd

I allmän mening statens uppbärande av skatt. I statlig redovisning används beteckningen uppbörd för de intäkter som en myndighet tar upp i sin resultaträkning men som den inte får disponera. De utgörs för staten som helhet till allra största delen av skatter och ska redovisas mot (inlevereras till) en inkomstitel på statens budget. Se även Inkomstitel.

Upplupen intäkt

Intäkt som avser tjänster som utförts eller varor som levererats under året, men inte fakturerats senast vid ett visst datum i samband med årets

slut (brytdag). Sådan intäkt tas upp i resultaträkningen med motposten upplupen intäkt i balansräkningen.

Upplupen kostnad

Kostnad för t.ex. varor och tjänster som mottagits under redovisningsperioden, men där man inte fått fakturan, senast vid ett visst datum i samband med årets slut (brytdag). Ett annat exempel är skuld till personalen för inarbetad semester. Sådana kostnader tas upp i resultaträkningen med motposten upplupna kostnader i balansräkningen.

Utbetalning

Ekonomisk händelse som avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning utges. Den kan avvika från tidpunkten för kostnad och utgift.

Utdelning

Den del av ett företags vinst som delas ut till ägarna.

Utfallet på statens budget

Utfallet på de beståndsdelar som ingår i statens budget.

Utgift

Ekonomisk händelse genom vilken ett värde av ekonomisk natur lämnar myndigheten, vanligtvis i form av det ekonomiska värdet av de resurser som anskaffas. Utgiften uppstår vid anskaffningstillfället, vilket i normalfallet likställs med den tidpunkt då faktura mottas för en levererad vara eller tjänst. Till skillnad mot kostnad kan en utgift avse flera redovisningsperioder och behöver inte minska myndighetens/statens nettoförmögenhet. Begreppet har även en generell betydelse och används i vissa fall som ett

sammanfattande begrepp för statens kostnader, utgifter och utbetalningar.

Utgiftsområde

En indelningsgrund för anslagen i statens budget. I budgeten finns 27 utgiftsområden vilka är reglerade i riksdagsordningen. Varje anslag på statens budget ingår i ett utgiftsområde.

Utgiftsramar

Ramar för utgiftsområden på statens budget som beslutas av riksdagen inom den s.k. rambeslutsmodellen, vilket är en ”uppifrån- och nedmetod” för budgetering. Den innebär att riksdagen i ett första steg tar ställning till utgiftstaket, därefter utgiftsramar för de 27 utgiftsområdena och slutligen de enskilda anslagen.

Utgiftstak för staten

En högsta nivå för statens utgifter för ett visst år som normalt fastställs tre år i förväg av riksdagen. Skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgör budgeteringsmarginal. Utgiftstaket för staten beslutas i nominella termer och tar hänsyn till en viss beräknad prisutveckling under perioden.

Valutareserv

De tillgångar i utländsk valuta som omedelbart kan disponeras för betalningar till utlandet. Sveriges valutareserv förvaltas av Riksbanken.

Valutarisk

Risken för förändringar i växelkursen på den aktuella utländska valutan mot den svenska kronan.

Årets över- eller underskott

Den sista raden i statens resultaträkning, som visar skillnaden mellan redovisade intäkter och kostnader. Motsvarande uppgift finns i balansräkningen i noten till rubriken Nettoförmögenhet.

Årlig revision

Riksrevisionens granskning av årsredovisningar och underliggande redovisning i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Granskning görs även av om ledningens förvaltning står i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda regeringsbeslut. Riksrevisionen lämnar varje år revisionsberättelser avseende myndigheterna till regeringen och revisionsberättelse avseende årsredovisningen för staten till regeringen och riksdagen.

Återanskaffningsvärde

Den utgift som skulle uppstå för en tillgångs förvärv eller tillverkning om anskaffning skulle ske vid räkenskapsårets utgång.

Ändringar i statens budget

Ändring av budgeten som riksdagen beslutar om under pågående budgetår. Riksdagen kan besluta om en ny beräkning av statens inkomster och om nya eller ändrade anslag för innevarande år. Detta sker som regel i samband med riksdagens beslut om den ekonomiska vårpropositionen respektive budgetpropositionen. Se vidare Statens budget.

Överskottsmål

Budgetpolitiskt mål för den offentliga sektorns finansiella sparande.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 6 april 2017

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Regnér, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Damberg, Bah Kuhnke, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet Andersson

Regeringen beslutar skrivelsen 2016/17:101
Årsredovisning för staten 2016